

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 10 Μαΐου 2020 • Έτος 12^ο • Αρ. φύλλου 608

Κυριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΜΑΡΙΑ ΚΟΛΙΟΥ

Εχουν δοθεί αυστηρές οδηγίες για τα σχολεία

Η δρ Μαρία Κολιού, μέλος της Συμβουλευτικής Επιτροπής του Υπουργείου Υγείας, στη συνέντευξη της στην «Κ», εξηγεί το πώς αποφασίστηκε η επιστροφή των μαθητών στις τάξεις και απαντά στις ανησυχίες των γονέων, με τη Συμβουλευτική Επιτροπή να έχει τοποθετηθεί υπεύθυνα επί των προϋποθέσεων επαναλειτουργίας των σχολείων. «Αν μετά το πέρας των δύο πρώτων εβδομάδων από την εφαρμογή του πλάνου χαλάρωσης κριθεί ότι δεν πρέπει να επαναλειτουργήσουν τα σχολεία, εμείς, ως επιστημονική ομάδα, μπορούμε να τοποθετηθούμε αρνητικά», τονίζει η δρ Μαρία Κολιού. **Σελ. 9**

ΚΟΡΩΝΟΪΟΣ

63 χιλιάδες τεστ για 5 εκατ. ευρώ

Δέκα διαγνωστικά κλινικά εργαστήρια πραγματοποιούν αγώνα δρόμου προκειμένου να λάβουν τη μερίδα του λέοντος στα τεστ ελέγχου του πληθυσμού από τον ιό του κορωνοϊού. Οι επιδοτούμενες εργαστηριακές αναλύσεις θα κοστίσουν στα κρατικά ταμεία πέραν των 5 εκατ. ευρώ. **Σελ. 6**

ΓΡΑΦΟΥΝ ΣΤΗΝ «Κ»

ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ	Σελ. 2
✓ Ποιος έκλεψε τη βάρκα	
ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΖΟΥΛΙΔΗΣ	Σελ. 4
✓ Σκέψεις για τον κορωνοϊό	
ΠΑΝΟΣ ΛΟΪΖΟΥ ΠΑΡΡΑΣ	Σελ. 6
✓ Η ανισότητα της αξιοκρατίας	
ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ	Σελ. 13
✓ Επικοινωνιακό τερτίπια	

ΟΖΛΕΜ ΓΚΙΟΥΡΚΟΥΤ

Να είμαστε έτοιμοι για το δεύτερο κύμα

Η πρόεδρος της Ένωσης Τ/κ Ιατρίων Οζλέμ Γκιουρκούτ σημειώνει στην «Κ» ότι τους προβληματίζει η χαλάρωση των μέτρων στα Κατεχόμενα και επαναλαμβανόμενα ως Ένωση την πρόσκλησή τους για συνεργασία με τους Ε/κ συναδέλφους τους, «συναινούμε την απάντησή τους». **Σελ. 15**

ΕΛΛΑΔΑ

Χάνονται 250.000 θέσεις απασχόλησης

Βαρύ πλήγμα στην απασχόληση κατάρφερε το lockdown στην Ελλάδα. Το υψηλό ποσοστό απολύσεων και το ανισομερές ποσοστό προσλήψεων είναι τάσεις που θα συνεχισθούν και θα ενταθούν. Το επόμενο διάστημα κινδυνεύουν να χαθούν 250.000 θέσεις απασχόλησης. **Οικονομική, σελ. 8**

Παιδεία μονίμως απροβιβάστη και με βεβαρμένο το ιστορικό

Αντιδράσεις προκάλεσαν οι αποφάσεις επαναλειτουργίας των σχολείων, με την κυβέρνηση να αναδιπλώνεται

Η Παιδεία αποτελούσε ανέκαθεν τον αδύναμο κρίκο στο πολιτικό σύστημα, ωστόσο, μέσω πανδημίας, φάνηκαν χρόνιες παθολογίες και ανεπάρκειες. Η απόφαση για επαναλειτουργία των σχολείων για όλες τις τάξεις προκάλεσε σωρεία αντιδράσεων στην κοινωνία και ερωτήματα

κατά πόσο είναι έτοιμα να δεχθούν τους μαθητές ή αν επιχειρείται πλέον η ανοσία της αγέλης. Ήδη κύκλοι πέριξ και εντός του Προεδρικού δακτυλοδείχνουν τον υπουργό Παιδείας για καθυστέρηση στην ανακοίνωση λήψης μέτρων και απορρίπτουν ότι η απόφαση ελήφθη την τελευ-

ταία στιγμή. Το γεγονός πάντως ότι στο Υπουργείο Παιδείας έκαναν σχεδιασμό μέχρι το βράδυ της Τρίτης, αλλά και οι δηλώσεις του Λεόντιου Κωστήκη, άνοιξαν συζήτηση για το τι ακριβώς ισχύει και αν η κυβέρνηση προχωρά σε πρόχειρους αυτοσχεδιασμούς. Η τελική απόφαση

πάντως αναμένεται να ληφθεί στο τέλος της βδομάδας, με το Προεδρικό να απευχεται ένα ντεζά βου της κρίσης το καλοκαίρι του 2018, όταν χιλιάδες εκπαιδευτικοί είχαν βγει στους δρόμους, προκαλώντας τη δυσφορία μέχρι και του Προέδρου της Δημοκρατίας. **Σελ. 7**

Η «Κ» στο στρατηγείο επιτήρησης του Εβρου

Ενα μήνα μετά την κρίση με την Τουρκία, η «Κ» βρέθηκε στη μεθόριο και μήκη στην απαγορευμένη ζώνη, στα επιχειρησιακά κέντρα αστυνομίας και στρατού, στην περιοχή του Έβρου, όπου πρόσφατα δοκιμάστηκαν τα αντανάκλαστικά και οι αντοχές της Ελλάδας. Στελέχη της ΕΛ.Α.Σ. και του στρατού στην περιοχή μιλούν για ψυχολογικό πόλεμο και προσπάθεια της Τουρκίας να ελέγξει τα περάσματα κατά μήκος του ποταμού. Αξιοσημειώθηκε η Α.Δ. Ορεστιάδας επιβεβαιώνουν τον ηλεκτρονικό πόλεμο Ελλάδας - Τουρκίας. **Σελ. 20-21**

Βγάζουν τραπέζια έξω τα εστιατόρια

Ζητούν πλήρη λειτουργία

Μόνο με τραπέζια έξω αναμένεται να επαναλειτουργήσουν στις 21 Μαΐου εστιατόρια και καφετέριες. Η πλήρης λειτουργία τους προβλέπεται από τις 9 Ιουνίου, ωστόσο, δεν αποκλείεται, λόγω των θετικών επιδημιολογικών δεδομένων, να λειτουργήσουν πιο νωρίς. Αναζητείται, όμως, φόρμουλα για να ανοίξουν νωρίτερα. Αυτό είναι το βασικό αίτημα των ιδιοκτητών. **Οικονομική, σελ. 6**

Βαρύ το κόστος των πακέτων για να στηριχθεί η οικονομία

Αναμένεται ισχυρή οικονομική ανάπτυξη 6% το 2021

Στο 116,8% αναμένεται να φθάσει το 2020 το δημόσιο χρέος της Κύπρου, λόγω της εσωτερικής και διεθνής δανεισμού που έλαβε για να στηριχθεί η οικονομία. Το κόστος στα δημόσια οικονομικά από τα πακέτα στήριξης ανέρχεται στα 1,3 δισ. ευρώ μέχρι τον Ιούνιο. Το Υπουργείο Οικονομικών προβλέπει ισχυρή ανάπτυξη 6% το

2021 και αναμένει ότι θα καλύψει κατά πολύ τη ζημία που υπέστη το 2020, λόγω της πανδημίας του κορωνοϊού και του «lockdown» που φρέναρε την οικονομική δραστηριότητα. Η Κύπρος, μπαίνοντας πλέον στη δεύτερη φάση, ποντάρει σε όλους τους επιχειρηματικούς τομείς και αναμένει να ανακάμψουν. **Οικονομική, σελ. 3**

Διαγκωνισμός ΗΠΑ και Κίνας

Στη... μέση η Ευρώπη

Εντείνεται η ανησυχία για την κλιμάκωση της αντιπαράθεσης Ουάσιγκτον - Πεκίνου με φόντο την πανδημία. Ο Ντόναλντ Τραμπ υιοθέτησε ανοιχτά σενάρια, που ενοχοποιούν την Κίνα για τον νέο κορωνοϊό, χωρίς να προσκομίσει αποδείξεις, ενώ το Πεκίνο ισχυρίστηκε, και πάλι αυθαίρετα, ότι ο ιός ενδέχεται να είναι αμερικανικής προέλευσης. **Σελ. 22**

«ΧΡΥΣΑ» ΔΙΑΒΑΤΗΡΙΑ

Σε αμερικανική περιδίνηση οι πολιτογραφήσεις

Σε φάση επιτήρησης φαίνεται να εισέρχεται και πάλι το πρόγραμμα πολιτογραφήσεων της Κυπριακής Δημοκρατίας. Μετά από μικρή νηνεμία πληθαίνουν οι ενδείξεις πως τα «χρυσά» διαβατήρια τραβούν στο παρασκήνιο την προσοχή των Ηνωμένων Πολιτειών. Εξέλιξη, η οποία επιβεβαιώνεται από πηγές με γνώση στη Λευκωσία. Επί του θέματος η «Κ» ζήτησε και πήρε την επίσημη τοποθέτηση της διπλωματικής αποστολής των Ηνωμένων Πολιτειών στη Λευκωσία. **Σελ. 8**

ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΗΡΕΣ

Επάρκεια σε υλικά ψάχνουν προσωπικό

Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ» η Κύπρος παράγγειλε 62 αναπνευστήρες και έχουν παραληφθεί ήδη 26. Ωστόσο, αυτό που απασχολεί την κυβέρνηση δεν είναι ο αριθμός ΜΕΘ, ούτε και ο εξοπλισμός τους, αλλά η στελέχυσή τους με ιατρικό και παραϊατρικό προσωπικό. **Σελ. 4**

ΤΟΥΡΚΙΑ

Ο Ερντογάν αναζητεί αμερικανικό σωσίβιο

Ο Ερντογάν επιχειρεί απεγνωσμένα να καταλήξει σε νέα συμφωνία swap με τον Ντόναλντ Τραμπ, ωστόσο, κύκλοι της Ουάσιγκτον επισμαίνουν ότι οι ελπίδες είναι ελάχιστες, καθώς η Τουρκία δεν εκπληρώνει τους όρους και τις προϋποθέσεις της Ομοσπονδιακής Τράπεζας των ΗΠΑ. **Σελ. 10**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Ο ασθενής

Το τελευταίο διάστημα γίναμε μάρτυρες άστοχων χειρισμών σε ό,τι αφορά την επανεκκίνηση της εκπαίδευσης ώστε να διανύσουν οι μαθητές μας το τελευταίο δεκαπενθήμερο της σχολικής χρονιάς. Θα ανοίξουν ή όχι τα σχολεία; Αρχικά ελέγχθη ότι θα επιστρέψουν στα θρανία η Γ' Λυκείου. Μετά ανακοινώθηκε ότι επιστρέφουν όλοι. Μετά η κυβέρνηση με σημαιοφόρο τον πρόεδρο της Δημοκρατίας εθεάθη σε βήμα σημειωτών εν μέσω ερήμου... Η Παιδεία είναι μέγιστο κεφάλαιο σε μια Πολιτεία. Γι' αυτό οι σχετικές επιλογές ενός προέδρου, όταν σχηματίζει την κυβέρνηση, στην τελική αντανακλούν το μέτρο της δικής του παιδείας. Είναι πασιφανές ότι επί της παρούσας διακυβέρνησης, ο επί έτη πολλά ασθενής όχι μόνο δεν ευτύχησε να ιαθεί, αλλά τοποθετήθηκε στον αναπνευστήρα. Υπάρχει, όμως, και ο βαρύς λογαριασμός. Αυτών δυστυχώς πληρώνουν τα παιδιά μας.

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Η ιστορικός Τέχνης Ελένη Σ. Νικίτα μιλάει στην «Κ»

Η Ελένη Σ. Νικίτα επιμελήτρια της Κυπριακής Συλλογής της Λεβεντέιου Πινακοθήκης μίλησε στην «Κ» για την Πρώτη Γενιά Κυπρίων Καλλιτεχνών. Λέει ότι στην πρώτη γενιά Κυπρίων καλλιτεχνών συγκαταλέγονται οι πρώτοι που σπούδασαν τέχνη και ασχολήθηκαν με την καλλιτεχνική δημιουργία. Πρόκειται για καλλιτέχνες που γεννήθηκαν από το 1881 μέχρι το 1913. **Ζωή, σελ. 1**

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Πέντε εικαστικοί στην «Κ» μιλάνε για την Τέχνη

Η Βίκυ Περικλέους, η Κυριακή Κώστα, η Μαρία Λοιζίδου, ο Λεόντιος Τουμπούρης και η Ελένη Νικοδήμου μάς λένε τη γνώμη τους για την ψηφιακή τέχνη και πώς ο εγκλεισμός πυροδοτεί νέες ιδέες ή αναδιαμορφώνει παλιές ιδέες. Ενδιαφέρουσες οι προσεγγίσεις τους για την έννοια της εντοπιότητας, με τον καθένα να δίνει τη δική του ερμηνεία. **Ζωή, σελ. 4**

ΕΚΘΕΣΗ

Ετήσια Διεθνής Έκθεση Platforms Project NET

Οι δημιουργοί της πλατφόρμας ACEY Europe στο Platforms Project Net 2020 μίλησαν στην «Κ» για τη συμμετοχή τους. Ο δημιουργός της πλατφόρμας ACEY Europe Γιώργος Ταζαρχόπουλος και η ιστορικός Τέχνης Δάφνη Νικίτα, λένε ότι κέντρο του επιμελητικού τους ενδιαφέροντος είναι η σχέση κοινωνίας και τέχνης και η σημασία της εικαστικής πειραματικής δράσης σε διάλογο με το κοινό». **Ζωή, σελ. 5**

ZENITH
THE FUTURE SINCE 1865

DEFY
INVENTOR

Vassos Eliades Accessories Ltd
Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Προτεραιότητά μας η ασφάλεια του προσωπικού και των πελατών μας

Προτιμήστε να κάνετε τις συναλλαγές σας Online από το Web Banking & Mobile App της Ελληνικής Τράπεζας

www.hellenicbank.com/covid19

ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Γράφει ο **ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ**

Ποιος έκλειψε τη βάρκα

Δουλευταράς και πάντα χαμογελαστός ο Γιώργος. Έχει 4 επιχειρήσεις εστίασης και εργοδοτεί 70 άτομα. Είχα να τον δω μήνες. Την Πέμπτη με πήρε τηλέφωνο με αφορμή ένα «τι-τίβισμά» μου της προηγούμενης μέρας, όπου έλεγα: «Μην πάμε σε μνημόνιο, λέει η κυβέρνηση. Θα τα καταφέρουμε μόνοι μας λέει. Έδωσε λεφτά στις επιχειρήσεις για το 60% της μισθοδοσίας μέχρι 21/6 αλλά οι τιμές στα βασικά προϊόντα, ψωμί και γάλα, αμετακίνητες. Σε κράτη που σέβονται τον πολίτη όταν φαλλιδίζονται οι μισθοί πέφτουν και οι τιμές».

Ο φίλος ήταν εξοργισμένος. «Είναι αφέλεια να πιστεύεις ότι έβγαλε από την τσέπη της η κυβέρνηση λεφτά για να στηρίξει τον κόσμο. Το 60% το πήρε από τις κοινωνικές ασφαλίσεις, από τα λεφτά μας. Και δεν έκανε ούτε βήμα να στηρίξει επιχειρήσεις που από τη μία μέρα στην άλλη φαλίσαν. Πουλά λόγια για τα ενοίκια και λουβάνες στους ιδιωτικούς υπαλλήλους που καλούνται άλλη μια φορά να τραβήξουν κουπί. Ρε απατεώνες, αφού τους κλέψατε τη βάρκα, πώς περιμένετε να ζήσουν;».

Ήταν ασαμάντπος ο Γιώργος. «Γιατί μας λένε να μην πάμε σε μνημόνιο. Να μη δανειστούμε. Και πού είναι η αλληλεγγύη της Ε.Ε.; Όταν μας κούρευαν δεν μας λυπήθηκαν. Τώρα θέλουν να μας δανείσουν μέσω τραπεζών ενώ η κυβέρνηση αρνείται να δανειστεί η ίδια από τις τράπεζες με την περισσότερη ρευστότητα. Νομίζουν ότι τράμε κουτόχορτο όλοι. Θυμάμαι πριν από 7 χρόνια φωνάζαμε, να φύγει ο άσχετος Χριστόφιας, κατέστρεψε τον τόπο. Να αναλάβει ο Αναστασιάδης και οι δικοί μας που ξερουν από οικονομία. Την καταστροφή του Χριστόφια ακολούθησε η πανωλεθρία του Νίκαρου. Διακήρυτταν ότι δεν θα έκαναν τα λάθη των Αριστερών.

Οι Δεξιοί έκαναν άλλα, πολύ χειρότερα. Η μεσαία τάξη διαγράφηκε από τον χάρτη, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις πεθαίνουν σωρηδόν, οι μισθοί –είμαι εργοδότης και δεν πρέπει να λέω τέτοια– ποτέ δεν ήταν πιο χαμηλοί και τα νοικοκυριά πιο «πατισμένα». Βολέυτηκαν πάλι οι «ημέτεροι», ντιβέλοπερ, ελεγκτές, μεγαλο-

δικηγόροι με μαφιόζικα κόλπα τύπου «χρυσά διαβατήρια» κ.ο.κ.». Δεν μιλούσα. Τον άκουγα μόνο. Ήταν ποταμός. «Δεν ξέρω τι φταίει. Λες να έχει δικαίο ο Τσόμσκι φίλε μου, ότι βρώμισε ο καπιταλισμός;». ... Φυσικά, ο Τσόμσκι πριν από μια βδομάδα στο Euractiv, το είπε διαφορετικά. Μίλησε για «κολλοσιαία αποτυχία της νεοφιλελεύθερης εκδοχής των καπιταλισμού», για τους «κοινωνιοπαθητικούς παλιότσους της Ουάσιγκτον» και την έλλειψη αλληλεγγύης στην Ε.Ε., για να επιστημάνει αυτό για το οποίο ήταν εξοργισμένος ο Γιώργος, ότι «οι κυβερνήσεις είναι το πρόβλημα και όχι η λύση». Ας μείνουμε όμως στην έλλειψη αλληλεγγύης στην Ε.Ε., γιατί είναι το σπίτι μας και ό,τι καλύτερο μας έτυχε εμάς των Κυπρίων.

Μια βδομάδα μετά τη συνέντευξη Τσόμσκι, οι επικεφαλής των τριών κύριων θεσμών της Ε.Ε., ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, Ντέιβιντ Σάσοι, ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Σαρλ Μισέλ, και η πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κ. Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, σε κοινό άρθρο τους (βλέπε σελ. 18) επιβεβαιώνουν τον Τσόμσκι διὰ των παραδοχών τους: Θα πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι θα απαιτηθούν νέες ιδέες και εργαλεία για την ανάκαμψη, θα πρέπει να αλλάξει η Ευρώπη, θα πρέπει να βελτιώσουμε τη ζωή των εκατομμυρίων φτωχών, θα πρέπει η Ε.Ε. να είναι υγιής και βιώσιμη, πιο διαφανής και πιο δημοκρατική.

Όλα αυτά τα «θρα» σοκάρουν γιατί έρχονται από την Τρόικα που διευθύνει τις Βρυξέλλες, στην 75η επέτειο από τη νίκη κατά του φασισμού, όταν για αυτές τις αξίες θυσιάστηκαν 85 εκατομμύρια άνθρωποι. Αυτά που σήμερα οι τρεις διακηρύττουν ότι πρέπει να γίνουν θα έπρεπε αυτόντοπα να είχαν ήδη κατακτηθεί. Τι θα γίνει τώρα; Ο Τσόμσκι απαντά: «Δεν υπάρχει τρόπος πρόβλεψης. Εξαρτάται από το πώς θα αντιδράσει ο παγκόσμιος πληθυσμός. Θα μπορούσε να οδηγήσει σε εξαιρετικά αυταρχικά, κατασταλτικά κράτη που επεκτείνουν τη νεοφιλελεύθερη πανούκλα ακόμη περισσότερο. Στην πραγματικότητα, το επεξεργάζονται τώρα».

paraschos@kathimerini.com.cy

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

80 χρόνια πριν στην «Κ»

10. V. 1940

ΑΙΧΜΑΛΩΤΟΙ: Εις την Γενεύνη εδρεύει από της ενάρξεως του νέου πολέμου, όπως και κατά τον προηγούμενον, η Διεθνής Επιτροπή του Ερυθρού Σταυρού, η οποία περιλαμβάνει τμήμα εξυπηρετήσεως των αιχμαλώτων πολέμου. Από του παρελθόντος Σεπτεμβρίου το τμήμα τούτο έχει αποστείλει εντός εξαμήνου 500 χιλιάδας επιστολάς αιχμαλώτων των εκατέρωθεν αντιπάλων προς τας οικογενείας των.

ΠΑΡΑΙΤΗΣΗ ΣΤΑΜΠΕΡΛΑΙΝ: [...] ο κοινοβουλευτικός συνεργάτης του πρακτορείου Ρώμπερ μετέδωσεν τα κάτωθι προγνωστικά επί της ενδεχομένης λύσεως του κυβερνητικού εν Αγγλία ζητήματος: «Θεωρείται σχεδόν βεβαία η αποχώρησις του κ. Τσάμπερλαιν, δεδομένου ότι τα γεγονότα της σημερινής ημέρας, επεβεβαίωσαν, αν μη ετόνισαν έτι περισσότερον, τα αισθήματα, τα οποία εξεφράσθησαν κατά την χθεσινήν συνεδρίασιν της Βουλής των Κοινοτήτων. Η εκλογή του κ. Τσάμπερλαιν, όσον αφορά τον διάδοχόν του, κυμαίνεται μεταξύ του κ. Τσώρτσεϊλ, του λόρδου Χάλιφαρξ και του κ. Λόυδ Τζωρτζ. Διά πολλούς λόγους, μεταξύ των οποίων είναι και αι δυσχερείαι, αι οποίαι θα προέκυπτον εκ του γεγονότος ότι ο λόρδος Χάλιφαρξ είναι μέλος της Βουλής των Λόρδων και όχι της Βουλής των Κοινοτήτων, η εκλογή του κ. Τσάμπερλαιν θα πέσεν κατά πάσαν πιθανότητα επί του κ. Τσώρτσεϊλ. Μολονότι καμμία απόφασις δεν είναι δυνατόν να ληφθή προ της αύριον, πιστεύεται ότι το Εργατικόν Κόμμα θα είναι διατεθειμένον να μετάσχη κυβερνήσεως Τσώρτσεϊλ.

Με άριστα το 10

1 Στα λαϊκ. Η ρήση πως ακόμη και οι πλέον σοβάροι άνθρωποι μπορεί να αυτοπυρποληθούν για πέντε likes είναι πέρα για πέρα σωστή. Δεν μπορεί να εξηγησώ την πρώην Επίτροπό μας στην Ε.Ε. Αντρουίλα Βασιλείου, η οποία αποκάλεσε σε τουίτ της τη Μελάνια Τραμπ «άγαλμα που μιλά».

2 Στην προετοιμασία. Πέρασαν σχεδόν δύο μήνες από την κήρυξη του lockdown, μην πω πως πέρασαν 4 μήνες από την άφιξη της πανδημίας. Ο ΟΚΥΠΥ σε 28 μέρες έφτιαξε νέα εντατική, το Υπουργείο Παιδείας δεν μπόρεσε να φτιάξει πρωτόκολλο υγιεινής και να το στείλει στους εκπαιδευτικούς και στα σχολεία στην περίπτωση που αυτά ανοίξουν.

3 Στα βασικά. Βέβαια θα μου πείτε το Υπουργείο Παιδείας δεν έχει ακόμη ψηφιοποιημένα τα βιβλία του σχολείου, η υγιεινή το μάριανε; Περιμένουμε όμως ιδιώτες να μας χαρίσουν τάμπλετ. Ξέρετε πόσο κοστίζει να έχει ο κάθε κύριος μαθητής από

ΣΤΑΘΕΡΑ ΒΗΜΑΤΑ ΜΠΡΟΣΤΑ / Γράφει ο ΣΠΟΝΔΟΦΟΡΟΣ

«Θεέ μου, πόσο διαφορετική είναι η ομορφιά στη Φύση και στην Τέχνη! Σε μια γυναίκα, η σάρκα πρέπει να είναι σαν μάρμαρο. Σε ένα άγαλμα το μάρμαρο πρέπει να είναι σαν σάρκα». *Βίκτορ Ουγκό*

ένα ipad ; Και δεν μιλάμε για τάμπλετ του συρμού.... Κοστίζει 3 εκατομμύρια η κάθε τάξη. Βάλτε τώρα κάτω πόσα πληρώνουν για τα βιβλία τον χρόνο και την υπεραξία προς την χώρα από τον ψηφιακό (αν)αλφαριθμητισμό.

4 Στο μέλλον. Υπάρχει και το θέμα της τηλεκαίσεως. Αν κρατήσει η πανδημία ακόμη έξι μήνες ίσως να μάθουν και οι εκπαιδευτικοί, το υπουργείο και οι συνδικαλιστές πως γίνεται αυτό το θαύμα της τεχνολογίας. Για κάποιους βέβαια η τεχνολογία είναι η παρουσία του αντίχριστου.

5 Στη διαδήλωση. Healthy μου, εδώ σε θέλω. Κράτα τα σχολεία ανοικτά όλο το καλοκαίρι για να καλύψουν την ύλη. Να δεις πώς θα σου κατέβουν όχι δέκα χιλιάδες εκπαιδευτικοί, αλλά είκοσι χιλιάδες.

6 Στο εναλλακτικό. Υπάρχει βέβαια και το άλλο σενάριο. Να πάνε οι μαθητές διακοπές το καλοκαίρι, και να μείνουν οι εκπαιδευτικοί μέσα να εκπαιδεύουν στη χρήση της τεχνολογίας και των νέων μεθόδων διδασκαλίας. Τριάντα χιλιάδες διαδηλωτές.

7 Στη σημαία. Healthy μου μα τι ήταν αυτό με τον Κωσταντίνου,

τι ήταν αυτή η πισωπληρωτή μαχαίρα από το πουλέν; Το μέλος της Ακαδημίας και Τεχνών; Οϊμέ!

8 Στην ιστορία. Λένε πως η ιστορία επαναλαμβάνεται αλλά και πως ο δολοφόνος επιστρέφει στη σκηνή του εγκλήματος. Αν μας ξαναδιαβάσω Healthy μου στα ξένα ΜΜΕ πως κάναμε λαμογίες για τα διαβατήρια και πως οι φίλοι μας σε CIPA, Developers κ.λπ. προσπαθούν να ξεγελάσουν, ως έξυπνοι που εί- ναι, Ευρωπαίους και Αμερικάνους. Αν λέω...

9 Στην εικόνα. Γιατί μια χώρα τι έχει για τις επόμενες γενιές να δώσει; Ένα καλό όνομα να σταθεί στο παγκόσμιο χωριό. Να μην λες στο εξωτερικό πως είσαι κύριος και να γελάνε μαζί σου. Τυχαιο που Μάλτα και Βουλγαρία σταμάτησαν να δίνουν διαβατήρια, και μείναμε μόνοι να κάνουμε τους έξυπνους;

10 Στις επενδύσεις. Είναι βέβαια και το άλλο, Healthy μου. Καλό θα ήταν να μαζέψεις τους ευνοημένους από εσένα developers και να τους τραβήξεις λίγο το αφτί που πήραν τα λεφτά από τα κυπριακά διαβατήρια και τα παίρνουν στην Κρήτη για να τα επενδύσουν. Είπαμε μπάρα πα- τρίδα, αλλά ας δούμε και λίγο την κόρη, λέω εγώ.

Θα ανοίξουν ξανά τα οδοφράγματα και πώς;

Βρε Νικο, μήπως να δώσουμε σε όλους τους Κύπριους ζιβανία αντί για μάσκες;

Το άνοιγμα των οδοφραγμάτων είναι το νέο μεγάλο θέμα που θα απασχολήσει και τον Νίκαρο και την πολιτική ηγεσία αμέσως μετά τη μετάβαση στην «κανονικότητα». Ίσως και πριν αυτή ολοκληρωθεί. Ίσως και πολύ, πολύ σύντομα. Σύμφωνα με πληροφορίες που φτάνουν κοντά μου, το θέμα συζητείται έντονα και καθμερινά σε πολλά πολιτικά γραφεία, από το ΑΚΕΛ μέχρι το ΔΗΣΥ, στον Λόφο, στον Λήδρα Πάλας, στα Κατεχόμενα αλλά και σε κόμματα της αντιπολίτευσης. Ως πρώτη προτεραιότητα προβάλλει η ανάγκη για μετάβαση των Τουρκοκύπριων εργαζομένων στις ελεύθερες περιοχές για να επιστρέψουν στην εργασία τους. Ένα θέμα που τέθηκε επανειλημμένα στην κυβέρνηση, η οποία υποσχέθηκε να το μελετήσει και να δώσει απαντήσεις. Εμμέσως πλην σαφώς τίθεται από κάποιους το άμεσο άνοιγμα των οδοφραγμάτων, όπως ήταν πριν επιβληθούν τα μέτρα για πρόληψη της εξάπλωσης του κορωνοϊού.

Ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Κυριάκος Κούσιος, απαντώντας σε σχετική ερώτηση, ήταν ξεκάθαρος πως η κυβέρνηση είχε κλείσει τέσσερα οδοφράγματα, αφήνοντας ανοικτά άλλα πέντε τα οποία όμως έκλεισε το κατοχικό καθεστώς. Και απαγόρευσε ακόμα και τη διέλευση στα μέλη του διπλωματικού σώματος και των Ηνωμένων Εθνών. Σύμφωνα με πηγή μου που γνωρίζει, ένα τουλάχιστον πολιτικό κόμμα φαίνεται να συμμερίζεται τη θέση του Μουσταφά Ακιντζί ότι το άνοιγμα των οδοφραγμάτων θα πρέπει να γίνει με «από κοινού απόφαση» και όχι «μονομερώς». Όπως είχε δηλώσει ο Ακιντζί: «τα οδοφράγματα, ακόμα και αν ήταν λάθος, μπορεί να τα κλείσατε μονομερώς, αλλά δεν μπορείτε μονομερώς να τα ανοίξετε. Γι' αυτό, για να ανοίξουν ξανά τα οδοφράγματα για διελύσεις, η απόφαση πρέπει να ληφθεί από κοινού». Υπέδειξε, μάλιστα, πως όταν φτάσουμε σε εκείνο το σημείο «θα είναι απαραίτητος ένας συντονισμός και εσωτερικά και με τα Ηνωμένα Έθνη και με την ελληνοκυπριακή πλευρά».

Σύμφωνα με την πηγή μου υπάρχουν δύο ενδεχόμενα που προκαλούν ανησυχία στη κυβέρνηση σε σχέση με τα οδοφράγματα: α) η τουρκοκυπριακή πλευρά να επιδιώξει πολιτικά οφέλη και «συμφωνία» για το άνοιγμά τους, προσδίδοντας «νομιμότητα» στην ύπαρξή τους και συμμετοχή του καθεστώτος στη διαχείρισή τους, κάτι που θα προκαλέσει τεράστια αναστάτωση στην ελληνοκυπριακή πλευρά και β) τη δυναμική διεκδίκηση κάποιων κομμάτων και δυνάμεων της αντιπολιτεύ-

σης για άνοιγμα των οδοφραγμάτων μόνο υπό όρους, όπως τον τερματισμό των τουρκικών επεμβάσεων στην κυπριακή ΑΟΖ, κάτι που ενδέχεται να αυξήσει την ένταση. Σε κάθε περίπτωση η απόφαση για το θέμα «εγκυμονεί κινδύλωση που ο Λόφος δεν θέλει αυτή τη στιγμή να τους σκέφτεται», όπως μου λέχθηκε...

Ένα παρεμφερές θέμα που αναμένεται να επαναφέρει την ένταση είναι η «δίκη» όσων εμπλέκονται στα επεισόδια που έγιναν στη γραμμή αντιπαράταξης στη Λήδρα, στη δυναμική εκδήλωση των Unite Cyprus Now κατά του κλεισίματος των οδοφραγμάτων. Το άτομο ή τα άτομα που όπως έδειξαν οι κάμερες επιτέθηκαν κατά εθνοφρουρού και μελών της Αστυνομίας ανακρίθηκαν αλλά κανείς δεν γνωρίζει εάν θα διωχθούν. Ο γ.γ. του ΑΚΕΛ είχε δηλώσει πως πήρε διαβεβαιώσεις από τον υπουργό Δικαιοσύνης αλλά και από τον αρχηγό Αστυνομίας και από τον Νίκαρο ότι θα αποσυρθούν οι κατηγορίες για οχλαγωγία και παράνομη συνάθροιση εις βάρος των διαδηλωτών. Κάποιοι πάντως είναι έτοιμοι να επαναφέρουν το θέμα των διώξεων για την επίθεση κατά του εθνοφρουρού και αναμένουν τον κατάλληλο χρόνο για να το πράξουν. Και όπως διαδίδουν δεν αργεί...

Αναστάτωση έχει προκαλέσει μεταξύ αστυνομικών η ποινική δίωξη των 15 σε σχέση με την υπόθεση του κατά συρροή δολοφόνου, ειδικά με τις γυναίκες που είχαν εξαφανιστεί και τις προσπάθειες των δικών τους να εντοπιστούν.

Όπως πληροφορούμαι από πηγή μου στην

Αστυνομία οι αντιδράσεις δεν προέρχονται μόνο από τους 15 επηρεαζόμενους αλλά και από άλλους συναδέλφους. Ένα από τα παράπονα που εκφράζονται είναι ότι οι αστυνομικοί δεν έτυχαν της σθεναρής στήριξης από τον αρχηγό της Αστυνομίας ακόμα και από τον υπουργό Δικαιοσύνης. Κάποια, μάλιστα, τα είχαν και στον ίδιο τον αρχηγό σε συνάντηση που είχαν μαζί του. Τόσο ο αρχηγός όσο και ο υπουργός επαναλαμβάνουν σε κάθε περίπτωση πως δεν αποφασίζουν οι ίδιοι, αλλά τα δικαστήρια και συμπληρώνουν ανελλιπώς πως «ουδείς είναι ένοχος μέχρι αποδείξεως του αντιθέτου».

Στο μεταξύ ένα άλλο ερώτημα ζητεί επιτακτικά απάντηση σε σχέση με τις διώξεις των αστυνομικών: Αν τελικά υπάρξουν πειθαρχικά παραπτώματα ποιος θα τα εξετάσει; το Πειθαρχικό Συμβούλιο της Αστυνομίας, το οποίο απαρτίζεται από μέλη της Δύναμης;

Το ερώτημα, όπως σχολιάζεται και εντός της Αστυνομίας, απασχολεί πολύ και πολλούς. Ακόμα και την Ανεξάρτητη Αρχή Διερεύνησης Ισχυρισμών και Παραπόνων που ζήτησε προ πολλού την τροποποίηση του σχετικού νόμου ώστε να προεδρεύει του πειθαρχικού συμβουλίου της Αστυνομίας εισαγγελέας, χωρίς όμως να έχει μέχρι στιγμής εισακουστεί...

ΚΟΝΙΖ: Ποιος αρχηγός κόμματος αντιμετωπίζει τις τελευταίες ημέρες αμφισβήτηση για τις ενέργειές του απέναντι σε πρωτοκλασάτα στελέχη;

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΙΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΔΗΣ • Διευθυντής: ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ

Αρχισυντάκτης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ • Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΛΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

70 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΣΟΥΜΑΝ

“

«Η Ευρώπη δεν θα δημιουργηθεί δια μιας, ούτε σε ένα συνολικό σχέδιο: θα οικοδομηθεί μέσα από συγκεκριμένα επιτεύγματα που καταρχάς θα δημιουργήσουν μια πραγματική αλληλεγγύη.»

”

Ρομπέρ Σουμάν,
Υπουργός Εξωτερικών Γαλλίας, 9 Μαΐου 1950

Η 9η Μαΐου είναι η επέτειος της Διακήρυξης Σουμάν. Με την Διακήρυξη αυτή, ο Ρομπέρ Σουμάν, Υπουργός εξωτερικών της Γαλλίας το 1950, έθεσε τα θεμέλια της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα. Σε μια προσπάθεια να επουλώσουν τις πληγές του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, έξι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις αποφάσισαν τότε να προχωρήσουν στην ενίσχυση της οικονομικής τους συνεργασίας και η κοινή διαχείριση του άνθρακα και του χάλυβα, δηλαδή της ενέργειας και των πρώτων υλών των εξοπλισμών, σήμαινε ότι ένας νέος πόλεμος ήταν πρακτικά αδύνατος. Η σταδιακή αναβάθμιση των υπερεθνικών ευρωπαϊκών θεσμών οδήγησε στην σημερινή Ευρωπαϊκή Ένωση η οποία ήταν πάντα ανοιχτή για κάθε ευρωπαϊκή χώρα που πληρούσε τα πολιτικά και οικονομικά κριτήρια ένταξης.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ

ΔΙΕΥΡΥΝΣΕΙΣ

ΤΙ ΜΑΣ ΕΞΑΣΦΑΛΙΖΕΙ Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

70 ΧΡΟΝΙΑ ΕΙΡΗΝΗΣ Η ΕΕ προάγει την ειρήνη. Το 2012 η ΕΕ τιμήθηκε με το βραβείο Νόμπελ Ειρήνης για τις δεκαετίες προσπαθειών της για την προώθηση της ειρήνης στην Ευρώπη. Αφότου δημιουργήθηκε η ΕΕ δεν υπήρξε κανένας πόλεμος στην Ευρώπη μεταξύ κρατών μελών.

ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ απαγορεύει τις διακρίσεις λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή σεξουαλικού προσανατολισμού, και εγγυάται την προστασία των προσωπικών δεδομένων και το δικαίωμα πρόσβασης στη δικαιοσύνη.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ Ο κάθε πολίτης κράτους – μέλους της ΕΕ μπορεί να ζει, να σπουδάζει και να εργάζεται σε οποιοδήποτε άλλο κράτος μέλος, ως πολίτης της ΕΕ, με ίσα δικαιώματα.

ΕΝΙΑΙΑ ΑΓΟΡΑ 450 ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ Με την ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων, αγαθών, υπηρεσιών και κεφαλαίων, σήμερα η ΕΕ είναι η μεγαλύτερη ενιαία αγορά του κόσμου με περισσότερες επιλογές και χαμηλότερες τιμές για τον καταναλωτή, περισσότερες ευκαιρίες για τις επιχειρήσεις και τους πολίτες, και εκατομμύρια νέες θέσεις εργασίας.

ΙΣΧΥΡΟ ΝΟΜΙΣΜΑ Πάνω από 340 εκατομμύρια πολίτες της ΕΕ σε 19 χώρες έχουν ως νόμισμά τους το Ευρώ και απολαμβάνουν τα οφέλη του. Το Ευρώ εγγυάται σταθερότητα και ανάπτυξη και καθιστά την ΕΕ μια οικονομική υπερδύναμη που αντιπροσωπεύει το 22% του παγκόσμιου ΑΕΠ και 15% των παγκόσμιων εξαγωγών.

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ Η ΕΕ έχει τους αυστηρότερους κανόνες περιβαλλοντικής προστασίας. Με την «Πράσινη Συμφωνία» η Ευρώπη θα καταστεί η πρώτη κλιματικά ουδέτερη ήπειρος, μέχρι το 2050, κάνοντας πράξη τη δέσμευση για δίκαιη και βιώσιμη ανάπτυξη για όλους.

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΛΥΜΟΡΦΙΑΣ 24 επίσημες γλώσσες, ανάδειξη και προστασία των πολιτισμικών μας μνημείων και παραδόσεων, στήριξη της καλλιτεχνικής δημιουργίας. Η ΕΕ σημαίνει επίσης για περισσότερα από 3.300 τοπικά προϊόντα Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης.

Η ΕΕ ΣΤΗΝ ΠΑΝΔΗΜΙΑ ΤΟΥ COVID-19

Η ΕΕ, μαζί με τα κράτη μέλη της, θα διαθέσουν 3,4 τρισεκατομμύρια ευρώ για αντιμετώπιση της κρίσης. Αυτό είναι το μεγαλύτερο πακέτο οικονομικής βοήθειας στην ιστορία. Η ΕΕ σχεδιάζει τη δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάκαμψης για να προστατεύσει την υγεία των πολιτών της και να ενισχύσει την ανάκαμψη της ευρωπαϊκής οικονομίας.

ΕΝΩΜΕΝΟΙ ΕΙΜΑΣΤΕ ΠΙΟ ΔΥΝΑΤΟΙ

Ακόμη 62 αναπνευστήρες για τις ανάγκες της Κύπρου

Καλύπτονται οι ανάγκες σε εξοπλισμό και κλίνες, πρόκληση παραμένει η στελέχωση

Του **ΓΙΑΝΝΟΥ ΛΥΤΡΑ**

Τα σκληρά περιοριστικά μέτρα που έλαβε η Κύπρος από τα πρώτα στάδια της εμφάνισης της πανδημίας έχει αποδειχθεί ότι έβγαλαν το σύστημα υγείας και τους πολίτες από πολλές κακοτοπιές. Δόθηκε χρόνος στους επαγγελματίες υγείας και στα δημόσια νοσπλευτήρια να οργανωθούν όσο το δυνατόν καλύτερα και να μην αναγκαστούν να επωμιστούν ένα μεγάλο βάρος, το οποίο θα συνέβαλλε στην κατάρρευσή τους. Έχοντας περάσει την κορυφή της καμπύλης εδώ και πάνω από έναν μήνα, πλέον στην Κύπρο καταγρά-

Απαισιοδοξία επικρατεί στην κυβέρνηση σε σχέση με τη βοήθεια εκ μέρους της Ε.Ε, αλλά και απογοήτευση σχετικά με τη μη αλληλέγγυα στάση της προς τα κράτη μέλη.

φονται μονοψήφιοι αριθμοί επιβεβαιωμένων περιστατικών, ωστόσο, το επόμενο διάστημα θα πρέπει να μετρήσουμε τις δυνάμεις μας και να ενισχύσουμε το σύστημα υγείας ακόμα περισσότερο, καθώς στο πίσω μέρος όλων και της Συμβουλευτικής Επιτροπικής Επιτροπής του υπουργού Υγείας υπάρχει το ενδεχόμενο νέου κύματος της πανδημίας προς τους χειμερινούς μήνες. Έχοντας αυτό ως ένα πιθανό σενάριο, το κράτος και οι υγειονομικές αρχές βρίσκονται το τελευταίο διάστημα σε διαδικασία ανασυγκρότησης και σχεδιασμού, προκειμένου να εξασφαλίσουν το κατάλληλα εκπαιδευμένο ανθρώπινο δυναμικό και τον σωστό εξοπλισμό για τις Μονάδες Εντατικής Θεραπείας, με την παραγγελία αναπνευστήρων.

ΜΕΘ σε αριθμούς

Μετά το ναυάγιο της συζήτησης μεταξύ Κύπρου και Ισραήλ για την παραλαβή πενήντα αναπνευστήρων

με αντάλλαγμα ποσότητες χλωροκίνης, ήταν επόμενο ότι οι αρχές έπρεπε να στραφούν σε άλλες επιλογές, όσον αφορά στην εξασφάλιση των συσκευών. Ένας μεγάλος αριθμός αναπνευστήρων έχει διατεθεί στο κράτος από ιδιωτικές πρωτοβουλίες, ενώ σύμφωνα με τις πληροφορίες που έχει εξασφαλίσει η «Κ», παραγγέλθηκαν 62 αναπνευστήρες και έχουν παραληφθεί ήδη 26. Αξίζει να αναφερθεί ότι η Κύπρος διέθετε 200 αναπνευστήρες, από τους οποίους οι 150 μπορούσαν να τεθούν στη διάθεση των ασθενών. Πλέον ο προβληματισμός από κυβερνητικές πλευρές δεν έγκειται στο θέμα των αναπνευστήρων, αλλά σε αυτό της στελέχωσης των Μονάδων Εντατικής Θεραπείας. Όπως ανέφερε στην «Κ» ο καθηγητής Μικροβιολογίας/Μοριακής Ιολογίας, Πέτρος Καραγιάννης, μέλος της Συμβουλευτικής Επιτροπικής Επιτροπής, δεν απασχολεί ιδιαίτερα, το τελευταίο διάστημα, ο αριθμός των κλινών ΜΕΘ, ούτε και ο εξοπλισμός τους, καθώς τα προβλήματα και οι ανάγκες που παρουσιάστηκαν στην αρχή έχουν καλυφθεί. Το ζήτημα που προκύπτει στην νέα φάση της πανδημίας, είναι η στελέχωση των ΜΕΘ με ιατρικό και παραϊατρικό προσωπικό.

Πληροφορίες της «Κ» από πηγές με γνώση των πραγμάτων, αναφέρουν ότι σε ενδεχόμενο νέας έξαρσης της πανδημίας τα δύο μεγαλύτερα κρατικά νοσπλευτήρια, το Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας και αυτό της Λεμεσού, έχουν τη δυνατότητα να ανταποκριθούν με 112 και 8 κλίνες ΜΕΘ, αντίστοιχα. Οι εν λόγω κλίνες, μάλιστα, είναι πλήρως εξοπλισμένες με τον αντίστοιχο αριθμό αναπνευστήρων και τις ηλεκτρονικές συσκευές για monitoring. Επίσης, υπάρχουν άλλες 6 κλίνες στη Μονάδα Αυξημένης Φροντίδας του Γενικού Νοσοκομείου Αμμοχώστου, όπου νοσπλευούνται ασθενείς, οι οποίοι βρίσκονται στο στάδιο πριν από την ανάγκη για νοσπλεια σε ΜΕΘ. Στη συγκεκριμένη Μονάδα του Νοσοκομείου Αναφοράς επίσης υπάρ-

Σε ενδεχόμενο νέας έξαρσης της πανδημίας τα δύο μεγαλύτερα κρατικά νοσπλευτήρια, το Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας και αυτό της Λεμεσού, έχουν τη δυνατότητα να ανταποκριθούν με 112 και 8, πλήρως εξοπλισμένες, κλίνες ΜΕΘ, αντίστοιχα.

χουν οι συσκευές για monitoring, όπως και ο εξοπλισμός για κορήγηση οξυγόνου σε ασθενείς. Στη Μονάδα Αυξημένης Φροντίδας δεν θα υπάρχει εντατικόλογος, ώστε να εξασφαλίζεται ο μέγιστος αριθμός στα Γενικά Νοσοκομεία Λευκωσίας και Λεμεσού, με την έμφαση να δίνεται στην πρωτεύουσα. Όσον αφορά τα νοσοκομεία της Λάρνακας και της Πάφου, σε αυτά υπάρχουν μόνο θάλαμοι υπόπτων περιστατικών, ενώ σε περίπτωση ασθενών με COVID-19 γίνεται η νοσπλεια βάσει των πρωτοκόλλων, αλλά σε περίπτωση ανάγκης για νοσπλεια σε ΜΕΘ, μεταφέρονται στη Λευκωσία ή στη Λεμεσό. Τέλος, στο πλήρες, όπως χαρακτηρίζεται από τους αρμόδιους, πλάνο που έχει ετοιμαστεί, υπάρχει η πρόνοια για αύξηση των κλινών ΜΕΘ.

Απαισιοδοξία για Ε.Ε.

Στην παρούσα φάση, στα δημόσια νοσπλευτήρια, υπάρχουν διαθέσιμες 123 κλίνες σε Μονάδες Εντατικής Θεραπείας. Ο αριθμός αυτός κρίνεται ως απόλυτα ικανοποιητικός εκ μέρους του Υπουργείου Υγείας, καθώς πρέπει να ληφθεί υπ' όψιν ότι η Βρετανία, η οποία έχει περίπου 60 εκατομμύρια κατοίκους, διαθέτει μόλις 3 χιλιάδες κλίνες ΜΕΘ, σύμφωνα με κυβερνητικές πηγές με τις οποίες συνομιλήσε η «Κ». Μάλιστα, για να καλυφθούν οι 123 κλίνες που διαθέτει αυτή τη στιγμή η

Υπάρχει πλάνο για αξιοποίηση τεταρτοετών φοιτητών νοσπλευτικής, ενώ οι ειδικευόμενοι γιατροί ήδη παρέχουν τις υπηρεσίες τους, σύμφωνα με τον ΟΚΥΠΥ.

Κύπρος, πρέπει να υπάρχουν ταυτόχρονα εντός της κοινότητας 3,5 χιλιάδες ενεργοί ασθενείς.

Το πλάνο για την ανάγκη δημιουργίας της νέας ΜΕΘ του Γενικού Νοσοκομείου Λευκωσίας και τον εξοπλισμό της, εκπονήθηκε από τον ΟΚΥΠΥ. Μάλιστα, ο υπουργός Υγείας, Κωνσταντίνος Ιωάννου, εξέφρασε την ικανοποίησή του, καθώς το έργο παραδόθηκε πέντε μέρες νωρίτερα –την Παρασκευή 1 Μαΐου– από την προκαθορισμένη ημερομηνία. Στις δύο εργοληπτικές εταιρείες που εργάστηκαν για την ανέγερσή της, υπενθυμίζεται ότι δόθηκε ως επιβράβευση το ποσό των 50 χιλιάδων ευρώ, το οποίο εκείνες με τη σειρά τους χάρισαν στον ΟΚΥΠΥ, για να διατεθούν για τον εξοπλισμό της νέας ΜΕΘ. Μάλιστα, σύμφωνα με πληροφορίες, η κυβέρνηση δεν φαίνεται να έχει υψηλές προσδοκίες για βοήθεια από την Ευρωπαϊκή Ένωση, όσον αφορά στην εξασφάλιση αναπνευ-

στήρων και, γενικότερα, όσον αφορά στην αλληλεγγύη, η οποία δεν ήταν η αναμενόμενη κατά την διάρκεια της υγειονομικής κρίσης.

Εκπαιδεύονται νοσπλευτές

Την ώρα που ξεκαθαρίζεται από κυβερνητικές πλευρές ότι το σύστημα υγείας είναι επαρκές σε κλίνες ΜΕΘ και σε απαραίτητο εξοπλισμό, πρόκληση για το Υπουργείο Υγείας και τον ΟΚΥΠΥ παραμένει η εξεύρεση του προσωπικού, ιατρών και νοσπλευτών, που θα στελεχώνουν τις Μονάδες Εντατικής Θεραπείας. Αξίζει να αναφερθεί ότι ο Οργανισμός Κρατικών Υπηρεσιών Υγείας έχει προκηρύξει πέντε θέσεις εργασίας για εντατικόλόγους, τέσσερις για τη στελέχωση της ΜΕΘ του Γενικού Νοσοκομείου Λευκωσίας και έναν για τις ανάγκες του Γενικού Νοσοκομείου Λεμεσού. Ωστόσο, δεν φαίνεται ότι υπάρχει ιδιαίτερη αισιοδοξία για την εξεύρεσή τους, αν και η τελευταία μέρα εκδήλωσης ενδιαφέροντος είναι η 15η Μαΐου.

Όσον αφορά τις ανάγκες σε νοσπλευτικό προσωπικό, χωρίς εξειδίκευση στην Εντατική Ιατρική, εδώ και τρεις εβδομάδες βρίσκεται σε εξέλιξη το πρόγραμμα εκπαίδευσης για 150 νοσπλευτές. Ο στόχος είναι η σωστή και πλήρης κατάρτισή τους στη χρήση του αναπνευστήρα, ώστε να είναι έτοιμοι να στελεχώσουν Μονάδες Εντατικής Θεραπείας.

Εξάλλου, σύμφωνα με τον εκπρόσωπο Τύπου του ΟΚΥΠΥ, Πάμπο Χαριλάου, υπάρχει πλάνο το οποίο προνοεί την αξιοποίηση τεταρτοετών φοιτητών νοσπλευτικής, σε ενδεχόμενη νέα έξαρση της πανδημίας στο μέλλον, ενώ οι ειδικευόμενοι γιατροί ήδη παρέχουν τις υπηρεσίες τους. Αυτό που πρέπει να διευκρινιστεί σχετικά με το θέμα αυτό, ξεκαθαρίζουν πηγές από τον Παγκύπριο Ιατρικό Σύλλογο, είναι ότι οι φοιτητές της ιατρικής θα μπορούν υπό επίβλεψη από τους ειδικούς και με ασφάλεια, να διαχειριστούν ασθενείς. Υπάρχουν και συγκεκριμένες υπηρεσίες σε πρωτοβάθμιο επίπεδο, όπως η αξιολόγηση συμπτωμάτων, η λήψη καλού ιστορικού του ασθενούς, ακόμη και η απλή κλινική εξέταση με τα ενδεικνυόμενα μέτρα προστασίας, όπου θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν.

Μάλιστα, υπηρεσίες ήδη προσφέρουν και οι αναισθησιολόγοι, οι οποίοι είναι τεχνικά καταρτισμένοι για να πραγματοποιήσουν διασωληνώσεις ασθενών, ανέφερε ο εκπρόσωπος τύπου του ΟΚΥΠΥ. Σύμφωνα, όμως, και με τον ΠΣΣ, αυτή η δυνατότητα υπάρχει, καθώς η οποιαδήποτε στελέχωση των Μονάδων Εντατικής Θεραπείας γίνεται από ειδικότητες άμεσα εμπλεκόμενες με τις ανάγκες αυτής της κατηγορίας περιθαλψής. Μια από αυτές, πέραν των εντατικόλόγων, είναι και οι αναισθησιολόγοι.

ΑΡΘΡΟ / Του ΙΩΑΝΝΗ ΚΑΣΟΥΛΙΔΗ

Μερικές σκέψεις για τον κορωνοϊό

Παρακάτω επιθυμώ να καταγράψω εν είδει σημειωματρίου μερικές σκέψεις που έκανα για την πανδημία του κορωνοϊού.

Ξεκινώ, λοιπόν, με την αρχική ανεπάρκεια των δημοσίων νοσοκομείων. Το Νοσοκομείο της Πάφου βγήκε εκτός μάχης από τον πρώτο ασθενή με κορωνοϊό. Μέχρι σήμερα βρίσκεται ή δεν βρίσκεται σε θέση να ανακάμψει. Πολύς λόγος για ελλείψεις σε προστατευτικό υλικό. Μπορεί. Όμως ισχύει και κάτι άλλο. Οι λειτουργοί της υγείας είναι εκπαιδευμένοι να προστατεύουν τους ασθενείς από τυχόν επιμολύνσή τους. Εκείνο που δείχνει ότι χρειάζονται ακόμα εκπαίδευση είναι πώς να προστατεύουν τους εαυτούς τους. Θυμάμαι ως φοιτητής της Ιατρικής ότι μας εκπαιδεύαν πώς να φοράμε τα γάντια και τις στολές για πλήρη ασφάλεια έναντι του ασθενούς. Δεν μας δίδασκαν πώς να αφαιρέσουμε τη στολή ή τα γάντια γιατί η αποστολή τέλειωσε με το τέλος της γχείρσης ή άλλης ιατρικής επέμβασης. Εδώ, κάτω από συνθήκες επιδημίας, η αποστολή δεν τερματίζεται. Αν π.χ. αγγίζουμε το εξωτερικό της στολής ή το εξω-

τερικό των γαντιών ο ιός θα διαδοθεί. Η εκπαίδευση για την προστασία του ιατρικού και νοσπλευτικού προσωπικού θα πρέπει να είναι συνεχής για να είμαστε έτοιμοι την επόμενη φορά.

Συγκρίσεις με τη Γρίπη Α: Πολλοί συγκρίνουν με τον αριθμό των κρουσμάτων και τον αριθμό των θανάτων κάθε χρόνο με την Γρίπη Α. Κάνουν αριθμητική σύγκριση και διερωτούνται γιατί όλα αυτά τα μέτρα για την πανδημία του κορωνοϊού. Το ζητούμενο εδώ είναι άλλο. Μια ετήσια επιδημία της Γρίπης Α κατανέμεται μέσα σε περίοδο το πολύ εννέα μηνών. Ο πληθυσμός τυγχάνει σε μεγάλη πλειοψηφία ανοσίας με το εμβόλιο, που προστατεύει μια μεγάλη μερίδα του. Το ζητούμενο εδώ είναι να αντέξει το σύστημα Υγείας, όταν θα κατακλεισθεί μέσα στις πρώτες μέρες από κρούσματα που χρειάζονται νοσοκομειακή φροντίδα. Σε ένα πληθυσμό χωρίς ανοσία, χωρίς εμβόλιο. Το ζητούμενο είναι η αποφυγή κατάρρευσης των νοσοκομείων.

Η επόμενη ανάκληση και το σύστημα υγείας: Το σταδιακό άνοιγμα της οικονομίας και των περιορι-

Στην επόμενη ανάκληση, το σύστημα υγείας μας θα πρέπει να ετοιμαστεί σε βαθμό που να μη χρειαστεί τα μέτρα που θα ληφθούν να είναι τόσο αυστηρά όπως τη παρούσα περίοδο.

σμών δεν πρέπει να εκληφθεί από κανένα ως το τέλος της πανδημίας. Ο ιός θα παραμείνει ανάμεσά μας μέχρι να υπάρξει εμβόλιο και να εμβολιασθεί ο πληθυσμός. Αυτό δεν πρόκειται να συμβεί το 2020. Θα συνεχίσουμε να έχουμε κρούσματα και κάθε βράδυ στις έξι, θα συνεχίσουμε να αναμένουμε με κομμένη την ανάσα τα ημερήσια αποτελέσματα. Θα μας θυμίζει την υποχρέωσή μας να τηρούμε τις οδηγίες για το πώς θα προστατεύουμε τους εαυτούς μας και τους γύρω μας. Αναπόφευκτα και σε κάποιο στάδιο θα γίνει νέα ανάκληση που θα μας θυμίζει τις αρχές Μαρτίου. Στην επόμενη ανάκληση, το

σύστημα υγείας μας θα πρέπει να ετοιμαστεί σε βαθμό που να μη χρειαστεί τα μέτρα που θα ληφθούν να είναι τόσο αυστηρά όπως τη παρούσα περίοδο.

Με την ευκαιρία αυτή, το μεσοδιάστημα μέχρι την επόμενη ανάκληση, ίσως το επόμενο φθινόπωρο και με τις εμπειρίες που αποκομίσαμε, ως προετοιμαστούμε. Πολύ περισσότερες κλίνες εντατικής θεραπείας και αχρείαστες ως μείνουν, να ενισχυθούμε με περισσότερο εξοπλισμό και να λύσουμε και το θέμα του ιατρικού και νοσπλευτικού προσωπικού. Πού θα βρούμε και άλλους εντατικόλόγους; Από την Ελλάδα και άλλες χώρες δεν είναι εύκολο, γιατί θα τους χρειάζονται οι χώρες τους. Μπορούμε, όμως, να εκπαιδεύσουμε γιατρούς άλλων ειδικοτήτων και τους φοιτητές της ιατρικής που θα είναι γι' αυτούς μια μοναδική ευκαιρία να αποκτήσουν εμπειρίες υπό την επίβλεψη των ειδικών. Οι αναισθησιολόγοι είναι η αμέσως συγγενική ειδικότητα της εντατικόλογίας. As προσλάβουμε και άλλους. Αν είμαστε έτοιμοι για την επόμενη φορά, ίσως να αποφυγουμε το εκ νέου κλείσιμο της οικονομίας μας τουλάχιστον στον

βαθμό που ορθώς το πράξαμε τώρα. Η επένδυση στον τομέα της υγείας για να είμαστε έτοιμοι θα μας στοιχίσει πολύ λιγότερο από ένα δεύτερο κλείσιμο της οικονομίας.

Η μάσκα: Πολλά φιλολογικά συζητήματα έγιναν για τη χρησιμότητα της μάσκας. Χρειάζεται, δεν χρειάζεται; Σταδιακά οι ειδικοί παρουσίασαν μεγαλύτερη παρά μικρότερη χρησιμότητα της μάσκας. Η επισημονική συζήτηση είναι ενδιαφέρουσα. Για εμάς, όμως, υπάρχει και η κοινή λογική. Στην αμφιβολία, τι είναι προτιμότερη; Η χρήση της και ως είναι μικρή η επιπρόσθετη αξία της, παρά η μη χρήση και να χάσουμε την έστω και αμφισβητούμενη πρόσθετη αξία της.

Η διασωλήνωση: Τώρα που η επιδημία βρίσκεται σε ύφεση οι ειδικοί της εντατικόλογίας, της πνευμονολογίας και της καρδιολογίας με τις στατιστικές των επιδημιολόγων θα πρέπει να προβούν σε μια ανασκόπηση του πρωτοκόλλου για το πότε ενδείκνυται. Πιστεύω ότι το πρωτόκολλο ίσως πρέπει να είναι διακριτό στις περιπτώσεις κορωνοϊού από τις άλλες περιπτώσεις. Πανηγυρίσαμε όταν έγινε η πρώτη επιτυχής αφαίρεση του σω-

λήνα, ενώ αν θυμούμαι καλά άλλοι δέκα ασθενείς ήταν διασωληνωμένοι. Η παρατεταμένη χρήση του αναπνευστήρα προκαλεί εξασθένηση των θωρακικών μυών και του διαφράγματος. Πότε είναι η στιγμή της διασωλήνωσης; Νωρίς ή όταν καθίσταται αναπόφευκτη; Μου μένει στο μυαλό το παράδειγμα του πρώτου VIP στο Η.Β., του Μπόρις Τζόνσον. Απέφυγαν να τον διασωληνώσουν και αρκέστηκαν στην ενισχυμένη χρήση οξυγόνου. Αυτά δεν τα γράφω ούτε ως ειδικός ούτε ακόμα ως γιατρός. Ρίχνω την ιδέα, απλώς σαν ενδεχόμενος ασθενής.

Και για να χαμογελάσουμε. Πολύ συμπαθητικά τα φιλήματα/ποτάκια για να περάσουν το μήνυμα για την ανάγκη να μένουμε σπίτι. Του Σπύρου Παπαδόπουλου στην Ελλάδα και πθοποιών στην Κύπρο. Ευγενική η προσπάθειά τους. Η απορία μου είναι η εξής; Γιατί όλοι έρχονται απ έξω και μπαίνουν μέσα στο σπίτι και κλείνουν την πόρτα; Το μήνυμα είναι μένουμε μέσα. Τι γύρευαν έξω;

Ο κ. Ιωάννης Κασουλίδης είναι τέως υπουργός Εξωτερικών της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Με αγάπη και ευθύνη θα τα καταφέρουμε!

**Πλένουμε
ή απολυμαίνουμε
συχνά τα χέρια μας**

**Κρατάμε
αποστάσεις**

**Χρησιμοποιούμε
τη μάσκα με
τον σωστό τρόπο**

**Αποφεύγουμε
τις χειραψίες**

**Αποφεύγουμε χώρους
με συνωστισμό**

**Αξιοποιούμε
την τεχνολογία**

www.covid19.cy

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Στηρίζει η

 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Κούρσα εργαστηρίων για τα 63 χιλιάδες τεστ

Πέραν των 5 εκατ. ευρώ το κόστος διενέργειας μοριακής εξέτασης για τη νόσο COVID-19 σε εργαζόμενους

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Οι εργαστηριακές αναλύσεις προς ανίχνευση επιβεβαιωμένων κρουσμάτων του ιού από τον περασμένο Φεβρουάριο, αποτελεί ένα μέρος της καθημερινότητας και απ' ό,τι φαίνεται θα παραμείνει και μετά το πέρας της υγειονομικής κρίσης, για άγνωστο χρονικό διάστημα. Η ανάγκη για διεξαγωγή μεγάλου αριθμού αναλύσεων, προκειμένου να αντιμετωπισθεί αποτελεσματικά η πανδημία και οι συνέπειες που έχει επιφέρει σε κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο, έχει προκαλέσει ένα νέο περιβάλλον στο χώρο της υγείας που σε κάποιες περιπτώσεις προσλαμβάνει χαρακτηριστικά παρασκηνίου με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Ο αριθμός των γνωστών σε όλους τεστ κορωνοϊού που αναμένεται να πραγματοποιηθούν, σε συνδυασμό με το κοστολόγιο έχει προκαλέσει έναν αγώνα δρόμου ανάμεσα σε ιδιωτικά εργαστήρια, κυρίως, τα οποία διεκδικούν την πρωτοκαθεδρία και το μεγαλύτερο μερίδιο της πίτας των εργαστηριακών αναλύσεων, που επέβαλε και αφήνει πίσω της, η πανδημία. Μια πρώτη γεύση για τον έντονο ανταγωνισμό που έχει ξεσπάσει και βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη στο παρασκήνιο, έδωσαν οι καταγγελίες που έγιναν, αρχικά, από τον δήμαρχο Πάφου για το κόστος αγοράς του εξοπλισμού και στην τελική χρέωση των αναλύσεων, από ιδιωτικά εργαστήρια. Καταγγελίες που είχαν ως αποτέλεσμα την υποχώρηση των αρχικών χρεώσεων, μετατοπίζοντας όμως την προσοχή και προσπάθεια των ιδιωτικών εργαστηρίων, στην εξασφάλιση του μεγαλύτερου μεριδίου από τη μαζική διενέργεια τεστ που συνεχίζει να επιδοτεί η κυβέρνηση, στο πλαίσιο αρτιότερης επιδημιολογικής εικόνας καθώς και επανένταξης των οικονομικών και άλλων δραστηριοτήτων με τη μεγαλύτερη επιδημιολογική ασφάλεια.

Οι «μνηστήρες»

Με βάση τον τελευταίο αναθεωρημένο κατάλογο του Υπουργείου Υγείας, αναλύσεις κορωνοϊού μπο-

Τριβές και έντονος ανταγωνισμός στο παρασκήνιο για την τιμή αποζημίωσης. Από τα 150 ευρώ που ήταν το αρχικό κόστος, η εργαστηριακή ανάλυση δειγμάτων έχει υποχωρήσει κοντά στα 85 ευρώ ανά τεστ.

Ο τελευταίος κατάλογος που έδωσε στη δημοσιότητα το Υπουργείο Υγείας περιλαμβάνει 10 διαγνωστικά κλινικά εργαστήρια, που έχουν επαληθεύσει τη διαδικασία ανίχνευσης του ιού και ως εκ τούτου πληρούν τις προϋποθέσεις να πραγματοποιούν τεστ.

ρούν να πραγματοποιούν 10 διαγνωστικά κλινικά εργαστήρια τα οποία έχουν ολοκληρώσει τη διαδικασία επαλήθευσης, ανίχνευσης του γενετικού υλικού του ιού (RT-PCR), που αποτελεί τη μόνη αποδεκτή και εγκεκριμένη μέθοδο διερεύνησης του COVID-19. Στον αναθεωρημένο κατάλογο δεν συμπε-

ριλαμβάνεται το Ινστιτούτο Νευρολογίας Γενετικής Κύπρου, το οποίο ωστόσο αποτελεί το εργαστήριο αναφοράς της Κύπρου στο οποίο ξεκίνησε και συνεχίζεται να πραγματοποιείται η ανίχνευση επαφών αλλά και η ανάλυση δειγμάτων. Επίσης, το ΙΝΓΚ είναι αυτό που επαληθεύει τα αποτελέσματα άλλων εργαστηρίων που δεν έχουν ολοκληρώσει την διαδικασία επαλήθευσης της μεθόδου ανίχνευσης του ιού. Ο κατάλογος του Υπουργείου Υγείας θεωρείται βέβαιο πως θα αυξηθεί, αφού οι ανάγκες που προκύπτουν για μοριακή ανίχνευση του ιού αναμένεται να αυξηθούν, το επόμενο διάστημα. Επί του παρόντος η προσοχή του συνόλου των ιδιωτικών εργαστηρίων είναι στραμμένη, στο μεγάλο αριθμό επιδοτούμενων από την κυβέρνηση αναλύσεων. Σε δεύτερο στάδιο το ενδιαφέρον αναμένεται να στραφεί σε ιδιώτες ή επιχειρήσεις, οι οποίοι ενδεχομένως θελήσουν να ενισχύσουν την υγειονομική

ασφάλεια του εργασιακού περιβάλλοντος της επιχειρήσής τους.

Προσφορά και ζήτηση

Η παρασκευαστική κούρσα με τα τεστ κορωνοϊού ξεκίνησε τα τέλη Μαρτίου 2020 με επιστολή του Υπουργού Υγείας προς όλα τα κλινικά, βιοιατρικά και πανεπιστημιακά εργαστήρια, καλώντας τα να δηλώσουν αμέσως τη δυνατότητά τους να διενεργούν μοριακή εξέταση. Στο κάλεσμα ανταποκρίθηκαν 11 ιδιωτικά εργαστήρια τα οποία κατέγραψαν την πρώτη λίστα. Από τότε μέχρι σήμερα πραγματοποιήθηκαν, πραγματοποιούνται ή έχει ανακοινωθεί πραγματοποίηση, πέραν των 63 χιλιάδων επιδοτούμενων εργαστηριακών αναλύσεων, συν άλλα 400 έως 500 που αφορά τον επαναπατρισμό προσώπων στην Κύπρο. Το σύνολο των επιδοτούμενων τεστ πραγματοποιείται από ιδιωτικά εργαστήρια, με το κράτος να καταβάλλει με τους μετρίτετους υπολογισμούς, πέραν

των 5 εκατ. ευρώ. Ποσό που έχει προκαλέσει το έντονο ενδιαφέρον και ανταγωνισμό των ιδιωτικών εργαστηρίων.

Η τιμή ανά τεστ

Αναλυτικά η κυβέρνηση έχει πραγματοποιήσει 20 χιλιάδες συν άλλες 2 χιλιάδες που αφορούσαν το λιανικό εμπόριο, τη δημόσια υπηρεσία και τον πληθυσμό που εργαζόταν εν μέσω πανδημίας. Το δεύτερο κύμα τεστ που αποφασίστηκε, αφορούσε και πάλι 20 χιλιάδες εργαζόμενους που επέστρεψαν σε επαγγελματική δραστηριότητα μια διαδικασία που βρίσκεται σε εξέλιξη. Για τις πρώτες 20 χιλιάδες επιδοτούμενα τεστ, το Υπουργείο Υγείας όρισε σε κάποια φάση πραγματοποίησης των αναλύσεων, πλαφόν για κάθε τεστ, 110 ευρώ. Ποσό που απείχε από την προσφορά ιδιωτικών εργαστηρίων. Ωστόσο σε κάποιες περιπτώσεις το κόσμα καλύφθηκε με την παρ

ή με μείωση του κόστους διενέργειας των αναλύσεων, από πλευράς των εργαστηρίων. Όπως υποστηρίζεται από το χώρο των ιδιωτικών εργαστηρίων, στην προσπάθεια να κλείσει η ψαλίδα πλαφόν ΥΠ.ΥΤ και προσφοράς, παρατηρήθηκε σε κάποια εργαστήρια η πραγματοποίηση πολλαπλών αναλύσεων. Συγκεκριμένα όπως μας εξηγήθηκε, ένας πολλαπλός αριθμός δειγμάτων, από 4 έως 10, τοποθετούνταν για ανάλυση στο ίδιο κιτ. Με τον τρόπο αυτό γίνεται εξοικονόμηση ενός αριθμού κιτ, από 3 έως 9, εάν τα αποτελέσματα των αναλύσεων είναι αρνητικά. Ανάλυση ανά δείγμα πραγματοποιείται μόνο στις περιπτώσεις εκείνες που υπάρξει ένα θετικό δείγμα. Για τη συγκεκριμένη πρακτική φαίνεται να ενημερώθηκαν οι αρμόδιες υπηρεσίες, χωρίς να γίνει γνωστό εάν πραγματοποιήθηκαν έλεγχοι και ποια ήταν τα αποτελέσματα. Σε εκκρεμότητα βρίσκεται η πραγματοποίηση 20 χιλιάδων αναλύσεων στο χώρο της εκπαίδευσης.

ΙΝΓΚ

Η απόφαση της κυβέρνησης για επιδοτούμενα τεστ προκαλέσει προβληματισμό, στην καλύτερη των περιπτώσεων, για το ποιος θα είναι ο ρόλος και η συμβολή του Ινστιτούτου Νευρολογίας Γενετικής, το οποίο είναι εργαστήριο αναφοράς της Κύπρου και έχει συμβάλει τα μέγιστα, από τον περασμένο Φεβρουάριο, στην πανδημία του κορωνοϊού. Το ΙΝΓΚ προσφέρει υπηρεσίες στην ιχνηλάτηση επαφών και στις παραπομπές δειγμάτων από τα κέντρα δημόσιας υγείας. Αυτό που έχει προκαλέσει εύλογα ερωτηματικά είναι πως, ενώ στις πρώτες 20 χιλιάδες επιδοτούμενα τεστ το Ινστιτούτο είχε συμμετοχή, στις επόμενες 20 χιλιάδες απουσίαζε παρόλο που είχε εκδηλώσει ενδιαφέρον. Οι πληροφορίες που υπάρχουν αναφέρουν πως με την εκδίωξη ενδιαφερόντος από πλευράς ΙΝΓΚ φαίνεται ότι είχε ικανοποιηθεί η ανάγκη του Υπουργείου Υγείας για την χωρητικότητα του προγράμματος. Παραμένει ωστόσο άγνωστο πως τελικά το ΙΝΓΚ έμεινε εκτός του προγράμματος.

ΑΡΘΡΟ / Του ΠΑΝΟΥ ΛΟΪΖΟΥ ΠΑΡΡΑ

Η ανισότητα της αξιοκρατίας

Στις 8 Φεβρουαρίου, σύσσωμη η κυπριακή Βουλή ενέκρινε τη σύσταση ενός νέου Υφυπουργείου, για ζητήματα καινοτομίας και ψηφιακού μετασχηματισμού. Στις 28 Φεβρουαρίου κατά τη διάρκεια της τελετής διορισμού του Υφυπουργού, ο Πρόεδρος δήλωσε με κομπασμό ανδραγαθήματος ότι «...η δημιουργία του Υφυπουργείου Καινοτομίας θα δώσει δυναμική συνέχεια στην μέχρι στιγμής επιτευχθείσα πρόοδος». Δεκαπέντε μέρες αργότερα, η μηχανή παραγωγής της μαγικής καινοτομίας στη χώρα, θα πιανόταν τεχνολογικά αναλφάβητη.

Βασική αιτία διαιώνισης της ανισότητας σε μια κοινωνία, είναι το κόσμα στην παιδεία. Σήμερα, η αυξανόμενη ζήτηση για ιδιωτικά σχολεία, φέρνει κάτι από την Κύπρο του χθες. Μέχρι και τα μέσα του προηγούμενου αιώνα, οι εύπορες οικογένειες φρόντιζαν να έχουν

προσωπικούς δασκάλους για τα παιδιά τους, υψηλής ποιότητας εξειδικευμένη γνώση και υποχρεωτική εκμάθηση τουλάχιστον δύο ξένων γλωσσών. Έπειτα σπουδές στο εξωτερικό, στα καλύτερα πανεπιστήμια της Ευρώπης και της Ελλάδας. Μιλάμε για τις εποχές, όπου η πλειοψηφία των πολιτών, δεν έφτανε ποτέ στην 3η τάξη του δημοτικού, καθώς το μεροκάματο ήταν πολύτιμότερο των γραμμάτων. Αν κάποιος έβγαζε το δημοτικό, ήταν μορφωμένος. Αν ο οικογενειακός προϋπολογισμός τον έστελνε στο γυμνάσιο, θεωρούνταν γραμματισμένος.

Σήμερα, που παρέχεται σε όλους δημόσια δωρεάν παιδεία, απολαμβάνουμε λίγες αξιοκρατίες και ίσες ευκαιρίες. Ας μιλήσουμε για ίσες ευκαιρίες. Πώς να μοιάζουν άραγε; Με την ανύπαρκτη αξιολόγηση των εκπαιδευτικών; Να 'ναι ίσως το ακριβό αντίτιμο που καταβάλλουν όσοι

το διαθέτουν, για μια θέση στα ιδιωτικά σχολεία; Ή μήπως να κρύβεται στο μέσο που βάζουν οι γονείς για να στείλουν τα σπλάχνα τους σε γνωστά δημόσια σχολεία, όπου συνωστίζεται η υψηλή κοινωνία; Αξιοκρατία υφίσταται όταν ο καθένας αμείβεται, προάγεται και πορεύεται με επιτυχία ανάλογη της προσπάθειας που καταβάλλει. Στη θεωρία, έχουμε στήση μηχανισμούς και θεσμούς (όπως είναι το δημόσιο σχολείο), ώστε το κάθε παιδί που γεννιέται, να απολαμβάνει τις ίδιες ευκαιρίες για να κτίσει τη ζωή του όπως την ονειρεύτηκε. Στην πράξη, είναι σχεδόν αδύνατο να καλυφθούν οι τεράστιες κοινωνικοοικονομικές ανισότητες που αντικρίζει ένα παιδί με το που ανοίξει τα μάτια του. Όταν μάλιστα τα εφόδια της παιδείας που του παρέχονται είναι ανεπαρκή σε σχέση με τα εφόδια που λαμβάνουν άλλα παιδιά γύρω του, τη ψαλίδα της ανισότητας διογκώνεται.

Η σημερινή πανδημία δείχνει ξεκάθαρα ότι το εκπαιδευτικό μας σύστημα, νοσεί. Ενώ εδώ και κάποια χρόνια συνήψαν σύμβαση με πάροχο πλατφόρμας ηλεκτρονικής εκπαίδευσης, κανείς δεν ενδιαφέρθηκε να τη θέσει σε εφαρμογή. Χώρα το κόστος που καταβάλλουμε τόσο καιρό, ουδείς προετοιμάστηκε για να τη χειρίζεται, ούτε εκπαιδευτικοί, ούτε μαθητές, ούτε γονείς. Από τις 13 Μαρτίου η κατάσταση μοιάζει με διαλυμένη παρέλαση. Σε ορισμένα σχολεία, ορισμένες τάξεις, ορισμένοι μαθητές κάνουν ασύγχρονη εκπαίδευση. Σε άλλα σχολεία, όσοι μαθητές έχουν τάμπλετ και ίντερνετ στο σπίτι, ξεκίνησαν ένα μήνα μετά το κλείσιμο, τη σύγχρονη εκπαίδευση. Ο κάθε εκπαιδευτικός αφημένος στη μοίρα του –και στην καλή του διάθεση– παλεύει να διδάξει από την ύλη ό,τι μπορεί, αρχικά με όποιο λογισμικό μπορούσε κι έπειτα με ένα

αμφιβόλο ποιότητας, που προ-κορωνοϊού ήταν στα αζήτητα.

Δεν είμαι σε θέση να εκφέρω άποψη αν και τότε θα πρέπει να ανοίξουν τα σχολεία, ούτε μηδενίζω τη σκληρή προσπάθεια που καταβάλλουν πολλοί εκπαιδευτικοί. Το βέβαιο όμως είναι πως το εκπαιδευτικό μας σύστημα παίρνει απροβίβαστο στην τεχνολογία. Όχι γιατί εν μέσω μιας πρωτοφανούς πανδημίας δυσκολεύτηκε να αντεπεξέλθει και να συγκριθεί με την πειθαρχία και την ομοιογενή εκπαιδευτική πολιτική των ιδιωτικών σχολείων. Ούτε γιατί για μια αμελητέα περίοδο των 2-3 μηνών ενδεχομένως να μην διδάχτηκε νέα ύλη. Είναι όμως εγκληματικό που εν έτει 2020, δεν υπάρχει ολοκληρωμένο πλάνο υιοθέτησης σύγχρονων τεχνολογικών μεθόδων, προς βελτίωση της παρεχόμενης ποιότητας εκπαίδευσης. Ζούμε στην ψηφιακή εποχή της ακατάσχετης ροής πληροφορίας

και της τεχνητής νοημοσύνης. Ο πολίτης του αύριο δεν έχει να ανταγωνιστεί μονάχα το τοπικό εργατικό δυναμικό, αλλά θα εκτεθεί σε μια απαιτητική και παγκοσμιοποιημένη αγορά εργασίας η οποία προετοιμάζεται συστηματικά για την τέταρτη βιομηχανική επανάσταση. Στην Κύπρο, μας βρήκε πανδημία, για να ανακαλύψουμε ότι εκατοντάδες οικογένειες δεν είχαν πρόσβαση στο διαδίκτυο ή έστω ένα φτηνό τάμπλετ.

«...η Κύπρος δεν μπορεί να μείνει αδρανής στις ψηφιακές εξελίξεις ανά το παγκόσμιο...», ανέφερε κλείνοντας ο Πρόεδρος την ομιλία του στην τελετή διορισμού του Υφυπουργού Καινοτομίας... Σε μια χώρα όπου το Υπουργείο Παιδείας θεωρεί ακόμα τη γενική χρήση του Wi-Fi στα σχολεία επιβλαβή!

Ο κ. Πάνος Λοΐζου Παρράς είναι οικονομολόγος.

ΠC MEDOCHEMIE

44 ΧΡΟΝΙΑ

φροντίδα για τον άνθρωπο και την υγεία

Ανοιξε πολιτικό απόστημα η Παιδεία

Οι αποφάσεις που άργησαν μια μέρα
και τα επικοινωνιακά ολισθήματα

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Λένε πως όταν καείς με τον κυλό, φυσάς και το γιαούρτι και ίσως αυτή ακριβώς η ρήση να ήταν στο μυαλό του Προδρόμου Προδρόμου όταν είχε να διαχειριστεί την Παδεία μέσω της πανδημίας. Πριν από δύο χρόνια, άλλωστε, είχε εσπασεί μία άνευ προηγουμένου κρίση στην Παιδεία, που είχε ως αποτέλεσμα την αρχή του τέλους του εν Κώστα Χαματσούρη μετά την άγαρμμη κόντρα του με τις εκπαιδευτικές οργανώσεις και την πρώτη μεγάλη κρίση της δεύτερης διακυβέρνησης Αναστασιάδου. Ο νυν υπουργός Παιδείας, όπως έλεγαν τότε κύκλοι στο Προεδρικό, είχε εμπλοκή ως κυβερνητικός εκπρόσωπος –και εν μέρει ευθύνη– σε εκείνη την κρίση και έμαθε με σκληρό τρόπο πως από τη μετωπική επίθεση με εκπαιδευτικές ορ-

Η τελική απόφαση θα ληφθεί τελικώς τη βδομάδα που μπαίνει όμως ο όλος χειρισμός αλλά και οι χρόνιες παθogeneies του εκπαιδευτικού συστήματος, προκάλεσαν ήδη ζημιά στην κυβέρνηση.

γνώσεις και εταιρίους, κάθε άλλο από κερδοσυνεχόμενος βγαίνει ο αρμόδιος υπουργός. Κάπως έτσι, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις πολιτικών κύκλων, κυρίως από το Προεδρικό και τον ΔΗΣΥ άρνησε να ανακοινώσει μέτρα και να δώσει απαντήσεις για την επόμενη μέρα στην παιδεία. «Μετά τη φουρτούνα, όλοι γίνονται ειδικό!» ανταπαντών με νόημα άλλοι πολιτικοί κύκλοι που θεωρούν ότι δεν μπορούσε να τύχει διαφορετικής μεταχείρισης το όλο ζήτημα, δεδομένης και της πολυπλοκότητας του εν λόγω υπουργείου αλλά και των κινδύνων που ενέχει το άνοιγμα των σχολείων για την εξάπλωση του ιού. Η αλήθεια είναι πως οι αντιδράσεις που προκάλεσε το όλο ζήτημα στις Παιδείας σε συνδυασμό με τις δηλώσεις του Λεόντιου Κωστήρικη που υπορόδισαν το κλίμα ήταν αρκετές για να προκαλέσουν στον πρόεδρο ένα ντεζά βου από την κρίση του 2018, με αποτέλεσμα να πειστεί να χειριστεί προσωπικά

το θέμα. Το αν αυτό βοήθησε τελικώς την κατάσταση ή αν προκάλεσε περισσότερη σύγχυση είναι βεβαίως ένα ζήτημα που σπάνει συζήτηση. Το σίγουρο είναι πως η τελική απόφαση για το αν θα ανοίξουν ή όχι τα σχολεία, θα ληφθεί στο τέλος της βδομάδας που μπαίνει.

Σχεδιασμοί επί σχεδιασμών

«Η απόφαση για άνοιγμα των σχολείων την 21η Μαΐου είχε κυ-
φελί εδώ και μέρες» απαντούν λυ-
κλοι στο Προεδρικό, όταν ρωτή-
θηκαν τι οδήγησε στην αλλαγή
πλάνου και στην ανακοίνωση της
Τετάρτης. Το είχε πει και ο πρό-
εδρος κατά τη συσκέψη του με τις
εκπαιδευτικές οργανώσεις και εται-
ρίες, προκάλλοντας την έκπληξη
των παρευρισκόμενων, αλλά και
τον αιφνιδιασμό σε κύκλους του
υπουργείου που μέχρι και την Τρίτη
το μεσημέρι χαρακτήριζαν δύσκολο
το άνοιγμα των σχολείων για τους
τελεόφοιτους πόσο μάλλον την
επαναλειτουργία για τις υπόλοιπες
τάξεις. Όπως λέγεται, όμως, στο
παρασκήνιο, το Υπουργείο Παιδείας
είχε κάνει σχεδιασμούς επί σχε-
διασμών για το πότε και πώς μπο-
ρούν να ανοίξουν τα σχολεία, χωρίς
ωστόσο να τα δημοσιοποιεί.

Να ανοίξουν τα σχολεία μόνο
για τους τελειόφοιτους.

Να ανοίξουν μόνο τα δημοτικά και τα νηπιαγωγεία μετά τους τελειόφοιτους μαθητές και να διασκορπιστούν στα γυμνάσια που θα ήταν κλειστά.

Να ανοίξουν για όλους και να λειτουργούν εκ περιτροπής.

Η ημερομηνία δεν είχε ξεκαθα-
ρίσει με άλλους να λένε είτε τον
21ν Μαΐου είτε τον Ιούνιο, με τον
Ιούνιο να θεωρείται ο επικρατέ-
στερος σύμφωνα με αρμόδιους κυ-
κλους. Όχι μόνο εξαιτίας των δη-
λώσεων του Υπουργού Παιδείας
στο «paideia news» που έλεγε πως
δεν υπάρχουν αρκούντως εκπαιδευ-
τικοί για να ανοιχθούν τα άλλα scho-
λεία τώρα, αλλά και εξαιτίας των
δηλώσεων που έκανε ο πρόεδρος
της ΠΟΕΔ, Φίλιος Φυλακτός μετά
την τηλεδιάσκεψη που είχε με τον
Πρόδρομο Προδρόμου. Δεν είναι
καθόλου τυχαίο που την Τρίτη που
πέρασε, ο υπουργός, επιστρέφοντας
από το Προεδρικό στο υπουργείο,
σχεδίαζε μέχρι αργά το πλάνο για
την επανέναρξη των σχολείων
για τον 21ν Μαΐου με τους σεντούς
του συνεργάτες. Κύκλοι περί της
Προεδρικού σημειώνουν ότι κακώς

Ο πρόεδρος ανησύχησε πως θα επαναληφθεί το δράμα που παίχτηκε το καλοκαίρι του 2018 και αποφάσισε να λάβει δράση στην Παιδεία, ανοίγοντας ωστόσο περισσότερα μέτωπα.

Το πήρε πάνω του ο πρόεδρος

Το κύμα αντιδράσεων πάντως που προκάλεσαν τα παραπάνω οδηγήσαν την κυβέρνηση να αναδιπλωθεί και αυτή τη φορά στην Παιδεία. Την περασμένη Παρασκευή ο πρόεδρος της Δημοκρατίας ανέλαβε να κάνει διευκρινιστική δήλωση, ξεκαθαρίζοντας ότι η επαναλειτουργία των σχολείων θα εξαρτηθεί από την επιδημιολογική κατάσταση που προνοεί τα κρούσματα να μην ξεπερνούν τα πέντε την ημέρα και ο δείκτης μεταδοτικότητας κάτω από ένα προς ένα. Μία κίνηση για να κοπάζει τις αντιδράσεις των γονιών, οι οποίοι στην πλειοψηφία έλεγαν πως δεν θα στείλουν τα παιδιά τους στο σχολείο. Ήδη με τις εναλλάξ παρουσίες των παιδιών στο σχολείο, γειννούνται ήδη ερωτήματα για το ποιος θα τα προσέχει τελικώς, ανούσιων ζητήματα για το τι γίνεται σε ενδεχόμενο παρουσίας κρούσματος σε τάξη, αλλά και κατά πόσο κάποιον από τους μαθητές θα μπορούν να συνεχίσουν την εξ αποστάσεως παρακολούθηση τη στιγμή που οι εκπαιδευτικοί θα βρίσκονται στα σχολεία. Η τελική απόφαση αναμένεται να ληφθεί την εβδομάδα που μπαίνει, αλλά το σίγουρο είναι πως δεν πρόκειται για ανούσιων απόφαση για την κυβέρνηση αλλά και για την οικονομία. Το κατά πόσο αυτό θα αποτελέσει τη δεύτερη πράξη του δράματος, που άνοιξε το καλοκαίρι του 2018 και θα δυσχεράνει τη σχέση μίσους-αγάπης Προέδρου - Προδρόμου θα φανεί το επόμενο διάστημα.

ο Πρόδρομος Προδρόμου δεν έδωσε σφαίρις ενδείξεις σε μία σειρά ζητημάτων, όπως το αν θα ανοίχουν ή όχι τα σχολεία, αν θα διεξαχθούν εξετάσεις και για τους υπόλοιπους μαθητές και για την εξεταστέα ύλη των τελειοφοίτων. Κίνηση που αύξησε τις αντιδράσεις των γονιών των μαθητών, αλλά και την πίεση του θερμοαίμου προέδρου που ήταν και ο τελικός δέκτης των όποιων αντιδράσεων. Είχε προηγηθεί, άλλωστε, όπως λένε και η πρώτη σύσκεψη του προέδρου με τις εκπαιδευτικές οργανώσεις μετά το διάγγελμα, με τον Πρόδρομο Προδρόμου, όπως λένε να μην καταθέτει συγκεκριμένη πρόταση, όπως έκαναν οι υπουργοί Εργασίας και Οι-

κοινωνικών, σκεπτόμενος τις αντι-
δράσεις εκπαιδευτικών κύκλων.

Υπουργείο τερατοῦργημα

«Κάθε υπουργείο και διαφορετικές δυσκολίες» σημειώνουν εκπαιδευτικοί κύκλοι υπογραμμίζοντας πως η διαχείριση της παιδείας κάθε άλλο από απλή είναι. Ο υπ. Παιδείας είχε ξεδωφεί αρκετό χρόνο στο Λεπτομάρτυς της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, ενώ παράλληλα έθεσε ως προτεραιότητα το θέμα των τελειοφορητών. Όπως σημειώνουν κύκλοι στο Υπουργείο Παιδείας, κύριος στόχος ήταν να διεξαχθούν οι παγκύπριες εξετάσεις με τέτοιο τρόπο ώστε να μην υπάρξει καμία αμφισβήτηση στις ποιότητες των απολυτηρίων

που θα λάμβαναν οι τελειόφοιτοι. Γ' αυτό ακριβώς τον λόγο καθυστέρησε και η ξεκάθαρη ανακοίνωση των προθέσεων της κυβέρνησης. Είχε βεβαίως δεχτεί την πίεση από τον πρόεδρο να προχωρήσει στην περιβόητη διάσκεψη, έστω κι αν δεν είχε να πει τίποτα ουσιαστικό.

Οι πιέσεις και η οικονομία

Όμως οι ξαφνικές ανακοινώσεις επαναλειτούργιας των σχολείων, άνοιξαν το κεφάλαιο κατά πόσο κάτι άλλο κρύβεται πίσω από αυτή την απόφαση. Ο γενικός διευθυντής της ΟΕΒ Μιχάλης Αντωνίου δημοσιοποίησε στα κοινωνικά δίκτυα επιστολή προς τους υπουργούς Υγείας, Εργασίας και Οικονομικών που ζητούσε «άμεση ολοκλήρωση της αναγκαίας προεργασίας» για τη λειτουργία των σχολείων, καθώς χωρίς αυτή είναι αδύνατο να αποκατασταθεί η εύρυθμη διεξαγωγή της οικονομικής δραστηριότητας. Η αλήθεια είναι πως η επαναλειτούργια σχολείων και η επανεδραστηριοποίηση της οικονομίας, τέθηκε και στη σύσκεψη των στενών συνεργατών του προέδρου την Τρίτη που πέρασε, με όλους τους παρευρισκόμενους (Αβέρωφ Νεοφύτου, Νίκο Χριστοδουλίδη, Κωνσταντίνο Πετρίδη, Κωνσταντίνο Ιωάννινη, Πρόδρομο Προδρόμου, Νίκο Νουράι και Χάρη Γεωργιάδη) να συναίνεουν στο άνοιγμα των σχολείων ομόφωνα. Μάλιστα, ο υπ. Οικονομικών κατά την τελευταία συνεδρίαση του Υπουργικού έκρουσε τον κώδωνα του κινδύνου για την πορεία της οικονομίας. Όλα αυτά ενισχύσαν την πεποίθηση πως οικονομικοί κύκλοι πίεσαν προς αυτή την απόφαση.

Ο Λεόντιος
Κωστρίκης,
οι ἑριδες καὶ
τὸ ἔγγραφο

Το όλο ζήτημα ενδεχομένως να μπορούσε να τύχει διαχειρίσις, αν το πρῶο τῆς Πέμπτης, το γὰρ πολλοὺς υπερπεριβεβλημένο μέλος τῆς ἐπιστημονικῆς ομάδας Δασπόντις Κωστρίκις δὲν ἔβγαίνει να ἐκφράσει ἀφενὸς τὴν ἐκπλήξη τοῦ γιὰ τὴν ἀπόφαση ἐπανάετουργίας ὁλῶν τῶν τάξεων καὶ ἀρετέρου τῆς ἐπιφυλάξεῖς τοῦ γιὰ το ἐγκείμενον, ὑπογραμμίζοντας πως εἰναι καθαρὰ πολιτικὴ ἀπόφαση. Αὐτὴ ἀκριβῶς τὴ κίνηση, ἐνίσχυσε τῆς ἀντιδράσεις ἐντὸς τῆς κοινωνίας, με πολλοὺς να κάνουν λόγο γιὰ προχειρότητες καὶ ἄλλοι –κυρίως γονεῖς– γιὰ ἐφαρμογὴ τῆς ἀνοσίας τῆς ἀγέλης με τὰ παῖδια να ἀποτελοῦν τὰ πειραματόζωα. Καθόλου τυχαία ἡ δῆλωση τοῦ γ.γ. τοῦ ΑΚΕΛ ἀνὴρ σκοπιμότητων. Ὅσο ὅμως καὶ ἐν τῇ Παιδείᾳ ἀποτελοῦσε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ σημεῖο ἀντιπαράθεσης κυβερνήσεως καὶ ΑΚΕΛ πείζοντας τοῦ υπονργεῖο γιὰ τὴν ἐξ ἀποστάσεως ἐκπαίδευση, καὶ ἄλλα κόμματα ὅπως το ΔΗΚΟ καὶ ἡ Συμμαχία Πολιτῶν αὐτὴ τὴν φορὰ μπήκαν στὸν χορὸ καὶ ἤγειραν προβληματισμοὺς γιὰ το κατὰ πόσο το σύστημα τῆς κυβερνήσεως ὅτι «ἡ Κύπρος ἀκοῦει τοὺς ἐιδικούς» μετατράπηκε μὲ προστάσεις τῶν οικονομικῶς φρουτοῦντες σε εὖνχα τσιτσάτα γιὰ τὰ ξένα ΜΜΕ. «Οἱ εἰδικὸι συμβουλεύουν, ὁμως, τῆς τελικῆς αποφάσεις τῆς παίρνει ἡ κυβερνήση» ἔλεγαν πάντως με νόημα κύκλοι τοῦ Προεδρικοῦ σημειώνοντας πως ἡ κυβερνήση θα ἔχει καὶ τὴν τελικὴ εὐθύνη τῆς κρίσεως. Οἱ ἴδιοι κύκλοι ἀπορρίπτουν πως αὐτὴ ἡ ἀπόφαση ἐλήφθη κατόπιν πιέσεων τῆς ΟΕΒ, ἀλλὰ γιὰ τὴν ομαλὴ ἐπιστροφή στὴν κανονικότητα, ὅπως λένε.

Το κατά πόσο ο κ. Κωστρίκης διαφωνήσει ανοικτά θα πριναποίσει τις εξαγγελίες, είναι ένα ζήτημα που συζητείται εντόνως μετά τις δημόσιες τοποθετήσεις του. Όπως είναι σε θέση να γνωρίζει η «Κ», είχε αναφέρει σε διυπουργική συνάντηση πως αν και η απόφαση είναι πολιτική ο ίδιος θεωρούσε φρονιμότερο να ανοίξουν τα σχολεία μόνο για τους τελειόφοιτους. Τη θέση για επαναλειτουργία όλων των τάξεων στήριζε η κα Κολιού, η οποία εκτιμούσε κατά τις συναντήσεις πως τα παιδιά δύσκολα κολούουν τον ιό και τον μεταφέρουν. Κύκλοι του Υπουργείου Υγείας πάντως αλλά και του Προεδρικού σημείωσαν πως στο έγγραφο που ετοίμασε η διυπουργική τέθηκε το ζήτημα επαναλειτουργίας όλων των τάξεων σε έγγραφο την 21η Μαΐου, με όλα τα μέλη της επιστημονικής ομάδας να συναινούν. Ο μόνος, ο οποίος δεν τοποθετήθηκε ήταν ο κ. Κωστρίκης, όμως γνώριζε για τις σκέψεις της κυβέρνησης.

Ο δρ Άδωνης Αμερικάνος είναι πρόεδρος του Κυπριακού Συνδέσμου Εκπαιδευτικών Συμβούλων. adonis@tcs.com.cy

ΑΡΘΡΟ / Του δημοφ. **ΑΔΩΝΗ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΥ**

Το μετέωρο βήμα των τελειόφοιτων μαθητών

Είναι πλέον γεγονός ότι 7.118 τελειόφοιτοι μαθητές των δημοσίων και ιδιωτικών σχολείων θα βρεθούν ξανά πίσω στα θρανία μετά από μια μεγάλη και απορροδιατική αποχή λόγω πανδημίας. Πέραν από τις μεγάλες δυσκολίες τις εξ αποστάσεως μάθησης, τις εξόφθαλμες αδυναμίες του συστήματος, τους προβληματισμούς και τη μωρητικότητα πολλών μαθητών αλλά και γονιών, η κατά τα άλλα κουτσουρεμένη ακαδημαϊκή χρονιά παρουσιάζει μεγάλες ευκαιρίες που θα πρέπει ο κάθε τελειόφοιτος να εκμεταλλευτεί.

Κατ' αρχάς φέτος η εξεταστέα ύλη θα είναι σαφώς μειωμένη σε σχέση με τις προηγούμενες χρονιές, καθώς έχει αποφασιστεί ότι οι τελειόφοιτοι μαθητές θα αξιολογηθούν μόνο σε όσα έχουν διδαχθεί εντός

των σχολικών αιθουσών. Παρόλο που ο βαθμός δυσκολίας θα είναι για όλους ο ίδιος, για κάποιους μαθητές ο μειωμένος όγκος της ύλης (π.χ. στα Νέα Ελληνικά έχει παραλειφθεί η Λογοτεχνία/Λογοτεχνικό Βιβλίο) μπορεί να κάνει μεγαλύτερη διαφορά στη βαθμολογία της εξέτασης σε σχέση με άλλους.

Παράλληλα, μέσω της εξ αποστάσεως μάθησης οι τελειόφοιτοι είχαν μια εξαιρετική ευκαιρία, άλλοι σε μεγαλύτερο και άλλοι σε μικρότερο βαθμό, να καλύψουν τα κενά που ενδεχομένως να είχαν αλλά και να εμπιδώσουν τη διδασχθεια ύλη. Σε αυτό συνέτεινε το γεγονός ότι κατά τη φετινή χρονιά οι μαθητές είχαν (και έχουν ακόμη μέχρι τις εξετάσεις) ίσως περισσότερο χρόνο για επανάληψη της ύλης των τελικών εξετάσεων από κάθε

άλλη χρονιά στο παρελθόν. Ναι, είναι αλήθεια ότι δεν υπήρχε ομοιομορφία στην επαναληπτική δοί-
 λεια που έγινε από το κάθε σχολείο
 και από τον κάθε εκπαιδευτικό και
 ότι κάποιοι δεν ανταποκρίθηκαν
 στις απαιτήσεις των καιρών. Είναι,
 όμως, επίσης αλήθεια ότι και αρ-
 κετοί μαθητές δεν εκμεταλλεύτη-
 καν τη χρυσή αυτή ευκαιρία των
 επαναληπτικών μαθημάτων. Όσοι
 όμως το έκαναν θα μπορέσουν σύν-
 τομα να γευτούν τους καρπούς των
 κόπων τους.

Παράλληλα με τις παγκύπριες εξετάσεις παρουσιάζεται μια ευκαιρία και για όσους μαθητές ενδιαφέρονται να εγγραφούν σε αγγλόφωνο πανεπιστήμιο του εξωτερικού και δεν κατέχουν το απαραίτητο ποσοπονητικό γνώσος της αγγλικής γλώσσας. Είναι γνωστό

ότι με την ακύρωση των εξετάσεων των IGCSE και την αναβολή των εξετάσεων των IELTS, η πλειοψηφία των πανεπιστημίων έχουν αποδεχτεί εναλλακτικούς τρόπους ικανοποίησης του κριτηρίου της καλής γνώσης της αγγλικής γλώσσας. Κάποιοι από αυτούς περιλαμβάνουν την εξασφάλιση συγκεκριμένου τελικού βαθμού στο μάθημα των αγγλικών της Γ' Λυκείου, την επιτυχία σε διάφορες διαδικτυακές εξετάσεις (Duolingo, IELTS Indicator, TOEFL IBT κ.ά.), που θεωρούνται από πολλούς χαμηλότερου βαθμού δυσκολίας σε σχέση με τις προαναφερθείσες εξετάσεις, καθώς και τεστ αγγλικών που δημιουργήθηκαν από διάφορα πανεπιστήμια και προσφέρονται είτε διαδικτυακά είτε στα γραφεία των αντιπροσώπων τους στην Κύπρο.

Η καινούργια ακαδημαϊκή χρονιά ελλοχεύει μεγάλους κινδύνους, αλλά και προκλήσεις για όλους τους μαθητές που θα πετύχουν την ένταξή τους σε ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Εκτός από το συνηθισμένο χρόνο προσαρμογής τους στο νέο τους περιβάλλον, η φετινή φουρνιά θα παρουσιάσει ελλείψεις, φυσική συνέπεια της τριετίας δυσσχολίας αλλά πρωτίστως μειωμένης διδακτικής ύλης σχολικής χρονιάς. Τα πανεπιστήμια θα πρέπει να βοηθήσουν στην ομαλή ένταξη των μαθητών αυτών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Είναι γεγονός ότι έχει ήδη ανακοινωθεί από πανεπιστημιακούς κύκλους η ενεργοποίηση πρόσθετων διδακτικών πόρων προς την κατεύθυνση αυτή αλλά, όπως λέει και το αρχαίο γνωμικό του Αισώπου «ουν Αθηνά και χείρα κίνει».

Σε δίνη νέων πιέσεων για «χρυσά» διαβατήρια η Κύπρος

Δέκτης παρασκηνιακών αμερικανικών και ευρωπαϊκών υποδείξεων η Λευκωσία για το πρόγραμμα πολιτογραφήσεων

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Η ενίσχυση του πλαισίου κριτηρίων του προγράμματος πολιτογραφήσεων, τέλη του 2017 αρχές του 2018, εκτόνωσε τις ασφυκτικές πιέσεις που προκαλούσαν στη Λευκωσία διεθνή δημοσιεύματα και όχι μόνο, ωστόσο, το κυπριακό σχέδιο συνεχίζει να παραμένει υπό αυστηρή «επιτήρηση», στο προσκήνιο αλλά κυρίως στο παρασκήνιο. Μετά από δύο χρόνια σχετικής νηνεμίας, πληθαίνουν οι ενδείξεις ότι το όλο ζήτημα εξελίσσεται σε μόνιμο βραχνά για την κυπριακή πλευρά, η οποία σε κάποιες περιπτώσεις φαίνεται να γίνεται και πάλι αποδέκτης των διακριτικών υποδείξεων, στην καλύτερη των περιπτώσεων, για το μέλλον του επενδυτικού προγράμματος. Ωστόσο, επί του θέματος, οι έξωθεν νοουθεσίες που φαίνεται να υπάρχουν δεν είναι το μοναδικό ζήτημα που θα πρέπει να τύχει διαχείρισης σε πολιτικό επίπεδο.

Οι έξωθεν υποδείξεις, που φαίνεται να έχουν επιτρέπει προς τη Λευκωσία, είναι το ένα σκέλος χειρισμού. Το άλλο αφορά το εσωτερικό και τις διαφορετικές απόψεις που φαίνεται να υπάρχουν για τις πολιτογραφήσεις, όχι στον χώρο της αντιπολίτευσης αλλά περίξ του κυβερ-

νητικού στρατοπέδου. Απόψεις που σε συγκεκριμένες περιπτώσεις έχουν καταγραφεί δημόσια και ουσιαστικά υποδεικνύουν πως στο συγκεκριμένο θέμα η Κύπρος δεν είναι σε θέση να αγνοεί την βασική παράμετρο «του να είσαι αλλά και να πρέπει να φαίνεται», λογική στην οποία κινήθηκε η αυστηροποίηση του πακέτου κριτηρίων για τις πολιτογραφήσεις, το οποίο συνεχίζει να υφίσταται. Μάλιστα, σε κάποιες περιπτώσεις, εμφανίζεται να υπάρχει διάσταση απόψεων σε επίπεδο διαμόρφωσης του πλαισίου των πολιτογραφήσεων, κάτι που ωστόσο δεν επιβεβαιώνεται επί του παρόντος.

Οι Αμερικάνοι

Για το κυπριακό πρόγραμμα πολιτογραφήσεων έντονο ενδιαφέρον φαίνεται να επιδεικνύεται από την Ουάσινγκτον, ενδιαφέρον, το οποίο έρχεται να προστεθεί σε αυτό που ήδη επιδεικνύεται από τις Βρυξέλλες. Κυβερνητική πηγή με την οποία μίλησε η «Κ» έλεγε πως οι Αμερικάνοι το τελευταίο διάστημα δείχνουν μεγαλύτερη προσοχή στις κυπριακές πολιτογραφήσεις απ' ό,τι στο παρελθόν. Η ίδια πηγή σημείωνε πως μετά το 2013, όταν το πρόγραμμα πήρε την τελική μορφή του, οι ΗΠΑ κατά διαστήματα, στο παρασκήνιο

και με διακριτικότητα έδειχναν να τις ενδιαφέρουν περιπτώσεις πολιτογραφήσεων και όχι το καθαυτό πρόγραμμα. Η προσοχή, όπως σημείωνε η ίδια πηγή, επικεντρωνόταν:

•**Στην προσάθεια** ξεπλύματος βρώμικου χρήματος, μέσω της απόκτησης κυπριακών διαβατηρίων.

•**Σε περιπτώσεις** Ρώσων ολιγαρχών και ειδικότερα του περιβάλλοντος του Βλαντιμίρ Πούτιν.

•**Για υλοποίηση** της πολιτικής των ΗΠΑ στις σχέσεις της με τη Μόσχα.

Στο πνεύμα αυτό οι παραινήσεις Αμερικανών αξιωματούχων, όπως τονίζεται, ήταν διακριτικές-φιλικές, χωρίς ιδιαίτερες πιέσεις. Απέναντι στις φιλικές αμερικάνικες υποδείξεις, η πολιτική της Λευκωσίας ήταν οι κινήσεις καθουκαχμού όποιων και σε οποιαδήποτε μορφή ανησυχιών εκφραζόντουσαν. Μια χαρακτηριστική περίπτωση, όπως αναφέρεται, είναι αυτή του Ρώσου μεγιστάνα και του περιβάλλοντος του Ρώσου προέδρου, Όλεγκ Ντερπάσκα, ο οποίος συμπεριλαμβάναται στο κατάλογο των αμερικανικών κυρώσεων και στον οποίο δόθηκε κυπριακό διαβατήριο μέσω του προγράμματος πολιτογραφήσεων. Η απόφαση της κυπριακής κυβέρνησης να συμπεριλάβει τη συγκεκριμένη περίπτωση

Οι υποδείξεις από πλευράς ΗΠΑ φαίνεται να εκφράζονται επί του παρόντος, σε παρασκηνιακό επίπεδο. Η επίσημη τοποθέτηση της αμερικάνικης πρεσβείας στη Λευκωσία στην «Κ» είναι πως δεν γνωρίζει για επίσημες επαφές.

με τις υπόλοιπες προβληματικές, λέγεται πως ικανοποίησε την αμερικάνικη πλευρά, προλαβαίνοντας ενδεχόμενες άλλες δυσάρεστες εξελίξεις.

Η πρεσβεία των ΗΠΑ

Ωστόσο, το τελευταίο διάστημα πληθαίνουν οι πληροφορίες πως η αμερικάνικη πλευρά και πάλι έχει στρέψει την προσοχή της στο κυπριακό πρόγραμμα πολιτογραφήσεων. Χαρακτηριστικά αυτό το οποίο λέγεται σε πολιτικούς κύκλους, κοντά στην κυβέρνηση, είναι «πως μετά τους Ευρωπαίους έχουμε και τους Αμερικάνους τώρα». Συγκεκριμένα αυτό το οποίο υποστηρίζεται, εντόνως σε κύκλους κοντά στο πρόγραμμα πολιτογραφήσεων είναι πως το τελευταίο διάστημα παρατηρείται μια αυξητική τάση στις διακριτικές υποδείξεις Αμερικανών αξιωματούχων, προς τη Λευκωσία. Όπως λέγεται «υπάρχει μια κινητικότητα για το πρόγραμμα των διαβατηρίων. Οι Αμερικάνοι, ναι, έχουν στείλει κάποια

μηνύματα ότι ενδεχομένως να αλλάξει η πολιτική τους για να είμαστε πιο αυστηροί. Τα μηνύματα δεν είναι σε επίσημο επίπεδο». Η «Κ» ζήτησε επίσημη τοποθέτηση από την πρεσβεία των ΗΠΑ, στο ερώτημα αν για το θέμα των πολιτογραφήσεων υπήρξε οποιαδήποτε επαφή ή αν συζητήθηκε το θέμα με την κυπριακή κυβέρνηση. Η απάντηση της αμερικάνικης διπλωματικής αποστολής ήταν η ακόλουθη: «Δεν έχουμε υπόψη οποιεσδήποτε πρόσφατες συνομιλίες, μεταξύ Ηνωμένων Πολιτειών και Κυπριακής Δημοκρατίας (ROC) αναφορικά με αυτό το ζήτημα. Οι Ηνωμένες Πολιτείες έχουν εκφράσει τις ανησυχίες τους, προηγουμένως, σε αξιωματούχους της Κυπριακής Δημοκρατίας (ROC)».

Όπως προκύπτει από την επίσημη τοποθέτηση, το συγκεκριμένο θέμα δεν απασχόλησε τις δύο χώρες σε επίσημο επίπεδο, ενισχύοντας τα όσα υποστηρίζονται για παρασκηνιακές υποδείξεις. Επίσης επιβεβαιώνεται πως οι ΗΠΑ παρακο-

Αμερικανοί και Ευρωπαίοι αξιωματούχοι εμφανίζονται ανήσυχτοι με την πορεία του κυπριακού προγράμματος πολιτογραφήσεων. Σε αμφότερες τις περιπτώσεις αυτό που φαίνεται να μην περνά απαρατήρητο είναι η δημόσια διαχείριση παραχώρησης διαβατηρίων από τη Λευκωσία.

λουθούσαν το κυπριακό πρόγραμμα, εκφράζοντας ανησυχίες χωρίς να διευκρινίζεται εάν οι ανησυχίες αυτές συνεχίζουν να υπάρχουν.

Οι Βρυξέλλες

Περισσότερο εμφανής είναι η εικόνα που υπάρχει, σε επίπεδο Ε.Ε. για το πρόγραμμα των πολιτογραφήσεων με τη στενή παρακολούθηση, όχι μόνο της Κύπρου αλλά της Μάλτας και της Βουλγαρίας με την αποστολή, μάλιστα, σχετικής επιστολής την 1η Απριλίου, που δεν είναι η μοναδική, όπως επίσημα ανακοινώθηκε από την Κομισιόν. Οι δημόσιες υποδείξεις του αρμοδίου εκπροσώπου της Κομισιόν Κρίστιαν Βίγκαντ αποκάλυπτουν το κλίμα που επικρατεί στις Βρυξέλλες για τα προγράμματα πολιτογραφήσεων, ανάμεσα σε αυτά και το κυπριακό. Χωρίς να υπεισέλθει σε λεπτομέρειες, ο εκπρόσωπος της Κομισιόν τόνισε με νόημα τις «ποικιλύσεις (των κρατών μελών) ως προς το κοινοτικό δικαίο και ειδικά τα ζητήματα ασφαλείας που ενέχουν τα εν λόγω προγράμματα». Στη Λευκωσία πηγές με γνώση έλεγαν στην «Κ» πως «σε ευρωπαϊκό επίπεδο ποτέ δεν τέθηκε θέμα για το πρόγραμμα. Οι υποδείξεις που υπήρχαν προέρχονταν από διευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής».

«Προβληματική» διαχείριση του προγράμματος πολιτογραφήσεων

Η άλλη όψη του νομίσματος στις πολιτογραφήσεις, αφορά το εσωτερικό σκηνικό και την πολιτική διαχείριση των συχνά πυκνά αρνητικών αναφορών που προέρχονται εκτός Κύπρου. Εδώ, όπως σαφέστατα προκύπτει, φαίνεται να υπάρχουν δύο διαφορετικές σκέψεις πολιτικής επί των πολιτογραφήσεων, όχι προς το ζητούμενο και τα οφέλη, αλλά προς υπερπήδηση των εμποδίων που παρουσιάζονται. Αντίληψη που φαίνεται να υπήρχε από την εκκίνηση του προγράμματος, από την παρούσα κυβέρνηση που στην πορεία σχηματοποιήθηκε με την υιοθέτηση αυστηρότερων κριτηρίων για την παραχώρηση «χρυσών» διαβατηρίων. Αυτό το οποίο φαίνεται να γίνεται κατανοητό, υπό τις πα-

ρούσες συνθήκες, είναι πως μερίδα παραγόντων πλησίον στο κυβερνητικό στρατόπεδο φαίνεται να εντοπίζουν προβληματικά σημεία στη διαχείριση του προγράμματος χωρίς, ωστόσο, όπως τονίζεται, να έχει διαφοροποιηθεί το αναθεωρημένο πλαίσιο κριτηρίων. «Εάν χαλαρώσουν ή δεν τηρηθούν ή δεν εφαρμοσθούν οι αυστηρές διαδικασίες ελέγχου των αιτήτων θα τω βρούμε μπροστά μας», είναι η ανησυχία που εκφράζεται. Αναφορές που σαφέστατα στρέφονται κατά του Υπουργείου Εσωτερικών και τις πρόσφατες αναφορές του Νίκου Νουρή, ως αντίδραση στα όσα υποδεικνύονται από Ε.Ε. Θέτοντας ξεκάθαρα ζήτημα διαχείρισης του προγράμματος, ακόμα και παρά-

Η προσωπική θέση του Νίκου Νουρή σε συνέντευξη του στην «Κ» στις 25/12/2019 είναι πως το πρόγραμμα πρέπει να συνεχισθεί.

γοντες πλησίον της κυβέρνησης εμφανίζονται να διαφωνούν με ενδεχόμενη χαλάρωση του πλαισίου αλλά και του χειρισμού από το ΥΠ.ΕΣ. Εδώ μάλιστα εκφράζονται αμφιβολίες για την ακολουθούμενη πολιτική που αγγίζει ακόμα και το Προεδρικό. Χαρακτηριστικό παράδειγμα που εν πολλοίς αποκαλύπτει και τη διαχρονική διαφορετική διαχείριση, διάλογων πιέσεων αποτελεί η περίπτωση του Ρώσου Όλεγκ Ντερπάσκα για την οποία αρχικά λέγεται πως υπήρχε μια αμφιταλάντευση. Η μια πλευρά, όπως αφηίνεται να νοηθεί, υποστήριζε πως έπρεπε να παρθούν δραστηριότητες, προκειμένου να φανεί πως η Κύπρος εννοεί αυτά τα οποία λέει για το πρόγραμμα, και η άλλη υποστήριζε πως οι πο-

λιτογραφήσεις θα υποστούν ζημιά. Τελικά, το Υπουργικό Συμβούλιο αποφάσισε να εντάξει και την περίπτωση αυτή στις υπόλοιπες των προβληματικών.

Το Υπ. Εσωτερικών

Η «Κ» ζήτησε από το Υπουργείο Εσωτερικών επίσημη τοποθέτηση, επί του προγράμματος πολιτογραφήσεων και σε ποιο στάδιο βρίσκονται οι σχετικές διεργασίες, ωστόσο, μέχρι την ώρα που έλκειντο το φύλο της εφημερίδας (Παρασκευή μεσάνυχτα) δεν υπήρξε απάντηση. Η προσωπική θέση του υπουργού Εσωτερικών Νίκου Νουρή επί του προγράμματος των πολιτογραφήσεων, όπως αυτή καταγράφηκε σε συνέντευξή του στην «Κ» στις

25/12/2019, είναι πως τυχόν τερματισμός του προγράμματος θα έσπελνε λανθασμένα μηνύματα. «... κατά την εκτίμησή μου, εάν προχωρήσουμε σε αναστολή του προγράμματος, είναι ωσάν να ομολογούμε ότι φτιάξαμε μια μηχανή παραγωγής υπεκδοτήτων για να υπερτηθούμε κάποιους συγκεκριμένους σκοπούς». Για το ίδιο θέμα έκανε λόγο για υπερμετρη φασαρία και κριτική εναντίον της κυβέρνησης τονίζοντας. «Ωστόσο και σήμερα υπάρχει λάθος στον τρόπο με τον οποίο πολιτεύομαστε στο πρόγραμμα. Θεωρώ πως τα νέα κριτήρια μπορούσε να μην ήταν τόσο αυστηρά, όπως ενδεχόμενα και το 2011 δεν υπήρχε η εμπειρία του προγράμματος να μπορούσαν τα κριτήρια να ήταν πιο αυστηρά».

ΑΡΘΡΟ / Της ΑΝΔΡΟΥΛΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Η παιδεία διαβατήριο για το μέλλον

Οι σκέψεις των τελευταίων εφιαλτικών μηνών είναι πολλές. Κατ' αρχάς ανησυχούμε για την υγεία μας, το πρώτιστο αγαθό. Γι' αυτό η υγεία ήταν και η προτεραιότητα που πολύ ωσοστά έθεσε το κράτος τους πρώτους αυτούς μήνες της πανδημίας. Και εμείς οι πολίτες με πειθαρχία ακολουθήσαμε τις οδηγίες των ειδικών, και τα καταφέραμε. Κλεισμένοι στα σπίτια μας, σκεφτόμαστε επίσης τις οικονομικές επιπτώσεις που θα έχει η πανδημία στον τόπο μας. Ακόμα είναι άγνωστη στη μνήμη μας η προηγούμενη κρίση και οι επιπτώσεις που είχε στην οικονομία και στη ζωή της πλειοψηφίας των ανδρών και στις ανισότητες που δημιουργήσε.

Σήμερα, εντούτοις, πρέπει να μας απασχολούν και οι επιπτώσεις που θα έχει στα παιδιά μας το κλείσιμο για τρεις μήνες των σχολείων. Διερωτώμαι τι ποσοστό παιδιών είχαν να παρακολουθούν τα μαθήματά τους ή τουλάχιστο να ασχολούνταν με τη βοήθεια των γονιών τους με κάτι ποικιλομορφικό και επιμορφωτικό από το σπίτι; Πό-

σοι γονείς είχαν τη δυνατότητα ή τη διάθεση να τηρήσουν με τα παιδιά τους ένα πρόγραμμα και μια καθημερινή ρουτίνα που θα περιλάμβανε το διάβασμα, τις επαναλήψεις ή έστω την ασχολία με πνευματικά παιχνίδια;

Έχουν όντως δωρίσει τάμπλετ για τα παιδιά πολλοί οργανισμοί, και τους ευχαριστούμε. Πόσα παιδιά, όμως, είχαν τη δυνατότητα να τις χρησιμοποιήσουν; Πόσες οικογένειες διέθεταν Wi Fi; Πόσα παιδιά της ίδιας οικογένειας ήταν αναγκασμένα να μοιράζονται την ίδια συσκευή; Πόσοι δάσκαλοι είχαν την εμπειρία να διδάξουν εξ αποστάσεως; Πολύ φοβάμαι ότι η μεγάλη πλειοψηφία των παιδιών μας έμειναν μακριά από το σύστημα. Συνήθισαν σε μια διαφορετική ζωή μακριά από το σχολείο. Τα αποτελέσματα στο μυαλό των παιδιών μπορεί να είναι καταστροφικά. Έχει αποδειχτεί ότι το κλείσιμο των σχολείων, έστω και για σύντομο χρονικό διάστημα, επηρεάζει αρνητικά τις ευκαιρίες του παιδιού στο μέλλον. Για παράδειγμα, μια μελέτη που έγινε στην Αμερική σε σχέση με

Θα πρέπει το κράτος, το Υπ. Παιδείας, οι δάσκαλοι και οι γονείς να συνεργαστούν εποικοδομητικά για να επιφέρουν τις απαιτούμενες αλλαγές.

τις επιπτώσεις του κλεισίματος ορισμένων σχολείων, εξαιτίας κακοκαιρίας, έδειξε ότι τα παιδιά αυτών των σχολείων δεν τα πήγαν καθόλου καλά στις εξετάσεις. Φανταστείτε, λοιπόν, για σχολεία που μένουν κλειστά για τρεις μήνες...

Άλλο επακόλουθο του κλεισίματος των σχολείων είναι και οι ανισότητες που θα δημιουργηθούν. Από τη μία έχουμε τα παιδιά που φοιτούν σε ιδιωτικά σχολεία που ξεκίνησαν από την πρώτη κιόλας βδομάδα τα μαθήματα διαδικτυακά, τρώοντας και μια ρουτίνα ή παιδία που είχαν γονείς μορφωμένους και σε θέση να τα βοηθήσουν με τα μαθήματα στο σπίτι. Από την άλλη, ένας πολύ μεγάλος αριθμός παιδιών

δεν είχαν αυτή τη δυνατότητα και έμειναν εντελώς εκτός του εκπαιδευτικού συστήματος. Φυσικά, αυτό δεν συμβαίνει μόνο στην Κύπρο. Για παράδειγμα, σύμφωνα με έρευνα που έγινε στο Η.Β., πέραν των μισών μαθητών ιδιωτικών σχολείων κάδουν μάθημα εξ αποστάσεως ενώ μόνο ένα στα πέντε παιδιά των δημοσίων σχολείων έχουν αυτή την ευκαιρία. Αντίθετα, στη Φινλανδία και στη Ν. Κορέα, που θεωρούμε πρότυπα στο θέμα της εκπαίδευσης, τότε μόνο ξεκίνησαν τη διαδικτυακή εκπαίδευση, όταν βεβαιώθηκαν ότι όλα τα παιδιά ήταν σε θέση να συμμετάσχουν και όταν βεβαιώθηκαν ότι οι δάσκαλοι μπορούσαν να ανταποκριθούν.

Η απομάκρυνση των παιδιών από το σύστημα, που αναφέρθηκε πιο πάνω, φοβάμαι θα οδηγήσει και σε αύξηση του ποσοστού της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου κάτι που καταπολεμήσαμε με σθένος στην Ε.Ε. την τελευταία δεκαετία, στην Κύπρο μάλιστα καταφέραμε να τη μειώσουμε.

Θα μου πείτε τι η γίνεται με τους κινδύνους που ελλοχεύουν

για την υγεία με το άνοιγμα των σχολείων; Δεν είμαι ειδικός αλλά διαβάζω και ακούω ότι είναι σπάνιο να μολυνθούν τα παιδιά από τον κορωνοϊό και σπάνιο να τον μετάδωσουν. Η Οργάνωση ECDC (European Centre for Disease Prevention and Control) που συμβουλεύει την Ε.Ε. για θέματα δημόσιας υγείας, είπε πριν από μερικές μέρες: «Θεωρούμε απίθανο τα παιδιά να μεταδώσουν στους ενήλικες τον ιό». Εντούτοις, το κράτος θα πρέπει να λάβει όλα τα ενδεικνυόμενα μέτρα και για την προστασία των παιδιών, αλλά και των δασκάλων. Πιστεύω ότι η επιστημονική ομάδα, που μέχρι σήμερα βοήθησε να αντιμετωπίσουμε με επιτυχία την κρίση, θα συμβουλεύσει και στην περίπτωση των σχολείων και θα πρέπει να τους εμπιστευτούμε.

Πιστεύω ότι το άνοιγμα των σχολείων, με την ταυτόχρονη λήψη όλων των προστατευτικών μέτρων, επιβάλλεται. Τα δύσκολα, φυσικά, έπονται. Το επίπεδο της εκπαίδευσής μας δεν ήταν και το καλύτερο. Πολύ φοβάμαι ότι αυτή η κρίση θα αφήσει το αρνητικό της αποτύπωμα.

Θα μπορούσε, όμως, και θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί η κρίση και οι εμπειρίες από αυτή, ως εφιαλτήριο για δράση. Θα πρέπει το κράτος, το Υπουργείο Παιδείας, οι δάσκαλοι και οι γονείς να συνεργαστούν εποικοδομητικά για να επιφέρουν τις απαιτούμενες αλλαγές. Από την εποχή που ήμουν Επίτροπος είχα προτρέψει, μαζί με την Επίτροπο Kroes, τα κράτη-μέλη να δώσουν έμφαση στην τεχνολογία και στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Φυσικά, τίποτα δεν αντικαθιστά τη διά ζωής εκπαίδευση που θα δώσει ο δάσκαλος στο παιδί, αλλά ζούμε στην ψηφιακή εποχή και η κρίση του Covid-19 απόδειξε την αναγκαιότητα του να μπορούμε με ευχέρεια να χρησιμοποιούμε τη νέα τεχνολογία. Η τεχνολογία δεν θα αντικαταστήσει τον δάσκαλο, αλλά θα τον ενδυναμώσει για να μπορέσει να επιτελέσει καλύτερα το λειτουργήμα του. Ας μη μένουμε στα λόγια. Ας προχωρήσουμε σε πράξεις.

Η κα Ανδρούλα Βασιλείου είναι πρώην Επίτροπος της Ε.Ε. για την Παιδεία, τον Πολιτισμό και τη Νεολαία.

Δόθηκαν αυστηρές οδηγίες για τα σχολεία

Η δρ Μαρία Κολιού μιλάει στην «Κ», εξηγεί το πώς αποφασίστηκε η επιστροφή των μαθητών στις τάξεις και απαντά στις ανησυχίες

Συνέντευξη στον **ΓΙΑΝΝΟ ΛΥΤΡΑ**

Το θέμα της επιστροφής των μαθητών στα σχολεία το επόμενο διάστημα αποτελεί το αντικείμενο συζήτησης των τελευταίων ημερών. Η ανησυχία που εκφράζεται από τους γονείς, τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς μπορεί να θεωρηθεί εύλογη, αλλά τα επιδημιολογικά δεδομένα στην Κύπρο φαίνεται ότι επιτρέπουν την επαναλειτουργία των σχολείων. Τίθενται, ωστόσο, αυστηρές προϋποθέσεις, ενώ υπάρχει και το ενδεχόμενο οι συστάσεις της Συμβουλευτικής Επιστημονικής Επιτροπής το επόμενο διάστημα να κινηθούν προς την εντελώς αντίθετη κατεύθυνση, αν ανατραπεί η θετική εικόνα των τελευταίων ημερών. Η δρ Μαρία Κολιού, μέλος της ομάδας των επιστημόνων, μιλάει στην «Κ» και εξηγεί τους λόγους, αλλά και τον τρόπο που ελήφθησαν οι αποφάσεις για τα σχολεία. Εξηγεί ότι έχουν δοθεί αυστηρές οδηγίες για τη σωστή καθαριότητα των χώρων και την επίβλεψη των παιδιών, ενώ η επιστροφή πρώτα των μαθητών της Γ΄ Λυκείου θα δώσει μια εικόνα για τα επόμενα βήματα.

«**Αν μετά το πέρας των δύο πρώτων εβδομάδων από την εφαρμογή του πλάνου χαλάρωσης κριθεί ότι δεν πρέπει να επαναλειτουργήσουν τα σχολεία, εμείς, μπορούμε να τοποθετηθούμε αρνητικά.**»

–**Υπήρξαν δύο ειδών τοποθετήσεις σχετικά με την πρόταση της επιστημονικής ομάδας για το άνοιγμα των σχολείων. Αφ' ενός, ότι είχατε ως επιτροπή εκπλαγεί με την πολιτική απόφαση και, αφ' ετέρου, ότι στις προτάσεις σας συμπεριλαμβανόταν η επαναλειτουργία τους...**

–Όταν μας ζητήθηκε ως ομάδα να σχεδιάσουμε μια πολιτική ανοίγματος των διαφόρων υπηρεσιών και τομέων της οικονομίας, είχαμε προβεί σε συγκεκριμένες εισηγήσεις, αλλά ταυτόχρονα ζητήσαμε από την πολιτική ηγεσία να μας δώσει κατευθύνσεις ως προς το ποιους τομείς θεωρούν πιο βασικούς για την οικονομία, για να μπορούμε να το συνδυάσουμε με τα κατάλληλα μέτρα προστασίας. Ως εκ τούτου, μας εστίασε ένα έγγραφο από το Υπουργείο Οικονομικών σε συνεργασία και με άλλα υπουργεία.

Η **Συμβουλευτική** Επιστημονική Επιτροπή τοποθετήθηκε και εξέφρασε απόψεις και επιφυλάξεις επί των προϋποθέσεων επαναλειτουργίας των σχολείων, με τη βασικότερη να αφορά τους επιδημιολογικούς δείκτες, σύμφωνα με την δρ Κολιού.

Στο έγγραφο συμπεριλαμβανόταν και το άνοιγμα των σχολείων. Στην πρώτη φάση άρσης μέτρων τοποθετείτο η επιστροφή των μαθητών της Γ΄ Λυκείου και στη δεύτερη φάση η επιστροφή μαθητών και άλλων τάξεων. Η Συμβουλευτική Επιστημονική Επιτροπή τοποθετήθηκε και εξέφρασε απόψεις και επιφυλάξεις επί των προϋποθέσεων επαναλειτουργίας των σχολείων. Η βασικότερη προϋπόθεση είναι να είμαστε εντάξει με τους επιδημιολογικούς δείκτες μέχρι τότε. Πράγματι, όμως, οι ανακοινώσεις αφορούν περισσότερα απ' όσα είχε προτείνει η επιστημονική ομάδα. –**Πώς διαφυλάσσεται η ασφάλεια των παιδιών, των εκπαιδευτικών και των γονέων, με την επαναλειτουργία, πλέον, όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης;**

–Η προσωπική μου άποψη είναι όπως ανοίξουν σταδιακά. Πρώτα,

βέβαια, θα επιστρέψουν οι μαθητές της Γ΄ Λυκείου, απ' όπου θα αντλήσουμε εμπειρίες. Βέβαια, πρόκειται για μεγάλα παιδιά, τα οποία μπορούν να τηρήσουν τα μέτρα κοινωνικής αποστασιοποίησης και ατομικής υγιεινής. Μέχρι τότε, υπάρχει χρόνος για να αξιολογηθεί η πρώτη φάση της σταδιακής άρσης μέτρων, αλλά και για να διαπιστωθούν τα προβλήματα και οι αδυναμίες των σχολείων. Αν μετά το πέρας των δύο πρώτων εβδομάδων από την εφαρμογή του πλάνου χαλάρωσης κριθεί ότι δεν πρέπει να επαναλειτουργήσουν τα σχολεία, εμείς, ως επιστημονική ομάδα, μπορούμε να τοποθετηθούμε αρνητικά.

–**Η αγωνία εκπαιδευτικών και γονέων αφορά και στο πώς θα γίνει κατορθωτός ο έλεγχος των παιδιών μικρότερων ηλικιών...**

–Τα παιδιά είναι αυθόρμητα και

θα είναι πολύ δύσκολο να ελέγχονται, ειδικότερα οι μαθητές προδημοτικής και νηπιαγωγείου. Θα πρέπει το κάθε παιδί ξεχωριστά να επιβλέπεται. Και πάλι, όμως, τα παιδιά έχουν το χαρακτηριστικό να δοκιμάζουν με όλες τους τις αισθήσεις το καθετί που υπάρχει στον χώρο τους, όπως τα παιχνίδια που υπάρχουν σε ένα νηπιαγωγείο. Στο Δημοτικό Σχολείο, ωστόσο, τα παιδιά είναι πάρα πολύ εκπαιδευσιμα και πολλές φορές επιδεικνύουν μια ωριμότητα που δεν χαρακτηρίζει ούτε ακόμα και τους ενήλικες. Παράλληλα, σημαντικό ρόλο θα διαδραματίσουν οι επισκέπτριες υγείας, οι ιατροί της Σχολιατρικής Υπηρεσίας Κύπρου, ενώ θα εκπαιδευτούν κατάλληλα και οι δάσκαλοι.

–**Υπάρχει ανησυχία σε σχέση με τους χώρους υγιεινής των σχολείων, όπως οι τουαλέτες και τα αποδυτήρια. Ποια είναι τα μέτρα που πρέπει να τηρούνται σε αυτούς;**

–Το θέμα της χρήσης των αποχωρητηρίων χρειάζεται πολλή επίβλεψη, καθώς ο ιός όπως γνωρίζουμε αποβάλλεται στα κόπρανα. Οι οδηγίες προς τις υπηρεσίες καθαρισμού είναι εξαιρετικά αυστηρές. Δεν πρέπει να πηγαίνει ένα παιδί μετά από άλλο χωρίς να έχει καθαριστεί προηγουμένως η τουαλέτα και όταν χρησιμοποιείται το καζανάκι, πρέπει να είναι κλειστό το καπάκι της τουαλέτας. Πρέπει να χρησιμοποιείται η κλωρίνη για τον καθαρισμό των χώρων υγιεινής, ενώ ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί και στα πόμολα και τα παιδιά μικρών ηλικιών πρέπει να επιβλέπονται. Επίσης, τα παιδιά θα βγαίνουν σε τελείως διαφορετικές ώρες για διάλειμμα, θα επιβλέπονται από τους εκπαιδευτικούς ώστε να μην έρχονται σε στενή επαφή μεταξύ τους, στις τάξεις θα προσέρχονται μόνο 12 παιδιά, ενώ σημαντικό ρόλο θα διαδραματίσουν και τα ωράρια διδασκαλίας. Είναι πάρα πολύ σημαντικό ο έλεγχος αυτής της φάσης, ενώ έχουν διατεθεί και 20 χιλιάδες τεστ, τα οποία θα γίνουν δειγματοληπτικά σε εκπαιδευτικούς και μαθητές, κατόπιν έγκρισης των γονέων τους, πάντοτε. Επίσης, έχουν ήδη δοθεί οδηγίες για το πώς θα απολυμανθούν οι χώροι των σχολείων, πριν από την υποδοχή των μαθητών και των εκπαιδευτικών, και ήδη οι εργασίες έχουν γίνει σε πολλά σχολεία. Με το άνοιγμα των σχολείων πρέπει να υπάρχει συνεχής διάλογος με τους εκπαιδευτικούς, ώστε να διαπιστωθούν τυχόν προβλήματα που θα προκύψουν για να αντιμετωπιστούν εγκαίρως.

Από τα 800 κρούσματα μόνο το 6% ήταν παιδιά

–**Ποιος είναι ο κίνδυνος να μολυνθούν τα παιδιά από τη νόσο COVID-19 και ποιος είναι ο κίνδυνος να τη μεταδώσουν;**

–Ακόμα δεν είναι γνωστό σε ποιο βαθμό τα παιδιά μεταδίδουν τη νόσο. Εκείνο το οποίο γνωρίζουμε είναι ότι δεν έχει ουσιαστικά περιγραφεί μέχρι στιγμής η μετάδοσή της από παιδιά προς ενήλικα, οπότε δεν γνωρίζουμε την έκταση που θα μπορούσε να έχει, αφού είναι κάτι το οποίο ακόμα μελετάται. Όσον αφορά τον κίνδυνο να νοσήσει παιδί, είναι σαφές, από την τεράστια εμπειρία που έχουμε αποκομίσει μέχρι σήμερα μέσω διαφόρων άλλων χωρών, ότι τα παιδιά νοσούν πιο ήπια, αλλά και λιγότερο από τους ενήλικες. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα –βάσει και της δικής μας εμπειρίας– είναι το ότι από τους 800 και πλέον επιβεβαιωμένους ασθενείς στην Κύπρο, μόλις το 6% ήταν παιδιά. Σε άλλες χώρες, τα ποσοστά των παιδιών είναι ακόμα χαμηλότερα, ωστόσο στην Κύπρο ρόλο διαδραματίζει και η εντατική ικνυλάτση και οι δειγματοληψίες που διενεργούνται.

–**Στην Κύπρο η επιδημιολογική εικόνα εξελίσσεται πολύ καλά. Ωστόσο, η επαναδραστηριοποίηση τομέων της οικονομίας, οι περισσότερες μετακινήσεις και συναναστροφές, σε ποιο βαθμό μπορούν να ανατρέψουν την κατάσταση;**

–Σίγουρα δεν περιμένουμε ότι θα παραμείνουμε στα πολύ χαμηλά ποσοστά που καταγράφονται αυτή την περίοδο, αλλά δεν είναι και φυσιολογική κατάσταση η παραμονή στα σπίτια μας. Κάποια στιγμή θα βγαίναμε, αλλά ο ιός θα ήταν εκεί και θα μας περίμενε. Άρα, το πιο σωστό είναι να βγούμε με ελεγχόμενα σταδιακά βήματα, δηλαδή η σταδιακή αποκλιμάκωση των μέτρων είναι πολύ σωστή στρατηγική στη φάση αυτή, όπως έχουν κάνει κι άλλες χώρες. Ιδιαίτερα η Ελλάδα, την οποία ακολουθούμε κατά πόδας, έχει μια πολύ επιτυχημένη πολιτική στον περιορισμό της πανδημίας, αλλά και στον τρόπο άρσης των περιοριστικών μέτρων.

–**Προηγούμενως, πολλοί παππούδες και γιαγιάδες αναλάβαν την επίβλεψη των παιδιών, όταν οι γονείς εργάζονταν. Πλέον, με την επιστροφή**

των γονέων στην εργασία τους και την επαναλειτουργία των σχολείων, τι πρέπει να ισχύει; –Σίγουρα, οι παππούδες πρέπει να κρατηθούν έξω από αυτό. Κατά την άποψή μου, το κράτος πρέπει να φροντίσει, ώστε ένας τουλάχιστον εκ των γονέων να έχει ευέλικτο ωράριο, ώστε να μπορεί να επιβλέπει τα παιδιά, αλλά και να τα μεταφέρει και να παραλαμβάνει από το σχολείο, τις ημέρες που θα πηγαίνουν. Ο κίνδυνος για τους ηλικιωμένους εξακολουθεί να υπάρχει και ως επιτροπή έχουμε δώσει ξεκάθαρες οδηγίες: χαλαρώνουν κάποια μέτρα, αλλά τις ευάλωτες ομάδες συνεχίζουμε να τις προστατεύουμε, μέχρι να υπάρξει ένα εμβόλιο.

–**Όσον αφορά τον κίνδυνο να νοσήσει παιδί, είναι σαφές, από την τεράστια εμπειρία που έχουμε αποκομίσει μέχρι σήμερα μέσω διαφόρων άλλων χωρών, ότι τα παιδιά νοσούν πιο ήπια, αλλά και λιγότερο από τους ενήλικες.**

–**Έχοντας περάσει στην επόμενη φάση της πανδημίας, φαίνεται να οδεύουμε προς εξασθένισή της το καλοκαίρι, αλλά επανεμφάνισής της τον χειμώνα;**

–Αυτό έχουν πει πολύ σημαντικοί επιδημιολόγοι στο εξωτερικό, αλλά το πώς θα γίνει στην πραγματικότητα κανείς δεν μπορεί να το ξέρει. Αυτό το ενδεχόμενο υπάρχει, όπως και το να επιστρέψει η πανδημία παράλληλα με την έξαρση της γρίπης και τότε θα έχουμε πρόβλημα. Μια από τις συστάσεις της επιστημονικής επιτροπής είναι να γίνει εκτεταμένα ο εμβολιασμός κατά της γρίπης φέτος, δηλαδή, εκτός των ευπαθών ομάδων που εμβολιάζονταν κάθε χρόνο μέχρι σήμερα, το εμβόλιο να λάβουν και άλλες ομάδες του πληθυσμού, όπως τα παιδιά κάτω των πέντε ετών και άνω των έξι μηνών. Τόσο η νόσος COVID-19, όσο και η γρίπη, είναι δυνητικά επικίνδυνες ασθένειες και δεν θέλουμε να συμπέσουν.

ΑΡΘΡΟ / Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Ας κάνουμε την κάλπη ηλεκτρονική

Τις τελευταίες μέρες είμαι προσωπικά πιο αισιόδοξος. Βλέπουμε τις κινήσεις του υφυπουργού Καινοτομίας για την εφαρμογή της ηλεκτρονικής υπογραφής και νιώθω πως μπήκε το νερό στο αυλάκι. Σίγουρα η αναγκαιότητα να αξιοποιήσουμε στον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό την τεχνολογία λόγω της πανδημίας έδωσε ρυθμό στη στρατηγική της ψηφιακής μεταρρύθμισης. Όμως, η αλήθεια είναι πως η εφαρμογή της ηλεκτρονικής υπογραφής θα ξεκλειδώσει πολλές διαδικασίες που σήμερα δεν μπορούν να γίνουν χωρίς τη φυσική παρουσία των προσώπων. Και αυτό δίνει στη χώρα μας τη δυνατότητα να βελτιώσει την ποιότητα ζωής μας. Οι συναλλαγές των πολιτών με το κράτος θα γίνονται πιο γρήγορα, πιο αξιόπιστα, χωρίς την ταλαιπωρία των ουρών, χωρίς τη γραφειοκρατία που σπάει κόκαλα και με μια διαφάνεια που θα ενισχύσει την καταρρακωμένη σήμερα εμπιστοσύνη μεταξύ πολιτών και θεσμών.

Εδώ αναδεικνύεται μια χρυσή ευκαιρία. Να εκσυγχρονίσουμε τις διαδικασίες που καθορίζουν τη σχέση των πολιτών και της πολι-

Να εκσυγχρονίσουμε τις διαδικασίες που καθορίζουν τη σχέση των πολιτών και της πολιτικής. Να πιάσουμε τον ταύρο από τα κέρατα και να εφαρμόσουμε πρώτοι τις δυνατότητες της ηλεκτρονικής υπογραφής.

τικής. Να πιάσουμε τον ταύρο από τα κέρατα και να εφαρμόσουμε πρώτοι τις δυνατότητες της ηλεκτρονικής υπογραφής. Παρά να παραπονιόμαστε μόνο για την απαξίωσή μας από τους πολίτες, για την απόσταση που συνεχώς μεγαλώνει, ας τρέξουμε σε κατωστάρι και ας κάνουμε τριπλότυπ.

Ποιες είναι οι πράξεις των πολιτών που υλοποιούν τη σχέση τους με την πολιτική; Μα προφανώς η ψηφοφορία και για τους δεκαοκτάρηνους η αναγκαία για να ψηφίσουν εγγραφή στον εκλογικό κατάλογο. Ας ξεκινήσουμε από το τελευταίο. Ζητάμε ως Πολιτεία από

Με την ψηφιοποίηση του αρχείου πληθυσμού μπορούμε να ψηφιοποιήσουμε και τον εκλογικό κατάλογο.

τους δεκαοκτάχρονους να εγγραφούν στον εκλογικό κατάλογο μέσω μιας αναχρονιστικής διαδικασίας. Η επιστολή μέσω ταχυδρόμου που λαμβάνουν για να εγγραφούν είναι για πολλούς και η πρώτη τους επαφή με το κουτί έξω από την πόρτα

τους. Τους ζητάμε να πάνε από τον κοινοτάρχη, να πιστοποιήσουν την ταυτοπροσωπία τους με τις φωτογραφίες, φωτογραφίες που είναι ήδη καταχωρημένες στο αρχείο πληθυσμού, και μετά τους ζητάμε να πάνε στα Κέντρα Εξυπηρέτησης

του πολίτη, να κάτσουν στην ουρά για να υπογράψουν πως επιθυμούν να συμμετέχουν στη γιορτή της δημοκρατίας.

Και στη λογική της μη αυτόματης εγγραφής να μην μπορούμε, μπορούμε να τους ζητούμε να εγγραφούν στο εκλογικό κατάλογο με πολύ πιο σύγχρονο και άμεσο τρόπο. Μπορούμε για παράδειγμα να τους στέλνουμε ένα email, ή ένα απευθείας μήνυμα στα κοινωνικά τους δίκτυα τη μέρα που κλείνουν τα δεκαοκτώ, να τους ευχόμαστε χρόνια πολλά, και να τους ζητάμε, μέσω της ηλεκτρονικής υπογραφής, να αποδεχτούν τη συμπεριληψη τους στον εκλογικό κατάλογο, απαντώντας απλώς στο μήνυμα, χωρίς ουρές, χωρίς ταλαιπωρία.

Με την ίδια λογική μπορούμε να κτίσουμε την αρχιτεκτονική για την εφαρμογή της ηλεκτρονικής ψηφοφορίας στις εκλογές. Η τεχνολογία υπάρχει, εφαρμόζεται σε άλλες χώρες του εξωτερικού. Με την ψηφιοποίηση του αρχείου πληθυσμού μπορούμε να ψηφιοποιήσουμε και τον εκλογικό κατάλογο. Οι δικλίδες ασφαλείας επίσης είναι δοκιμασιμένες. Ο ψηφοφόρος θα έχει την ευχέρεια να ψηφίσει μέσω

του κινητού του τηλεφώνου από την άνεση της βεράντας του.

Μπορεί σε κάποιους να ακούγεται ουτοπικό ή τεχνολογικά ακατόρθωτο. Ούτε το ένα είναι ούτε το άλλο. Το ζήτημα είναι να έχουμε την πολιτική βούληση και την τόλμη να το εφαρμόσουμε. Δεν ισχυρίζομαι πως θα είναι το φάρμακο στις γυρισμένες πλάτες των πολιτών και δεν περιμένω να δω την αποχή να μηδενίζεται. Είναι όμως ένα άλμα, που θα αυξήσει τις εναλλακτικές επιλογές των πολιτών για τον τρόπο που επιθυμούν να ψηφίσουν. Και σίγουρα είναι η καλύτερη απάντηση στην ερώτηση πόσο τεχνολογικά ανεπτυγμένη είναι η χώρα μας. Στο δικό μου μυαλό δεν υπάρχει λογική να ψηφίζουμε νόμους για εφαρμογή της τεχνολογίας σε όλο το υπόλοιπο φάσμα της ζωής μας πλην του σπιτιού μας, πλην των όσων μας αφορούν. Ιδού, λοιπόν, η ευκαιρία να αποδείξουμε πως ούτε φοβόμαστε το τέρμα της τεχνολογίας αλλά ούτε μαθουσάλες είμαστε.

Ο κ. Δημήτρης Δημητρίου είναι Βουλευτής Λευκωσίας και Εκπρόσωπος Τύπου ΔΗΣΥ, twitter: @dmdemetriou

Στα επικίνδυνα νερά εμπόλεμης πολιτικής η τουρκική οικονομία

Διογκώνει τα προβλήματα η προβληματική στρατηγική Ερντογάν

Του ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ

«Είναι σίγουρο ότι η νέα παγκόσμια οικονομική ύφεση θα είναι ισχυρότερη από αυτήν του 1929. Ως Τουρκία αντιμετωπίσαμε το ξέσπασμα του Covid-19, ενώ βρισκόμασταν προς το τέλος της διαδικασίας εξισορρόπησης της οικονομίας μας. Αγωνιζόμαστε σκληρά για να αντιμετωπίσουμε τις επιπτώσεις των νομισματικών επιθέσεων και να ενισχύσουμε το ανοσοποιητικό σύστημα της οικονομίας μας. Χάρη στα οφέλη της διαδικασίας σταθεροποίησης, ενεργοποιήσαμε ένα ολοκληρωμένο σύνολο μέτρων». Η παραπάνω δήλωση του γαμπρού του Τούρκου Προέδρου και Υπουργού Οικονομικών της Τουρκίας Μπεράτ Άλμπαϊρακ συνέπεσε με τη νέα τρελή κούρσα του δολαρίου στην τουρκική αγορά.

Σε μια στιγμή που ο Άλμπαϊρακ σπεύδει να στείλει καθουσιαστικά μηνύματα, οι αριθμοί και τα νέα δεδομένα στην τουρκική οικονομία διαψεύδουν τις αισιόδοξες προβλέψεις του τουρκικού Προεδρικού για την πορεία της οικονομίας. Η πτωτική τάση της λίρας έναντι του δολαρίου συνεχίζεται την στιγμή που σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Τουρκικής Στατιστικής Υπηρεσίας για τον Μάρτιο του 2020, το έλλειμμα εξωτερικού εμπορίου της Τουρκίας αυξήθηκε κατά 180%. Εγγυσμένους εκπομπισματος οικονομολόγους και αναλυτές προειδοποιούν ότι οι πραγματικές διαστάσεις της κρίσης είναι πολύ πιο σοβαρές από την εικόνα που επιπλέγει να παρουσιάζει η κυβέρνηση του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν. Την ίδια άποψη έχει και ένας πρώην

Ο Ερντογάν επιχειρεί να καταλήξει σε νέα συμφωνία swap με τον Τραμπ, ωστόσο κύκλοι της Ουάσινγκτον επισημαίνουν ότι οι ελπίδες είναι ελάχιστες, καθώς η Τουρκία δεν εκπληρώνει τους όρους και τις προϋποθέσεις της Ομοσπονδιακής Τράπεζας των ΗΠΑ.

στενός συνεργάτης του Τούρκου Προέδρου ο Μαφί Εγλνέζ οποίος προειδοποιεί ότι η Τουρκία χρειάζεται άμεσα δραστικά μέτρα για να αποφευχθούν τα χειρότερα στην οικονομία. Ο Εγλνέζ υπήρξε από τους πρώτους Τούρκους οικονομολόγους, που έκρουσαν τον κώδωνα του κινδύνου για την τουρκική οικονομία κατά την περίοδο της μετάβασης στο προεδρικό σύστημα, που ακολούθησε το αποτυχημένο πραξικόπημα του 2016. Σύμφωνα με τον Εγλνέζ τα τελευταία χρόνια η τουρκική κυβέρνηση παρασέρνεται από λανθασμένες αντιλήψεις και πρακτικές οι οποίες επιδεινώνουν την οικονομική κρίση που αντιμετωπίζει η χώρα.

Αναφερόμενος δε στα αποθέματα ξένου συναλλάγματος της Τουρκίας -εν μέσω και της πανδημίας- συμπεραίνει ότι η τουρκική οικονομία «ξεμένει» από χρήμα καθώς σημειώνει: «Σύμφωνα με στοιχεία της 24ης Απριλίου 2020, το ακαθάριστο ποσό αποθεματικού στην Κεντρική Τράπεζα (CBT) είναι

52,7 δισ. δολάρια. Από τις 29 Απριλίου 2020, τα καθαρά αποθέματα είναι 16,2 δισ. δολάρια», προειδοποιεί ότι ο το συγκεκριμένο ποσό, «αποτελεί μονάχα την μια όψη του νομίσματος.

Αυτό το δεν αντικατοπτρίζει πλήρως τα καθαρά αποθεματικά, δεδομένου ότι περιλαμβάνει νομίσματα ανταλλαγής -μεσεγγύησης που λαμβάνονται με πράξεις ανταλλαγής. Στην περίπτωση αυτή, προκειμένου να καθορίσουμε το καθαρό αποθεματικό συναλλάγματος πρέπει να αφαιρέσουμε από αυτό (δηλ. από τα 16,2 δισ. δολάρια) το ποσό του ξένου νομίσματος που εξασφαλίζεται με πράξεις ανταλλαγής (διαδικασία swap). Swap 1-4 μηνών αντιστοιχεί σε 18,9 δισ. δολάρια. Έτσι έχουμε 16,2 μείον 18,9 ισούται με -2,7 δισ. δολάρια». Έτσι αντλώντας από τα επίσημα στοιχεία της Άγκυρας, ο Εγλνέζ καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το καθαρό αποθεματικό της Τουρκίας είναι πλέον αρνητικό.

Με πολύ αλά λόγια, η Τουρκία βλέπει το αποθεματικό της να εξαερμίζεται την στιγμή που (όπως έγραψε η Οικονομική «Κ»), ο ίδιος ο πρόεδρος Ερντογάν επιχειρεί απεγνωσμένα να καταλήξει σε μια νέα συμφωνία swap με τον Αμερικανό ομόλογό του. Κύκλοι της Ουάσινγκτον επισημαίνουν ότι οι ελπίδες για μια συμφωνία σε αυτό το ζήτημα είναι ελάχιστες, καθώς η Τουρκία δεν εκπληρώνει τους όρους και τις προϋποθέσεις της Ομοσπονδιακής Τράπεζας των ΗΠΑ και το χαμηλό επίπεδο αποθεμάτων της Τουρκίας σε συνδυασμό με το προβληματικό πλαίσιο νομισματικής πολιτικής προβληματίζει την αμερικανική πλευρά.

«Ακόμα κι αν η κυβέρνηση ζητήσει βοήθεια, το ΔΝΤ δεν θα μπορέσει να ικανοποιήσει τις ανάγκες της Τουρκίας για ξένη χρηματοδότηση καθιστώντας έτσι τις συμφωνίες ανταλλαγής νομισμάτων με άλλες κεντρικές τράπεζες αναγκασιότητα. Ωστόσο, η ολοένα και πιο εμπόλεμη εξωτερική πολιτική της Τουρκίας καθιστά μια τέτοια ρύθμιση ακόμη πιο δύσκολη», προειδοποιεί τον Ερντογάν, ο πρώην υπουργός του των Οικονομικών Αλί Μπαμπατζάν.

Στρατηγική του Ερντογάν

Όπως άλλοι έμπειροι οικονομολόγοι έτσι και ο κ. Εγλνέζ τοποθετήθηκε στο επίκεντρο της τουρκικής οικονομικής κρίσης την άκρως προβληματική στρατηγική που ακολουθεί η κυβέρνηση Ερντογάν κατά τα τελευταία χρόνια που όχι μόνο δεν επιλύει προβλήματα αλλά δημιουργεί νέα όπως αυτό της μείωσης του αποθεματικού της χώρας. Η στρατηγική Ερντογάν στην οικονομία που προβληματίζει αποτελείται από τρία επίπεδα: Σε πρώτο επίπεδο, η τουρκική Κεντρική Τράπεζα εκδίδει χρήματα.

Με τα νέα χρήματα η Κεντρική Τράπεζα αγοράζει κρατικά ομόλογα από τις δημόσιες τράπεζες. Σε δεύτερο επίπεδο, οι τράπεζες χρησιμοποιούν το νέο «ζεστό» χρήμα που φτάνει στα θησαυροφυλάκια τους για να αγοράσουν νέα ομόλογα

από το Υπουργείο Οικονομικών. Το δε, Υπουργείο Οικονομικών προχωρά σε πληρωμές του προϋπολογισμού με τα χρήματα που έρχονται από την πώληση ομολόγων. Αυτό ακριβώς προκαλεί το σημαντικό πρόβλημα καθώς η τουρκική αγορά «υπερθερμαίνεται» από την εισροή μεγάλου ποσού χρήματος. Για να αντιμετωπιστεί αυτή η κατάσταση, σε τρίτο επίπεδο, η τουρκική Κεντρική Τράπεζα, με απότερο στόχο την καθυστέρηση της εκτίναξης του πληθωρισμού στα ύψη, πουλά Δολάρια και «αποσύρει» τουρκικές λίρες.

Ο Εγλνέζ προσθέτει δε ότι η λανθασμένη οικονομική πολιτική έχει ως αποτέλεσμα τον εκτροχιασμό των αριθμών που αφορούν την τουρκική οικονομία στις διεθνείς αγορές, όπως λ.χ. τον δείκτη ανταλλαγής προεπιλεγμένης πίστωσης (credit default swap, cds).

Η προειδοποίηση Αλί Μπαμπατζάν

Την ανάλυση Εγλνέζ συμμερίζεται και ο πρώην συνεργάτης του Ερντογάν, οικονομολόγος και πολιτικός Αλί Μπαμπατζάν, ο οποίος από το 2002 μέχρι το 2015 βρέθηκε στο πλευρό του Τούρκου Προέδρου και οδήγησε την οικονομία της χώρας σε μέρες ευμάρειας. Τώρα μετά το πολιτικό διαζύγιο με τον Ερντογάν και την ίδρυση ενός νέου πολιτικού κόμματος, ο Μπαμπατζάν προειδοποιεί ότι, «η χώρα χρειάζεται διαρθρωτικές αλλαγές και μεταρρυθμίσεις, μια ώρα αρχύτερα, και προτού να είναι πολύ αργά. Υπάρχουν δύο είδη λαθών στις δημοσιονομικές και δημοσιονομικές παρεμβάσεις: Κάνουμε ή πολύ λίγα ή πάρα πολλά. Το δεύτερο λάθος είναι προτιμητέο (στην περίπτωση της Τουρκίας)», τονίζει ο κ. Μπαμπατζάν μιλώντας στο «Bloomberg» και προσθέτει: «Η Τουρκία χρειάζεται ένα μεγαλύτερο πρόγραμμα τόνωσης που θα βασίζεται στις δημοσιονομικές δαπάνες αντί για τις αναβολές πληρωμών και την ευκαιριακού τύπου πιστωτική κατανάλωση. Η κυβέρνηση πρέπει να πραγματοποιήσει μια σημαντική δημοσιονομική παρέμβαση χωρίς να διατρέξει τον κίνδυνο διόγκωσης των τιμών ενώ η ανάπτυξη παραμένει σε ύφεση - ένας τοξικός συνδυασμός που θα ήταν δύσκολο να ξεπεραστεί με το τρέχον πρόγραμμα τόνωσης που εφαρμόζει η κυβέρνηση. Η Τουρκία χρειάζεται επίσης έναν μεσοπρόθεσμο οδικό χάρτη για την επιστροφή των δημόσιων οικονομικών στην κανονικότητα μετά τον Covid-19». Ο πρώην συννοιοπότης του Τούρκου προέδρου προειδοποιεί ότι, «Ακόμα και αν η κυβέρνηση ζητήσει βοήθεια, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο δεν θα μπορέσει να ικανοποιήσει τις ανάγκες της Τουρκίας για ξένη χρηματοδότηση καθιστώντας έτσι τις συμφωνίες ανταλλαγής νομισμάτων με άλλες κεντρικές τράπεζες αναγκασιότητα. Ωστόσο, η ολοένα και πιο εμπόλεμη εξωτερική πολιτική της Τουρκίας καθιστά μια τέτοια ρύθμιση ακόμη πιο δύσκολη».

ΑΡΘΡΟ / Του ΚΥΡΙΑΚΟΥ Ν. ΠΟΧΑΝΗ

Τουρκική γεωπολιτική και η θρυαλλίδα της οικονομικής κρίσης

Η Άγκυρα εδώ και αρκετά χρόνια έχει δηλώσει με τον πιο ξεκάθαρο τρόπο τις προθέσεις της και την πολιτική που θα ακολουθούσε. Ο Ταγίπ Ερντογάν, αφού καθόρισε τα Εθνικά Συμφέροντα της χώρας και τους Εθνικούς Αντικειμενικούς Σκοπούς, προχώρησε στην Εθνική Στρατηγική που οδήγησε στην αντίστοιχη Στρατιωτική Στρατηγική και το εξοπλιστικό πρόγραμμα για την υποστήριξη της. Οργάνωσε και προσπαθεί να ολοκληρώσει, διά πυρός και σιδήρου, το πολιτιστικό οικοδόμημα του (Ιδεολογία – Κοινωνικά Οργάνωση – Οικονομία – Στρατιωτική Ισχύ) και καθόρισε τη γεωπολιτική του βάση, τον ζωτικό του χώρο και την ευρύτερη περιοχή άμυνας, η οποία εκτείνεται από το νότιο Αιγαίο και μέσω της Λιβύης μέχρι το Κατάρ και τη Σομαλία, βλέποντας τον Ινδικό Ωκεανό.

Ο Τούρκος πρόεδρος μάς μίλησε και για τη Γαλάζια Πατρίδα, το νέο δόγμα της γεωστρατηγικής του. Ένα δόγμα στο οποίο, συχνά, τούρκοι ναύαρχοι και στρατηγοί, συνεισφέρουν με δηλώσεις, όπως ο ναύαρχος (ε.α.) Τζεμί Γκιουρντενιζ, ο οποίος σε συνέντευξη του στην εφημερίδα Aydinlik, δήλωσε ότι, «η Μεσόγειος δεν αρκεί στην Τουρκία, η Τουρκία πρέπει να βγει έξω από τα σύνορα της Γαλάζιας Πατρίδας», υποστηρίζοντας, παράλληλα ότι η Ε.Ε. έδωσε ελληνικό όνομα στην επιχείρηση IRIN, για καίδεψε τα αφτιά των Ελλήνων. Στο ίδιο μήκος και το τελευταίο «τιτίβισμα» του ναυάρχου Τουρκγιά Ερντάγ, με το οποίο λέει ότι η Τουρκία, ενδέχεται, να αρχίσει να διδάσκει στους μαθητές ότι τα ελληνικά νησιά ανήκουν σε αυτούς και ότι αυτό θα ενδυναμώσει τη

Αυτό που πρέπει να μας ανησυχεί περισσότερο είναι και η οικονομική δυσπραγία στην οποία έχει περιέλθει η Τουρκία που την καθιστά πιο επικίνδυνη και πιο απρόβλεπτη σε χρόνο και τόπο.

δημιουργία μιας εθνικής συνειδήσης για τη Γαλάζια Πατρίδα.

Θεωρώ ότι δεν θα πρέπει να ξεχνάμε και την απάντηση του Τούρκου ΥΠΙΑΜ, Χουλουσί Ακάρ προς τον Έλληνα ομόλογό του, Ε. Αποστολάκη, στις 20/12/2018: «... Κάνουμε όλες τις προσπάθειες για να προστατεύσουμε τη Γαλάζια Πατρίδα μας. Δεν υπάρχει περίπτωση να υποχωρήσουμε από τα δικαιώματά της χώρας και του λαού μας». Προσθέτοντας ότι, «... Είμαστε υπέρ της ειρήνης και των σχέσεων καλής γειτονίας. Όμως στο Αιγαίο, στη Μεσόγειο δεν υπάρχει περίπτωση να υποχωρήσουμε από τα δικαιώματά του λαού μας, της Τουρκικής Δημοκρατίας και της “Τουρκικής Δημοκρατίας της Βόρειας Κύπρου”». Σε τελική ανάλυση, ο νεοοσουλτάνος Ερντογάν μάς τα έχει πει όλα, όπως γινόταν και στην αρχαία Αθήνα, στην εκκλησία του Δήμου στην Πνύκα, όπου, σύμφωνα με τον Θουκυδίδη, ο εκάστοτε στρατηγός/κυβερνήτης για έναν χρόνο καθόριζε από το βήμα τους στόχους της πόλης τόσο εντός όσο και εκτός αυτής.

Με λίγα λόγια διακήρυντε την «εσωτερική» αλλά και την «εξωτερική» πολιτική της Αθήνας, απε-

Με το νόμισμα να φτάνει στο πιο χαμηλό όλων των εποχών, \$ 7,17 ανά λίρα, ο Ερντογάν πρέπει να δικαιολογήσει στο εσωτερικό του την οικονομική καταρρέα. Προσφιλής μέθοδος είναι η εξαγωγή των προβλημάτων. Σε ποιους, άραγε, θα επιρρίψει την ευθύνη για αυτή την καταρρέα

ναντι στους συμμάχους, αλλά και τους εχθρούς αυτής. Διότι το Δόγμα έχει τρεις κατευθύνσεις, το εσωτερικό, το εξωτερικό και τους ίδιους που το διακηρύττουν. Βέβαια, μέσα στην εξίσωση που διέπει τη γεωπολιτική, τη γεωστρατηγική και τη γεωοικονομία, υπάρχει και ο άγνωστος Χ, που ονομάζεται συγκυρία και το ζητούμενο είναι πώς την εκμεταλλεύεται. Συγκυρία, λοιπόν, μέσα στο όλο πλάνο του Ερν-

τογάν, είναι και η πανδημία που έχει ξεσπάσει ανά το παγκόσμιο με τις συνέπειές της και στον γεωπολιτικό χάρτη της Α.Μ. Μεσογείου και Μ. Ανατολής εν γένει. Το πώς έχει εκμεταλλευτεί αυτή τη συγκυρία η Τουρκία (μια χώρα όπου τα επιβεβαιωμένα κρούσματα κορωνοϊού έχουν φτάσει, στα 131.744 και οι θάνατοι στους 3584 μέχρι τώρα), μας το δείχνει καθημερινά, κινούμενος πάνω σε δύο

άξονες: Εντατικοποίηση της προβολής ισχύος της στους χώρους ενδιαφέροντός της (Αιγαίο, Α. Μεσόγειος, Λιβύη, Συρία) και προβολή ήπιος ισχύος, με τη μορφή της παροχής ιατρικής βοήθειας σε περισσότερα από 60 κράτη (σύμφωνα με την Daily Sabah). Αυτά, λοιπόν, η συγκυρία, με τις συνέπειές της να ταγκούν πλήρους εκμετάλλευσης από την Τουρκία, με το πεδίο ελεύθερο στην Α.Μ. Μεσόγειο να αλωνίζει σε ξέφραγο χωράφι, συνοδεύεται και από δύο παράγοντες που ευνοούν την Άγκυρα: Από την εδω και τρεις δεκαετίες εσωστρεφή αμυντική πολιτική της Αθήνας, που δίδει στον αντίπαλο την ευκαιρία να προχωρά και να δημιουργεί τετελεσμένα και από τη συνεκδοποιημένη, εδώ και τρεις δεκαετίες, ανυπαρξία αποτρεπτικής δύναμης, σε θάλασσα και αέρα, από την πλευρά της Κ.Δ. Υπήρχε βέβαια ένας «άσος» στο παιχνίδι και των δύο που υπαγόρευε αυτήν την πολιτική με το μόντο «καλές σχέσεις Τουρκίας – Ε.Ε. οδηγούν σε καλές σχέσεις Τουρκίας – Ελλάδα» που οδηγούν με τη σειρά τους σε μία βιώσιμη, λειτουργική και δίκαιη λύση του κυπριακού προβλήματος.

Η άποψή μου είναι ότι η Τουρκία έχει τις σχέσεις της με την Ε.Ε., την οποία εκμεταλλεύεται με το παραπάνω, και ότι αυτός ο «άσος» έχει αρχίσει να εξαερμίζεται. Το νέο Στρατηγικό Δόγμα της Τουρκίας, η Γαλάζια Πατρίδα, δεν είναι μια απλή δήλωση και δεν πρέπει επ' ουδενί να υποτιμηθεί. Είναι Δόγμα που μπορεί να καταστρατηγεί το Διεθνές Δίκαιο, αλλά αντανακλά την πολιτική και στρατιωτική βούληση της Τουρκίας και καταλαμβάνει, πρακτικά, μία έκτα-

ση 462.000 τετρ. χλμ. που στην πραγματικότητα καλύπτει όλη την έκταση που η Τουρκία θεωρεί ως ΑΟΖ και υφαλοκρηπίδα της! Αυτό, όμως, που πρέπει να μας ανησυχεί περισσότερο είναι και η οικονομική δυσπραγία στην οποία έχει περιέλθει η χώρα και που την καθιστά πιο επικίνδυνη και πιο απρόβλεπτη σε χρόνο και τόπο. Σύμφωνα με έγκυρα δημοσιεύματα, η Άγκυρα απαγόρευσε στη Citigroup, στην ελβετική USB και στην BNP Paribas της Γαλλίας, να συναλλάσσονται σε λίρες, με το νόμισμα να φτάνει στο πιο χαμηλό όλων των εποχών, \$ 7,17 ανά λίρα και με χειρότερες απώλειες από αυτές του 2018. Αυτό ο Ερντογάν πρέπει να το δικαιολογήσει, στο εσωτερικό του. Η προσφιλής μέθοδος είναι γνωστή πλέον, εξαγωγή των προβλημάτων. Σε ποιους, άραγε, θα επιρρίψει την ευθύνη για αυτή την καταρρέα; Και, εδώ υπεισέρχονται τα βασανιστικά ερωτήματα: Με την παρούσα ηγεσία της Τουρκίας και τη διηνεκτική οικονομική θέση που έχει βρεθεί, πόσο δυνατό είναι να πετύχουμε τους στόχους που έχουμε θέσει, τόσο στο πολιτικό μας πρόβλημα όσο και σε αυτούς του ενεργειακού προγράμματος, χωρίς να διαθέτουμε μια αποτρεπτική δύναμη και με μόνο όπλο μας τη διπλωματία; Μήπως, διαχρονικά, σχεδιάζαμε και βάζαμε στόχους στυριαζόμενοι μόνο σε αυτή και σε επεμβάσεις τρίτων; Πώς είναι δυνατόν να μην αντιλαμβάνομαστε ότι η στρατιωτική ισχύς είναι εργαλείο της εξωτερικής πολιτικής και βαδίζει μαζί με τη διπλωματία

Ο κ. Κυριάκος Ν. Ποχάνης Π.Ν. είναι αρχιπλοίαρχος (εα). Πρώην διοικητής Κυπριακού Ναυτικού.

Στο μυαλό του κ. Νίκου για το άνοιγμα των σχολείων

Φόρος τιμής

Η 9η Μαΐου 2020 ήταν η 75η επέτειος της νίκης των Συμμάχων κατά του χιτλερφασισμού. Μια ημέρα μέγιστης ευγνωμοσύνης στα 85 εκατομμύρια των ανθρώπων που έδωσαν τη ζωή τους στο Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Γι' αυτό κι εμείς ανοίγουμε τη σκηνή της στήλης κλίνοντας ευλαβικά το γόνυ στη μνήμη των πρώων της μέγιστης θυσίας για ειρήνη στον πλανήτη. Το κάνουμε αυτό σε μια εξαιρετικά κρίσιμη συγκυρία που ο πλανήτης βρίσκεται στο μέσω μιας υγειονομικής κρίσης αλλά και μιας κολοσσικής οικονομικής δοκιμασίας με πολλά εκατομμύρια ανθρώπων με δεκάδες χιλιάδες επιχειρήσεις υπό διάλυση και με πολλούς αμφιλεγόμενους ηγέτες να έχουν στα χέρια τους τις τύχες λαών που ενεοί κοιτάζουν τον γκρίζο ορίζοντα και τα μαύρα σύννεφα να μαζεύονται πάνω απ' τα κεφάλια τους, ένεκα της ανθρωπίνης βουλημίας και ασυνειδησίας. Ευχή μας ποτέ να μη δει ξανά η ανθρωπότητα στρατόπεδα συγκέντρωσης και ανθρωποθυσίες να γίνονται χάριν στρατοκρατικών και άλλων σχεδιασμών μιας χούφτας τρελών.

• • • •

Πρόδρομος χωρίς δρόμο

Δύο μέρες πριν από την τελεσίδικη απόφαση ότι ανοίγουν τα σχολεία, ο υπουργός της Παιδείας σε μια συνέντευξη Τύπου πυθιακής κοπής ανακοίνωσε ότι μόνο οι τελειόφοιτοι του λυκείου θα επιστρέψουν στα σχολεία, προφανώς διότι αυτή ήταν η απόφαση της κυβέρνησης. Ας πούμε καλώς ελήφθη για να κάνει restart και η οικονομία. Εκείνο όμως που απέδειξαν τα διαγραμματισθέντα ήταν ότι το υπουργείο δεν είχε κάνει σχέδια ως προς το πώς θα ξεκινήσουν ξανά τα σχολεία. Καθόλου σχέδια. Κάθονταν δύο μήνες και περίμεναν το καλοκαίρι. Μέχρι και τα πρωτόκολλα για την επανалειτουργία των σχολείων έγιναν με πρωτοβουλία του Υπουργείου Υγείας. Όπως μαθαίνουμε από αρμόδια πηγή, ο Νίκαρας είναι έξω φρενών με τον Πρόδρομο για όλα, γι' αυτό και την Παρασκευή το πήρε πάνω του και βγήκε με δήλωση για να βάλει τα πράγματα στη θέση τους.

• • • •

Να μελετάς, Νίκαρε

Νίκαρέ μου, θα έπρεπε να μελετάς πώς λειτουργεί στην Αθήνα ο Κυριάκος κι όχι μόνο να αντιγράφεις. Στη συνέντευξη του στην «Κ» στις 24/04/20 ο πρωθυπουργός είχε πει: «Υπήρχε το ερώτημα μήπως βιαζόμαστε. Επειδή όμως είχα φροντίσει ο ίδιος να

Όταν η λαϊκή έκφραση για τα όσα βιώνει ένας απλός πολίτης, σε συνθήκες καραντίνας βρίσκεται σε πορεία σύγκλισης με τα κέντρα εξουσίας και τη λογική αντίληψη λήψης αποφάσεων, τα αποτελέσματα είναι εκπληκτικά σχεδόν συνωμοτικά.

διαβάσω πολύ και να ενημερώνομαι για τον τρόπο με τον οποίο άλλες χώρες διαχειρίστηκαν ανάλογα προβλήματα και να βρίσκω ιστορικές αναλογίες, ήμουν αρκετά σίγουρος ότι κάναμε το σωστό». Ο άνθρωπος μελετά ο ίδιος κι έχει και δική του συγκροτημένη αντίληψη. Εδώ κι εκείνους που μελετούν (βλ. επιστήμονες) και που μας έβγαλαν από το σκοτεινό τούνελ του κινδύνου του κορωνοϊού, τους απαξιώνουμε, όταν διαφωνούμε μαζί τους και γινόμαστε ξανά πολιτικοί οδοστρωτήρες και τους κάνουμε χαλκομανία.

• • • •

Πόρτα στον ιό

Εκ του αποτελέσματος, ο τομέας της άμυνας κατάφερε και κράτησε μακριά τον

πανδημία. Με εξαίρεση τα κρούσματα που εντοπίστηκαν στα γραφεία που στεγάζεται το ΥΠΑΜ και το ΓΕΕΦ, ο ιός έμεινε εκτός Εθνικής Φρουράς κάτι που θεωρείται επιτυχία της ηγεσίας, πολιτικής και στρατιωτικής, αλλά και του προσωπικού από αξιωματικούς έως οπλίτες. Δικαιολογημένα και τα αισθήματα ικανοποίησης, σε κάποια επιτελικά γραφεία, αν ληφθεί υπόψη πως το προηγούμενο διάστημα κάποιοι στο ΥΠΑΜ καθόντουσαν σε αναμμένα κάρβουνα. Άντε να ολοκληρωθεί και η κατάταξη της ΕΣΣΟ Ιουλιού για να ψυχάσει ο Σάββας Αγγελίδης, ο οποίος επιβεβαιώνει τη φήμη του μεθοδικού και αποτελεσματικού Υπουργού της κυβέρνησης Αναστασιάδη.

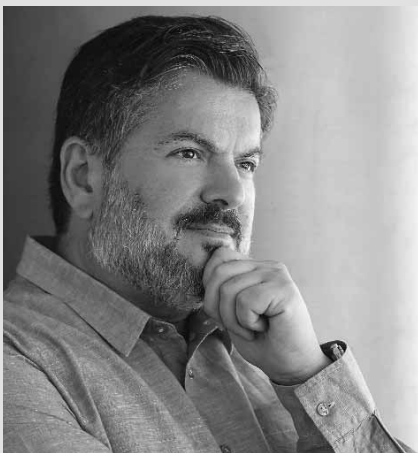
• • • •

Για κλάματα

Η Θέμιδα εάν δεν ήταν τυφλή και μπορούσε να δει την εικόνα που επικρατεί στα δικαστήρια της Λευκωσίας, θα απεμπολούσε κατά τη μυθολογία, τη «θείκη της υπόστασης». Η θεά της Δικαιοσύνης, έκφραση της ισορροπίας και της τάξης των πραγμάτων, τους πρώτους που θα τιμωρούσε θα ήταν τους εκφραστές του εγκώριου συστήματος απονομής δικαιοσύνης. Στη μετά κορωνοϊό εποχή, η κατάσταση που επικρατεί στο συγκρότημα δικαστηρίων Λευκωσίας συνεχίζει να είναι τραγική. Ειδικά εκείνο το πρωτοκολλητήριο, έχει καταστεί ο καθημερινός εφιάλτης για πολίτες και δικηγόρους. Ο χαρακτηρισμός «τρίτοκοσμικές» συνθήκες, όπως μου έλεγε γνωστός δικηγόρος, δεν είναι σε θέση να αποδώσει την πραγματική εικόνα. Ήταν στραβό το κλήμα, ήλ-

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΛΕΟΝΤΙΟΣ ΚΩΣΤΡΙΚΗΣ

Ο λαλίστατος επιδημιολόγος-σύμβουλος-καθηγητής-επικεφαλής ερευνητικού τμήματος... αν έχει φιλοδοξίες να διαπρέψει στον πολιτικό βίο, θα πρέπει να μάθει να μην εκφράζει τις απλοϊκές εκπλήξεις του δημοσίου. Το Προεδρικό, Λεόντιε, δεν είναι αμφιθέατρο με φοιτητικό ακροατήριο.

θαν και οι περιορισμοί της πανδημίας και το αποτελείωσαν.

• • • •

Ο γεν. εισαγγελέας υπεράνω

Γιατί ο γενικός εισαγγελέας και όχι ο Κώστας Κληρίδης (όπως ο ίδιος κάνει δηλώσεις), εξεμάνη, όταν ασκήθηκε κριτική για την ενδεχόμενη ευθύνη του ίδιου και της Νομικής Υπηρεσίας; Γιατί ο Κώστας Κληρίδης θεωρεί εαυτόν υπεράνω κριτικής; Ποιοι ήταν οι όροι εντολής της διερευνητικής επιτροπής; Δεν υπήρχε καμία ανάμιξη στον χειρισμό των υποθέσεων των ελλειπουσών από τον ίδιο προσωπικά; Είναι, δυστυχώς, λυπηρό κάποιοι που κατέχουν θέσεις αξιωματικών να αρνούνται την κριτική και να θεωρούν ότι είναι υπεράνω των νόμων, για ένα τόσο σοβαρό θέμα και από την αρχή μέχρι το τέλος του, όλα γίνονται λάθος. Στην Κύπρο της ασυδοσίας, πάλι, θα την πληρώσουν κάτι μικρά ψαράκια, ενώ τα μεγάλα ψάρια θα κολυμπούν αμέριμνα στη μεσογειακή θάλασσα Παρεμπιπτόντως, η προ αφυπηρέτησης άδεια, σε δημόσιους λειτουργούς, είναι πλαστέλινη και την πλάθει ο καθένας όπως τον βολεύει; Υπάρχει σύνταγμα, νόμοι και κανονισμοί που διέπουν αυτό το θέμα... καθαρίζουμε με μια γνωμμάτευση μπράμ και γράφουμε όλους τους νόμους στα παλαιά μας υποδήματα .

Γράφει **Ο ΙΑΝΟΣ**

Ο μονόδρομος της επανεκκίνησης

Του **ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΚΑΣΙΜΑΤΗ**

Δεν υπάρχει κανένα πραγματικό δίλημμα μεταξύ υγείας και οικονομίας. Το σκέφθηκαν πολύ προτού να μπορέσω να το θέσω με αυτή την ευθύτητα, αλλά στο βάθος του ζητήματος μιλούμε και στις δύο περιπτώσεις για το ίδιο πράγμα: σταθμίζουμε νεκρούς με νεκρούς. Νεκρούς από μια επιδημία την οποία δεν μπορεί να αντιμετωπίσει ένα σύστημα υγείας ή νεκρούς από μια οικονομία που βουλιάζει. Προφανώς και δεν έχει καμία σημασία τι από τα δύο είναι το χειρότερο. Σημασία έχει μόνο πώς θα γλιτώσεις ανθρώπινες ζωές, δηλαδή πώς μακροπρόθεσμα θα έχεις λιγότερους νεκρούς.

Στην αρχή της κρίσης, όταν όλα σχεδόν ήταν άγνωστα και οι αποφάσεις έπρεπε να είναι γρήγορες, ήταν διαφορετικά. Τότε, ο στόχος της σωτηρίας ανθρώπινων ζωών επέβαλε το lockdown και αποδείχθηκε αυτό περίτρανα από τους αριθμούς. Έτυχε μάλιστα και διεθνούς αναγνώρισης: γίναμε success story για τη διαχείριση της παγκόσμιας υγειονομικής κρίσης στην πρώτη φάση της. Σοβαρό επίτευγμα, αν σκεφθείτε ότι, τις πρώτες δύο ημέρες της κρίσης, δεν υπήρχε κανείς στην Ελλάδα ο οποίος να γνώριζε επακριβώς πόσες κλίνες ΜΕΘ (λειπουργικές) διέθετε η χώρα μπαίνοντας στην περιπέτεια...

Όσο εξελίσσεται όμως η κρίση και αντιλαμβάνομαστε πια ότι ο κορωνοϊός δεν πρόκειται να φύγει από τη ζωή μας όσο απότομα εισέβαλε, καταλαβαίνουμε επίσης (θέλω να το ελπίζω ως καλοπροαίρετος άνθρωπος) ότι, αν δεν λειτουργήσει ξανά η οικονομία, τότε πορευόμαστε προς μια καταστροφή με ανυπολόγιστες επιπτώσεις κάθε είδους και, ασφαλώς, με περισσότερους νεκρούς μακρο-

Ο ΜΙΜΗΣ ΠΑΡΑΜΕΝΕΙ ΔΙΑΣΩΛΗΝΟΜΕΝΟΣ, ΕΓΩ ΚΑΙ Η ΘΑΝΟΥ ΑΣΥΜΠΤΩΜΑΤΙΚΟΙ, Ο ΠΑΚΗΣ ΑΡΝΕΙΤΑΙ ΝΑ ΚΑΝΕΙ ΤΟ ΤΕΣΤ, ΚΑΙ Ο ΠΟΛΑΚΗΣ ΨΑΧΝΕΙ ΓΙΑ ΕΜΒΟΛΙΟ. ΜΕΝΟΥΜΕ ΣΤΟ ΚΟΜΜΑ ΚΑΙ ΔΕΝ ΠΑΡΑΜΕΛΟΥΜΕ ΤΙΣ ΣΥΧΝΕΣ ΠΛΥΣΕΙΣ ΕΓΚΕΦΑΛΟΥ.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

πρόθεσμα. Χρήσιμες και απαραίτητες οι διευκολύνσεις της ΕΚΤ, ωραίο και το όραμα του ευρωομολόγου στο βάθος του ορίζοντα, αλλά το θέμα είναι τι μπορούμε να κάνουμε εμείς για τον εαυτό μας - αυτό μας διδάξαν τα λάθη μας της περασμένης δεκαετίας και ελπίζω να μην το έχουμε κιόλας ξεχάσει.

Η επανεκκίνηση της οικονομίας πρέπει να είναι, επομένως, ο στρατηγικός στόχος για τη χώρα μέσα στον επόμενο χρόνο. Υπό το πρίσμα

αυτό, τι δίλημμα μπορεί να υπάρξει μεταξύ υγείας και οικονομίας; Το καθέν από αυτά είναι προϋπόθεση του άλλου. Και επειδή η αποτυχία της κάθε κυβέρνησης είναι ο δρόμος της αντιπολίτευσης προς την εξουσία, ο ΣΥΡΙΖΑ, που λόγω ηθικής ανωτερότητας δεν φημίζεται ιδιαίτερα για τις ηθικές αναστολές του, προσπαθεί πάλιως να εμποδίσει την προσπάθεια εξόδου της χώρας από το lockdown. Επειδή ασφαλώς δεν μπορεί να εναντιωθεί ευθέως στο κοινό συμφέρον, το κάνει πλάγιως,

όπως λ.χ. με την επιμονή του να παραμείνουν τα σχολεία κλειστά ή μοιράζοντας αφειδώς χρήματα που δεν υπάρχουν. Είτε, δηλαδή, με το ψευδοδίλημμα μεταξύ υγείας και οικονομίας είτε με τον μύθο του λεφτό-δεντρου.

Η έκβαση της μάχης στο πεδίο αυτό έχω την πεποίθηση πως θα καθορίσει την πορεία των πολιτικών πραγμάτων το επόμενο διάστημα. Το έργο που έχει μπροστά της η κυβέρνηση προ-υποθέτει, το λιγότερο, άρτιο συντονι-

σμό πνεύματος μέσα στην ίδια την κυβέρνηση. Δεν διαπιστώνεται όμως. Μάλλον το αντίθετο παρατηρείται, όταν μια τάση στην κυβέρνηση, που την εκφράζει κυρίως το υπουργείο Οικονομικών, υποχωρεί με εξαιρετική ευκολία στην πίεση των κλαδικών αιτημάτων και μοιράζει γενναιοδω-ρα. Συχνά μάλιστα, το υπουργείο δίνει την εντύπωση ότι ακολουθεί τη δική του γραμμή, όταν λ.χ. διαρροές στον Τύπο προλαμβάνουν κυβερνητικές αποφάσεις για ζητήματα της επικαιρότητας.

Κατανοώ ασφαλώς ότι ο υπουργός έχει να ασχοληθεί με πολλά και σοβαρά θέματα. Διαβάζω, φέρ' ειπείν, στην ιστοσελίδα του ότι, προ πενθημέρου, «συντόνισε πχοδιάσκεψη με τους προϊστάμενους των δικαστικών αρχών Λαμίας», με σκοπό «την επι-καιροποίηση του κτηριολογικού σχεδιασμού» του Δικαστικού Μεγάρου Λαμίας, που πρόκειται κάποτε στο μέλλον να χτισθεί, εάν βρεθούν οι πόροι - καθότι ο υπουργός, ως γνωστόν, είναι πρωτίστως βουλευτής Φθιώτιδας.

Αναρωτιέμαι μήπως ο υπουργός δεν έχει την ίδια εικόνα για την κατάσταση με τον πρωθυπουργό και την κυβέρνηση. Άλλωστε, εκείνος δεν ήταν που δέσμευσε την κυβέρνηση με την υπεραισιόδοξη πρόβλεψη για ύφεση στο 4%; Δεν λέω ότι ο άνθρωπος διαφωνεί και υπονομεύει. Υποστηρίζω απλώς ότι η αισιοδοξία του και η γενναιοδωρία του δεν συνάδουν με αυτό που πρέπει να είναι ο στρατηγικός στόχος: η επανεκκίνηση της κοινωνικής και οικονομικής ζωής.

Το μέλλον μας θα κριθεί από τη δυνατότητά μας να βάλουμε ξανά την οικονομία μπροστά, προσαρμόζομενοι σε νέους κανόνες και νέες, χρονοβόρες διαδικασίες. Και το σύνθετο αυτό εγχείρημα γίνεται ακόμη πιο δύσκολο, καθώς δεν υπάρχει και ούτε μπορεί να υπάρξει κοινός χάρτης εξόδου για όλες τις χώρες. Μπροστά σε μια πρόκληση τέτοιου μεγέθους και τέτοιες διάρκειες, είναι απαραίτητο ο υπουργός Οικονομικών να βρισκεται με όλο το μυαλό και την καρδιά του στη μάχη.

ΦΑΛΗΡΕΥΣ
kassimatis@kathimerini.gr

ΑΚΑΡΙΑΙΑ / Της ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ

Για ποια κανονικότητα μιλάμε;

Την περίοδο της μεγάλης κρίσης, όταν ξυπνήσαμε μια μέρα και βρεθήκαμε οι πάντες κουρεμένοι (απολυμένοι, απελπισμένοι, πτωχευμένοι κτλ. κτλ.) και ενώπιον της τρομακτικής ανακάλυψης ότι αυτό το κράτος ήταν βουτηγμένο μέσα στη διαφθορά και στη διαπλοκή τι κάναμε για να αλλάξουν τα πράγματα και για να μη βρεθούμε ξανά στην ίδια κατάσταση; Τίποτα απολύτως. Σιωπήσαμε. Και υπομέναμε άλλοι οργισμένοι, άλλοι λιγότεροι οργισμένοι να «περάσει το κακό». Και το κακό πέρασε ή τουλάχιστον έτσι θέλαμε να πιστεύουμε και όταν θεωρήσαμε ότι πέρασε επανήλθαμε στα ίδια. Λες και δεν είχε μεσολαβήσει το χάος. Χτίσαμε πύργους, μιλούσαμε για επενδυτικά σχέδια, προσκυνούσαμε τον κάθε εγκληματία επενδυτή που ερχόταν από τα βάρη της Ασίας να ενισχύσει το οικονομικό μας όραμα, τσακνόμενα για το ποιος είναι περισσότερο πατριώτης από τον άλλο κτλ. κτλ. κτλ. Τι είχες Γιάννη μου, τι είχα πάντα. Κοινώς δεν αλλάξαμε μυαλά ή κι αν κάποιοι κατάφεραν να δουν τα πράγματα από άλλη οπτική γωνία προφανώς ήταν μια θλιβερή μειοψηφία που δεν μπόρεσε να κάνει τη διαφορά. Και ύστερα ήρθε και μας βρήκε η πανδημία, όχι μόνο εμάς, αλλά ολόκληρο τον πλανήτη. Μας κλείδωσε στα σπίτια μας, μας στέρπησε την αγκαλιά από τους δικούς μας, μας στέρπησε τους ίδιους τους δικούς μας, μας ανάγκασε να έρθουμε ενώπιος ενώπιώ με την ευθραυστότητα της ζωής και μας έφερε και πάλι το οικονομικό χάος. Και τώρα ετοιμαζόμαστε όλοι και πάλι να επανέλθουμε στην «κανονικότητα». Μήπως θα συμπεριφερθούμε ξανά με τα ίδια μυαλά; Με αυτή τη νοοτροπία του «να περάσει κι αυτό το κακό»; Ή θα καταφέρουμε επιτέλους να μετακινήσουμε λιγάκι τον τρόπο σκέψης μας, ώστε να απαιτήσουμε ένα άλλο τρόπο ζωής και κυρίως μια άλλη ιεράρχηση των προτεραιοτήτων και σε προσωπικό, αλλά και σε κρατικό επίπεδο; Διότι, αν μετά από όλο αυτό που μεσολάβησε και το οποίο είχε σαν αποτέλεσμα χιλιάδες θανάτους ανά το παγκόσμιο δεν έχουμε ακόμα αντιληφθεί πως εκείνο που θεωρούσαμε «κανονικότητα» εσφαλμένα το θεωρούσαμε κανονικότητα, τότε πραγματικά είμαστε άξιοι της μοίρας μας.

Διάβαζα τις προάλλες ότι περισσότεροι από 200 διάσημοι καλλιτέχνες και νομπελίστες από όλη τη γη έγραψαν ένα κείμενο μέσα από τον οποίο ζητούν «να μην επιστρέψουμε στην κανονικότητα». Συνέταξαν ένα είδος «μανιφέστου» κάλεσμα προς τους ηγέτες και πολίτες «να αλλάξουν ριζικά τρόπο ζωής, καταναλωσης και οικονομίας, διότι οι διορθώσεις και οι προσαρμογές πλέον δεν αρκούν και ο λόγος που δεν αρκούν είναι γιατί το πρόβλημα είναι συστημικό». Γράφουν, μεταξύ άλλων, πως «ο καταναλωτισμός μας οδήγησε να αρνηθούμε τη ζωή αυτή καθ' εαυτή. Η ρύπανση, η υπερθέρμανση του πλανήτη και η καταστροφή των φυσικών χώρων οδηγούν τον κόσμο σε σημείο καμπίς, σε σημείο ρήξης. Γι' αυτούς τους λόγους, σε συνδυασμό με τις συνεχώς αυξανόμενες κοινωνικές ανισότητες μας φαίνεται διανοητικό να «επιστρέψουμε στην κανονικότητα». Καλούμε επισήμως τους ηγέτες και τους πολίτες να βγουν από την αστήρικτη λογική που εξακολουθεί να επικρατεί για να εργασθούν επιτέλους για μια βαθιά αναθεώρηση των στόχων, των αξιών και της οικονομίας. Ο ριζικός μετασχηματισμός που απαιτείται –σε όλα τα επίπεδα– χρειάζεται κουράγιο και θάρρος. Δεν θα μπορέσει να πραγματοποιηθεί χωρίς μια τεράστια και αποφασιστική δέσμευση».

Αν πραγματικά και εμείς έχουμε καταλάβει πέντε πράγματα από αυτή την τρομακτική εμπειρία που ζήσαμε (και η οποία ακόμα δεν έχει περάσει) τότε οφείλουμε να μην επιστρέψουμε στην «κανονικότητα» μας, αλλά να απαιτήσουμε μια ουσιαστική αναθεώρηση στόχων, αξιών και οικονομικών πλάνων. Οφείλουμε να μη σκεφτεί και πάλι –ως συνήθως– ο καθένας τον τομάρι και τον δικό του μικρόκοσμο, αλλά να ανοίξουμε και το πνεύμα και το βλέμμα μας, ώστε να απαιτήσουμε συλλογικά αυτό τον ριζικό ανασχηματισμό. Ούτως ώστε αυτός ο τόπος να αρχίσει να επενδύει επιτέλους σε άλλες προτεραιότητες ζωής και όχι απλώς πάνω σε πύργους που χτίζονται στην άμμο μέχρι να «περάσει το κακό».

elenixenou11@gmail.com

Πολίτες σε πλατεία της Βερόνας, στην Ιταλία. Η χώρα έχει αρχίσει σταδιακά να αίρει τους περιορισμούς που είχαν επιβληθεί εξαιτίας του κορωνοϊού.

ΔΙΕΛΚΥΣΤΙΝΔΑ / Της ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Παιδεία σε γυάλινα πόδια

Το καλοκαίρι του 2018 αυτό που απασχολούσε την επικαιρότητά μας ήταν η παρούσα χιλιάδων εκπαιδευτικών έξω από το Προεδρικό. Απειλούσαν τότε πως δεν θα ανοίξουν τα σχολεία τον Σεπτέμβριο και απαιτούσαν την αποχώρηση του Κώστα Χαμπαούρη από το Υπουργείο Παιδείας.

Αφορμή της δυναμικής κινητοποίησής τους ήταν ο λεγόμενος εξορθολογισμός στην παιδεία. Εξορθολογισμό, που ανακοίνωσαν άγαρμπα και χωρίς διαβούλευση με τους εμπλεκόμενους οι κυβερνώντες. Να θυμηθούμε μόνο τις προειδοποιήσεις του Νίκου Αναστασιάδη, μπροστά στις πρώτες αντιδράσεις, ότι δεν θα αφήσει το κράτος να μετατραπεί σε συνδικαλιστικό φέουδο. Αλλά και τις αναφορές του βεβαίως σε εκπαιδευτικούς που κάνουν θεατράκια και παίζουν εν πολλοίς τον αυλό τους.

Τα «συνδικαλιστικά φέουδα» που δεν θα επέτρεπε να επικρατήσουν ο πρόεδρος πάντως μια χαρά τα κατάφεραν να οδηγήσουν το Προεδρικό στην πρώτη μεγάλη κρίση της δεύτερης διακυβέρνησής. Κάπως έτσι, μία ολόκληρη κυβέρνηση οδηγήθηκε σε άτακτη αναδίπλωση και έβαλε στο συρτάρι την όποια σκέψη μεταρρύθμισης του εκπαιδευτικού συστήματος. Μιας μεταρρύθμισης που θα έπρεπε να συμβαδίσει με την τεχνολογική ανάπτυξη και να είναι περισσότερο μαθητοκεντρική.

Όμως τα περί εξορθολογισμού στην Παιδεία δεν τα θυμήθηκε ο Κώστας Χαμπαούρης μια καλή μέρα μετά τον διορισμό του. Ενάμιση χρόνο προηγουμένως, η κυβέρνηση ανέθεσε σε μεγάλο ελεγκτικό όικο να εκπονήσει μελέτη αποκλειστικά για τον εξορθολογισμό της εκπαίδευσης, ο οποίος πρότεινε, μεταξύ άλλων, αύξηση των ωρών εργασίας των εκπαιδευτικών. Εισηγήσεις που η κυβέρνηση φύλαξε διακριτικά στο συρτάρι. Και λέμε διακριτικά στο συρτάρι δεδομένου ότι ο προεκλογικός άρχιζε και η κυβέρνηση κάθε άλλο από το να δυσχεραστήσει ήθελε τους χιλιάδες εκπαιδευτικούς. Ρόλο έπαιξε βεβαίως και το γεγονός ότι ο προκατόχος του Κώστα Χαμπαούρη, ο Κώστας Καδής, δεν ήθελε επ' ουδενί να μπει σε αντιπαράθεση για την παιδεία και να ρισκάρει τον επαναδιορισμό του σε άλλο Υπουργείο. Είχε προηγηθεί το εγχείρημα του νέου συστήματος διορισμού, που αν και προωθήθηκε ως μεγάλη μεταρρύθμιση στην εκπαίδευση, κατέληξε την πρώτη φορά σε φιάσκο, αν λάβει κανείς υπόψη τη διαρροή των θεμάτων των γραπτών εξετάσεων. Όμως, γενικότερα κατά την παραμονή του στο Υπουργείο απέδειξε πως δεν ήθελε να σπάσει αβγά, λειτουργώντας ως καλός υπηρεσιακός που ακο-

λουθεί οδηγίες των ανωτέρων. Ο Κώστας Χαμπαούρης θεωρήθηκε στη συνέχεια απλώς το κατάλληλο πρόσωπο στην κατάλληλη ώρα για τον λεγόμενο εξορθολογισμό. Έδειξε τέτοιο υπερβάλλοντα ζήλο στην κόντρα του με τους εκπαιδευτικούς που κατάφερε να τους πρωτοποιήσει σε μέρος της κοινωνίας και να μετατραπεί μέσα σε λίγους μήνες μέτ τον διορισμό του σε persona non grata. Σήμερα ο ίδιος πήρε μεν τα βουνά, αλλά απολαμβάνει μια χαρά τον παχυλό μισθό του ως αποζημίωση για όσα «κατάφερε» στον τομέα της Παιδείας.

Και δεν θέλουμε να είμαστε άδικοι ούτε με τον κ. Καδή ούτε με τον κ. Χαμπαούρη. Οι δύο δεν αποτελούν την αιτία της παθολογίας του εκπαιδευτικού συστήματος. Αν εξαιρέσουμε ελάχιστες περιπτώσεις, διαχρονικά διορίζονταν πρόσωπα με μηδέν πολιτικό υπόβαθρο, χωρίς πραγματικό όραμα για την παιδεία. Πρόσωπα που αποτελούσαν συνδιαλλαγή κομμάτων-κυβερνήσεων και πρόσωπα που είχαν ως απλό προσόν τη διαπιστευτήρια που έδιδαν στην Εκκλησία. Ένα πολιτικό σύστημα που αντιμετώπιζε την παιδεία ανέκαθεν ως υποσημείωση και ποτέ ως προτεραιότητα. Που μπροστά στα όποια συστηρητικά αντανάκλαστικά και συμφέροντα, η Πολιτεία υπέκυπτε αμαχητί, μετρώντας το πολιτικό κόστος έναντι του δημοσίου συμφέροντος.

Αυτό, λοιπόν, το εκπαιδευτικό σύστημα που προεκλογικά θα εκουχρονίζονταν, αντιμετώπιζε σήμερα μία από τις μεγαλύτερες κρίσεις. Πρώτα ψάχνουν τα στοιχεία των μαθητών, ύστερα προσπαθούν να εκπαιδεύσουν τους εκπαιδευτικούς για την εξ αποστάσεως διδασκαλία και ύστερα ψάχνονταν για τσίμπλετ. Κάποιοι μαθητές διδάσκονταν εξ αποστάσεως και άλλοι βρίσκονται στο περίμενε. Εμείς λέμε πως αν όλες οι άλλες χώρες κατάφεραν να ανοίξουν τα σχολεία τους, θα έπρεπε να το κατορθώναμε κι εμείς. Για την επιστροφή στην κανονικότητα, την επανεκκίνηση της οικονομίας, χωρίς και γκρίνιες και αντιδράσεις. Όμως, η πανδημία ανέδειξε όλες τις παθογένειες του συστήματος και εκδηλώνονται με την πλήρη έλλειψη εμπιστοσύνης των πολιτών στο ότι μπορεί να πετύχει το εγχείρημα. Και αν σήμερα τρέχουν να διορθώσουν τα κακώς έχοντα στην Παιδεία για την επανανδραστικοποίηση του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα, ας ελπίσουμε πως πλέον θα γίνει αντιληπτό πως για ένα νέο παραγωγικό μοντέλο ανάπτυξης με προοπτική, θα πρέπει να κτίσουμε και ένα γερό εκπαιδευτικό σύστημα. Μία παιδεία προοπτικής και που δεν θα στηρίζεται πλέον σε γυάλινα πόδια.

e v άOathimerini.com.cy

ΑΡΘΡΟ / Του ΧΑΡΗ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ

Φορολογική αμνηστία

Ένα κράτος πρέπει να διευκολύνει και να επιβραβεύει τους συνεπείς φορολογούμενους και όχι αυτούς που φοροδιαφεύγουν. Αυτή πρέπει να είναι η βασική αρχή μιας σωστής, αποτελεσματικής και δίκαιης φορολογικής πολιτικής. Στη χώρα μας, κάθε φορά που αντιμετωπίζουμε οικονομικές δυσκολίες, επανέρχονται εισηγήσεις για εφαρμογή φορολογικής αμνηστίας. Το συγκεκριμένο μέτρο είχε εφαρμοστεί πριν από δεκαπέντε περίπου χρόνια, επί διακυβέρνησης Τάσσου Παπαδόπουλου. Με βάση τις σχετικές ρυθμίσεις, φορολογούμενοι που είχαν παραλείψει να δηλώσουν εισοδήματα και να καταβάλουν τη σχετική φορολογία, είχαν την ευκαιρία να το πράξουν εκ των υστέρων, πληρώνοντας ένα ειδικό, χαμηλό, φορολογικό συντελεστή. Δηλαδή, οι συγκεκριμένοι φορολογούμενοι όχι μόνο απέφυγαν τις συνέπειες του νόμου, που περιλαμβάνουν την πληρωμή τόκου, πρόσθετης επιβάρυνσης και το ενδεχόμενο διώξης, αλλά επωφεληθήκαν με φορολογικό συντελεστή χαμηλότερο από αυτόν που ίσχυε για τους φορολογούμενους που πλήρωσαν στην ώρα τους. Μάλιστα, δεν υπήρχε καν υποχρέωση επαναπαιρισμού των κεφαλαίων, ούτε και δόθηκε σχετική πληροφόρηση στις φορολογικές αρχές, που είναι απαραίτητη για την ενάσκηση μελλοντικού φορολογικού ελέγχου.

Υπάρχει, βεβαίως, μια λογική πίσω από τέτοια μέτρα, που σχετίζεται με την εισπραξη κάποιων, έστω, φορολογικών εσόδων τα οποία σε διαφορετική περίπτωση θα διέφευγαν πλήρως. Όμως, παρά το όποιο βραχυπρόθεσμο όφελος, οι μακροπρόθεσμες αρνητικές επιπτώσεις είναι πολύ πιο σοβαρές. Προκύπτει ένας αδιαμφισβήτητος ηθικός κίνδυνος αλλά και διάβρωση της φορολογικής συνείδησης. Ο φορολογούμενος μπορεί να ενθαρρυνθεί να αποκρύψει εισοδήματα με την προσδοκία ότι, κάθε μερικά χρόνια, θα έρχεται το κράτος και θα τον αμνηστεύει. Αυτός ακριβώς είναι ο λόγος που δεν προωθήθηκε ανάλογο μέτρο μετά το 2013 και για τους ίδιους λόγους θα ήμουν και σήμερα πολύ επιφυλακτικός στην προώθηση μιας φορολογικής αμνηστίας. Ασφαλώς, πολύ διαφορετική είναι, για παράδειγμα, μια ρύθμιση για σταδιακή αποπληρωμή φορολογίας που έχει δηλωθεί, αλλά για την οποία προκύπτει αντικειμενική δυσκολία έγκαιρης καταβολής της εκ μέρους του φορολογούμενου. Οι διακανονισμοί δεν ισοδυναμούν με φορολογική αμνηστία και δεν είναι εντελώς ασυνήθιστοι, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν πρέπει και αυτές οι περιπτώσεις να τυγχάνουν προσεκτικής διαχείρισης από τις φορολογικές αρχές, που πρέπει να είναι δίκαιες με όλους αλλά και αυστηρές εκεί που πρέπει. Είναι επίσης κατανοητό ότι λάθη μπορούν να προκύψουν, όπως και διαφορετικές απόψεις μεταξύ φορολογούμενου και φορολογικής αρχής. Για αυτό και πρέπει να υπάρχουν και εξωδικαστικοί θεσμοί όπως είναι το Εφοριακό Συμβούλιο, στους οποίους να μπορεί ο φορολογούμενος να προσφύγει αμφισβητώντας μια απόφαση της φορολογικής αρχής. Όμως πρέπει να είναι ξεκάθαρο ότι η δήλωση εισοδήματος και η καταβολή φορολογίας είναι υποχρέωση. Αυτό εδώ πρέπει να ξεκινά και εδώ πρέπει να καταλήγει κάθε σχετική συζήτηση.

Βεβαίως, η φορολογία σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να είναι δυσβάστακτη. Οι φορολογικοί συντελεστές πρέπει να παραμένουν σε λογικά επίπεδα και να μην επιβαρύνουν αλόγιστα τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις. Και είναι εδώ που προκύπτει άμεση διαισάνδωση με τη διαχείριση των δημοσίων οικονομικών. Αστοχίες στην οικονομική πολιτική, όπως είναι τα επαναλαμβανόμενα ελλείμματα, οδηγούν αναπόφευκτα σε διόγκωση των φορολογικών επιβαρύνσεων. Όμως, διόγκωση του φορολογικού βάρους προκύπτει και όταν η φορολογική συμμόρφωση είναι αλαφρή. Επειδή, όταν κάποιοι φοροδιαφεύγουν άλλοι θα χρειαστεί να πληρώσουν περισσότερα. Η διευρυνση της φορολογικής βάσης και η ενίσχυση της φορολογικής συμμόρφωσης είναι προϋπόθεση για τη διατήρηση της φορολογίας σε λογικά επίπεδα. Η πρόταση για την υποχρεωτική υποβολή φορολογικής δήλωσης από όλο τον πληθυσμό, που εκκρεμεί ενώπιον της Βουλής, σε αυτό ακριβώς αποσκοπεί.

Σε περιόδους δύσκολες, όπως είναι αυτή που διανύουμε, οι όποιες σκέψεις πρέπει να εστιάζουν στη διευκόλυνση των φορολογούμενων που ήταν και παραμένουν συνεπείς στις υποχρεώσεις τους. Τα όποια κίνητρα πρέπει να είναι προς την κατεύθυνση της έγκαιρης πληρωμής των φόρων και όχι στην εκ των υστέρων νομιμοποίηση της φοροδιαφυγής. Μόνο έτσι θα διασφαλισουμε το κοινό περί δικαίου αίσθημα και μόνο έτσι θα στηρίξουμε την υγιή επιχειρηματικότητα.

Ο κ. Χάρης Γεωργιάδης είναι αναπληρωτής πρόεδρος του ΔΗΣΥ.

ΒΟΛΕΣ / Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ

Ο αντίχριστος του κορωνοϊού

Σε πολλές σκανδιναβικές χώρες –και όχι μόνο– η τελευταία μόδα ή και ανάγκη, είναι η τοποθέτηση ενός μικροσκοπικού ηλεκτρονικού μηχανισμού, εντός του σώματος, ο οποίος παρακολουθεί συνεχώς την υγεία των ανθρώπων. Το σύστημα αυτό στέλνει πληροφορίες, μέσω κινητού τηλεφώνου, σε ένα γιατρό ή σε κάποιο ιατρικό κέντρο και κτυπά καμπανάκι κινδύνου, όταν καταγράψει κάποια αρνητική ένδειξη. Ακόμη σε χώρες, οι οποίες ταλανίζονται από υψηλή εγκληματικότητα κατά παιδιών, είτε για σεξουαλική εκμετάλλευση, είτε για εμπορία οργάνων, συνηθίζουν να τοποθετούν κάτω από το δέρμα των παιδιών, μικροσκοπικούς ηλεκτρονικούς μηχανισμούς, τα γνωστά GPS, οι οποίοι παρέχουν στα κινητά τηλέφωνα, συνεχώς στοιχεία για τον χώρο στον οποίο βρίσκονται τα παιδιά. Ανάλογους μηχανισμούς τοποθε-

τούν και σε ηλικιωμένα άτομα, τα οποία συνήθως υποφέρουν από άνοια.

Τα περισσότερα κινητά τηλέφωνα προσφέρουν τη δυνατότητα χρήσης δακτυλικών αποτυπωμάτων για να ξεκινούν και τα τηλέφωνα, αλλά και διάφορες εφαρμογές. Τα πιο σύγχρονα κινητά παρέχουν την ίδια δυνατότητα, με μόνο μια ματιά, δηλαδή με τη φωτογράφιση της κόρης των ματιών. Ακόμη προσφέρουν διάφορες εφαρμογές για καταμέτρηση των παλμών της καρδιάς, μέτρησης της αρτηριακής πίεσης, του ποσοστού οξυγόνου και άλλων πολλών ιατρικών στοιχείων. Σήμερα υπάρχουν δημοσιεύματα ότι ετοιμάζονται και εφαρμόζονται στα κινητά, τα οποία θα εντοπίζουν εάν ένα άτομο προσβλήθηκε από τον κορωνοϊό ή άλλες ασθένειες. Τελευταία υπόθεση, φανταστική ή όχι, είναι τα περίφημα εμβόλια του «Μπιλ Γκέιτς» στα οποία θα υπάρχουν μικροσκοπικοί μηχανισμοί, οι οποίοι θα παρακολουθούν τους ανθρώπους.

Από την εποχή του Χριστού μέχρι σήμερα, φόβος και τρόμος προκαλεί η έννοια του αντίχριστου, δηλαδή ενός αοράτου ή ορατού ανθρώπου ή πνεύματος, ο οποίος παρακολουθεί και κατευθύνει τους άλλους ανθρώπους. Πρώτος αντίχριστος ήταν ο Σίγουρα ο Ηρώδης, ο οποίος έφαγε 14 χιλιάδες βρέφη, σύμφωνα με την παράδοση, για να σκοτώσει τον νεογέννητο Χριστό, ο οποίος απειλούσε τη βασιλεία του. Ο Απόστολος Παύλος και ο Ιωάννης ο Θεολόγος μιλούν για αντίχριστους δηλαδή ανθρώπους, οι οποίοι κυνηγούσαν τους Χριστιανούς. Από τότε εμφανίστηκαν στην ιστορία χιλιάδες αντίχριστοι, οι οποίοι πολέμησαν την Εκκλησία του Χριστού, για να διατηρήσουν την εξουσία τους. Ιστορικά και χειρότερα σήμερα, κάθε εξουσία θέλει να ελέγχει τους υπηκόους της και αυτό γίνεται είτε με παρακολουθήσεις, είτε με χορηγίες, είτε με προπαγάνδα, είτε με άλλους πιο βάρβαρους τρόπους. Στην Αγία

Γραφή, στο περίφημο αλλά και πολύ παρεξηγημένο βιβλίο της Αποκαλύψης, ο Άγιος Ιωάννης ο Θεολόγος λέει με πολύ παραστατικό τρόπο την απλή αλήθεια ότι όσοι πολεμούν τον Χριστό και τους πιστούς, στο τέλος της ημέρας, πτύνονται και διαλύονται. Και με άλλα λόγια, όσοι πολεμούν τη φύση και τον άνθρωπο, άρα και τον Δημιουργό του κόσμου, στο τέλος οι ίδιοι καταστρέφονται.

Ο αιμηνστος Αλέξανδρος Σμέμαν, Ρώσος ορθόδοξος ιερέας και σπουδαίος θεολόγος, έγραψε στο περίφημο ημερολόγιό του: «Η εξουσία πάνω στις ψυχές είναι ένα φοβερό και ακόρεστο πάθος, που καταπνίγει την ψυχή οποιουδήποτε το έχει. Δεν υπάρχει τίποτα πιο τρομακτικό όσο η δίψα για εξουσία πάνω σε ψυχές. Είναι η δίψα του αντίχριστου». Τώρα αν ο Μπιλ Γκέιτς, ο ισχυρότερος ίσως άνθρωπος στον κόσμο, ο οποίος μπορεί να παρακολουθεί διά των κινητών τηλεφώνων και των υπολογιστών,

σχεδόν όλους τους ανθρώπους του κόσμου, διατηρεί ή όχι και αυτό το πάθος, είναι μια δύσκολη υπόθεση. Ο άνθρωπος φημίζεται για τα φιλανθρωπικά του έργα. Ωστόσο, και ο βασιλιάς Δαυίδ ήταν στα μάτια των υπηκόων του ο φιλόανθρωπος άνθρωπος, ο οποίος παντρεύτηκε τη γυναίκα του στρατηγού του, ο οποίος σκοτώθηκε υπερασπιζόμενος τη βασιλεία του. Στην πράξη, όμως, ήταν ένας πονηρός φονιάς, ο οποίος σκότωσε με έμμεσο τρόπο τον στρατηγό του, από ένα μακρινό βλέμμα, της γυναίκας του στρατηγού.

Η ουσία είναι πολύ απλή. Ο Θεός είναι ισχυρότερος από κάθε αντίχριστο. Από τον Θεό έρχεται η ζωή και η χαρά και από τους αντίχριστους, ο φόβος και ο θάνατος. Ο κορωνοϊός είτε είναι μια νέα μορφή του αντίχριστου, είτε είναι μια άλλη ασθένεια, δεν έχει και τόσο σημασία.

kaporisan@yahoo.gr

Επικοινωνιακά τερτίπια

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Καλό είναι η κυβέρνηση να προετοιμασθεί για απότομη προσγείωση τους επόμενους μήνες. Ο πρωθυπουργός και μία μικρή ομάδα υπουργών και επιτελών χειρίσθηκαν με επιτυχία δύο μεγάλες κρίσεις, την εργαλειοποίηση του μεταναστευτικού από την Αγκυρα και την αποτροπή μιας καταστροφής λόγω του κορωνοϊού. Αυτές τις δύο επιτυχίες κανείς δεν μπορεί να τις αρνηθεί, όσο και αν προσπαθήσει. Δεν μπορεί να είναι αγορασμένα... και τα ξένα μέσα ενημέρωσης που παρουσιάζουν

Η κυβέρνηση να δώσει μια ρεαλιστική εικόνα για την επόμενη κρίση που έρχεται και η οποία δεν έχει εύκολες λύσεις, ούτε προφανή ευτυχή έκβαση.

αυτή την εικόνα σε σχέση με τον ιό. Και επειδή ο κόσμος καταλαβαίνει, δεν βγάζει πουθενά η κακόπιστη κριτική που τη μία λέει ότι η κυβέρνηση βιάστηκε να προχωρήσει στο lockdown και την άλλη ότι βιάστηκε να τη άρει.

Η αδρεναλίνη από τον χειρισμό δύο αλληπάλλων κρίσεων θα τελειώσει όμως κάποια στιγμή. Και θα έλθει η επόμενη κρίση που δεν έχει εύκολες λύσεις, ούτε προφανή ευτυχή έκβαση. Ορισμένα κυβερνητικά στελέχη έχουν κολλήσει και προσπαθούν να δημιουργήσουν μία εξωραϊσμένη εικόνα του τι θα ακολουθήσει. Άλλοι συνεχίζουν να πιστεύουν ότι ο τουρισμός δεν θα εξαλειφθεί εντελώς φέτος ή ότι ο ιός ο ίδιος θα εξαλειφθεί τον Ιούλιο. Άλλοι επιμένουν ότι η ύφεση θα είναι πολύ μικρή. Ή ζουν σε κάποιο παράλληλο σύμπαν ή επαναλαμβάνουν επικοινωνιακά λάθη που αποδείχθηκαν μοιραία

στο παρελθόν. Ο τουρισμός δεν θα επανακάμψει, η ύφεση θα είναι μεγάλη. Ο κ. Μητσοτάκης δεν πρέπει να απαρνηθεί το δικό του brand, αλλά να δώσει μία ρεαλιστική εικόνα για το τι έρχεται και πώς σκοπεύει να βγει από το τούνελ. Οι πολίτες εδώ ζουν και επίσης ενημερώνονται. Αντιλαμβάνονται ότι πρόκειται για μια παγκόσμια κρίση που μπορεί να μετατραπεί σε κραχ. Καταλαβαίνουν, ακόμη τώρα, ότι δεν μπορεί αυτή η ύφεση να κρεωθεί στον Μητσοτάκη και στην κυβέρνηση.

Το πρόβλημα θα αρχίσει αν οι προσδοκίες που ανοήτως καλλιεργούνται διαψευσθούν. Και το φθινόπωρο εγκυφαλικά θα ξέρουν ότι δεν είναι «ύφεση Μητσοτάκη», συναισθηματικά όμως θα ψάχνουν με κάποιον να θυμώσουν γιατί δεν θα τα βγάδουν εύκολα πέρα.

Η αντιπολίτευση επενδύει στον θυμό του φθινοπώρου και την καταστροφή. Η πίεση θα είναι τεράστια προς την κυβέρνηση. Κάθε χρεοκοπημένος (πριν από τον κορωνοϊό) επιχειρηματίας θα απαιτεί επιχορήγηση για να σωθεί. Κάθε κοινωνική ομάδα θα ζητάει επιδόματα. Κάποιοι υπουργοί θα αρχίσουν το κλασικό παλαιοπολιτικό «εγώ θα σας τα δέινα αλλά δεν με αφήνει το Μαξίμου».

Ο πρωθυπουργός έχει μπροστά του μία πολύ δύσκολη περίοδο. Επιχειρηματίες και πολίτες περιμένουν ένα σαφές πρακτικό σχέδιο που δεν θα αφήνει περιθώρια για... λαμογιές. Η οικονομία μπορεί να γυρίσει σε ένα χρόνο, εφόσον βρεθεί εμβόλιο και ανακάμψει και η διεθνής οικονομία.

Σε αυτό το κρίσιμο διάστημα όμως θα χρειασθούν υπουργοί-καμικάζι και μια δεμένη ομάδα που θα λαμβάνει γρήγορες αποφάσεις, δεν θα λαϊκίζει στα παράθυρα και θα λειτουργεί με συντονισμό και πειθαρχία. Μια ομάδα που θα πάρει μια βαθιά ανάσα, θα ξέρει ότι θα τρώει «ξύλο» για πολύ καιρό, αλλά θα έχει το σχέδιο με στόχο να «περάσει απέναντί».

Η χώρα των μονολόγων

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΔΑΝΙΔΗ**

Κάθε κρίση που ανατρέπει με τρόπο δραματικό τους ρυθμούς μιας κοινωνίας – όπως στις μέρες μας η πανδημία του κορωνοϊού– επιταχύνει διαδικασίες προωθήσεως πολιτικών. Το αντιπροσωπευτικό σύστημα διακυβέρνησης μιας χώρας τηρεί κάποιες διαδικασίες, έστω και προσχηματικά, ενώ στις καταστάσεις εκτάκτου ανάγκης –υγειονομικής ή άλλης– οι περιορισμοί και οι απαγορεύσεις αξιοποιούνται ως καταλύτες

Δεν είναι τα προγράμματα αυτά που αναδεικνύουν το ένα ή το άλλο κόμμα στην εξουσία, αλλά η κόπωση των πολιτών.

αλλαγών, ενίοτε σαρωτικών.

Αυτό συμβαίνει εν Ελλάδι σήμερα. Με αυτόν τον τρόπο ενεργεί η κυβέρνηση του Κυριάκου Μητσοτάκη. Με τον ίδιο τρόπο σε διαφορετική κατεύθυνση θα ενεργούσε και ο Αλέξης Τσίπρας, εάν ασκούσε σήμερα την εξουσία. Πρόκειται απλώς για εργαλειοποίηση μιας δυναμικής που ανέκυψε από τη συγκυρία. Κανένα από τις δύο ντουζίνες νομοσχεδίων που προωθεί ο κ. Μητσοτάκης στη Βουλή δεν είναι εκτός πλαισίου του προγράμματος που είχε εξαγγείλει στα χρόνια που προ των εκλογών ηγήτο της Ν.Δ. και κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου. Από την άποψη αυτή, είναι απολύτως συνεπής. Και είναι άνευ σημασίας εάν η προωθούμενη πολιτική του σημερινού πρωθυπουργού είναι φιλελεύθερη, αφού το συντηρητικό τμήμα του κόμματος –εάν πράγματι υπάρχει– παραμένει άφωνο.

Δεν είναι κόμμα εσωτερικού διαλόγου η Ν.Δ., αλλά εξουσίας. Όπως εξάλλου και ο ΣΥΡΙΖΑ και πριν από αυτόν το ΠΑΣΟΚ. Συζητητικό κόμμα ήταν η «εκσυγχρονιστική Αριστερά», που εκπαράθυρώθηκε από το Κοινοβούλιο, μάλλον οριστικά.

Τα κόμματα εξουσίας έχουν βεβαίως το δικό τους πελατολόγιο στην κοινωνία. Συγκεκριμένες ομάδες συμφερόντων, τις οποίες και επιδιώκουν να ικανοποιήσουν. Άλλωστε αυτό πράττουν, προσδίδοντας στην ασκουμένη πολιτική τους βάθος «ιδεολογικό». Διότι, όπως και να το κάνουμε, η όποια κοινωνία διαχρονικά κινείται σε δύο άξονες: στις δυνάμεις των παραδόσεων αφενός και αφετέρου στις δυνάμεις της αλλαγής. Μόνον που σήμερα όλοι επαγγέλλονται και υπηρετούν την αλλαγή, δηλαδή μοχθούν για τον μετασχηματισμό της κοινωνίας, του διοικητικού και οικονομικού συστήματος, ώστε να επιτευχθεί η προσαρμογή στα ευρωπαϊκά ισχύοντα. Σύνθεση πολιτικών στο πλαίσιο της λειτουργίας του Κοινοβουλίου δεν είναι δυνατόν να επιτευχθεί εν Ελλάδι. Εκτός μιας περιπτώσεως, όταν σύμπτωση η πολιτική ηγεσία μεθόδευσε την κατάργηση της Βασιλείας.

Μια κάποια ισορροπία αποκαθίσταται με την εναλλαγή των κομμάτων στην εξουσία. Και δεν είναι τα προγράμματα αυτά που αναδεικνύουν το ένα ή το άλλο κόμμα στην εξουσία, αλλά η κόπωση των πολιτών. Η ώρα του κ. Τσίπρα παρήλθε. Σήμερα είναι η ώρα του κ. Μητσοτάκη. Τα πήγε άριστα στην πρώτη φάση της πανδημίας. Θα έχει προβλήματα στην επανεκκίνηση της οικονομίας. Και σε όλο το διάστημα που θα ακολουθήσει, θα υποστούμε τους παραλλήλους μονολόγους των κομμάτων. Ετσι φιλελεύθερη, αφού το συντηρητικό τμήμα του κόμματος –εάν πράγματι υπάρχει– παραμένει άφωνο.

Η πανδημία μας διδάσκει ότι εάν δεν είμαστε όλοι ασφαλείς, ουδείς είναι ασφαλής. Καθώς μπαίνουμε στη δεύτερη φάση συνύπαρξης με τον ακόμη αδόμητο κορωνοϊό, η οικουμενική πρόκληση είναι να διαχειριστούμε την κατάσταση ώστε να πετύχουμε τη μεγαλύτερη δυνατή ατομική και συλλογική ασφάλεια. Η κρίση είναι υγειονομική, οικονομική και κοινωνική· η λύση θα εξαρτάται από την πολιτική, από τις διαδικασίες και τους μηχανισμούς που θα θεσπιστούν για την εξάλειψη της απειλής, την αντιμετώπιση της μεγαλύτερης παγκόσμιας οικονομικής κρίσης από τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και από την αποτροπή των κοινωνικών προβλημάτων που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε εφιαλτική αστάθεια σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Σε κάθε χώρα βλέπουμε τις συνέπειες του κορωνοϊού: από τη δική μας, όπου η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προβλέπει το ΑΕΠ να μειώνεται κατά 9,7% το 2020, έως τις ΗΠΑ, όπου η ανεργία αυξήθηκε κατά 10,3% τον Απρίλιο, φτάνοντας στο 14,7%, το χειρότερο σημείο από τη Μεγάλη

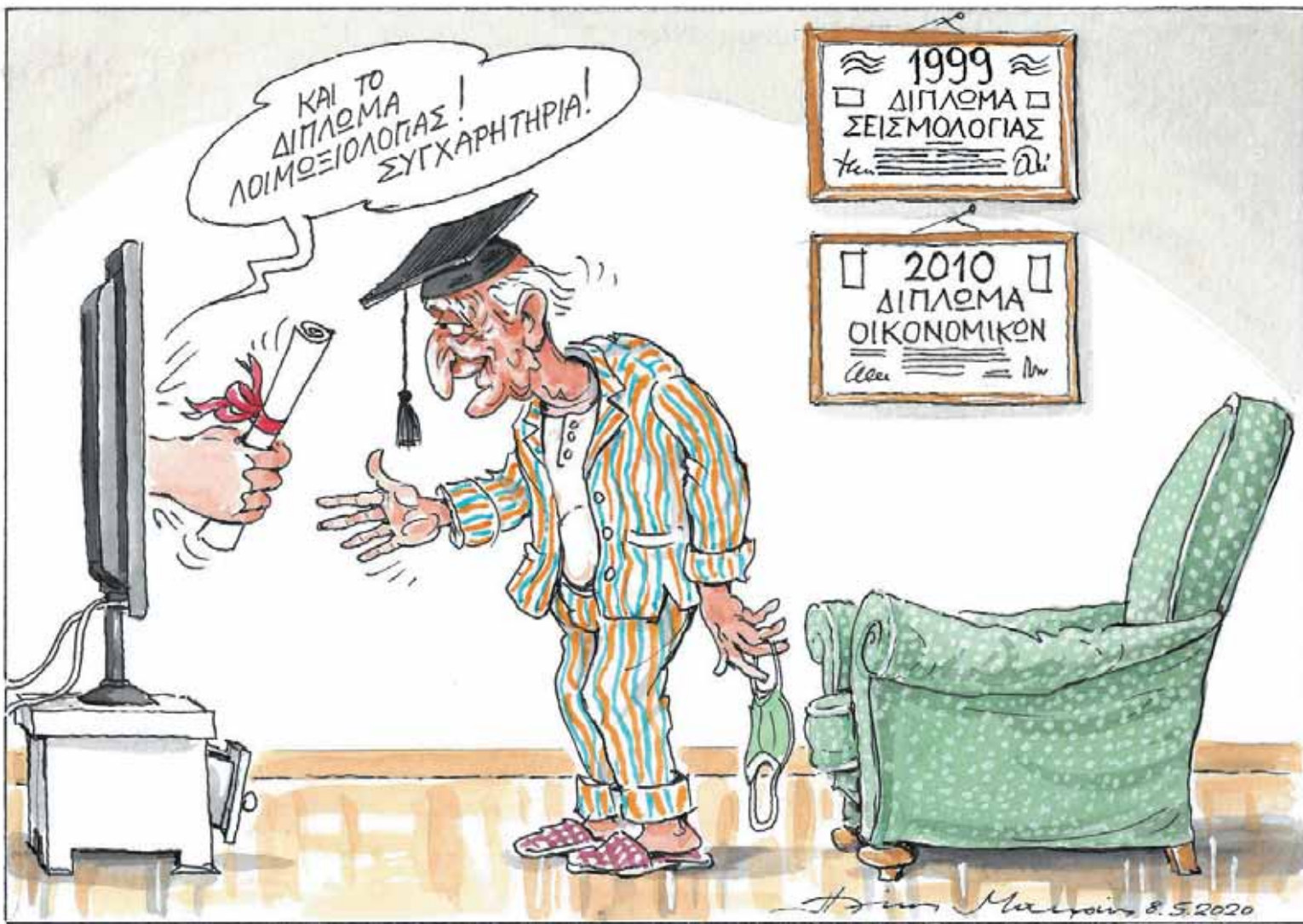
Υφεση του 1929. Σε παγκόσμιο επίπεδο, η κατάσταση είναι ακόμη χειρότερη, αφού το 40% του πληθυσμού στερείται ιατροφαρμακευτικής κάλυψης, ενώ μόνο ένας στους πέντε έχει πρόσβαση σε επιδόματα ανεργίας. Η σοβαρότητα των επιπτώσεων στην ανθρωπότητα εξαρτάται από τη διάρκεια της πανδημίας και το άμεσο κόστος των συνεπειών της. Ήδη, όμως, διαφαίνεται, μέσα σε μια καθηλωμένη παγκόσμια οικονομία, ο κίνδυνος μάζες ανθρώπων σε πολλές περιοχές της Γης να βρεθούν χωρίς εισοδήματα, χωρίς ιατροφαρμακευτική κάλυψη και χωρίς προοπτικές. Το ζοφερό μέλλον που φοβόμασταν ως συνέπεια της κλιματικής κρίσης, με τη μετακίνηση εκατοντάδων εκατομμυρίων, μπορεί να προκύψει λόγω κορωνοϊού: το ενδεχόμενο μαζικής μετακίνησης σε αναζήτηση καλύτερης τύχης σε χώρες και κοινωνίες που θα βρίσκονται ήδη στα όρια τους λόγω της πανδημίας.

Εάν το σενάριο μοιάζει ακραίο, αρκεί να αναρρέει κανείς στην ιστορία της Ευρώπης του Μεσαίωνα για να διαπιστώσει ότι όποτε υπήρχε μεγάλη ανασφάλεια και δυστυχία (λόγω ανεργίας του «πλεονάζοντος

πληθυσμού», λόγω λιμού –ή και των δύο), αρκούσε να εμφανιστεί ένας «προφήτης» για να ξεκινήσει μια «σταυροφορία των φτωχών». Στόχος ήταν είτε να «απελευθερώσουν» τους Αγίους Τόπους είτε να απαλλάξουν τους πλούσιους, τον κλήρο και τους Εβραίους από τις ζωές και τα πλούτη τους. Το ότι κάθε μαζική ανταπάτη αποδεκνυόταν αυτοκαταστροφικά δεν εμπόδιζε το επόμενο κύμα απελπισίας και πείνας να οδηγεί σε νέα «σταυροφορία». Όταν οι περιοχές της δυτικής και κεντρικής Ευρώπης ανέπτυξαν ισχυρή κεντρική διοίκηση, αυτά τα φαινόμενα κόπασαν. Όμως, τον περασμένο αιώνα είδαμε πάλι πόσο εύκολα χειραγωγούνται τα πλήθη όταν οι συνθήκες είναι κατάλληλες. Σήμερα, τα τεχνολογικά μέσα παρακολούθησης που θα κατέστελλαν την ανάπτυξη «αδέσποτων» μαζικών κινήσεων παραχωρούν αυτή την ισχύ σε μικρές ομάδες που μπορούν να χειραγωγήσουν τα πλήθη. Ο κίνδυνος του απελπισμένου πλήθους παραμένει υπαρκτός και απρόβλεπτος.

As μην ξεχνάμε ότι εμείς στην Ευρώπη της ειρήνης, της ευημερίας και της φιλελεύθερης δημοκρατίας

απέχουμε μόλις 75 χρόνια από το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, το μεγαλύτερο αιματοκύλισμα της Ιστορίας. (Την Παρασκευή ήταν η επέτειος). Και πριν από την επέλαση της ασθένειας COVID-19 είδαμε να αποσυντονίζεται το διεθνές σύστημα διακυβέρνησης, να αυξάνεται η ανισότητα μεταξύ πολιτών και χωρών, να αποδυναμώνεται η Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς αναπτύσσονταν τάσεις εθνικισμού και αυθαιρεσίας σε όλο τον κόσμο. Η μόνη διέξοδος, που δεν θα οδηγούσε σε βία και καταστολή, είναι οι χώρες και οι κρατικοί οργανισμοί να αναγνωρίσουν το μέγεθος της σημερινής απειλής, να καταγράψουν τους κινδύνους και να επιδιώξουν λύσεις. Ενώ κάθε χώρα χρειάζεται γιγαντιαία προσπάθεια για να κρατηθεί όρθια, ουδεμία θα τα καταφέρει χωρίς διεθνή σταθερότητα. Όπως στην Ε.Ε. λαμβάνονται έκτακτα μέτρα και συζητείται «διάσκεψη για το Μέλλον της Ευρώπης», έτσι χρειάζεται διεθνής διάσκεψη για τη διαχείριση της κρίσης. Εάν οι εθνικοί ηγέτες ακόμη δεν βλέπουν το συλλογικό συμφέρον, αλλά μόνο το δικό τους, η ανάγκη θα τους αφυπνίσει.

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Θέλουμε φιλόδοξο πρωθυπουργό

Σε ποιες χρονικές συγκυρίες ή πλέγμα συνθηκών δέχθηκε ο πλανήτης μας (ο μόνος έμβιος μέσα στο αχανές σύμπαν) την επίθεση του κορωνοϊού; Και η αριθμητικά ασημαντή ελληνική κοινωνία με ποιες προϋποθέσεις «συναντήθηκε» μαζί του;

Στην Ελλάδα, χρόνια τώρα, βιώνουμε, με εκπλήσσοις ανεμελιάς, συμπτώματα ιστορικού τέλους. Σε κάθε μέρα που περνάει, κάτι πολύτιμο μοιάζει να έχει χαθεί οριστικά και αμετάκλητα. Έχουμε συνθησει να προσπερνάμε την απώλεια, τη λογαριάζουμε φυσιολογική – είναι «το γραφτό μας», «η μοίρα μας», το εποχικά αναπότρεπτο.

Ήδονικά ζήποαμένοι, λ.χ., με την πληκτρολόγηση, το τέλος της ιδιοχειρής γραφής. Όταν να μας κολακεύει η παραιτήση από την απαραίτητη μοναδικότητα, τον «γραφικό χαρακτήρα», όπως και από το ερώτημα για την αιτία και τον σκοπό. Στη θέση της ταυτότητας που τη βεβαιώνει η ετερότητα της «υπογραφής», υιοθετούμε τον «κωδικό πρόσβασης» (PIN), δηλαδή τη συμβατικότητα της αριθμητικής διαφοράς. Παθητικοί δέκτες του σιδηρόπτε. Με χαμένη την εκτίμηση της μοναδικότητας, η συλλογικότητα υποτάσσεται, «ανεπαισθήτως», μόνο σε λειτουργίες χρήσης, αποφεύγει τη διακινδύνευση των σχέσεων. Περιττεύει η μετοχή, η συνύπαρξη, η κοινωνία των αναγκών και της ζωής, με αποτέλεσμα εμφιαλωμένο το πολιτικό να αλολοτριώνεται σε πδονική εθελοδοουλία

και ο φιλαθλητισμός σε ψυχοπάθεια. Σε τέτοιες συνθήκες βίου σπάρηθηκε αοράτως (χωρίς καν «ψεκασμό») η άμεση απειλή θανάτου, ο κορωνοϊός. Θάνατος χωρίς λογική φθοράς ή δυστυχίματος, θάνατος που μοιάζει να ξεπηδάει σαν τερατογένεση. Δύσπνοια ή και πνιγμός, βασανιστικό ξεψύχισμα μέσα σε ολόσωμη πλαστική σακούλα, ανάμεσα σε αναρίθμητα ασυνόδετα φορεία ή μόνο με μάσκες ολόγυρα που αποκλείουν αποκαρτετιστήριο χαμόγελο. Ολόκληρος ο πλανήτης, ο έμβιος και νοήμων, με πείρους ακανείς και ωκεάνιες θάλασσες, από πόλο σε πόλο (κόσμος μικρός και απειλητικά μέγας) δόξο έρμαιο και φέουδο ιού αόρατου με γυμνό μάτι. Ο ιός ερμάνει μεγαλουπόλεις, ουρανοξύστες αχαλίνωτης υπεροφής, ατελείτητα και πολυπλόκαμα οδικά δίκτυα. Νεκρώνει μυθικές σε μέγεθος εργοστασιακές τεχνουργίες, αδειάζει τους ουρανούς από τη σιδηρένια ακρίδα, τα θηριάδη μηχανικά πετούμενα. Κλείνει και τις αγορές ο ιός, σφραγίζει το εμπόριο, σταματάει τη ροή του χρήματος, τις ανταλλακτικές σχέσεις που συντηρούν το ανθρώπινο είδος στον πλανήτη.

Πώς να αντιδράσουν, πώς να διαχειριστούν τέτοιον εφάλτι ο ηγεσίες των ανθρώπινων κοινωνιών; Προβλέψεις δεν πρόλαβαν να λειτουργήσουν, ο αιφνιδιασμός επιτρέπει μόνο σπασμοδικά αντανακλαστικά. Ευτυχώς κάποια αντανακλαστικά σώζουν (ακόμα) απροσποίητη την

ανθρώπινη ποιότητα – και στην εδώ, ελληνική περίπτωση, αυτή η ποιότητα ξάφνιασε. Το απρόβλεπτο και αναπάντεχο θανατικό σκόρπισε και εξαφάνισε τα αδιαστικά φρόκαλα που επιπλέουν στην παρακμιακή σπερδόνα – ποιος να ακούσει πληροφόρηση και καθοδήγηση για την εφιαλτική συμφορά από τους επαγγελματίες της διαστροφής και της ψευτιάς: κανάλια, κόμματα, εμπόρους και φαρμακαδόρους εντυπώσεων;

Σίγουρα, έχουμε μπροστά μας πολλές μεγάλες, ίσως και απρόβλεπτες οικονομικές δυσκολίες, που θα τις προσθέσει η πανδημία στην παθογόνο της κρατικής μας οικονομίας. Όμως τώρα έχουμε και την κοινή εμπειρική πιστοποίηση (ζωντανή εικόνα) ότι πίσω από τη δραματική ανεπάρκεια του πολιτικού προσωπικού της χώρας, σώζεται ακόμα ανθρώπινη ποιότητα και αξιοπρέπεια στην ελληνική κοινωνία, ικανή να μεταγαγγίσει σιγουριά. Κάθε απόγευμα στις 6, η ημίωρη σφήνα ενημέρωσης για την πανδημία από τον ΕΟΔΥ, ββαίωνει ψηλαφητά πως η Ελλάδα δεν τελειώνει στο θλιβερό μείγμα μικρόνους, απληστίας και αμοραλισμού των επαγγελματιών της εξουσίας. Η αναπάντεχη έκπληξη που μας κόμισε, μαζί με τον τρόπο, ο κορωνοϊός, είναι η ξαφνική ανάδυσση στο προσκήνιο της δημοσιότητας άλλης γλώσσας, άλλου ήθους, άλλης νοσηριότητας, άλλων αντανάκλαστικών. Οι άλλων «απόψεων», άλλων «προτάσεων», άλλης ρητορικής παπαρ-

δέλας. Το διδυμο Τσιόδρα - Χαρδαλιά, συμβολική έκφανση της κοινωνικής μας απελευθέρωσης από τη λοιμική της κομματοκρατίας, μιλάνε για να ενημερώσουν τίμια και ρεαλιστικά τον πολίτη, όχι για να κερδίσουν τις εντυπώσεις. Ο λόγος τους είναι κοινωνικό λειτουργήμα, γι' αυτό κυριολεκτεί και γι' αυτό πείθει.

Διαφορά αβυσσολέας, όχι μόνο σε σύγκριση με την εκφραστική της επαγγελματικής εξουσιολαγνείας, αλλά και σε σύγκριση με τις «ιδεολογικές» συντεχνίες που λυμαινούνται τα πανεπιστήμια, την εφιαλτική αγραμματοσύνη και κομική αυτάρκεια της πλειονότητας των επισκόπων, την αυτονόητη αβεληπρία των επικεφαλής σε θεσμούς και λειτουργήματα. Η εικόνα αληθινών ηγνητόρων σε στιγμές κινδύνου για ενδεχόμενο καθολικευμένου πανικού, θα συνοδεύει τουλάχιστον τη μνήμη μας. Μακάρι και την κρίση μας.

Πάγκοινη, as ελπίσουμε η ευχή: Να αντλήθηκε την πρόκληση ο πρωθυπουργός. Και να ξαναφτιάξει εξ υπαρχής την κυβέρνηση του με μέτρο το υπόδειγμα των «αρχηγτών» του αντι-κορωνοϊκού αγώνα. Με ανθρώπους που θα αρνηθούν έστω και την πιο παραμικρή παραχώρηση στις «εντυπώσεις». Να τολμήσει πανεκστρατεία για τη διακονία του συγκεκριμένου και χειροπιαστού. Για την προτεραιότητα της ποιότητας.

Θα κερδίσει μια θέση στην Ιστορία ευκαλέη, όχι πρωθυπουργία μιας χρήσης.

Οδοφράγματα, σημεία διέλευσης ή εξωτερικά σύνορα;

Του **ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ**

Τα οδοφράγματα είναι ίσως το μόνο θέμα που σχετίζεται με το Κυπριακό και συζητείται εν μέσω πανδημίας. Από τις 23 Απριλίου του 2003, όταν για πρώτη φορά επετράπη η διέλευση προς τα Κατεχόμενα, δηλαδή εδώ και 17 χρόνια, εντός ή εκτός κρίσεων, το ζήτημα αυτό είναι πάντα στην επικαιρότητα. Αν και ο όρος «οδοφράγμα» χρησιμοποιείται ευρέως και συνεχώς αποτελεί αιτία αντιπαράθεσεων, δυστυχώς ακόμα να αντιληφθούμε τη σωστή του έννοια. Οδοφράγμα είναι εξ ορισμού «πρόχειρη κατασκευή από οποιοδήποτε υλικό είναι διαθέσιμο που φράζει έναν δρόμο και χρησιμεύει ως οχύρωση κατά τη διάρκεια «εξεγέρσεων», ή ακόμα, «φυλάκιο με μπάρες που απαγορεύει την ελεύθερη διάβαση ενός δρόμου». Παρόμοια και η ερμηνεία που δίνεται από τον καθηγητή Γεώργιο Μπαμπινιώτη: «Οδοφράγμα είναι το πρόχειρο και προσωρινό οχυρωματικό έργο, το οποίο κατασκευάζεται από ετερόκλητα υλικά και τοποθετείται καθέτως σε δρόμο με στόχο να εμποδιστεί η κυκλοφορία και η διέβαση».

Όπως συμβαίνει με το κάθε τι που έχει σχέση με το Κυπριακό, έτσι και τα οδοφράγματα έχουν τη δική τους ιστορία, άλλοτε ελπιδοφόρα και άλλοτε πονεμένη. Εμφανίστηκαν για πρώτη φορά τον Δεκέμβριο του 1963, μετά τις ταραχές που δημιουργήθηκαν με την πρόταση του Εθνάρχη Μακαρίου, του Νοεμβρίου του 1963, για αναθεώρηση των 13 σημείων του συντάγματος του 1960.

Τα τότε κατασκευάσματα ήταν στην κυριολεξία οδοφράγματα γιατί ήταν κατασκευασμένα από πρόχειρα υλικά και το κυριότερο, σκοπό είχαν την απαγόρευση της διέλευσης μεταξύ των περιοχών που ήλεγχε η Κυπριακή Δημοκρατία και των θυλάκων των Τ/κ. Η τουρκική εισβολή του 1974 είχε αποτέλεσμα την επέκταση των συρματοπλεγμάτων κατά μήκος ολόκληρης της πράσινης γραμμής, δημιουργώντας έτσι σε κάθε δρόμο και ένα οδοφράγμα. Το 2003 έγινε η μεγάλη ανατροπή. Συγκεκριμένα στις 23 Απριλίου ο Ραούφ Ντενκτάς, μετά από πιέσεις ή καλύτερα μετά από εντολές του Ταγίπ Ερντογάν, εξαναγκάστηκε να προχωρήσει στο άνοιγμα του πρώτου οδοφράγματος, αυτού του Λήδρας Πάδας, μετατρέποντας έτσι τον δρόμο εκείνο από οδοφράγμα σε σημείο διέλευσης προς τις κατεχομένες περιοχές. Η δυσφορία του τότε Τ/κ ηγέτη ήταν έκδηλη, όπως άλλωστε φαίνεται από τις πρώτες του δηλώσεις. «Αυτή η προσωρινή φιλία και ο μήνας του μέλιτος είναι πολύ καλά αλλά να μη λανθάνετε κανείς, νομίζοντας ότι θα διαρκέσουν για πάντα». Στην πορεία όμως αποδεικνύεται ότι ακόμα και ο Ραούφ Ντενκτάς έπρεσε έξω. Δεν υπολόγισε ότι, βολεμένοι με το στάτους κβο, τον μήνα του μέλιτος τον εκμεταλλεύτηκε και τον μετατρέψαμε σε έτη και όπως πορευόμαστε, οδεύουμε προς τον αιώνα του μέλιτος.

Μετά από τέσσερις ημέρες, δηλαδή στις 27 Απριλίου του 2003, ακολούθησε το άνοιγμα των οδοφραγμάτων Στροβιλιών

και Περγάμου και στις 19 Μαΐου 2003 αυτού του Αγίου Δομετίου. Σήμερα υπάρχουν συνολικά 9 σημεία πρόσβασης προς τα Κατεχόμενα. Αν και υπήρχαν πληροφορίες για τους σχεδιασμούς των Τούρκων, η τότε κυβέρνηση του Τάσσου Παπαδόπουλου αιφνιδιάστηκε. Εκτός του αιφνιδιασμού φανερά ήταν και η δυσφορία του τότε προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας, ανάλογη με αυτήν του Ραούφ Ντενκτάς. «Αυτό δεν είναι μέτρο προς τη λύση του Κυπριακού και να διαχωρίζουμε τις κινήσεις εντυπωσιασμού ή όπως μερικοί λένε εξελίξεις προς τη λύση του Κυπριακού, από εξελίξεις εφαρμογής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων», ήταν η πρώτη του αντίδραση.

Δυστυχώς, διαχρονικά, τις εξελίξεις που μπορούν να οδηγήσουν σε λύση, έτσι τις χαρακτηρίζουμε. Κίνηση εντυπωσιασμού χαρακτηρίσαμε το άνοιγμα των οδοφραγμάτων τον Απρίλιο του 2003, πυροτέχνημα την πρόσκληση/πρόκληση του Μουσταφά Ακιντζί, του Απριλίου του 2018, για υιοθέτηση του πλαισίου Γκουτιέρες, του μεγάλου μας κεκτημένου κατά τον Νίκο Κοτζιά ή της «πρόικας» μας κατά τον Αβέρωφ Νεοφύτου, ως στρατηγική συμφωνία για συνολική διευθέτηση του Κυπριακού.

Σήμερα, 17 χρόνια μετά το άνοιγμα των οδοφραγμάτων, τα σημεία αυτά, είτε ανοικτά είτε προσωρινά κλειστά, δεν μπορούν να ονομάζονται οδοφράγματα, γιατί ούτε πρόχειρα είναι ούτε κατασκευασμένα από ετερόκλητα υλικά. Όσο και αν ορισμένοι δεν μπορούν ή δεν θέλουν να το συνειδητοποιήσουν, είναι σημεία διέλευσης τα οποία τουλάχιστον κρατούν ζωντανή την ελπίδα για τερματισμό των τετελεσμένων της κατοχής. Σίγουρα θα μπορούσε κάποιος να ισχυριστεί ότι εμείς, εξαιτίας πανδημίας, κλείσαμε μόνο τέσσερα οδοφράγματα ενώ αυτοί, με απόφαση της ψευδοκυβέρνησης, τα έκλεισαν όλα. Σωστός ισχυρισμός.

Όμως, ένα είναι το δεδομένο, είτε αρέσει είτε όχι στους διαχρονικά υποστηρικτές των μακροχρονίων, των προτάξεων και των σωστών περιεχομένων καθώς και στους νεοφανείς των παλινδρομήσεων και των προβληματισμών για σχέδια Β' και Γ'. Όταν ανοίγεις συρματοπλέγματα προωθείς τη λύση και επανένωση, διακηρύσσοντας έτσι ότι τα σύνορά μας είναι στην Κερύνεια. Αντίθετα, όταν τάσσεσαι υπέρ του κλεισίματος ή και το χειρότερο, όταν τα κλείνεις με προφάσεις εν αμαρτίαις, στοχεύεις στην οριστική διαιρέση και στην ντε γιούρε διχοτόμηση, αποδεχόμενος έτσι ότι τα σύνορά μας είναι στην οδό Λήδρας.

Αν συνεχίσουμε να αντιμετωπίζουμε το θέμα των οδοφραγμάτων με τακτικισμούς, λαϊκισμούς και μικροπολιτικές, τότε τα συρματοπλέγματα της ντροπής, που σε εννέα σημεία μετατράπηκαν σε σημεία διέλευσης και επαναπροσέγγισης, θα πάρουν την τελευταία τους μορφή δηλαδή θα αποτελέσουν τα εξωτερικά μας σύνορα με ένα ξένο, με ένα τρίτο, με ένα γειτονικό κράτος που θα καταλήξει δυστυχώς να είναι η χαμένη μισή μας πατρίδα.

Ο κ. Θεόδωρος Θεοδώρου είναι ειδικός προγραμμάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών.

Πολωνοί βετεράνοι του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου καταθέτουν στεφάνια στο Μνημείο Αγνώστου Στρατιώτη, στο Lublin, της ανατολικής Πολωνίας, στο πλαίσιο των εκδηλώσεων για την 75η επέτειο την ημέρα της Νίκης.

Η τελευταία ζαριά στις εξορύξεις

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Η μια μετά την άλλη οι εταιρείες εξορύξεων αποχωρούν από το ερευνητικό πρόγραμμα στην κυπριακή ΑΟΖ. Η πανδημία του κορωνοϊού, η θεαματική πτώση των τιμών του πετρελαίου, η αστάθεια προκαλεί νέες αξιολογήσεις από όλους. Η Τουρκία την ίδια περίοδο ανέβασε στροφές. Τα γεωτρητικά σκάφη «Φατίχ» και «Ταβούζ» μαζί με το σκάφος για σεισμικές έρευνες «Ορούτζ Ρέις» κινούνται στην Ανατολική Μεσόγειο. Η διαφορά ανάμεσα στις δύο επιλογές έγκειται στο εξής: στις εταιρείες εξορύξης όπως η Exxon Mobil, η ENI, η DELEK, και δευτερευόντως στην TOTAL, οι μέτοχοι έχουν τον κύριο λόγο και αποφασίζουν με τα δικά τους εμπορικά/οικονομικά κριτήρια. Η Τουρκία κινεί τα ερευνητικά σκάφη της με κρατική στήριξη και δεν επηρεάζεται σε τέτοιο βαθμό από τις εξελίξεις, όπως επηρεάζονται οι ιδιωτικές εταιρείες. Η Άγκυρα αξιολόγησε τις προτεραιότητες της στην περιοχή και αποφάσισε να δώσει βάρος στα γεωλογικά σενάρια στην Α. Μεσόγειο. Πρώτο, να ασκήσει πίεση στο εσωστρεφές λόγω κορωνοϊού Ισραήλ. Δεύτερο, παρά τις συνέπειες που και η ίδια υφίσταται λόγω της πανδημίας εξακολουθεί να δίνει προτεραιότητα στα ζητήματα ενέργειας-αγωγής με χώρες της Κ. Ασίας, TANAP, χώρα-σταθμός στη μεταφορά ενέργειας με αγωγούς από την ζώνη του Καυκάσου στην Ευρώπη. Τρίτο, να στείλει σήμα στις εταιρείες ότι στην επόμενη κάθοδό τους στην περιοχή τα πράγματα δεν θα είναι όπως στο παρελθόν, καθότι πλέον θα είναι σημαντικός παίκτης και, υπό προϋποθέσεις, εταίρος τους.

Οι εταιρείες έχουν τη δική τους αντίληψη στα πράγματα. Η ExxonMobil ανακίνησε στις 13 Απριλίου αναστολή των γεωτρήσεων της εξαιτίας του κορωνοϊού και λόγω της αστάθειας που παρατηρείται στις διεθνείς αγορές πετρελαίου. TOTAL και ENI ακύρωσαν κάθε προγραμματική κίνησή τους μέσα στο 2020, προφανώς γιατί καμία εταιρεία δεν θέλει να επενδύσει σε μια περίοδο με τόσο υψηλό ρίσκο. Σε όλες τις εξελίξεις

πλέον παίζει κύριο ρόλο η παρουσία της Τουρκίας με δικά της ερευνητικά πλοία γιατί καμία εταιρεία δεν επιθυμεί να έρθει σε αντιπαράθεση με την Τουρκία. Παρά το γεγονός ότι οι δραστηριότητες αυτές εξελίσσονται χωρίς την πλέον κατάλληλη τεχνική προετοιμασία και εκπέμπουν κυρίως πολιτικά μηνύματα, μια πιθανή ανακάλυψη φυσικού αερίου από τουρκικό σκάφος θα αλλάξει τις ισορροπίες στην περιοχή. Είναι ενδιαφέρουσα η περίπτωση της ισραηλινής DELEK. Σύμφωνα με την <https://energy-press.gr> «η χρηματοπιστωτική της αξία της έχει υποχωρήσει κατά 72% από την αρχή του έτους. Σύμφωνα με την Globes, πρόσφατα παρουσιάστηκε έκθεση ανεξάρτητης εταιρείας που αναφέρει ότι ο όμιλος θα μπορούσε να αντεπεξέλθει φέτος στις υποχρεώσεις του, αλλά το μέλλον είναι αβέβαιο». Αυτή η κατάσταση δεν αντιμετωπίζεται με καταγγελίες από την πλευρά της Λευκωσίας. Χρειάζεται καθαρή σκέψη και σημαντικές πολιτικές αποφάσεις. Η Τουρκία μετά το Κραν Μοντάνα άλλαξε τη στάση της κάνοντας την εκτίμηση ότι ο ε/κ ηγέτης δεν έχει καμία διάθεση για σοβαρές συζητήσεις στο κυπριακό. Γι' αυτό: πρώτο, ζήτησε από τον Μ. Ακιντζί να βάλει στην ατζέντα του και το σενάριο για άλλες λύσεις στο κυπριακό, πέρα από την ΔΔΟ, δεύτερο αποφάσισε να ακυρώσει το επικοινωνιακό πλεονέκτημα που απέκτησε η Λευκωσία στις επαφές της με το Ισραήλ και την Αίγυπτο, και, τρίτο, επιχειρεί να θέσει τις διαβουλεύσεις του, αλλά τις εταιρείες εξορύξης πάνω σε άλλη βάση.

Η κυπριακή κυβέρνηση έχει μπερδαισμένες ελπίδες να επηρεάσει τα πράγματα από τη στιγμή που οι βασικοί παίκτες αλλάζουν κατεύθυνση. Όταν αλλάζουν τα δεδομένα, αλλάζεις και εσύ χειρισμούς. Ο υπουργός Εμπορίου Γ. Λακκοτρύπης προσποιείται ότι χειρίζεται η ενεργειακά γύρω από τη νήσο τη στιγμή που γνωρίζει καλύτερα παντός άλλου ότι δεν ελέγχει την κεντρική φορά των πραγμάτων. Το ζήτημα αποκτά διαστάσεις ελαφρότητας, αν κρίνουμε από το

εξής δημοσίευμα: «Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας ενημερώθηκε σήμερα σε τηλεδιάσκεψη από τον υπουργό Ενέργειας, Γ. Λακκοτρύπη. Ο πρόεδρος της Επιτροπής, βουλευτής του ΔΗΣΥ, Ανδρέας Κυπριανού δήλωσε ότι 'σε σχέση με τις τουρκικές προκλήσεις στην κυπριακή ΑΟΖ η θέση του Υπουργείου, την οποία ασπάζονται και άλλοι σοβαροί παίκτες, είναι ότι πρόκειται περισσότερο για πολιτικές προσπάθειες παρά επί της ουσίας. Η κατάσταση παρακολουθείται στενά χωρίς να δώσει περαιτέρω λεπτομέρειες'». («Φιλελεύθερος» 5/5). Η Λευκωσία, έτσι όπως έχουν διαμορφωθεί οι συνθήκες, δεν έχει ποικιλία από επιλογές για να επιλέξει την «καλύτερη», υπό τις περιστάσεις. Ή επιστρέφει με σοβαρότητα για να διεξέλθει το «τελευταίο μίλι» στις συνομιλίες για επίλυση του Κυπριακού, ή θα δει τα σενάρια και τα πλάνα που έχουν καλλιεργηθεί την τελευταία πενταετία να συντρίβονται με πτάγοις στις θαλάσσιες ζώνες της με την πληρή εξουδετέρωση των πλεονεκτημάτων από τις έρευνες φυσικού αερίου.

Η κυβέρνηση Αναστασιάδου, αν κρίνουμε από τις δηλώσεις Λακκοτρύπη, δεν φαίνεται να δείχνει προθυμία να δει τα δεδομένα και να αναπροσαρμόσει την πολιτική της. Πιθανόν να έχει επιλέξει την τακτική της άρνησης της πραγματικότητας όπως λ.χ. δείχνει η επιλογή του να μην κατανοεί τη γενική αδιαφορία που συναντάμε ανάμεσα στους ηγέτες της Ε.Ε. στην τελευταία συνάντησή τους, καθώς και τη συνεπή άρνηση του Σ.Α. του ΟΗΕ να μιλήσει στις εκθέσεις του για τις δραστηριότητες τουρκικών πλοίων μέσα στην κυπριακή ΑΟΖ. Ο Ν. Αναστασιάδης προτιμά την πολιτική της καταγγελίας και «ό, τι βγει». Αλλά πλέον δεν έχει ακροατήριο για να ακούσει άλλες καταγγελίες –και οι άλλοι έχουν προβλήματα, και οι άλλοι έχουν συμφέροντα, και οι άλλοι γνωρίζουν ποιος ευθύνεται για το παρόν αδιέξοδο.

www.larkoslarkou.org.cy

Τρεις δυνάμεις του καλού, Επιστήμη - Αλληλεγγύη - Ευθύνη

Του **ΜΕΝΕΛΑΟΥ ΑΒΡΑΑΜ**

Αν **προσαυθήσουμε** να ξεχωρίσουμε τρεις κύριες δυνάμεις πάνω στις οποίες μπορεί να στηριχτεί ένα κράτος και μια κοινωνία για να ξεπεράσουν μια μεγάλη κρίση, αυτές είναι η επιστήμη, η αλληλεγγύη και η ευθύνη. Και οι τρεις είναι εκ των ων ουκ άνευ. Η επιστήμη επιστρατεύει τη γνώση και την εμπειρία για την αντιμετώπιση του προβλήματος και τροφοδοτεί με αντικειμενική ενημέρωση την πολιτική ηγεσία και την κοινωνία. Είναι στην τελική, η αιχμή του δόρατος στη μάχη για την υπέρβαση της κρίσης. Η αλληλεγγύη είναι αναπόσπαστο στοιχείο της ανθρωπίνης ευαισθησίας και ενσυναίσθησης και συνοδεύεται με πρακτικά μέτρα στήριξης προς την κοινωνία ευρύτερα και ιδιαίτερα προς τις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού. Η ευθύνη είναι η λυδία λίθος της ηθικής και καλύπτει όλα τα επίπεδα, θεομούς και τομείς της ανθρωπίνης δραστηριότητας. Καταλυτική είναι η κρατική, η πολιτική, η ευρύτερη κοινωνική και η προσωπική ευθύνη.

Στην περίπτωση της πανδημίας του κορωνοϊού, που σματοδόθησε μια πρωτοφανή παγκόσμια κρίση με αρνητικές οικονομικές, πολιτικές

και κοινωνικές παρενέργειες, οι τρεις δυνάμεις αποκτούν οικουμενική διάσταση. Απαιτείται παγκόσμια συνεννόηση των επιστημόνων, παγκόσμια πολιτική και οικονομική αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών και παγκόσμια συνείδηση ευθύνης για τη σωτηρία της ανθρωπότητας. Για να υλοποιηθεί, όμως, μιας τέτοιας εμπέλειας σχεδιασμός χρειάζεται έστω και προσωρινά να παραμεριστεί ο αδυσώπητος παγκόσμιος ανταγωνισμός και να εδραιωθεί η παγκόσμια συνεργασία.

Η επιστήμη αποτελούσε μια σύμφυτη δύναμη που ακολουθούσε και τροφοδοτούσε τη διανοητική εξέλιξη του ανθρώπου. Η βιομηχανική εμπειρία στην πάλη για επιβίωση οδήγησε στην παρατήρηση των φαινομένων στη φύση, στην κοινωνία, στη βιολογία και ψυχολογία του ανθρώπου. Η καταγραφή, η κατανόηση, η ερμηνεία, η επιβεβαίωση ή η διάψευση αντιλήψεων και δεδομένων, η πειραματική επεξεργασία, η γενίκευση και η σύνθεση, συνέβαλαν στο πέρας από τον μύθο στον ορθό λόγο. Όλα αυτά, σε συνδυασμό με τη φαντασία, τον ανταγωνισμό, την έφεση προς την καινοτομία και την επιδίωξη της αναγνώρισης της ευφύιας

ώθησαν στη μεγάλη ανάπτυξη και εδραίωση της επιστήμης. Παρ' όλους τους περιορισμούς και τις επιθέσεις από τον κυρίαρχο για αιώνες ιεροεξεταστικό θρησκευτικό σκοταδισμό, με τις απόλυτες αλήθειες, τα στερεότυπα και τις δεισιδαιμονίες, το επιστημονικό πνεύμα με συνθήματα το «Σκέφτομαι, άρα υπάρχω» και το ανατρεπτικό «Πίστευε και μη - ερευνά» στη θέση του «Πίστευε και μη ερευνά», αποκαθάρωσε την πνευματική βεβιατότητα και στασιμότητα αιώνα σε ασύλληπτα τεχνολογικά επίπεδα. Οι επιστήμες της πληροφορικής και της γενετικής μηχανικής, το διαδίκτυο, η τεχνητή νοημοσύνη, η αποκωδικοποίηση του DNA, η επεξεργασία του μικρόκοσμου των γονιδίων, η πυρηνική ιατρική, η κλωνοποίηση, η εξερεύνηση του μακρόκοσμου του σύμπαντος και η προσπάθεια μετοικεισίας σε άλλους εξωγήινους πλανήτες, αυτά και άλλα πολλά, αποδεικνύουν ότι

η επιστήμη και η τεχνολογία αποτελούν τις βασικές κινητήριες δυνάμεις των ανθρώπινων εξελίξεων. Αυτό παράδειγμα είναι και το γεγονός ότι αυτή τη συγκεκριμένη στιγμή της πανδημικής κρίσης, η ανθρωπότητα στρέφει πρώτιστα το βλέμμα προς την επιστήμη και την τεχνολογία, περιμένοντας με αγωνία την ανακάλυψη του εμβολίου και των φαρμάκων που θα νικήσουν τον κορωνοϊό.

Από μια άλλη σκοπιά, οφείλουμε να αναγνωρίσουμε ότι η επιστήμη και η τεχνολογία δεν έχουν μονάχα θετικό αντίκτυπο και οι ευεργετικές τους συνέπειες δεν έχουν γίνει παγκόσμιο αγαθό. Αυτές οι μεγάλες δυνάμεις από την αρχική τους εμφάνιση ταυτίστηκαν με την ισχύ, την εξουσία και την παγκόσμια κυριαρχία και χρησιμοποιήθηκαν από τους ισχυρούς της γης για την εξασφάλιση κέρδους και εξουσίας και διαιώνιση της κοινωνικής ανισότητας μέσα από ένα σύστημα επιβολής, καταπίεσης και εκμετάλλευσης.

Η αλληλεγγύη είναι μια από τις βασικότερες οικουμενικές και ηθικές αξίες. Είναι δείκτης ανθρωπιάς, αρνητικά συνδεδεμένος με την αγάπη, τη φιλαλληλία, τη συμπόνια, την

ανιδιοτέλεια, τον αλtruισμό. Είναι αντίθετη του ατομικισμού αλλά και της απάθειας και της αδιαφορίας. Η αλληλεγγύη είναι πολύμορφη και ανάλογα με την περίπτωση εκδηλώνεται ως ηθική, υλική και πρακτική συμπαράσταση σε τοπικό, εθνικό, ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο. Από τις πιο συγκινητικές εκφάνσεις της αλληλεγγύης είναι η διεθνιστική αλληλεγγύη, η βοήθεια προς λαούς που υποφέρουν από φυσικές καταστροφές, πολέμους, πείνα και θανατηφόρες πανδημίες. Στην περίπτωση του κορωνοϊού είδαμε διάφορες στάσεις κρατών και ανθρώπων με εικόνες διεθνιστικής συμπεριφοράς από τις ΗΠΑ, το Ισραήλ, ακόμη και από κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η ευθύνη είναι και αυτή μια τεράστια αξία. Φαντασθείτε μονάχα την κυριαρχία του αντίθετου - της ανευθυνότητας. Σκεφτείτε ένα ανεύθυνο κράτος, ανεύθυνους πολιτικούς ηγέτες, κόμματα, ΜΜΕ, εργοδότες, εργαζόμενους, εκπαιδευτικούς, επιστήμονες, καλλιτέχνες, αθλητικούς παράγοντες, οικογένεια, ανεύθυνα

άτομα. Η ανευθυνότητα γεννά χάος και ασυδοσία και η έλλειψη ανάληψης ευθύνης, ιδιαίτερα από πολιτικά και δημόσια πρόσωπα, αναδεικνύει την ανηθικότητα και το χαμηλό επίπεδο πολιτικού πολιτισμού. Η ευθύνη συνδέεται με την αυτογνωσία, την αιδώς και την αυτοκριτική και θέτει το πάντα καιριο ερώτημα: τι κάνεις εσύ για να βοηθήσεις στην επίλυση του όποιου προβλήματος. Συνήθως, κράτη, λαοί και άτομα, εύκολα φορτώνουν τις ευθύνες στους άλλους και αγνοούν τη δική τους ευθύνη. Ο Καβάφης εντόπισε αυτήν την παθογένεια και τη βροντοφώναξε στα «Τείχη» του: «Α όταν έκτιζαν τα τείχη πώς να μην προσέξω». Ο Καζαντζάκης, πιο επαναστατικός και απαιτητικός στην «Ασκητική» του, μας προτρέπει: «Ν' αγαπάς την ευθύνη. Να λες: εγώ μονάχος μου έχω κρέος να σώσω τη γης. Αν δεν σωθεί, εγώ θα φταίω». Επιστήμη, Αλληλεγγύη, Ευθύνη. Τρεις δυνάμεις του καλού. Τρεις πυλώνες του Ορθολογισμού, του Ανθρωπισμού και του Διεθνισμού. As μν ης αφήσουμε ποτέ ξανά να φύγουν...

Ο κ. Μενέλαος Αβραάμ είναι δρ Φιλοσοφίας. rodo@primehome.com

Προβληματίζει η χαλάρωση μέτρων στα Κατεχόμενα

«Πρέπει να είμαστε έτοιμοι για το δεύτερο κύμα» προειδοποιεί η πρόεδρος της Ενωσης των Τ/κ γιατρών, Οζλέμ Γκιουρκούτ

Συνέντευξη στον **ΝΙΚΟ ΣΤΕΛΙΑ**

Το όνομα της Τουρκοκύπριας γιατρού Οζλέμ Γκιουρκούτ ακούγεται συχνά κατά το τελευταίο διάστημα στον τουρκοκυπριακό Τύπο, με αφορμή τις καθημερινές δημόσιες παρεμβάσεις της για την πανδημία του κορωνοϊού. Με την ιδιότητα της ως πρόεδρος της Ένωσης Τ/κ Ιατρών, η κ. Γκιουρκούτ προειδοποιεί τους Τ/κ για τη σοβαρότητα της νέας πανδημίας και συχνά ασκεί κριτική στην τ/κ πολιτική ηγεσία για τα μέτρα που λαμβάνονται στο πλαίσιο της καταπολέμησης του νέου ιού. Σε μια περίοδο που τόσο στα Κατεχόμενα όσο και στις ελεύθερες περιοχές της Κύπρου επιχειρείται η σταδιακή επιστροφή στους κανονικούς ρυθμούς της καθημερινότητας, η κ. Γκιουρκούτ απαντά στις ερωτήσεις της «Κ» σχετικά με τη νέα φάση της πανδημίας και στέλνει το δικό της μήνυμα για την προοπτική κοινής, δικοινοτικής αντιμετώπισης των προκλήσεων της νέας περιόδου.

–Καθώς εισερχόμαστε στον τρίτο μήνα του αγώνα κατά της νέας πανδημίας, πώς αξιολογείτε την κατάσταση που επικρατεί αυτή τη στιγμή στο βόρειο κομμάτι της Κύπρου;

–Όταν ο κορωνοϊός είχε αρχίσει να εξαπλώνεται σε άλλες χώρες πέραν της Κίνας είχαμε αρχίσει τις προετοιμασίες μας ως Ομάδα Μελέτης Λοιμώξεων της Ένωσης Τ/κ Ιατρών. Μετά τις πρώτες αξιολογήσεις, αποφασίσαμε ότι βρισκόμαστε αντιμέτωποι με μια νέα απειλή και ότι υπάρχει η ανάγκη να αρχίσουμε τη σχετική συνεργασία με το «Υπουργείο» Υγείας και την ενημέρωση της κοινότητας. Ως Ένωση Τ/κ Ιατρών (ΚΙΤΒ) είχαμε την πρώτη συνάντηση για τον κορωνοϊό με το «Υπουργείο»

«Ως Δ.Σ. της Ενωσης Τ/κ Ιατρών, επαναλαμβάνουμε την πρόσκλησή μας για συνεργασία προς τους συναδέλφους μας του Ιατρικού Συλλόγου Κύπρου, και τους υπενθυμίζουμε ότι αναμένουμε την απάντησή τους».

Υγείας στις 24 Ιανουαρίου 2020. Ταυτόχρονα, αρχίσαμε να παρέχουμε πληροφορίες και κατευθυντήριες γραμμές για την αντιμετώπιση των ιών και άλλων ασθενειών σε όλους τους γιατρούς που είναι μέλη της Ένωσής μας. Το πρώτο κρούσμα COVID 19 στη βόρεια Κύπρο εντοπίστηκε στις 10 Μαρτίου 2020 σε έναν τουρίστα. Την ίδια μέρα, τα ξενοδοχεία όπου είχε διαμείνει η ομάδα τουριστών της οποίας μέλος ήταν ο Γερμανός ασθενής τέθηκαν σε καραντίνα. Επίσης, η Ομάδα Μελέτης Λοιμώξεων της ΚΙΤΒ διευρύνθηκε και συγκλήθηκε το επιστημονικό συμβούλιο ΚΙΤΒ COVID 19, το οποίο προσδιόρισε τις συστάσεις για τα κοινωνικά μέτρα που θα έπρεπε να ληφθούν. Οι επιδημιολογικές μελέτες, που είχαμε στη διάθεσή μας, προειδοποιούσαν ότι ο αριθμός των ασθενών θα μπορούσε να φτάσει τους 10.000 μέσα σε έναν μήνα, εάν δεν λαμβάνονταν τα κατάλληλα μέτρα. Στις 13 Μαρτίου 2020, το «Υπουργικό Συμβούλιο» έκλεισε σχολεία και επιχειρήσεις. Επίσης, ξεκίνησε η πρακτική της αυτοπεριορισμού για εκείνους που έφταναν από το εξωτερικό και λειτούργησε το τηλεφωνικό κέντρο Covid 19. Ταυτόχρονα, το «Υπουργικό Συμ-

Η Οζλέμ Γκιουρκούτ προειδοποιεί τους Τ/κ για τη σοβαρότητα της νέας πανδημίας και συχνά ασκεί κριτική στην τ/κ πολιτική ηγεσία για τα μέτρα.

βούλιο» άρχισε να λαμβάνει αποφάσεις σύμφωνα με τις συστάσεις της ΚΙΤΒ και του Επιστημονικού Συμβουλίου. Με τον εντοπισμό των πρώτων εγχώριων κρουσμάτων και την αύξησή τους, πραγματοποιήθηκε έκκληση για πιο ριζοσπαστικά μέτρα. Ως αποτέλεσμα τις επόμενες ημέρες απαγορεύτηκε η λειτουργία των μέσων μαζικής μεταφοράς και η είσοδος από τα σύνορα σε όλους με εξαίρεση τους πολίτες της «ΤΔΒΚ». Τότε λειτούργησαν και τα κέντρα καραντίνας. Κατά τη διάρκεια της ημέρας, τέθηκε σε εφαρμογή μερική απαγόρευση της κυκλοφορίας, καθώς και πλήρης απαγόρευση της κυκλοφορίας από τις 9 π.μ. έως τις 6 π.μ. Ως αποτέλεσμα, μέχρι τις 6 Μαΐου 2020 εντοπίστηκαν στη βόρεια Κύπρο συνολικά 108 κρούσματα COVID 19, εκ των οποίων τα 31 ήταν τοπικά, ενώ συνολικά τέσσερις άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους. Από τις 4 Μαΐου 2020, η κυβέρνηση προχώρησε σε

σημαντική χαλάρωση των κοινωνικών μέτρων και η απαγόρευση της κυκλοφορίας καταργήθηκε κατά τη διάρκεια της ημέρας. **–Ποια είναι τα μεγαλύτερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η τουρκοκυπριακή κοινότητα στη νέα φάση του αγώνα κατά του κορωνοϊού;**

–Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας συνιστά να είμαστε προσεκτικοί όσον αφορά την κατάργηση των κοινωνικών μέτρων που λαμβάνονται σε χώρες όπου έχει εμφανιστεί η ασθένεια. Πρέπει να προχωρήσουμε προς τη νέα φυσιολογική ζωή σταδιακά και με ελεγχόμενο τρόπο. Στον Βορρά, με το θάρος που μας παρέχει η απουσία νέων κρουσμάτων, παρατηρήθηκε κατά τις τελευταίες 17 ημέρες μια σημαντική «χαλάρωση» στην κοινωνία. Η «κυβέρνηση» άλλαξε ρητορική για τον COVID 19 και ξεκίνησε την άρση των μέτρων, ενώ δεν λήφθηκαν μέτρα

για τα άτομα της ομάδας υψηλού κινδύνου. Από την άλλη πλευρά, οι αφίξεις από το εξωτερικό έχουν αρχίσει και σε πολλά πεδία οι κανονισμοί για τον έλεγχο των λοιμώξεων επαφίενται στην προσωπική ευθύνη του καθενός. Από την άλλη πλευρά, το ενδεχόμενο μιας ανεξέλεγκτης δοκιμασίας των ανοσών του συστήματος υγείας εξαιτίας αυτού του μεγάλου «ανοίγματος» εξακολουθεί να αποτελεί πηγή ανησυχίας.

–Σε σύγκριση με άλλες κοινωνίες, ο αριθμός των τεστ στην τ/κ πλευρά παραμένει περιορισμένος. Παρόλα αυτά δρομολογήθηκε η επιστροφή στην κανονικότητα. Συμφωνείτε με αυτήν την απόφαση;

–Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας το «άνοιγμα» θα μπορούσε να μπει στην ημερήσια διάταξη, εάν είχε ενισχυθεί το σύστημα υγείας παράλληλα με την εξασφάλιση στοιχείων που να δείχνουν ότι η επιδημία βρίσκεται πλέον υπό έλεγχο. Αν και δεν έχουν πραγματοποιηθεί αρκετές εξετάσεις PCR στη βόρεια Κύπρο, εντούτοις δεν έχουν εντοπιστεί κρούσματα στα άτομα που έχουν εισαχθεί σε νοσοκομεία κατά τις τελευταίες 17 ημέρες. Όλα δείχνουν ότι οι άνθρωποι που ανήκουν στην ομάδα υψηλού κινδύνου θα πρέπει να συνεχίσουν να προστατεύονται έως ότου βρεθεί αποτελεσματική θεραπεία ή προστατευτικό εμβόλιο, ενώ είναι σωστό για τα άτομα που διατρέχουν χαμηλό κίνδυνο να επιστρέψουν σταδιακά στους δρόμους και τους χώρους εργασίας λαμβάνοντας ατομικά μέτρα προστασίας. Ωστόσο, από τις 4 Μαΐου η ομάδα υψηλού κινδύνου δεν προστατεύεται και το «άνοιγμα» δεν πραγματοποιήθηκε σταδιακά (με ελεγχόμενο τρόπο).

–Στην επόμενη περίοδο της καταπολέμησης του ιού, σε ποια

πεδία θα μπορούσε να εντατικοποιηθεί η συνεργασία των δύο κοινοτήτων;

–Το γεγονός ότι η Κύπρος είναι μια νησιωτική χώρα αποτελεί πλεονέκτημα σε τέτοιου είδους επιδημίες. Με το κλείσιμο των συνόρων και στις δύο πλευρές, μπορεί να είναι ευκολότερο να διατηρηθεί ο έλεγχος και να σημειωθεί επιτυχία έναντι του ιού. Αλλά αυτός είναι επίσης είναι ο λόγος για τον οποίο μπορεί να υπάρξουν προβλήματα εάν θα χρειαστούμε φάρμακα, ιατρικές προμήθειες και συσκευές από το εξωτερικό. Από την άλλη πλευρά, είτε πρόκειται για την παρακολούθηση των επαφών, είτε πρόκειται για τη χρήση των νοσοκομειακών υπηρεσιών, είτε πρόκειται για την παροχή προηγμένων εργαστηριακών υπηρεσιών, η συνεργασία και η κοινή χρήση των υφιστάμενων εγκαταστάσεων θα συμβάλει στη βελτίωση της υγειονομικής περιθαλψής. Θα διευκόλυνε πολύ την συνολική προσπάθεια η διεύρυνση της αλλαγής δράσης της Δικαιοδικής Υγειονομικής Τεχνικής Επιτροπής καθώς και η συνέχιση του έργου της μετά την επιστροφή στην κανονικότητα. Είναι, επίσης, σημαντικό οι οργανώσεις γιατρών στο Βορρά και το Νότο να συνεργάζονται και να έχουν καλό διάλογο. Εμείς, ως Διοικητικό Συμβούλιο της Ένωσης Τ/κ Ιατρών, επαναλαμβάνουμε την πρόσκλησή μας για συνεργασία προς τους συναδέλφους μας, τον διευθυντή του Ιατρικού Συλλόγου Κύπρου, και θα θέλαμε να τους υπενθυμίσουμε ότι αναμένουμε την απάντησή τους. Όταν το πρώτο κύμα της επιδημίας θα τεθεί υπό έλεγχο και στις δύο πλευρές του νησιού, τότε ακριβώς θα πρέπει να είμαστε απολύτως έτοιμοι για το δεύτερο κύμα έτσι ώστε να ελαχιστοποιηθούν οι απώλειες.

Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου | Ενέργεια ζωής!

Η «Επόμενη Μέρα» θα μας βρει στο φως

Σε πρωτόγνωρους και δύσκολους καιρούς στηρίζουμε έμπρακτα και με συνέπεια τη χώρα

Παρέχουμε αποτελεσματική εξυπηρέτηση και απρόσκοπτη υποστήριξη του κάθε Κύπριου πολίτη μέσα από:

Αιτήσεις για νέους πελάτες, συνδέσεις, αποσυνδέσεις και μεταβιβάσεις

Εξόφληση λογαριασμών

Εξυπηρέτηση από τα ΚΕΠ

E-Bill

Διασφαλίζουμε αξιόπιστη παροχή ηλεκτρικής ενέργειας, διαχειριζόμαστε τον κίνδυνο της πανδημίας, προστατεύουμε το προσωπικό μας και το κοινό και προετοιμαζόμαστε για το αύριο.

Με απλές συμβουλές, εξοικονομούμε ηλεκτρική ενέργεια, μειώνουμε τον λογαριασμό μας και προστατεύουμε το περιβάλλον.

Περισσότερες πληροφορίες:
www.eac.com.cy

Η επιστήμη ως σύμβουλος του πρίγκηπα και ως πολιτικό άλλοθι

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ

Σε ένα από τα σημαντικά βιβλία, που επηρέασαν τη μεταπολεμική Δυτική σκέψη, στην «Επανάσταση των διευθυντών» (1941), ο James Burnham (1905-1987) διέβλεψε την αρχή μιας νέας κοινωνικής διαστρωμάτωσης με βάση τη λογική των «ειδικών», διαχειριστών και διευθυντών (managers), παντός τύπου. Ο Burnham συνέχισε την παράδοση των σπουδαίων «μακιαβελιστών» θεωρητικών των ελίτ Gaetano Mosca (1858-1941), Roberto Michels (1876-1936) και Vilfredo Pareto (1848-1923), οι οποίοι αντλούσαν από τον Niccolò Machiavelli (1469-1527) την πεποίθηση ότι στην ανθρώπινη φύση επικρατούν δύο διαφορετικές «διαθέσεις» (humor): οι πρίγκιπες επιζητούν να επιβάλουν την εξουσία τους στους άλλους, ενώ ο λαός ζητάει να είναι ελεύθερος από οποιαδήποτε εξουσία. Η θεωρία των ελίτ στηρίζεται σε αυτόν τον διαχωρισμό, ο οποίος αποτελεί τη βασική δομή εξουσίας σε όλες τις ιστορικές κοινωνίες. Το ερώτημα λοιπόν που τίθεται είναι με ποιο τρόπο και μέσω ποιων διαύλων εξασφαλίζεται η άνοδος και η παραμονή στην εξουσία εκείνων που την επιδιώκουν.

Στα κοινοβουλευτικά συστήματα της Δύσης του τέλους του 19ου αιώνα και των αρχών του 20ού αιώνα, η επιδίωξη της πολιτικής επιρροής και εξουσίας στηριζόταν στο προσωπικό «χάρισμα» του ηγέτη σε συνδυασμό με την επικράτηση της κομματικής ιδεολογίας. Η διευθέτηση αυτή, ισχυρίζεται ο Burnham, ανατρέπει προς όφελος των τεχνοκρατών που κατέχουν την εξειδικευμένη γνώση που χρειάζεται η βιομηχανική κοινωνία για την ανάπτυξη της στην εποχή της ώριμης χρηματοοικονομίας. Η πολιτική και οικονομική ισχύς περνάει στα χέρια των γραφειοκρατών, μηχανικών, νομικών, οικονομολόγων και λοιπών τεχνοκρατών της διοίκησης. Με άλλα λόγια, στις μεταπολεμικές λογο-

Κατά τη διάρκεια της παρούσας κρίσης, μοιάζει ολόκληρη η ανθρωπότητα να έχει παραχωρήσει την εξουσία σε μια νέα τάξη ειδικών της βιοϊατρικής τεχνογνωσίας και τεχνολογίας, ιατρών, επιδημιολόγων, λοιμωξιολόγων, βιολόγων, βιοχημικών, από τους οποίους αναμένει τη σωτηρία.

κρατικές-γραφειοκρατικές δομές, η άνοδος και η ανακύκλωση των ελίτ στην εξουσία καθορίζονται από την κατοχή και τον έλεγχο της γνώσης και της εξειδίκευσης, αποκλειστικός φορέας των οποίων είναι η επιστήμη. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι η η επιστήμη αποκτά πραγματική πολιτική ισχύ και κυβερνά ή γίνεται εργαλείο στα χέρια των πολιτικών, ενισχύοντας την ικανότητα τους για άσκηση της εξουσίας. Υπό αυτό το πρίσμα, η σημερινή πανδημική κρίση είναι μια πρώτης τάξεως ευκαιρία για την ανάλυση των σχέσεων ανάμεσα στην πολιτική, ως άσκηση της εξουσίας, και την επιστήμη, ως επιδίωξη της γνώσης.

Κατά τη διάρκεια της παρούσας κρίσης, μοιάζει ολόκληρη η ανθρωπότητα να έχει παραχωρήσει την εξουσία σε μια νέα τάξη ειδικών της βιοϊατρικής τεχνογνωσίας και τεχνολογίας, ιατρών, επιδημιολόγων, λοιμωξιολόγων, βιολόγων, βιοχημικών, από τους οποίους αναμένει τη σωτηρία. Πολιτικοί, νομικοί και οικονομολόγοι έχουν παραδώσει τα σκήπτρα στη νέα κατηγορία ειδικών που αναδύθηκε και εκτοξεύθηκε, μεσοσύνης της κρίσης, στην κορυφή της αλυσίδας λήψης αποφάσεων. Οι ιατροί υπαγορεύουν τα

Είναι αρετή για τον πολιτικό να ακούει και να εφαρμόζει τις συμβουλές των ειδικών για κάθε κρίση.

αναγκαία μέτρα και οι πολιτικοί τα εφαρμόζουν, αγνοώντας πλήρως την υφιστάμενη νομική και οικονομική τάξη. Πόσο αληθινή είναι όμως αυτή η εικόνα; Πόσο «επιστημονική» είναι η αντιμετώπιση της πανδημίας; Αποφασίζουν όντως οι ειδικοί; Ή μήπως οι κυβερνήσεις απλά συμβουλευτούνται τους ειδικούς για να αποφασίσουν, όταν βέβαια δεν χρησιμοποιούν απλά την επιστήμη ως άλλοθι;

Για να απαντήσουμε στα ερωτήματα αυτά πρέπει να διαγνώσουμε σωστά από που προέρχεται η πίεση για λήψη αυστηρών προστατευτικών μέτρων, ώστε να περιοριστούν στο ελάχιστο οι απώλειες σε ανθρώπινες ζωές. Η «απόφαση» αυτή δεν πάρθηκε ούτε από τις κυβερνήσεις ούτε από τους ειδικούς. Επιβλήθηκε από τη νέα ευαισθησία για την ανθρώπινη ασφάλεια, η οποία έχει πλέον επικρατήσει σε πανταχού επίπεδο. Η συντονισμένη παγκόσμια απάντηση στον ιό είναι αδιάσειστη απόδειξη αλλαγής εποχής. Οι ενδείξεις αυτής της αλλαγής ήταν πολλές και πριν από την πανδημία, η ανθρωπότητα πορευόταν

εδώ και δεκαετίες προς μια νέα κατανόηση της σχέσης του ανθρώπου με τον εαυτό του, με τον συνάνθρωπο και με το περιβάλλον. Με την παρούσα απάντηση στην κρίση, οι ενδείξεις έγιναν αποδείξεις και η αλλαγή εποχής εκδηλώθηκε ως τομή με το σύστημα αξιών του περασμένου αιώνα. Η πραγματική «απόφαση» ήταν αυτή η αντικειμενική τομή, και όχι οι αξιολογήσεις των ειδικών, οι εξαγγελίες των ηγετών ή οι ανακοινώσεις των κυβερνήσεων. Τρανή απόδειξη αυτού είναι το γεγονός ότι ακόμη και όσοι δεν συμφωνούσαν με την προσέγγιση της ανθρώπινης ασφάλειας, όπως ο Αμερικανός πρόεδρος ή ο Βρετανός πρωθυπουργός, σύρθηκαν στη συνέχεια να συμμορφωθούν.

Και μετά τη μέριμνα για την υγειονομική ασφάλεια, η μέριμνα για οικονομική ασφάλεια είναι αυτή που θα αναγκάσει τις κυβερνήσεις να «αποφασίσουν» τη σταδιακή άρση της απομόνωσης με αποκλειστικό σκοπό την εξασφάλιση της ποιότητας ζωής των πολιτών σε ένα σταθερό, ασφαλές οικονομικό περιβάλλον. Και δεν θα είναι πλέον οι ιατροί

και οι επιδημιολόγοι που θα κάνουν κατάληψη στις θόונες μας, αλλά οι οικονομολόγοι και οι κοινωνικοί επιστήμονες.

Αυτοί που αποφασίζουν πώς θα πάρει σάρκα και οστά η νέα κοινωνική ευαισθησία της προόσπισης του ατομικού συμφέροντος των πολιτών και όχι του κρατικού συμφέροντος, της raison d'Etat, εξακολουθούν να είναι οι ηγέτες και οι κυβερνήσεις τους. Υποβοηθούμενοι από στρατιές επιστημονικών συμβούλων και άλλων τεχνοκρατικών μορφών υποστηρίξης, ιεραρχούν τις προτεραιότητες προτάσσοντας την τάδε ή τη δείνα μορφή κρατικής παρέμβασης.

Είναι αρετή για τον πολιτικό να ακούει και να εφαρμόζει τις συμβουλές των ειδικών για κάθε κρίση. Είναι ακόμη μεγαλύτερη αρετή να μπορεί να ιεραρχήσει τις προτεραιότητες, να παράδειγμα: ειδικοί της υγείας προ των ειδικών της οικονομίας, μέχρι βέβαια οι προτεραιότητες να αντιστραφούν. Και πάλι ο πολιτικός θα κληθεί να κρίνει τη στιγμή της αλλαγής, ακούγοντας ειδικούς από δύο εντελώς διαφορετικούς επι-

στημονικούς κλάδους. Τέλος, και εντός των ειδικών του κάθε κλάδου, πάλι ο πολιτικός θα κληθεί να επιλέξει την ορθότερη στρατηγική: ανοσία αγέλης ή απομόνωση, νεοκωνισμός ή νεοφιλελευθερισμός, κρατισμός ή ελεύθερη αγορά; Η επιστημονική λογική όχι μόνο δεν αποκλείει τις συγκρούσεις επιβάλλοντας μια μονοδιάστατη άποψη, αλλά σπρώχνεται στην παραγωγή αντικρουόμενων επιστημονικών θεωριών, βασιζόμενων σε τεκμηριωμένες αιτιολογήσεις. Επομένως, η πολιτική τάξη βρίσκεται σε ένα ενδιάμεσο επίπεδο στην αλυσίδα λήψης απόφασης, πάνω ακριβώς από ειδικούς, διαχειριστές και διευθυντές, αλλά κάτω από την ήδη ειλημμένη «απόφαση» της ιστορίας, την οποία καλείται να υλοποιήσει.

Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι την τελική «απόφαση» δεν την παίρνουν οι πρίγκιπες, αλλά ο «λαός», όσοι δηλαδή ζητούν ελευθερία σκέψης και πίστης, ελευθερία από την ένδεση και το φόβο. Ο λαός ζητάει απλά ελευθερία από στιδήποτε θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για την επιβολή μια μη νόμιμης εξουσίας επάνω του και ελευθερία για στιδήποτε θα μπορούσε να συμβάλει στην αντίσταση σε μια τέτοια εξουσία. Ο λαός έχει ανάγκη από πρίγκιπες και οι πρίγκιπες από τον λαό. Όπως είχε ήδη κατανοήσει ο Φλωρεντίνος στοχαστής, οι πρίγκιπες καλούνται να υλοποιήσουν αυτό που απαιτεί συνεδιστά ή μη ο λαός στη συγκεκριμένη ιστορική συγκυρία, εγκαινιάζοντας «νέους τρόπους και νέες τάξεις πραγμάτων». Η άνοδος και η παραμονή τους στην εξουσία, καθώς και η ιστορική κρίση για το έργο τους θα εξαρτηθούν ακριβώς από το πόσο ουσιαστικά θα έχουν ανταποκριθεί στο αίτημα αυτό.

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής του Πανεπιστημίου Κύπρου και εταίρος ερευνητικών κέντρων των Πανεπιστημίων Λωρραίνης και Στρασβούργου.

Να κερδίσουμε και τη νέα μάχη

Της ΞΕΝΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Η χώρα μας έχει επιτύχει να λάβει και να εφαρμόσει με επιτυχία αυστηρά μέτρα αναχαίτισης της εξάπλωσης της πανδημίας του κορωνοϊού. Με θυσιές, αλληλεγγύη και κρατική στήριξη πετύχαμε, από τις 11 Μαρτίου που εμφανίστηκε το πρώτο κρούσμα με τη σταδιακή εφαρμογή ολοένα και πιο αυστηρών μέτρων, να συγκρατήσουμε την εξάπλωση με αποτέλεσμα σήμερα δύο σκεδόν μήνες μετά, η χώρα μας να θεωρείται ένα από τα πλέον επιτυχημένα παραδείγματα στην Ευρώπη. Λαμβάνοντας αυτό ως δεδομένο, ήρθε ο καιρός για να στρέψουμε την προσοχή μας στην επόμενη ημέρα. Όχι γιατί έχουμε νικήσει στον πόλεμο αλλά επειδή έχουμε κερδίσει την πρώτη και πλέον σημαντική μάχη. Η επόμενη που θα κληθούμε να δώσουμε είναι εξίσου κρίσιμη. Είναι η μάχη του να μπορούμε να συνυπάρξουμε με ασφάλεια ο ένας με τον άλλο σε καθεστώς καθημερινής ρουτίνας.

Μέσα σε αυτό το νέο καθεστώς, η επιστροφή των παιδιών στις σχολικές μονάδες αποτελεί ίσως τη δεύτερη πιο κρίσιμη καμπή στην μακρά πορεία επαναφοράς στην κανονικότητα, με πρώτη θεωρώ αυτή του ανοίγματος των αεροδρομίων για επιβατική κίνηση. Η ανησυχία και οι αντιδράσεις ποικίλλουν και είναι απόλυτα σεβαστές και έλλογες. Εντούτοις, το βέβαιο είναι ότι, η επιστροφή στην κανονικότητα διέρχεται μέσα από την επαναφορά της παιδείας, της κοινωνίας και της οικονομίας σε φυσιολογικούς ρυθμούς απ' ό,τι παλιά. Το κλειδί της ομαλής επαναφοράς βρίσκεται στην συμμόρφωση του καθενός και της καθεμίας (μικρών και μεγάλων) με τα αυξημένα μέτρα υγιεινής και προφύλαξης. Η παρατεταμένη απομόνωση και ο εγκλεισμός έως ότου εξερευνηθεί και χορηγηθεί το αντιικό εμβόλιο σε

όλο τον πληθυσμό της γης δεν αποτελεί λύση. Έτσι είμαστε δυστυχώς αναγκασμένοι να μάθουμε να ζούμε μαζί με τον ιό, με πρωταρχική έγνοια να προφυλάξουμε στον μέγιστο δυνατό βαθμό τις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού έως ότου υπάρξει διαθέσιμη μια αποτελεσματική θεραπεία.

Οι ειδικοί επιστήμονες και λοιμοξιολόγοι εξετάζοντας την καμπύλη των κρουσμάτων έχουν εισηγήσει την επαναφορά των παιδιών στα σχολεία. Ήδη χώρες όπως η Δανία, η Νορβηγία, η Ελλάδα, η Γαλλία, η Γερμανία, η Αυστρία, το Λουξεμβούργο, η Ελβετία, η Ολλανδία, η Κροατία έχουν επαναφέρει τα παιδιά και τους εκπαιδευτικούς πίσω στα σχολεία. Την επαναφορά βεβαίως θα πρέπει να συνοδεύουν ειδικές ρυθμίσεις και ειδικά πρωτόκολλα αναφορικά με την ασφάλεια και την υγιεινή στους σχολικούς χώρους. Είναι, όμως, θεωρώ απαραίτητο να κερδίσουμε και αυτή τη μάχη με την θετική συνεπικράτηση όλων.

Με σύμμαχό μας τα μηδενικά κρούσματα, τον καλό ζεστό καιρό, τον καλό εξοπλισμό, τα σωστά μέτρα υγιεινής, την ετοιμότητα των λειτουργιών υγείας και την ευσυνειδησία όλων μπορούμε να κερδίσουμε τη μάχη επαναφοράς των παιδιών στα σχολεία. Γιατί η αλυσίδα δεν πρέπει ούτε και μπορεί να διακοπεί. Οι ζωές των παιδιών μας πρέπει να συνεχίζουν όπως θα συνεχιστούν και οι δικές μας. Έχουμε ευθύνη να τους διαφυλάξουμε το δικαίωμά τους στη μόρφωση, στη συναναστροφή, το δικαίωμά της αυτο-ανάπτυξης τους στο σχολικό περιβάλλον, με τους φίλους, τους συμμαθητές και τους εκπαιδευτικούς τους. Όλοι μαζί μπορούμε να κερδίσουμε κι αυτή τη νέα μάχη.

Η κα Ξένια Κωνσταντίνου είναι βουλευτής ΔΗΣΥ.

Ηγεσία και ευθυκρισία

Του ΧΑΡΙΑΔΗΜΟΥ Κ. ΤΣΟΥΚΑ

Δεν χρειάζεται να είναι κανείς πολιτικός φίλος του Κ. Μητσοτάκη για να αναγνωρίσει ότι, σε δύο δύσκολες στιγμές το τελευταίο τετράμηνο, το πηδάλιο της χώρας κρατούσε ένας πρωθυπουργός με «αίσθηση της πραγματικότητας» — το σημαντικότερο στοιχείο της πολιτικής ευθυκρισίας, όπως γράφει ο Αϊζάια Μπερλίν.

λωση, το δεύτερο δαιμόνιο. Η ανάλυση αξιοποιεί την επιστημονική γνώση, γενικεύει και προβλέπει. Η δαιμόνιο συλλαμβάνει την εξελισσόμενη «φυσιογνωμία» μιας κατάστασης — τη μοναδικότητα των χαρακτηριστικών της.

Τόσο στην περίπτωση του Έβρου όσο και σε αυτή της πανδημίας, ο πρωθυπουργός επέδειξε ευθυκρισία και ταχύτητα ανακλαστικά: κατάλαβε γρήγορα ότι επρόκειτο για απόπειρα εισβολής, στην πρώτη περίπτωση, και για δυνητικούς οξυτάτο πρόβλημα δημόσιας υγείας, στη δεύτερη. Δεν ήταν αυτονόητο. Πρώτον, τα προβλήματα δεν έχουν ετικέτες — ορίζονται από τους λάπτες αποφάσεων. Όταν μετανάστες-πρόσφυγες εισέρχονται μαζικά στη χώρα σου τι αντιμετωπίζεις: ανθρωπιστική κρίση ή εισβολή; Όταν βρίσκεισαι αντιμέτωπος με μια υγειονομική κρίση, σε τι δίνεις προτεραιότητα — στην υγεία ή την οικονομία; Αυτό που καθιστά τα προβλήματα αυτά «ατίθασα» είναι ότι και τα δύο σκέλη του διλήμματος είναι εύλογα. Που θα δώσεις έμφαση κάθε φορά εξαρτάται από το συγκεκριμένο ανάλυτο και δαιμόνιο στα εκάστοτε συμπεράσματα.

Δεύτερο, ο χρόνος είναι καθοριστική παράμετρος στην λήψη απο-

φάσεων. Αν δεν κινούνται ταχύτητα ο μηχανισμός ασφάλειας στον Έβρο ίσως έσπαγε ο φράχτης στα ελληνοτουρκικά σύνορα. Η κατάσταση τότε θα ήταν πολύ διαφορετική. Όχι μόνο θα παραβιάζονταν η κρατική κυριαρχία αλλά θα αποτύγχανε παταγωδώς το ελληνικό κράτος, με αρνητικές συνέπειες για την εθνική αυτοπεποίθηση. Αν η απόφαση για τα περιοριστικά μέτρα και, τελικά, τον εγκλεισμό, λαμβάνονταν μια βδομάδα αργότερα, η πανδημία ίσως αποκτούσε διαστάσεις Ιταλίας. (Το ξέρουμε από την εμπειρία άλλων χωρών. Εκτιμάται ότι αν ο πρόεδρος Τραμπ είχε λάβει μέτρα «κοινωνικής αποστασιοποίησης» δύο βδομάδες νωρίτερα, το 90% των θανάτων στις ΗΠΑ ίσως είχε αποφευχθεί). Αντιμετωπίζοντας ατίθασα προβλήματα, ο ηγέτης δεν μπορεί να ξέρει αν υπο- ή υπερ-αντιδρά. Το δαιμόνιο της αρετής, όμως. Αυτό που έχει σημασία είναι να συντονίζεται με τη μεταβαλλόμενη πραγματικότητα: να βλέπει τη μεγάλη εικόνα, να ανα-θεωρεί, να ξέρει τι θέλει, να ξέρει ν' ακούει, να δίνει το ρυθμό στην κρατική μηχανή, να δουλεύει ομαδικά με άξιους συνεργάτες, να προσπλώνεται στο κοινό καλό. Ο ναρκισσιστής ηγέτης δεν διαθέτει αυτές τις αρετές. Νομίζει ότι τα ξέρει όλα, παρασύρεται από επιμέρους ομάδες συμφερόντων, διχάζει και δημαγωγεί, προτάσσει το πολιτικό όφελος. Η περίπτωση Τραμπ είναι χαρακτηριστική.

Ο κ. Μητσοτάκης επέδειξε ευθυκρισία αναλυτικής ικανότητας και δαιμόνιο αντίληψης. Σε συνέντευξη του στον Αλ Παπακελά («Κ», 24/4/20) είπε: «Υπήρχε το ερώτημα μήπως βιαζόμαστε. Επειδή όμως είχα φροντίσει ο ίδιος να διαβάσω πολύ και να ενημερωθώ για τον τρόπο με τον οποίο άλλες χώρες διαχειρίστηκαν ανάλογα προβλήματα [κορωνοϊού] και να βρίσκο ιστορικές αναλογίες, ήμουν αρκετά σίγουρος ότι κάναμε το σωστό». Δείτε τον τρόπο σκέψης του αποτελεσματικού κυβερνήτη: εγρήγορση και ενημέρωση (ανάλυση), αναλογική σκέψη

(συνεχής μάθηση), δαιμόνιο βεβαιότητα (αυτοπεποίθηση). Καθότι ο κυβερνήτης ισορροπεί αντικρουόμενες προτεραιότητες επιβάλλοντας αβεβαιότητας, η αναβλητικότητα είναι συνθήκη πρακτική — «να το δούμε αργότερα όταν θα γνωρίζουμε περισσότερα». Ο πρωθυπουργός την απέφυγε. Αντιλήφθηκε έγκαιρα ότι το μείζον, αρχικά τουλάχιστον, ήταν η προστασία της δημόσιας υγείας. Γνώριζε ότι το ΕΣΥ δεν θα άντεχε αν κατακλυζόταν από ασθενείς του κορωνοϊού. Ο έγκαιρος καθολικός εγκλεισμός ήταν η φρόνιμη απόφαση.

Η ζητούμενη «μεσότης» του ηγέτη — η αποφυγή της υπο- ή υπερ-αντιδράσης — δεν είναι το μέσο σημείο μεταξύ δύο αντικρουόμενων αγαθών (υγεία έναντι οικονομίας) αλλά ό,τι ταιριάζει στη συγκεκριμένη περίπτωση. Αρχικά, προτεραιότητα είχε η προστασία της υγείας, μέσα από την πατερναλιστική κρατική παρέμβαση. Κατόπιν, η προσοχή στράφηκε βαθμιαία στην προστασία της οικονομίας, ζητώντας από τους πολίτες να αναλάβουν λελογισμένο ρίσκο, έχοντας όμως κερδίσει θεραπευτικό χρόνο.

Η ευθυκρισία του πρωθυπουργού προστάτευσε τη χώρα και δικαιολογημένα του απέφερε, προωώρας, υψηλό πολιτικό κεφάλαιο. Η επόμενη πρόκληση είναι πως θα το αξιοποιήσει. Το επιτελικό (πρωθυπουργικό-κεντρικό) κράτος αποδίδει σε περιόδους έκτακτης ανάγκης. Σε συνθήκες σχετικής ομαλότητας, όμως, το ζητούμενο παραμένει η ορθολογική — ακομμάτιστη, μη πελατειακή, επαγγελματική — λειτουργία των θεσμών. Η υπακοή του πολίτη στις κρατικές εντολές προήλθε περισσότερο από φόβο για την υγεία του και λιγότερο γιατί εμπιστεύεται το κράτος. Χρειάζεται πολύ δουλειά για να εμπεδωθεί η εμπιστοσύνη. Θα επανέλθω.

Ο κ. Χαρίδημος Κ. Τσοκάς (www.htsoukas.com) είναι καθηγητής Στρατηγικής Διοίκησης στην Έδρα Columbia Ship Management στο Πανεπιστήμιο Κύπρου.

Αγώνας για ένα σίγουρο και ασφαλές μέλλον

Του δρ **ΓΙΩΡΓΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ**

Από τώρα θα πρέπει να βάλουμε τις βάσεις για την ανάπτυξη το 2021 και 2022. Αυτές είναι μερικές από τις εισηγήσεις μου.

Δημόσια οικονομικά

Όπως προβλέπεται για τις χώρες της Δυτικής Ευρώπης και Αμερικής, έτσι και στην Κύπρο αναμένεται σημαντική μείωση των εσόδων και παράλληλα αύξηση των εξόδων λόγω των αναγκών που δημιουργήσε η κρίση του κορωνοϊού. Η αύξηση των εξόδων αναμένεται στις ακόλουθες κατηγορίες:

1) Τα ποσά που χρειάζονται για τη διασφάλιση της ρευστότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

2) Τη σημαντική αύξηση των κοινωνικών παροχών και του ανεργιακού επιδόματος.

3) Τις επιχορηγήσεις των Δήμων και των Κοινοτήτων.

4) Την ανάληψη επενδύσεων για εκτέλεση έργων και για άμεση αναβάθμιση των διαδικτυακών προσβάσεων στις δημόσιες υπηρεσίες. Αναμένεται μείωση των εσόδων:

1) Από την άμεση φορολογία λόγω μικρότερου κύκλου εργασιών και επικερδότητας.

2) Του ΦΠΑ και άλλων ειδών έμμεσες φορολογίες.

3) Άλλων εσόδων όπως π.χ. του Εφόρου Εταιρειών, του Κτηματολογίου κ.λπ.

Ήδη η μείωση των εσόδων ανάγκασε την κυβέρνηση να προβεί σε νέο δανεισμό δύο δισεκατομμυρίων για να βοηθήσει τις εταιρείες οι οποίες, υπό κανονικές συνθήκες, θα μπορούσαν να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους, ενώ τώρα θα πρέπει να εξασφαλίσουν ρευστότητα μέσω εγγυήσεων από την κυβέρνηση. Αναμένεται ότι πολλές επιχειρήσεις θα αναγκαστούν να κλείσουν και εκατοντάδες εργαζόμενοι θα μείνουν χωρίς δουλειά. Σε περίπτωση, όμως, που οι τράπεζες αναλάβαν να

δώσουν δάνεια σε όλες τις επιχειρήσεις, εν γνώσει τους ότι αρκετά θα ήταν «δανεικά και αγύριστα», θα κινδύνευε ο τραπεζικός τομέας. Όλοι, όμως, ξέρουμε ότι χωρίς υγιείς τράπεζες δεν μπορεί να λειτουργήσει καμιά οικονομία.

Άρα την ευθύνη για την εξασφάλιση των αναγκαίων πόρων για τους άνεργους θα πρέπει να αναλάβει η κυβέρνηση, πράγμα που δεν πρέπει να τη φοβίσει, έστω και αν ο δανεισμός οδηγήσει σε μεγάλη αύξηση του δημόσιου χρέους, εφόσον τα δάνεια είναι για μακρά σχετικά περίοδο, 20-30 χρόνια και με επιτόκια που θα κυμαίνονται γύρω στο 1% με μάζιμου 2%. Θα είμαστε τυχεροί, εάν καταφέρουμε να περιορίσουμε το δημόσιο χρέος στα 23 με 24 δισεκατομμύρια ευρώ.

Φυσικά, είναι γνωστό ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση θα συμβάλει στην αντιμετώπιση της αύξησης των δαπανών της κρίσης με σειρά μέτρων που όμως δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να καλύψουν το κενό που θα δημιουργηθεί.

Ανάγκη αύξησης εσόδων

Τα παραπάνω περιγράφουν μια κατάσταση για την Κύπρο που περιλαμβάνει σοβαρές οικονομικές δυσκολίες που θα είναι αδύνατο να καλύψουμε χωρίς την παράλληλη αύξηση των εσόδων. Οφείλουμε να κάνουμε το παν για να μειώσουμε το βάρος του κράτους πάνω στην οικονομία. Ήδη το βάρος του δημοσίου μισθολογίου παραμένει υπερβολικά ψηλό πάνω στο ΑΕΠ. Γι' αυτό εισπηγούμε:

(α) Παγοποιήσεις μισθών για τα επόμενα δύο χρόνια.

(β) Αναστολή προσλήψεων στον δημόσιο και ημιδημόσιο τομέα για τα επόμενα 3-5 χρόνια.

(γ) Αναστολή προαγωγών ή αν θα γίνουν προαγωγές να γίνουν με τους ίδιους μισθούς, προσωρινά.

Δεν δικαιούμαστε να επιτρέψουμε η κοινωνία μας να μοιραστεί σε δύο: στους προνομιούχους υπαλλήλους του δημοσίου, ημικρατικών οργανισμών, τραπεζών, κ.λπ., με μονιμότητα εργασίας και τους άλλους που θα ελπίζουν να παραμείνουν εργοδοτούμενοι έστω και με μειωμένα εισοδήματα ή θα χάσουν τη δουλειά τους χωρίς προοπτική απασχόλησης στο άμεσο μέλλον.

Πιστεύω ότι είναι αναγκαίο να εισαγάγουμε ένα νέο είδος φόρου υπό τη μορφή προσωρινών αποκοπών για τα επόμενα δύο χρόνια όλων των εργαζομένων, συμπεριλαμβανομένου και των επιχειρηματιών, με εισοδήματα άνω των €2000. Το ποσοστό της ειδικής αποκοπής να είναι 5% του μισθού τους. Τα ποσά που θα συγκεντρώνονται να χρησιμοποιούνται κυρίως για παραγωγικές επενδύσεις.

Τα πλεονεκτήματα μιας τέτοιας προσέγγισης είναι:

(α) Να περάσουμε το μήνυμα στην Ευρωπαϊκή Ένωση ότι αντιμετωπί-

ζουμε σοβαρά το θέμα της ανάπτυξης και του δανεισμού, και

(β) ότι δεν θα φορτώσουμε όλο το βάρος στο δημόσιο ταμείο.

Νέες επενδύσεις

Δημόσια υγεία: Μπορεί να είμαστε περήφανοι για το ότι καταφέραμε να καταπολεμήσουμε τον ιό και να μειώσουμε σχετικά το ποσοστό θανάτων, δυστυχώς, όμως, δεν παύει να είναι αλήθεια ότι οι δημόσιες δαπάνες υγείας στην Κύπρο υστερούν των άλλων χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πριν από την εισαγωγή του ΓΕΣΥ, το ποσοστό των δημοσίων δαπανών για την υγεία ήταν μόλις 2,7%, που κατατάσσει την Κύπρο στη τελευταία θέση στην Ε.Ε. Ακόμα και τώρα που υπολογίζεται ότι έχει αυξηθεί στο 4%, εξακολουθεί να είναι το χαμηλότερο της Ευρώπης. Για να διασφαλίσουμε το μέλλον μας, λοιπόν, είναι απαραίτητο να ενισχύσουμε σοβαρά το σύστημα υγείας και να αναβαθμίσουμε τον εξοπλισμό των νοσοκο-

μείων για να είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν οιαδήποτε κρίση στο μέλλον.

Βιομηχανία: Να εφαρμόσουμε επιλεκτική πολιτική ενίσχυσης της μεταποίησης ιδιαίτερα της φαρμακευτικής βιομηχανίας, ένας κλάδος με σημαντική συνεισφορά στην ανάπτυξη και τις εξαγωγές με μεγάλες προοπτικές στο άμεσο μέλλον και λόγω των επιπτώσεων της πανδημίας.

Γεωργικοκτηνοτροφικός τομέας: Οι δυνατότητες για αξιοποίηση του γεωργικού τομέα είναι ακόμα πολύ μεγάλες, λόγω των κλιματικών της πλεονεκτημάτων στην πρωιμότητα της παραγωγής φρούτων και λαχανικών. Γι' αυτό πιστεύω ότι δικαιολογείται πιο έντονη κρατική παρέμβαση με επιδοτήσεις στις βιολογικές καλλιέργειες και την κτηνοτροφία και ενθάρρυνση των νέων να στραφούν προς αυτούς τους τομείς.

Νέοι κλάδοι: Για το μέλλον δεν είναι αρκετό να εργαζόμαστε σκληρά αλλά χρειάζεται να επενδύσουμε σε νέους καινοτόμους κλάδους και να ενθαρρύνουμε τους επιστήμονες μας και τα πανεπιστήμια να μεταφράσουν την επιστημονική τους έρευνα σε επιχειρηματικές δραστηριότητες.

Οφείλουμε να περιορίσουμε τις λειτουργικές δαπάνες του δημοσίου τομέα, καθώς και να αναβάλουμε επενδύσεις που δεν είναι απαραίτητες, σε αυτό το στάδιο. Θα ήθελα, σχετικά με αυτό, να τονίσω την καθυστέρηση, κατά την άποψή μου, που παρατηρείται στο να περνάει η μείωση του κόστους του πετρελαίου σε αντίστοιχη μείωση της τιμής του ηλεκτρισμού που θα είναι προς όφελος των καταναλωτών και των επιχειρήσεων.

Ενίσχυση ασφάλειας με λύση

Ως αποτέλεσμα της κρίσης αυξήθηκε, σε μεγάλο βαθμό, τόσο η

οικονομική όσο και η πολιτική ανασφάλεια. Χωρίς επανένωση της Κύπρου κανένας δεν μπορεί να εγγυηθεί το μέλλον, την ασφάλεια ξένων επενδύσεων ή να αναμένει ότι η Ειρηνευτική Δύναμη θα μείνει εδώ επί άπειρο.

Γι' αυτό, μόλις οι συνθήκες το επιτρέψουν, θα πρέπει να συμβάλλουμε (α) στο άνοιγμα των οδοφραγμάτων, (β) στην ενίσχυση των σχέσεων μεταξύ των δύο κοινοτήτων και (γ) να αναλάβουμε πρωτοβουλίες για επανένωση του διαλόγου για επίλυση του Κυπριακού στο πλαίσιο της ΔΔΟ και να ενθαρρύνουμε τη διεθνή κοινότητα να συμβάλει προς αυτή την κατεύθυνση.

Ο ρόλος μας

Στα δύο αυτά άρθρα προσπάθησα να περιγράψω τις επιπτώσεις που μπορεί να έχει η επιδημία, αλλά ούτε προς στιγμή δεν θέλησα να δεχθώ ότι πρέπει να τρομάξουμε μπροστά στο μέγεθος του καθήκοντος που έχουμε να επιτελέσουμε. Για να το πετύχουμε, όμως, θα πρέπει από τώρα να αρχίσουμε. Να μην ανευθύνουμε την αδιαφορία και μετριότητα. Να μη δικαιολογούμε τις γραφειοκρατικές πράξεις, να μη δεχόμαστε ότι στην άλλη γραμμή του τηλεφώνου δεν υπάρχει απάντηση. Όπως δήλωσε και ο υπουργός Εσωτερικών της Ιταλίας, Λουίτζι ντι Μάιο, «χωρίς το παρόν το μέλλον δεν υπάρχει. Το μέλλον κτίζεται αυτή τη στιγμή».

Πιστεύω στις ικανότητες και ιδίως στη δημιουργικότητα του Κύπριου που γνωρίζει ότι το νησί μας είναι μικρό αλλά ο κόσμος είναι μεγάλος και μέσα σ' αυτό τον κόσμο μπορούμε να πετύχουμε να κτίσουμε το μέλλον που χρωντούμε στα παιδιά και στα εγγόνια μας.

Ο δρ Γιώργος Βασιλείου είναι πρώην πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Ο δρόμος μιας νέας εποχής άνοιξε. Με ασφάλεια, οδηγούμε τη ζωή μας μπροστά.

Σας περιμένουμε στους εκθεσιακούς μας χώρους σε όλες τις πόλεις

Μία νέα εποχή ξεκινά. Μαζί θα τα καταφέρουμε, με πολύτιμα εφόδια το παράδειγμα και τη δύναμη ψυχής όλων εκείνων που συμβάλουν καθημερινά για να κερδηθεί ο μεγάλος αγώνας.

Στον Όμιλο Πηλακούτα, είμαστε έτοιμοι να κάνουμε το επόμενο βήμα, με απόλυτη προτεραιότητα την προστασία της υγείας και την ασφάλεια των εργαζομένων και των πελατών μας.

Σε αυτό το νέο ξεκίνημα, έχουμε εξασφαλίσει ειδικές προνομιακές τιμές για δημοφιλή μοντέλα αυτοκινήτων.

CharPilakoutasgroup

www.pilakoutasgroup.com.cy

Η Ευρώπη πρέπει να βγει πιο δυνατή απ' αυτή την κρίση

Των **ΝΤΕΙΒΙΝΤ ΣΑΣΟΛΙ**, **ΣΑΡΛ ΜΙΣΕΛ** και **ΟΥΡΣΟΥΛΑ ΦΟΝ ΝΤΕΡ ΛΑΙΕΝ**

Το 1950, η Ευρώπη βρισκόταν σε κρίση, όντας ακόμη κατεστραμμένη φυσικά και οικονομικά από τις επιπτώσεις του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και αναζητώντας πολιτικά μια οδό που να διασφαλίζει ότι οι φρικαλεότητες του πολέμου δεν θα μπορούσαν να επαναληφθούν ποτέ. Σε αυτό το σκοτεινό πλαίσιο, στις 9 Μαΐου, ο υπουργός Εξωτερικών της Γαλλίας κ. Robert Schuman περιέγραψε το όραμά του για τον τρόπο με τον οποίο η Ευρώπη θα μπορούσε να πετύχει αυτόν τον σκοπό, δημιουργώντας κοινούς θεσμούς που θα καθιστούσαν τον πόλεμο όχι απλά αδύνατο, αλλά και υλικά αδύνατο. Τα λόγια του άλλαξαν τον ρου της ιστορίας και έθεσαν τα θεμέλια πάνω στα οποία η γενιά του και οι επόμενες γενιές οικοδόμησαν τη σημερινή Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η 70ή επέτειος της Διακήρυξης Σουμάν συμπίπτει με ακόμη μια περίοδο κρίσης για την Ευρώπη. Σε ολόκληρη την ήπειρό μας, περισσότεροι από 100.000 άνθρωποι έχουν πεθάνει εξαιτίας του κορωνοϊού τους τελευταίους μήνες. Εκατοντάδες εκατομμύρια άνθρωποι έχουν αντιμετωπίσει πρωτόγνωρους περιορισμούς στην καθημερινότητά τους, προκειμένου να επιτευχθεί ο περιορισμός της εξάπλωσης του ιού.

Ως πρόεδροι των τριών κύριων θεσμών της Ε.Ε., οι σκέψεις μας σήμερα πηγαίνουν καταρχήν σε όλους εκείνους που έχουν χάσει αγαπημένα πρόσωπα. Η δε ευγνωμοσύνη μας πηγαίνει στους εργαζομένους σε νευραλγικές θέσεις, που εξακολουθούν να εργάζονται κατά τη διάρκεια αυτής της κρίσης, καθώς και σε όσους είναι στην πρώτη γραμμή στα νοσοκομεία μας και στους οίκους ευγηρίας, οι οποίοι αγωνίζονται για να σώσουν ζωές. Επίσης, ευγνωμονούμε τους οδηγούς που παραδίδουν προϊόντα, τους βοηθούς καταστημάτων, τους αστυνομικούς και όλους εκείνους που εργάζονται, για να διασφαλιστεί η συνέχεια της καθημερινής μας ζωής.

Είμαστε επίσης ευγνώμονες για το πνεύμα αλληλεγγύης και ευθύνης που έχουν επιδείξει οι Ευρωπαίοι πολίτες, καθώς και για τους εκατομμύρια εθελοντές που βοηθούν με κάθε τρόπο κατά τη διάρκεια

αυτής της κρίσης, είτε κάνοντας αγορές για ηλικιωμένους γείτονες, είτε ράβοντας μάσκες προσώπου, είτε συγκεντρώνοντας χρήματα, για να τα δώσουν σε αυτούς που τα έχουν ανάγκη. Η Ευρώπη αναδεικνύει τα καλύτερα στοιχεία της, όταν επιδεικνύει ζεστασιά και αλληλεγγύη.

Η Ευρώπη ενήργησε αποφασιστικά, για να διασφαλίσει ότι η ενιαία αγορά θα εξακολουθούσε να λειτουργεί, ώστε τα ιατρικά εφόδια να φτάσουν στους γιατρούς και τους νοσηλευτές που τα είχαν ανάγκη, οι αναπνευστήρες να φτάσουν εκεί που θα μπορούσαν να σώσουν ζωές και το φαγητό και τα βασικά αγαθά να φτάσουν στα ράφια των καταστημάτων μας, για να τα βρουν οι Ευρωπαίοι πολίτες.

Λάβαμε πρωτοφανείς αποφάσεις, για να διασφαλίσουμε ότι οι εθνικές κυβερνήσεις θα έχουν τη δημοσιονομική ικανότητα που χρειάζονται, ώστε να αντιμετωπίσουν την παρούσα κρίση. Μετατρέψαμε τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας σε ένα εργαλείο για τη μάχη κατά της νόσου COVID-19. Διαθέσαμε 100 δισ. ευρώ για να μείνουν οι Ευρωπαίοι στις δουλειές

Πρέπει δε να είμαστε προετοιμασμένοι για την ανάκαμψη. Μετά τον φόβο για τη ζωή τους, πολλοί Ευρωπαίοι φοβούνται πλέον για τις θέσεις εργασίας τους. Απαιτείται επανεκκίνηση της οικονομικής κινητήριας δύναμης της Ευρώπης.

τους, στηρίζοντας εθνικά συστήματα μειωμένου ωραρίου εργασίας. Επίσης, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα παρέιχε πρωτοφανή στήριξη, προκειμένου να διασφαλιστεί η συνέχιση του δανεισμού των πολιτών και των επιχειρήσεων.

Μένουν ακόμη πολλά που πρέπει να γίνουν. Καθώς τα κράτη μέλη δειλά και σταδιακά προχωρούν στην άρση της απαγόρευσης κυκλοφορίας και των άλλων περιορισμών, η πρωταρχική μας προτεραιότητα παραμένει να σώσουμε ζωές και να προστατεύουμε τα πλέ-

ον ευάλωτα μέλη της κοινωνίας μας. Πρέπει να συνεχίσουμε να κάνουμε ό,τι περνά από το χέρι μας, για να στηρίξουμε την έρευνα για ένα εμβόλιο κατά του κορωνοϊού. Η επιτυχία της εκδήλωσης δωρητών της 4ης Μαΐου για την παγκόσμια αντίδραση στον κορωνοϊό, όπου συγκεντρώθηκαν 7,4 δισ. ευρώ και βρέθηκαν υπό την ίδια σκέπη παγκόσμιοι οργανισμοί υγείας, ώστε να συνεργαστούν για την ανάπτυξη εμβολίων και θεραπευτικών και διαγνωστικών μέσων, καταδεικνύει πόσο γρήγορα ο κόσμος μπορεί να συσπειρωθεί γύρω από έναν κοινό σκοπό.

Πρέπει να διατηρήσουμε αυτή την κινητοποίηση και να κρατήσουμε τον κόσμο ενωμένο ενάντια στον κορωνοϊό. Η Ευρώπη μπορεί εν προκειμένω να διαδραματίσει αποφασιστικό ρόλο. Ταυτόχρονα, όλα τα κράτη μέλη πρέπει να διαθέτουν τη δημοσιονομική ικανότητα που απαιτείται για την αντιμετώπιση της τρέχουσας υγειονομικής έκτακτης ανάγκης. Πρέπει δε να είμαστε προετοιμασμένοι για την ανάκαμψη. Μετά τον φόβο για τη ζωή τους, πολλοί Ευρωπαίοι φοβούνται πλέον για τις θέσεις ερ-

γασίας τους. Απαιτείται επανεκκίνηση της οικονομικής κινητήριας δύναμης της Ευρώπης. As θυμηθούμε το πνεύμα του Robert Schuman και των ομοτίμων του, ένα πνεύμα εφευρετικό, τολμηρό και ρεαλιστικό. Κατέδειξαν ότι η έξοδος από περιόδους κρίσης απαιτεί νέα πολιτική σκέψη και ρήξη με το παρελθόν. Πρέπει να πράξουμε το ίδιο και να αναγνωρίσουμε ότι θα απαιτηθούν νέες ιδέες και εργαλεία, για να στηρίξουμε την ανάκαμψή μας. Πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι η Ευρώπη που θα βγει απ' αυτήν την κρίση δεν μπορεί και δεν θα είναι η ίδια με εκείνη που εισήλθε στην κρίση.

Καταρχάς, πρέπει να πράξουμε περισσότερα για τη βελτίωση της ζωής των πλέον φτωχών και ευάλωτων μελών της κοινωνίας μας. Πάρα πολλοί άνθρωποι στην Ευρώπη δυσκολεύονταν να εξασφαλίσουν τα προς το ζην ακόμη και πριν από την έναρξη της παρούσας κρίσης. Τώρα πια, εκατομμύρια περισσότεροι βρίσκονται προ ενός αβέβαιου μέλλοντος, έχοντας χάσει τις θέσεις εργασίας τους ή τις επιχειρήσεις τους. Οι νέοι άνθρωποι και οι γυναίκες πλήττονται ακόμη

περισσότερο και χρειάζονται απτή και αποφασιστική στήριξη. Η Ευρώπη πρέπει με αποφασιστικότητα να κάνει ό,τι περνά από το χέρι της, για να προστατέψει τη ζωή και τα μέσα διαβίωσης, ειδικά στις περιοχές που έχουν πληγεί περισσότερο από την κρίση. Η Ένωσή μας πρέπει επίσης να είναι υγιής και βιώσιμη. Ένα δίδαγμα που αντλήσαμε από την κρίση αυτή είναι το πόσο σημαντικό είναι να ακούμε τις επιστημονικές συμβουλές και να αναλαμβάνουμε δράση πριν να είναι πολύ αργά. Δεν πρέπει να αναβάλουμε την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και οφείλουμε να οικοδομήσουμε την ανάκαμψή μας πάνω στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία.

Πρέπει επίσης να σταθούμε πιο κοντά στους πολίτες, καθιστώντας την Ένωσή μας πιο διαφανή και πιο δημοκρατική. Η Διάσκεψη για το Μέλλον της Ευρώπης, που είχε προγραμματιστεί να ξεκινήσει σήμερα, αλλά καθυστέρησε λόγω της πανδημίας, θα είναι καίριας σημασίας για την ανάπτυξη αυτών των ιδεών. Βρισκόμαστε σε μια περίοδο προσωρινής αστάθειας και μόνο μια ισχυρή Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να προστατέψει την κοινή μας κληρονομιά και τις οικονομίες των κρατών μελών.

Χθες, γιορτάσαμε την 75η επέτειο της τέλους του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Πρέπει πάντοτε να θυμόμαστε τη φρικαλεότητα και τη βαρβαρότητα του πολέμου και των θυσιών που απαιτήθηκαν για τον τερματισμό του. Σήμερα, αναλογιζόμαστε αυτά που ακολούθησαν. As θυμηθούμε τη γενιά του 1950, που πίστευε ότι πάνω στα ερείπια του πολέμου μπορούσε να οικοδομηθεί μια καλύτερη Ευρώπη και ένας καλύτερος κόσμος και στη συνέχεια προχώρησε στην οικοδόμησή τους. Αν αξιοποιήσουμε αυτά τα διδάγματα, αν παραμείνουμε ενωμένοι με αλληλεγγύη και σεβόμενοι τις αξίες μας, τότε η Ευρώπη έχει τη δυνατότητα να βγει απ' αυτή την κρίση πιο δυνατή από πριν.

Ο κ. Ντέιβιντ Σάσολι είναι πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, ο κ. Σαρλ Μισέλ πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και η κ. Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Η πανδημία COVID-19 και εγκληματικότητα

Του **ΑΝΔΡΕΑ ΚΑΠΑΡΑΗ**

Η πανδημία COVID-19 που συνεχίζει να επηρεάζει ριζικά την καθημερινή μας ζωή, δεν ήταν η πρώτη στη σύγχρονη ιστορία της ανθρωπότητας, ήταν όμως πρωτόγνωρη όσο αφορά την κλίμακα και τις συνέπειές της, άμεσες, μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες. Ο εγκλεισμός για μεγάλο χρονικό διάστημα απαιτούσε να προσαρμοστούμε. Από την ανάγκη για προσαρμογή δεν εξαιρούνταν, βέβαια, οι παρανομούντες ανά το παγκόσμιο. Όμως, ας πάρουμε τα πράγματα με τη σειρά.

Κατ' αρχάς, πολύ γρήγορα γίναμε πληροφορηθήκαμε για τις τεράστιες εξουσίες που δίνει ο νόμος στον υπουργό Υγείας και όχι μόνο για την αντιμετώπιση της πανδημίας. Η παρανομία, λοιπόν, δεν αντιμετωπίζεται αποτελεσματικά μόνο με το Ποινικό Δίκαιο, όπως ανακάλυψε και ο αρχιμαφιόζος Αλ Καπόνε στο Σικάγο της Αμερικής τα χρόνια της ποταπαγόρευσης, όταν φυλακίστηκε, όχι σύμφωνα με τον Νόμο Volstead του 1919 για τα παράνομα ζυθοποιεία της Μαφίας του, αλλά για φοροδιαφυγή, για τον πλούτο που είχε κάνει με το λαθρεμπόριο κ.λπ. Τα διατάγματα έβγαιναν και η αστυνομία ήταν επί ποδός για να επιβεβαιώσει την εφαρμογή τους, καθ' όλο το 24ωρο. Ευτυχώς, η κυβέρνηση σοφά αποφάσισε να αξιοποιήσει ομάδα επιστημόνων για να τη συμβουλεύει και τους λάμβανε υπόψη. Δυστυχώς, αντί να εκτιμήσουν την πολύτιμη υπηρεσία που μας πρόσφεραν καθημερινά η επιστημονική ομάδα, απείλησε κάποιος τον

Ακόμη πιο ενδιαφέρον εγκληματολογικά είναι η ετερογένεια των ατόμων και οι λόγοι για τους οποίους παραβιάστηκε το διάταγμα και τα οποία περιλάμβαναν κληρικούς, εργοληπτικές εταιρείες, αλλά και κάποια που πήγε για μανικιούρ.

καθηγητή Λεόντιο Κωστρίκκη για να συλληφθεί από την αστυνομία στη συνέχεια και να κατηγορηθεί. Η εμπειρία έδειξε και πάλι ότι ένας μικρός αριθμός στην κοινωνία μας επιλέγει να μη συμμορφώνεται με τον νόμο. Έτσι είχαμε χιλιάδες καταγγελίες, περιλαμβανόμενου και ενός βουλευτή, για παραβίαση του διατάγματος για μη κυκλοφορία που τιμωρήθηκε με το νενομισμένο εξώδικο προστίμου. Ουδείς υπέρανω του νόμου, αυτό πάει να πει ένα σύγχρονο ευνομούμενο κράτος. Ενδιαφέρον ήταν και η περίπτωση κάποιου για να του επιτραπεί να επαναπατριστεί παρουσίασε ψευδή στοιχεία, καθώς και εκείνη της ομάδας αλλοδαπών αλλά και συμπατριωτών μας που εν μέσω πανδημίας έκαναν πάρτι, σουβλά ή μαλεζί και τους λάμβανε υπόψη. Δυστυχώς, αντί να εκτιμήσουν την πολύτιμη υπηρεσία που μας πρόσφεραν καθημερινά η επιστημονική ομάδα, απείλησε κάποιος τον

ταγμα και τα οποία περιλάμβαναν κληρικούς, εργοληπτικές εταιρείες, αλλά και κάποια που πήγε για μανικιούρ. Μερικοί δε άστεγοι αλλοδαποί, άσχετα νόμιμοι ή παράνομοι, έμπαιναν παράνομα σε κλειστά μαγαζιά και ακατοίκητα σπίτια για να κοιμηθούν, μερικοί μεθυσμένοι, ελκύοντας έτσι την προσοχή της αστυνομίας με την παρανομία τους.

Η μεγάλη και συνεχής παρουσία της αστυνομίας και η ύπαρξη των διαταγμάτων που απαγόρευαν την ελεύθερη διακίνηση σήμαινε ότι όσοι ήθελαν να εγκληματηθούν έπρεπε να προσαρμοστούν. Για τους κλέφτες και διαρρήκτες, η παραμονή τόσο πολλών στα σπίτια μας, δυσκόλευε πολύ την εξάσκηση της ειδικότητάς τους, ενώ τα κλειστά οδοφράγματα περιόριζαν τη διαπραξη διαφόρων εγκλημάτων σε σχέση με τα Κατεχόμενα. Η ανάγκη για προσαρμογή και για τους εγκ-

κληματίες έφερε στο προσκήνιο της εφευρετικότητά τους. Έτσι είχαμε διάφορες νέες προσεγγίσεις για να μπουν σε ένα σπίτι, συνήθως με δόλο και στοχεύοντας τους ευάλωτους στην κοινωνία αλλά όχι μόνο. Το οργανωμένο έγκλημα, βέβαια, δεν έμεινε άπραγο κατά τον εγκλεισμό αλλά, σύμφωνα με την αστυνομία, η παράνομη κυβεία και η πώληση προστασίας συνέχισαν χωρίς διακοπή. Η τάση μερικών να κάνουν λεφτά, αξιοποιώντας την πανδημία τεκμηριώθηκε και στα Κατεχόμενα όπου κάποιοι σε θέσεις κλειδιά πωλούσαν σε καλή τιμή τις μάσκες προσώπου που είχαν παραχωρηθεί δωρεάν για να δοθούν στον κόσμο δωρεάν. Δύο συνέπειες του COVID-19 για την αστυνομία, ήρωες της πρώτης γραμμής, ήταν ότι (α) η ανάγκη απασχόλησης μεγάλου αριθμού αστυνομικών στην αστυνόμευση των διαταγμάτων

στερούσε πολύτιμο προσωπικό από τημάτα όπως ΤΑΕ κ.λπ. και (β) έδωσε κίνητρο σε ένα αριθμό να πάρουν την απόφαση να αφηρητούν πριν από τα 63 χρόνια, ίσως προβληματιζόμενοι με την μεγάλη πιθανότητα μιας άλλης οικονομικής κρίσης, όπως το 2013 που θα επηρέαζε αρνητικά τις συντάξεις.

Ριχνοντας μια ματιά εκτός Κύπρου, βλέπουμε ότι για την αντιμετώπιση της εγκληματικότητας κατά της διάρκειας της πανδημίας, η INTERPOL από νωρίς πρόσφερε τις υπηρεσίες της στις αστυνομίες των χωρών μελών της, ενθαρρυνοντάς τις να έχουν υπόψη τους διάφορες δραστηριότητες των εγκληματιών διεθνώς και modus operandi και να λάβουν προληπτικά μέτρα. Το γεγονός είναι ότι η πανδημία καθιστά ευάλωτη μια σύγχρονη κοινωνία που αναγκάζεται όλο και περισσότερο να αξιοποιεί το διαδικτυο, ηλεκτρονικούς υπολογιστές και κινητά τηλέφωνα για εργασία από το σπίτι, επικοινωνία, ανταλλαγή και να μοιραζόμαστε πληροφορίες για την κρίση ώστε να μειώσουμε τις αρνητικές συνέπειες του εγκλεισμού και της κοινωνικής απόστασης. Στον κυβερνοχώρο, λοιπόν, εγκληματίες βρήκαν και αξιοποίησαν ευκαιρίες να θυματοποιήσουν και να κλέψουν λεφτά και προσωπικά δεδομένα. Μερικοί τρόποι που το πέτυχαν αυτό σύμφωνα με την INTERPOL είναι: (α) στέλνοντας κακόβουλα λογισμικά κρυμμένα σε ηλεκτρονικά μηνύματα που πληροφορούσαν για τον υιό για να κλέψουν προσωπικά δεδομένα ή για να κα-

ταστρέψουν μία βάση δεδομένων και να εκβιάσουν για λύτρα, (β) με επιθέσεις εναντίον της υποδομής σε Η.Υ του ίδιου του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, (γ) κλοπή πληροφοριών για εταιρείες όταν αρκετοί εργάζονται από το σπίτι με τηλεδιασκέψεις, (δ) την προώθηση για τάχα αγορά στο διαδικτυο αντιοιπιτικών και μασκών καθώς και ψεύτικων φαρμάκων για τον COVID-19 κλπ., εκμεταλλευόμενοι τον πανικό που δημιουργήθηκε στο κοινό ανά το παγκόσμιο.

Τέλος, σε μία προσπάθεια αντιμετώπισης των κινδύνων της πανδημίας για τους πολίτες, είδαμε νέα νομοθεσία στην Αγγλία σύμφωνα με την οποία τιμωρείται ακόμη και με ισόβια κάθειρξη η σκόπιμη μόλυνση κάποιου με τον COVID-19. Στην δε Αυστραλία, το βήξιμο μπουστά σε κάποιον για τον εκφοβισμό του τώρα τιμωρείται με πρόστιμο μέχρι 5.000 δολάρια, ενώ αν βήξει ή φτύσει αστυνομικό τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι έξη μήνες. Συμπερασματικά, η πρωτόγνωρη πανδημία του COVID-19 είχε και θα έχει αρκετές και μεγάλες προκλήσεις για όλους. Η εμπειρία του πώς την έχουν αντιμετωπίσει και πώς έχουν προσαρμοστεί διάφοροι ανά το παγκόσμιο έχει πολλά να μας διδάξει ώστε την επόμενη φορά να είμαστε καλύτερα προετοιμασμένοι.

Ο κ. Ανδρέας Καπαράης, είναι ομότιμος καθηγητής (Emergus) στο Τμήμα Νομικής του Πανεπιστημίου Κύπρου, επίτιμος επισκέπτης καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Κέμπριτζ και πρόεδρος του Κυπριακού Συνδέσμου Εγκληματολογίας.

Ευάλωτη η γενιά της πανδημίας

Ανάγκη παρεμβάσεων για προστασία της ψυχικής υγείας νέων και παιδιών, που απειλείται από τις επιπτώσεις της COVID-19

Της **ΛΙΝΑΣ ΓΙΑΝΝΑΡΟΥ**

Εάν κάτι έγινε σαφές από την παγκόσμια υγειονομική κρίση είναι ότι μπροστά σε έναν άγνωστο, απειλητικό νέο ιό, το βασικό «όπλο» μιας κοινωνίας είναι η προάσπιση του συστήματος υγείας. Η Ελλάδα φαίνεται ότι τα κατάφερε, άλλα κράτη λύγισαν από το βάρος της ταυτόχρονης περιθαλψης χιλιάδων ασθενών. Όμως τα δύσκολα είναι μπροστά. Την ώρα που η COVID-19 εξακολουθεί να εξαπλώνεται, επωάζεται ένας νέος κίνδυνος για τα υγειονομικά συστήματα. Αν δεν ήμασταν έτοιμοι για την πανδημία του κορωνοϊού, σίγουρα δεν είμαστε έτοιμοι για την αντιμετώπιση των συνεπειών της.

Αυτό εκτιμούν οι ειδικοί επιστήμονες «διαβάζοντας» την εικόνα όπως διαμορφώνεται παγκοσμίως. «Δεν είναι μόνο οι ψυχοκοινωνικές επιπτώσεις της καραντίνας και του φόβου της ασθένειας. Είναι η αυριανή μέρα, όταν η οξεία κατάσταση θα έχει περάσει, αλλά θα ζούμε τις οικονομικές και κοινωνικές τις συνέπειες», λέει στην «Κ» ο Αργύρης Στριγγάρης, κύριος ερευνητής και επικεφαλής της Μονάδας Mood Brain and Development στο Εθνικό Ιδρυμα Ψυχικής Υγείας των ΗΠΑ και καθηγητής Ψυχιατρικής στο Πανεπιστήμιο Τζόρτζια. «Οι επιπτώσεις αυτές θα έχουν ορίζοντα τουλάχιστον μια δεκαετία, θα επηρεάσουν μια ολόκληρη γενιά. Τα στοιχεία δείχνουν πρωτοφανείς αριθμούς ανέργων, οι προβλέψεις κάνουν λόγο για τεράστια ύφεση στην Ευρωζώνη, και όχι μόνο».

Η ραγδαία αύξηση των ψυχικών νοσημάτων πρέπει να θεωρείται βέβαιη, με «ευπαθή ομάδα» στη νέα αυτή υγειονομική κρίση όχι τους ηλικιωμένους, αλλά τους νέους. Το μεγαλύτερο ρίσκο αντιμετωπίζουν τα «παιδιά της πανδημίας», 10-18 ετών σήμερα, που θα μεγαλώνουν με γονείς ανέργους και θα βγουν σε μια αγορά εργασίας χωρίς προοπτική.

Με στόχο τη «ζωντανή» με-

Διεθνές δίκτυο μελετών διερευνά την επίδραση της πανδημίας στην καθημερινότητά μας και τον τρόπο που άλλαξε τις σκέψεις και τα συναισθήματά μας.

τρηση των ψυχοκοινωνικών επιπτώσεων της πανδημίας στον γενικό πληθυσμό και κυρίως στα παιδιά, όπως αυτές θα εξελίσσονται προϊόντος του χρόνου, ο κ. Στριγγάρης με τους συναδέλφους του στο Εθνικό Ιδρυμα Ψυχικής Υγείας των ΗΠΑ και το Child Mind Institute δημιούργησαν ένα διεθνές δίκτυο μελετών, το CRISIS (Coronavirus Health Impact Survey www.crisissurvey.org). Με ειδικά ερωτηματολόγια, το δίκτυο καταγράφει ταυτόχρονα σε δεκάδες χώρες σε όλο τον κόσμο το πώς επηρέασε η πανδημία την

καθημερινότητα και τις συνήθειές μας, ενώ διερευνά και τις επιπτώσεις της, τον τρόπο που άλλαξε τις σκέψεις και τα συναισθήματά μας.

Στην Ελλάδα, τα πρώτα αποτελέσματα έχουν ξεκινήσει να έρχονται. Ενα 20% του δείγματος ανησυχούν ότι ως συνέπεια της πανδημίας η οικογένειά τους δεν θα έχει σύντομα τα προς το ζην. Ενα μεγάλο ποσοστό φοβάται ότι δεν θα έχει την αναγκαία υποστήριξη την επαύριο της κρίσης. Ότι δεν θα καταφέρει να αντεπεξέλθει. «Ως γνωστόν, η οικονομική εξαθλίωση επιδεινώνει την κατάθλιψη, το άγχος, τη βία και την αυτοκτονικότητα στα παιδιά», λέει ο κ. Στριγγάρης. «Οι νέοι είναι οι πιο ευάλωτοι σε αυτή την κρίση. Στην εφηβεία εμφανίζεται η συντριπτική πλειονότητα των ψυχικών νοσημάτων. Το 70% αν όχι παραπάνω όσων έχουν ψυχικά νοσήματα, όπως κατάθλιψη, άγχος κ.λπ., ως νεαροί ενήλικες, είχαν προβλήματα ψυχικής υγείας που θα μπορούσαν να είχαν διαγνωστεί και

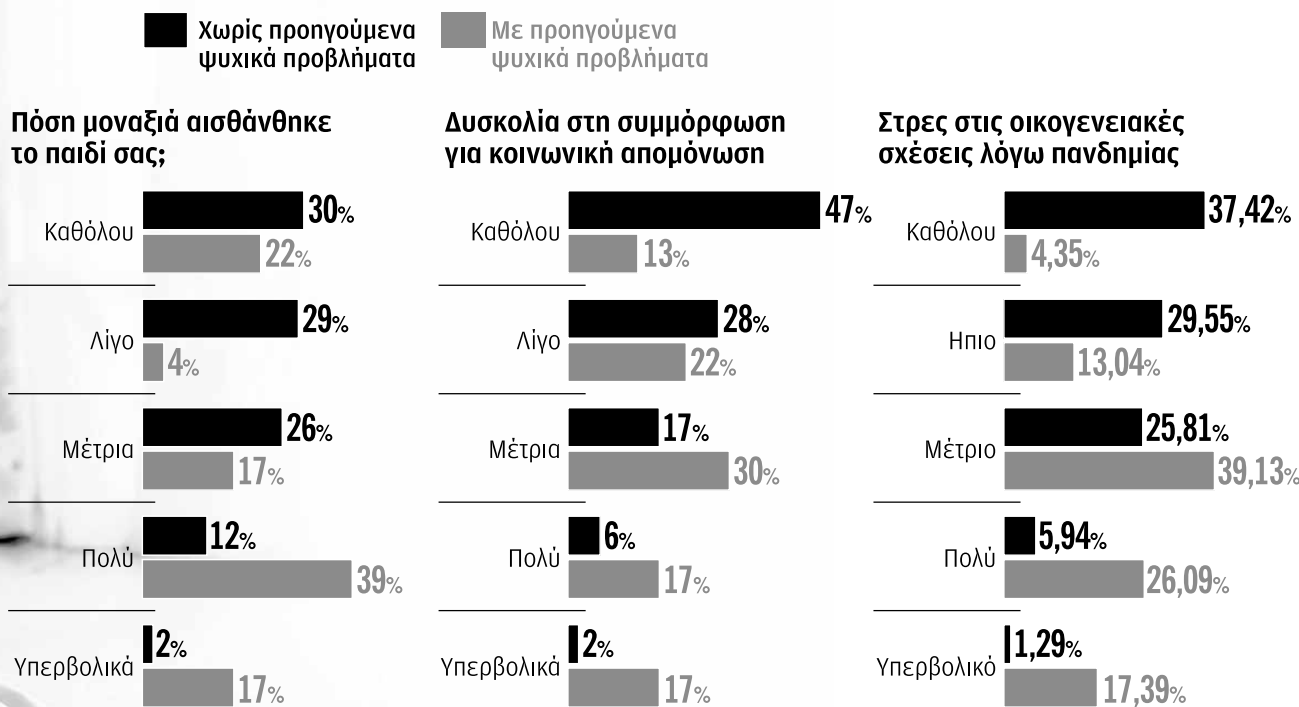
ίσως προληφθεί όταν ήταν έφηβοι», λέει ο κ. Στριγγάρης.

«Αυτό που δεν συνειδητοποιούν πολλοί είναι ότι το νόσημα με τη μεγαλύτερη επίπτωση στην ανθρωπότητα είναι η κατάθλιψη. Όχι ο καρκίνος. Ακριβώς γιατί η κατάθλιψη ξεκινάει νωρίς και είναι χρόνια. Νέοι μεταξύ 15 και 24 ετών έχουν τέσσερις φορές μεγαλύτερη πιθανότητα να αυτοκτονήσουν παρά να πεθάνουν από καρκίνο, ενώ έχουν συγκριτικά μηδαμινές πιθανότητες να υποκύψουν στον κορωνοϊό».

Ντόμινο

Όπως εξηγεί ο κ. Στριγγάρης, έστω και λίγο να αυξηθεί το ποσοστό των νέων που νοσούν, οι επιπτώσεις θα λάβουν τη μορφή ντόμινο. «Από τη μία θα χάσουμε παραγωγικότητα και ζωτικότητα τη στιγμή που πάει να ανθώσει. Από την άλλη, καθώς αυξάνεται ο αριθμός όσων βρίσκονται σε απόγνωση, θα αυξάνονται τα περιστατικά βίας, κοινωνικής ανυπακοής.

ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

«Η ψυχική υγεία συνδέεται με την κοινωνική και οικονομική κατάσταση μιας χώρας. Κρίνει την πρόοδο μιας κοινωνίας», λέει στην «Κ» ο καθηγητής Αργύρης Στριγγάρης.

ή «ήπιο» στρες στις οικογενειακές σχέσεις (37,42% και 29,55% αντίστοιχα), ενώ οι οικογένειες με προηγούμενα ψυχικά προβλήματα αναφέρουν «μέτριο» (39,13%) και «πολύ» στρες (26,09%). Σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας, ένα υποκείμενο ψυχικό νόσημα φαίνεται ότι δυσχεραίνει και τη συμμόρφωση με τα μέτρα κοινωνικής απόστασης.

Αντίδραση στο στρες

Η έρευνα CRISIS έχει και έναν ακόμη σκοπό, να «μετρήσει» πώς αντιδρούν οι άνθρωποι στο στρες. «Υπάρχουν άνθρωποι που αντεπεξέρχονται μια χαρά. Άλλοι υφίστανται τρομακτικά προβλήματα από το στρες. Πώς γίνεται αυτό; Η πανδημία λειτουργήσει σαν ένα τεράστιο πείραμα της φύσης. Κάτι συνέβη σε όλους αλλά δεν είχαν όλοι την ίδια αντιμετώπιση».

Συλλέγοντας τα δεδομένα, οι ειδικοί θα προτείνουν τις κατάλληλες παρεμβάσεις στα κράτη. «Στις υπηρεσίες ψυχικής υγείας, στα σχολεία, πιο ήπιες αλλά και μεγαλύτερες κλίμακας κοινωνικοοικονομικές παρεμβάσεις. Στην Ελλάδα δεν το συνειδητοποιούμε, αλλά η ψυχική υγεία συνδέεται με την κοινωνική και οικονομική κατάσταση μιας χώρας. Ουσιαστικά κρίνει την πρόοδο μιας κοινωνίας».

Νησίδες ζωής, χωρίς κορωνοϊό, με το βλέμμα στο καλοκαίρι

Θέλουν να ανοίξουν για τους τουρίστες

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΕΛΑΦΡΟΥ**

Ενώ το κύμα της πανδημίας COVID-19 έχει σαρώσει όλο τον πλανήτη, τα ελληνικά νησιά αναδύονται ως νησίδες ζωής, «καθαρά» από κορωνοϊό, αναβαθμίζοντας και από αυτή την πλευρά την ακατάμητη έλξη τους. Η συντριπτική πλειονότητα των ελληνικών νησιών κατάφερε να κλείσει τις πύλες στον κορωνοϊό, με τη συνεργασία των τοπικών κοινωνιών, αλλά και όσων νησιωτών βρέθηκαν στα αστικά κέντρα και κράτησαν υπεύθυνη στάση. Τώρα όμως, καθώς πλησιάζουμε στο καλοκαίρι, έρχεται η ώρα να ανοίξουν την πόρτα στον τουρισμό. Πώς μπορεί να γίνει αυτό χωρίς να χαλάσουν όσα κέρδισαν;

«Ετοιμαζόμαστε να υποδεχθούμε επισκέπτες από την Ελλάδα, αλλά και το εξωτερικό. Ηδν τα περισσότερα καταστήματα προετοιμάζονται, θα ληφθούν όλα τα μέτρα προστασίας. Ελπίζουμε από αρχές Ιουνίου να έρθουν οι πρώτοι φίλοι μας από το εσωτερικό κι αργότερα και από το εξωτερικό», λέει στην «Κ» ο δήμαρχος Αστυπάλαιας, Νικόλαος Κομινέας. «Καταφέραμε και αφήσαμε έξω τον κορωνοϊό, ο κόσμος πρόσεξε πολύ. Τώρα είμαστε αισιόδοχοι παρά τις δυσκολίες, θα το παλέψουμε. Η Αστυπαλιά, όπως και τα άλλα μικρά νησιά, έχουν ορισμένα πλεο-

νεκτήματα. Δεν έχουμε μεγάλες τουριστικές μονάδες, όπου συναθροίζονται πολλά άτομα. Αυτόνομα διαμερίσματα και δωμάτια είναι οι περισσότερες κλίνες, ενώ και στη θάλασσα μπορείς να βρεις... μικρή ατομική παραλία, συμπληρώνει ο δήμαρχος. Πάνω από 30.000 τουρίστες υποδεχόταν τα τελευταία χρόνια η «πεταλούδα του Αιγαίου», με τους 1.300 μόνιμους κατοίκους. Σύμφωνα με τον κ. Κομινέα, το μεγαλύτερο μέρος των κρατήσεων Ιουλίου και Αυγούστου δεν έχει ακυρωθεί. «Το κρίσιμο είναι τι πρωτόκολλα θα υπάρξουν για τις μετακινήσεις, σε αεροπλάνα και πλοία. Για τους τουρίστες από το εξωτερικό χρειάζεται να γίνει τεστ λίγο πριν ταξιδέψουν για Ελλάδα, υπάρχουν τα γρήγορα τεστ», συμπληρώνει. Όσον αφορά τη στελέχωση του Κέντρου Υγείας, η Αστυπαλία δείχνει θετική εξαίρεση, με τέσσερις γιατρούς και πρόνοια για μερικά δωμάτια απομόνωσης εάν παρουσιαστεί ύποπτο κρούσμα.

«Πήγαμε πολύ καλά μέχρις εδώ, αλλά τώρα υπάρχει αγωνία για την επόμενη μέρα. Το νησί πρέπει να δουλέψει, πάντα με προστασία της υγείας. Περιμένουμε τις οδηγίες, αλλά τα οικονομικά ζητήματα αρχίζουν να γίνονται πιεστικά. Καταστήματα και ξενοδοχεία ανοίγουν σιγά σιγά. Οπου υπάρχει δυνατότητα θα διατεθεί περισσότερος

Στιγμιότυπο από την Αστυπαλία. «Είμαστε αισιόδοχοι παρά τις δυσκολίες, θα το παλέψουμε», λέει ο δήμαρχος.

Οι δήμαρχοι Αστυπάλαιας, Σίφνου, Αμοργού, Τήλου μιλούν στην «Κ» – Αγωνία για τις οικονομικές συνέπειες από μια παρατεταμένη ύφεση του τουρισμού.

χώρος στα καταστήματα. Πολύ σημαντικό είναι για εμάς να κινηθούν τα πλοία, γιατί χωρίς πλοία τα νησιά δεν αντέχουν», λέει στην «Κ» η δήμαρχος Σίφνου, Μαρία Ναδάλη. Με πάνω από 5.000 κλίνες, το νησί έχει ανάγκη τον τουρισμό. Με συμβολή και των επαγγελματιών συλλόγων του νησιού έχει γίνει επικοινωνία με μεγάλο μέρος

των επισκεπτών που είχαν κάνει κρατήσεις, έτσι ώστε να ενθαρρυνθούν –εάν υπάρχει η δυνατότητα– να πραγματοποιήσουν το ταξίδι τους. Ας σημειωθεί πως σχεδόν το 60% των τουριστών εκχόταν από το εξωτερικό. «Ευτυχώς, μεγάλο μέρος των κρατήσεων Ιουλίου - Αυγούστου αντέχει, υπάρχουν όμως και ακυρώσεις», σημειώνει η κυρία Ναδάλη. Η δήμαρχος Σίφνου δεν παραλείπει να τονίσει πως απασχολεί η υποστελέχωση του Κέντρου Υγείας, αλλά και του αστυνομικού σταθμού, όπου υπηρετούν τρεις αστυνομικοί.

«Μέχρι τώρα αποτρεπάμε κόσμο να έρθει στο νησί από τις πόλεις για λόγους ασφαλείας, ήρθε η ώρα όμως να ανοίξουμε», λέει στην «Κ» και ο δήμαρχος Αμοργού, Ελευθέριος Καραϊσκος. Σύμφωνα με τον κ. Καραϊσκος, τα καταστήματα εστίασης θα ανοίξουν, όπως

και τα περισσότερα ξενοδοχεία, όπου κάποιος το σκέφτονται. «Μελετάμε τους όρους του επόμενου βήματος. Για παράδειγμα, πώς θα απλωθεί ο κόσμος στα ξενοδοχεία ή στις ταβέρνες; Εμείς σε ορισμένα σημεία έχουμε και πρόβλημα χώρου, όπως στα σοκάκια της Χώρας. Ή πώς θα γίνουν οι μετακινήσεις στα βανάκια των ξενοδοχείων ή στο λεωφορείο του ΚΤΕΛ, που πρέπει να είναι πιο λίγοι οι επιβάτες. Όλα αυτά θα χρειαστούν ενισχύσεις», σημειώνει ο δήμαρχος Αμοργού. Αλλά για να φτάσεις στο «απέραντο γαλάζιο» χρειάζεται να τα πλοία. Με ποιους όρους θα ταξιδέψουν; Τι θα γίνει με τα ταχύπλοα, που αντιμετωπίζουν αυξημένες δυσκολίες λόγω κλειστών χώρων; Ιδιαίτερα απασχολεί κι εδώ η στελέχωση του Κέντρου Υγείας, καθώς τρεις αγροτικοί γιατροί φεύγουν το καλοκαίρι.

Ανάγκη στήριξης

«Κρατήσαμε το νησί όρθιο και καθαρό, χωρίς κρούσμα μεταξύ των 450 μόνιμων κατοίκων. Το ερώτημα είναι τώρα τι κάνουμε. Στην Τήλο υπάρχουν πάνω από 100 επιχειρήσεις, που δραστηριοποιούνται κυρίως στον τουρισμό, με 1.300 κλίνες. Θέλουμε να υποδεχθούμε κόσμο, πάντα με ασφάλεια», λέει στην «Κ» η δήμαρχος Τήλου Μαρία Καμμά-Αλιφέρη. «Το νησί μας, όπως και τα άλλα νησιά, είναι πανέμορφο. Προχθές είχα βγει βόλτα και γέμισαν τα μάτια μου άγριες ορχιδέες, οι πέρδικες σουλατσάρουν παντού, ο τόπος μοσχοβολάει κι ένα γεράκι έκοβε βόλτες χαμηλά. Με 60 χιλιόμετρα μονοπάτια έχουμε πολλούς επισκέπτες περιπαττές, που είναι βέβαια μεγάλης ηλικίας», σημειώνει η δήμαρχος, εκφράζοντας την αγωνία της για το εάν οι τουρίστες θα καταφέρουν να έρθουν. «Η Τήλος έχει σταθερούς φίλους, πάνω από τους μισούς επισκέπτες έχουν ξανάρθει. Μας ανησυχεί όμως η περίπτωση να βρεθούν τα μικρά νησιά σε δεύτερη και τρίτη μοίρα», συμπληρώνει. «Τα νησιά θέλουν στήριξη. Πρέπει να ανοίξουν, να έρθει κόσμος με τα αναγκαία μέτρα προφύλαξης. Αλλιώς τι θέλουμε; Να πέσουμε σε φτώχεια, να ερημώσουμε; Να γίνουν ακατοίκητες βραχονησίδες;». Η κραυγή αγωνίας ακούγεται καθαρά, όσο μακριά κι αν είναι η Τήλος.

Το στρατηγείο επιτήρησης στον Εβρο

Η «Κ» βρέθηκε στη μεθόριο και μπήκε στην απαγορευμένη ζώνη, στα επιχειρησιακά κέντρα αστυνομίας και στρατού

Του ΓΙΑΝΝΗ ΣΟΥΛΙΩΤΗ

Ένα κονβόι τεσσάρων φορτηγών του Στρατού Ήπρας κινείται στον χωμάτινο δρόμο παράλληλα με την όχθη του Εβρου. Οι μεγάλες ρόδες τους σηκώνουν το χώμα στον αέρα. Στην καρδιά τους μεταφέρουν μεταλλικές κατασκευές από αγκαθωτό πλέγμα. Μερικά μέτρα παρακάτω σταματούν το ένα πίσω από το άλλο. Μέσα στο σύννεφο σκόνης διακρίνονται τα κόκκινα φώτα των φρένων. Οι χειριστές τους με τη βοήθεια γερανού τοποθετούν τις μεταλλικές κατασκευές –ρινόκεροι στην αρχή των στρατιωτικών– κατά μήκος του ποταμού. Οι μεγάλοι κορμοί δέντρων που προεξέχουν από το έδαφος δεξιά και αριστερά του δρόμου μαρτυρούν ότι στην περιοχή υπήρχε μέχρι πρόσφατα πυκνή βλάστηση.

Βρισκόμαστε στο προγεφύρωμα Φερών, ένα κέρσο κομμάτι δυτικά του Εβρου, όπου το ποτάμι δεν λειτουργεί ως φυσικό σύνορο με την Τουρκία. Στην τουρκική πλευρά η εικόνα παραπέμπει, λόγω της βλάστησης, σε πυκνή ζούγκλα· στην από εδώ σε μεγάλο εργοτάξιο. Μετά την κρίση του Μαρτίου αποφασίστηκε να κατασκευαστεί φράχτης στο σημείο. Μέχρι να ολοκληρωθεί το έργο, ο στρατός έχει αναλάβει να φτιάξει ένα προσωρινό τεχνητό εμπόδιο από αγκαθωτό πλέγμα. Υπολογίζεται ότι θα χρειαστούν πάνω από 600 τέτοιες μεταλλικές κατασκευές για να καλυφθούν τα 2,5 χιλιόμετρα του χερσαίου συνόρου στην περιοχή.

Ένα μήνα μετά την κρίση με την Τουρκία, η «Κ» πραγματοποιεί σε οδοιπορικό στα σύνορα. Μπήκε στην απαγορευμένη ζώνη, στα επιχειρησιακά κέντρα αστυνομίας και στρατού, και κατέγραψε όσα συμβαίνουν εκεί.

Πυροβολισμοί στον αέρα

Σήμερα, οι συλλήψεις παράτυπων μεταναστών κινούνται στα περυσινά χαμηλά επίπεδα, ενώ τα επεισόδια με μολότοφ και χημικά κατά μήκος της συνοριογραμμής έχουν ήδη από τα τέλη Μαρτίου κοπάσει. Ακόμη και τα κυκλώματα δουλεμπόρων που δραστηριοποιούνται στην περιοχή έχουν αναστείλει τη δράση τους λόγω της πανδημίας. Πρόσφατα, Τούρκοι αστυνομικοί που περιπολούσαν με βάρκες στο ποτάμι πυροβόλησαν στον αέρα για εκφοβισμό κοντά στο χωριό Τυχερό, ενώ παρόμοια περιστατικά έχουν καταγραφεί τις τελευταίες εβδομάδες και κοντά

στο χωριό Σοφικό. Στην Αθήνα επικρατεί ανησυχία, ενώ τα στελέχη της ΕΛ.ΑΣ. και του στρατού στην περιοχή μιλούν για ψυχολογικό πόλεμο και προσπάθεια της Τουρκίας να ελέγξει τα περάσματα κατά μήκος του ποταμού.

Στα περισσότερα τμήματα της ΖΑΠ (Ζώνη Ασφάλειας Προκαλύψεως), πάντως, του κομματιού γης που μεσολαβεί από τη γραμμή του τρένου μέχρι την όχθη του ποταμού Εβρου, δεν διακρίνονται μετανάστες ή περίπολοι ενστόλων. Στη θέση τους υπάρχουν γεωργικά μηχανήματα που κτενίζουν τη γη. Είναι η εποχή που οι αγρότες της περιοχής σπέρνουν ηλιανθους, βαμβάκι, σπαράγγια.

Στελέχη της ΕΛ.ΑΣ. και του στρατού στην περιοχή μιλούν για ψυχολογικό πόλεμο και προσπάθεια της Τουρκίας να ελέγξει τα περάσματα κατά μήκος του ποταμού.

Αστυνομία και στρατός, πάντως, παραμένουν σε επιφυλακή, καθώς υπάρχει ανησυχία για νέα κλιμάκωση μόλις η επιδημία και τα φουσκαμένα νερά του Εβρου υποχωρήσουν. Στην περιοχή, εκτός από τις ομάδες της ΕΚΑΜ από τη Θεσσαλονίκη και τις διμοιρίες ΜΑΤ από την Αθήνα παραμένουν 100 συνοριοφύλακες του Frontex.

Η απόσπασή τους ήταν προγραμματισμένη να λήξει στις αρχές Μαΐου. Λόγω του κορωνοϊού, όμως, αποφασίστηκε να μην επιστρέψουν στις πατρίδες τους και να παραμείνουν για έναν ακόμη μήνα στον Εβρο.

Στο μέσο του προγεφυρώματος των Φερών, γνωστό και ως «κτίμα Τσιρώζη», βρίσκεται το παρατηρητήριο Ζήση Καραγώγου. Πήρε το όνομά του από τον στρατιώτη που έπεσε νεκρός από πυρά Τούρκων στρατιωτών στη διάρκεια ένοπλου επεισοδίου το μακρινό 1986. Τα στελέχη του στρατού, σαν ξεναγοί μπροστά σε μνημείο, αφηγούνται με λεπτομέρεια την ιστορία του άτυχου φαντάρου.

Στην κορυφή του φυλακίου με τη μεγάλης εμβέλειας κάμερα εκτελούν ταυτόχρονα βάρδια ένας νεαρός αστυνομικός και ένας μόνιμος υπαξιωματικός του στρατού. Εδώ δεν υπάρχουν κληρωτοί παρά μόνον

Συνοριοφύλακας της Ελληνικής Αστυνομίας κατοπτρεί το τουρκικό έδαφος από φυλάκιο που βρίσκεται στην περιοχή των Φερών.

Στο προγεφύρωμα των Φερών, γνωστό και ως κτίμα Τσιρώζη, πρόκειται να κατασκευαστεί νέος φράχτης. Στην κρίση του Μαρτίου, στην περιοχή καταγράφηκαν μαζικές εισόδους παράτυπων μεταναστών από την Τουρκία σε ελληνικό έδαφος. Ο στρατός κατασκευάζει προσωρινό εμπόδιο (δεξιά).

επαγγελματίες. Από τον περασμένο Δεκέμβριο, εξηγεί ο επικεφαλής της ΕΛ.ΑΣ. στην περιοχή, ταξίαρχος Πασχάλης Συριτιούδης, στις κατοπτρικές τουρκικού εδάφους και τις περιπολίες μετέχουν μεικτές ομάδες αστυνομικών και στρατιωτικών.

Οι τουρκικές σφεντόνες

Διαγώνια απέναντι από το ελληνικό φυλάκιο και σε απόσταση μόλις μερικών δεκάδων μέτρων διακρίνεται να κυματίζει η κόκκινη σημαία με την ημισέληνο. Στη βάση του αντίστοιχου τουρκικού

φυλακίου οι αστυνομικοί –ντυμένοι στο κακί– δείχνουν να μην επιβραδύνονται από την κινητικότητα στην ελληνική όχθη του ποταμού. Απλώνουν σε σχοινί κοντομάνικες μπλούζες λες και τις έχουν μόλις πλύνει στο ποτάμι, ενώ άλλοι παραμένουν αναπαυτικά καθισμένοι στο έδαφος. «Κάποιες φορές», εξηγούν τα στελέχη της αστυνομίας και του στρατού που μας συνοδεύουν, «κάνουν χειρονομίες ή εκτοξεύουν πέτρες προς τις ελληνικές περιπόλους χρησιμοποιώντας σφεντόνες».

Εκατό χιλιόμετρα βόρεια των Φερών βρίσκεται το Ενιαίο Κέντρο Επιτήρησης Συνόρων Αστυνομίας και Στρατού στη Νέα Βύσσα. Εκεί φτάνει η εικόνα από τις κάμερες που λειτουργούν σε ένα τμήμα της συνοριογραμμής Ελλάδας - Τουρκίας.

Στο δωμάτιο με τα μόνιτορ το βλέμμα του χειριστή βάρδιας είναι έντονο από τις συχνές εναλλαγές εικόνas σε κάθε μία από τις οθόνες. «Εδώ», λέει και δείχνει μια γιγαντοοθόνη χωρισμένη σε μικρά τετράγωνα, «φτάνει η εικόνα από τις 23 κάμερες που λειτουργούν κατά μή-

κος του φράχτη». «Δίπλα», συνεχίζει δείχνοντας προς μια δεύτερη οθόνη, «βλέπουμε εικόνα από τις τρεις κάμερες στα ποτάμια σύνορα, τα Μαρράσια, τη Νέα Βύσσα και το χωριό Θούριος».

Αργότερα, ο ταξίαρχος Συριτιούδης θα μας αποκαλύψει ότι έχει δρομολογηθεί η εγκατάσταση επιπλέον 11 καμερών από το Θούριο μέχρι το Δέλτα του Εβρου.

Το έργο έχει προϋπολογισμό 15 εκατ. ευρώ και την υλοποίησή του έχει αναλάβει έπειτα από διαγωνισμό ο ΟΤΕ.

«Να κρατήσουμε τρεις ημέρες»

Στην επιφάνεια εργασίας ενός από τους υπολογιστές του Κέντρου Επιτήρησης στη Νέα Βύσσα υπάρχει αποθηκευμένη μια ασπρόμαυρη φωτογραφία από θερμική κάμερα. Σε λευκό φόντο οι μέσων αυτής διακρίνονται οι μαύρες σιλουέτες ανθρώπων, 20-30 τον αριθμό. Αυτή ήταν η πρώτη εικόνα που κατέγραψε ο χειριστής ο οποίος είχε βάρδια τα ξημερώματα της 28ης Φεβρουαρίου, όταν η Τουρκία ξεκίνησε να μεταφέρει πρόσφυγες και μετανάστες στα σύνορα με την Ελλάδα. Στις δύο τη νύχτα τηλεφώνησε στον διοικητή του τμήματος Συνοριακής Φύλαξης Ορεστιάδας Γιώργο Τournάκη: «Μου είπαν ότι κάτι ασυνήθιστο συμβαίνει. Οι βλέπουν πολλές ομάδες ανθρώπων να περπατούν προς το φράχτη. Οι χειριστές στο Κέντρο Επιτήρησης είναι έμπειροι και επομένως, το τηλεφώνημά τους μέσα στη νύχτα ισοδυναμούσε με συναγερμό» θυμάται.

Μαζική απόπειρα

Τις πρώτες ώρες οι μετανάστες διέσχισαν τη γέφυρα στο νότιο κομμάτι της Αδριανούπολης και περπατώντας στον αγρό έφταναν πεζή στον φράχτη. Διαπιστώνοντας όμως ότι ήταν αδύνατο να συνεχίσουν –πίστευαν ότι η Ελλάδα

έχει ανοίξει τα σύνορα– άρχισαν να κινούνται βόρεια προς τον μεθωριακό σταθμό των Καστανιών.

Για τους αστυνομικούς της Ορεστιάδας, το χειρότερο σενάριο που είχαν επεξεργαστεί, αυτό μιας μαζικής απόπειρας εισόδου μεταναστών από την επίσημη πύλη των Καστανιών γινόταν πραγματικότητα. Είχαν βαφτίσει το σενάριο «το караβάνι της ελπίδας».

Στις 9 το πρωί της Παρασκευής, μπροστά στην πύλη του φυλακίου 1 είχαν ήδη συγκεντρωθεί 100 με 200 μετανάστες και πρόσφυγες. «Αρχικά ήμασταν το πολύ δέκα άτομα. Φορέσαμε κράνη και δώσαμε ασπίδες στα στελέχη του στρατού που βρίσκονταν στο σημείο», περιγράφει ο υποδιοικητής της Αστυνομικής Διεύθυνσης Ορεστιάδας Θανάσης Μανταρλίδης, δείχνοντας φωτογραφίες που είχε τραβήξει με το κινητό του τηλέφωνο. Αργότερα την ίδια μέρα στο σημείο έφτασαν ενισχύσεις απ' όλη την Ανατολική Μακεδονία και τη Θράκη και το απόγευμα αφίχθη ο υπουργός Προστασίας του Πολίτη Μιχάλης Χρυσοχοΐδης.

«Αν κρατήσουμε τρεις ημέρες η Τουρκία θα πάρει το μήνυμά» φέρεται να τους είπε ο υπουργός σε μια κλειστή σύσκεψη στο Τμήμα

Στο κέντρο επιτήρησης συνόρων της ΕΛ.ΑΣ. φθάνει εικόνα από συνολικά 26 κάμερες. Από εδώ οι αστυνομικοί διέκριναν για πρώτη φορά τα ξημερώματα της 28ης Φεβρουαρίου τους πρόσφυγες και μετανάστες να πλησιάζουν πεζή τα ελληνοτουρκικά σύνορα (κεντρική οθόνη δεξιά).

Τον ηλεκτρονικό πόλεμο Ελλάδας - Τουρκίας επιβεβαιώνουν οι αξιωματικοί της Α.Δ. Ορεστιάδας αποκαλύπτοντας παρεμβολές στα κινητά τους τηλέφωνα.

Συνοριακής Φύλαξης Ορεστιάδας. Τις ώρες που ακολούθησαν, ενισχύσεις στάλθηκαν απ' όλη την Ελλάδα. Οι διμοιρίες έφτασαν τις 32, ενώ στο σημείο πήγαν κλιμάκια της Αντιτρομοκρατικής και της ΕΥΠ. Τις γραμμές τους ενίσχυσε και ο Στρατός.

Πάνω από 2.000 άνδρες με χακή μετείχαν στις επιχειρήσεις. Ανάμεσα σε αυτούς και τα μέλη του

Λόχου Ψυχολογικών Επιχειρήσεων (ΛΨΕ) που με μηνύματα από μεγάφωνα και άλλες τακτικές στόχευαν να κάμψουν το ηθικό των μεταναστών και να τους αναγκάσουν να εγκαταλείψουν την περιοχή. Το βράδυ της πρώτης μέρας ο ταξίαρχος του Στρατού έφραξε την πύλη με αγκαθωτό σύρμα. Οι μετανάστες προσπάθησαν να το τραβήξουν. Τα γυναίκοπαίδα υποχώρησαν και τα επεισόδια που ξέσπασαν συνεχίστηκαν για ένα μήνα. Οι Έλληνες αστυνομικοί περιγράφουν ότι πούλησαν μετέφεραν του μετανάστες κοντά στα σύνορα και ότι οπλισμένοι άνδρες με πολιτικά τους κατηύθυναν.

Παρόμοιες εικόνες βρήκαν δημοσιευμένες στα κοινωνικά δίκτυα και άλλες ανοικτές πηγές. Οι συγκεκριμένοι στην τουρκική πλευρά των συνόρων, την περιοχή του Παζάρ Γκιουλέ, έφτασαν τις 10.000 -

15.000 σημαντικά λιγότεροι από τις 150.000 που ανέφεραν οι επίσημες τουρκικές αρχές. Τις πρώτες ώρες και ημέρες των επεισοδίων πάνω από την περιοχή πετούσαν τουρκικά drones. Οι Αρχές της γείτονας ήθελαν να καταγράψουν και να μετριάσουν εικόνες μεταναστών να παραβιάζουν τον φράχτη. Η ελληνική πλευρά απάντησε επιστρατεύοντας αντι-drone τεχνολογία. Σε μια περίπτωση Έλληνες αξιωματικοί κατέβηκαν τουρκικό μη επανδρωμένο αεροσκάφος, με το ΓΕΕΘΑ πάντως επισήμως να το διαψεύδει. Τον ηλεκτρονικό πόλεμο Ελλάδας - Τουρκίας επιβεβαιώνουν οι αξιωματικοί της Α.Δ. Ορεστιάδας αποκαλύπτοντας παρεμβολές στα κινητά τους τηλέφωνα.

Στις Φέρες η πρώτη απόπειρα μαζικής εισόδου μεταναστών –περίπου 1.000 τον αριθμό– καταγράφηκε στις 11 το πρωί της 28ης Φε-

βρουαρίου, μερικές ώρες δηλαδή μετά την αντίστοιχη στις Καστανιές. «Είδαμε να τους κατευθύνουν οι οδηγιοί δύο οχημάτων δίχως διακριτικά» περιγράφει στην «Κ» ο διοικητής του τοπικού Τμήματος Συνοριακής Φύλαξης Βαγγέλης Μόκαλης. «Τους διασπάσαμε με χημικά» πρόσθεσε.

Μετά 2-3 ημέρες η κατάσταση στην περιοχή ομαλοποιήθηκε. Όσοι συνελήφθησαν για παράνομη είσοδο φυλακίστηκαν καταδικασμένοι σε μικρές ποινές δίχως όμως αναστολή, εκτός των οικογενειών που οδηγήθηκαν σε κέντρα κράτησης. Αρκετοί ακόμα επαναπροωθήθηκαν, όπως με αυθόρμητισμό και λεπτομέρεια περιγράφουν οι κάτοικοι του κοντινού χωριού Πόρος. Την 4η ημέρα της κρίσης η αστυνομία προχώρησε εσπευσμένα σε αγορά δακρυγόνων από το εξωτερικό.

Δύο ομάδες της EKAM από τη Θεσσαλονίκη, που είχαν βρεθεί στον Εβρο για ενίσχυση, εξακολουθούν να περιπολούν στα σύνορα συμμετέχοντας σε ενέδρες.

Στο δάσος των Καστανιών, που βρίσκεται δίπλα ακριβώς από το Φυλάκιο 1 του Στρατού (δεξιά), έχει κατασκευαστεί φράχτης μήκους 200 μέτρων με παλιές σιδηροτροχιές του ΟΣΕ. Υπάρχει σκέψη επέκτασής του μέχρι τον ποταμό Αρδα, που βρίσκεται 480 μέτρα βορειότερα.

Η επόμενη ημέρα στις Καστανιές

Στην περιοχή γύρω από το στρατιωτικό Φυλάκιο 1 στις Καστανιές υπάρχουν έντονα τα σημάδια όσων συνέβησαν πριν από μερικές εβδομάδες. Αριστερά του φυλακίου και μέχρι την όχθη του ποταμού Αρδα, βρίσκονται στοιβαγμένες μεταλλικές κατασκευές με αγκαθωτό πλέγμα έτοιμες να χρησιμοποιηθούν όταν χρειαστεί.

Στη συνοριογραμμή κατά μήκος του δάσους των Καστανιών, στα αριστερά της πύλης με την ένδειξη «Στο καλό», οι διμοιρίες κατασκευών του Στρατού έχουν ανοίξει έναν χωματόδρομο για να κινούνται οι περιπολοί της Αστυνομίας και του Frontex που βρίσκονται στο σημείο. Στις περιπολίες συμμετέχουν Γερμανοί, Γάλλοι, Πορτογάλοι, Ρουμάνοι και δύο αστυνομικοί από το Λουξεμβούργο. «Είμαστε σαν τους κυανόκρανους του

«Είμαστε σαν τους κυανόκρανους του ΟΗΕ. Παρατηρούμε όσα συμβαίνουν και συντάσσουμε αναφορές», λέει αξιωματικός των γαλλικών MAT.

ΟΗΕ. Δεν μετέχουμε στις επιχειρήσεις της Αστυνομίας και του Στρατού. Παρατηρούμε όσα συμβαίνουν και συντάσσουμε επίσημες αναφορές», λέει ο Νταβίντ Χαρέλ, ανθυπασυνόμος των γαλλικών MAT (CRS) στην τρίτη του αποστολή στην Ελλάδα. Παράλληλα με το δάσος κατασκευάστηκε εν μέσω των επεισοδίων ένας ψηλός φράχτης μήκους 200 μέτρων από παλιές ράγες του δικτύου του ΟΣΕ. Υπάρχει εισήγηση για επέκτασή του μέχρι την όχθη του Αρδα σε απόσταση 480 μέτρων, όπως επίσης και για ενίσχυση σε ύψος του παλιού φράχτη Καστανιών - Νέας Βύσσας, που εκτείνεται σε μήκος 13 χιλιόμετρων. Ο επικεφαλής

των στρατιωτικών δυνάμεων στην περιοχή, ταξίαρχος Θεόδωρος Χατζηγεωργίου, εξηγεί ότι κατά τη διάρκεια των επεισοδίων οι διμοιρίες κατασκευών του Στρατού δούλευαν νύχτα-μέρα για να αποκαθιστούν – με μπαλάντες – τις τρύπες που οι μεταναστεύοντες άνοιγαν στον φράχτη βάζοντας φωτιές και χρησιμοποιώντας εργαλεία που τους έδιναν Τούρκοι αστυνομικοί. Ο ταξίαρχος μιλάει ακόμα για τις μάχες «σώμα με σώμα» που δόθηκαν στην περιοχή της «Πράσινης Πόρτας», εκεί όπου ο φράχτης έχει υποχωρήσει λόγω παλαιότερης πλημμύρας. Η περιγραφή του ενισχύεται από την εικόνα ενός πληγωμένου στρατιωτικού οχήματος που βρίσκεται σταθμευμένο στο προαύλιο του Φυλακίου 1.

«Μία από τις τελευταίες νύχτες πριν η τουρκική αστυνομία υποχρεωθεί να απομακρύνει –πιθανόν λόγω της πανδημίας– τους μετανάστες από τον καταυλισμό», θυμάται ο κ. Χατζηγεωργίου, «έγινε μαζική προσβολή του Φυλακίου 1 με καπνογόνα και άλλα μέσα. Για να διαλυθεί ο καπνός επιστρατεύθηκαν ανεμοδίνες, που ο Στρατός χρησιμοποιεί στην εκπαίδευση αλεξιπτωτιστών».

Αστυνομία και Στρατός αρνούνται ότι στη διάρκεια των επεισοδίων χρησιμοποιήθηκαν πραγματικά πυρά. Επιβεβαιώνουν ότι έγινε χρήση αβολιδωτών φυσηγίων. Στις μεταξύ τους συζητήσεις, πάντως, εξομολογούνται ότι μία από τις αγωνίες τους στη διάρκεια της κρίσης, η οποία τους απασχολεί έως σήμερα, είναι εάν τηρήθηκαν πιστά οι εντολές από όλες τις δυνάμεις.

Διεθνής δημοσιογραφική έρευνα που δημοσιεύθηκε στο γερμανικό Spiegel και προβλήθηκε από το βρετανικό Sky News υποστηρίζει ότι ένας μετανάστης σκοτώθηκε στις 4 Μαρτίου από πυρά τα οποία είναι «πολύ πιθανό να προήλθαν από την ελληνική πλευρά».

Το ρεπορτάζ διέφυσε ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Στέλιος Πέτσας.

Στο ραντάρ της Αθήνας η στρατιωτικοποίηση της Αγκυρας

Οι Τούρκοι επαναφέρουν τις αναθεωρητικές θέσεις τους σε Αιγαίο και Αν. Μεσόγειο μέσω της δημιουργίας τετελεσμένων

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΑΟΥ**

Ενας υπόγειος, διπλωματικός πόλεμος που έχει επεκταθεί και στο ΝΑΤΟ, συνοδεύει την προσπάθεια της Τουρκίας να επαναφέρει όλες τις αναθεωρητικές θέσεις της για το Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο, μέσω υπερηχησών, παράτυπων NAVTEX και επικαλύψεων θαλάσσιων περιοχών που ήδη έχουν δεσμευθεί για τη διεξαγωγή ελληνικών ασκήσεων, με πρώτη την «Καταιγίδα '20» που αρχίζει αύριο. Ίσως η πλέον επικίνδυνη πρακτική είναι η έκδοση αγγελιών για υποβρυχιακές ασκήσεις (Subnotes) γύρω από Λήμνο, Λέσβο και Χίο, σε περιοχές ταυτόσημες με εκείνες που έχουν δεσμευθεί από το Πολεμικό Ναυτικό (Π.Ν.). Την ίδια στιγμή, η τουρκική αντιπροσωπεία στο ΝΑΤΟ μπλοκάρει την προώθηση της επιτήρησης από τα UAV τύπου «Global Hawk» που σταθμεύουν στη Σικελία, μην επιτρέποντας την έγκριση των αεροδιαδρόμων, κάποιον από τους οποίους περνούν και από την Ελλάδα. Η αντίδραση αυτή έχει ως στόχο το μνημόνιο που έχει υπογραφεί ανάμεσα στην Αθήνα και το ΝΑΤΟ, για κατάθεση σχεδίου πτήσης των «Global Hawk» που θα εισέρχονται στο FIR Αθηνών. Όπως πληροφορείται η «Κ», δεν είναι η πρώτη τουρκική αντίδραση. Είχε προηγηθεί επιστολή διαμαρτυρίας του αρχηγού των τουρκικών ενόπλων δυνάμεων Γιασάρ Γκιουλέρ προς τον ανώτατο στρατιωτικό διοικητή Ευρώπης για το μνημόνιο ανάμεσα σε Ελλάδα και ΝΑΤΟ.

Το βιβλίο

Στην Αθήνα παρατηρείται η ολοένα και εντονότερη στρατιωτικοποίηση των τουρκικών θέσεων. Πλέον ενδεικτικό παράδειγμα

είναι η διαρκής ώσμωση των θέσεων της επίσημης εξωτερικής πολιτικής με τα «γεράκια» των τουρκικών ενόπλων δυνάμεων (ΤΕΔ). Ο υποναύαρχος του τουρκικού ναυτικού Τσιχάτ Γιαϊτσί είναι παλιός γνώριμος στους Έλληνες διπλωμάτες και στρατιωτικούς. Το τελευταίο βιβλίο του με τίτλο «Η έννοια της ΑΟΖ υπό μορφή ερωτήσεων και απαντήσεων», το οποίο εκδόθηκε από το τουρκικό ναυτικό, μάλιστα εν μέσω ήδη επιβεβλημένων τετελεσμένων γεγονότων, όπως το τουρκολιβυκό μνημόνιο που οριοθετεί υφαλοκρηπίδες και ΑΟΖ εις βάρος της Ελλάδας, έχει βρεθεί στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος καθώς προωθεί ακόμα επιθετικότερες προτάσεις.

Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», αρμόδιοι στρατιωτικοί τεχνοκράτες ανέλαβαν να κάνουν μια ανάλυση όλων όσα υποστηρίζει ο κ. Γιαϊτσί, με σκοπό αυτά να αποτελέσουν εργαλείο ερμηνείας των τουρκικών απόψεων από τα υπουργεία Εθνικής Αμυνας και Εξωτερικών. Το πρώτο και πλέον ανησυχητικό συμπέρασμα στο οποίο φαίνεται ότι έχουν καταλήξει οι συγκεκριμένοι τεχνοκράτες είναι ότι η Τουρκία δεν έχει πρωτίστως ως σκοπό να δώσει «νομιμική μάχη» με την Ελλάδα αλλά να στηρίξει και να επιβάλει την αναθεωρητική της στρατηγική με αυθαιρεσίες και τη δημιουργία τετελεσμένων γεγονότων που όμως θα περιβάλλονται με κάποιον, έστω και στοιχειώδη, μανδύα νομιμότητας. Η ανάνγωση του βιβλίου του Γιαϊτσί προσφέρει απαντήσεις και στον (πρωτότυπα διαβρωτικό για το Διεθνές Δίκαιο) τρόπο με τον οποίο οι επιτελείς της Αγκυρας συνέγραψαν τη συμφωνία η οποία εν συνεχεία μετατράπηκε σε μνημόνιο Αγκυρας και Λιβύης.

Προ ολίγων ημερών οριστικοποιήθηκε η τριετής εκμίσθωση δύο ισραηλινών UAV Heron Mk-2 (φωτ.) με δυνατότητα αγοράς τους στο τέλος της περιόδου.

Η πλέον επικίνδυνη πρακτική είναι η έκδοση αγγελιών για υποβρυχιακές ασκήσεις γύρω από Λήμνο, Λέσβο και Χίο, σε περιοχές ταυτόσημες με εκείνες που έχουν δεσμευθεί από το Πολεμικό Ναυτικό.

Όπως παρατηρούν οι Έλληνες τεχνοκράτες, κατ' αρχάς ο κ. Γιαϊτσί επιλέγει να παρουσιάσει την έννοια της υφαλοκρηπίδας ως γεωλογικό φαινόμενο και όχι με τη νομική διάσταση του όρου. Για την Αθήνα είναι απολύτως σαφές ότι ο συγκεκριμένος ισχυρισμός δεν έχει κανένα νομικό προηγούμενο, όπως έχει φανεί και στις αποφάσεις του 1985 στην υπόθεση της Υφαλοκρηπίδας Λιβύης - Μάλτας,

του 1993 στην υπόθεση θαλάσσιων οριοθέτησης στην περιοχή μεταξύ Γροιλανδίας και Γιαν Μάγιεν (Δανία-Νορβηγία) και εδαφικής και θαλάσσιας διαφοράς Νικαράγουας-Ονδούρας.

Ενας άλλος «νεωτερισμός» του κ. Γιαϊτσί που έχει υιοθετηθεί από το τουρκικό υπουργείο Εξωτερικών είναι η θεωρία των «διαγωνίων γραμμών», που επιτρέπουν στην Αγκυρα με τη Λιβύη να έχουν θαλάσσιες ζώνες που συναντώνται, εις βάρος, βέβαια, των ελληνικών νησιών.

Οι αντιφάσεις

Στην προσπάθειά του να αιτιολογήσει τις απόψεις του ο κ. Γιαϊτσί υποπίπτει και σε λογικές αντιφάσεις. Ενώ παραδέχεται ότι το Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας αποδίδει θαλάσσιες και υποθαλάσσιες ζώνες στα νησιά, εν συνεχεία επισημαίνει ότι αυτό το δικαίωμα δεν είναι ίδιο με εκείνο που διαθέτουν τα πειρωτικά

εδάφη. Με βάση αυτή τη στρεβλή οπτική γωνία, η Τουρκία, με διαγώνιες γραμμές, έχει αντικείμενες ακτές, όχι μόνο με τη Λιβύη, αλλά με την Αίγυπτο, το Ισραήλ και τον Λίβανο. Για να αποδώσει αυτή η συλλογιστική, ο κ. Γιαϊτσί έχει ουσιαστικά «σβήσει» από τον χάρτη την επήρεια των Δωδεκανήσων, της Κρήτης και της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Το συμπέρασμα του κ. Γιαϊτσί είναι ότι «τα νησιά δεν δύνανται να έχουν την ίδια επήρεια όπως η κυρίως Ήρα», ενώ παραθέτοντας επιλεγμένα σημεία της διεθνούς νομολογίας καταλήγει ότι «στο πλαίσιο αυτών των αποφάσεων, είναι προφανές ότι τα ελληνικά νησιά που βρίσκονται στην αντίθετη πλευρά στο Αιγαίο, καθώς και η Νήσος Μεγίστη που βρίσκεται σε κοντινή απόσταση από τις ακτές της Τουρκίας, στην Ανατολική Μεσόγειο, δεν θα μπορούσαν να έχουν υφαλοκρηπίδα και ΑΟΖ πέραν των χωρικών υδάτων τους».

Τα εξοπλιστικά

Μία από τις παραμέτρους επιδείνωσης των ελληνοτουρκικών σχέσεων συνδέεται με την αυξανόμενη ανισορροπία στις αμυντικές επενδύσεις. Προ ολίγων ημερών οριστικοποιήθηκε η τριετής εκμίσθωση δύο ισραηλινών UAV Heron Mk-2 με δυνατότητα αγοράς τους στο τέλος της περιόδου. Αυτά τα μέσα είναι μεν απαραίτητα, είναι δε αμφίβολο αν μπορούν να καλύψουν το σύνολο των αναγκών των Ενόπλων Δυνάμεων. Οι Ισραηλινοί ενδιαφέρονται και για ακόμα στενότερη συνεργασία με την Ελλάδα, σε μία σειρά από τομείς όπως η ναυπήγηση πολεμικών πλοίων, ωστόσο οι συζητήσεις είναι ακόμα σε πολύ πρώιμο στάδιο. Αντιθέτως, ανοικτός παραμένει ο διάλογος με το Παρίσι για τη ναυπήγηση φρεγατών «Belh@rga», το κόστος των οποίων παραμένει πολύ υψηλό (μεταξύ 2,6 και 3 δισ. ευρώ για δύο πλοία). Τον Ιούλιο αναμένεται να πραγματοποιηθεί και η (αναβληθείσα λόγω πανδημίας) επίσκεψη του υπουργού Εθνικής Αμυνας Νίκου Παγιωνιτόπουλου στις ΗΠΑ, όπου η Αθήνα αναμένει προτάσεις και διευκολύνσεις από την Ουάσινγκτον, πέρα βέβαια από την ουσιαστικά ολοκληρωμένη συμφωνία για τα ελικόπτερα τύπου MH-60.

Κίνα και Δύση: ρήξη ή συνεργασία;

Εντείνεται η ανησυχία για την κλιμάκωση της αντιπαράθεσης Ουάσιγκτον - Πεκίνου με φόντο την πανδημία

«Οι ιστορικοί του μέλλοντος ενδέχεται να αναφέρονται στην πανδημία της COVID-19 ως το σημείο καμπής που εγκαίνιασε έναν νέο Ψυχρό Πόλεμο, αυτή τη φορά μεταξύ ΗΠΑ και Κίνας», έγραφε την περασμένη Τρίτη στους Financial Times ο Γκίντεον Ράχμαν. Η επιδείνωση των σχέσεων ανάμεσα στις δύο μεγάλες δυνάμεις είχε ήδη την προϊστορία της, αναγνωρίζει ο αρθρογράφος, αλλά η κλιμάκωση των τελευταίων ημερών απειλεί να οδηγήσει σε μη αναστρέψιμες εξελίξεις, μεσοπρό-

θεσμα ακόμη και σε θερμό πόλεμο. Στο προσεχές μέλλον, μια ρήξη μεταξύ των δύο μεγαλύτερων οικονομιών του πλανήτη θα μπορούσε να σημάδεψει την πένθιμη καμπάνα για την παγκοσμιοποίηση.

Ο Αμερικανός πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ υιοθέτησε ανοιχτά σενάρια, που ενοχοποιούν το Ινστιτούτο Ιολογίας της κινεζικής πόλης Γουχάν για τον νέο κορωνοϊό, χωρίς να προσκομίσει αποδείξεις, ενώ ο εκπρόσωπος Τύπου του κινεζικού υπουργείου Εξωτερικών,

Ζάο Λιτζιάν, ισχυρίστηκε, και πάλι αυθαίρετα, ότι ο ιός ενδέχεται να είναι αμερικανικής προέλευσης.

Πρόσφατα, οι New York Times ανέφεραν ότι πολλές αμερικανικές επιχειρήσεις σε κλάδους όπως η βιομηχανία ημιαγωγών, η παραγωγή ιατρικού υλικού και η αυτοκινητοβιομηχανία, επαναπατρίζονται στις Ηνωμένες Πολιτείες ή, πάντως, μειώνουν την παραγωγή τους στην Κίνα. Ρεπουμπλικανοί γερουσιαστές προτείνουν να μη γίνονται στο εξής δεκτοί από

αμερικανικά πανεπιστήμια Κινέζοι φοιτητές που προορίζονται για τεχνολογίες αιχμής όπως η τεχνητή νοημοσύνη και οι κβαντικοί υπολογιστές. Στο μεταξύ, Γαλλία και Γερμανία ξανασκέφτονται τη συμμετοχή της Κίνας στα δίκτυα 5G, ενώ η ιαπωνική κυβέρνηση προσφέρει 22 δισεκατομμύρια δολάρια για επαναπατρισμό ιαπωνικών επιχειρήσεων από τον μεγάλο γείτονα και ανταγωνιστή.

Δεν λείπουν οι πιο ψυχραιμες φωνές, που προειδοποιούν για τις

επιπτώσεις μιας στροφής στον επιθετικό εθνικισμό.

Ανοιχτή επιστολή

Εκατό Κινέζοι πανεπιστημιακοί έστειλαν ανοιχτή επιστολή σε αμερικανικά μίντια, καλώντας σε κοινή, συντονισμένη προσπάθεια για την καταπολέμηση της πανδημίας. Την ίδια ανάγκη τόνισαν, σε κοινή επιστολή τους, 93 Αμερικανοί ειδικοί σε θέματα εξωτερικής πολιτικής και πρώην αξιωματούχοι (Μαντλίν Ολμπράιτ, Σούζαν Ράις,

Τζόζεφ Νάι κ.ά.), αν και δεν παρέλειψαν να ασκήσουν κριτική στην Κίνα για τη διαχείριση της πανδημίας στα πρώτα της στάδια.

Τα δύο άρθρα που ακολουθούν –το ένα από την αμερικανική εφημερίδα New York Times και το άλλο από το κινεζικό πρακτορείο Xinhua– αποτυπώνουν, από διαφορετικές πλευρές, το ρήγμα του Ειρηνικού και το τι μπορεί να εγκυμονεί για τον υπόλοιπο κόσμο.

FINANCIAL TIMES, XINHUA

Στην πόλη Γουχάν πήραν αυστηρά μέτρα κατά του κορωνοϊού και στις 10 Μαρτίου πανηγύριζαν. Στις ΗΠΑ, και καθυστέρησαν χαρακτηριστικά και αρκετοί θεώρησαν, από την πρώτη στιγμή εφαρμογής τους, τα μέτρα... τυραννία.

Διεθνείς οι αντιδράσεις

Του **STEVEN ERLANGER**
THE NEW YORK TIMES

Η **Αυστραλία** ζήτησε τη διεξαγωγή έρευνας για την προέλευση του κορωνοϊού. Γερμανία και Βρετανία εκφράζουν διαταγές για την αξιοποίηση της τηλεπικοινωνιακής εταιρείας Huawei. Ο πρόεδρος Τραμπ κατηγόρησε την Κίνα για την πανδημία και αναζητεί τρόπους να τιμωρήσει το Πεκίνο, ενώ πολλές χώρες εξετάζουν την κατάθεση αγωγών ζητώντας αποζημιώσεις.

Σε όλο τον κόσμο, οι αντιδράσεις αρκετών χωρών κορυφώνονται για την αρχική κακοδιαχείριση της υγειονομικής κρίσης από την Κίνα, που οδήγησε στη διασπορά του ιού, δημιουργώντας αντικρουόμενα αφηγήματα και αναστέλλοντας τις κινεζικές φιλοδοξίες για παγκόσμια πρωτοκαθεδρία.

Η Κίνα, η οποία ουδέποτε διακρίθηκε για την ανοχή της στην κριτική, ανησυχεί για τη ζημία που θα προκαλέσει η κρίση στις οικονομικές φιλοδοξίες της, αλλά και για τις επιπτώσεις στην εσωτερική πολιτική σκηνή. Το Πεκίνο υιοθέτησε έτσι επιθετική στάση, συνδυάζοντας την παροχή υγειονομικής βοήθειας με σκληρή εθνικιστική ρητορική και απειλές οικονομικού πολέμου, ενισχύοντας τη διεθνή καχυποψία απέναντι στο κινεζικό καθεστώς. Ακόμη και πριν από την πανδημία, η Κίνα επεδείκνυε αυστηρή στάση στις διεθνείς σχέσεις, υπακούοντας στο διπλωματικό δόγμα του «λύκου πολεμιστή», που πήρε το όνομά του από δύο υπερπατριωτικές ταινίες με θέμα κακόβουλες δυτικές συνωμοσίες και την ατιμωτική ήττα Αμερικανών μισθοφόρων. Με τη στήριξη του προέδρου Σι Τζινπίνγκ και της πανίσχυρης υπηρεσίας προπαγάνδας του Κινεζικού Κομμουνιστικού Κόμματος, οι Κινέζοι διπλωμάτες της νέας γενιάς καλούνται να επιδείξουν την πατριωτική αφοσίωσή τους με ενίοτε απειλητικές δηλώσεις στις χώρες όπου εδρεύουν.

«Υπάρχει μια νέα φουρνιά Κινέζων διπλωματών, οι οποίοι μοιάζει να ανταγωνίζονται μεταξύ τους σε ριζοσπαστισμό και προβλητική στάση απέναντι στις χώρες όπου έχουν διορισθεί. Έχουν έλθει σε αντιπαράθεση με όλες τις χώρες της Βόρειας Ευρώπης και έχουν αποξενωθεί από κάθε κυβέρνηση στην περιοχή», λέει ο Φρανσουά Γκοντεμάν, ειδικός της Ασίας στο

Διαφημιστική καταχώριση της Huawei στο κέντρο του Λονδίνου. Ευρωπαϊκές χώρες, κυρίως η Γαλλία και η Γερμανία, ξανασκέφτονται τη συμμετοχή της κινεζικής εταιρείας στα δίκτυα 5G.

Το Πεκίνο επέλεξε μαχητική στάση απέναντι στους επικριτές του.

Ινστιτούτο Montaigne στο Παρίσι.

Μετά το ξέσπασμα της επιδημίας, η στάση του Πεκίνου σκλήρυνε, αποδεικνύοντας ότι το κινεζικό καθεστώς θεωρεί τον κορωνοϊό, την ελλιπή διαχείριση και τις οικονομικές επιπτώσεις του σημαντικές απειλές για την εσωτερική ασφάλεια και το διεθνές κύρος της χώρας. Τον τελευταίο μήνα, τουλάχιστον έξι Κινέζοι πρέσβεις, σε Γαλλία, Καζακστάν, Νιγηρία, Ουγκάντα, Γκάνα και Κένυα, εκλήθησαν να δώσουν εξηγήσεις για παραπληροφόρηση ή για κρούσματα ρατσιστικής συμπεριφοράς με θύματα Αφρικανούς στην Γκανγκζού (πρώην Καντόνα).

Απειλή

Την περασμένη εβδομάδα, η Κίνα απείλησε ότι θα παρακρατήσει την υγειονομική βοήθεια που θα προσέφερε στην Ολλανδία, με αφορμή τις σχέσεις της Χάγης με την Ταϊβάν. Η κινεζική πρεσβεία στο Βερολίνο ενεπλάκη σε δημόσια αντιπαράθεση με την ταμπλόιντ εφημερίδα Bild, μετά την πρόταση της εφημερίδας για αποζημίωση 160 δισ. δολαρίων από την Κίνα στη Γερμανία για τον κορωνοϊό.

Ο πρόεδρος Τραμπ δήλωσε ότι η κυβέρνησή του θα εγκαταλείψει «σοβαρές έρευνες» για τη διαχείριση του ξεσπάσματος της πανδημίας από το Πεκίνο. Οι αμερικανικές

υπηρεσίες πληροφοριών αναζητούν τώρα την πηγή του ιού, προωθώντας σενάρια ότι αυτός δημιουργήθηκε σε στρατιωτικό εργαστήριο της Γουχάν, παρά τις αμφιβολίες ειδικών. Ο Τραμπ ανέφερε επίσης ότι εξετάζει την άσκηση αγωγών κατά του Πεκίνου, ζητώντας αποζημίωση 10 εκατ. δολαρίων για κάθε Αμερικανό που έχασε τη ζωή του από την COVID-19.

«Το Πεκίνο αντιμετωπίζει το αίτημα αυτό σαν σύγχρονη εκδοχή των αποζημιώσεων που υποχρεώθηκε να καταβάλει η Κίνα μετά την εξέγερση των Μπόξερ στις αρχές του 20ού αιώνα. Το κόμημα καλλιέργει τη ρητορική της εθνικής ταπείνωσης και καθιστά έτσι αδύνατο κάθε συμβιβασμό σε αιτήματα για αποζημιώσεις», λέει η Τερέζα Φάλον, επικεφαλής του ινστιτούτου του Centre for Russia Europe Asia Studies. Ο πρόεδρος Σι θεώρησε επιβεβλημένη την προώθηση αφηγημάτων, το οποίο αποσιωπά την ανικανότητα του κρατικού μηχανισμού στην πρώτη φάση της επιδημίας και εμφανίζει την Κίνα να επικρατεί πάνω στην ασθένεια χάρη στην κομμητική ενότητα. Σύμφωνα με την τελευταία εκδοχή του κινεζικού αφηγήματος, ο ιός δεν προήλθε καν από την Κίνα, αλλά από εργαστήριο του αμερικανικού στρατού.

Η κινεζική διπλωματική μαχητικότητα βλάπτει, όμως, τα συμφέροντα του Πεκίνου στη διεθνή σκηνή. «Στη Γερμανία, η καχυποψία απέναντι στην Κίνα έχει αυξηθεί σε τέτοιο βαθμό, που κανένα υπουργείο δεν γνωρίζει πώς να διαχειρισθεί τις σχέσεις με το Πεκίνο», λέει η Άγκελα Στάντσελ, ειδικός της Κίνας σε γερμανικό ινστιτούτο μελετών. Η Γαλλία, η οποία παραδοσιακά διατηρούσε καλές σχέσεις με την Κίνα, έχει εκφράσει τη δυσφορία της για πρόσφατες επικριτικές δηλώσεις Κινέζων διπλωματών. Στις δηλώσεις αυτές, Κινέζοι διπλωμάτες υπονόησαν ότι οι Γάλλοι επέτρεψαν σκόπημα τον θάνατο τρώγιων γηροκομείων.

Στην Πολωνία, η κυβέρνηση Ντόντα φέρεται –σύμφωνα με την Αμερικανίδα πρέσβειρα στη χώρα– να δέχθηκε πιέσεις για να εκφράσει δημόσια την ευγνωμοσύνη της στον πρόεδρο Σι για την υγειονομική βοήθεια του Πεκίνου, αφήνοντας να εννοηθεί πως η βοήθεια αυτή θα παραδιδόταν μόνον ύστερα από δημόσια δήλωση ευχαριστιών του Πολωνού προέδρου.

Των **SUN WENJI**
και **LI ZHIHUI**
XINHUA

ΠΕΚΙΝΟ. Η Κίνα κερδίζει τον πόλεμο εναντίον του νέου κορωνοϊού, ο οποίος, όπως βεβαιώνουν οι επιστήμονες, έχει φυσική προέλευση, αλλά η χώρα υποχρεώνεται να δώσει τη μάχη και με έναν άλλο, «πολιτικό ιό», τον οποίο διαδίδουν κύκλοι της Ουάσιγκτον.

Αμερικανοί πολιτικοί υποστηρίζουν ότι η Κίνα πρέπει να καταστεί υπόλογη για απόκρυψη πληροφοριών στα πρώτα στάδια της πανδημίας. Ωστόσο, η κατηγορία περί «συγκάλυψης» επιστρέφεται στις ΗΠΑ, καθώς όλος ο κόσμος μπορεί να δει την ανικανότητα της στη διαχείριση της υγειονομικής κρίσης. Αντί να συκοφαντούν την Κίνα, θα ήταν καλύτερα να αφιερώσουν τον χρόνο τους στην αντιμετώπιση της πανδημίας στο εσωτερικό της χώρας τους.

Το αντικινεζικό αφήγημα Αμερικανών πολιτικών κατά κανόνα αποσιωπά τον ρόλο ανθρώπων όπως η Ζανγκ Τζισιάν, η 54χρονη πνευμονολόγος, η οποία πρώτη προειδοποίησε τις υγειονομικές αρχές για έναν καινούργιο, επικίνδυνο κορωνοϊό στα τέλη Δεκεμβρίου, στην πόλη Γουχάν. Στις 27 Δεκεμβρίου, η δρ Ζανγκ, διευθύντρια της μονάδας εντατικής θεραπείας στο Περιφερειακό Νοσοκομείο Ολοκληρωμένων Δυτικής και Κινεζικής Ιατρικής της επαρχίας Χουμπέι, έδωσε την αναφορά της στο ίδρυμα, το οποίο αμέσως τη διαβίβασε στο περιφερειακό κέντρο ελέγχου των λοιμώξεων. Εκείνη τη στιγμή, οι πληροφορίες για τον νέο ιό ήταν ελάχιστες και ουδείς γνώριζε πώς διαδόθηκε.

Στις 30 Δεκεμβρίου, η δημοτική επιτροπή υγείας της Γουχάν έστειλε επείγουσα ειδοποίηση για άγνωστης προέλευσης πνευμονία στην πόλη. Η Εθνική Επιτροπή Υγείας έστειλε ομάδα εργασίας και επιτελείο ειδικών στη Γουχάν τις πρώτες πρωινές ώρες της 31ης Δεκεμβρίου, με αποστολή τον συντονισμό των μέτρων αντιμετώπισης της νόσου και των ερευνών γύρω από τον νέο ιό.

Η Κίνα μοιράστηκε γρήγορα τις πληροφορίες της με τη διεθνή κοινότητα. Από τις 3 Ιανουαρίου, άρχισε να ενημερώνει σε τακτική βάση τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (ΠΟΥ) και άλλες

«Ο **Τραμπ** επανειλημμένως επανέλαβε την Κίνα μέχρι τον Φεβρουάριο, για να στραφεί εναντίον της όταν η κατάσταση στις ΗΠΑ επιδεινώθηκε», θυμίσει ο καθηγητής Τζέφρεϊ Σακς.

Η εκστρατεία παραπληροφόρησης του Λευκού Οίκου και η πραγματικότητα.

χώρες, συμπεριλαμβανομένων των Ηνωμένων Πολιτειών, για τις πιο πρόσφατες εξελίξεις. Στις 12 Ιανουαρίου, η Κίνα διαβίβασε στον ΠΟΥ τις πληροφορίες που είχε συλλέξει για το γονιδίωμα του νέου ιού, οι οποίες έγιναν η βάση για τις διεθνείς επιστημονικές έρευνες με στόχο την παρασκευή εμβολίου.

Οι κινεζικές αρχές έλαβαν ολοκληρωμένα, αυστηρότατα μέτρα και αποτελεσματικές δράσεις για τον έλεγχο και την πρόληψη διαδόσεων της επιδημίας. Ωστόσο, οι Αμερικανοί πολιτικοί δεν θέλουν να παραδεχθούν ότι καταφέραμε να θέσουμε υπό έλεγχο την πανδημία σε σχετικά μικρό χρονικό διάστημα.

Τι δείχνουν τα στοιχεία

«Τα στοιχεία μιλούν από μόνα τους. Η Κίνα έθεσε υπό έλεγχο την επιδημία, οι ΗΠΑ όχι. Η Κίνα εφάρμοσε αυστηρή απαγόρευση κυκλοφορίας, ενώ οι ΗΠΑ όχι», δηλώνει ο Τζέφρεϊ Σακς, καθηγητής και διευθυντής του Κέντρου Βιώσιμης Ανάπτυξης στο Πανεπιστήμιο Κολούμπια, στη Νέα Υόρκη.

«Στην πραγματικότητα, ο Τραμπ επανειλημμένως επαινεί την Κίνα μέχρι τον Φεβρουάριο, για να στραφεί εναντίον της όταν η κατάσταση στις ΗΠΑ επι-

δεινώθηκε», προσθέτει.

Το νομοθετικό σώμα της Κίνας και το κορυφαίο όργανο πολιτικού σχεδιασμού θα αρχίσουν να λειτουργούν εντός του Μαΐου. Συναθροίσεις τόσο μεγάλων κλίμακας στο Πεκίνο επιβεβαιώνουν τις επιτυχίες στην αναχαίτιση της νόσου, αν και απαιτούν εντατικές προσπάθειες ώστε να αποτραπεί το ενδεχόμενο υποτροπής. Η κοινή γνώμη εμπιστεύεται την κυβέρνηση, όπως μαρτυρούν η επιστροφή στην εργασία και η μεγάλη αύξηση του εσωτερικού τουρισμού. Την Πρωτομαγιά, λειτουργούσαν 7.394 τρένα, μεταφέροντας 7,37 εκατομμύρια ταξιδιώτες. Μέχρι τις 25 Απριλίου είχε ανοίξει εκ νέου το 98,5% των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων.

Ο κώδων κινδύνου

Όταν η Κίνα προσπαθούσε να αντιμετωπίσει τον ιό, ο κώδων του κινδύνου ηχούσε δυνατά σε όλο τον κόσμο. Ωστόσο, η αμερικανική κυβέρνηση φάνηκε να ανησυχεί περισσότερο για την πολιτική της ατζέντα παρά για τη δημόσια υγεία, κρύβοντας από την κοινή γνώμη τη σοβαρότητα της απειλής.

Ορισμένοι ειδικοί υποστηρίζουν ότι το παράθυρο ευκαιρίας δύο μηνών που δώρισε η Κίνα στον υπόλοιπο κόσμο χαρμίστηκε από την αμερικανική κυβέρνηση λόγω εσφαλμένης κρίσης και ελλείπους προετοιμασίας. Οι προειδοποιήσεις της Κίνας έπεσαν σε ώτα μη ακουόντων. Για να αποπροσανατολισούν από τις δικές τους ευθύνες, αναζητήσαν αποδιοπομπαίο τράγο.

Όπως σημειώνει ο Ρίτσαρντ Χόρτον, διευθυντής του βρετανικού ιατρικού περιοδικού The Lancet, οι θεωρίες συνωμοσίας μπορούν να υπονομεύσουν τις διεθνείς προσπάθειες για την αντιμετώπιση του ιού. «Είναι πολύ σημαντικό να καταλάβουμε την προέλευση του ιού, να τη μελετήσουμε επιστημονικά και όχι να επιτρέψουμε σε θεωρίες συνωμοσίας να δηλητηριάσουν τη σκέψη μας», έγραψε σχετικά. Καθώς η εκστρατεία σπύλωσης της Κίνας συνεχίζεται, η πραγματική εικόνα μιας αμερικανικής κυβέρνησης ανίκανης να διαχειριστεί την υγειονομική κρίση προβάλλει καθαρά μπροστά σε όλο τον κόσμο.

Η γεωπολιτική διάσταση της κούρσας για το εμβόλιο

Κυβερνητικές πιέσεις στους επιστήμονες για γρήγορη λύση του προβλήματος

Των **DAVID E. SANGER, DAVID D. KIRKPATRICK, CARL ZIMMER, KATIE THOMAS** και **SUI-LEE WEE**
THE NEW YORK TIMES

Τέσσερις μήνες αφότου ο νέος κορωνοϊός ξεκίνησε τη θανατηφόρα πορεία του στην υφήλιο, η αναζήτηση εμβολίου έχει λάβει μία τόσο επείγουσα διάσταση, πρωτόγνωρη για την ιατρική έρευνα με τεράστιες επιπτώσεις στη δημόσια υγεία, την παγκόσμια οικονομία και την πολιτική. Επτά από τα περίπου 90 σχέδια που έχουν αναλάβει κυβερνήσεις, φαρμακευτικές εταιρείες, επιχειρήσεις βιοτεχνολογικής καινοτομίας και ακαδημαϊκά εργαστήρια έχουν φτάσει στο στάδιο των κλινικών δοκιμών. Με τους διενθεις ηγέτες, ανάμεσά τους και τον πρόεδρο Ντόναλντ Τραμπ να πιέζουν για την επίτευξη προόδου και τα κέρδη να προδιαγράφονται ιλιγγιώδη για τη βιομηχανία, κατασκευαστές φαρμάκων και ερευνητές αφήνουν να εννοηθεί ότι προχωρούν με αδιανόητες ταχύτητες.

Ωστόσο, η όλη διαδικασία παραμένει αβέβαιη, κυρίως κατά πόσον οποιοδήποτε εμβόλιο θα αποδείχθεί αποτελεσματικό, πόσο γρήγορα θα είναι διαθέσιμο σε εκατομμύρια ή δισεκατομμύρια ανθρώπους και αν η βίαιη αυτή είναι εις βάρος της ασφάλειας, συμπιέζοντας μία διαδικασία που θα έπαιρνε δέκα χρόνια σε διάστημα δέκα μηνών.

Είναι ενδεικτικό ότι χώρες και επιχειρήσεις κατασκευάζουν γραμμές παραγωγής προτού ακόμη αποκτήσουν κάτι χειροπιαστό για να παραγάγουν.

Οι ειδικοί εκτιμούν ότι πιο υποσχόμενο πεδίο είναι ίσως η ανάπτυξη θεραπειών για την επιτάχυνση της ανάρρωσης από την COVID-19, το νόσο που προκαλεί ο ιός. Πρόκειται για μια προσέγγιση που έχει γεννήσει αισιοδοξία την τελευταία εβδομάδα, μέσω των αρχικά ενθαρρυντικών αποτελεσμάτων του αντιικού φαρμάκου κατά του Εμπολα, remdesivir.

Σε μία εποχή έντονου εθνικισμού, η γεωπολιτική διάσταση της κούρσας για το εμβόλιο είναι εξίσου σύνθετη με την ιατρική. Η πολυμνη αμοιβαία δαιμονιοποίηση μεταξύ ΗΠΑ και Κίνας για τις απαρχές του ιού έχουν δηλητηριάσει τις προσπάθειες συνεργασίας μεταξύ τους. Η αμερικανική κυβέρνηση προειδοποιεί ότι οι αμερικανικές καινοτομίες πρέπει να προστατευθούν από κλοπή, δείχνοντας πάνω από όλα προς την πλευρά του Πεκίνου. «Η βιοϊατρική έρευνα έχει επί μακρόν γίνει στόχος κλοπής από την κινεζική κυβέρνηση και

Περίπου 90 έρευνες «τρέχουν» πυρετωδώς σε όλο τον κόσμο για την ανακάλυψη εμβολίου κατά του νέου κορωνοϊού, εκ των οποίων οι επτά βρίσκονται στο στάδιο των κλινικών δοκιμών.

Πολλά τα προσδοκώμενα κέρδη

Η ανάπτυξη νέου εμβολίου στοιχίζει εκατοντάδες εκατομμύρια δολάρια. Οι φαρμακευτικές εταιρείες όμως αποφεύγουν να αποκαλύψουν τα κέρδη τους. Σύμφωνα με εκτιμήσεις, η παραγωγή εμβολίου HPV για τον καρκίνο του τραχήλου της μήτρας απέφερε πέντε φορές την αρχική επένδυση. Το βέβαιο είναι ότι η ταχύτητα αυξανόμενη αγορά εμβολίων έχει γίνει η μεγαλύτερη πηγή ανάπτυξης της φαρμακευτικής βιομηχανίας. Πρόσφατα, ο πρώην επίτροπος της Υγηρεσίας Τροφίμων και Φαρμάκων, Σκοτ Γκότλιμπ, ανέφερε ότι οι ΗΠΑ πρέπει να κερδίσουν τον αγώνα δρόμου για το εμβόλιο, για να επικρατήσουν της Κίνας και να εξασφαλίσουν τη γραμμή παραγωγής. Πάντως, όποιο εμβόλιο κι αν φτάσει πρώτο στην αγορά, η προσφορά θα υπολείπεται κατά πολύ της διεθνούς ζήτησης για αρκετούς μήνες. Η μάχη για τον προστατευτικό εξοπλισμό ήταν ενδεικτική, όταν οι ΗΠΑ κατηγορήθηκαν για σύγχρονη πειρατεία μετά την προσπάθειά τους να υποκλέψουν μάσκες που προορίζονταν για την Ευρώπη. Η Κίνα από την άλλη χρησιμοποίησε τη διανομή εξοπλισμού και τεστ για να ασκήσει επιρροή. Φανταστείτε τι θα γίνει με το εμβόλιο.

τα εμβόλια και οι θεραπείες κατά του κορωνοϊού είναι το Ιερό Δισκοπότηρο του σήμερα», επισημαίνει ο Τζον Σ. Ντίμπερς, αναπληρωτής υπουργός Δικαιοσύνης για την εθνική ασφάλεια. «Βάζοντας στην άκρη την εμπορική αξία, έχει μεγάλη γεωπολιτική σημασία ποιος θα είναι ο πρώτος που θα αναπτύξει τη θεραπεία ή το εμβόλιο. Θα χρησιμοποιήσουμε όλα τα εργαλεία που έχουμε για να θωρακίσουμε την αμερικανική έρευνα», συμπληρώνει. Η κλίμακα της παγκόσμιας προσπάθειας είναι τέτοια που οι κυβερνήσεις και οι επιχειρήσεις κατασκευάζουν γραμμές παραγωγής προτού ακόμη αποκτήσουν κάτι χειροπιαστό να παραγάγουν.

Ζήτηση και προσφορά

Όλος ο κόσμος συμφωνεί: χρειάζομαστε ένα εμβόλιο για τον κορωνοϊό. Μόλις όμως αποκτήσουμε ένα, θα είναι σαν ανοίγουμε μια κονσέρβα με σκουλήκια. Παρά την αφοσίωση του Ιδρύματος Μπιλ και

Μελίνα Γκέιτς, η διεθνής ζήτηση αναμένεται να ξεπεράσει την αρχική προσφορά. Και τότε τι; Πώς θα αποφύγουμε να επαναληφθεί ο γνωστός διαγκωνισμός που είδαμε για την εξασφάλιση προστατευτικού εξοπλισμού και διαγνωστικών τεστ;

Οι πλούσιες χώρες θα ανταγωνιστούν για πρόσβαση σε οποιοδήποτε εμβόλιο κυκλοφορήσει πρώτο στην αγορά. Οι φτωχές χώρες, στο πίσω μέρος της ουράς, θα πρέπει να περιμένουν να αποκτήσει προέγκριση από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας το εμβόλιο και να διανεμηθεί από τις οργανώσεις αρωγής. Υπάρχουν πάνω από 25 εκατ. πρόσφυγες στον κόσμο και φιλοξενούνται κατά 80% σε αναπτυσσόμενες χώρες. Είναι αυτοί που είναι λιγότερο πιθανό να συνυπολογιστούν σε κάποια κυβερνητική παραγγελία εμβολίου και εκείνοι που είναι απίθανο να εμβολιαστούν. Οι πληθυσμοί τους μπορεί έτσι να γίνουν εστίες επανεμφάνισης της επιδη-

μίας που όχι μόνο θα οδηγήσει σε διάδοση του ιού αλλά θα τους στιγματίσει περαιτέρω.

Όλα αυτά εγείρουν το ερώτημα: μήπως έχουμε υπερβολικά μεγάλες προσδοκίες; Μήπως έχουμε επενδύσει πολλές ελπίδες και αποθέματα εις βάρος των άλλων μέτρων προστασίας της δημόσιας υγείας.

Η σύγχρονη πίστη μας στην ισχύ των εμβολίων εδραιώθηκε στη δεκαετία του 1970. Εκείνη την εποχή αξιωματικοί των υπηρεσιών υγείας ήθελαν να ενισχύσουν τη διεθνή αφοσίωση στην καταπολέμηση των ασθενειών και τη βελτίωση της δημόσιας υγείας σε όλο τον κόσμο. Σε ένα φιλόδοξο συνέδριο στο Αλμάτι του Καζακστάν το 1978, ηγέτες του τομέα σε όλο τον κόσμο υπέγραψαν διακήρυξη με την οποία ανέφεραν ότι η κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη είναι ζωτικής σημασίας για την υγεία και πως η περιθάλψη θα πρέπει να ενσωματωθεί σε στόχους όπως η πρόσβαση σε καθαρό πόσιμο νερό και η διασφάλιση ασφαλών εργασιακών συνθηκών. Επικριτές της διακήρυξης, ανάμεσά τους και αρκετοί από τις ΗΠΑ, ισχυρίστηκαν ότι οι στόχοι ήταν μη ρεαλιστικοί και δαπανηροί. Αντ' αυτού, είπαν, η έμφαση έπρεπε να δοθεί στην αντιμετώπιση συγκεκριμένων ασθενειών μέσω αποτελεσματικών μέσων, όπως τα εμβόλια. Οι επικριτές της διακήρυξης επικράτησαν.

Το πρόβλημα είναι πως τα εμβόλια και η διεθνής πολιτική είναι άμεσα συνδεδεμένα. Και αυτήν τη φορά να ισχύσει το ίδιο. Με δεδομένο μάλιστα ότι η πανδημία αποδεκάτισε οικονομίες, «πάγωσε» την καθημερινότητα και συγκλόνισε την πολιτική σκηνή, η μάχη για το εμβόλιο θα είναι βιαιότερη από ποτέ.

Στο παιχνίδι έχουν μπει κατάσκοποι και χάκερ

Στο «Αγίο Δισκοπότηρο» της εποχής της πανδημίας, ένα εμβόλιο που θα μας θωρακίζει έναντι της COVID-19, εστιάζουν το ενδιαφέρον και τις κακόβουλες δραστηριότητες τους χάκερ και υπηρεσίες πληροφοριών και κατασκοπείας σε όλο τον κόσμο, σύμφωνα με ανακοινώσεις που έγιναν από αξιωματικούς αμερικανικών και βρετανικών φορέων.

Ειδικότερα, ο Μπιλ Εβανίνα, επικεφαλής του Κέντρου Αντικατασκοπείας και Ασφάλειας των ΗΠΑ, δήλωσε πριν από λίγες ημέρες ότι η αμερικανική κυβέρνηση έχει προειδοποιήσει ερευνητικά και ιατρικά κέντρα για τον κίνδυνο, χωρίς ωστόσο να αποκαλύψει αν έχει επιβεβαιωθεί υποκλοπή επιστημονικών στοιχείων. Παρόμοια κακόβουλη δραστηριότητα επιβεβαιώνουν και βρετανικοί φορείς, ενώ θύμα κυβερνοεπιθέσεων έπεσε και η Τσεχία, όπου δύο νοσηλευτικά ιδρύματα ανέφεραν επιθέσεις χάκερ τον Απρίλιο.

Ο Μπιλ Εβανίνα επισημαίνει πως ξένες κυβερνήσεις και υπηρεσίες πληροφοριών κάνουν ό,τι μπορούν για να υποκλέψουν τα στοιχεία της έρευνας για το εμβόλιο, προκειμένου να το διαθέσουν κατά προτεραιότητα στους πολίτες τους.

Την ίδια στιγμή, προσπαθείς υποκλοπής επιστημονικών δεδομένων από «κυβερνητικούς παίκτες» καταγράφονται και στη Βρετανία. Το κέντρο κυβερνοασφάλειας της χώρας επισήμανε ότι οι προσπάθειες διείσδυσης ξένων κρατών σε βρετανικά πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα έχουν αυξηθεί σημαντικά τον τελευταίο καιρό, χωρίς πάντως επιτυχία. Πίσω από τις προσπάθειες υποκλοπής των επιστημονικών δεδομένων, εκτιμούν οι Βρετανοί ειδικοί, βρίσκονται «εχθρικά κράτη», όπως το Ιράν και η Ρωσία, χωρίς να αποκλείουν ότι κάποιο ρόλο διαδραματίζει και η Κίνα. Ενδεικτικό της κατάστασης επιφυλακής που επικρατεί είναι το γεγονός ότι το Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης, όπου καταγράφεται μια από τις πιο πολλά υποσχόμενες προσπάθειες παρασκευής εμβολίου, με κλινικές δοκιμές σε ανθρώπους, συνεργάζεται με το κέντρο κυβερνοασφάλειας προκειμένου να προστατεύσει την έρευνά του.

Η πραγματική απειλή από τις κυβερνοεπιθέσεις διαφαίνεται από το γεγονός ότι, πριν από μερικές ημέρες, το βρετανικό Κέντρο Κυβερνητικής Ασφάλειας και η Υπηρεσία Κυβερνοασφάλειας και Ασφάλειας Υποδομών των ΗΠΑ θεώρησαν σκόπιμη την έκδοση ειδικής ανακοίνωσης-οδηγίας σχετικά με την κακόβουλη δραστηριότητα εναντίον ερευνητικών κέντρων, πανεπιστημίων, νοσηλευτικών ιδρυμάτων, φαρμακευτικών βιομηχανιών και παρόμοιων φορέων. Σύμφωνα με τους ειδικούς των υπηρεσιών, οι χάκερ εφαρμόζουν τη μέθοδο του «password spraying», δοκιμάζοντας, δηλαδή, τους πιο συνηθισμένους κωδικούς πρόσβασης σε χιλιάδες λογαριασμούς ταυτόχρονα. Με αυτή τη γνώση, οι υπηρεσίες

ασφαλείας καλέσαν όλους τους οργανισμούς που βρίσκονται στο στόχαστρο να επiléγουν με μεγάλη προσοχή «ισχυρούς» κωδικούς. Επίσης, οι υπηρεσίες υπογραμμίζουν ότι οι χάκερ στοχεύουν και εναντίον πολιτών που, λόγω της πανδημίας, αναγκάζονται να εργάζονται από το σπίτι τους, επισημαίνοντας ότι τα στοιχεία για την COVID-19, και όχι μόνο για το εμβόλιο, εποφθαλμιούν όχι μόνο «κρατικοί» παίκτες αλλά και απλοί εγκληματίες, που στη συνέχεια θα ζητήσουν λύτρα προκειμένου να επιστρέψουν τα κλεμμένα δεδομένα στον νόμιμο κάτοχό τους.

Μπορεί οι κυβερνοεπιθέσεις να ενισχύθηκαν τον τελευταίο καιρό, αλλά ήδη από τον Απρίλιο ο υπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ Μάικ Πομπέο, ο οποίος δεν σταματά να εξαπολύει επιθέσεις κατά της Κίνας από την αρχή της πανδημίας, είχε δηλώσει στο Fox News ότι η μεγαλύτερη πρόκληση που αντιμετώπιζαν οι ΗΠΑ ήταν η προστασία της χώρας από τις κινεζικές κυβερνοεπιθέσεις.

Τον Μάρτιο, το Κέντρο Ασφάλειας στον Κυβερνοχώρο του Καναδά προειδοποίησε πως «κάποιοι

Προσπάθειες υποκλοπής επιστημονικών στοιχείων που αφορούν τις έρευνες για το εμβόλιο.

θα προσπαθήσουν να υποκλέψουν την πνευματική ιδιοκτησία οργανισμών που δραστηριοποιούνται στην έρευνα της πανδημίας COVID-19».

Το ενδιαφέρον για τις επιστημονικές εξελίξεις δεν εξαντλείται στους χάκερ. Υπηρεσίες πληροφοριών των ΗΠΑ και άλλων κρατών της Δύσης ενδιαφέρονται πολύ να ανακαλύψουν τι ακριβώς συμβαίνει στο εσωτερικό της Κίνας και ποιος είναι ο πραγματικός αριθμός θανάτων και κρουσμάτων της COVID-19 στη χώρα, αλλά και να συλλέξουν πληροφορίες σχετικά με τις κινεζικές έρευνες τόσο για το εμβόλιο όσο και για αποτελεσματικά φάρμακα κατά της νόσου.

Ο Τζέιμς Σάλιβαν, του Βασιλικού Ινστιτούτου Ενιαίων Υπηρεσιών, επιστημονικού επιτελείου για τη διεθνή άμυνα και την κυβερνοασφάλεια, τόνισε ότι δεν είναι παράξενο ότι κάποιοι προσπαθούν να υποκλέψουν στοιχεία σχετικά με το εμβόλιο. «Βρισκόμαστε μπροστά σε μίαν εντελώς νέα ευκαιρία για τη συγκεντρωτική πληροφοριών και την πρόκληση αναστάτωσης. Σίγουρα οι κυβερνοεπιθέσεις μπορούν να συμβάλουν στη γιγάντωση της πολιτικής έντασης και δεν αποτελεί έκπληξη ότι αυτό συμβαίνει σε έναν τομέα που η ανάπτυξη του νέου εμβολίου. Κράτη και εγκληματίες οργανώσεις που θέλουν να υποκλέψουν το εμβόλιο δεν έχουν ούτε όρια ούτε ενδοιασμούς», κατέληξε ο Σάλιβαν.

REUTERS, A.P.

Η διασπορά του ιού της παραπληροφόρησης απο την Ακροδεξιά

Μια πραγματική πανδημία παραπληροφόρησης, που εκπορεύεται από την Ακρά Δεξιά, κάνει θραύση στο Facebook ταυτόχρονα με την πανδημία. Η ιστοσελίδα κοινωνικής δικτύωσης βρίθει παράδοξων αναρτήσεων για την COVID-19, χωρίς ωστόσο να είναι προφανείς οι ιδεολογίες και τα συμφέροντα που κρύβονται πίσω από τα μυθεύματα και τις θεωρίες συνωμοσίας. Έρευνα του BBC και του Ινστιτούτου Στρατηγικού Διαλόγου, που μάχεται εναντίον του εξτρεμισμού, απέδειξε ότι πολιτικοί εξτρεμιστές και περιθωριακές ιατρικές κοινότητες προσπάθησαν να εκμεταλλευθούν διαδικτυακά την πανδημία.

Οι ερευνητές συγκέντρωσαν 150.000 δημόσιες αναρτήσεις στο Facebook, μετά τον Ιανουάριο, από 38 ακροδεξιές ομάδες και σε-

λίδες. Χρησιμοποίησαν λέξεις-κλειδιά προκειμένου να αναγνωρίσουν το κεντρικό θέμα κάθε ανάρτησης και αλγορίθμους για να χαρτογραφίσουν ποια θέματα συνηθίζει να συζητάει κάθε ομάδα, γενικά. Έτσι κατέληξαν σε πέντε ομάδες, αναλόγως του κυρίαρχου θέματος συζήτησης (μετανάστευση, Ισλάμ, ιουδαϊσμός, ΛΟΑΤΚΙ, ελίτ κ.λπ.).

Στις τέσσερις πρώτες, τα επίπεδα δραστηριότητας παρέμειναν σταθερά μετά την επιβολή lockdown, αλλά οι συζητήσεις επικεντρώνονταν στη διασύνδεση κάθε βασικού θέματος με την πανδημία. Στην ομάδα που συζητούσε το θέμα του Ισλάμ, π.χ., οι περισσότερες αναρτήσεις συνέδεαν τους μουσουλμάνους με τον κορωνοϊό, υποστηρίζοντας ότι για αυτούς δεν ίσχυαν τα περιοριστικά

Πολλές είναι οι αναρτήσεις όσων πιστεύουν ότι ο ιός ήταν κατασκευασμένος, ο κίνδυνός του υπερτιμημένος ή ότι υπήρχε ήδη θεραπεία.

μέτρα, κατηγορώντας τους για τη διασπορά του κορωνοϊού και εκφράζοντας ελπίδες ότι θα κολλήσουν. Η πέμπτη ομάδα, ωστόσο, όπου το κυρίαρχο θέμα συζήτησης ήταν οι ελίτ, εμφάνισε αξιοσημείωτη αύξηση της δραστηριότητάς της και οι συζητήσεις εστιάζονταν στη σχέση τους -Τζεφ Μπέζος, Μπιλ Γκέιτς, Ρότσιλντς και Τζόρτζ Σόρος- με το λεγόμενο «βαθύ κράτος» και τη διασπορά της πανδημίας. Τα μέλη της ομάδας πίστευαν, επίσης, ότι ο ιός ήταν κατασκευασμένος, ο κίνδυνός του υπερτιμημένος ή ότι υπήρχε ήδη θεραπεία. «Οι συζητήσεις εναντίον των ελίτ αυξήθηκαν δραματικά, όπως και η θεωρία ότι τα περιοριστικά μέτρα είναι μέθοδος κοινωνικού ελέγχου», λέει η Χλόη Κόλιμπερ, που συντόνισε τη μελέτη.

Η περαιτέρω έρευνα των αναρτήσεων αποκάλυψε τη στενή σύνδεσή τους με ιστοσελίδες του πολιτικού και ιατρικού περιθωρίου, που συστηματικά κοινοποιούσαν ψευδείς πληροφορίες. Η επισκεψιμότητά τους, ωστόσο, ήταν εντυπωσιακή. Την περίοδο που η ιστοσελίδα του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας δέχθηκε 6,2 εκατ. επισκέψεις και του Κέντρου Πρόληψης Νοσημάτων και Ελέγχου (CDC) των ΗΠΑ 6,4 εκατ., οι 34 σχετικές ιστοσελίδες δέχθηκαν περισσότερα από 80 εκατομμύρια επισκέψεις. Ανάμεσά τους, 1.500.000 επισκέψεις είχε η ιστοσελίδα HumansAreFree.com, που ισχυρίζεται ότι η πανδημία είχε προετοιμαστεί από χρόνια, και 1,7 εκατ. η RealFarmacy.com, που υποστηρίζει ψευδώς ότι οι υπεριώδεις λάμπες θεραπεύουν τον κορωνοϊό.

Αυτό που ο ΠΟΥ αποκάλεσε «πανδημία παραπληροφόρησης» (Infodemic) μοιάζει περισσότερο σαν ένα παράλληλο σύμπαν, με κοινωνικά οργανώματα, ακτιβισμό και, φυσικά, πωλήσεις προϊόντων. Εκεί αναμειγνύονται η ακραία πολιτικήθεώρηση και η περιθωριακή ιατρική. Αμφότερες πιστεύουν ότι τα περιοριστικά μέτρα (lockdown) στοχεύουν στον κοινωνικό έλεγχο, και όχι στην πρόληψη της διασποράς της COVID-19, και υποσχονται στους «ακολουθούς» τους ότι θα τους απελευθερώσουν. Αυτό το παράλληλο σύμπαν συνιστά μια πραγματικά αυξανόμενη απειλή για την τήρηση των περιοριστικών μέτρων, αλλά και την επιστημονική και πολιτική συναίνεση πάνω στην οποία βασίζονται.

BBC, A.P.

Το όραμα του ιδιόκτητου γηπέδου γίνεται πραγματικότητα

Στην Κοκκινотριμηθιά θα αναερθεί το «σπίτ» του ΑΠΟΕΛ χωρητικότητας 14.500 θεατών

ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΤΤΙΧΗ

Την αποκάλυψη ότι ο ΑΠΟΕΛ προχωρεί αποφασιστικά στην δημιουργία ιδιόκτπτου γηπέδου στην Κοκκινотριμηθιά, έκανε ο πρόεδρος της Εταιρείας «ΑΠΟΕΛ Ποδόσφαιρο», Πρόδρομος Πετρίδης. Οι σημαντικές αποκαλύψεις του Πρόδρομου Πετρίδη έγιναν την περασμένη Πέμπτη σε συνέντευξη εφ’ όλης της ύλης στην εβδομαδιαία εκπομπή «Χωρίς VAR», στο Cblanet Sports 1.

Ο Πρόδρομος Πετρίδης αναφέρθηκε στις εξελίξεις που αφορούν στην προσπάθεια του ΑΠΟΕΛ για ανέγερση

Η διοίκηση του ΑΠΟΕΛ ενημέρωσε την UEFA και δέχτηκε συμβουλές που αφορούν στην τεχνική υποδομή και όχι μόνο.

ιδιόκτητου γηπέδου, τονίζοντας πως έχει προχωρήσει αρκετά το θέμα, με τη διοίκηση να έχει καταλήξει σε δυο σχέδια, από τα οποία θα επιλεγεί ένα.

Ονειρο ζωής

Ο πρόεδρος του ΑΠΟΕΛ δήλωσε συγκεκριμένα: «Είναι ένα όνειρο ζωής του κάθε ΑΠΟΕΛίστα. Ευτυχίσασμε φέτος και αναθέσαμε σε οικονομικό οίκο να μας κάνει μια μελέτη. Το δώσαμε σε οίκο του εξωτερικού για τη μελέτη που αφορά στην κατασκευή και συντήρηση. Βγήκε και ερωτηματολόγιο από τους κατόχους loyalty. Βγήκαμε και σε διαγωνισμό μέσω μεγάλου αρχιτεκτονικού γραφείου στην Κύπρο. Πήραμε συμβουλές και από την UEFA. Βγήκαμε σε διεθνή διαγωνισμό για concept plans του γηπέδου με τις προδιαγραφές που βάλαμε. Καταλήξαμε στους πέντε, μετά στους δυο και τώρα τα μελετάμε. Μας παρουσιάστηκαν το Δεκέμβριο. Θα ερχόντουσαν μέσα Μαρτίου για τα τελικά και στη Συνέλευση της Εταιρείας να

τα παρουσιάσουμε. Η χωρητικότητα θα είναι αρχικά 14.500 με προοπτική να αυξηθεί με ακόμα 5.600».

Ετοιμο στο τέλος του 2023!

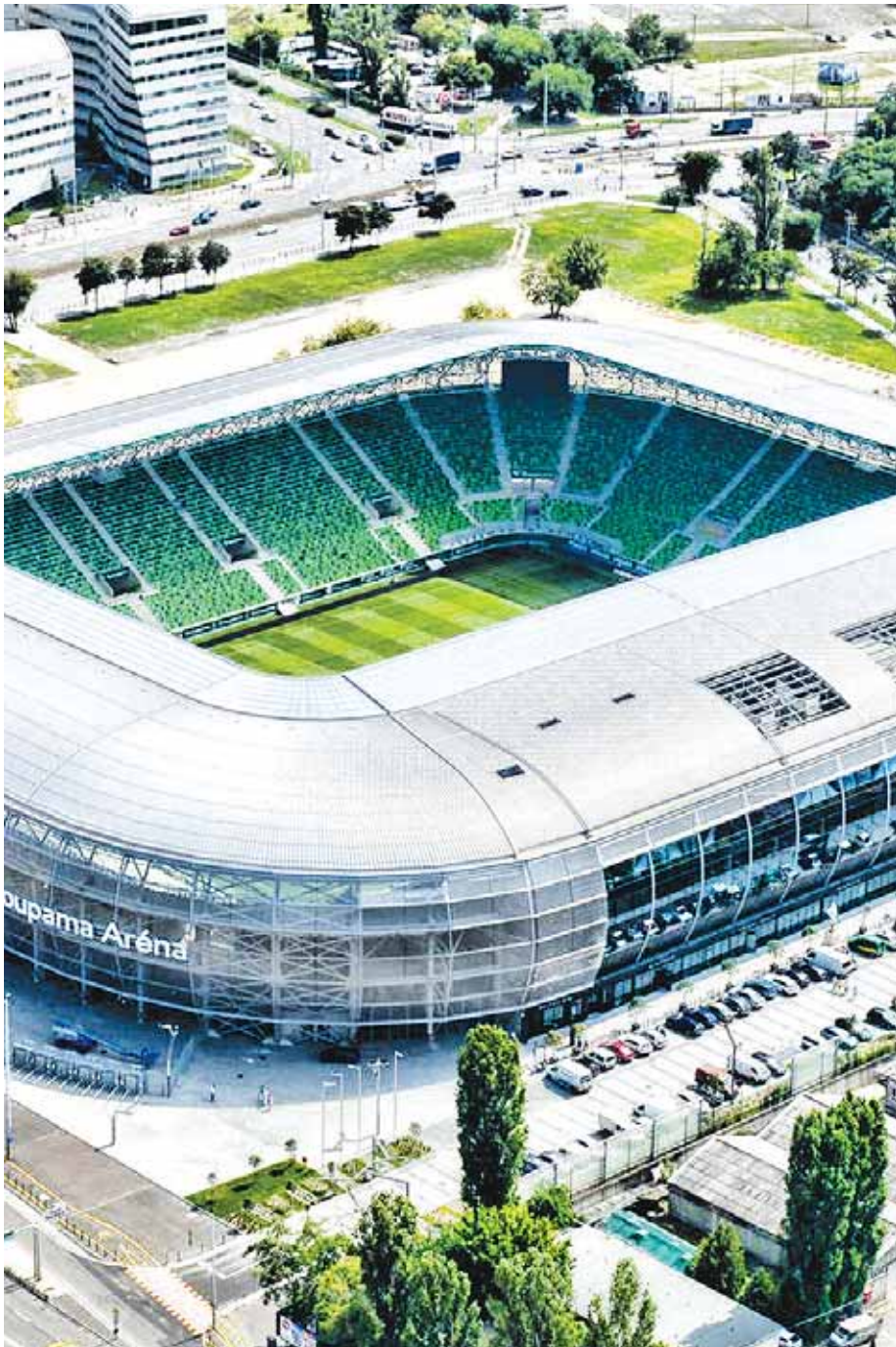
Ο πρόεδρος του ΑΠΟΕΛ αναφέρθηκε και στο χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης του μεγαλεπήβολου έργου: «Στόχος το 2021 να ξεκινήσει και σε δυο χρόνια να τελειώσει. Μας πήρε πίσω η πανδημία, όμως πιστεύω πως όταν όλοι οι συντελεστές επαναλειτουργήσουν και με καθυστέρηση ίσως ενός χρόνου, να το υλοποιήσουμε. Δεν είναι υποσχέσεις. Κανένας κακόποτος δεν μπορεί να μας χρεώσει ως διοίκηση ή προσωπικά εμένα, για αδιαφορία. Το γήπεδο θα είναι στην Κοκκινотριμηθιά».

Το ιδιόκτητο γήπεδο των γαλαζοκτρινών θα γίνει σε μια απ’ τις πλέον αναπτυσσόμενες περιοχές στην επαρχία της Λευκωσίας. Συγκεκριμένα θα αναερθεί στην περιοχή που βρίσκεται πλησίον του εκπαιωτικού χωριού στην Κοκκινотριμηθιά και γειτνιάζει με το κτήριο που στεγάζε για πολλά χρόνια την Παγκύπρια Εταιρεία Αρτοποιιών στην Κοκκινотριμηθιά.

Εκεί ο ΑΠΟΕΛ διαθέτει ιδιόκτητη γη 40 - 50 σκαλών ενώ θα χρησιμοποιηθεί και χαλίτικη γη ακόμα 100 σκαλών. Η έκταση αυτή θα χρειαστεί για τον περιβάλλοντα χώρο και κυρίως για άνετο παρκάρισμα των οχημάτων των φιλάθλων.

Οι προδιαγραφές

Το γήπεδο θα είναι πλήρως στεγασμένο. Η αρχική χωρητικότητα θα είναι στις14.500 (με προοπτική να φτάσει στις 20.000). Με δεδομένο ότι ο ΑΠΟΕΛ υποχρεούται να δίνει το 10% την χωρητικότητας στους φιλοξενούμενους οπαδούς, με βάση την προκήρυξη της ΚΟΠ, θα μπορεί να έχει στην διάθεση του λίγο περισσότερους από 12.000 οπαδούς του, αριθμός που θα του δίνει πολύ σημαντικό πλεονέκτημα και μεγάλη δύναμη – ώθηση προκειμένου να δημιουργήσει ακόμα πιο ισχυρή έδρα.

Το γήπεδο της Φερεντβαρς στην Ουγγαρία είναι πρότυπο για το πλάνο του ΑΠΟΕΛ.

«Πρότυπο» το Groupama Arena

Το Groupama Arena είναι ένα υπερσύγχρονο γήπεδο στην Βουδαπέστη, «σπίτ» της Ουγγρικής Φερεντβαρς. Αρχισε να κατασκευάζεται το 2013 και παραδόθηκε τον Αύγουστο του 2014, με το κόστος του να αγγίζει τα 46 εκ. ευρώ. Το Groupama Arena βρίσκεται στην κατηγορία 4 της UEFA, που σημαίνει ότι μπορεί να φιλοξενήσει παιχνίδια προκριματικών για το Μουντιάλ και το Ευρο, αλλά και παιχνίδια Champions League μέχρι τη φάση των προημιτελικών. Έχει χωρητικότητα 22.000 θεατών για την Ευρώπη και 23.800 για το ουγγρικό πρωτάθλημα. Αποτελεί πρότυπο για την δημιουργία του ιδιόκτητου γηπέδου του ΑΠΟΕΛ.

Για να γίνει εφικτό ένα τόσο σημαντικό έργο για τον ΑΠΟΕΛ σε τόσο δύσκολες εποχές και πριν τα 100χρονα του Συλλόγου, είναι απαραίτητη η κρατική χορηγία η οποία, με βάση την περίπτωση του «ΑΕΚ Αρένα», μπορεί να φτάσει στο 50% του συνολικού κόστους. Στον ΑΠΟΕΛ θα επιδώσουν χαμηλότοκο δανεισμό. Πολύ σημαντικό ρόλο θα διαδραματίσει η συνδρομή του ΑΠΟΕΛίστικου κόσμου, με την προοπτική αγοράς εισιτηρίου διαρκείας στο ιδιόκτητο γήπεδο από 8 – 10 χιλιάδες οπαδών του. Τέλος έγιναν και γίνονται προσπάθειες για εξεύρεση εγχώριων και ξένων επενδυτών.

Μία άλλη σημαντική παράμετρος

είναι και το ότι η διοίκηση του ΑΠΟΕΛ ενημέρωσε την UEFA για τα σχέδια ανέγερσης ιδιόκτητου γηπέδου και δέχτηκε συμβουλές που αφορούν στην τεχνική υποδομή και όχι μόνο.

«Ιδιοκτήτης» το Σωματείο

Όπως είναι γνωστό, το Σωματείο ΑΠΟΕΛ έχει εκχωρήσει δικαιώματα λειτουργίας του ποδοσφαιρικού τμήματος του στην Εταιρεία «ΑΠΟΕΛ Ποδόσφαιρο». Το ιδιόκτητο γήπεδο θα ανήκει στο Σωματείο ΑΠΟΕΛ αφού με βάση την νομοθεσία της Κυπριακής Δημοκρατίας, οι εταιρείες δεν δικαιούνται κρατική χορηγία για ανέγερση ιδιόκτητου γηπέδου σε αντίθεση με τα σωματεία.

τους έχουμε τους επιστήμονες, όπως μας πρόσεξαν κι αυτοί ως εδώ.

* * * * *

Εμεινε η απορία!

Από την πρώτη στιγμή δημοσιοποίησης του σχεδιασμού των χαλαρωτικών μέτρων, εκφράστηκε η απορία και ζητήθηκε η διευκρίνιση (επίσημα από Ανόρθωση) γιατί τέσσερις αθλητές σίβου με τον προπονητή τους (σύνολο πέντε) μπορούν να προπονηθούν σ’ ένα ανοικτό γήπεδο και κάτω από τις ίδιες συνθήκες δεν επιτρέπεται να συμβεί το ίδιο με τους ποδοσφαιριστές. Μείναμε με την απορία, αφού ούτε ο Υπουργός Υγείας, ούτε οποιοσδήποτε άλλος αξιωματούχος της κυβέρνησης δεν θέλησε να δώσει μια απάντηση, σ’ ένα θέμα το οποίο, σε μεγάλο βαθμό, θα μπορούσε κάποιος να υποστηρίξει πως καθόρισε ή... Βοήθησε κάποιους να καθορίσουν το αποτέλεσμα της απόφασης για το μέλλον του φρενιού πρωταθλήματος και σε ό,τι έχει να κάνει με το απαιτούμενο χρονικό διάστημα προετοιμασίας των ποδοσφαιριστών...

ΑΠΟΨΕΙΣ

Σοβαρότης μηδέν

Του **ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

και εμείς την αντίδραση ή τα όπλα που έχουμε για να αντιπαρατεθούμε με τον «αόρατο εχθρό».

Δεν θες και παπά να σου το πει, το βασικότερο «όπλο» που πρέπει να κανείς να διαθέτει για ν’ ανταποκριθεί τέτοιων περιστάσεων είναι η σοβαρότητα. Λίγο όμως να καταγράψεις τα γεγονότα κατά τη διάρκεια της κρίσης του κορωνοϊού στο ποδόσφαιρο, θα διαπιστώσεις ότι το «όπλο» που παντελώς απουσίασε είναι αυτό ακριβώς

Από πού ν’ αρχίσεις και πού να σταματήσεις. Πέρασε ενάμιση περίπου μήνας και η ΚΟΠ ποτέ δεν όρισε μια κατευθυντήρια γραμμή για το πώς πρέπει οι ομάδες να κινηθούν. Ο δε πρόεδρος της δεν μίλησε ούτε και μια φορά δημόσια ωσάν και το πρόβλημα σχετίζεται με την σκοποβολή και όχι με το άθλημα που τάκατες ηγείται. Εδώ καλά, καλά ολοκληρώσαμε την καραντίνα και ποτέ δεν μας είπαν ποια είναι η οικονομική ζημιά που υπέστη το άθλημα, με βάση κάποια έρευνα την οποία θα έπρεπε να είχαν εκπονήσει. Άμα δε θυμηθεί κανείς την πρόταση που έγινε εκ μέρους της για το μισθολογικό... τότε κλάφ’ τα Χαράλαμπε. Ως προς την στάση που διατήρησαν οι πρόεδροι των μεγάλων ομάδων, άμα τη μμηθούν οι διπλωμάτες ανά την υφήλιο θα σταματήσουν οι συζητήσεις σε όλα τα μέτωπα. Ποιο πολύ κρυφτό θυμίζει που παίζαμε μικρά παιδιά παρά διαχείριση της κρίσης.

Και η δημοσιογραφική κάλυψη δεν πολύ απείχε απ’ αυτό που λέμε μη σοβαρό. Αν εξαιρέσεις κάποια μέσα που λειτούργησαν πέρα για πέρα επαγγελματικά κάποια άλλα σάτι, τάκατες αθλητικά ασχολούνταν με τις ουρές που θα δημιουργηθούν στα κοιμωτήρια. Με λίγα λόγια, αν κάτι έπρεπε να συμβεί για να διαχειριστούμε την κρίση, δεν έγινε τίποτα απολύτως. Παρά μόνο κάτι συνωμωτικά, παρασκηνία και ανταλλαγή μηνυμάτων στο viber. Και αν κάτι πρέπει επίσης να εξάξουμε ως συμπεράσμα... είναι ακριβώς ότι η σοβαρότητα δυστυχώς απουσιάζει. Και αν κανείς την αξιολογούσε με αριθμούς... θα κατέληγε στο μηδέν.

Ειλικρινείς προθέσεις

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΔΗ**

Κανείς δεν διαφωνεί πως πάνω απ’ όλα είναι η ασφάλεια της υγείας των ποδοσφαιριστών και γενικότερα όλων των ανθρώπων του χώρου. Κανείς δεν θα μπορούσε με βεβαιότητα να εκτιμήσει, πως σε περίπτωση επανεκκίνησης του πρωταθλήματος, όλα θα εξελίσσονταν ομαλά. Την ίδια ώρα όμως, κανείς δεν μπορεί να αμφισβητήσει, πως (δυστυχώς) δεν καταβλήθηκε προσπάθεια, με ειλικρινείς τις προθέσεις, για το ενδεχόμενο να ξαναπαιζουμε ποδόσφαιρο. Η υγεία πάνω απ’ όλα, αλλά το αίτημα οριστικής διακοπής από κάποιους, λίγες μόνο μέρες μετά την αρχή του κακού στη χώρα μας και πριν ακόμη διαφανεθεί το μέγεθος των προβλημάτων, πριν ακόμη γίνουν οι πρώτοι υπολογισμοί, πριν καν συζητηθούν εναλλακτικοί τρόποι και χρονοδιαγράμματα ολοκλήρωσης της φετινής περιόδου, αποδεικνύει πως η ασφάλεια της υγείας ήταν η πρόφαση και το απόλυτο άλλοθι.

Κάποιοι φάνηκαν πιο ειλικρινείς, παραδεχόμενοι πως το οικονομικό ήταν η αιτία, ωστόσο, κανείς απ’ αυτούς δεν θέλησε και ούτε μπόρεσε, με στοιχεία και αριθμούς να πείσει, πως η «καθαρή» ζημιά, συνέπεια των επιπτώσεων της πανδημίας, είναι αυτή που ευθύνεται και όχι ο συνδυασμός με την οικονομική πολιτική των πολλών τελευταίων χρόνων, την πολιτική των ελλειμματικών προϋπολογισμών. Κάποιοι έμειναν και εκτεθειμένοι, επικαλούμενοι ζημιές από «πάγωμα» δόσεων τηλεοπτικών συμβολαίων, τη στιγμή που καμιά συνδρομητική πλατφόρμα δεν εξέφρασε πρόθεση να μην πληρώσει, αν το πρωτάθλημα συνεχισθεί και ενώ πολλά από τα σωματεία έχουν ήδη προεισπράξει δόσεις της επόμενης χρονιάς!

Κανείς δεν μπορεί να μιλήσει για ειλικρινείς προθέσεις, όλων όσοι έσπευσαν, κάποιοι μάλιστα από τα μέσα του περασμένου Μάρτη, να υποστηρίξουν απόφαση οριστικής διακοπής. Αν υπήρχαν τέτοιες ειλικρινείς προθέσεις, αν η υγεία ήταν αυτό που αποτελούσε προτεραιότητα, δεν θα μπαίναμε από τόσο νωρίς σε συζητήσεις – διαφωνίες, για αύξηση ομάδων (μέχρι και 16!), για το αν θα ισχύσει άνοδος και όχι υποβιβασμός, αναλόγως του τι συμφέρει, για το πώς και ποια κριτήρια πρέπει να καθορίσουν τις θέσεις για τις ευρωπαϊκές διοργανώσεις.

Στο τέλος αυτών της κατάστασης και σε μια περίοδο που η αξιοπιστία του κυπριακού ποδοσφαίρου βρίσκεται στο ναδίρ, το μόνο βέβαιο είναι πως πέρα από την πραγματική ζημιά – συνέπεια της πανδημίας, οι χειρισμοί των ανθρώπων του κυπριακού ποδοσφαίρου, επιβεβαίωσαν την από καιρού απόφαση της πλειοψηφίας των κύπριων φιλάθλων, οι οποίοι έχουν γυρίσει την πλάτη στο άθλημα...

Αστοχες συγκρίσεις

Στα επιχειρήματα που προβάλλουν αρκετοί, υποστηρικτές της οριστικής διακοπής των φρενιτών πρωταθλημάτων, συμπεριλαμβάνονται και οι ανάλογες αποφάσεις σε άλλες χώρες της Ευρώπης και σε πρωταθλήματα πολύ μεγαλύτερου ποδοσφαιρικού εκποτισματος, όπως το γαλλικό, το ολλανδικό και το πρωτάθλημα του Βελγίου. Άστοχες συγκρίσεις! Γιατί στις χώρες αυτές, ξεκάθαρα οι κυβερνήσεις και οι αποφάσεις τους καθιστούσαν αδύνατη τη συνέχιση των πρωταθλημάτων. Γιατί στην Κύπρο οι κυβερνητικές αποφάσεις άφηναν ελπίδες. Γιατί από χώρα σε χώρα η κατάσταση με το πρόβλημα της πανδημίας διαφέρει. Γιατί υπάρχουν και χώρες με μεγαλύτερο το πρόβλημα σε κρούσματα και θανάτους, που κάνουν πραγματική προσπάθεια να ξαναπαίξουν, που εξαντλούν τα περιθώρια και τις πιθανότητες.

* * * * *

Ευτυχώς...

Όσο και αν φαίνεται περίεργο, ευτυχώς που τελειώνει η κρίση γύρω από

την απόφαση διακοπής ή όχι του πρωταθλήματος γιατί μπουχτίσαμε. Υποκρισία, ερασιτεχνισμούς, προβολές, ίντριγκες... πόσο ν’ αντέξει το στομάχι μας. Πήραν την απόφαση και ανακουφιστήκαμε.

* * * * *

Η εικόνα του καθενός

Σε περιπτώσεις όπως αυτήν που διανύουμε- έντονες διαφωνίες στο ποδόσφαιρο εν μέσω της πανδημίας - ο καθείς από αυτούς που εμπλέκονται παρουσιάζει την εικόνα του και το επίπεδό του. Μέσα από όλη αυτήν τη διαδικασία, που δυστυχώς είναι λυπηρή σε μεγάλο βαθμό, είδαμε πολλά. Πάρα πολλά.

* * * * *

Κίνγκσλι και πόρτα εξόδου

Ανήρτησε επιστολή σε μέσο κοινωνικής δικτύωσης ο ποδοσφαιριστής της Νέας Σαλαμίνας Κίνγκσλι Ονουέγκμπου. Είπε στην ανάρτηση πολλά αρνητικά για το Διοικητικό Συμβούλιο της Βαρωσιώτικης ομάδας. Μετά έτρεξε

Μεταβολές εβδομάδας

X.A.K.
-1,50%X.A.
-3,85%

Dow Jones

2,09%

Nasdaq

5,63%

Nikkei

1,23%

Dax

-3,14%

FTSE 100

0,59%

ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

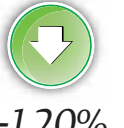
Συγκώνευση
39 δισ. αλλάζει
τα δεδομένα
στη Βρετανία
Σελ. 10

Πετρέλαιο

21,39%

€/€

-1,20%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΣ

Εσοδα 1,2 τρισ. δολ. θα χάσει φέτος ο τουρισμός

Πρωτοφανή καταστροφή, τη μεγαλύτερη που έχει γνωρίσει ο κλάδος από το 1950, έχουν προκαλέσει στον παγκόσμιο τουρισμό η πανδημία του κορωνοϊού και τα μέτρα κοινωνικού αποκλεισμού. Η οικονομική ζημία εκτιμάται να κυμανθεί μεταξύ 910 δισ. και 1,2 τρισ. δολάρια. **Σελ. 11**

ΕΛΛΑΔΑ

Αναζητούν ακίνητα και σε περίοδο καραντίνας

Το 85% των υποψήφιων αγοραστών ή ενοικιαστών κατοικιών στην Ελλάδα, ανησυχεί αλλά δεν προτίθεται να καθυστερήσει ή ακόμα και να ακυρώσει τις αποφάσεις του λόγω της πανδημίας του κορωνοϊού, σύμφωνα με έρευνα του δικτύου ηλεκτρονικών αγγελιών ακινήτων Spitiogatos.gr. **Σελ. 12**

Η στήριξη κόστισε ακριβά στο κράτος

Ποντάρει στο επιτυχές άνοιγμα των επιχειρήσεων και για ανάκαμψη των δημοσίων οικονομικών

Στο 116,8% αναμένεται να φθάσει το 2020 το δημόσιο χρέος της Κύπρου, λόγω του δανεισμού για να στηριχθεί η οικονομία. Το κόστος στα δημόσια οικονομικά από τα πακέτα στήριξης ανέρχεται στα 1,3 δισεκατομμύρια ευρώ για την

τριμηνία μέχρι και τον Ιούνιο. Το Υπουργείο Οικονομικών προβλέπει μείωση του πραγματικού ΑΕΠ κατά 7% το 2020 και μία περίοδο ανάκαμψης της οικονομίας στους τελευταίους 5 μήνες του έτους. Ωστόσο, προβλέπει ισχυρή ανά-

πτυξη 6% το 2021 και αναμένει ότι θα καλύψει κατά πολύ τη ζημία που υπέστη το 2020. Η Κύπρος ποντάρει σε όλους τους επιχειρηματικούς τομείς και αναμένει να ανακάμψουν. Για τη στήριξη εργαζομένων το κράτος θα δώσει

700 εκατ. ευρώ. Για την υγεία αποδέσμευσε 100 εκατ. ευρώ από τα τέλη Μαρτίου. Από την αναστολή του ΦΠΑ χάνει περίπου 100 εκατ. ευρώ το μήνα, ενώ θα χάσει 100 εκατ. ευρώ και από την αναστολή των εισφορών του Γε-

ΣΥ. Για τη στήριξη του τουρισμού αντιστοιχούν 11 εκατ. ευρώ, το κονδύλι που αντιστοιχεί σε εγγυήσεις προς τους ξενοδόχους για προκρατήσεις, και για τα αεροδρόμια φτάνουν συνδυαστικά τα 90 εκατομμύρια ευρώ. **Σελ. 3**

Χειρόφρενο τράβηξαν οι πωλήσεις αυτοκινήτων

Η πανδημία ήλθε ως η κατακλείδα μιας μακράς πτωτικής πορείας του κλάδου του αυτοκινήτου, ο οποίος βρισκόταν σε σημείο καμής και μετασχηματισμού, προκειμένου να αντεπεξέλθει στα νέα δεδομένα. Η κερδοφορία του καταρρέει και η ζήτηση συρρικνώνεται περισσότερο. Κατακόρυφη πτώση 49% σημείωσαν τον Μάρτιο οι πωλήσεις στις ΗΠΑ και 52% στην ΕΕ. **Σελ. 9**

Πλάνο για εξοικονόμηση 368,5 εκατ.

Αναστολή κάποιων έργων

«Ασκήσεις επί χάρτου» για εξοικονόμηση 368,5 εκατ. ευρώ κάνει το υπ. Οικονομικών. Το πλάνο της εξοικονόμησης δεν αφορά σε μείωση μισθών, συντάξεων, κοινωνικών παροχών και αναπτυξιακών έργων. Κάποια κατασκευαστικά έργα όπως το νέο κτήριο της Βουλής και ο δρόμος Πόλης Χρυσόχους - Πάφου μπορεί να περιμένουν. **Σελ. 4**

Αναζητείται φόρμουλα για τα εστιατόρια

Πιθανόν να ανοίξουν ενωρίτερα

Τη φόρμουλα για επαναλειτουργία των εστιατορίων αναζητεί η κυβέρνηση. Εστιατόρια και καφετέριες αναμένεται ν' ανοίξουν στις 21 Μαΐου, αλλά η εξυπηρέτηση θα γίνεται μόνο σε εξωτερικούς χώρους. Από τις 9 Ιουνίου θα μπορούν να λειτουργήσουν πλήρως. Ωστόσο, δεν αποκλείεται λόγω των θετικών επιδημιολογικών δεδομένων να λειτουργήσουν ενωρίτερα. **Σελ. 6**

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των **ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ** και **ΟΜΗΡΟΥ ΠΙΣΣΑΡΙΔΗ**

Quo vadis Europa - μια οικονομική οπτική

Στην παρούσα φάση η κριτική για την ΕΕ εντείνεται. Ειδικότερα, γίνεται αναφορά σε έλλειψη αλληλεγγύης προς τις αδύναμες χώρες καθώς και σε ανεπάρκεια συντονισμού που αφορά την αντιμετώπιση του κορωνοϊού. Σε κάποια σημεία, η κριτική είναι βάσιμη και πρέπει να αποτελέσει τροφή συζήτησης για την περαιτέρω πορεία.

Η αρχική αντίδραση των κρατών μελών να αναζητήσουν άμεσες λύσεις σε εθνικό επίπεδο ήταν κατανόητη, όμως γρήγορα διαφάνηκε η αναποτελεσματικότητα τέτοιων προσεγγίσεων. Η ΕΕ, παρά τις όποιες αδυναμίες, έδρασε αποτελεσματικά. Ιδιαίτερα η παρέμβαση της ΕΚΤ απέτρεψε μια ακόμη βαθύτερη οικονομική κρίση, επιτρέποντας στις Κυβερνήσεις της Ευρωζώνης να εξασφαλίσουν δανεισμό με σχετικά ευνοϊκούς όρους και να καλύψουν τις

άμεσες ανάγκες ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και στήριξης της απασχόλησης, όπως επίσης να συγκεντρώσουν τα εισοδήματα.

Περαιτέρω, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συμφώνησε σε σειρά δράσεων συνολικού ύψους περίπου €500 δισ. προς όφελος των κρατών μελών, ενισχύοντας το κλίμα εμπιστοσύνης στις αγορές, που αποτελεί καθοριστικό παράγοντα υπό τις παρούσες συνθήκες.

Όλα τα στοιχεία καταδεικνύουν ότι η σημερινή κρίση θα είναι βαθύτερη και πιο παρατεταμένη από τις αρχικές εκτιμήσεις και ότι θα επηρεάσει σε μεγαλύτερο βαθμό τις χώρες του νότου. Για το λόγο αυτό, τα επόμενα χρόνια θα απαιτηθούν γενναϊοδωρές συμπληρωματικές ενέργειες για να αποτραπεί η οικονομική και κοινωνική κρίση και να περιοριστούν ζητήματα βιωσιμότητας του δημόσιου και

ιδιωτικού χρέους. Ήδη στο επίπεδο της ΕΕ υπάρχει συμφωνία αρχών για τη δημιουργία ενός ταμείου ανάκαμψης, τύπου "Marshall Plan". Ουσιαστικές σημασίες είναι το μέγεθος της παρέμβασης και η ποιότητα των δράσεων μέσω του συγκεκριμένου ταμείου. Ειδικό απομνημόνιο ότι θα απαιτηθούν συμπληρωματικά κονδύλια πέραν των €500 δισ., ανεβάζοντας τις συνολικές κοινοτικές παρεμβάσεις σε ποσό πέραν του €1 τρισ. Δεδομένου ότι κάποιες χώρες αντιμετωπίζουν ήδη θέμα υπερμετρικού μόνιμου χρέους, σημαντικό μέρος πρέπει να διοχετευθεί σε αυτές ως βοήθεια.

Εξίσου κρίσιμες σημασίες είναι οι δράσεις να επικεντρωθούν στους τομείς οι οποίοι διασφαλίζουν βιώσιμο αναπτυξιακό μοντέλο. Το μέλλον της ΕΕ θα κριθεί στους νεοραλγικούς τομείς της έρευνας, και

νοτομίας, ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και κλιματικής αλλαγής. Επιπλέον, σημαντικά κονδύλια θα απαιτηθούν στους τομείς της υγείας και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Άλλοι τομείς, ιδιαίτερης σημασίας για την Κύπρο, που χρήζουν στήριξης / αναδιάρθρωσης είναι ο αειφόρος τουρισμός και οι αερομεταφορές.

Πρόδηλα σε αυτούς τους τομείς θα χρειαστούμε περισσότερη και πιο αποτελεσματική Ευρώπη, όπως και έξυπνη παρέμβαση του κράτους για στήριξη δράσεων του ιδιωτικού τομέα. Θα απαιτηθεί επίσης διεθνής συνεργασία στην οποία η ΕΕ πρέπει να συνεχίσει να πρωτοστατεί.

Η πρόσφατη απόφαση του Γερμανικού Συνταγματικού Δικαστηρίου που αφορά το πρόγραμμα ποσοτικής χαλάρωσης δικαιολογούμενη δημιουργεί ανησυχίες για την αποτελεσματικότητα των μελλον-

τικών παρεμβάσεων της ΕΚΤ. Εντούτοις, οι μέχρι τώρα περιορισμένες επιπτώσεις στις αγορές δείχνουν ότι η νέα αυτή πρόκληση φαίνεται να είναι διαχειρίσιμη.

Συμπερασματικά, η ΕΕ έχει διαδραματίσει ένα θετικό ρόλο στην αντιμετώπιση των συνεπειών της πρωτόγνωρης οικονομικής κρίσης, παρά τις όποιες δικαιολογημένες κριτικές για ορισμένες πτυχές της παρέμβασής της. Τα επόμενα χρόνια ο ρόλος της θα πρέπει να είναι ακόμη πιο ουσιαστικός. Το πνεύμα της ενωμένης Ευρώπης μπορεί να βγει ενδυναμωμένο από τη σημερινή κρίση.

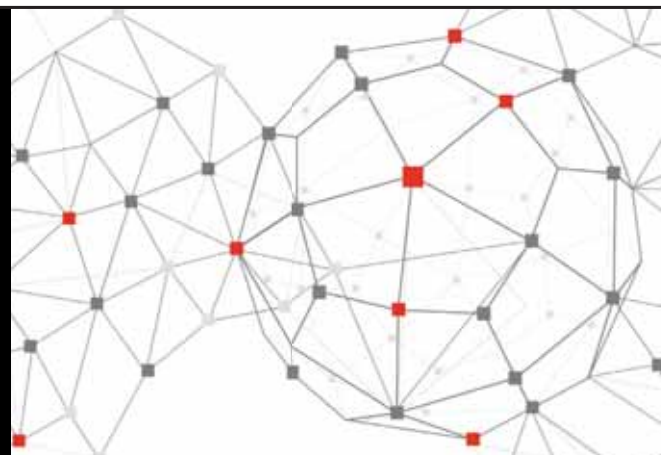
Ο Ανδρέας Χαράλαμπος είναι οικονομολόγος και πρώην διευθυντής στο Υπουργείο Οικονομικών. Ο Όμηρος Πισσαρίδης είναι διευθύνων σύμβουλος της Pricewaterhouse Coopers Investment Services.

PwC Κύπρου

Πως να ανταποκριθείτε
στις προκλήσεις του COVID-19

www.pwc.com.cy/covid-19

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του ΑΝΤΩΝΗ ΖΑΪΡΗ*

Εργασιακή πανδημία και επιβράδυνση της οικονομίας

Η επιβράδυνση της παγκόσμιας οικονομίας από τις επιπτώσεις της COVID-19 κυμαίνεται μεταξύ -35%(ΟΟΣΑ), -18,6% (Uni Credit) και -6% (HBC), ενώ στη χώρα μας η ύφεση είναι δυνατόν να αγγίξει το -10% σε ετήσια βάση. Η υποχώρηση του δείκτη οικονομικού κλίματος για τον μήνα Μάρτιο ήταν στις 109,4 μονάδες έναντι 113,2 μονάδων τον προηγούμενο μήνα, με την καταναλωτική εμπιστοσύνη επιπλέον να δέχεται καθίζηση για τον ίδιο μήνα στις -16,5 μονάδες έναντι -4,8 του Φεβρουαρίου. Και οι δύο δείκτες προοιωνίζονται αρνητικές προβλέψεις σε βάθος χρόνου και στο σύνολο των κλάδων της οικονομίας. Δίχως κανείς να

Μισό δισεκατομμύριο άνθρωποι σε όλο τον πλανήτη είναι πιθανό να οδηγηθούν σε συνθήκες φτώχειας.

είναι βέβαιοι όσον αφορά την ασφάλεια τυχόν προβλέψεων, μιας και ούτως ή άλλως πρόκειται για προβλέψεις, σχετικά με την εξέλιξη τόσο την υγειονομική όσο και την οικονομική, είναι ωστόσο πιθανό η βαρύτητα αυτής της κρίσης να είναι ίσα ή και περαιτέρω χειρότερη της χρηματοπιστωτικής κρίσης 2008-2015.

Οι σημαντικές επιπτώσεις όμως στον κόσμο της εργασίας είναι εμφανείς, όπου σύμφωνα με προκαταρκτικές προβλέψεις του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας αναμένεται σε περίπτωση πτώσης κατά 8% του ΑΕΠ αύξηση κατά 25 εκατομμύρια των ανέργων μέχρι και το δυσμενές σενάριο απώλειας 1,25 δισ. θέσεων εργασίας, δηλαδή του 1/3 των εργαζομένων παγκοσμίως, που ανέρχονται σήμερα σε 3,3 δισ. Οι προβλέψεις για τη χώρα μας μιλούν για σταδιακή εκτίναξη της ανεργίας στο 30%, καθώς τα αποτελέσματα της βαριάς ύφεσης θα ακολουθούν τους πλέον δυναμικά συμμετέχοντες κλάδους της οικονομίας στο ΑΕΠ, π.χ. τουρισμός, εμπόριο, κατασκευές, για αρκετό χρονικό διάστημα.

Η ανησυχία, βεβαίως, έγκειται ότι πλέον της απώλειας εργασίας προκύπτει μείωση του πρωτογενούς εισοδήματος, που σημαίνει χαμηλή κατανάλωση αγαθών και υπηρεσιών λόγω εισοδηματικής απισχνασης.

Σύμφωνα με εκτιμήσεις επίσης

για το 2020 του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας (International Labour Organization) οι εργαζόμενοι σε όλο τον κόσμο είναι δυνατόν να χάσουν, στην περίπτωση χαμηλής εκτίμησης, 860 δισ. δολάρια εισοδήματος, ενώ στην περίπτωση υψηλού εκτίμησης οι απώλειες υπολογίζονται σε 3,4 τρις. δολάρια εισοδήματος. Από την άλλη, μισό δισεκατομμύριο άνθρωποι είναι πιθανό να οδηγηθούν σε συνθήκες φτώχειας (υπολογιζόμενης απώλειας τουλάχιστον -20% του εισοδήματός τους).

Η κατανομή αυτών των πληθυσμών σύμφωνα με την ερευνητική πηγή Oxfam έχει ως εξής: Ευρώπη και Κεντρική Ασία 30,5 εκατ. άνθρωποι, Μ. Ανατολή και Β. Αφρική 44,9 εκατ. άνθρωποι, υποσαχάρια Αφρική 44,6 εκατ., Λ. Αμερική και Καραϊβική 54,3 εκατ., Ν. Ασία 128,8 εκατ. και Α. Ασία - Ειρηνικός 239,8 εκατομμύρια. Σημειωτέον ότι το επίπεδο φτώχειας ορίζεται για εισόδημα κάτω των 5,50 δολ. ημερησίως. Είναι βέβαιο ότι, με το δεδομένο της διαφορετικότητας της παρούσας κρίσης από κάθε προηγούμενη, ο ρόλος του κράτους καθίσταται καθοριστικός όχι μόνο για το κρίσιμο μεσοδιάστημα μέχρι τα τέλη του 2020 αλλά και στη συνέχεια με τις επιθετικές πολιτικές που θα εφαρμόσει εάν θέλουμε να κάνουμε πράξη την εκτίναξη της οικονομίας, τύπου V, την επόμενη μέρα.

Η επιτυχημένη διαχείριση της υγειονομικής κρίσης από την κυβέρνηση αφήνει μια σημαντική παρακαταθήκη που «γεννάει» προσδοκίες όσον αφορά την πλήρη άρση των «ανόητων» πολλές φορές γραφειοκρατικών, πολεοδομικών εμποδίων π.χ. στην έγκριση και υλοποίηση μιας επένδυσης, καθώς δεν υπάρχουν πλέον περιθώρια να περιμένει κανείς, καθώς η ανεργία θα «φουντώνει» καθημερινά και ο μόνος πυλώνας που μπορεί να στηρίζεται το ΑΕΠ είναι οι επενδύσεις, αφού οι εξαγωγές και η κατανάλωση θα πάρει χρόνο μέχρι να αναρρώσουν.

Όπως σωστά ξεκαθάρισε ο Έλληνας πρωθυπουργός, η ύφεση φέτος θα είναι μεγάλη, αλλά η ανάκαμψη θα είναι μεγαλύτερη το 2021. Η διαφορά είναι ότι υπάρχει αυτή τη φορά ένα μεγάλο απόθεμα, που είναι η αξιοπιστία της χώρας.

* Ο κ. Αντώνης Ζαΐρης είναι αναπληρωτής αντιπρόεδρος ΣΕΑΠΕ, επίκ. καθηγητής Διοίκησης Επιχειρήσεων Πανεπιστημίου Νεάπολης, Πάφος, Κύπρος.

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Το άνοιγμα των σχολείων με τον τρόπο που δρομολογείται τους αφήνει όλους μερικώς ανικανοποίητους.

Κίνητρα επαναδραστηριοποίησης

Νέο πακέτο που στηρίζεται σε τρεις πυλώνες προωθεί η κυβέρνηση, και στο οποίο περιλαμβάνονται, η απευθείας στήριξη των πολύ μικρών επιχειρήσεων, η παραχώρηση κρατικών εγγυήσεων προς τις τράπεζες για δανειοδότηση μικρομεσαίων και μεγάλων επιχειρήσεων και τέλος, η παροχή κινήτρων προς τους ιδιοκτήτες ακινήτων έτσι ώστε να αποδεχθούν από 30-50% μείωση των ενοικίων που εισπράττουν από πρόσωπα που πλήττονται από τον κορωνοϊό. Το πακέτο αυτό στοχεύει στον επιχειρηματικό κόσμο προσφέροντας κίνητρα για επαναδραστηριοποίηση. Επίσης, οι επιχειρήσεις επωφελούνται και από το σχέδιο αναστολής δόσεων που ανακοινώθηκε αμέσως μετά την επιβολή του lockdown.

• • • •

Αναμενόμενη στήριξη

Αναμενόμενη στήριξη από το ΔΝΤ έλαβε η Κριστίν Λαγκάρντ για τη συνέχιση του προγράμματος αγοράς ομολόγων. Η επικεφαλής του ΔΝΤ σημείωσε ότι σε αυτήν την ύφεση οι κεντρικές τράπεζες και εθνικές αρχές πρέπει να χρησιμοποιήσουν όλα τα εργαλεία που έχουν στη διάθεσή τους. Από την πλευρά της, η επικεφαλής της ΕΚΤ σημείωσε ότι «θα πρέπει να εφαρμόσουμε όλες τις διαθέσιμες πολιτικές για την αντιμετώπιση αυτού του σοκ». Η στήριξη ήρθε σε μια στιγμή που η εφαρμογή του «what ever it takes» έτυχε δικαστικής απόρριψης στη Γερμανία από το συνταγματικό δικαστήριο της χώρας, το οποίο αποφάσισε μάλιστα να δώσει διορία τρεις μήνες στην κ. Λαγκάρντ για να δικαιολογήσει τις αγορές ομολόγων που διενεργεί όλον αυτόν τον καιρό η ΕΚΤ στο πλαίσιο του προγράμματος νομισματικής πολιτικής.

• • • •

Βάζει δύσκολα η γερμανική δικαιοσύνη

Εν μέρει παραβίαση των κανόνων του Συντάγματος αποφάσισε η γερμανική δικαιοσύνη εξετάζοντας το πρόγραμμα ποσοτικής χαλάρωσης που εφαρμόζει η ΕΚΤ από το 2015. Η απόφαση καλεί τη γερμανική κεντρική τράπεζα να σταματήσει τη διενέργεια αγορών γερμανικών ομολόγων ως μέρος τους προγράμματος ποσοτικής χαλάρωσης που εφαρμόζει η ΕΚΤ. Η απόφαση δύναται να διαφοροποιηθεί εφόσον η ΕΚΤ δώσει σε περίοδο τριών μηνών πειστικές απαντήσεις για την αναγκαιότητα του μέτρου. Το μπλόκι τώρα βρίσκεται στην ΕΚΤ, η οποία θα πρέπει να λάβει εκ νέου απόφαση ότι το πρόγραμμα που ακολουθεί δεν έχει δυσανάλογες του οφέλους οικονομικές επιπτώσεις. Σε αντίθετη

περίπτωση η Bundesbank όχι μόνον θα αναγκαστεί να σταματήσει τις αγορές ομολόγων, αλλά επιπλέον θα πρέπει να πουλήσει στην αγορά όλα τα ομόλογα που έχει συσσωρεύσει μέχρι σήμερα μέσω του προγράμματος. Η απόφαση δεν θεωρείται ουσιαστική αλλά έχει περισσότερη σημασιολογική χαρακτηρισμό αν και πραγματικά, οι αγορές την υποδέχθηκαν με επιφυλάξεις που συνοδεύθηκαν από ρευστοποιήσεις έναντι του ευρωπαϊκού νομισματός.

• • • •

Σενάρια επί χάρτου

Σχέδιο προς υλοποίηση, όταν δοθεί το πράσινο φως, για άνοιγμα των αεροδρομίων ετοιμάζει η κυβέρνηση, ως απαραίτητη προϋπόθεση επανακίνησης της τουριστικής βιομηχανίας. Την ίδια στιγμή ο αρμόδιος υφυπουργός ξεκαθαρίζει ποια θα είναι η στόχευση σε αυτήν την κουτσουρεμένη, όπως πάει να εξελιχθεί, τουριστική περίοδο. Σύμφωνα με τον κ. Πετρό, η προσοχή θα στραφεί στις γειτονικές μας χώρες ενδεχομένως λόγω της μικρής διάρκειας των πτήσεων, οι οποίες δυνατόν να περιληφθούν στο πρώτο κύμα χαλαρώσεων. Ήδη οι παραδοσιακές αγορές καταγράφουν μεγάλες απώλειες που φαίνεται ότι δεν είναι αναστρέψιμες. Όπως και να έχει, η προσοχή φέτος θα δοθεί στον εσωτερικό τουρισμό αφού οι δυσκολίες στις πτήσεις όταν θα ξεκινήσουν πολύ πιθανόν θα «καθλώσουν» στην Κύπρο πολλούς παραδοσιακούς ταξιδιώτες κατά τη καλοκαιρινή περίοδο.

• • • •

Απορία

Οι κρατικές επενδύσεις είναι απαραίτητες για στήριξη του κατασκευαστικού κλάδου και αυτό είναι διαχρονικό ορθό και απόλυτα κατανοητό να ζητείται από τους επαγγελματίες του κλάδου. Το ερώτημα είναι εάν η συγκυρία, μετά από τρία πακέτα στήριξης, το αντέχει.

Ανοίγει η Ντίσνεϊλαντ Σαγκάης

ΣΑΓΚΑΗ. Τον Μάρτιο, τα πάρκα αναψυχής της Ντίσνεϊ σε όλο τον κόσμο διέκοψαν τη λειτουργία τους εξαιτίας της πανδημίας. Την Τρίτη, όμως, η εταιρεία ανακοίνωσε την επανέναρξη λειτουργίας της Ντίσνεϊλαντ στη Σαγκάη στις 11 Μαΐου, υπό νέα αυστηρά μέτρα ασφαλείας. «Συνειδητοποιούμε ότι οι επισκέπτες επιθυμούσαν διακαώς να επιστρέψουν στη Ντίσνεϊλαντ στη Σαγκάη και οι υπάλληλοί μας είναι ενθουσιασμένοι που θα τους υποδεχθούν», είπε ο Μπομπ Τσάπεκ, εκτελεστικός διευθυντής της Walt Disney Company. «Καθώς το πάρκο ανοίγει και πάλι, με σημαντικά ενισχυμένα τα μέτρα υγειονομικής ασφάλειας για εργαζομένους και επισκέπτες, οι πελάτες μας θα διαπιστώσουν ότι η Ντίσνεϊλαντ στη Σαγκάη είναι εξίσου μαγική όσο ποτέ», ανέφερε σε συνέντευξή του στην εφημερίδα Washington Post ο κ. Τσάπεκ. Οι πύλες του « πιο ευτυχιμένου μέρους στον κόσμο» —όπως διαφημίζει τον εαυτό της η Ντίσνεϊλαντ— θα ανοίξουν με νέο κανονισμό για εργαζομένους και επισκέπτες. Η είσοδος στις εγκαταστάσεις θα γίνεται «κλιμακωτά», έτσι ώστε να αποφεύγεται ο συνωστισμός, που αποτελούσε μέχρι τώρα «σήμα κατατεθέν» κάθε πάρκου Ντίσνεϊ στον κόσμο. Οι τουρίστες θα πρέπει

Επισκέπτες στην Ντίσνεϊλαντ της Σαγκάης.

να έχουν κλείσει ραντεβού εκ των προτέρων και να έχουν δηλώσει ποιες εγκαταστάσεις και παιχνίδια επιθυμούν να επισκεφθούν. Αυτό σημαίνει ότι οι επισκέπτες θα μπορούν να εισέλθουν σε συγκεκριμένες ημερομηνίες με το εισιτήριό τους, ενώ ακόμη και οι κάτοχοι ετήσιων εισιτηρίων διαρκείας θα πρέπει να κλείσουν ραντεβού. Για να εισέλθουν στο πάρκο, οι επισκέπτες θα πρέπει να φορούν μάσκα, με την Ντίσνεϊ να προσφέρει τέτοιες μάσκες με τη μορφή του «μπέιμπι Γιόντα», του ήρωα της ταινίας φαντασίας «Μαύρος Πάνθηρας», του αρκούδου Γουίνι και βέβαια του εμβληματικού ποντικού Μίκι Μάους.

REUTERS

Το μυστηριώδες σύνδρομο στα παιδιά

Της **PAM BELLUCK**
THE NEW YORK TIMES

Τα παιδιά δεν βρέθηκαν στο στόχαστρο της COVID-19 και τα περισσότερα που προσβλήθηκαν από τον κορωνοϊό εμφάνισαν ήπια συμπτώματα. Ωστόσο, σε Ευρώπη και ΗΠΑ καταγράφεται ένα πολύ ανησυχητικό φαινόμενο, που συχνά οδηγεί τους μικρούς ασθενείς στις ΜΕΘ. Το «παιδιατρικό πολυσυστημικό φλεγμονώδες σύνδρομο», όπως ονομάζεται, είναι τόσο νέο που οι ειδικοί αδυνατούν να απαντήσουν στον λόγο και στον τρόπο που ταλαιπωρεί τους ανηλίκους.

Τα συμπτώματά του είναι ο πυρετός, το δερματικό εξάνθημα, τα κόκκινα μάτια, οι πρησμένοι λεμφαδένες και το οξύ κοιλιακό άλγος. Παρότι το νέο σύνδρομο έχει πολλές ομοιότητες με τη σπάνια νόσο Καβασάκι, οι ειδικοί επισημαίνουν ότι διαφέρει από αυτήν. Σε αμφότερες τις περιπτώσεις, παρατηρείται έντονη φλεγμονή σε όλο το σώμα, που μπορεί να επηρεάσει την καρδιά. Ωστόσο, ο δρ Στίβεν Κέρνι, καθηγητής παιδιατρικής εντατικολογίας στο πανεπιστήμιο Κολούμπια, εξηγεί

Εχει πολλές ομοιότητες με τη σπάνια νόσο Καβασάκι, αλλά οι ειδικοί επισημαίνουν ότι διαφέρει από αυτήν.

ότι ο τρόπος που το νέο σύνδρομο επηρεάζει την καρδιά είναι διαφορετικός. Το Καβασάκι προκαλεί την εμφάνιση ανευρυσμάτων, εφόσον παραμείνει χωρίς θεραπεία. Αντιθέτως, το νέο σύνδρομο προκαλεί φλεγμονή στις στεφανιαίες αρτηρίες και σε άλλα αιμοφόρα αγγεία. Επίσης, το νέο σύνδρομο προκαλεί φλεγμονή σε πολλά παιδιά «τοξικό σοκ» που χαρακτηρίζεται από επικίνδυνη υπόταση και αδυναμία θέρψης και οξυγόνωσης των οργάνων.

Μέχρι στιγμής, το νέο σύνδρομο έχει προκαλέσει μόνο έναν θάνατο στη Βρετανία, σύμφωνα με μελέτη που δημοσιεύθηκε στην επιθεώρηση Lancet. Επίσης, οι ειδικοί δεν γνωρίζουν τη συχνότητα με την οποία εμφανίζεται,

Ο 8χρονος Τζέιντεν Χάντοβαρ εισήχθη σε νοσοκομείο της Νέας Υόρκης με το μυστηριώδες σύνδρομο, που φέρεται ότι σχετίζεται με τον κορωνοϊό.

αλλά μέχρι τώρα φαίνεται να πλύνει έναν μικρό αριθμό παιδιών. Στα νοσοκομεία της Νέας Υόρκης νοσηλεύονται 64 παιδιά, όλων των ηλικιών, νεογνά αλλά και μεγαλύτεροι έφηβοι, ενώ τουλάχιστον πενήντα κρούσματα έχουν διαγνωστεί σε Βρετανία, Ιταλία, Γαλλία, Ισπανία και Ελβετία.

Πολλά από τα παιδιά που νοσησαν, βρέθηκαν θετικά στον νέο κορωνοϊό όταν εμφάνισαν συμπτώματα ή είχαν αντισώματα που υποδεικνύουν ότι είχαν νοσήσει πριν από καιρό. Οι θεραπείες του συνδρόμου περιλαμβάνουν τη χορήγηση στεροειδών, ενδοφλέβιας ανοσοσφαιρίνης, υψηλής δόσης ασπιρίνης και αντιβιοτικών, όπως και χορήγηση οξυγόνου. Τα περισσότερα παιδιά που το εμφάνισαν ήταν υγιή, ενώ δεν φαίνεται να υπάρχει κληρονομική προδιάθεση για αυτό. Όπως επισημαίνει η παιδίατρος δρ Κέιτ Σάφερ, αν ένα παιδί εμφανίσει συμπτώματα, οι γονείς πρέπει άμεσα να επικοινωνήσουν με τον γιατρό τους και να μη θεωρήσουν ότι τα εξανθήματα, ο πυρετός ή ο πόνος στην κοιλιά είναι ενδείξεις κάποιας παιδικής ασθένειας.

Τα πακέτα στήριξης και το κόστος στα δημοσιονομικά

Το ΥΠΟΙΚ βλέπει να φτάνει το δημόσιο χρέος στο 116,8% το 2020 – Με 1,3 δισ. ευρώ επιβαρύνθηκαν τα κρατικά ταμεία

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Το δημόσιο χρέος τη Κύπρου αναμένεται να φτάσει στο 116,8% το 2020 από τον εσωτερικό και το διεθνή δανεισμό που έλαβε ώστε να είναι εις θέση να στηρίξει την οικονομία με τα πακέτα στήριξης της που φτάνουν τα 1,3 δισεκατομμύρια ευρώ για την τριμηνία μέχρι και τον Ιούνιο. Την ίδια ώρα, το Υπουργείο Οικονομικών, βάσει του προγράμματος σταθερότητας που υπέβαλε στην Κομισιόν, προβλέπει μείωση του πραγματικού ΑΕΠ κατά 7% το 2020 και μία περίοδο ανάκαμψης της οικονομίας στους τελευταίους 5 μήνες του τρέχοντος έτους. Ωστόσο, προβλέπει ισχυρή ανάπτυξη 6% το 2021 όπου και θα καλύψει κατά πολύ τη ζημία που υπέστη το 2020 λόγω της πανδημίας του κορωνοϊού και του «lockdown», που φρέναρε το γρανάζι της οικονομίας για 50 ημέρες. Η Κύπρος, μπαίνοντας πλέον στη δεύτερη φάση, ποντάρει σε όλους τους επιχειρηματικούς τομείς και αναμένει να ανακάμψουν. Δειά - δειά θα προσπαθήσει να ανοίξει στους επόμενους μήνες και ο τουρισμός, ωστόσο είναι ένα δύσκολο εγχείρημα. Εντός της εβδομάδας ανακοινώθηκε πως ο αριθμός των τουριστών διεθνώς μπορεί να μειωθεί κατά 60% έως 80% το 2020 λόγω των επιπτώσεων του νέου κορωνοϊού, βάσει έρευνας του

Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού (UNWTO). Ο κλάδος έχει χάσει έτσι 74 δισ. ευρώ τους τρεις πρώτους μήνες του έτους και συνολικά οι απώλειες σε έσοδα μπορεί να φθάσουν τα 843 δισ. ευρώ έως και 1,11 τρισ. ευρώ παγκοσμίως. Και η Κύπρος δεν γίνεται φυσικά να μην επηρεαστεί. Παρά όμως τις εκτιμήσεις που δείχνουν πως η οικονομία για το 2020

Ο τουριστικός κλάδος έχει χάσει έτσι 74 δισ. ευρώ τους τρεις πρώτους μήνες του έτους και συνολικά οι απώλειες σε έσοδα μπορεί να φθάσουν τα 843 δισ. ευρώ έως και 1,11 τρισ. ευρώ παγκοσμίως.

είναι μαθηματικώς επιβεβαιωμένο πως θα πιεστεί και με τον Υπουργό Οικονομικών να δηλώνει εντός της εβδομάδας ότι το 2020 θα υπάρξει μια πιο βαθιά ύφεση από αυτή του 2013 και με μεγαλύτερη αβεβαιότητα, την Πέμπτη πάρθηκε η απόφαση να δοθούν 100 – 150 εκατ. ευρώ στις

πολύ μικρές επιχειρήσεις για τη στήριξη της ρευστότητας τους. Το κράτος θέλησε λοιπόν βάσει των οικονομικών του δυνατοτήτων (η Κύπρος δεν είναι Γερμανία ή Ολλανδία) να επιδοτήσει τις μικρές επιχειρήσεις που έχουν προσωπικό έως 10 άτομα και τους αυτοτελώς εργαζομένους που έχουν αιτηθεί είτε μερική, είτε πλήρη αναστολή εργασιών. Βάσει των εξαγγελθέντων, προβλέπεται χορηγία στις μικρές επιχειρήσεις και αυτοτελώς εργαζομένους σε επιχειρήσεις σε πλήρη αναστολή εργασιών μέχρι την 3η Μαΐου 2.625 ευρώ, σε επιχειρήσεις που συνεχίζουν να είναι σε πλήρη αναστολή εργασιών μετά την 4η Μαΐου ύψους 3.500 ευρώ, σε επιχειρήσεις σε μερική αναστολή εργασιών μέχρι την 3η Μαΐου στα 1.875 ευρώ, σε επιχειρήσεις που συνεχίζουν να είναι σε μερική αναστολή εργασιών μετά την 5η Μαΐου ύψους 2.500 ευρώ, σε αυτοτελώς εργαζομένους σε πλήρη ή μερική αναστολή εργασιών μέχρι την 3η Μαΐου ύψους 1.125 ευρώ και τέλος στους αυτοτελώς εργαζομένους που συνεχίζουν να είναι σε πλήρη ή μερική αναστολή εργασιών μετά την 4η Μαΐου ύψους 1.500 ευρώ. Εν συνεχεία, βάσει του νέου οικονομικού πακέτου που ανακοινώθηκε την Πέμπτη, προβλέπεται η παροχή ρευστότητας στις επιχειρήσεις μέσω δανείων εγγυημένων από το κράτος ύψους 1,5 δισ. ευρώ. Τα 300 εκατ.

Βάσει του προγράμματος σταθερότητας που υποβλήθηκε στην Κομισιόν, προβλέπεται μείωση του πραγματικού ΑΕΠ κατά 7% το 2020 για την Κύπρο.

ευρώ αφορούν για δανεισμό σε πολύ μικρές επιχειρήσεις, οι οποίες εργοδοτούν κάτω από δέκα άτομα, το 1 δισ. ευρώ σε μεσαίες και μικρές επιχειρήσεις και 200 εκατ. ευρώ σε μεγάλες επιχειρήσεις. Το ποσοστό εγγύησης των δανείων θα είναι για τις πολύ μικρές επιχειρήσεις και αυτοτελώς εργαζομένους της τάξης του 85% από το κράτος και 15% από τις τράπεζες, ενώ για τις μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις θα καλύπτεται το 70% της εγγύησης από το κράτος και το 30% από τις τράπεζες, ενώ τα δάνεια θα δίνονται για διάρκεια τριών μηνών μέχρι έξι χρόνων από τις τράπεζες.

Κατακερματισμός κόστους

Πως έχει κατακερματιστεί βάσει των μέχρι τώρα δεδομένων το 1,3 δισ. ευρώ που θα επιβαρύνει τα κρατικά ταμεία μέχρι και τη 1η Ιουνίου; Μέχρι και τις 12 Ιουνίου του 2020 υπολογίζονται έξοδα 1,3 δισ. ευρώ, ίσο με το 6,8% του ΑΕΠ της Κύπρου. Για τη στήριξη εργαζομένων των επιχειρήσεων στον ιδιωτικό τομέα

και αυτοτελώς εργαζομένων το κράτος θα δώσει μέχρι τις 12 Ιουνίου, 700 εκατ. ευρώ. Για την υγεία αποδεσμεύσει 100 εκατ. ευρώ από τα τέλη Μαρτίου, ενώ από την αναστολή του ΦΠΑ που έχει ανακοινώσει ήδη, χάνει περίπου 100 εκατ. ευρώ το μήνα, ήτοι, 300 εκατ. ευρώ των όσων είχαν ανακοινωθεί αρχές Απριλίου, 100 εκατ. ευρώ θα έχει χάσει το κράτος από την αναστολή των εισφορών του ΓεΣΥ, 20 εκατ. ευρώ θα έχει δώσει για τον επαναπαιρισμό των φοιτητών αλλά και για να παραμείνουν στις χώρες που σπουδάζουν εντός του Πάσχα. Όσον αφορά στη στήριξη του τουρισμού αντιστοιχούν 11 εκατ. ευρώ, ενώ το κονδύλι που αντιστοιχεί σε εγγυήσεις προς τους ξενοδόχους για προκρατήσεις, αλλά για τα αεροδρόμια της Hermes, φτάνουν συνδυαστικά τα 90 εκατομμύρια ευρώ.

Πρόνοια και για ενοίκια

Πέραν του πιο πάνω κόστους, την Πέμπτη ανακοινώθηκε πως το κράτος ετοίμασε δυο νομοσχέδια

τα οποία αποσκοπούν στη μείωση των ενοικίων, όπου θα δοθούν επί της ουσίας φορολογικές ελαφρύνσεις. Όπως δήλωσε ο ΥΠΟΙΚ, θα δοθούν φορολογικές ελαφρύνσεις σε ιδιοκτήτες ακινήτων που θα προβούν σε εθελοντική μείωση των ενοικίων για περίοδο μέχρι και τρεις μήνες. Δικαιούχοι θα είναι ιδιοκτήτες που ενοικιάζουν ακίνητη ιδιοκτησία σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα και προβαίνουν σε εθελοντική μείωση του ενοικίου για περίοδο μέχρι τριών μηνών, για διευκόλυνση των ενοικιαστών που έχουν επηρεαστεί λόγω του κορωνοϊού. Θα δίνεται στους ιδιοκτήτες που ενοικιάζουν ακίνητη περιουσία σε φυσικά και νομικά πρόσωπα φορολογική ελάφρυνση κατά 50% του ποσού μείωσης του ενοικίου, νοούμενου ότι η μείωση του ενοικίου δεν θα είναι μικρότερη του 30% του μηνιαίου ενοικίου και δεν θα υπερβαίνει το 50% του ενοικίου. Αρκεί να δούμε πως θα λειτουργήσει και τα ποσά που πληρώνουν ενοικιαστές στο φόρο να είναι αληθή.

Μένουμε δίπλα σας

Ο ONEK στην πρώτη γραμμή στήριξης της νεολαίας

#ΤαΚαταφέρνουμε

Δημιουργική Απασχόληση

Δεξιότητες

Πληροφόρηση

Στήριξη

Περισσότερα στο onek.org.cy/coronavirus

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΚΥΠΡΟΥ

ΑΡΧΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΕΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ

Εθνική Στρατηγική για Αντιμετώπιση των Εξαρτήσεων 2021 - 2028

Δείτε το προσχέδιο και καταθέστε τα σχόλια και τις εισηγήσεις σας στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις evi.kyprianou@naac.org.cy / info@naac.org.cy

ΠΙΟ ΚΟΝΤΑ ΣΕ ΑΛΗΘΙΝΟΥΣ ΤΡΟΠΟΥΣ ΖΩΗΣ, ΜΑΚΡΙΑ ΑΠΟ ΕΞΑΡΤΗΣΕΙΣ

<https://bit.ly/2zwvZ6k>

35 Iosif Hadjisof and Andreas Avraamides, 1st floor, 2028 Strovolos, Nicosia, Cyprus
Tel.: +357 22442960 / +357 22442972, Fax: +357 22305190
www.naac.org.cy, info@naac.org.cy

f t y

«Άσκήσεις επί χάρτου» για εξοικονόμηση 368,5 εκατ. ευρώ

Το πλάνο δεν αφορά στη μείωση μισθών, συντάξεων, κοινωνικών παροχών και αναπτυξιακών έργων

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Από τις αρχές του Ιούνη θα αρχίσουν οι εργασίες για προετοιμασία του προϋπολογισμού για το 2021, ο οποίος όπως είναι λογικό, λόγω της κατάστασης, θα είναι ιδιαίτερος και με τις ασκήσεις επί χάρτου για εξοικονομήσεις από χορηγίες και άλλα λειτουργικά έξοδα του κράτους να έχουν γίνει. Το Υπουργείο Οικονομικών έχει τονίσει ήδη μέσω επιστολής του Γενικού του Διευθυντή Γιώργου Παντελή προς της Βουλή πως, συνυπολογίζοντας και το ύψος των ρευστών διαθεσίμων ύψους 1,73 δισ. ευρώ στο τέλος Μαρτίου 2020, υπολείπεται ποσό ύψους 360 εκατ. ευρώ για κάλυψη του συνόλου των χρηματοδοτικών αναγκών μέχρι το Σεπτέμβριο του 2021. Η επίσημη πρόθεση του Υπουργείου Οικονομικών είναι το ποσό αυτό να καλυφθεί από τις διενθείς αγορές μέσω της έκδοσης νέου Ευρωπαϊκού Μεσοπρόθεσμου Ομολόγου στο μέλλον, που όπως τονίζει ο ίδιος ο Γ.Δ. του Υπουργείου, υπό την προϋπόθεση ότι θα το επιτρέψουν οι συνθήκες στις διεθνείς αγορές κεφαλαίου. Έτσι, το Υπουργείο Οικονομικών στην προσπάθεια που να μετριάσει τις οικονομικές επιπτώσεις από την εμφάνιση της πανδημίας, προγραμματίζει σειρά μέτρων για ριζική

αναθεώρηση του Προϋπολογισμού ώστε να διασφαλιστεί η σταθερότητα των δημόσιων οικονομικών, που μία «πρώτη γεύση» της άσκησης αυτής δόθηκε την Πέμπτη στο Υπουργικό Συμβούλιο. Αξίζει να τονισθεί ότι το σημερινό υπολειπόμενο ποσό ανέρχεται σε 495 εκατ. ευρώ και το ποσό των 360 εκατ. ευρώ προκύπτει μόνο εάν

Κάποια κατασκευαστικά έργα όπως το νέο κτήριο της Βουλής και ο δρόμος Πόλης Χρυσόχους - Πάφου μπορεί να περιμένουν.

και εφόσον υλοποιηθεί ο προβλεπόμενος στο αναθεωρημένο Ετήσιο Χρηματοδοτικό Πρόγραμμα (ΕΧΠ) 2020, δανεισμός 44 εκατ. ευρώ από πωλήσεις ομολόγων προς φυσικά πρόσωπα και, επιπρόσθετα, ο δανεισμός 90 εκατ. ευρώ από Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕ) και Τράπεζα Αναπτύξεως του Συμβουλίου της Ευρώπης (ΤΑΣΕ). Η άσκηση εργασίας για τις εξοικονομήσεις δεν αφορούν μείωση μισθών, συντάξεων, κοινωνικών πα-

ροχών ή αναπτυξιακών έργων. Ωστόσο, το πλάνο μείωσης των δαπανών που εγκρίθηκε από το Υπουργικό την Πέμπτη και που δεν είναι σίγουρο πως θα εφαρμοστεί, είναι της τάξης των 368,5 εκατομμυρίων ευρώ. Όπως ανέφερε ο υπουργός Οικονομικών Κωνσταντίνος Πετρίδης στα κανάλια εντός της εβδομάδας, «αυτές οι συκρατήσεις δεν αφορούν ούτε κοινωνικές παροχές, ούτε συντάξεις, ούτε μισθούς, ούτε οτιδήποτε που θα επηρεάσει την καθημερινότητα του κάθε πολίτη». Δίνοντας λίγες παραπάνω πληροφορίες για τα του πλάνου μείωσης των δαπανών, ο Υπουργός εξήγησε ότι «ο σκοπός δεν είναι να σταματήσουν σημαντικά έργα ανάπτυξης ή του κοινωνικού κράτους, αλλά οι μειώσεις προέρχονται ως επί το πλείστον από κάποιες χορηγίες σε οργανισμούς και κάποια άλλα λειτουργικά έξοδα του κράτους όπως για παράδειγμα ταξίδια και σεμινάρια. «Επίσης», είπε, «κάποια κατασκευαστικά έργα όπως το νέο κτήριο της Βουλής και ο δρόμος Πόλης Χρυσόχους - Πάφου μπορεί να περιμένουν για υλοποίησή τους όταν το κράτος είναι σε θέση να τα προχωρήσει, ενώ παράλληλα έχει γίνει και αναστολή προσλήψεων και προαγωγών στο δημόσιο. Τα μεγάλα έργα δεν έχουν σταματήσει και

Ο Υπουργός εξήγησε ότι «σκοπός δεν είναι να σταματήσουν σημαντικά έργα ανάπτυξης ή του κοινωνικού κράτους, αλλά οι μειώσεις να προέρχονται ως επί το πλείστον από κάποιες χορηγίες σε οργανισμούς και κάποια άλλα λειτουργικά έξοδα του κράτους, όπως για παράδειγμα ταξίδια και σεμινάρια».

δεν θα κρατήσουν πίσω την ανάπτυξη». Εξήγησε δε, ότι «θα προσαρμόσουμε να τονώνουμε την αγορά, την ανάπτυξη και τη ζήτηση για να μην φτάσουμε στο σημείο μετά το καλοκαίρι να προχωρήσουμε σε εσωτερικό μνημόνιο. Θέλουμε να συνεχίσουμε και τότε σε επεκτατική πολιτική και να εστιάσουμε στους τομείς που πληγνκαν περισσότερο».

Προτάσεις εξοικονομήσεων

Μπορεί να μην είναι γνωστό το τι θα γίνει το 2020, ωστόσο το 2013 είχε δοθεί για παράδειγμα εντολή σε κάθε Υπουργείο να μειώσει τον προϋπολογισμό του κατά 20%. Τέλος Μάρτη, ο κ. Παντελής είχε αποστείλει επιστολή ημερομηνίας 30 Μαρτίου προς τους ΓΔ Υπουργείων, Υφυπουργείων της ΓΔ ΕΠΣΑ και Γενική Λογιστρία για τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η Κύ-

προς λόγω του κορωνοϊού. Είχε ζητήσει οι Γενικοί Διευθυντές να υποβάλουν στο Υπουργείο Οικονομικών τις προτάσεις εξοικονομήσεων από τον προϋπολογισμό κάθε Υπουργείου, ξεκαθαρίζοντας ότι το Υπουργείο Οικονομικών θα μειώσει τα κονδύλια που αφορούν σεμινάρια, οδοιοπορικά, καύσιμα και άλλα επιδόματα. Πέραν δηλαδή της ετοιμασίας του προϋπολογισμού του 2021 και ο προϋπολογισμός του 2020 θα τύχει αναθεώρησης. Θα πρέπει πλέον να θεωρείται σίγουρο ότι θα τύχουν αναθεώρησης οι δαπάνες για συνέδρια και σεμινάρια που αναβλήθηκαν ή θα αναβληθούν, δαπάνες για συμμετοχές σε σεμινάρια στο εξωτερικό και σε ομάδες ή εργασίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που ανεστάλησαν, δαπάνες για εκπαιδεύσεις, για οδοιοπορικά, για καύσιμα λόγω μείωσης της τιμής του πετρελαίου και λόγω

του περιορισμού των μετακινήσεων, οι δαπάνες για μελέτες εμπειρογνομόνων και αγορά υπηρεσιών, οι δαπάνες για αγορά εξοπλισμού.

Οι χρηματοδοτικές ανάγκες του κράτους για φέτος έχουν πλέον υπολογιστεί στα 5,5 δισ. ευρώ. Υπενθυμίζεται πως η Κυπριακή Δημοκρατία αποφάσισε να αναθεωρήσει το ετήσιο σχέδιο χρηματοδότησής της που καταρτίστηκε τον Δεκέμβριο του 2019 και αναφερόταν σε μέγιστες χρηματοδοτικές ανάγκες για το 2020 ύψους 2,25 δισ. ευρώ, ενόψει κορωνοϊού. Με βάση τον προτεινόμενο προϋπολογισμό για το 2020, το δημοσιονομικό ισοζύγιο προβλεπόταν να είναι πλεονασματικό και να ανερχόταν στο 2,7% του ΑΕΠ, ενώ το πρωτογενές πλεόνασμα αναμενόταν να ανέλθει στο 5,1% του ΑΕΠ. Όλα αυτά πλέον είναι παρελθόν.

Ετοιμος να δώσει δάνεια για κάλυψη αναγκών από την πανδημία ο ESM

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ**

Σε συμφωνία για την ενεργοποίηση της νέας πιστωτικής γραμμής του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (ESM) κατέληξε το Eurogroup. Όπως αναφέρεται στα συμπεράσματα της τηλεδιάσκεψης, βάσει της εκ των προτέρων αξιολόγησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, όλα τα κράτη-μέλη της Ευρωζώνης πληρούν τις προϋποθέσεις για να αιτηθούν στήριξη από το Pandemic Crisis Support, όπως ονομάζεται το νέο εργαλείο. Τα δάνεια, με μέση ωρίμανση τα 10 χρόνια και επιτόκιο που θα είναι «οριακά πάνω από το μηδέν», όπως είπε ο επικεφαλής του ESM Κλάους Ρέγκλινγκ στη συνέντευξη Τύπου, μπορούν να φθάσουν το 2% του ΑΕΠ της χώρας που προσφύγει, με στοιχεία του περασμένου έτους.

Τόσο ο κ. Ρέγκλινγκ όσο και ο πρόεδρος του Eurogroup Μάριο Σεντένο και ο επίτροπος Οικονομικών Υποθέσεων της Ε.Ε. τόνισαν ότι ο μόνος όρος για την παροχή της βοήθειας είναι η δέσμευση των χωρών ότι θα δαπανήσουν τα χρήματα για την κάλυψη άμεσων και έμμεσων δαπανών που συνδέονται με την υγειονομική κρίση, βάσει της συμφωνίας της 9ης Απριλίου. Η νέα πιστωτική γραμμή έχει ημερομηνία λήξης στις 31.12.2022, αλλά μπορεί να καταργηθεί νωρίτερα, με απόφαση του συμβουλίου διοικητών του Μηχανισμού. Θα διατίθεται στις χώρες που θα την αιτηθούν για 12 μήνες, με δυνατότητα δύο εξαμήνων παρατάσεων.

Η επιπλέον θα είναι αντιστοίχως χαλαρή. Περιγράφεται σε επιστολή που απέστειλαν προχθές ο εκτελεστικός αντιπρόεδρος της Επιτροπής Βάλντις Ντομπρόβσκις και ο επίτροπος Οικονομικών Υποθέσεων Πάολο Τζεντίλνι. Όπως σημειώνουν στην επιστολή: «Δεδομένων της πολύ συγκεκριμένης και περιορισμένης εμπέλειας του Pandemic Crisis Support, που είναι ένα εφάπαξ εργαλείο προσωρινής φύσης, συνδεδεμένο με την κρίση της COVID-19, δικαιολογείται ένα απλοποιημένο πλαίσιο παροχής στοιχείων και παρακολούθησης».

Νέα πρόταση για το Ταμείο Ανάκαμψης κατέθεσε η Γαλλία στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Το Παρίσι προτείνει ένα εργαλείο που θα δαπανήσει τουλάχιστον 150-300 δισ. ευρώ ετησίως κατά την τριετία 2021-23 με τη μορφή επικορηγήσεων.

Ενεργοποιήθηκε η νέα πιστωτική γραμμή - Τα δάνεια μπορούν να φθάσουν το 2% του ΑΕΠ κάθε χώρας.

Βάσει αυτού, σημειώνεται, η Κομισιόν θα περιοριστεί στην πιστοποίηση ότι οι πόροι θα χρησιμοποιηθούν για την κάλυψη άμεσων και έμμεσων υγειονομικών δαπανών που συνδέονται με την πανδημία, ενώ δεν θα λάβουν χώρα ειδικές αποστολές της Επιτροπής προς τα κράτη-μέλη.

Υψηλόβαθμη πηγή του οικονομικού επιτελείου δηλώνει ικανοποίηση για τις διατυπώσεις σχετικά με τους όρους πρόσβασης και τη χαλαρή μέθοδο αξιολόγησης του Pandemic Crisis Support. Με βάση το όριο του 2% του ΑΕΠ που ισχύει για κάθε κράτος-μέλος, η Ελλάδα μπορεί να αντλήσει έως 3,7 δισ. ευρώ από τον ESM. Η Αθήνα, ωστόσο, δεν έχει άμεσα σχέδια να προσφύγει στη νέα πιστωτική γραμμή.

Η γαλλική πρόταση

Εν τώ μεταξύ, νέα πρόταση για το Ταμείο Ανάκαμψης κατέθεσε η

Γαλλία στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία προετοιμάζει την εισήγηση της επί αυτού. Το Παρίσι προτείνει ένα εργαλείο που θα δαπανήσει τουλάχιστον 150-300 δισ. ευρώ ετησίως κατά την τριετία 2021-2023 με τη μορφή επικορηγήσεων. Σε συνδυασμό με δάνεια προς τα κράτη-μέλη —«πολύ μεγάλης διάρκειας και πολύ χαμηλών επιτοκίων», όπως σημειώνει αξιωματούχος του γαλλικού υπουργείου Οικονομικών—, το συνολικό μέγεθος των δαπανών για την ανάκαμψη της ευρωπαϊκής οικονομίας πρέπει να φθάσει το 1-1,5 τρισεκατομμύριο ευρώ.

Οι πόροι προτείνεται να προκύψουν από μια εφάπαξ έκδοση χρέους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με διάρκεια ωρίμανσης 2-8 ετών και με εξασφάλιση την αυξημένη οροφή των ιδίων πόρων του κοινοτικού προϋπολογισμού (ΠΑΠ) και εγγυήσεις των κρατών-μελών. Η προτίμηση για την έκδοση χρέους συνδέεται με την ανάγκη «να απλωθεί το κόστος αποπληρωμής σε βάθος χρόνου», όπως ανέφερε η ίδια αξιωματούχος. Το γαλλικό έγγραφο τονίζει επίσης την ανάγκη «το ταμείο να συσταθεί το ταχύτερο δυνατό, ενδεχομένως πριν τεθεί σε ισχύ το επόμενο Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο» (1.1.2021).

Ανοίγουν αύριο 66.010 εμπορικές επιχειρήσεις στην Ελλάδα

Της **ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ**

Ρολά ανεβάζουν από αύριο Δευτέρα 11 Μαΐου άλλες 66.010 επιχειρήσεις, καθώς ξεκινάει να λειτουργεί το σύνολο σχεδόν του λιανεμπορίου, τα πρακτορεία του ΟΠΑΠ, οι σχολές οδηγών και οι υπηρεσίες διατολογίας. Αξίζει να σημειωθεί ότι από αύριο Δευτέρα επιτρέπεται η λειτουργία και των καταστημάτων τύπου shop-in-shop (πολυκαταστήματα), ενώ εξακολουθεί να απαγορεύεται η λειτουργία των εμπορικών κέντρων (malls) κλειστού και ανοικτού τύπου, των εκπαιδευτικών χώρων και των εκπαιδευτικών καταστημάτων (outlets). Υποχρεωτική χρήση μάσκας προβλέπεται μόνο στην περίπτωση των σχολών οδηγών, ενώ για τις υπόλοιπες δραστηριότητες οι οδηγίες περιορίζονται στην ισχυρή σύσταση χρήσης μάσκας από εργαζομένους και πελάτες.

Συγκεκριμένα, επαναλειτουργούν οι επιχειρήσεις με αντικείμενο το λιανικό εμπόριο εξοπλισμού ήχου και εικόνας, κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων, σιδηρικών, χρωμάτων και τζαμιών, χαλιών, κλιμαίων και επενδύσεων δαπέδου και τοίχου, ηλεκτρικών οικιακών συσκευών, επίπλων, φωτιστικών και άλλων ειδών οικιακής χρήσης, εγγραφών μουσικής και εικόνας, παιχνιδιών, κάθε είδους ενδυμάτων, υποδημάτων και δερμάτων ειδών, καλλυντικών και ειδών καλλωπισμού, ρολογιών και κοσμημάτων, καινούργιων ειδών και μεταχειρισμένων ειδών.

Επίσης, ξεκινούν να λειτουργούν ξανά οι επιχειρήσεις ενοικίασης και εκμίσθωσης ειδών αναψυχής και αθλητικών ειδών, ενοικίασης βιντεοκασετών και δίσκων (βιντεοκλάμπ), ενοικίασης και εκμίσθωσης άλλων ειδών προσωπικής ή οικιακής χρήσης, τα καταστήματα shop-in-shop, οι σχολές οδηγών, τα πρακτορεία τυχερών παιχνιδιών και οι επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών διατολογίας. Από αυτή τη Δευτέρα, εξάλλου,

Τα καταστήματα λιανικού εμπορίου και οι επιχειρήσεις διατολογίας θα ξεκινούν να λειτουργούν στις 10 το πρωί.

θα επιτραπεί ξανά η πώληση στις λαϊκές αγορές ειδών ένδυσης και υπόδησης, υφασμάτων, χαλιών και εν γένει κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων.

Τα καταστήματα λιανικού εμπορίου και οι επιχειρήσεις διατολογίας θα ξεκινούν να λειτουργούν στις 10 π.μ., με εξαίρεση τα καταστήματα πώλησης σιδηρικών - χρωμάτων, των οποίων η λειτουργία επιτρέπεται να ξεκινάει από τις 7 π.μ. προκειμένου να εξυπηρετούν οικοδομικές εργασίες. Κατά περίπτωση θα επιτρέπεται η διεύρυνση του ωραρίου ως προς το κλείσιμο των καταστημάτων. Για τα εμπορικά καταστήματα και τις επιχειρήσεις διατολογίας υπάρχει ισχυρή σύσταση χρήσης μάσκας για προσωπικό και πελάτες, καθώς και ισχυρή σύσταση για τη μη χρήση ανελκυστήρα. Στην περίπτωση που το κατάστημα διαθέτει κυλιόμενες σκάλες, δεν επιτρέπεται η χρήση του ανελκυστήρα, παρά μόνο για άτομα με ειδικές ανάγκες, ηλικιωμένους και για την τροφοδοσία των καταστημάτων.

Και σε αυτές τις περιπτώσεις υπάρχει περιορισμός ταυτόχρονης παρουσίας ατόμων αναλόγως των τετραγωνικών του καταστήματος. Έτσι, λοιπόν, σε καταστήματα έως

20 τ.μ. επιτρέπεται η ταυτόχρονη παρουσία έως τεσσάρων ατόμων, σε καταστήματα από 20 έως 100 τ.μ. επιτρέπεται η ταυτόχρονη παρουσία έως τεσσάρων ατόμων + 1 άτομο ανά 10 τ.μ. για την επιφάνεια από 20 έως 100 τ.μ., σε καταστήματα άνω των 100 τ.μ. επιτρέπεται η ταυτόχρονη παρουσία έως δώδεκα ατόμων + 1 άτομο ανά 15 τ.μ. για την επιφάνεια άνω των 100 τ.μ.

Οι ίδιοι κανόνες σχετικά με την ταυτόχρονη παρουσία, την τήρηση απόστασης 1,5 μέτρου μεταξύ των ατόμων, καθώς και η ισχυρή σύσταση χρήσης μάσκας προβλέπονται για τα πρακτορεία τυχερών παιχνιδιών. Διευκρινίζεται, πάντως, ότι στις εν λόγω επιχειρήσεις δεν θα επιτρέπονται οι καθήμενοι πελάτες.

Υποχρεωτική χρήση μάσκας προβλέπεται τόσο για τον εκπαιδευτή όσο και για τον εκπαιδευόμενο στις σχολές οδηγών. Στις επιχειρήσεις αυτές εφαρμόζεται επίσης υποχρεωτικά ο κανόνας της προσέλευσης μόνο κατόπιν προγραμματισμένου ραντεβού. Μάλιστα, οι επιχειρήσεις θα πρέπει να τηρούν κατάλογο με τα ημερήσια ραντεβού, τον οποίο οφείλουν να επιδεικνύουν σε πιθανό έλεγχο.

Στιγμιότυπο από Συνέντευξη Τύπου στη Μάλτα.

Λεωφορεία του στόλου της εταιρείας Kapnos Airport Shuttle Ltd.

Στις 5 Ιουλίου οι δημόσιες μεταφορές της Κύπρου γυρίζουν σελίδα

Η Cyprus Public Transport δηλώνει έτοιμη να προσφέρει όλες τις υπηρεσίες που της ανατέθηκαν

Συνέντευξη στην **ΑΝΤΡΙΑ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ**

Να προσφερθεί στους πολίτες της Κύπρου μια αξιόπιστη εναλλακτική λύση, προκειμένου το αυτοκίνητό τους να μην αποτελεί τη μόνη λύση για τη μετακίνησή τους θέλει η νέα κυπριακή εταιρεία δημόσιων συγκοινωνιών Cyprus Public Transport (CPT). Η Cyprus Public Transport (CPT) αποτελεί μια νέα εταιρεία που δημιουργήθηκε από την κοινοπραξία MLKP. Η εν λόγω κοινοπραξία απαρτίζεται από τη Malta Lines Ltd και την Kapnos Airport Shuttle Ltd και έχει κερδίσει 4 από τα 6 συμβόλαια για τις υπηρεσίες δημόσιων συγκοινωνιών της Κύπρου. Μέσα στους επόμενους μήνες, η CPT θα είναι επιφορτισμένη με το έργο της ανάπτυξης ενός νέου συστήματος δημόσιων μεταφορών, καθώς και με την υλοποίησή του, κάτι το οποίο αποτελεί μεγάλη πρόκληση. Στην από κοινού συνέντευξη τους ο κ. Χαράλαμπος Αναστασίου, Διευθύνων Σύμβουλος της Kapnos Airport Shuttle Ltd και ο κ. Felipe Cosmen, Πρόεδρος της Malta Public Transport, αναπτύσσουν στην «Κ» τα επιχειρηματικά τους πλάνα.

- Κύριε Χαράλαμπε Αναστασίου, πείτε μας αρχικά λίγα λόγια για τη Cyprus Public Transport -τη νέα εταιρεία που δημιουργήθηκε από εσάς και τους συνεργάτες σας στη Μάλτα- και τι θα πρέπει εμείς να περιμένουμε από αυτή την κοινοπραξία;

- Χ.Α.: Η Cyprus Public Transport (CPT) είναι μια νέα κυπριακή εταιρεία δημόσιων συγκοινωνιών, η οποία είναι νομικά επιφορτισμένη με την αποστολή να παρέχει όλες τις υπηρεσίες συγκοινωνιών που της έχουν ανατεθεί από την Κυπριακή Κυβέρνηση. Στόχος μας είναι να αλλάξουμε τις δημόσιες συγκοινωνίες στην Κύπρο μια για πάντα, εξυπηρετώντας τους επιβάτες μας μέσω ενός σύγχρονου και ευρωπαϊκών προτύπων συστήματος μεταφορών, το οποίο θα βελτιώσει σημαντικά την ποιότητα ζωής των πολιτών και θα εξοικονομεί χρήματα στο κράτος. Από τις 5 Ιουλίου, οι υπηρεσίες δημόσιων συγκοινωνιών της Κύπρου θα μπουν σε μια νέα εποχή. Οι σύγχρονες απαιτήσεις της κοινωνίας μας, αλλά και οι τεχνολογικές προκλήσεις των καιρών μας απαιτούν τη δημιουργία ενός σύγχρονου και αποτελεσματικού συστήματος μεταφορών για τον κάθε πολίτη. Είμαστε σίγουροι ότι με τη διεθνή εμπειρία που έχουν οι συνεργάτες μας στον τομέα των δημόσιων συγκοινωνιών και με τη δική μας γνώση

της εγχώριας αγοράς, βρισκόμαστε στην πλεονεκτική θέση να ξεκινήσουμε να προσφέρουμε έξυπνες λύσεις σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα. Μέσω της εμπειρίας μας από διάφορες χώρες, αλλά και λόγω του πόσο δημοφιλείς είναι οι υπηρεσίες της Kapnos Airport Shuttle στην Κύπρο, έχουμε ένα ιστορικό εξαιρετικών αποτελεσμάτων που αποδεικνύει ότι ένα αξιόπιστο και αποτελεσματικό σύστημα συγκοινωνιών μπορεί να ενθαρρύνει όλο και περισσότερους πολίτες να δοκιμάσουν τις υπηρεσίες μας, και να αρχίσουν να τις χρησιμοποιούν καθημερινά από τη στιγμή που θα έχουν μείνει ικανοποιημένοι. Όταν υπάρχει μια ευέλικτη και σύγχρονη εναλλακτική λύση που ικανοποιεί τις ανάγκες σου, την υιοθετείς αμέσως. Εμείς, λοιπόν, φιλοδοξούμε να γεμίσουμε το κενό που υπάρχει, προσφέροντας τις υπηρεσίες που η χώρα μας και οι πολίτες της χρειάζονται σήμερα.

Λεωφορεία με wifi

-Κύριε Felipe Cosmen, ποιες είναι οι καινοτομίες του νέου συστήματος που θα προσελκύσουν το κοινό της Κύπρου και θα το κάνουν να χρησιμοποιήσει -και σταδιακά να υιοθετήσει- τις νέες υπηρεσίες, δεδομένου ότι οι περισσότεροι είναι συνηθισμένοι να χρησιμοποιούν μόνο το αυτοκίνητό τους;

- F.C.: Θα έλεγα ότι η ευκολία με την οποία θα μπορεί ο κάθε ένας να χρησιμοποιεί το νέο σύστημα, η σύγχρονη τεχνολογία και η εξοικονόμηση χρημάτων είναι η απάντησή. Αρχικά, ο στόλος μας θα ενισχυθεί με πολλά νέα λεωφορεία, τα οποία θα εκπέμπουν μειωμένους ρύπους και τα οποία θα εξυπηρετούν καλύτερα τις ανάγκες των επιβατών. Επιλέγοντας να μετακινηθούν με το λεωφορείο, οι επιβάτες θα συμβάλλουν στη μείωση της περιβαλλοντικής ρύπανσης και στην βελτίωση της βιωσιμότητας της Κύπρου.

Είμαστε πολύ περήφανοι που έχουμε έναν από τους πιο καινούριους στόλους σε όλη την Ευρώπη. Συνεπώς, το σύστημα συγκοινωνιών θα γίνει πιο αξιόπιστο, καθώς θα υπάρχουν πιο συχνά δρομολόγια και η ποιότητα των υπηρεσιών θα είναι σαφώς βελτιωμένη. Όλα τα λεωφορεία μας θα είναι εξοπλισμένα με κλιματισμό και με τεχνολογία αιχμής που θα επιτρέπει στους επιβάτες όλων των ηλικιών να μετακινούνται με ευκολία, απολαμβάνοντας τη διαδρομή. Επιπρόσθετα, στα λεωφορεία μας θα υπάρχει Wi-Fi και θύρες φόρτισης USB. Χρησιμοποιώντας ένα τελευταία τεχνολογίας σύστημα εντοπισμού θέσης,

Ο κ. Φελίπε Κόσμεν, Πρόεδρος της Malta Public Transport (αριστερά) και ο κ. Χαράλαμπος Αναστασίου, Διευθύνων Σύμβουλος της Kapnos Airport Shuttle Ltd (δεξιά).

Επιλέγοντας να μετακινηθούν με το λεωφορείο, οι επιβάτες θα συμβάλλουν στη μείωση της περιβαλλοντικής ρύπανσης και στην βελτίωση της βιωσιμότητας της Κύπρου.

θα γνωρίζουμε ανά πάσα στιγμή πού βρίσκεται κάθε λεωφορείο μας. Μέσω μιας νέας εφαρμογής κινητών τηλεφώνων, οι επιβάτες μας θα έχουν πρόσβαση σε αυτές τις πληροφορίες, προκειμένου να γνωρίζουν πόση ώρα απαιτείται για την επόμενη στάση τους. Ταυτόχρονα, κάθε επιβάτης θα μπορεί να αποκτήσει την προσωπική του κάρτα διακίνησης που θα του επιτρέπει να έχει πρόσβαση στις υπηρεσίες μας με ευκολία και με χαμηλό κόστος.

- Χ.Α.: Θα ήθελα, επίσης, να τονίσω πόσο σημαντικό είναι για εμάς να εξυπηρετούμε το ευρύ κοινό στο σύνολό του, και συγκεκριμένα να ικανοποιούμε τις ανάγκες όλων αυτών που μέχρι σήμερα δυσκολεύονταν να έχουν πρόσβαση στις δημόσιες συγκοινωνίες. Για αυτόν ακριβώς τον λόγο, όλα τα λεωφορεία θα έχουν χαμηλοπόδι χωρίς σκαλοπάτια για εύκολη πρόσβαση ατόμων με κινητικές δυσκολίες και ειδικές θέσεις, ενθαρρυνώντας τους έτσι να χρησιμοποιούν το σύστημα δημόσιων συγκοινωνιών. Επιπρόσθετα, οι αλλαγές δεν αφορούν μόνο τον στόλο των λεωφορείων μας, αλλά και τους ανθρώπους μας. Όλοι οι υπάλληλοί μας θα εκπαιδευτούν σε θέματα ασφάλειας και εξυπηρέτησης πελατών, σε μια προσπάθεια να βελτιώσουμε ακόμα περισσότερο τις υπηρεσίες μας. Στόχος μας είναι να προσφέρουμε στους πολίτες μια πραγματικά αξιόπιστη εναλλακτική λύση, προκειμένου το αυτοκίνητό τους να μην αποτελεί τη μόνη λύση για τη μετακίνησή τους.

Ομοιότητες Μάλτας - Κύπρου

- Κύριε Cosmen, πώς πιστεύετε ότι η διεθνής εμπειρία σας και η τεχνογνωσία από την παροχή των αντίστοιχων υπη-

ρεσιών στη Μάλτα θα σας βοηθήσουν στην εφαρμογή του νέου συστήματος δημόσιων συγκοινωνιών στην Κύπρο;

- F.C.: Ανυπομονούμε να εργαστούμε με τις Αρχές της Κύπρου, προκειμένου να προσφέρουμε τις αξιόπιστες και αποτελεσματικές υπηρεσίες μας στην εγχώρια αγορά, μέσω της διεθνούς μας εμπειρίας και γνώσεων. Υπάρχουν πολλές ομοιότητες μεταξύ Μάλτας και Κύπρου, σχετικά με τη λειτουργία των υπηρεσιών λεωφορείων. Πρόκειται για δύο εξίσου δυναμικές, αλλά και αναπτυσσόμενες οικονομίες. Στόχος μας είναι να εισάγουμε και στην Κύπρο τις βέλτιστες πρακτικές που έχουν ήδη εφαρμοστεί σε άλλα μέρη. Θα είναι ένας συγκεκριμένος όσον έχουν επιτύχει στη Μάλτα και όσον μπορούν να εφαρμοστούν στην Κύπρο.

Το παράδειγμα της Μάλτας είναι πολύ χαρακτηριστικό. Εκεί αντιμετωπίσαμε κάποιες προκλήσεις παρόμοιες με αυτές της Κύπρου. Καταφέραμε με επιτυχία να εφαρμόσουμε τη διεθνή εμπειρία μας και να τη συνδυάσουμε με τα στοιχεία και ιδιαιτερότητες της τοπικής αγοράς, μετατρέποντας τις υπηρεσίες δημόσιων συγκοινωνιών σε αξιόπιστες και αποτελεσματικές λύσεις. Παράδειγμα αποτελεί και η πρόσφατη πανδημία του COVID-19. Χάρη στην εμπειρία και γνώσεις που έχουμε από άλλες χώρες, καταφέραμε να εφαρμόσουμε ένα πολύ αποτελεσματικό σχέδιο διαχείρισης κρίσεων που μας επέτρεψε να προσαρμοστούμε γρήγορα στις νέες συνθήκες σε στενή συνεργασία με τις τοπικές αρχές. Τα τελευταία χρόνια, ο αριθμός των επιβατών στη Μάλτα αυξήθηκε από 30 σε 58 εκατομμύρια (2019) και πιστεύουμε ότι υπάρχει μεγαλύτερο περιθώριο βελτίωσης. Όταν οι υπηρεσίες μας ξεκίνησαν τη λειτουργία τους στη Μάλτα, πριν από 5 χρόνια, αναλάβαμε τις δημόσιες συγκοινωνίες που βρίσκονταν τότε σε πολύ κακή κατάσταση και μόλις το 2017 η Διεθνής Ένωση Οδικών Μεταφορών (IRU) μας επιβράβευσε με το "The Bus Excellence Award", αναγνωρίζοντας όλες τις βελτιώσεις που είχαν επιτευχθεί. Στη Μάλτα, βελτιώσαμε επίσης τις συνθήκες εργασίας των εργαζομένων. Πιστεύουμε ότι το προσωπικό μας είναι το πιο ισχυρό πλεονέκτημά μας και για

αυτό θα επενδύουμε διαρκώς στους υπαλλήλους μας. Θα θέλαμε να δούμε περισσότερες γυναίκες να εργάζονται στον τομέα των δημόσιων μεταφορών και θα δημιουργήσουμε νέες ευκαιρίες απασχόλησης σε διάφορα τμήματα της εταιρείας μας. Στην Κύπρο, είμαστε ιδιαίτερα χαρούμενοι που θα συνεργαστούμε με την Kapnos Airport Shuttle, έναν ισχυρό εταίρο με εκτεταμένη γνώση της τοπικής αγοράς και ο οποίος είναι ταγμένος στην συνεχή αναβάθμιση του ρόλου του στον τομέα των δημόσιων μεταφορών της Κύπρου.

- Κύριε Αναστασίου, ένα άλλο θέμα με πολύ υψηλό ενδιαφέρον είναι το τι θα γίνει με τους εργαζομένους του υφιστάμενου συστήματος συγκοινωνιών. Πώς θα τους επηρεάσει αυτή η αλλαγή; Κινδυνεύουν να χάσουν τη δουλειά τους;

- Χ.Α.: Μόνο θετικές θα είναι οι επιδράσεις στους υφιστάμενους εργαζόμενους. Όλοι αυτοί που το επιθυμούν, θα προσληφθούν με τους ίδιους ακριβώς όρους απασχόλησης. Επιπρόσθετα, οι εργαζόμενοι θα περάσουν από εκπαίδευση, προκειμένου να κατανοήσουν και να είναι σε θέση να εφαρμόσουν και οι ίδιοι στην πράξη το νέο όραμα της εταιρείας και τις νέες μεταρρυθμίσεις. Η ασφάλεια αποτελεί ύψιστη προτεραιότητά μας και στόχος μας είναι να διασφαλίσουμε ότι οι οδηγοί μας και το υποστηρικτικό προσωπικό μας θα λάβουν τη σωστή εκπαίδευση, έτσι ώστε η ασφάλεια των ιδίων και των επιβατών μας να είναι εξασφαλισμένη. Αυτό θα επιτρέψει σε όλο το προσωπικό μας να βρίσκεται στην πρώτη γραμμή, εξυπηρετώντας τους επιβάτες μας. Για εμάς, οι άνθρωποι μας είναι και το σημαντικότερο κομμάτι της εταιρείας μας.

Για αυτό, θα συνεχίσουμε να επενδύουμε σε αυτούς, όπως και στον στόλο μας, γιατί είναι οι άνθρωποι που θα «οδηγήσουν» την Κύπρο στη νέα εποχή των δημόσιων μεταφορών. Επιπρόσθετα, θα δημιουργήσουμε έως και 200 νέες θέσεις εργασίας, καθώς η αύξηση των παρεχόμενων υπηρεσιών μας με νέα δρομολόγια θα συνοδεύεται από την ανάγκη για αύξηση του αριθμού των οδηγών, των μηχανικών και άλλων υποστηρικτικών επαγγελματιών.

«Θολό» παραμένει το τοπίο για την εστίαση

Πώς ανοίγουν εστιατόρια και καφετέριες - «Πονοκέφαλος»... τα τραπέζια για τους αρμοδίους - Τα αιτήματα ιδιοκτητών

Της **ΑΝΤΡΗΣ ΘΡΑΣΥΒΟΥΛΟΥ**

Εστιατόρια και καφετέριες αναμένεται ν' ανοίξουν τις πύλες τους στη β' φάση της άρσης των περιοριστικών μέτρων, δηλαδή στις 21 Μαΐου. Ωστόσο, η εξυπηρέτηση των πελατών θα γίνεται μόνο σε εξωτερικούς χώρους. Από τις 9 Ιουνίου οπότε και αρχίζει η γ' φάση της άρσης, τα εστιατόρια θα μπορούν να λειτουργήσουν πλήρως, δηλαδή εκτός από εξωτερικούς και σε εσωτερικούς χώρους. Η σταδιακή επαναλειτουργία αποφασίστηκε, όπως τονίζεται και στην Έκθεση της Υπουργικής Επιτροπής για την Στρατηγική που ακολουθείται σε ό,τι αφορά στην σταδιακή άρση

Η συμπεριφορά των πελατών και το πόσο έτοιμοι είναι να σπεύσουν άφοβα είναι ένα ακόμη θέμα που απασχολεί αρκετούς εστιάτορες.

των μέτρων και επανεκκίνηση της κυπριακής οικονομίας, δεδομένου της συνάντησης μεγάλου αριθμού ατόμων και της μεταξύ τους επαφής που εγκυμονεί κίνδυνο υψηλού βαθμού μετάδοσης του ιού. Επιπλέον, η απόφαση λήφθηκε έχοντας υπόψη ότι η δυνατότητα χρήσης εξωτερικών χώρων είναι υποβοηθητική στον περιορισμό του κινδύνου μετάδοσης του ιού.

Πιθανή ανατροπή πλάνου

Ωστόσο, όπως πληροφορείται η «Κ», λόγω της άκρας ικανοποιητικής εικόνας των επιδημιολογικών δεδομένων και του μικρού αριθμού των κρουσμάτων, δεν αποκλείεται το πλάνο ν' ανατραπεί. Δηλαδή, να ληφθεί απόφαση ν' ανοίξουν κανονικά στις 21 Μαΐου οι συγκεκριμένες επιχειρήσεις και η εξυπηρέτηση των πελατών να γίνεται εκτός από τους εξωτερικούς και στους εσωτερικούς χώρους. Όλα θα κριθούν, όπως πληροφορούμαστε, από τα επιδημιολογικά

Ο Σύνδεσμος έχει ζητήσει όπου δεν προσφέρεται ικανοποιητικός εξωτερικός χώρος ώστε να μπορεί κάποιος να λειτουργήσει και να είναι βιώσιμος, να δύνανται να χρησιμοποιήσει μέρος του εσωτερικού του χώρου που συνορεύει με την εξωτερική του πλευρά.

δεδομένα. Το τοπίο αναμένεται να ξεκαθαρίσει τις επόμενες ημέρες. Αυτό θα γίνει και σε ό,τι αφορά στις κατευθυντήριες γραμμές ή πρωτόκολλα τα οποία θα κληθούν να ακολουθήσουν οι ιδιοκτήτες εστιατορίων και καφετεριών που μέχρι στιγμής δεν έχουν καθοριστεί. Ενώπιον των Υγειονομικών Υπηρεσιών βρέθηκαν το απόγευμα της Πέμπτης (7/5) οι εισηγσίες του Παγκύπριου Συνδέσμου Κέντρων Αναψυχής, οι οποίες αναμένεται να ληφθούν υπόψη ώστε να καταρτιστούν συγκεκριμένες οδηγίες για το τι ακριβώς θα ισχύει για τον τρόπο λειτουργίας. Οι αρμόδιοι θα καταλήξουν στο τελικό πλάνο αφού τις μελετήσουν. Στη συνέχεια, αυτό θα σταλεί στην επιστημονική ομάδα των επιδημιολόγων για έγκριση.

Μεταξύ των εισηγήσεων που υπέβαλε ο Σύνδεσμος είναι ο μέγιστος αριθμός ατόμων στους εξωτερικούς χώρους να είναι ένα άτομο ανά 1,5 τετραγωνικό μέτρο, εξα-

ρουμένων των εργαζομένων. Σε ό,τι αφορά στον μέγιστο αριθμό ατόμων στους εσωτερικούς χώρους προτείνεται ένα άτομο ανά δυο τετραγωνικά μέτρα. Επίσης, ο Σύνδεσμος έχει ζητήσει όπου δεν προσφέρεται ικανοποιητικός εξωτερικός χώρος ώστε να μπορεί κάποιος να λειτουργήσει και να είναι βιώσιμος, να δύνανται να χρησιμοποιήσει μέρος του εσωτερικού του χώρου που συνορεύει με την εξωτερική του πλευρά.

Όπως ανέφερε στην «Κ» ο Γενικός Γραμματέας του Παγκύπριου Συνδέσμου Κέντρων Αναψυχής Φάνος Λεβέντης, ο Σύνδεσμος έχει εισηγηθεί ο μέγιστος αριθμός ατόμων σε κάθε τραπέζι να είναι τα 10 άτομα. Στην είσοδο κάθε υποστατικού θα αναρτηθεί έντυπο στο οποίο θ' αναφέρεται ο μέγιστος αριθμός ατόμων που επιτρέπεται να βρίσκονται ταυτόχρονα στον κάθε χώρο. Συστήνεται όπου είναι εφικτό η χρήση μενού/καταλόγου τιμών μιας χρήσης ή αναρτημένος

σε περίοπα σημεία εντός και εκτός του υποστατικού ή διαθέσιμος ηλεκτρονικά. Όπου θα υπάρχει κατάσχημα ότι είναι πολύ μεγάλη η απόσταση και δεν θα είναι βιώσιμο καθώς δεν θα μπορούν να βάλουν αρκετά τραπέζια, το Υπουργείο Υγείας ξεκαθάρισε ότι κάτι τέτοιο δεν έχει ακόμη αποφασιστεί. Ο καθηγητής Δρ Πέτρος Καραγιάννης ανέφερε στην «Κ» ότι προτείνει η απόσταση να μην υπερβαίνει το ενάμισι μέτρο.

Μπουφές self service

Σύμφωνα με τον κ. Λεβέντη, μία από τις εισηγσίες είναι να περιορίζεται η αυτοεξυπηρέτηση των πελατών από μπουφές self service, ενώ συστήνεται η εξυπηρέτηση να γίνεται από προσωπικό το οποίο θα φέρει μάρκα και γάντια. Μέχρι στιγμής δεν έχει διευκρινιστεί εάν θα επιτραπεί η λειτουργία παιδότοπων (εσωτερικών ή εξωτερικών) σε χώρους εστίασης.

Μπέρδεμα προέκυψε με την απόσταση που θα πρέπει να έχουν τα τραπέζια μεταξύ τους. Αυτό είναι ένα από τα ζητήματα που προκαλεί «πονοκέφαλο» στους αρμοδίους. Αν και προηγουμένως είχε δημοσιοποιηθεί ότι το κάθε τραπέζι θα

πρέπει να έχει απόσταση τριών μέτρων, έπειτα από αντιδράσεις εκ μέρους επιχειρηματιών που υποστήριξαν ότι είναι πολύ μεγάλη η απόσταση και δεν θα είναι βιώσιμο καθώς δεν θα μπορούν να βάλουν αρκετά τραπέζια, το Υπουργείο Υγείας ξεκαθάρισε ότι κάτι τέτοιο δεν έχει ακόμη αποφασιστεί. Ο καθηγητής Δρ Πέτρος Καραγιάννης ανέφερε στην «Κ» ότι προτείνει η απόσταση να μην υπερβαίνει το ενάμισι μέτρο.

Πάντως, πηγές αναφέρουν στην «Κ» ότι το πιθανότερο σενάριο για το πλάνο με τις οδηγίες που ετοιμάζεται, είναι η απόσταση μεταξύ των τραπεζιών να είναι μικρότερη από δύο μέτρα.

Οι δυσκολίες και η επιβίωση

Εστιατορες αναφέρουν στην «Κ» ότι η επαναλειτουργία των επιχειρήσεων θα είναι σταδιακή, ενώ θα χρειαστεί να δοθεί περίοδος προσαρμογής στα νέα δεδομένα που θα αποφασιστούν και θα ισχύ-

σουν σε ό,τι αφορά τον τρόπο λειτουργίας των εστιατορίων. Μάσκες και γάντια είναι από τα μέτρα προστασίας τα οποία ήδη τηρούνται σε αρκετά από τα εστιατόρια που παρέχουν αυτή τη στιγμή υπηρεσίες delivery. Αναφορικά με τις σοβαρές δυσκολίες, ιδιοκτήτες γνωστού εστιατορίου στη Λευκωσία ανέφερε στην «Κ» ότι στόχος είναι να μην απολυθεί κανείς εργαζόμενος. «Βάλαμε λουκέτο και τα έξοδα τρέχουν χωρίς έσοδα...», αναφέρει χαρακτηριστικά. Το θέμα της επιβίωσης εξαρτάται και από την προηγούμενη κατάσταση στην οποία βρισκόταν η επιχείρηση. Όλα είναι ρευστά. Η συμπεριφορά των πελατών και το πόσο έτοιμοι είναι

Οι επιδημιολόγοι θα έχουν τον τελευταίο λόγο για τις οδηγίες που θα διέπουν την πλήρη λειτουργία των επιχειρήσεων εστίασης.

να σπεύσουν άφοβα σε ένα εστιατόριο είναι ένα ακόμη θέμα που απασχολεί αρκετούς εστιάτορες. Σε ό,τι αφορά στα μέτρα που λαμβάνει η κυβέρνηση και την οικονομική ενίσχυση αρκετοί δηλώνουν ικανοποιημένοι με το Σχέδιο Μερικής Αναστολής Εργασιών, ενώ θεωρούν θετικό το πράσινο φως που έχει δώσει το Υπουργικό Συμβούλιο την Πέμπτη (7/5) στο σχέδιο απευθείας στήριξης πολύ μικρών επιχειρήσεων και αυτοτελών εργαζομένων, στοχευμένες κρατικές εγγυήσεις €1,5 δισεκατομμυρίου, καθώς και στο σχέδιο φορολογικών κινήτρων σε ιδιοκτήτες που θα προχωρήσουν σε μείωση ενοικίων.

Να σημειωθεί ότι η εστίαση, η οποία περιλαμβάνει εστιατόρια, μπαρ και συναφείς υπηρεσίες που θα ανοίξουν τις πύλες τους στις 21 Μαΐου, συνεισφέρει το 3,1% της συνολικής ΠΑ, και απασχολεί 25.475 άτομα. Το 71,2% της ΠΑ της εστίασης αφορά εστιατόρια και το 24,6% αφορά μπαρ.

Βγάζουν περισσότερα τραπέζια έξω οι εστιατόρες στην Ελλάδα

Της **ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ**

Η αξιοποίηση περισσότερων εξωτερικών δημόσιων χώρων καθώς και η χρήση εσωτερικών χώρων που περικλείονται από τζάμια και είναι επί της ουσίας ημιυπαίθριοι αποτελούν τις δύο λύσεις που φαίνεται να προκρίνει η κυβέρνηση για να αυξηθεί η δυναμικότητα των καταστημάτων εστίασης. Οι λύσεις αυτές αντιμετωπίζονται θετικά από τον κλάδο, θεωρούνται ωστόσο μη επαρκείς εάν δεν συνοδευτούν από τη μείωση του ΦΠΑ στην εστίαση καθώς και από την ευελιξία στην εφαρμογή του μέτρου της αναστο-

Εξετάζεται και το ενδεχόμενο χρήσης εσωτερικών χώρων που περικλείονται από τζάμια.

λής σύμβασης εργασίας. Από τις ανακοινώσεις που έγιναν χθες από τον πρωθυπουργό στο πλαίσιο τηλεδιάσκεψης με αρμόδια στελέχη της κυβέρνησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης, πάντως, οι παράγοντες του κλάδου εκτιμούν ότι απομακρύνεται το ενδεχόμενο επαναλειτουργίας της εστίασης νωρίτερα από την 1η Ιουνίου. Σε κάθε περίπτωση, ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Στ. Πέτσας ανέφερε χθες ότι οι οποίες ανακοινώσεις θα γίνουν

Λύσεις για να αυξηθεί η δυναμικότητα των καταστημάτων εστίασης εξετάστηκαν χθες σε τηλεδιάσκεψη υπό τον πρωθυπουργό, στην οποία συμμετείχαν τα αρμόδια κυβερνητικά στελέχη, ο πρόεδρος της Κεντρικής Ενωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας (ΚΕΔΚΕ) και οι δήμαρχοι Αθηναίων και Θεσσαλονίκης.

μετά τις 15 Μαΐου. Κατά τη τηλεδιάσκεψη, στην οποία συμμετείχαν τα αρμόδια κυβερνητικά στελέχη, ο πρόεδρος της Κεντρικής Ενωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας (ΚΕΔΚΕ) και οι δήμαρχοι Αθηναίων και Θεσσαλονίκης, ο κ. Μπιστοτάκης έδωσε πέντε βασικές κατευθύνσεις για την επαναλειτουργία της εστίασης. Αυτές είναι:

1. Τα όποια μέτρα για την επέκταση στους ανοικτούς χώρους θα είναι έκτακτα και θα ισχύσουν για

συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. 2. Η ευθύνη θα πρέπει να περάσει στους δήμους, οι οποίοι θα έχουν ευελιξία σχετικά με την εφαρμογή του νέου, προσωρινού πλαισίου. 3. Οι ρυθμίσεις θα αφορούν κυρίως υπαίθριους χώρους, ωστόσο θα υπάρχουν προβλέψεις και για τη λειτουργία των εσωτερικών χώρων. 4. Η αύξηση των τετραγωνικών μέτρων θα γίνει χωρίς αύξηση των δημοτικών τελών. 5. Δεν θα εμποδίζεται η πρόσβαση των πολιτών

στους δημόσιους χώρους. Η χρήση περισσότερων εξωτερικών δημόσιων χώρων από τα καταστήματα θεωρείται από τον κλάδο ότι μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση της δυναμικότητας τους στο 50%, από το 1/3 που προβλέπεται με βάση τα μέτρα για τον περιορισμό της μετάδοσης του κορωνοϊού (αποστάσεις μεταξύ τραπεζιών, μέγιστος αριθμός ατόμων ανά τραπέζι και αριθμός ατόμων που βρίσκονται ταυτόχρονα στο κατάστημα με βάση τα τετραγωνικά του).

Ωστόσο, αυτό θα ισχύει κατά βάση για επιχειρήσεις που διαθέτουν εξωτερικούς χώρους και όχι για τις υπόλοιπες.

Το γεγονός, πάντως, ότι οι οποίες αποφάσεις θα ληφθούν από τους δήμους οδηγεί τον κλάδο στην εκτίμηση ότι τελικά η εστίαση δεν θα λειτουργήσει νωρίτερα, ακριβώς διότι θεωρείται ότι θα απαιτηθεί αρκετός χρόνος. Τα νέα δεδομένα που έπεσαν χθες στο τραπέζι από την κυβέρνηση αφήνουν σε εκκρεμότητα, όπως επισημαίνει η αγορά, το θέμα των χώρων εστίασης που βρίσκονται εντός των εμπορικών κέντρων. Υπενθυμίζεται ότι τα εμπορικά κέντρα προβλέπεται –με βάση τουλάχιστον τις έως τώρα επίσημες ανακοινώσεις– να επαναλειτουργήσουν από την 1η Ιουνίου, όμως οι χώροι εστίασης που βρίσκονται εντός αυτών λογίζονται ως εσωτερικοί και γι' αυτό δεν θα λειτουργήσουν την ίδια ημερομηνία.

Γ Ν Ω Μ Η / Της **ΓΙΟΥΛΗΣ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗΣ**

Τραπεζοκαθίσματα

Το μέτρο της αξιοποίησης περισσότερων εξωτερικών δημόσιων χώρων από επιχειρηματίες της εστίασης σπκώνει μεγάλη συζήτηση. Είναι ένα σοβαρό θέμα που αγγίζει τον πυρήνα της δημοκρατίας. Το πρόβλημα είναι ότι αυτή τη στιγμή δεν έχουμε τον χρόνο για συζητήσεις.

Η εστίαση είναι ένας από τους κλάδους που θα υποστεί μεγάλη καταστροφή. Νομίζω ότι δεν χρειάζεται να αναλύσουμε τους λόγους. Είναι βέβαιο ότι πολλά μαγαζιά θα κλείσουν και χιλιάδες άνθρωποι θα βρεθούν εκτός εργασίας με συνέπειες ανυπολόγιστες από πολλές πλευρές. Μπορεί να σωθεί κάτι;

Στην παρούσα φάση η απάντηση είναι μάλλον μόνο μία: Να γίνει ό,τι είναι εφικτό για να σωθεί έστω κάτι. Καταλαβαίνω ότι το πρόβλημα είναι στο «ό,τι». Στις σκέψεις της κυβέρνησης και των δήμων για άτυπες πεζοδρομήσεις, για περισσότερο «άπλωμα» τραπεζοκαθισμάτων στα πεζοδρόμια, για περαιτέρω αξιοποίηση του δημόσιου χώρου, κάποιοι σκέφτονται ότι σε περιοχές όπου και προ κορωνοϊού επικρατούσε αναρχία, τώρα η κατάσταση θα είναι εφιαλτική για την καθημερινότητα των πολιτών. Να μιλήσουμε με παραδείγματα; Κέντρο Αθήνας, πιάτσες στο Χαλάνδρι, στον Πειραιά, στο Περιστέρι, στη Θεσσαλονίκη. Σε όλα τα αστικά κέντρα υπάρχουν περιοχές-ανοικτές πληγές εδώ και πολλά χρόνια για τους κατοίκους.

Γειτονιές με αυθαίρετα τραπεζοκαθίσματα σε μπαρ, καφέ και εστιατόρια, με κοσμοσυρροή και οχλαγωγία, με ιδιοκτήτες που δεν

τηρούν τα ωράρια για τη μουσική, με τρομερή ηχορρύπανση. Σχεδόν κάθε προσπάθεια που έχει γίνει να μπει τάξη έχει αποτύχει παταγωδώς. Το παρελθόν έχει καταγεγραμμένες πολλές αμαρτίες και ααυδοσία αρκετή για να θρέψει την καχυποψία ακόμη και του πιο καλόπιστου.

Για όλους αυτούς τους λόγους, τα μέτρα που ακούγονται για τη στήριξη της εστίασης γεννούν φόβους απολύτως δικαιολογημένους. Οι περισσότεροι πολίτες πιστεύουν ότι το προσωρινό, έκτακτο μέτρο της παρακάθαρσης θα γίνει μόνιμη ασυζήτα, άλλο ένα βάρος στην ήδη δύσκολη και γεμάτη εμπόδια καθημερινότητα των μεγάλων πόλεων. Πολλοί φαντάζονται πλατείες, πεζοδρόμους και πεζοδρόμια γεμάτα τραπεζοκαθίσματα. Κανείς δεν μπορεί να τους κατηγορήσει. Η σχέση μας με τον δημόσιο χώρο ανέκαθεν ήταν προβληματική.

Όμως οι συνθήκες είναι πρωτοφανείς. Τώρα περισσότερο από ποτέ πρέπει να αφήσουμε την καχυποψία στην άκρη και να δείξουμε εμπιστοσύνη. Για σχεδόν δύο μήνες στερηθήκαμε βασικές ελευθερίες κλεισμένοι στα σπίτια μας. Ναι, δεν είναι το ίδιο. Είναι όμως κρίσιμο, για κάποιο διάστημα το οποίο θα συμφωνηθεί από την αρχή και θα τηρηθεί αυστηρά με την ευθύνη του ελέγχου να βαρύνει τους δήμους, να στηριχθεί η οικονομική δραστηριότητα. Θα ξεβολευτούμε. Κάποιοι, ακόμη περισσότερο. Ας το κάνουμε για όσο καιρό συμφωνηθεί, με τη σκέψη ότι για χιλιάδες ανθρώπους είναι θέμα επιβίωσης.

Η ελληνική οικονομία θα πληγεί περισσότερο από όλες στην Ε.Ε.

Υφεση-σοκ 9,7% το 2020 και ανάκαμψη 7,9% το 2021 προβλέπει η Κομισιόν

Της ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Δυσμενέστερη από το δυσμενές σενάριο της ελληνικής κυβέρνησης και υπερδιπλάσια από το βασικό της είναι η πρόβλεψη της Κομισιόν για την ύφεση φέτος στην Ελλάδα, που τοποθετείται στο 9,7%, υψηλότερα από κάθε άλλο κράτος-μέλος. Ο κορωνοϊός πλήττει την ελληνική οικονομία περισσότερο από κάθε άλλη στην Ευρωζώνη, όπου κατά μέσον όρο η ύφεση προβλέπεται να φτάσει στο 7,7%, κυρίως εξαιτίας της μεγάλης εξάρτησής της από τον τουρισμό, αλλά και της ύπαρξης πολλών μικρών και ευάλωτων επιχειρήσεων.

Το θετικό στις ανοιχιάτικες προβλέψεις των Βρυξελλών, που δημοσι-οποιήθηκαν, είναι ότι και η προβλε-πόμενη ανάκαμψη του 2021 στην Ελλάδα θα είναι η ισχυρότερη από όλες τις χώρες, φτάνοντας το 7,9% και καλύπτοντας το μεγαλύτερο μέ-ρος των απωλειών του 2020. Στο ελληνικό βασικό σενάριο, του Προ-γράμματος Σταθερότητας, η ύφεση περιορίζεται στο 4,7% το 2020 και η ανάκαμψη σκαρφαλώνει στο 5,1% το 2021, υπερκαλύπτοντας τις απώ-λειες. Στο δυσμενές, η ύφεση δια-μορφώνεται στο 7,9% φέτος και η ανάκαμψη του επόμενου χρόνου στο 8%.

Οι διαφορές μεταξύ του κυβερ-νητικού σεναρίου και αυτού της Κομισιόν προκαλούν ερωτήματα. Ο σημαντικότερος ίσως λόγος στον οποίο οφείλεται η διαφορά των εκτι-μήσεων είναι ότι –σύμφωνα με το υπουργείο Οικονομικών, αλλά και ανεξάρτητους οικονομολόγους– η

Τα βασικά μεγέθη της ελληνικής οικονομίας (ανοιχιάτικες προβλέψεις Κομισιόν)

	2019	2020	2021
ΑΕΠ (%μεταβολή)	1,9%	-9,7%	7,9%
Πληθωρισμός	0,5%	-0,6%	0,5%
Ανεργία	17,3%	19,9%	16,8%
Ισοζύγιο γενικής κυβέρνησης (% του ΑΕΠ)	1,5%	-6,4%	-2,1%
Δημόσιο χρέος (% του ΑΕΠ)	176,6%	196,4%	182,6%
Ισοζύγιο πληρωμών (% του ΑΕΠ)	-0,3%	0,1%	-1,2%

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Κομισιόν κάνει διαφορετικές προ-βλέψεις για τον χρόνο ανοίγματος της οικονομίας.

Σημειώνεται ότι το σενάριο της Κομισιόν για το σύνολο της Ευρω-ζώνης βασίζεται στην παραδοχή ότι τον Μάιο θα ξεκινήσει η άρση του lockdown και οι επιπτώσεις του θα επικεντρωθούν στο δεύτε-ρο τρίμηνο του έτους.

Ειδικά για την Ελλάδα, ωστόσο, σημειώνει ότι εξαιτίας του τουριστι-κού της τομέα, του οποίου τα έσο-δα κατά 70% αντιστοιχούν στους καλοκαιρινούς μήνες, η επίπτωση

του κορωνοϊού θα συνεχιστεί και το τρίτο τρίμηνο του χρόνου. Η κυβέρ-νηση προφανώς θεωρεί ότι η σεζόν δεν είναι χαμένη για τον τουρισμό.

Ένας δεύτερος λόγος, σύμφω-να με το υπουργείο Οικονομικών, είναι ότι η Κομισιόν δεν λαμβάνει υπόψη το σύνολο των μέτρων που έχουν ληφθεί.

Ο υπουργός Οικονομικών Χρή-στος Σταϊκούρας υποστήριξε ότι ο λόγος για τον οποίο η Ευρώπη υπολογίζει την ύφεση περίπου στο 10%, έναντι περίπου 5% των ελλη-νικών προβλέψεων, είναι ότι δεν

Αισιοδοξία για ευελιξία και το 2021

Η απαλλαγή της Ελλάδας από την υποχρέωση να επιτύχει πρωτογενές πλεό-νασμα 3,5% του ΑΕΠ θα συνεχιστεί πιθανότατα και το 2021, εκτίμησε ο υφυ-πουργός παρά τω Πρωθυπουργώ Ακης Σκέρτσος, μιλώ-ντας στο CNBC. Το Eurogroup είχε αποφασίσει, στα μέσα Μαρτίου, να χαλαρώσει τους δημοσιονομικούς κανόνες, επιτρέποντας ευελιξία σε όλα τα κράτη-μέλη και όχι μόνο στην Ελλάδα, για όσο χρειαστεί, προκειμένου να αντιμε-τωπίσουν τις συνέπειες του κορωνοϊού. Ο κ. Σκέρτσος, υπό το φως των νέων προβλέψεων της Κομισιόν για ύφε-ση 7,4% στην Ευρωπαϊκή Ένωση, είπε ότι «πιθανότατα αυτό θα συνεχιστεί και το 2021. Δεν αποφασίστηκε ακόμη, αλλά καθώς προ-χωράμε στην κρίση, αυτές είναι οι ενδείξεις, καθώς όλοι αναγνωρίζουν ότι το 2021 θα είναι επίσης μια δύσκολη χρονιά».

λαμβάνει υπόψη της τα μέτρα που έχουν ληφθεί. Και εμείς, είπε, χωρίς μέτρα, υπολογίζουμε ότι η ύφεση θα ήταν 10%. Ωστόσο, η ανακοί-νωση της Κομισιόν καταγράφει για την Ελλάδα δημοσιονομικά μέτρα 6,9% του ΑΕΠ, όσο ανέφερε και η κυβέρνηση στο Πρόγραμμα Σταθε-ρότητας, καθώς και μέτρα για την ενίσχυση της ρευστότητας 1,9% του ΑΕΠ, ενώ κάνει αναφορά σε πιθανά δάνεια 5% του ΑΕΠ, μέσω της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τρά-πεζας. Κύκλοι του υπουργείου Οι-κονομικών επέμειναν, ωστόσο, ότι δεν έχει συνυπολογισθεί η ενίσχυ-ση της ρευστότητας με εγγυοδοτικά προγράμματα 7 δισ. ευρώ.

Σύμφωνα με οικονομολόγους, εξάλλου, οι δύο πλευρές χρησιμο-ποιούν πιθανότατα διαφορετικό πολλαπλασιαστή των αντισταθ-μιστικών μέτρων. Με άλλα λόγια, η κυβέρνηση είναι απλώς πιο αι-σιόδοξη για τα αποτελέσματα των

μέτρων της. Σημειώνεται ότι η Κο-μισιόν προβλέπει μείωση της ιδι-ωτικής κατανάλωσης κατά 9,7% φέτος (και αύξηση κατά 7,9% το 2021), ενώ η κυβέρνηση υπολογίζει μείωση μόνο κατά 4,1%. Επίσης, η Κομισιόν προβλέπει «βουτιά» επεν-δύσεων κατά 30% φέτος (και ανά-καμψη με 33% του χρόνου), ενώ η κυβέρνηση προβλέπει μείωση 4,6% φέτος (και ανάκαμψη 15,3% του χρόνου).

Βαρύ προβλέπεται το πλήγμα στην απασχόληση, εξαιτίας του κο-ρωνοϊού. Παρά τα μέτρα που έλαβε η κυβέρνηση και τα οποία αναμένεται να αποτρέψουν μεγάλης κλίμακας απολύσεις, περίπου 160.000 θέσεις εργασίας αναμένεται να χαθούν. Το ποσοστό της ανεργίας θα ανέ-βει ξανά στο 19,9%, από 17,3% το 2019, αλλά θα πέσει πάλι στο 16,8% το 2021. Στο θέμα αυτό, οι προβλέ-ψεις της κυβέρνησης είναι σχεδόν ταυτόσημες.

Το χρέος θα αυξηθεί στο 196,4% του ΑΕΠ

Οι προβλέψεις της Κομισιόν κα-ταγράφουν επίσης σημαντική επιδείνωση των δημοσιονομικών επιδόσεων της Ελλάδας, αν και αυτές παραμένουν καλύτερες από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, καθώς η χώρα ξεκινάει από υψηλή βά-ση, λόγω μνημονιακών δεσμεύ-σεων. Ετσι, το έλλειμμα της γενι-κής κυβέρνησης προβλέπεται για φέτος στο 6,4% του ΑΕΠ, έναντι πλεονάσματος 1,5% του ΑΕΠ το 2019, και περιορίζεται ξανά στο 2,1% του ΑΕΠ το 2022.

Η κυβέρνηση στο Πρόγραμ-μα Σταθερότητας προβλέπει ότι το έλλειμμα θα είναι φέτος 4,7% του ΑΕΠ και του χρόνου 0,2% του ΑΕΠ.

Όσο για το πρωτογενές πλεό-νασμα, που ήταν 4,4% του ΑΕΠ το 2019, αυτό προβλέπεται να μετατραπεί φέτος σε πρωτογενές έλλειμμα 3,4% του ΑΕΠ, για να επιστρέψει σε θετικό πρόσημο, με 0,6% του ΑΕΠ, το 2021. Στο Πρόγραμμα Σταθερότητας προ-βλέπεται πρωτογενές έλλειμμα 1,9% του ΑΕΠ φέτος.

Το δημόσιο χρέος, εξάλλου, αναμένεται να αυξηθεί στο 196,4% του ΑΕΠ, από 176,6% το 2019, και να υποχωρήσει ξανά στο 183% του ΑΕΠ το 2021. Στις κυβερνητικές προβλέψεις, η αύξηση του χρέους περιορίζεται στο 188,8% του ΑΕΠ το 2020, ενώ αυτό επανέρχεται στο 176,8% το 2021.

Κατά 3,6%, εξάλλου, σύμφω-να με τις εαρινές προβλέψεις της Κομισιόν, αναμένεται να μειωθεί φέτος η κατά κεφαλήν αποζημίω-ση των εργαζομένων, που αποτε-λεί επίσης μια από τις χειρότερες επιδόσεις στην Ευρώπη.

kathimerini.com.cy

Η Καθημερινή της Κυριακής στην πόρτα του σπιτιού σας!

Απλά συμπληρώστε τα στοιχεία σας online καθ' όλη τη διάρκεια της βδομάδας ή και την ίδια μέρα της Κυριακής.

Η εφημερίδα σας θα βρίσκεται στην πόρτα σας!
Αξίопιστη και Άμεση ενημέρωση στο σπίτι!

Η Καθημερινή της Κυριακής στηρίζοντας τις ευπαθείς ομάδες και όσους αδυνατούν να κυκλοφορήσουν προσφέρει υπηρεσία κατ' οίκον παράδοσης της εφημερίδας στο σπίτι σας.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
Η αλήθεια είναι στη γνώση.

Τιμή εφημερίδας με την παράδοση 3 ευρώ | Πληρωμή με την παράδοση με contact less card.
Ισχύει πιλοτικά για παράδοση εντός των Δήμων Λευκωσίας, Στροβόλου, Λακατάμιας, Έγκωμης, Αγ. Δομετίου, Αγλαντζιάς, Λατσιών.

Μαύρος Απρίλης για την απασχόληση, κατέρρευσαν οι εποχικές προσλήψεις

Κύμα μετατροπής συμβάσεων από πλήρη σε εκ περιτροπής εργασία

Της ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ

Στην κατάρρευση της εγχώριας αγοράς εργασίας και στην κάθετη πτώση των εποχικών προσλήψεων τον Απρίλιο, μήνα που κατ' εξοχήν καταγράφεται σημαντική αύξηση, οδήγησε το lockdown που επιβλήθηκε από την κυβέρνηση με στόχο τον περιορισμό της εξάπλωσης της πανδημίας στην Ελλάδα. Είναι χαρακτηριστικό ότι ενώ τον Απρίλιο του 2019 πραγματοποιήθηκαν 282.181 προσλήψεις, φέτος, σύμφωνα με τα μηνιαία στοιχεία του συστήματος «Εργάνη», καταγράφηκαν μόλις 48.555, δηλαδή 233.626 λιγότερες.

Η απαγόρευση των απολύσεων συγκράτησε κάπως τις ισορροπίες, με αποτέλεσμα το ισοζύγιο προσλήψεων - απολύσεων να παραμείνει θετικό, με μόλις 7.205 νέες θέσεις εργασίας. Τον Απρίλιο του 2019 το θετικό ισοζύγιο ήταν της τάξης των 110.895 νέων θέσεων εργασίας, με αποτέλεσμα να προκύπτει αρνητική επίδοση κατά 103.690 λιγότερες θέσεις εργασίας μέσα σε ένα χρόνο.

Από το 2012

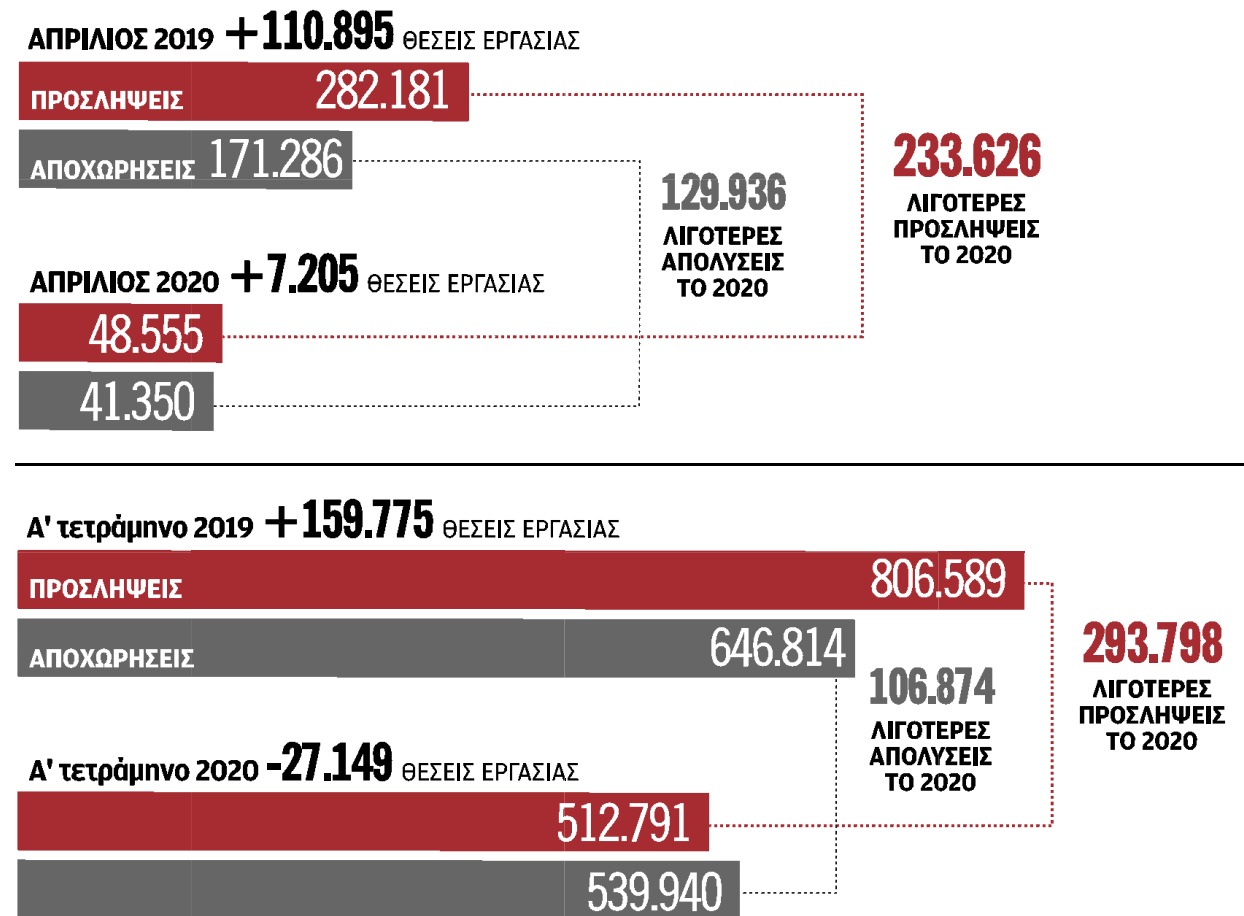
Αναλυτικά, η πρωτόγνωρη κατάρρευση των εποχικών προσλήψεων οδήγησε το ισοζύγιο του πρώτου 4μήνου του 2020 σε αρνητικό πρόσημο για πρώτη φορά μετά τη μεγάλη κρίση του 2012. Το πρώτο 4μηνο φέτος χάθηκαν 27.149 θέσεις εργασίας. Η αμέσως προηγούμενη χρονιά με αρνητικό πρόσημο στα ισοζύγια απασχόλησης ήταν το 2012, όταν το πρώτο 4μηνο είχαν χαθεί 32.691 θέσεις εργασίας. Πριν από το 2012, αρνητικό πρόσημο στα ισοζύγια απασχόλησης είχε καταγραφεί μόνο το 2011 (είχαν χαθεί 29.523 θέσεις εργασίας) και το 2009, όταν χάθηκαν 13.697 θέσεις εργασίας. Σε όλες τις υπόλοιπες χρονιές από το 2001 μέχρι σήμερα το πρόσημο είναι θετικό, ενώ από το 2014 και μετά αυξανόταν προοδευτικά ανά έτος.

Οι ελάχιστες, σε σχέση με το παρελθόν, προσλήψεις που πραγματοποιήθηκαν τον Απρίλιο ήταν σε ποσοστό 66,82% με όρους πλήρους απασχόλησης (32.445 από τις συνολικά 48.555 προσλήψεις), μόλις 14.147 προσλήψεις πραγματοποιήθηκαν με μερική απασχόληση και άλλες 1.963 με εκ περιτροπής εργασία.

Μετατροπές συμβάσεων

Στον αντίποδα, ανησυχία προκαλούν –κυρίως για το τι θα ακολουθήσει τους επόμενους

Απασχόληση (προσλήψεις - αποχωρήσεις*)

* Το σύνολο των καταγγελιών συμβάσεων αορίστου χρόνου - λήξεων συμβάσεων ορισμένου χρόνου και οικειοθελών αποχωρήσεων.
ΠΗΓΗ: ΕΡΓΑΝΗ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ενώ τον Απρίλιο του 2019 πραγματοποιήθηκαν 282.181 προσλήψεις, φέτος καταγράφηκαν μόλις 48.555, δηλαδή 233.626 λιγότερες.

μήνες, όταν θα αρθούν σταδιακά οι περιορισμοί που έχει επιβάλει το υπουργείο Εργασίας – τα στοιχεία για τις μετατροπές συμβάσεων, όπου καταγράφεται έκρηξη. Συγκεκριμένα, τον περασμένο Απρίλιο καταγράφηκαν 4.206 μετατροπές συμβάσεων εργασίας από πλήρη απασχόληση σε εκ περιτροπής με συμφωνία εργαζομένου και εργοδότη, όταν τον Απρίλιο του 2019 είχαν καταγραφεί 528 μετατροπές – αύξηση 800%. Δηλαδή, οκταπλάσιες ήταν οι μετατροπές από πλήρη σε εκ περιτροπής απασχόληση με συμφωνία εργαζομένου - εργοδότη. Αντίστοιχα, τον Μάρτιο καταγράφηκαν 2.810 μετατροπές έναντι 532 τον Μάρτιο του 2019.

Σημαντικά έχουν αυξηθεί και οι μετατροπές συμβάσεων από πλήρη σε εκ περιτροπής απασχόληση με μονομερή απόφαση του εργοδότη. Καταγράφηκαν 1.371 τέτοιες μετατροπές τον περασμένο Απρίλιο έναντι 69 τον Απρίλιο του 2019 – αύξηση 2.000%. Αντίστοιχα, τον περασμένο Μάρτιο είχαν καταγραφεί 1.731 μονομερείς μετατροπές συμβάσεων σε εκ περιτροπής έναντι 292 τον Μάρτιο του 2019. Μικρότερα είναι η αύξηση των μετατροπών από πλήρη σε μερική απασχόληση. Συγκεκριμένα, καταγράφηκαν 2.920 μετατροπές (απαιτείται η συμφωνία του εργαζομένου) έναντι 2.607 τον Απρίλιο του 2019. Αντίστοιχα, τον Μάρτιο του 2020 μετρήθηκαν 3.449 μετατροπές από πλήρη σε μερική έναντι 2.516 τον Μάρτιο του 2019.

Ποιοι έκαναν προσλήψεις

Όσον αφορά τις προσλήψεις, οι κλάδοι του τουρισμού και του επισιτισμού, που μέχρι πρότινος ήταν πρωταθλητές στις προσλήψεις κατά τους μήνες έναρξης της τουριστικής περιόδου, φέτος απείχαν καθολικά. Ετσι, πρωταθλητής στις ροές μισθω-

της απασχόλησης αναδεικνύεται ο κλάδος με τις δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας (2.129 νέες θέσεις εργασίας) και ακολουθεί το λιανικό εμπόριο με 1.929 νέες θέσεις εργασίας. Στον αντίποδα, χαμένες θέσεις μετρούν το χονδρικό εμπόδιο (-307 θέσεις εργασίας) αλλά και η βιομηχανία τροφίμων που καταγράφει -317 θέσεις εργασίας.

Σύμφωνα με τον υπουργό Εργασίας Γιάννη Βρούτση, είναι πια εμφανές ότι η έλευση της πανδημίας της COVID-19, κατά τους μήνες Μάρτιο και Απρίλιο, επηρέασε δυσμενώς το ισοζύγιο ροών μισθωτής απασχόλησης, ακυρώνοντας οποιεσδήποτε προσλήψεις κατά τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο και ιδίως τις προγραμματισμένες εποχικές προσλήψεις στον τομέα της εστίασης και του τουρισμού.

Χθες δημοσιεύθηκαν και τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ για την πορεία της ανεργίας τον Φεβρουάριο, και έδειξαν ότι πριν από την εμφάνιση της πανδημίας η αποκλιμάκωση της ανεργίας διατηρούσε δυναμική τάση. Ετσι, το ποσοστό ανήλθε σε 16,1% έναντι 18,4% του Φεβρουαρίου 2019 (μείωση -2,3%).

Κινδυνεύουν να χαθούν 250.000 θέσεις εργασίας

Ημέρες του 2011, της πιο βαθιάς υφεσιακής περιόδου της πρόσφατης κρίσης χρέους, θυμίζουν τα στοιχεία και κυρίως το κλίμα που επικρατεί στις μικρές επιχειρήσεις σε ό,τι αφορά τις θέσεις εργασίας. Το υψηλό ποσοστό απολύσεων από τη μια και το αναιμικό ποσοστό προσλήψεων από την άλλη είναι τάσεις που όχι μόνο θα συνεχισθούν, αλλά και θα ενταθούν το επόμενο διάστημα με τη σταδιακή επανεκκίνηση της οικονομικής δραστηριότητας, κατά την οποία δεν θα υπάρχει πλέον –τουλάχιστον στον βαθμό που υπήρχε κατά το lockdown– το κρατικό «δίκτυο προστασίας». Με βάση έκτακτη έρευνα που πραγματοποίησε το Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων της Γενικής Συνομοσπονδίας Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδας (ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ), υπολογίζεται ότι το επόμενο διάστημα κινδυνεύουν να χαθούν περί τις 250.000 θέσεις απασχόλησης, εκ των οποίων οι 150.000 είναι θέσεις μισθωτής εργασίας.

Ειδικότερα, σύμφωνα με την έρευνα, 8 στις 10 (77,7%) επιχειρήσεις που ανέστειλαν μερικούς ή πλήρως τη δραστηριότητά τους προχώρησαν σε αναστολή συμβάσεων εργασίας. Το μεγαλύτερο ποσοστό (82,9%) καταγράφεται στις μεγαλύτερες επιχειρήσεις (αυτές που έχουν δηλαδή πάνω από 5 άτομα προσωπικό) ενώ σημαντικά χαμηλότερο είναι το ποσοστό (64,4%) που καταγράφεται στις πολύ μικρές επιχειρήσεις (με 1 άτομο προσωπικό). Το 11,3% των επιχειρήσεων που ανέστειλαν μερικούς ή πλήρως τη δραστηριότητά τους διατήρησε προσωπικό που εργάζεται με καθεστώς τηλεργασίας.

Το 20% των επιχειρήσεων οι οποίες δεν ανέστειλαν τη λειτουργία τους προχώρησε σε μείωση του προσωπικού, είχαμε δηλαδή εν μέσω lockdown ένα πρώτο κύμα απολύσεων, ενώ μόλις 3,2% αυ-

ξησαν το προσωπικό τους. Τι θα γίνει τώρα με την άρση των περιοριστικών μέτρων; Το 12,7% των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων δήλωσε ότι ενδέχεται να μειώσει το προσωπικό, ενώ ένα 3,4% σκέφτεται να προχωρήσει σε προσλήψεις. Τα παραπάνω στοιχεία σε συνδυασμό με τα πρώτα ευρήματα της ίδιας έρευνας, τα οποία είχαν δημοσιοποιηθεί στις 15 Απριλίου και έκαναν λόγο για το ενδεχόμενο να διακόψει τη δραστηριότητά της μία στις επτά επιχειρήσεις (αναλογία που μεταφράζεται σε 100.000 επιχειρήσεις), οδηγούν

Οι απολύσεις αναμένεται να ενταθούν το επόμενο διάστημα, τονίζει έκθεση του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ.

στην εκτίμηση για πιθανή απώλεια 250.000 θέσεων εργασίας το προσεχές διάστημα.

Ακόμη, όμως, και οι θέσεις εργασίας που εξακολουθούν να υφίστανται δεν θα έχουν όλες τα ίδια χαρακτηριστικά με την προ κορωνοϊού εποχή. Το 7% των επιχειρήσεων που συνεχίζουν να λειτουργούν μετέτρεψε συμβάσεις πλήρους απασχόλησης σε μερικής/εκ περιτροπής, ενώ μόλις το 1,4% ακολούθησε την αντίστροφη πορεία.

Τηλεργασία

Τέλος, από την έρευνα προκύπτει ότι η τηλεργασία εφαρμόστηκε ακόμη και από πολύ μικρές επιχειρήσεις και όχι μόνο από μεγάλους ομίλους. Τουλάχιστον το 30% των εργαζομένων των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων εργάζεται με καθεστώς τηλεεργασίας από το σπίτι.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Το 12,7% των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων δήλωσε ότι ενδέχεται να μειώσει το προσωπικό, ενώ ένα 3,4% σκέφτεται να προχωρήσει σε προσλήψεις.

Υφεση 4,3% το 2020 και ισχυρή ανάκαμψη 4,7% το 2021 «βλέπει» η Wood

Της ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ

Αναπόφευκτη η ύφεση, όπως και η αύξηση της ανεργίας, το «χτύπημα» στον τουρισμό και η επιδείνωση της αγοράς ακινήτων φέτος στην Ελλάδα λόγω του σοκ που προξενεί η πανδημία, ενώ ανησυχία προκαλεί η άνοδος του δείκτη χρέους προς ΑΕΠ, όπως σημειώνει η Wood, ωστόσο η χώρα αναμένεται να τα πάει πολύ καλύτερα από τις περισσότερες χώρες διεθνώς και να βγει από την κρίση με χαμηλά κόστη δανεισμού. Έχοντας εφαρμόσει από νωρίς περιοριστικά μέτρα, πλέον η ελληνική οικονομία είναι σε θέση να «ανοίξει» σταδιακά κατά τη διάρκεια του Μαΐου και του Ιουνίου. Ωστόσο, η μακροοικονομική ανάκαμψη έχει «παγώσει» και η Wood εκτιμά πως η ύφεση φέτος θα κινηθεί στο 4,3%, με ισχυρή ανάκαμψη 4,7% να ακολουθεί το 2021.

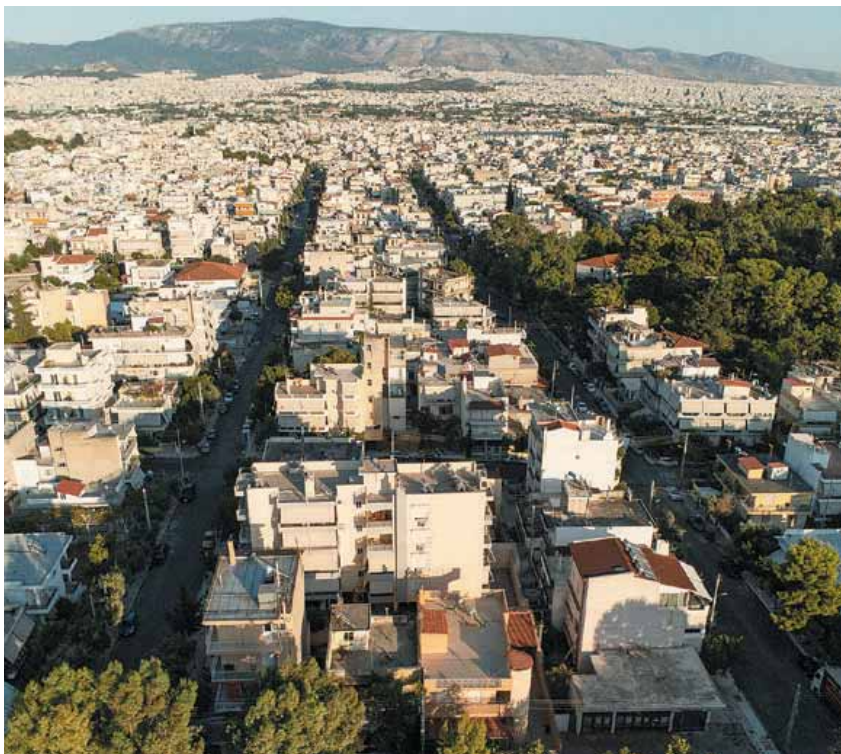
Οι 4 κρίσιμοι παράγοντες

Πάντως, όπως σημειώνεται, η ακριβής εκτίμηση για το ΑΕΠ φέτος είναι εξαιρετικά δύσκολη, λόγω α) της αβεβαιότητας σε σχέση με

Η Ελλάδα αναμένεται να τα πάει πολύ καλύτερα από τις περισσότερες χώρες, εκτιμά ο διεθνής οίκος.

την πορεία του τουριστικού τομέα – με τη Wood ωστόσο να αναμένει πως το χτύπημα στον κλάδο θα είναι ισχυρό, β) της συμπεριφοράς των καταναλωτών μετά το τέλος των περιοριστικών μέτρων και την πίεση στο διαθέσιμο εισόδημα, γ) του αρνητικού αντικτύπου από άλλους σημαντικούς τομείς της ελληνικής οικονομίας (όπως η μεταποίηση, που αντιπροσωπεύει το 13% του ΑΕΠ, και οι μεταφορές το 5% του ΑΕΠ) και δ) των επιπτώσεων της επεκτατικής δημοσιονομικής πολιτικής της ελληνικής κυβέρνησης και των χαμηλότερων τιμών του πετρελαίου.

Η κατανάλωση των νοικοκυριών είναι πιθανό να μειωθεί κατά 10% φέτος, με τις δαπάνες, ωστόσο, να ανακάμπτουν το 2021, καλύπτο-

Για την αγορά ακινήτων, η Wood προβλέπει ότι οι τιμές θα αυξηθούν φέτος κατά 5% και κατά 8% το 2021.

ντας πλήρως τις φετινές απώλειες. Η ανεργία, παράλληλα, αναμένεται να εκτοξευθεί στο 20% φέτος, ενώ στα τέλη του 2020 με αρχές

2021 αναμένεται ταχεία ανάκαμψη, φτάνοντας το 17% στο τέλος του ερχόμενου έτους.

Σε ό,τι αφορά την αγορά ακινή-

των, η Wood αναμένει πως, μετά τη μικρή επιβράδυνση στις τιμές των κατοικιών το δ' τρίμηνο του 2019 στο 7,9%, οι τιμές θα σημειώσουν απότομη επιβράδυνση και θα αγγίσουν τα χαμηλά στο γ' τρίμηνο του 2020, σημειώνοντας αύξηση της τάξης του 5% φέτος και κατά 8% το 2021.

Η αύξηση του χρέους

Αν και τα δημοσιονομικά μέτρα στην κρίση που έχει ανακοινώσει η κυβέρνηση θα στηρίξουν το ΑΕΠ, ωστόσο θα αυξήσουν παράλληλα και τον δείκτη χρέους, με τις προβλέψεις να το τοποθετούν γύρω στο 188% (κυβέρνηση) με 195% (αναλυτές) του ΑΕΠ φέτος. Πάντως, τονίζει η Wood, η Ελλάδα μπήκε στην κρίση λόγω κορωνοϊού έχοντας μια ισχυρή θέση, με ταμειακά διαθέσιμα ύψους 33,7 δισ. ευρώ (17,7% του ΑΕΠ). Προ πανδημίας αυτό το «μαξιλάρι» ήταν αρκετό για να καλύψει τις χρηματοδοτικές ανάγκες τεσσάρων ετών. Αν και αναμένεται μερική χρήση του για τη χρηματοδότηση του πρωτογενούς ελλείμματος του 2020, η Wood

επισημαίνει πως η Ελλάδα διατηρεί την παρουσία της στις αγορές έχοντας εκδώσει πρόσφατα 7ετές ομόλογο.

Όπως πάντως προειδοποιεί, το υψηλότερο χρέος αποτελεί μακροπρόθεσμο κίνδυνο για την ελληνική οικονομία, καθώς θα έχει αρνητική επίδραση στην ανάπτυξη της βιωσιμότητας του χρέους. Ετσι, μετά το τέλος της πανδημίας, αναμένονται νέες συζητήσεις με τους πιστωτές σχετικά με το προφίλ του ελληνικού δημόσιου χρέους και τα ετήσια πρωτογενή πλεονάσματα.

Στα θετικά, ωστόσο, επισημαίνεται ότι, παρά τη μαζική συσσώρευση χρέους, τα χαρακτηριστικά του παραμένουν αρκετά ευνοϊκά (μέση διάρκεια ωρίμανσης 20,5 ετών, μέσο επιτόκιο 1,7%, 82% στα χέρια των επίσημων τομέα) και τα ελληνικά ομόλογα θα σημειώσουν βελτίωση. Σήμερα η απόδοση στα 10ετή ομόλογα διαμορφώνεται κοντά στο 2% και σε διπλάσια επίπεδα σε σχέση με την προ COVID-19 εποχή (αν και εντός του Μαρτίου είχε βρεθεί στο 4,4%).

Χειρόφρενο τραβάει η βιομηχανία αυτοκινήτου εξαιτίας της κρίσης

Κατακόρυφη πτώση των πωλήσεων 40% στις Ηνωμένες Πολιτείες και 52% στην Ευρωπαϊκή Ένωση τον Μάρτιο

Η **πανδημία** ήρθε ως η κατακλείδα μιας μακράς πτωτικής πορείας του κλάδου του αυτοκινήτου, ο οποίος ήδη βρισκόταν σε σημείο καμψής και μετασχηματισμού, προκειμένου να αντεπεξέλθει στα νέα δεδομένα: την επιβολή αυστηρότερων ορίων στις εκπομπές ρύπων, τη στροφή σε τεχνολογίες για «πράσινα αυτοκίνητα» και αυτόνομη οδήγηση, καθώς και την ανάγκη συνεργασιών για να επιτευχθούν όλα τα παραπάνω. Τώρα η κερδοφορία του κατακυλάει και η ζήτηση συρρικνώνεται ακόμη περισσότερο εξαιτίας της γενικευμένης καραντίνας, της διακοπής λειτουργίας του οικονομικού μηχανισμού, των περιοριστικών μέτρων, αλλά και της δυσκολίας να επαναλειτούργησουν τα εργοστάσια παραγωγής.

Οι εργαζόμενοι ανησυχούν για την ασφάλειά τους. Ο δε αριθμός τους έχει μειωθεί είτε με απολύσεις είτε με καθεστώς διαθεσιμότητας. Η Volkswagen, η οποία ανοίγει σιγά σιγά τα εργοστάσιά της, προειδοποιεί για δραστική μείωση λειτουργικών κερδών φέτος, η Renault είχε 19% πτώση στα έσοδα το πρώτο τρίμηνο και η Ford αναμένει υψηλές λειτουργικές ζημιές 5 δισεκατομμυρίων δολαρίων το διάστημα αυτό.

Εν τω μεταξύ, όπως είναι αναμενόμενο, όσες εταιρείες είχαν ήδη σοβαρά προβλήματα όπως

λόγου χάριν η Renault και η συνεταιίρος της Nissan, αυτά οξύνθηκαν υπό την παρούσα συγκυρία. Η Nissan αναμένει ζημιολόγο χρόνο, ενώ η Daimler με το εμπορικό σήμα της Mercedes, μεταξύ άλλων, είχε κάμψη πωλήσεων το πρώτο τρίμηνο και προβλέπει αρνητικές ταμειακές ροές το δεύτερο.

Μόνο τον μήνα Μάρτιο οι πωλήσεις νέων οχημάτων στις Ηνωμένες Πολιτείες μειώθηκαν κατά σχεδόν 40%, ενώ αντίστοιχα στις

Για το πρώτο τρίμηνο η Ford αναμένει υψηλές λειτουργικές ζημιές 5 δισ. δολ.

χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης οι πωλήσεις έπεσαν ακόμη δραстικότερα κατά σχεδόν 52% – επρόκειτο για τη χειρότερη επίδοση στην ιστορία. Τον Απρίλιο, στην Ιαπωνία οι πωλήσεις περιορίστηκαν κατά 29% σε ετήσια βάση. Στη δε Κίνα, τη μεγαλύτερη αγορά αυτοκινήτων του κόσμου, η εικόνα επίσης δεν εμπνέει αισιοδοξία, μιας και το 2020 είναι η τρίτη χρονιά που παρατηρείται κάμψη πωλήσεων – ήδη η ζήτηση είχε πληγεί λόγω του σινοαμερικανικού πολέμου, των αυστηρότερων ρυθμίσεων για τις εκπομπές

ρύπων και της επιβραδυνόμενης οικονομίας της χώρας.

Η μεγαλύτερη αυτοκινητοβιομηχανία της Κίνας, SAIC Motor, προειδοποίησε ότι και οι επόμενοι μήνες θα είναι δύσκολοι για την κερδοφορία της, η οποία την περίοδο Ιανουαρίου - Μαρτίου συρρικνώθηκε κατά 82%, με τα έσοδά της να περιστελλούνται κατά 48%. Η SAIC είναι συνεταιίρος στην Κίνα με τη γερμανική Volkswagen και την αμερικανική General Motors.

Κρατική βοήθεια

Ορισμένες ευρωπαϊκές κυβερνήσεις, εκμεταλλευόμενες τη χαλάρωση των κανόνων της Ε.Ε. για τις κρατικές ενισχύσεις σπεύδουν να στηρίξουν παλαιές και στρατηγικής σημασίας βιομηχανίες, οι οποίες απασχολούν και εκατομμύρια χιλιάδες εργαζομένους. Βέβαια, «καμία επιχείρηση-δενόσαυρος δεν πρέπει και δεν μπορεί να διασώζεται, ειδικά εάν η συγκεκριμένη ήδη τελούσε σε χρόνια παρακμή», παρατηρεί ο Γκούντραμ Βολφ, διευθυντής του ερευνητικού ινστιτούτου Μπρίγκελ στις Βρυξέλλες. Συν τοις άλλοις, όπως παρατηρούν αναλυτές, το ότι επιδοτούνται για να σταθούν στα πόδια τους ορισμένες ρυπογόνες επιχειρήσεις (όπως στον κλάδο του αυτοκινήτου, της βαριάς βιομηχανίας και των αερομεταφορών

Στην περίπτωση της Renault, η γαλλική κυβέρνηση ίσως της χορηγήσει δάνειο 5 δισ. ευρώ, λαμβάνοντας υπ' όψιν ότι ήδη και το 2019 οι πωλήσεις της μειώνονταν ενώ βρισκόταν σε τροχιά ανασυγκρότησης, ώστε να ωφεληθεί κατά το δυνατόν από τη δυσλειτουργική σχέση της με τη Nissan.

– ThyssenKrupp, Air France-KLM, Lufthansa, Iberia κ.λπ.) αντιβαίνει στον μακρόπνοο σχεδιασμό της Ε.Ε. για τον μετασχηματισμό της οικονομίας σε λιγότερο ρυπογόνο και περισσότερο ψηφιακή.

Στην περίπτωση της Renault τώρα, η γαλλική κυβέρνηση ίσως της χορηγήσει δάνειο 5 δισεκατομμυρίων ευρώ, λαμβάνοντας υπ' όψιν ότι ήδη και το 2019 οι

πωλήσεις της μειώνονταν, ενώ βρισκόταν σε τροχιά ανασυγκρότησης, ώστε να ωφεληθεί κατά το δυνατόν από τη δυσλειτουργική σχέση της με τη Nissan και να εστιασθεί στον όγκο πωλήσεων και όχι στα κέρδη τόσο πολύ. Ο Γάλλος υπουργός Οικονομικών, Μπρινό Λε Μερ, χαρακτήρισε τη συγκεκριμένη επιχείρηση «κόσμημα, που ανήκει στην κουλ-

τούρα της χώρας και την ιστορία της». Επιπλέον, τόνισε ότι συνολικά ο κλάδος του αυτοκινήτου στη Γαλλία χειμάζεται, θέτοντας εν κινδύνω 1 εκατομμύριο θέσεις εργασίας. Η Renault έχει ανοίξει τα εργοστάσιά της στην Ισπανία, στην Πορτογαλία, στο Μαρόκο και στη Ρωσία, και αρχίζει να το κάνει σταδιακά και στη Γαλλία, αν και έχουν ενστάσεις τα συνδικάτα.

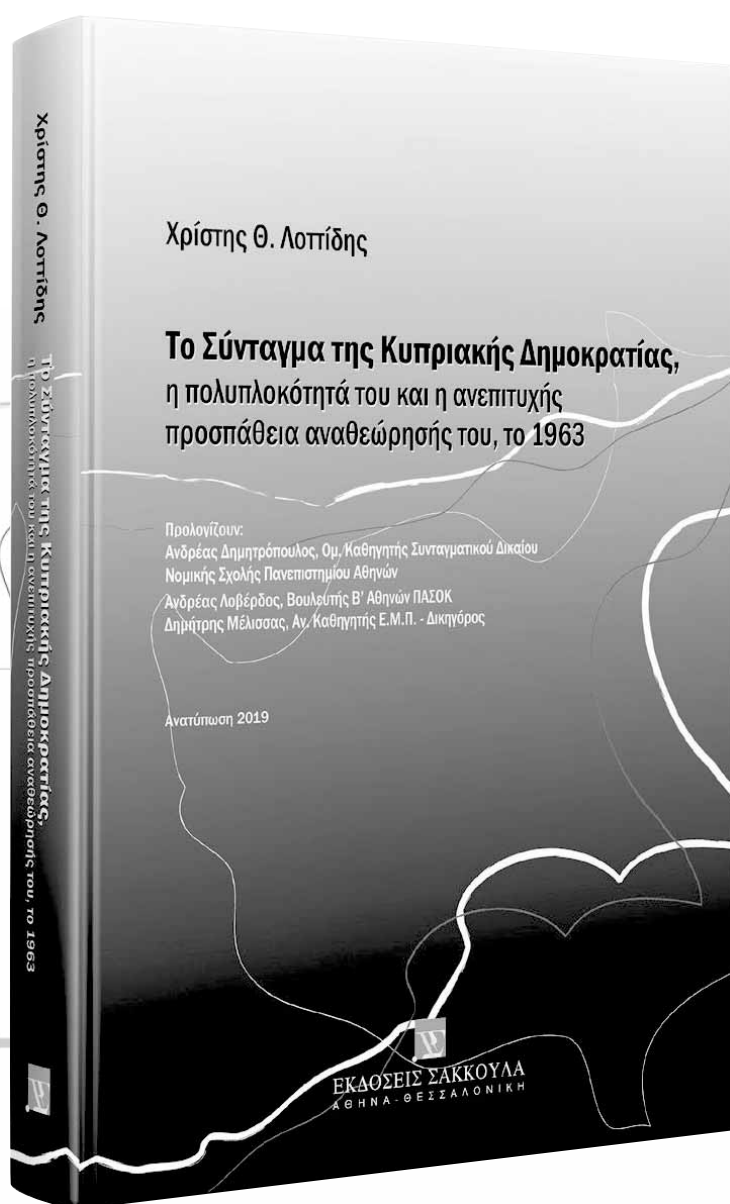
Το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας

Η πολυπλοκότητά του και η ανεπιτυχής προσπάθεια αναθεώρησής του, το 1963

Μία κριτική επισκόπηση του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας

«Εν αρχή ήν το ήθος. Και το ήθος του συγγραφέα αντανακλά στο περιεχόμενο και στον τρόπο της γραφής του βιβλίου. Ύψος σεμνό, απείρητο, κατανοητό, αλλά παράλληλα αυστηρά επιστημονικό. Πρόκειται για κείμενο που σε πείθει σε όλο το μήκος και πλάτος, ότι ο συγγραφέας με αφοσίωση και αγάπη για την πατρίδα, χωρίς οποιαδήποτε σκοπιμότητα είναι ένας ασυμβίβαστος κυνηγός της επιστημονικής αλήθειας. Η επεξεργασία των θεμάτων υπόκειται σε επιστημονική συνέπεια χωρίς εκλεκτικισμούς.»

Ανδρέας Δημητράκουλος,
Ομ. Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου
Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΚΚΟΥΛΑ Α.Ε.
ΑΘΗΝΑ - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Αθήνα: Ιννοκράτους 23 - Τ.Κ. 106 79 - Τηλ: 210 33 87 500 - Fax: 210 33 90 075 - Θεσσαλονίκη: Φράγκων 1 - Τ.Κ. 546 26 - Τηλ: 2310 535 381 - Fax: 2310 546 812
Εθνικές Αμύνες 42 - Τ.Κ. 546 21 - Τηλ: 2310 244 228, 9 - Fax: 2310 244 230 - www.sakkoulas.gr - info@sakkoulas.gr

ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΛΗΡΩΜΩΝ (Κ.Ο.Α.Π.)
CYPRUS AGRICULTURAL PAYMENTS ORGANISATION (C.A.P.O.)

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

**ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ
ΤΟΥ ΑΜΠΕΛΟΟΙΝΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ (ΕΠΣΑ) 2019 - 2023**

**ΜΕΤΡΟ ΕΠΣΑ 1γ – ΠΡΑΣΙΝΟΣ ΤΡΥΓΟΣ
ΣΕ ΑΜΠΕΛΩΝΕΣ ΟΙΝΟΠΑΡΑΓΩΓΗΣ 2019 - 2020**

Ο Κυπριακός Οργανισμός Αγροτικών Πληρωμών και το Τμήμα Γεωργίας, στα πλαίσια της Προκήρυξης του Μέτρου ΕΠΣΑ 1γ 2019-2020 κατά την περίοδο 04 Μαΐου μέχρι τις 15 Μαΐου 2020, ενημερώνουν τους ενδιαφερόμενους αμπελουργούς ότι το άρθρο 9 «Κριτήρια Επιλεξιμότητας» του Εγχειριδίου Εφαρμογής – Ενημέρωσης Αιτητών διαφοροποιείται στις επιλέξιμες ποικιλίες ανά διοικητική Επαρχία, ως ακολούθως:

Επαρχία Λεμεσού	Επαρχία Πάφου	Επαρχία Λευκωσία	Επαρχία Λάρνακα
Ποικιλία	Ποικιλία	Ποικιλία	Ποικιλία
1 Ξυνιστέρι	1 Ξυνιστέρι	1 Ξυνιστέρι*	1 Ξυνιστέρι*
2 Ντόπιο Μαύρο	2 Ντόπιο Μαύρο	2 Ντόπιο Μαύρο	2 Ντόπιο Μαύρο*
3 Σουλτανίνα	3 Σουλτανίνα*	3 Σουλτανίνα*	3 Σουλτανίνα*
4 Shiraz	4 Shiraz	4 Shiraz*	4 Shiraz*
5 Carignan*	5 Carignan	5 Carignan*	5 Carignan*

Σημείωση: Οι ποικιλίες που φέρουν αστερίσκο (*) προστίθενται στις επιλέξιμες ποικιλίες ανά διοικητική Επαρχία

Το αναθεωρημένο Εγχειρίδιο Εφαρμογής – Ενημέρωση Αιτητών και σχετικές πληροφορίες για το Μέτρο βρίσκονται αναρτημένα στις ιστοσελίδες του Τμήματος Γεωργίας www.moa.gov.cy/da και του ΚΟΑΠ www.capo.gov.cy

Υπενθυμίζεται ότι για τη διαδικασία συμπλήρωσης και υποβολής της αίτησης, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να απευθύνονται στα ακόλουθα τηλέφωνα: 25803921, 25803922, 25877064, 25877067, 25877143, 25877148, 25877063, 25877490, 25877396, 26804587, 26804567, 26804571, 26804595, 26804565, 26804597, 26804569.

Νέος τηλεπικοινωνιακός κολοσσός στη Βρετανία εν μέσω πανδημίας

Η συγχώνευση, αξίας 39 δισ., των O2 και Virgin Media αλλάζει τα δεδομένα

Ένας νέος κολοσσός αναδείχθηκε εν μέσω πανδημίας στον βρετανικό κλάδο τηλεπικοινωνιών με τη συγχώνευση αξίας 39 δισ. δολαρίων των O2 και Virgin Media, οι οποίες ενώνοντας τις δυνάμεις τους εκθρονίζουν από την πρώτη θέση την BT Group. Επειτα από πέντε μήνες διαπραγματεύσεων, οι θυγατρικές των Telefonica και Liberty Global αντιστοιχα ολοκλήρωσαν τις διαπραγματεύσεις σε μια περίοδο που οι επιχειρηματικές συμφωνίες σε ολόκληρο τον κόσμο έχουν ανασταλεί.

Η O2 και η Virgin Media θα έχουν ίσα μερίδια στη νέα εταιρεία, η οποία συνδυάζει το δεύτερο μεγαλύτερο δίκτυο σταθερής τηλεφωνίας και το μεγαλύτερο δίκτυο κινητής τηλεφωνίας στη Βρετανία με 26 εκατ. άμεσους και 34 εκατ. έμμεσους πελάτες.

Συνεπώς, το δίκτυο που προκύπτει εκτοπίζει τους βασικούς ανταγωνιστές στη χώρα, δηλαδή κατά κύριο λόγο την BT, αλλά και τη Vodafone, τη Sky, την Three και την TalkTalk. Σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα της Goldman Sachs, ο συνδυασμός των O2 και Virgin Media θα αποκομίσει το 34% των εσόδων από την παροχή υπηρεσιών τηλεπικοινωνίας στη Βρετανία, πολύ περισσότερα από τον κορυφαίο πάροχο της χώρας, την BT. Ο συνδυασμός των δύο «θα αλλάξει το πεδίο τηλεπικοινωνίας στη Βρετανία, τη στιγμή που η ζήτηση για συνδεσιμότητα είναι υψηλότερη και σημαντικότερη από ποτέ», σχολίασε χθες ο Χοσέ Μαρία Αλβάρεθ - Παγέτε, πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της ισπανικής Telefonica.

Συμπεριλαμβανομένων των κρεών τους ύψους 22,2 δισ. δολαρίων, η αξία της O2 ανέρχεται στα 15,7 δισ. δολάρια και της Virgin Media περίπου στα 23 δισ. δολάρια, σύμφωνα με την κοινή ανακοίνωση των εταιρειών, χθες. Βάσει της συμφωνίας,

Η O2 και η Virgin Media θα έχουν ίσα μερίδια στη νέα εταιρεία, η οποία εκτοπίζει τους βασικούς ανταγωνιστές στη χώρα, δηλαδή κατά κύριο λόγο την BT, αλλά και τη Vodafone, τη Sky, την Three και την TalkTalk.

Θα δημιουργηθεί ένας όμιλος με τζίρο 13,6 δισ. δολαρίων και 46 εκατ. πελάτες.

η ισπανική Telefonica, μητρική της O2, θα λάβει 7 δισ. δολάρια σε μετρητά, προκειμένου να αποπληρώσει ένα μέρος του χρέους της. Θα λάβει επιπλέον 3 δισ. δολάρια έναντι του χρέους, το οποίο θα αναλάβει υποχρεωτικά η νέα εταιρεία. Αντίστοιχα, η Liberty Global θα λάβει 1,7 δισ. δολάρια σε μετρητά για την απόσχιση της θυγατρικής της στην Ιρλανδία, Virgin Media Irish.

Μέσα στην επόμενη πενταετία, η νέα εταιρεία θα επενδύσει περίπου 12,3 δισ. δολάρια στη Βρετανία. Θα δημιουργήσει έναν όμιλο με τζίρο 13,6 δισ. δολαρίων και δίκτυο 46 εκατ. πελατών μέσω των υπηρεσιών κινητής και σταθερής τηλεφωνίας.

Ο Μάικ Φράις, διευθύνων σύμβουλος της Liberty Global και βασικός διαπραγματευτής της συγχώνευσης, δήλωσε πως είναι ακόμα πολύ νωρίς να μιλήσει για τη στρατηγική της εταιρείας και να προβλέψει εάν θα περικυβεί μεγάλος αριθμός των εργαζομένων τους. Ο Φράις θα προεδρεύει του νέου ομίλου.

Εδώ και πολύ καιρό, η Virgin Media εξέταζε το ενδεχόμενο συ-

νεργασίας με τη Vodafone, καθώς οι δύο εταιρείες συνεργάζονται ήδη στην Ολλανδία, στη Γερμανία και στην Ανατολική Ευρώπη. Σύμφωνα μάλιστα με πηγή των Financial Times, η Vodafone ενδέχεται να προσεγγίσει ξανά τη Virgin Media στη Βρετανία και να προσπαθήσει να καταστρέψει τη συμφωνία της με την O2.

Παράλληλα και η ισπανική Telefonica αναζητούσε συνεργάτη για την O2 τα τελευταία χρόνια. Μάλιστα, προσπάθησε ανεπιτυχώς να πουλήσει την εταιρεία στο μεγαλύτερο πάροχο της χώρας, την BT, ή στην ανταγωνιστική Three έναντι 12,7 δισ. δολαρίων και να εισαγάγει την O2 στο χρηματιστήριο.

«Η ΕΚΤ λογοδοτεί στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο»

Τη σθεναρή θέση ότι η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα είναι ένας ανεξάρτητος οργανισμός, ο οποίος λογοδοτεί στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και ακολουθεί την εντολή που έχει, διατύπωσε η πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας Κριστίν Λαγκάρντ.

Παράλληλα, μιλώντας σε ψηφιακή στρογγυλή τράπεζα του ειδησεογραφικού πρακτορείου Bloomberg, διευκρίνισε πως η ΕΚΤ δεν πτοείται από την απόφαση του Ανώτατου Γερμανικού Δικαστηρίου, βάσει της οποίας ζητείται από την ΕΚΤ να δικαιολογήσει το πρόγραμμα μαζικών αγορών κρατικών ομολόγων της, ειδάλλως θα παύσει η Κεντρική Τράπεζα της Γερμανίας να συμμετέχει και να αποτελεί τη βασική αγοράστρια. Το Ανώτατο Δικαστήριο της Γερμανίας απεφάνθη την Τρίτη ότι οι αγορές τίτλων 2,7 τρισ. ευρώ από την ΕΚΤ είναι δυναμικά αντισυνταγματικό, εξ ου και της έθεσε τριμηνιαία προθεσμία να δικαιολογήσει τις πράξεις της. Ωστόσο, το τελευταίο πακέτο αγοράς ομολόγων της ΕΚΤ, ύψους 750 δισ. ευρώ ειδικά για την πανδημία, δεν καλύπτεται από τη δικαστική απόφαση, αν και οι πολέμιοι του σκέπτονται να προσφύγουν και γι' αυτό στη Δικαιοσύνη.

Αντιμέτωπη με την πρωτοφανή κρίση που διέρχεται η ευρωπαϊκή οικονομία εξαιτίας των σαρωτικών επιπτώσεων του κορωνοϊού, η πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας επισήμανε ότι «θα συνεχίσουμε απότομα να κάνουμε ό,τι περνάει από το χέρι μας για να ανταποκριθούμε στην εντολή μας». Αλωστε, τόνισε, ότι δεν έχει καμία άλλη εναλλακτική λύση παρά να υπερβεί τα εσκαμμένα της συμβατικής πολιτικής, ώστε να ανταποκριθεί στην πανδημία. «Θα λάβουμε όλα τα αναγκαία μέτρα και θα ακολουθήσουμε κάθε δυνατή πολιτική, ώστε να αντεπεξέλθουμε στο σοκ. Είμαστε ενώπιον μιας πρωτόγνωρης οικονομικής κρίσης εν καιρώ ειρήνης». Από μέ-

Η Κριστίν Λαγκάρντ τόνισε ότι η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα είναι ένας ανεξάρτητος οργανισμός.

Εμμεση απάντηση στην πρόσφατη απόφαση του Ανώτατου Γερμανικού Δικαστηρίου έδωσε η Κριστίν Λαγκάρντ.

ρους της η γενική διευθύντρια του ΔΝΤ Κρισταλίνα Γκεοργκίεβα, που συμμετείχε στην ψηφιακή στρογγυλή τράπεζα του Bloomberg, έκανε λόγο για εξαιρετικές συνθήκες, όπου οι ιθύνοντες πρέπει να χρησιμοποιήσουν κάθε μέσο που διαθέτουν. «Σε μια τέτοια πρωτόγνωρη κατάσταση, το καλύτερο που μπορούμε να κάνουμε είναι να μάθουμε ο ένας από τον άλλο, να συνεργαστούμε κατά το δυνατόν, και όσοι είναι πιο ισχυροί να κινητοποιηθούν ακόμα περισσότεροι και οι πιο αδύναμοι να στηριχθούν στο παράδειγμά τους».

REUTERS, BLOOMBERG

Η πανδημία κόστισε 30 δισ. δολ. στον Μπ. Αρνό

Ο Μπερνάρ Αρνό είναι ο πλουσιότερος άνδρας στην Ευρώπη και ο ιδρυτής του διάσημου ομίλου ειδών πολυτελείας και υψηλής ραπτικής Louis Vuitton Moët Hennessy (LVMH). Επίσης, είναι ο επιχειρηματίας που έχασε τα περισσότερα από κάθε άλλον στον κόσμο εξαιτίας της πανδημίας, σύμφωνα με τη λίστα δισεκατομμυριούχων του Bloomberg. Η περιουσία του μειώθηκε κατά 30 δισ. δολάρια, διότι η τιμή της μετοχής του LVMH υποχώρησε 19%.

Ο 71χρονος Γάλλος δισεκατομμυριούχος έχει ζήσει κάμποσες κρίσεις, αλλά καμία δεν έμοιαζε με την τωρινή, και ο «στόλος» του με τα 70 και πλέον εμπορικά σήματα δέχθηκε πανταχόθεν χτυπήματα. Αλλά, δεν πτοείται και βρίσκεται συνεχώς σε τηλεδιασκέψεις για να προχωρήσει σχέδια εξαγορών και επενδύσεων σε ακίνητα, ενώ προετοιμάζεται και για το άνοιγμα εργοστασίων και καταστημάτων.

«Θέλει να βρίσκεται στη σωστή θέση για να αποκτήσει μερίδιο στην αγορά που τον ενδιαφέρει, αφ' ης στιγμής αυτή ανακάμψει», παρατηρεί ο Μάριο Ορτέλι, συνεταιρστής της εταιρείας συμβούλων επιχειρήσεων ειδών πολυτελείας Ortelli στο Λονδίνο. Το εμβληματικό του εμπορικό σήμα, Louis Vuitton, εκτιμάται πως έχει περιθώρια κέρδους έως και 45%, κατά τους αναλυτές, ενώ «χρυσόστοκος όρνιθες» μπορεί κανείς να θεωρήσει τα κονιάκ Hennessy και τις σαμπάνιες Dom Perignon.

Όλα αυτά ουσιαστικά διευρύναν τη σφαίρα επιρροής του Αρνό, ώστε να δηλώνει «παρών» στα περισσότερα πράγματα που προτιμούν οι ζαπλουτοί, είτε πρόκειται για μια τσάντα Fendi, ένα ρολόι Bulgari ή μια

Ο 71χρονος Γάλλος δισεκατομμυριούχος Μπ. Αρνό έχει ζήσει κάμποσες κρίσεις, αλλά καμία δεν έμοιαζε με την τωρινή, καθώς ο «στόλος» του με τα 70 και πλέον εμπορικά σήματα δέχθηκε χτυπήματα πανταχόθεν.

Η υποχώρηση της μετοχής της Louis Vuitton Moët Hennessy μείωσε την περιουσία του ιδρυτή της.

διανυκτέρευση στο βενετσιάνικο ξενοδοχείο Cipriani.

Ωστόσο, η κρίση της πανδημίας αφαιρέσει κάτι από τη λάμψη αυτή και πολλές μπουτίκ του ομίλου παραμένουν κλειστές για ένα μήνα και πλέον, τα πάρτι και τα κοντσέρτα ακυρώθηκαν, οπότε ο κόσμος δεν πίνει σαμπάνιες, και η έμφαση δίνεται

στις μάσκες και όχι τόσο σε ένα άρωμα. Παρά ταύτα, ο Αρνό θα ολοκληρώσει χωρίς ενδοιασμούς την εξαγορά του οίκου Tiffany με αντίτιμο 16 δισ. δολάρια. Οι επενδυτές βλέπουν πως η μετοχή του LVMH, όσο κι αν εξασθένησε, έχει πάει πολύ καλύτερα από του ανταγωνιστικού Kering και της ωρολογιοποιίας Richemont, με πτώση 25% και 30% αντίστοιχα. Τα εμπορικά σήματα του LVMH έχουν υψηλά περιθώρια κερδών, ενώ η ρευστότητά του των σχεδόν 9 δισ. ευρώ του δίνει τη δυνατότητα όχι μόνον να ξεπεράσει την κρίση αλλά και να επεκταθεί. Και όπως παρατηρεί η πρόην πρόεδρος του LVMH ΗΠΑ, Πολίν Μπράουν, «οι δισεκατομμυριούχοι του κόσμου διακρίνονται στους επιτυχημένους διαχειριστές κινδύνου και σε όσους επιτυχώς αναλαμβάνουν ρίσκα – ο Αρνό ανήκει στους δεύτερους».

Αλωστε, ο Μπερνάρ Αρνό έκανε καριέρα επενδύοντας σε δύσκολες περιόδους, όταν οι ανταγωνιστές του είτε έδειχναν ατολμία είτε είχαν αποδυναμωθεί. Στην ύφεση στις αρχές της δεκαετίας του 2000, έθεσε εκτός Fendi, που είχε μόλις αποκτήσει, την Prada, η οποία διατηρούσε εκεί μετοχές. Την ίδια περίοδο εγκαινίασε τον πρώτο ιστότοπο πολυτελών αγορών και έκτισε στο Τόκιο το μεγαλύτερο με τα τότε δεδομένα κατάστημα Louis Vuitton. Σήμερα, ανεξαρτήτως πανδημίας και πλήγματος στον τουρισμό, προετοιμάζει τα εγκαίνια στο ανακαινισμένο πολυκατάστημα Σαμαρτέν, στο οποίο θα στεγαστεί και ξενοδοχείο, ενώ σχεδιάζει την ανέγερση πολυτελούς καταλύματος στο Λος Άντζελες.

Ο κορωνοϊός χτύπησε και την Uber, απολύει 3.700 υπαλλήλους της

Διόλου ανεπιπρόσβλητος δεν αφήνει η πανδημική κρίση τις εταιρείες τεχνολογίας, αφού η μια επιχείρηση μετά την άλλη αποφασίζουν να προχωρήσουν στη μείωση του αριθμού των υπαλλήλων τους.

Ετσι, μετά την Airbnb η οποία ανακοίνωσε ότι θα απολύσει το 25% των υπαλλήλων της, η Uber ετοιμάζεται να απολύσει 3.700 υπαλλήλους, ήτοι το 14% του εργατικού δυναμικού της. Οι απολύσεις αφορούν υπαλλήλους που εργάζονται στο τμήμα υποστήριξης πελατών αλλά και στο τμήμα προσλήψεων, με την εταιρεία να αναλαμβάνει κόστος που αγγίζουν τα 20 εκατ. δολ. για την αποζημίωσή τους.

Η πανδημία έχει συρρικνώσει σημαντικά τις υπηρεσίες της, οι οποίες είναι ιδιαίτερος δημοφιλής κυρίως σε μεγάλες πόλεις, αλλά και σε ορισμένες περιοχές που έχουν πληγεί ανεπανόρθωτα από την πανδημική κρίση. Σύμφωνα με το BBC, στελέχη της εταιρείας είχαν προαναγγείλει τον περασμένο Μάρτιο ότι η ζήτηση για τις υπηρεσίες ταξί της Uber θα μειωθεί πάνω από 60% σε περιοχές που έχουν πληγεί από τον ιό. Αυξητική τάση όμως κατέγραψαν οι υπηρεσίες διανομής φαγητού που παρέχει η εταιρεία μέσω του Uber eats, εξαιτίας κυρίως των αυξημένων παραγγελιών κατά τη διάρκεια του lockdown.

Σχολιάζοντας αυτήν την απόφαση, η Uber διευκρινίζει ότι «από τη στιγμή που δεν γνωρίζουμε πό-

σος καιρός θα χρειαστεί για την ανάκαμψή μας, λαμβάνουμε μέτρα ώστε να εξισορροπήσουμε το κόστος της εταιρείας με το μέγεθος της δραστηριότητάς της».

As σημειωθεί ότι, ακόμη και πριν από το ξέσπασμα της πανδημίας, η Uber αντιμετώπιζε σοβαρά προβλήματα στα βασικά οικονομι-

Ακόμη και πριν από το ξέσπασμα της πανδημίας, η Uber αντιμετώπιζε σοβαρά προβλήματα στα βασικά οικονομικά της μεγέθη.

κά της μεγέθη, κλείνοντας πέρυσι το οικονομικό έτος με ζημιές 8,5 δισ. δολ. Στο πλαίσιο των περιkopών, ο διευθύνων σύμβουλος της εταιρείας Ντάρα Χοσρούσάκι ανακοίνωσε ότι παραιτείται από τον βασικό του μισθό για το υπόλοιπο του οικονομικού έτους, που λήγει στις 31 Δεκεμβρίου 2020, έπειτα από συμφωνία με το διοικητικό συμβούλιο.

Υπενθυμίζεται ότι ο βασικός ανταγωνιστής της Uber, η εταιρεία Lyft, έχει ήδη γνωστοποιήσει από την προηγούμενη εβδομάδα ότι θα απολύσει 1.000 υπαλλήλους, εξαιτίας της συρρικνώσεως των εσόδων της.

Η κυβέρνηση της Αργεντινής προσκάλεσε τους ομολογιούχους να υποβάλουν συγκεκριμένη πρόταση, καθώς απέρριψαν την αρχική προσφορά της.

Περιθώριο 14 ημερών για «κούρεμα» χρέους 65 δισ.

Σε μάχη με τον χρόνο έχουν αποδυθεί η κυβέρνηση της Αργεντινής και οι μεγαλύτεροι πιστωτές της, ώστε να βρουν κοινό έδαφος στις προτεινόμενες αλλαγές στο πρόγραμμα αναδιάρθρωσης του χρέους των 65 δισ. δολαρίων και, μάλιστα, εγκαίρως πριν να λήξει η προθεσμία καταβολής δόσης στις 22 Μαΐου. Κατά το ειδησεογραφικό πρακτορείο Bloomberg, και οι δύο πλευρές δείχνουν απαισιόδοξες όσον αφορά την προοπτική να συναφθεί συμφωνία εντός των χρονικών ορίων. Πάντως, κατ' ιδίαν, κάνουν λόγο για αλλαγές και αναζητούν υποστήριξη γι' αυτές, εάν οι συνομιλίες

Εως τις 22 Μαΐου η Αργεντινή θα πρέπει να συμφωνήσει με τους πιστωτές της.

ες συνεχιστούν και μετά τη σημερινή ημέρα, που είχαν προτείνει ως καταληκτική των συνομιλιών. Τα σχετικά ανέφεραν έγκυρες πηγές, που θέλησαν να διατηρήσουν την ανωνυμία τους.

Από την πλευρά της κυβέρνησης, υπάρχει κάποια ευελιξία να βελτιώσει τους όρους της ανταλλαγής, ενώ οι ομολογιούχοι περιόρισαν μερικές από τις αρχικές απαιτήσεις τους. Τα βασικά υπό συζήτηση θέματα αφορούν την ελάττωση της περιόδου χάριτος για αποπληρωμή σε λιγότερο από τρία χρόνια, την αύξηση του κουπονιού για τα νέα ομόλογα και την προσθήκη ενός όρου, βάσει του οποίου δυνητικά θα καταβάλλεται πρώιμα μία δόση εάν έχουν βελτιωθεί οι οικονομικές συνθήκες. Σε συμφωνίες αναδιάρθρω-

σης χρέους της Αργεντινής στο παρελθόν προβλεπόταν ότι οι καταβολές γίνονταν στα έξι από τα πρώτα επτά χρόνια, εάν το ΑΕΠ αυξανόταν 3%. Ωστόσο, τίθεται από τους επενδυτές θέμα αξιοπιστίας στον υπολογισμό των οικονομικών μεγεθών και πέρυσι ορισμένα επενδυτικά κεφάλαια αντιστάθμισαν κινδύνου (όπως το αμερικανικό Aurelius Capital Management) κατέθεσαν αγωγή κατά του Μπουένος Αϊρες για ζημιές που είχαν από αναθεώρηση του ΑΕΠ επί προεδρίας Κριστίνα Φερνάντες.

Για να μην επαναληφθεί κάτι τέτοιο, σήμερα οι ομολογιούχοι προτείνουν τη χρήση των δεδομένων του ΔΝΤ ή της Παγκόσμιας Τράπεζας. Όπως επισημαίνει το Bloomberg, επείγει το να υπάρξει πρόοδος στις διαπραγματεύσεις πριν από τις 22 Μαΐου, οπότε θα λήξει η 30ήμερη περίοδος χάριτος για πληρωμή κουπονιού σε ομόλογα δολαρίου με λήξη το 2021, το 2026 και το 2046.

Η απόπειρα σύγκλισης έρχεται σε αντίθεση με τα όσα δημοσιώς διαμείβονταν τις τελευταίες ημέρες. Ο υπουργός Οικονομίας της Αργεντινής, Μαρτίν Γκουσμάν, είχε δηλώσει ότι δεν θα βελτιωθούν οι όροι της κυβέρνησης. Εντούτοις, το γραφείο του προσκάλεσε τους ομολογιούχους να υποβάλουν συγκεκριμένα πρόταση, αφού είχαν απορρίψει την προσφορά της χώρας, διότι, όπως ισχυρίζονταν, τους οδηγούσε σε δυσανάλογες ζημιές. Η ένταση ανάμεσα στην κυβέρνηση της Αργεντινής και στους πιστωτές της φέρνει στη μνήμη τον 15ετή δικαστικό αγώνα του Μπουένος Αϊρες με τους ομολογιούχους, ο οποίος έληξε το 2016.

BLOOMBERG

Απώλειες εσόδων έως 1,2 τρισ. δολ. από την κάμψη του τουρισμού

Κίνδυνος να καθούν 100-120 εκατομμύρια θέσεις εργασίας παγκοσμίως

Πρωτοφανή καταστροφή, τη μεγαλύτερη που έχει γνωρίσει ο κλάδος από το 1950, έχουν προκαλέσει στον παγκόσμιο τουρισμό η πανδημία και τα μέτρα κοινωνικού αποκλεισμού που έλαβαν οι κυβερνήσεις για να ανακόψουν την περαιτέρω μετάδοσή της. Μια καταστροφή της οποίας η έκταση δεν μπορεί ακόμη να υπολογιστεί, καθώς η πανδημία είναι σε εξέλιξη και η διάρκεια της παραμένει άγνωστη, όπως άγνωστο είναι και το χρονικό διάστημα που θα παραμένουν κλειστά τα σύνορα και σε ισχύ οι απαγορεύσεις ταξιδιών και μετακινήσεων.

Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού των Ηνωμένων Εθνών (UNWTO), μόνο στη διάρκεια του πρώτου τριμήνου του 2020 ο τουρισμός μειώθηκε παγκοσμίως κατά 22%. Την πλέον ραγδαία μείωση κατέγραψαν οι χώρες της Ζώνης Ασίας - Ειρηνικού, στις οποίες ο αριθμός των αφίξεων μειώθηκε κατά 33 εκατ. άτομα. Την ίδια στιγμή, όμως, στην Ευρώπη η μείωση ήταν μεν μικρότερη ως ποσοστό, εξίσου ιλιγγιώδης σε απόλυτους αριθμούς δε, καθώς η Γηραιά Ηπειρος κατέγραψε 22 εκατ. λιγότερες αφίξεις τουριστών.

Στο σύνολο του έτους, όμως, η μείωση ενδέχεται να κυμανθεί από 60% έως και 80% σε σύγκριση με τα επίπεδα του περασμένου έτους. Όπως τονίζει στη σχετική έκθεσή της η εν λόγω υπηρεσία των Ηνωμένων Εθνών, μια τέτοια θεαματική πτώση στην παγκόσμια τουριστική κίνηση θα θέσει σε κίνδυνο την ευημερία εκατομμυρίων ανθρώπων, ενώ παράλληλα απειλεί να ανακόψει την πορεία προς την επίτευξη του στόχου της βιώσιμης ανάπτυξης. Ειδικότερα τον Μάρτιο, οπότε κορυφωνόταν η μετάδοση της πανδημίας σε μεγάλο αριθμό χωρών, οι αφίξεις τουριστών ανά τον κόσμο σημείωσαν ραγδαία μείωση κατά 57%. Είχαν προηγηθεί τα μέτρα κοινωνικής απομόνωσης αλλά και οι απαγορεύσεις μετακινήσεων και ταξιδιών σε πολλές χώρες. Το ποσοστό αυτό ισοδυναμεί με μείωση του αριθμού των τουριστών παγκοσμίως κατά 67 εκατ., που συνεπάγεται μείωση των παγκόσμιων εξαγωγών κατά 89 δισ. δολάρια.

Επιχειρώντας να υπολογίσει κατά προσέγγιση τον αντίκτυπο που θα έχει συνολικά η πανδημία στον ζωτικό κλάδο του τουρισμού, ο UNWTO εξετάζει τρία διαφορετικά σενάρια, ανάλογα

Το α' τρίμηνο ο αριθμός των αφίξεων στις χώρες της Ζώνης Ασίας - Ειρηνικού μειώθηκε κατά 33 εκατ. άτομα.

Στο σύνολο του έτους, οι αφίξεις τουριστών θα μειωθούν μεταξύ 60% και 80% σε διεθνές επίπεδο.

με τη διάρκεια της πανδημίας και τη συνεπακόλουθη αναστολή στην οικονομική δραστηριότητα. Όπως επισημαίνει ο UNWTO, όλα θα εξαρτηθούν από το πόσο θα διαρκέσουν οι περιορισμοί στα ταξίδια και στις μετακινήσεις, αλλά και έως πότε θα παραμείνουν κλειστά τα σύνορα.

Στην περίπτωση που θα αρχίσουν να αίρονται στις αρχές Ιουλίου οι περιορισμοί στα ταξίδια και θα ανοίγουν τα σύνορα διεθνώς, η μείωση του τουρισμού θα είναι της τάξεως του 58%. Το ποσοστό, όμως, εκτιμά πως θα

αυξηθεί στο 70% στο δεύτερο σενάριο, αν οι περιορισμοί και το κλείσιμο των συνόρων διαρκέσουν μέχρι τον Σεπτέμβριο. Και εκτινάσσεται στο 78% αν οι περιορισμοί στα ταξίδια, τα κλειστά σύνορα και κάθε άλλο μέτρο κατά της πανδημίας επεκταθούν μέχρι τις αρχές Δεκεμβρίου.

Το πρόβλημα είναι πως αυτά τα ποσοστά μείωσης συνεπάγονται και πλήγμα στα έσοδα από εξαγωγές και προπαντός καίριο πλήγμα στις αγορές εργασίας, με την απώλεια εκατομμυρίων θέσεων εργασίας. Σύμφωνα με τον UNWTO, ο αριθμός των τουριστών παγκοσμίως θα μειωθεί αναλόγως, από 850 εκατ. έως 1,1 δισ. άτομα.

Η μείωση αυτή συνεπάγεται ταυτόχρονα ότι οι τουριστικές χώρες θα χάσουν από 910 δισ. έως 1,2 τρισ. δολάρια από έσοδα σχετιζόμενα με τον τουρισμό. Και το χειρότερο είναι ότι

θα καθούν από 100 εκατ. έως 120 εκατ. θέσεις εργασίας παγκοσμίως.

Ο αντίκτυπος θα ποικίλλει, αλλά θα γίνει αισθητός σε όλα τα γεωγραφικά μήκη και πλάτη. Σύμφωνα με τους εμπειρογνώμονες του UNWTO, η ανάκαμψη θα σημειωθεί μέσα στο επόμενο έτος, αν και πιθανώς θα αρχίσει διστακτικά από το τελευταίο τρίμηνο του 2020. Εκτιμάται, πάντως, πως η τουριστική κίνηση θα αρχίσει να ανακάμπτει πρώτα σε επίπεδο εγκάρσιων αγορών. Αργότερα θα ακολουθήσει η παγκόσμια αγορά, με καλύτερες προοπτικές για ταχύτερη ανάκαμψη να εμφανίζουν οι χώρες της Αφρικής και της Μέσης Ανατολής.

Η εικόνα είναι πιο ασαφής όσον αφορά την Ευρώπη και την Ασία, ενώ δεν φαίνονται καλές οι προοπτικές για τις χώρες της αμερικανικής ηπείρου.

Συρρίκνωση των άμεσων ξένων επενδύσεων έως και 40% το 2020

Ακόμη και υπό το πιο αισιόδοξο σενάριο σχετικά με την πορεία της πανδημίας, οι άμεσες ξένες επενδύσεις σε ολόκληρο τον κόσμο πρόκειται να συρρικνωθούν σχεδόν κατά ένα τρίτο μέχρι το τέλος του έτους, επιβαρύνοντας κατά κύριο λόγο τις αναδυόμενες οικονομίες, σύμφωνα με σχετική έκθεση του ΟΟΣΑ. Οι αναπτυσσόμενες χώρες θα βρεθούν στο επίκεντρο των εκκρώων, διότι καιρικοί τομείς της οικονομίας τους, όπως τα βασικά διατροφικά αγαθά και η μεταποίηση, έχουν πληγεί σε τεράστιο βαθμό από την πανδημία του κορωνοϊού.

Τα αυστηρά περιοριστικά μέτρα, που έχουν επιβληθεί σε ολόκληρο τον πλανήτη για τον περιορισμό της μετάδοσης του ιού, έχουν αναστείλει την ολοκλήρωση ενός μεγάλου όγκου επιχειρηματικών συμφωνιών, εμποδίζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τις εισροές ξένων επενδύσεων. Παράλληλα, οι κυβερνήσεις παγκοσμίως διοχετεύουν πρωτοφανή ποσά στην οικονομία, προκειμένου να αντισταθμίσουν την αιφνίδια διακοπή

Σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ, το ισχυρότερο πλήγμα θα δεχθούν οι αναδυόμενες οικονομίες.

της οικονομικής δραστηριότητας. Ωστόσο, είναι ακόμη πολύ νωρίς για να φανούν τα αποτελέσματα των μέτρων, τόσο στην καθημερινή ζωή, όσο και στην οικονομία. Συνεπώς, σύμφωνα με την έκθεση του ΟΟΣΑ, η επιτυχία της κάθε χώρας στην καταστολή της μετάδοσης και στην επανεκκίνηση της οικονομίας ενδέχεται να καθορίσει την ανάκαμψη των άμεσων ξένων επενδύσεων μέχρι το τέλος του 2020.

Εξάλλου, όπως έχουν διδάξει και προηγούμενες κρίσεις, η ανάκαμψη των οικονομιών και ιδίως των αναδυόμενων είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την εισροή άμεσων ξένων επενδύσεων. Ο ΟΟΣΑ

Στο αισιόδοξο σενάριο του ΟΟΣΑ, προβλέπεται πως η οικονομική δραστηριότητα θα έχει επιστρέψει στα προ κρίσης επίπεδα μέχρι το τέλος του 2021.

θεωρεί καθοριστικό τον ρόλο των άμεσων ξένων επενδύσεων στις αναπτυσσόμενες οικονομίες, όχι μόνον επειδή οι θεμελιώδεις τομείς των οικονομιών τους έχουν

πληγεί έντονα από την πανδημία, αλλά επίσης διότι δεν έχουν ευρεία πρόσβαση σε άλλες πηγές ξένων χρηματοδοτήσεων. Συνεπώς, ελλείψει άμεσων ξένων επενδύσε-

ων και δεδομένου του πλήγματος σε καιρίους κλάδους της οικονομίας, οι οποίοι δηλαδή συνεισφέρουν περισσότερο στο ΑΕΠ, ο ΟΟΣΑ καταλήγει ότι οι αναδυόμενες οικονομίες θα δεχθούν τα ισχυρότερα πλήγματα από την κρίση του κορωνοϊού τουλάχιστον για το 2020.

Το πιο αισιόδοξο σενάριο κατά τον ΟΟΣΑ είναι η ευδωμία των περιοριστικών μέτρων και η εύρεση θεραπειών για τα συμπτώματα του ιού εντός δύο ή τριών μηνών. Σε αυτή την περίπτωση, προβλέπει πως η οικονομική δραστηριότητα θα έχει επιστρέψει στα προ κρίσης επίπεδα μέχρι το τέλος του 2021. Παράλληλα θα κινηθούν και οι άμεσες ξένες επενδύσεις, καθώς όσες επιχειρηματικές συμφωνίες διακόπηκαν λόγω κορωνοϊού θα ολοκληρωθούν μέχρι το τέλος του επόμενου έτους.

Στο χειρότερο σενάριο, βέβαια, τα περιοριστικά μέτρα δεν θα καταφέρουν να σταματήσουν τη μετάδοση του ιού και ως αποτέλεσμα θα παραμείνουν σε πολλές χώρες ανά τον κόσμο, εμποδίζοντας επ'

αόριστον τις άμεσες ξένες επενδύσεις και την ολοκλήρωση επιχειρηματικών συμφωνιών.

Συνολικά υπό το σενάριο αυτό, οι εισροές κεφαλαίων θα μειωθούν κατά 40% το 2020 και θα παραμείνουν σε αυτό το επίπεδο μέχρι και το τέλος του επόμενου έτους, οπότε η εύρεση εμβολίου θα μπορούσε να δώσει μία νέα ώθηση στην αγορά.

Μακροπρόθεσμα, η πανδημία ενδέχεται να προκαλέσει τάσεις φυγής σε ορισμένες διεθνείς επιχειρήσεις, που θα θελήσουν να μικρύνουν ή να επαναπατρίσουν τις εφοδιαστικές τους αλυσίδες. Αξίζει βέβαια να σημειωθεί ότι ακόμη και πριν από την επέλαση του ιού, οι άμεσες ξένες επενδύσεις παγκοσμίως βρίσκονταν στα χαμηλότερα επίπεδα της τελευταίας δεκαετίας και επιπλέον το εταιρικό χρέος είχε ήδη εκτοξευθεί. Συνεπώς, σύμφωνα με την έκθεση του ΟΟΣΑ, η πανδημία θα μπορούσε να αποτελέσει μόνον έναν από τους πολλούς λόγους για τους οποίους μειώνονται οι άμεσες ξένες επενδύσεις.

Η καραντίνα δεν περιόρισε τη ζήτηση για ακίνητα

Οκτώ στους δέκα δεν αναβάλλουν τα σχέδιά τους για αγορά ή ενοικίαση

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Θετικά μηνύματα από το μέτωπο της ζήτησης εκπέμπει η αγορά κατοικίας, καθώς, όπως προκύπτει από έρευνα του δικτύου ηλεκτρονικών αγγελιών ακινήτων Spitogatos.gr, το 85% των υποψήφιων αγοραστών ή ενοικιαστών κατοικιών δεν προτίθεται να καθυστερήσει ή ακόμα και να ακυρώσει τις αποφάσεις του λόγω της πανδημίας του κορωνοϊού. Πρόκειται για μια ιδιαίτερος θετική εξέλιξη, τόσο για τη μελλοντική πορεία της κτηματαγοράς όσο και για την ίδια την οικονομία, καθώς, αν μετριάσει η αρνητική επίπτωση στην αγορά ακινήτων, είναι σαφές ότι θα επωφεληθούν και όλοι οι επιμέρους τομείς που τροφοδοτούνται από αυτή, αρχής γενομένης από τον κατασκευαστικό / οικοδομικό κλάδο, τις βιομηχανίες / βιοτεχνίες επίπλων, αλουμινίου, τις εμπορίες πλακιδίων, τους εργατοτεχνίτες κ.λπ. Η έρευνα της Spitogatos.gr πραγματοποιήθηκε μεταξύ 16.000 χρηστών της ιστοσελίδας κατά το διάστημα από τις 14 έως και τις 30 Απριλίου. Βάσει αυτής, παρά τις συνθήκες που έχει δημιουργήσει η COVID-19, μόνο το 15% των χρηστών δήλωσε ότι σκέφτεται να αναβάλει τα σχέδιά του για την αγορά ή ενοικίαση ακινήτου.

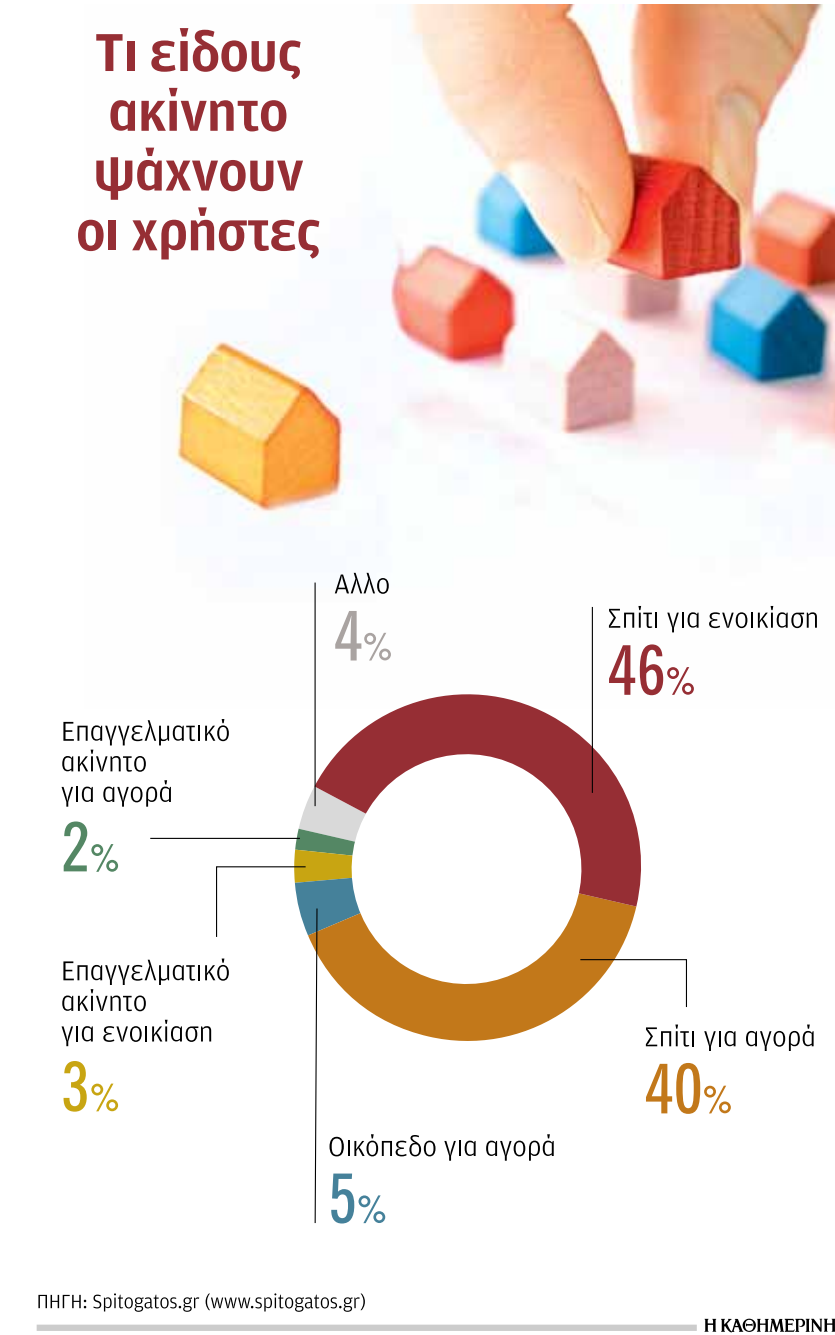
Λίγοι αγοράζουν

Παράλληλα, βέβαια, σε ποσοστό

41% οι χρήστες αναφέρουν ότι ανησυχούν μεν, αλλά δεν σκοπεύουν να αναβάλουν τα σχέδιά τους παρά τις νέες συνθήκες, ενώ ένα επιπλέον 30% δηλώνει ακόμα πιο αισιόδοξο και ότι θα συνεχίσει την αναζήτηση ακινήτου. Τέλος, το 13% απαντάει πως η κατάσταση δεν επηρεάζει καθόλου την απόφασή του, ενώ το 1% είχε ήδη προχωρήσει σε ενέργειες κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Σε σχετικές δηλώσεις του, ο διευθύνων σύμβουλος της Spitogatos Δημήτρης Μελαχροινός ανέφερε ότι «με πολύ ενδιαφέρον διαπιστώσαμε ότι οι χρήστες μας συνεχίζουν ενεργά, ιδιαίτερα στο δεύτερο μισό της επιβολής καραντίνας, όχι μόνο να αναζητούν ακίνητα, αλλά και να προχωρούν στο επόμενο βήμα της επαφής με τον αγοραστή, με την ίδια ένταση με την περίοδο πριν από την απαγόρευση κυκλοφορίας». Συμπλήρωσε, μάλιστα, ότι οι χρήστες που απάντησαν τις πρώτες ημέρες της έρευνας ήταν λιγότερο αισιόδοξοι σε σχέση με εκείνους που απάντησαν τις τελευταίες ημέρες της, δηλαδή κοντά στην ανακοίνωση της άρσης των μέτρων περιορισμού της κυκλοφορίας.

Συσσώρευση ζήτησης

Επιπλέον, σύμφωνα με τον κ. Μελαχροινό, στην παρούσα χρονική συγκυρία διαπιστώνεται υψηλό επίπεδο συσσωρευμένης ζήτησης, με αποτέλεσμα να αναμένεται οι ιδι-

αίτερο ενδιαφέρον να νέα ισορροπία που θα διαμορφωθεί μεταξύ προσφοράς και ζήτησης και πώς αυτή θα επηρεάσει τις τιμές των ακινήτων τους επόμενους μήνες.

Μεταξύ του 15% των χρηστών που πλέον κρίνει σκόπιμο να αναβάλει τη λήψη αποφάσεων είτε για την αγορά είτε για την ενοικίαση ακινήτου, το 60,5% αναφέρει ως βασικότερη αιτία την απειλή μιας επικείμενης οικονομικής κρίσης, η οποία θα θέσει σε κίνδυνο την αποπληρωμή του δανείου του ή άλλων υποχρεώσεων του. Το 20,2% αναφέρει ότι προσδοκά μείωση τιμών λόγω της πανδημίας, με αποτέλεσμα να προτιμάει να περιμένει προκειμένου να επωφεληθεί. Επίσης, το 12,1% ανησυχεί για τη σταθερότητα της εργασίας του, ενώ το 7,3% όσων

ενδιαφέρονται για την αγορά κατοικίας δεν πιστεύει ότι θα μπορέσει να λάβει στεγαστικό δάνειο.

Αναζήτηση α' κατοικίας

Όσον αφορά τα κίνητρα των υποψήφιων αγοραστών κατοικίας, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, κατά 59% αφορούν την αναζήτηση πρώτης κατοικίας, κατά 28,2% μετακόμιση από το ενοίκιο και κατά 20,5% μετακόμιση από το πατρικό, ενώ το 12,9% αφορά επένδυση ή εκμετάλλευση. Επίσης, το 9,4% αφορά εξοχική κατοικία και το 4,7% άλλο σκοπό. Τέλος, σκοπός αγοράς οικοπέδου είναι κατά 47,6% η ανέγερση οικοδομής, 22,4% η επένδυση και 11,8% η γεωργική εκμετάλλευση, ενώ το 6,4% αφορά άλλο σκοπό.

Εκτός ψηφιακής εποχής οι αγοραπωλησίες ακινήτων

Μέχρι και τρεις επισκέψεις την εβδομάδα σε κάποιο ΚΕΠ χρειάζονταν επικεφαλής μεγάλου ομίλου ακινήτων πριν από τα μέτρα περιορισμού της κυκλοφορίας, προκειμένου να λάβει το γνήσιον υπογραφής, ένα από τα δεκάδες έγγραφα που καλούνται να συγκεντρώσουν ακόμα και μεγάλες επιχειρήσεις, προκειμένου να μπορέσουν να ολοκληρώσουν μια αγοραπωλησία. «Αν υπήρχε η δυνατότητα να μπορούμε να υπογράψουμε με ψηφιακά μέσα (ηλεκτρονική υπογραφή), όπως γίνεται διεθνώς εδώ και χρόνια, η καθημερινή μας δουλειά θα γινόταν πολύ ευκολότερη», σημειώνει στέλεχος της αγοράς ακινήτων. Μοιραία, μία από τις δραστηριότητες της οικονομίας, η οποία μπήκε και αυτή υποχρεωτικά σε καθεστώς απομόνωσης (lockdown), ήταν οι αγοραπωλησίες ακινήτων. Όπως σημειώνουν φορείς της αγοράς, είναι τέτοια η πολυπλοκότητα που συνοδεύει πλέον κάθε πράξη και εμπλέκονται τόσες υπηρεσίες, ώστε είναι πρακτικά αδύνατο μια συναλλαγή να μπορέσει, ακόμα και στο μακρινό μέλλον, να ολοκληρωθεί με πλήρως απομακρυσμένο τρόπο. Ωστόσο, θα μπορούσαν μέχρι σήμερα να έχουν γίνει βήματα για την ελάφρυνση των αγοραστών και πωλητών από τον όγκο των εγγράφων που χρειάζεται να προμηθευτούν, ώστε και να επιταχυνθούν οι συναλλαγές να μειωθεί το διαχειριστικό κόστος για τις μεγάλες επιχειρήσεις και τις τράπεζες, το οποίο υπολογίζεται σε πολλά εκατ. ευρώ. Όπως αναφέρει στην «Κ» ο κ. Αρις Καρυτινός, διευθύνων σύμβουλος της Prodea Investments, η οποία ελέγχει ένα χαρτοφυλάκιο ακινήτων αξίας άνω των 2 δισ. ευρώ, «μέχρι και η βεβαίωση ταυτοπροσωπίας δεν επιτρέπεται να πραγματοποιείται π.χ. από τους συμβολαιογράφους. Ενώ δηλαδή εμπιστευόμαστε τους επαγγελματίες αυτούς για τη διεκπεραίωση συμφωνιών αξίας εκατομμυρίων ευρώ, δεν τους εμπιστευόμαστε σε κάτι τόσο απλό», αναφέρει χαρακτηριστικά για το ζήτημα της γραφειοκρατίας. Παράλληλα, συμπληρώνει ότι είναι πρακτικοί λόγοι που γιγαντάνουν τη γραφειοκρατία στην αγορά ακινήτων και δεν επιτρέπουν την ηλεκτρονική ολοκλήρωση συναλλαγών. «Όταν εμπλέκονται εφο-

ρίες, υποθηκοφυλακεία, κτηματολογικά γραφεία, πολεοδομίες, ακόμα και δασαρχεία, είναι πρακτικώς αδύνατο να μιλάμε για μείωση της γραφειοκρατίας στις συναλλαγές», σημειώνει ο κ. Καρυτινός. Σύμφωνα με τον κ. Λευτέρη Ποταμιάνο, πρόεδρο του Συλλόγου Μεσιτών Αθηνών - Αττικής, «το τελευταίο διάστημα έχουν γίνει ορισμένες προσπάθειες για την ψηφιοποίηση ορισμένων διαδικασιών, όπως για παράδειγμα το γνήσιο της υπογραφής, που πλέον γίνεται και ηλεκτρονικά, ωστόσο απαιτείται ακόμα πληθώρα βημάτων, ώστε να επιταχυνθεί η διαδικασία της ολοκλήρωσης μιας αγοραπωλησίας, η οποία σήμερα απαιτεί ακόμα και μήνες». Μια ακόμα πρωτοβουλία, η οποία φαίνεται πως βρίσκεται στο τελικό στάδιο εφαρμογής αφορά την έκδοση βεβαίωσης περί μη οφειλής ΤΑΠ, η οποία θα γίνεται πλέον και ηλεκτρονικά, όπως ανακοίνωσε πριν από λίγες εβδομάδες ο Δήμος Αθηναίων. Ηλεκτρονικά εκδίδονται επίσης η βεβαίωση περί πληρωμής ΕΝΦΙΑ, η ασφαλιστική και η φορολογική ενημερότητα. Προϋπόθεση όμως είναι να μην υπάρχει εκκρεμότητα οφειλής. Αν αυτό συμβαίνει, τότε ο ενδιαφερόμενος θα πρέπει να μεταβεί στην οικεία εφορία, ώστε να του χορηγηθεί, συνήθως χειρόγραφα (!), βεβαίωση για την παρακράτηση της οφειλής από το τελικό τίμημα που θα εισπράξει για την πώληση του ακινήτου του. Αντίστοιχα, επίσκεψη στην εφορία χρειάζεται π.χ. για να λάβει κανείς τη βεβαίωση της πληρωμής φόρου γονικής παροχής ή κληρονομιάς, σε περίπτωση που μεταπωληθεί κάποιο σχετικό ακίνητο. Το ζήτημα των ψηφιακών υπογραφών εκτιμάται από στελέχη της αγοράς ακινήτων ότι θα διευκολύνει ιδιαίτερα την ταχύτερη ολοκλήρωση των συναλλαγών, αποτελώντας ένα πάγιο αίτημα του κλάδου. Ασφαλώς, ένα κύριο βήμα για τη μείωση της γραφειοκρατίας θα είναι αυτό ακριβώς, η μείωσή της. Τα τελευταία χρόνια, αντί αυτή να περιορίζεται, έχει αυξηθεί κατακόρυφα, με την προσθήκη σωρείας βεβαιώσεων και ποσοποιητικών, ορισμένα εκ των οποίων (π.χ. ενεργειακό ποσοποιητικό) έχουν ευτελειστεί πλήρως, καθώς εκδίδονται ακόμα και τηλεφωνικά.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Όταν η αδηφαγία είναι τρόπος ζωής

Όταν παρέχεται η ευκαιρία για δωρεάν γεύμα, τότε βλέπουμε μια τάση να θέλουν να φάμε περισσότερο, λες και είμαστε καμμένες που αποθηκεύουν νερό για τις ώρες που δεν το έχουν τόσο απλόχερα. Το φαινόμενο είναι ιδιαίτερα έντονο με εμάς τους Κύπριους. Δείτε για παράδειγμα τι γίνεται σε γάμους και βαφτίσεις όπου τα μπορέ είναι πλουσιοπάροχα και τα πιάτα μας θυμίζουν οροσειρά των Ιμαλαΐων και δείτε τι γίνεται ακόμα και κατά τη διάρκεια πτήσεων όπου ακόμα και για μια πτήση προς Αθήνα η συντριπτική μας πλειοψηφία θα αρπάξει κάτι στο αεροδρόμιο και μετά από μισή ώρα θα καλοδεχτεί και ένα κολατσιό στο αεροπλάνο. Θυμάμαι μάλιστα στις αρχές της δεκαετίας του 1990 όταν άρχιζε στην Αγγλία το κόνσεπτ του «eat as much as you like» με την καταβολή – as you like – των τεσσάρων στερλινών – σε περιοχές όπου υπήρχε έντονο το κυριακό φοιτητικό στοιχείο, τέτοιες προσφορές σταματούσαν μετά από κανένα μήνα, επειδή ακόμη και να σερβίρουν «πίτσα» σε στυλ ψωμί με πλαστικό τυρί και τελευταίες διαλογές πιπέρι, κατέληγε να είναι οικονομικά ασύμφορο! Αν μια τέτοια προσφορά όπως τις πιο πάνω είναι πιο λιτή ή εντελώς αφαιρεμένη, τότε η πλειοψηφία θα διαμαρτυρηθεί. Θα πει μάλιστα, «περιπαίζουν μας»...

Η ροπή λοιπόν του ανθρώπου είναι προς το να μεγιστοποιεί την ωφέλεια και την ικανοποίηση που λαμβάνει από διάφορα αγαθά. Το

Τα μέτρα που λήφθηκαν και επίκειται να ληφθούν είναι αρκετά για να μας βοηθήσουν όλους να πάμε παρακάτω.

όριο φυσικά πάντα υπάρχει και τίθεται συνήθως στο σημείο που αρχίζει να το βαριέται, αλλά και στο σημείο που τα οικονομικά του το επιτρέπουν.

Σήμερα βιώνουμε μια παράλλαξη του πιο πάνω φαινομένου, που στον πυρήνα του όμως είναι πολύ μοιαστό. Είναι άπιστευτο πόσοι φυτρώνουν καθημερινά την πανδημία απλά και μόνο για να σκιαγραφίσουν μια μαύρη εικόνα για το από εδώ και πέρα, τονίζοντας πως επειδή όλα θα είναι μαύρα και άραχνα, όλα θα κατακυλλούν στο ναδίρ.

Σήμερα θέλω να σταθώ κόντρα σε αυτό και να το προκαλέσω λίγο.

Το ετήσιο ΑΕΠ μας πριν την κυριακή βερσιόν της πανδημίας

Είναι άπιστευτο πόσοι φυτρώνουν καθημερινά που ισχυρίζονται πως λόγω της πανδημίας και του lockdown έχουν χρεοκοπήσει, ζητώντας συνεχώς χρήματα από το κράτος χωρίς να τους πολυενδιαφέρει αν υπάρχει αυτή η δυνατότητα.

ανερχόταν γύρω στα €22 δισ. με €23 δισ. Έτσι μπακαλίστικα αυτό μεταφράζεται σε περίπου €1,9 δισ. το μήνα. Στην πραγματικότητα αυτό δεν ισχύει επειδή κάποιοι μήνες είναι σαφώς πιο παραγωγικοί από κάποιους άλλους. Αν υποθέσουμε πως από το lockdown μέχρι τώρα είχαμε μηδενική παραγωγή, τότε τις πρώτες έξι βδομάδες που ήμασταν κλειστοί, χάσαμε €2,85 δισ. ή περίπου 12,5% του ΑΕΠ μας. Στην πραγματικότητα όμως δεν χάσαμε αυτά τα νούμερα επειδή υπήρχε παραγωγή αλλά μειωμένη καθώς υπήρχαν επιχειρήσεις που δεν έκλεισαν καθόλου και που αντίθετα είχαν αυξημένη παραγωγή σε σχέση με τη συνήθη τους, αλλά

υπήρξαν και επιχειρήσεις που δούλευαν μεν αλλά με μειωμένη δραστηριότητα. Άρα η πραγματική μας κασούρα είναι πολύ πιο κάτω.

Προσθέτοντας στα πιο πάνω έγιναν και τα ακόλουθα: Πέραν του 20% του εργατικού δυναμικού που αποτελείται από τον δημόσιο, τον ευρύτερο δημόσιο, αλλά και τον τραπεζικό τομέα, δεν έχει απολέσει ούτε ένα σεντ από τα εισοδήματά του. Επιπλέον, για ένα τεράστιο ποσοστό του εργατικού δυναμικού (πέραν των 130.000 ατόμων), το κράτος επιχορήγησε τουλάχιστον το 60% του μισθού του με τον εργοδότη να συμπληρώνει το υπόλοιπο 40%. Τόσο με αυτό, όσο και με άλλα πιο

«χειρουργικά» μέτρα, σημαίνει πως η μεγαλύτερη πλειοψηφία του εργατικού δυναμικού δεν έχει υποστεί ούτε σεντ μείωση στα εισοδήματά του, διασφαλίζοντας την ίδια ώρα πως δεν θα απολέσουν την εργασία τους. Οι συνταξιούχοι επίσης έχουν εντελώς αμετάβλητες συντάξεις. Επιπλέον, όλοι οι συνεπείς δανειολήπτες (φυσικά και νομικά πρόσωπα) έλαβαν την ευκαιρία να αναστείλουν τις δόσεις τους μέχρι εν-νεά μήνες χωρίς καμία επιβάρυνση για την απόφασή τους αυτή. Άρα η μεγαλύτερη θηλιά στο λαιμό που είναι η δόση δανείου έφυγε για μια παρατεταμένη περίοδο μέχρι να επιστρέψουμε σε πιο ομαλές συνθήκες.

Σημαντικό άρα είναι αφενός η διατήρηση των εισοδημάτων της μεγαλύτερης πλειοψηφίας των καταναλωτών με την ταυτόχρονη προσωρινή αύξηση του διαθέσιμου εισοδήματος μέσω της μείωσης των άμεσων υποχρεώσεων μας, αλλά και της αναπόφευκτης προσωρινής μείωσης των εξόδων μας αφετέρου, αφού η κατανάλωση όλες αυτές τις βδομάδες ήταν πολύ συγκεκριμένη.

Αν σε όλα αυτά περάσουν αύριο από τη Βουλή και το νομοσχέδιο για κρατικές εγγυήσεις για σύναψη κορωνοδανείων με πολύ χαμηλά επιτόκια, το νομοσχέδιο για απευθείας χορήγηση βοήθειας σε πολύ μικρές, μικρές και μικρομεσαίες επιχειρήσεις, το νομοσχέδιο προς τους αγρότες, τα φορολογικά κίνητρα για μείωση ενοικίων κλπ,

τότε η ρευστότητα που απαιτείται το αμέσως επόμενο διάστημα, αλλά και η κρατική επιδότηση μέρους της ιδιωτικής κασούρας θα είναι γεγονός.

Το δημοσιονομικό κόστος για όλα αυτά ξεπερνά τα €6 δισ. ή 27% του ΑΕΠ, και οι κρατικές εγγυήσεις το €1,5 δισ.

Αυτοί που έχουν κάθε λόγο να ανησυχούν είναι από τη μια μεριά αυτοί που συνεχίζουν να είναι σε ολική αναστολή και δη οι καφετέριες, τα εστιατόρια, τα πολυκαταστήματα, τα malls και οι συναφείς με τον τουρισμό επιχειρήσεις, και από την άλλη οι ιδιοκτήτες ενοικιαζόμενων υποστατικών που πέφτουν θύμα εκμετάλλευσης ενοικιαστών.

Τα μέτρα που λήφθηκαν και επίκειται να ληφθούν είναι αρκετά για να μας βοηθήσουν όλους να πάμε παρακάτω. Όντας αδηφάγοι, αν το κράτος είχε τη δυνατότητα να μας πληρώνει όλους και το διπλάσιο του μισθού μας για να καθόμαστε δεν θα λέγαμε όχι, απλά τα παράπονα μας θα ήταν άλλα...

Στα περί μείωσης των τιμών πώλησης και ενοικίων των ακινήτων θα ήθελα να παρακαλέσω αυτούς που είναι τόσο σίγουροι ότι μειώθηκαν να μας λένε και εβδομαδιαίως πόσα από αυτά πούλησαν και ενοίκιασαν και σε τι τιμές για να τους χειροκροτήσουμε.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Androu Property Strategy - Chartered Surveyors.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ζωή

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ • ΕΠΙΣΤΗΜΗ • ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

ΚΥΡΙΑΚΗ 10 ΜΑΪΟΥ 2020

Παραστατική και αφηγηματική τέχνη

Η Ελένη Σ. Νικήτα επιμελήτρια της Κυπριακής Συλλογής της Λεβεντείου μιλάει στην «Κ» για την Πρώτη Γενιά Κυπρίων Καλλιτεχνών

Συνέντευξη στον

ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Η Ελένη Σ. Νικήτα επιμελήτρια της Κυπριακής Συλλογής της Λεβεντείου Πινακοθήκης μίλησε στην «Κ» για την Πρώτη Γενιά Κυπρίων Καλλιτεχνών. Η κα Νικήτα λέει ότι στην πρώτη γενιά Κυπρίων καλλιτεχνών συγκαταλέγονται οι πρώτοι που σπούδασαν τέχνη και ασχολήθηκαν με την καλλιτεχνική δημιουργία. Πρόκειται για καλλιτέχνες που γεννήθηκαν από το 1881 μέχρι το 1913 και άρχισαν να παράγουν έργο από την πρώτη δεκαετία του 20ού αιώνα, οι οποίοι έζησαν κάτω από τις ίδιες ή παραπλήσιες ιστορικές, πολιτικές, κοινωνικές, οικονομικές και πολιτιστικές συνθήκες από τις οποίες επηρεάστηκε το έργο τους και εργάστηκαν σε ένα χώρο χωρίς καλλιτεχνική παράδοση την οποία κλήθηκαν να δημιουργήσουν κάτω από αντίζοες συνθήκες. «Η εικαστική τους γλώσσα παρέμεινε παραστατική και συχνά αφηγηματική», λέει η κα Νικήτα και σε αυτή τη γενιά χρωστούμε, ό,τι ένας τόπος χρωστά σε όσους θέτουν θεμέλια για οποιαδήποτε πνευματικά ή καλλιτεχνικά οικοδομήματα.

—Κυρία Νικήτα, τι προσδιορίζουμε ως Πρώτη Γενιά Κυπρίων Καλλιτεχνών;

—Όπως είναι γνωστό, η σύγχρονη έντεχνη κυπριακή καλλιτεχνική δημιουργία έχει ως αφετηρία της τις πρώτες δεκαετίες του 20ού αιώνα. Η κατάσταση απομόνωσης, αλλά και η οικονομική και πολιτιστική φτώχεια που βίωσε η Κύπρος κατά τους τρεις αιώνες της οθωμανικής κυριαρχίας εμπόδισαν την ανάπτυξη των εικαστικών τεχνών. Ως εκ τούτου, η δημιουργικότητα του κυπριακού λαού, εκφραζόταν αποκλειστικά μέσω της βυζαντινής και λαϊκής τέχνης. Στην πρώτη, λοιπόν, γενιά Κυπρίων καλλιτεχνών συγκαταλέγονται οι πρώτοι που σπούδασαν τέχνη και ασχολήθηκαν με την καλλιτεχνική δημιουργία. Πρόκειται για καλλιτέχνες που γεννήθηκαν από το 1881 μέχρι το 1913 και άρχισαν να παράγουν έργο από την πρώτη δεκαετία του 20ού αιώνα.

—Καλλιτεχνικά είναι ομοιογενείς; Ποιο είναι το κύριο χαρακτηριστικό της Γενιάς αυτής;

—Οι καλλιτέχνες αυτοί έζησαν κάτω από τις ίδιες ή παραπλήσιες ιστορικές, πολιτικές, κοινωνικές, οικονομικές και πολιτιστικές συνθήκες από τις οποίες επηρεάστηκε το έργο τους. Εργάστηκαν σε ένα χώρο χωρίς καλλιτεχνική παράδοση την οποία κλήθηκαν να δημιουργήσουν κάτω από αντίζοες συνθήκες. Καλλιτεχνικά διαμορφώθηκαν σε Σχολές Καλών Τεχνών του εξωτερικού, λαμβάνοντας ακαδημαϊκή καλλιτεχνική παιδεία. Γνώρισαν, επίσης, στις χώρες των σπουδών τους τα καλλιτεχνικά ρεύματα του δεύτερου μισού του 19ου αιώνα και κάποιες πρώιμες πρωτοπορίες του 20ού αιώνα. Βέβαια, η τελική διαμόρφωση του προσωπικού εικαστικού τους λεξιλογίου καθορίστηκε από τη μετέπειτα ατομική καλλιτεχνική τους έρευνα που επικεντρώθηκε ως επί το πλείστον στη μελέτη των ιμπρεσιονιστικών, κάποιων μεταϊμπρεσιονιστικών ρευμάτων και στην ιδιοσυγκρασιακή σχέση του κάθε καλλιτέχνη με τις φυσικές αλλά και ιστορικές ιδιαιτερότητες του κυπριακού χώρου. Κά-

Α.Ε. Νικήτα, Πινακοθήκη

“

Η συνειδητή ή υποσυνείδητη προσπάθεια αυτοκαθορισμού, αυτογνωσίας και αναζήτησης της ταυτότητας διακρίνει όχι μόνο το έργο των πρώτων έντεχνων καλλιτεχνών, αλλά και άλλες σημαντικές μορφές της πνευματικής και καλλιτεχνικής έκφρασης της ίδιας εποχής.

ποιοι από αυτούς συνδιαλέχθηκαν και με την εντόπια εικαστική παράδοση, προσεγγίζοντας γόνιμα τύπους της αρχαίας, της βυζαντινής, της μεταβυζαντινής και της λαϊκής τέχνης της Κύπρου. Ωστόσο, ανεξαρτήτως των ιδιαίτερων ατομικών χαρακτηριστικών της εικαστικής τους γλώσσας, όλοι έμειναν πιστοί στο θέμα, εστιάζοντας τη θεματογραφία τους στη βιωματική τους σχέση με τους ανθρώπους, τη φύση και τις εθνικές περιπέτειες του τόπου τους. Η εικαστική τους γλώσσα παρέμεινε παραστατική και συχνά αφηγηματική.

—Τους ζωγράφους που δημιούργησαν εντατικά, όπως ο Διαμαντής ή ο Γ. Πολ. Γεωργίου, μπορούμε να τους βλέπουμε μονολιθικά ως εκπροσώπους μιας γενιάς;

—Είναι αλήθεια ότι ο Αδαμάντιος Διαμαντής και ο Γεώργιος Πολ. Γεωργίου έδωσαν ένα πλούσιο και πολυσήμαντο έργο που επεκτείνεται σε διάφορες θεματογραφικές περιοχές. Πλούσιο και σημαντικό έργο έδωσαν και άλλοι καλλιτέχνες της πρώτης γενιάς, όπως ο Τηλέμαχος Κάνθος, ο Ιωάννης Κισσονέργης, ο Βίκτωρ Ιωαννίδης ή ο Σολωμός Φραγκουλίδης. Επίσης, σύντομα η Λεβεντείος Πινακοθήκη θα παρουσιάσει και το πρωτοποριακό για την εποχή του έργο της πρώτης Κυπρίας γυναίκας ζωγράφου, της Λουκίας Νικολαΐδου. Θα ήθελα, όμως, να

«Ανεξαρτήτως των ιδιαίτερων ατομικών χαρακτηριστικών της εικαστικής τους γλώσσας, όλοι έμειναν πιστοί στο θέμα, εστιάζοντας τη θεματογραφία τους στη βιωματική τους σχέση με τους ανθρώπους, τη φύση και τις εθνικές περιπέτειες του τόπου τους», λέει η κ. Ελένη Σ. Νικήτα.

Η έλλειψη Κρατικής Πινακοθήκης

—Πώς σχολιάζετε την απουσία μιας ενεργούς Κρατικής Πινακοθήκης; Το έλλειμμα αυτό δεν είναι ταυτόχρονα κι έλλειμμα της Πολιτείας;

—Η έλλειψη μιας σωστά θεσμοθετημένης Κρατικής Πινακοθήκης είναι μια βαθιά ανοικτή πληγή στο σώμα της σύγχρονης κυπριακής τέχνης. Ο πολιτισμός της κάθε χώρας φαίνεται από το είδος των Μουσείων που διαθέτει. Και είναι προφανές ότι δεν εννοώ νεκρούς εκθεσιακούς χώρους αλλά ζωντανούς χώρους που η λειτουργία τους να διέπεται από μια σωστή πολιτική. Ευτυχώς υπάρχει η Λεβεντείος Πινακοθήκη, που είναι ισάξια των καλύτερων Μουσείων Τέχνης του εξωτερικού, αλλά η

κυπριακή της συλλογή επικεντρώνεται μόνο στην πρώτη και δεύτερη γενιά καλλιτεχνών. Γίνεται, όμως, μια εξαιρετική δουλειά τόσο στον ερευνητικό και εκπαιδευτικό τομέα, όσο και στην γνωριμία του κοινού με τα έργα των συλλογών της.

—Αλήθεια, πώς βλέπετε τη σύγχρονη εικαστική δημιουργία; —Θα έλεγα ότι η εικαστική δημιουργία είναι σήμερα ένας από τους πιο δυναμικούς και ζωντανούς τομείς της καλλιτεχνικής έκφρασης και ζωής στην Κύπρο. Χρειάζεται αγάπη, στήριξη και μια σύγχρονη, εμπνευσμένη και στοχευμένη κρατική πολιτιστική

μνημονεύσω και τους υπόλοιπους καλλιτέχνες της πρώτης γενιάς, οι οποίοι δούλεψαν, όσο τους επέτρεψαν οι προσωπικές συνθήκες της ζωής τους, κάτω από πολύ δύσκολες συνθήκες, για να ανοίξουν τον δρόμο σ' αυτούς που ακολούθησαν. Αυτοί είναι ο Βασίλης Βρυωνίδης, ο λογοτέχνης και ζωγράφος Νίκος Νικολαΐδης, ο Τάκης Φραγκουλίδης, ο Χαρίλαος Δίκαιος και ο Κώστας Στάθης. Θα πρέπει, επίσης, να μνημονεύσω και τον πρώτο Κύπριο που ολοκλήρωσε σπουδές στην τέχνη. Αυτός είναι ο Ανδρέας Θυμόπουλος, ο πατέρας της κυπριακής γλυπτικής.

—Ο Μιχαήλ Κάσιαλος πόσο εύκολα μπορεί να σταθεί δίπλα στους άλλους εκπροσώπους της Γενιάς;

—Ο Μιχαήλ Κάσιαλος είναι μια διαφορετική, εντελώς ξεχωριστή περίπτωση. Είναι ο πρώτος επώνυμος ναΐφ ζωγράφος της Κύπρου. Ηλικιακά ανήκει στην πρώτη γενιά των Κυπρίων καλλιτεχνών, όμως άρχισε να ζωγραφίζει σε ηλικία 75 ετών και πρωτοπαρουσιάστηκε στο κυπριακό κοινό μόλις τη δεκαετία του 1960. Ο Κάσιαλος είναι ένας αυτοδίδακτος ζωγράφος που χρησιμοποίησε ένα δικό του ιχνηλατεί στο απλό και το οποίο εμπεριέχει πολλά από τα γενικά χαρακτηριστικά που ορίζουν την ναΐφ τέχνη. Όμως, μια πιο διεισδυτική ματιά στο έργο του ιχνηλατεί στο απλό και το οποίο εμπεριέχει πολλά από τα γενικά χαρακτηριστικά που ορίζουν την ναΐφ τέχνη. Όμως, μια πιο διεισδυτική ματιά στο έργο του ιχνηλατεί στο απλό και το οποίο εμπεριέχει πολλά από τα γενικά χαρακτηριστικά που ορίζουν την ναΐφ τέχνη. Όμως, μια πιο διεισδυτική ματιά στο έργο του ιχνηλατεί στο απλό και το οποίο εμπεριέχει πολλά από τα γενικά χαρακτηριστικά που ορίζουν την ναΐφ τέχνη.

Συλλογική συνείδηση

—Αυτή η γενιά τι προικοδοτouse στις επόμενες, πιο αποτυπωμα άφνης;

—Σε αυτή τη γενιά χρωστούμε, ό,τι ένας τόπος χρωστά σε όσους θέτουν θεμέλια για οποιαδήποτε πνευματικά ή καλλιτεχνικά οικοδομήματα. Είναι οι πρωτεργάτες. Κάποιοι από αυτούς ευτύχησαν να ζήσουν και μετά την ίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας, δίνοντας έργο που σφράγισε σχεδόν όλον τον 20ό αιώνα. Είναι αυτοί που άρχισαν να δίνουν περιεχόμενο

στις έννοιες «καλλιτέχνης» και «έργο τέχνης». Εκείνο που τους διαφοροποιεί από τη γενιά των καλλιτεχνών που άρχισαν να δημιουργούν μετά το 1960 είναι ότι στην περίπτωση τους η υποστασιακή τους συνείδηση ταυτιζόταν, ως επί το πλείστον, με τη συλλογική. Το έργο τους, παραστατικό και αφηγηματικό εμπνευσμένο, περισσότερο από καθολικές παρά από προσωπικές μυθολογίες προσέδωσε θα έλεγα το στίγμα στην προ της Ανεξαρτησίας του νησιού τέχνης.

—Άραγε αυτή η Γενιά είχε επιδράσεις από άλλες τέχνες, όπως τη λογοτεχνία ή τη μουσική;

—Δεν θα μιλούσα για επιδράσεις αλλά για ένα είδος συμπίεσης. Η περίοδος πριν από την Ανεξαρτησία συμπίπτει με την αφύπνιση του κυπριακού λαού και την οργανωμένη θέληση του για διεκδίκηση της ελευθερίας του. Σημαντικές πτυχές της προετοιμασίας και της διεξαγωγής του ανταποικιακού απελευθερωτικού αγώνα 1955-1959 υπήρξαν η ενίσχυση της εθνικής ταυτότητας και η απόδειξη της ιστορικής συνέχειας, μέσα από την αναζήτηση και την ανάδειξη των πανάρχαιων καταβολών και των πολιτισμικών παρακαταθηκών του νησιού που επιβίωσαν στη σύγχρονη εποχή. Η συνειδητή ή υποσυνείδητη προσπάθεια αυτοκαθορισμού, αυτογνωσίας και αναζήτησης της ταυτότητας διακρίνει όχι μόνο το έργο των πρώτων έντεχνων καλλιτεχνών, αλλά και άλλες σημαντικές μορφές της πνευματικής και καλλιτεχνικής έκφρασης της ίδιας εποχής, όπως η λογοτεχνία και η μουσική. Οι εθνικοί, όπως ονομάστηκαν, λογοτέχνες Βασίλης Μιχαηλίδης και Δημήτρης Λιπέρτης, καθώς και ο αρχηγός της μουσικοσυνθέτης Σόλων Μιχαηλίδης, αναζήτησαν την εμπνευσή τους ακριβώς στις ίδιες ενόπιες πηγές.

—Μπορούμε να μιλάμε για κάποιο είδους κυπριακότητα στα έργα τους;

—Ναι, θα έλεγα ότι τα έργα τους χαρακτηρίζονται από το στοιχείο της εντοπιότητας. Οι πρώτοι αυτοί καλλιτέχνες προσπάθησαν να αποτυπώσουν ζωγραφικά τον φυσικό και ανθρωπινό κόσμο της Κύπρου. Το τοπίο, τα ήθη, τα έθιμα, την καθημερινή ζωή αλλά και τις παραδοσιακές αξίες του κόσμου αυτού. Έδωσαν ακόμη έργα εμπνευσμένα από την πολυτάραχη σύγχρονη ιστορία του νησιού. Έτσι, έχουμε μερικά μνημειακά και επικά έργα. Ο Διαμαντής ζωγραφίζει τον «Κόσμο της Κύπρου», έργο στο οποίο ο καλλιτέχνης επιδιώκει να μορφοποιήσει το πνεύμα μιας εποχής και ενός κόσμου.

Επίσης, τη σειρά των έργων «Αγωνίες», όπου εκφράζει τις αγωνίες του κυπριακού λαού αλλά και τις δικές του αγωνίες για το μέλλον της Κύπρου. Ο Γεωργίου μάς άφνης εμβληματικά έργα που μαρτυρούν βαθιά ριζωμένες αξίες των Κυπρίων, όπως και τον αγώνα τους για ελευθερία. Ο Κάνθος μετέφρασε εικαστικά την ουσία του κυπριακού τοπίου και με τη σειρά των χαρακτηριστικών του «Σκληροί Χρόνοι», την περίοδο πριν και μετά την τουρκική εισβολή. Ο Ιωαννίδης μάς έδωσε την καθημερινότητα του παραδοσιακού κυπριακού κόσμου, για να αναφερθώ μόνο σε μερικούς.

ΕΞΙ ΒΙΒΛΙΑ ΚΥΠΡΙΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ ΑΝΤΙ ΓΙΑ ΕΞΙ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΙΣΣΟΝΕΡΓΗΣ

(1889-1968)

Γεωργοί σε Βοδάμαξα
Υδατογραφία σε χαρτί

Λεβέντιος Πινακοθήκη

Ο **Ιωάννης** Κισσονέργης είναι ο πρώτος Κύπριος καλλιτέχνης που χρησιμοποίησε την υδατογραφία ως υλικό της ζωγραφικής του. Ο Αδαμάντιος Διαμαντής, ο οποίος υπήρξε μαθητής του Κισσονέργη στο Παγκύπριο Γυμνάσιο τη σχολική χρονιά 1916 -1917 και με τον οποίο συνδέθηκε ιδιαίτερα, μας παραδίδει ότι ήταν παρών, όταν ο Κισσονέργης δοκίμασε για πρώτη φορά να ζωγραφίσει εκ του φυσικού με ακουαρέλες. Αυτό συνέβηκε το 1918 λίγο έξω από τα τείχη της παλιάς Λευκωσίας. Το υλικό αυτό ήταν βέβαια γνωστό στον Κισσονέργη πρωτίτερα το είχε χρησιμοποιήσει σε γελιογραφίες και σκίτσα του, όταν συνεργαζόταν ως σκίτσογράφος με τις εφημερίδες «Χρόνος» και «Εστία» την εποχή που σπούδαζε στην Αθήνα. Επιπλέον, η ενασχόλησή του με την υδατογραφία συνδέεται και με τους αποδέκτες των έργων του.

Ο Κισσονέργης έζησε και δημιούργησε σε μια εποχή που η καλλιτεχνική δημιουργία ήταν σχεδόν ανύπαρκτη και το κοινό εντελώς απληροφόρητο σε θέματα τέχνης. Την περίοδο του Μεσοπολέμου η Κύπρος βίωσε μια βαθιά οικονομική ύφεση. Η παραδοσιακή αστική τάξη ήταν περιορισμένη και, ως εκ τούτου, οι γηνεαίς αποδέκτες του έργου τέχνης ήταν επίσης ελάχιστοι. Ο Κισσονέργης έβρισκε τους λιγοστούς αγοραστές των έργων του στη μικρή αυτή λευκωσιότικη αστική τάξη και στους ξένους κατοίκους και επισκέπτες της Κύπρου, οι οποίοι ήθελαν να πάρουν μαζί τους, επιστρέφοντας στην πατρίδα τους, ένα ποιοτικό ενθύμιο του ταξιδιού τους. Ασφαλώς, αυτό το γεγονός περιόριζε τη θεματογραφία του, ο μεγαλύτερος όγκος της οποίας περιελάμβανε τοπία και σκηνές από την καθημερινή ζωή, θέματα που συγκέντρωναν άλλωστε τις προτιμήσεις του αγοραστικού κοινού του. Καθόριζε επίσης την τεχνική των έργων με τη χρησιμοποίηση μιας ελαφράς ύλης, όπως η υδατογραφία σε χαρτί.

Οι υδατογραφίες του Κισσονέργη, που ανήκουν στην Κυπριακή Συλλογή της Λεβεντείου Πινακοθήκης, μαρτυρούν το υψηλό επίπεδο που κατέκτησε ο καλλιτέχνης σε αυτό το εικαστικό είδος. Η υδατογραφία «Γεωργοί σε Βοδάμαξα» συγκαταλέγεται στα πρώιμα έργα του καλλιτέχνη. Ο Κισσονέργης αποδίδει με πιστότητα τη συγκεκριμένη αγροτική σκηνή, κτιζοντας επιφάνειες και όγκους με τις τονικές διαβαθμίσεις των χρωμάτων του. Η σύνθεση αποκτά ζωντανία με τις ευστοχές αντιθέσεις ανάμεσα στα ψυχρά μπλε και στα θερμά γαέδιν. Το θέμα αναπτύσσεται στο κεντρικό μέρος του πίνακα με διαγώνια φορά από αριστερά προς τα δεξιά, προσδίδοντας στη βοδάμαξα την αναγκαία κίνηση προς τα εμπρός. Ο χαμηλός ορίζοντας, που χαρακτηρίζει πολλές τοπογραφίες του Κισσονέργη, μεταφέρει στον θεατή την ανοικτόσύνη του κυπριακού κάμπου.

Βιογραφικό

Σπούδασε στην Αθήνα ιατρική για τρία χρόνια και στη συνέχεια παρακολούθησε μαθήματα στο Σχολείο των Τεχνών (πρόδρομη μορφή της Ανώτατης Σχολής Καλών Τεχνών) για ενάμιση χρόνο. Συνεργάστηκε με αθηναϊκές εφημερίδες ως σκιτσογράφος. Δίδαξε τέχνη σε σχολές μέσας εκπαίδευσης στην Κύπρο. Το 1953 μετοίκησε στο Γιοκάνεσμπουργκ, όπου έζησε έως τον θάνατό του.

Η θεματογραφία του περιλαμβάνει κυρίως τοπία και ποιογραφικά θέματα από την κυπριακή αστική και αγροτική ζωή, αλλά και προσωπογραφίες, νεκρές φύσεις, γυμνά, μυθολογικά και ιστορικά θέματα. Ασχολήθηκε, επίσης, με την αγιογραφία. Έδειξε ιδιαίτερη προτίμηση στην υδατογραφία και θεωρείται ο πρώτος Κύπριος καλλιτέχνης που τη χρησιμοποίησε για να ζωγραφίσει εκ του φυσικού. Χαρακτηριστικό των έργων του είναι η προσήλωση στη λεπτομέρεια, η επιδεξιότητα και η σαφήνεια του σχεδίου, η φινέτσα της γραμμής και η ευγένεια της φόρμας και των χρωμάτων.

Παρουσίασε το έργο του σε δύο ατομικές εκθέσεις στη Λευκωσία (1952, 1953). Υπήρξε τακτικός εκθέτης της ετήσιας Κυπριακής Καλλιτεχνικής Έκθεσης (1931-1938, 1947).

Η Λεβέντιος Πινακοθήκη εφαρμόζει τη νομοθεσία Δικαιωμάτων Πνευματικής Ιδιοκτησίας και ευχαριστεί την οικογένειά του καλλιτέχνη για την συνεργασία και άδεια.

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**

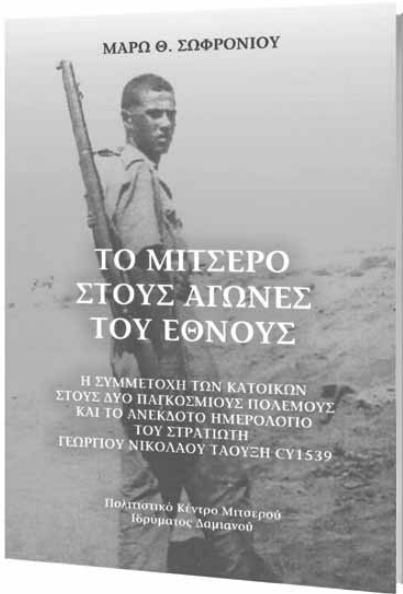
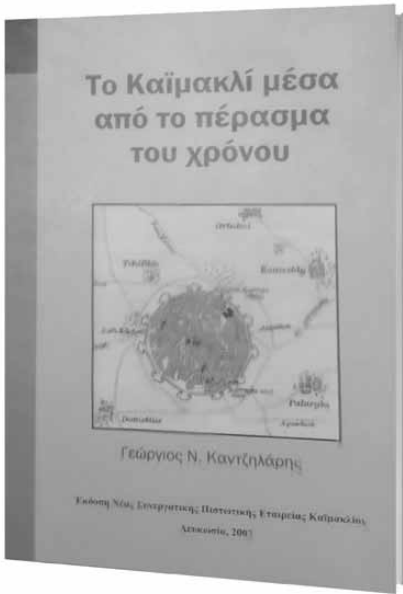
Η «**Κ**» αυτή τη βδομάδα σας προτείνει έξι βιβλία που αφορούν την τοπική ιστορία. Τα τελευταία χρόνια την τοπική ιστορία έχουν αρχίσει να θεραπεύουν πολλοί συγγραφείς, αξιοποιώντας ολοένα και περισσότερο τα εργαλεία της επιστήμης της ιστορίας. Οι έξι εκδόσεις που σας προτείνουμε αυτή τη βδομάδα είναι μόνο μερικές από τις πάρα πολύ καλές εργασίες που έχουν δει το φως της δημοσιότητας τα τελευταία χρόνια και ρίχνουν φως σε άγνωστα στοιχεία χωριών και πόλεων της Κύπρου.

Χρίστος Κ. Λαμπρίας
ΝΕΟ ΧΩΡΙΟ ΚΥΘΡΕΑΣ –
ΓΕΝΕΘΛΙΑ ΓΗ, ΟΙ ΡΙΖΕΣ ΜΑΣ
Λευκωσία 2019

Ο **Χρίστος Κ. Λαμπρίας** στο βιβλίο του διαγράφει ολόκληρη την ιστορία του χωριού του, του Νέου Χωρίου Κυθρέας, μέσα από τις διαθεσιμες ιστορικές πηγές (έγγραφα και Τύπο εποχής). Σημαντικό, ωστόσο, στοιχείο στην εν λόγω έκδοση είναι η χρήση προφορικών μαρτυριών, από τους γηραιότερους. Στο βιβλίο καταγράφονται όλες οι πτυχές της καθημερινής ζωής στο χωριό, οι αγώνες των κατοίκων του για την ευημερία τους και τη βελτίωση της ζωής τους. Μεγάλο μέρος του βιβλίου είναι αφιερωμένο στη συμβολή του χωριού στους αγώνες του έθνους (συμμετοχή του Γεωργίου Έλληνα ή Χατζηγιώργη στον ελληνοτουρκικό πόλεμο του 1897, συμμετοχή στα Οκτωβριανά, Κυπριακό Σύνταγμα και στην Κυπριακή Εθελοντική δύναμη κατά τον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο, συμμετοχή στο δημοψήφισμα του 1950). Πρόκειται για μία καθόλα σημαντική εργασία που εμπλουτίζει τη σχετική με την τοπική ιστορία βιβλιογραφία.

Μάρω θ. Σωφρωνίου
ΤΟ ΜΙΤΣΕΡΟ ΣΤΟΥΣ ΕΘΝΙΚΟΥΣ
ΑΓΩΝΕΣ ΤΟΥ ΕΘΝΟΥΣ
εκδ. Πολιτιστικό Κέντρο Μιτσερού
Ιδρύματος Δαμιανού, 2017

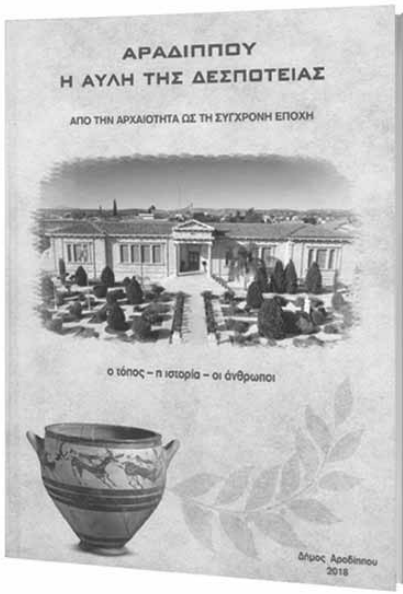
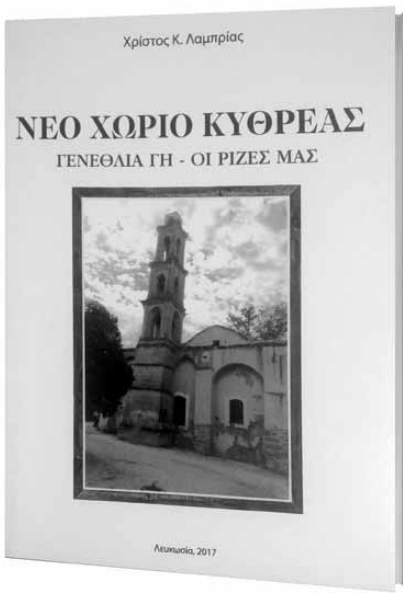
Η **Μάρω** Σωφρονίου στήριξε την έρευνά της σε ποικιλία πηγών, και έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον η χρήση της επιστολογραφίας που εντόπισε και αυτή που της εμπιστεύτηκαν απόγονοι των

στρατιωτών. Σημαντική προσφορά στο κοινό είναι η δημοσίευση του προσωπικού ημερολογίου του Γεωργίου Νικολάου Ταουξή, με αριθμό κατάταξης CY1539, ένα ημερολόγιο που ο ίδιος ο συντάκτης του το είχε τιτλοφορήσει «Ο τολμηρός επιτυχάνει τον σκοπό του». Στο βιβλίο της Σωφρονίου δημοσιεύονται επίσης έξι προσωπικές ιστορίες, με την καθεμιά να έχει τη δική της ξεχωριστή αξία. Δημοσιεύει επίσης καταλόγους πεσόντων, αιχμαλώτων και εθελοντών από το Μίτσερο στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, με πλούσιο φωτογραφικό υλικό. Επίσης, στο τέλος του βιβλίου υπάρχει επίμετρο για τη συμβολή του Μιτσερού στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και τους μολάρηδες από το χωριό.

Διάφοροι
ΑΡΑΔΙΠΠΟΥ: Η ΑΥΛΗ ΤΗΣ ΔΕΣΠΟΤΕΙΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ ΩΣ ΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ. Ο ΤΟΠΟΣ, Η ΙΣΤΟΡΙΑ, ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ
εκδ. Δήμος Αραδίππου, 2018

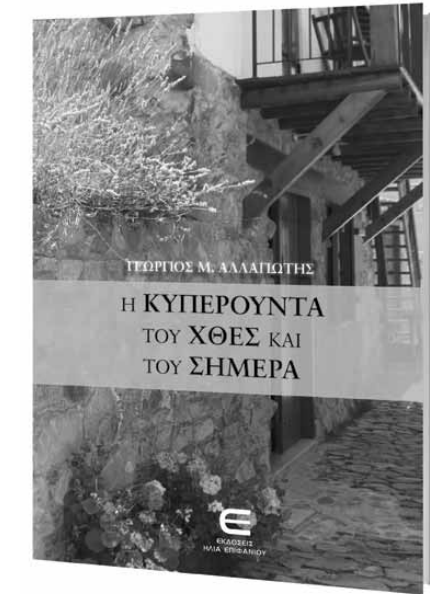
Η **ομάδα** των επτά, που έδωσε το έργο: «Αραδίππου – Η αυλή της Δεσποτείας», αποτελείτο από τους Κώστα Χαλαμπιπίδη και τους εκπαιδευτικούς Αργύρη Οικονόμου, Γεώργιο Ευθυμίου, Δημήτρη Σκουρουμούνη, Κυριάκο Τηλεμάχου, Κώστα Κατσώνη και Νικόλαο Διάκο. Επτά άνθρωποι, με απόλυτη αγάπη για τον τόπο, κατάφεραν να δώσουν στο φως της δημοσιότητας έναν τόμο 852 σελίδων, σε μία καθ' όλα καλαίσθητη έκδοση. Το βιβλίο

αποτελείται από εννέα κεφάλαια και τέσσερα παραρτήματα με πλούσιο φωτογραφικό και αρχειακό υλικό, αλλά κατ' έμμε το σημαντικό έργο των επτά έχει συμπεριλάβει στις σελίδες του το βασικότερο, τις αφηγήσεις και τις θύμισες παλιών Αραδιπιπών. Η θρησκευτική ζωή, ο λαϊκός πολιτισμός, οι ασχολίες των κατοίκων και οι απόδημοί της Αραδίππου καταλαμβάνουν το μεγαλύτερο μέρος του βιβλίου. Συμπεριλαμβάνεται επίσης κατάλογος με 24 λαϊκούς ποιητές.

Γεώργιος μ. Αλλαγιώτης
Η ΚΥΠΕΡΟΥΝΤΑ ΤΟΥ ΧΘΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΗΜΕΡΑ
εκδ. Ηλία Επιφανίου, 2018

Ο **Γεώργιος Μ. Αλλαγιώτης** ακτινογράφησε την κοινότητα της Κυπερούντας και έδωσε ένα τόμο 416 σελίδων. Οποιαδήποτε σημαντική στον τόμο είναι και η συνεισφορά του εφημέριου της κοινότητας πατρός Ιωάννη Κ. Ιωάννου και της εκπαιδευτικού Αιμιλίας Μιχαήλ, οι οποίοι συνέγραψαν τα κεφάλαια «Εκκλησίες της Κυπερούντας» και «Εκπαίδευση στην Κυπερούντα». Στα δεκαεννέα κεφάλαια του βιβλίου του Γεωργίου Αλλαγιώτη περιγράφεται με κάθε λεπτομέρεια η ιστορία του γενέθλιου τόπου από τα πανάρχαια χρόνια μέχρι τις μέρες μας. Σε κάθε κεφάλαιο ο συγγραφέας διαλαμβάνει και διαφορετικές πτυχές της ζωής στο χωριό, στην αγαπημένη Κυπερούντα, τα έθνη, έθιμα και παραδόσεις, την κοινωνική και πολιτιστική

ζωή των κατοίκων, τα παραδοσιακά επαγγέλματα κ.ά., παραθέτοντας σημαντικές πληροφορίες που διασώζονται από τους παλαιότερους και παραδίδονται από γενιά σε γενιά.

Γεώργιος Ν. Καντζηλάρης
ΤΟ ΚΑΪΜΑΚΛΙ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ ΠΕΡΑΣΜΑ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ
εκδ. Νέας Συνεργατικής Πιστωτικής Εταιρείας Καϊμακλίου, 2007

Ο **εν** λόγω τόμος είναι μία πολύτιμη πηγή πληροφοριών για το Καϊμακλί. Ο συγγραφέας μετά από πολύχρονη εντατική έρευνα έδωσε έναν τόμο με πλούσιο φωτογραφικό υλικό, αλλά και πρωτογενή αρχειακά τεκμήρια... Στο βιβλίο περιέχονται πολύ σημαντικά στοιχεία για τους κτιστάδες του Καϊμακλίου, την αγροτική παραγωγή, τις παλιές οικογένειες της περιοχής και πολλά ακόμη, τα οποία διαφωτίζουν τη μικροϊστορία της κοινότητας, που σήμερα αποτελεί ακριτικό προάστιο της Λευκωσίας. Το έργο του Γεωργίου Ν. Καντζηλάρη συμβάλλει σημαντικά στη μελέτη της τοπικής ιστορίας και διατρέπει την ιστορία του από τις πρώτες αναφορές ως Μισοκελεύσι μέχρι τον 20ό αιώνα.

Χρήστος Πέτρος
ΤΑΞΙΔΙΑ ΕΝΤΟΣ ΚΥΠΡΟΥ
ΣΕ 45 ΧΩΡΙΑ ΜΕΤΑΞΥ 2008-2010
Κύπρος 2016

Όπως αναφέρει στον «Πρόλόγο» του ο συγγραφέας το βιβλίο του έχει διπλό σκοπό, την ανάδειξη των σημαντικότερων όψεων καθεμιάς από τις 45 εξεταζόμενες κοινότητες, καθώς και τη διάδοση διηγήσεων που με τον θάνατο των ηλικιωμένων χωρικών θα χαθούν για πάντα. Ο συγγραφέας συνέλεξε πολύτιμα στοιχεία από τους κατοίκους των 45 κοινοτήτων που επισκέφθηκε και ουσιαστικά αυτές οι ιστορίες αποτελούν τον συνθετικό ιστό του βιβλίου. Είναι σημαντικό ότι εκτός από τις πληροφορίες που εξασφαλίζει ο Πέτρος από τους κατοίκους η ιστορία του κάθε χωριού εμπλουτίζεται με φωτογραφικό υλικό. Το «Ταξίδια εντός Κύπρου σε 45 χωριά μεταξύ 2008-2010» αποτελεί έναν καλαίσθητο εύχρηστο πρώτο οδηγό τοπικής ιστορίας.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Το Ζηθκιαννιόν

Το τελευταίο διάστημα ασχολούμαι με την αλληλογραφία του χαρακτή Χαμπί με τον σπουδαίο φιλόλογο Κώστα Μ. Προυσή σχετικά με την εικονογράφηση του παραδοσιακού κυπριακού παραμυθιού «Το Βασιλόπουλλον της Βενεδιάς». Πρόκειται για μία εξαιρετική δουλειά, την οποία ο Χαμπίς την αγάπησε από την πρώτη κιόλας στιγμή. Ο Κώστας Προυσής έμαθε για τη δουλειά του χαρακτήρα όταν ο Χριστάκης Κατομαπής προκάλεσε τρόπον τινά τον καλλιτέχνη.

Μη σας τα πολυλογώ Χαμπίς και Προυσής έγιναν δύο πολύ καλοί φίλοι και για έξι χρόνια, αλληλογραφούσαν και αντάλλασσαν ιδέες και σκέψεις για το παραμύθι τους, όπως σύντομα άρχισαν να το αποκαλούν, χωρίς ποτέ να ξεχνούν ότι το παραμύθι τους το είχε πει στον Κ. Προυσή ο μαθητής του από την Πόλη Χρυσόκοις στο Παγκύπριο Γυμνάσιο, Ν. Παπανικόπουλος του Χρήστου. Το παραμύθι σχεδόν πενήντα χρόνια μετά θα αποτελούσε υπόδειγμα εικονογράφησης παιδικών βιβλίων. Για έξι χρόνια με τα πάνω και τα κάτω τους οι

δύο φίλοι αφιερώθηκαν ψυχρή τε και σώματι... επιστολές επί επιστολών, σκέψεις και κόντρα σκέψεις, διορθώσεις, αγωνίες και κάποια στιγμή και οι δύο έφτασαν ενώπιον αδιέξοδου... πού θα έβρισκαν τα χρήματα για να εκδώσουν το μεγαλεπήβολο έργο τους, το παραμύθι τους. Δεν ήθελαν με τίποτε να κάνουν εκπτώσεις στην ποιότητα της εκτύπωσης, δεν ήθελαν να παραιτηθούν από την υπόθεση «Βασιλόπουλλο» ελαφρά τη καρδία... κίνησαν γη και ουρανό και στα πολλά γράφει ο Χαμπίς στον Προυσή, ο οποίος ειρήσθω εν παρόδω δεν πρόλαβε να δει το παραμύθι δημοσιευμένο, αφού πέθανε το 1993, έναν χρόνο πριν από την κυκλοφορία του τόμου, γράφει που λέτε στον Προυσή: «Ευκαριστώ σας πολλά για την προθυμία σας να γράψετε 'και σε κανένα άλλο οργανισμό ή πρόσωπο'. Αφώνω το κοινά σας. Αν μπορούσατε εν ναν πολλά μάλα βοήθεια. Εγώ άνοιξα έναν φάκελλο για τα οικονομικά της έκδοσης τζ' έγραψα πό 'ξω 'Ζηθκιαννιόν για το 'Βασιλόπουλλον της Βενεδιάς'. Μόνον

που τον τίτλον του φακέλλου φαίνεται η αλήθεια για μιαν καλλιτεχνικήν έκδοσιν ποιότητας στην Κύπρον.»

Η λέξη κλειδί είναι το ζηθκιαννιόν... μια ζώνη σε αυτόν τον τόπο ζηθκιαννιόν για τα αυτονόητα, δεκαετίες ολόκληρες για να κάνεις κάτι που αξίζει τον κόπο ζηθκιαννιόν. Το έχω ξαναγράψει πολλές φορές, σε αυτή τη χώρα είμαστε ακριβοί στα πίκουρα και φτηνοί στ' αλεύρι και δεν φτάνει αυτό, αλλά θέλουμε με τα πίκουρα να τρώμε καλό ψωμί, εμ δεν γίνεται... δείτε τι γίνεται στην Παιδεία... λεφτά, μελέτες, μισθοί, συνδικαλιστικά προνόμια του άλλου κόμμου και ψάχνουμε να δούμε πώς θα λειτουργήσουν τα σχολεία (διαβάστε το ρεπορτάζ της συναδέλφου Μαρίας Οικονομίδου στη σελίδα 6 της σημερινής Καθημερινής και θα καταλάβετε!).

Ζηθκιαννιόν και από τους ανθρώπους του πολιτισμού, γιατί τόσο χρόνια αφήσαμε τα του Πολιτισμού σε Διευθύνσεις και Υπηρεσίες, σε διάφορα υπουργεία, από δω κι από κει. Δεν καταφέραμε να ξεχωρίσουμε την Παιδεία και τον Πολιτισμό και ευτυχώς να λέμε που δεν έχουμε

Αναζητώντας μέσα μας την «Ακρόπολη»

Η χειραφέτηση του Σίγκμουντ Φρόιντ πάνω στον Ιερό Βράχο

Της **ΜΑΡΙΑΛΕΝΑΣ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Οι πολιτισμοί της παράδοσης «μπάζουν σε μια κατάσταση κανονική, αυτή που δημιουργεί δηλαδή τον κανόνα σε αντίθεση με την εξαίρεση ή την παραμόρφωση» Ζ. Λορεντζάτος προς τον Σεφέρη

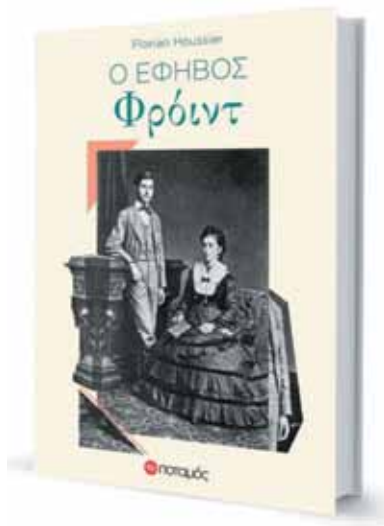
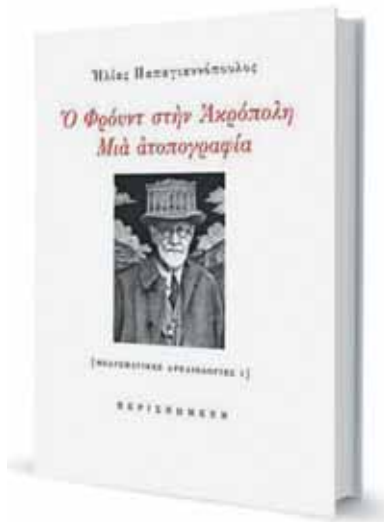
Οι μέρες της καραντίνας κύλησαν μέσα σε σκέψεις και πρακτικές που αναδεικνύουν τους συμβολισμούς τους, φέρνουν σε επαφή τον άνθρωπο με τις φαντασιώσεις του, τους φόβους του. Κάθε φορά που η εξωτερική πραγματικότητα ψυχάζει, η εσωτερική αναλαμβάνει τα νήια. Ελεύθεροι συνειρμοί, σκέψεις, όνειρα πήραν τη σκυτάλη σε έναν κόσμο που βυθίζεται σε μια μη κανονικότητα, με τις ψυχές να αναζητούν επί ματαίω και επί ωφέλεια τις δικές τους κανονικότητες. Τέτοιες μέρες, παρακολουθώντας τη μέτρια κατά τ' άλλα τηλεοπτική σειρά του Netflix, με τον τίτλο «Freud», ξαναθυμήθηκα τα πρώτα χρόνια της ψυχανάλυσης, τα νεανικά χρόνια του Σίγκμουντ Φρόιντ, τη δική του συνεχή αναζήτηση του παρόντος μέσα από το παρελθόν. Ταξίδεψα και εγώ σε περιοχές της μνήμης όπως και ο ίδιος ο πατέρας της ψυχανάλυσης κάποτε. Σε αυτό το ταξίδι, αναζήτησα δύο πρόσφατα βιβλία της ελληνικής βιβλιοπαράγωγής. Το πρώτο κυκλοφόρησε πριν από μερικούς μήνες, από τις εκδόσεις Περισπωμένη, με τίτλο «Ο Φρόιντ στην Ακρόπολη, Μια απογραφή» του Ηλία Παπαγιαννόπουλου. Το δεύτερο κυκλοφόρησε την πε-

ρασμένη χρονιά, είναι του Φλοριάν Ουσιέ, με τίτλο «Ο έφηβος Φρόιντ», από τις εκδόσεις Ποταμός, σε μετάφραση Ναυσικάς Τσίπα.

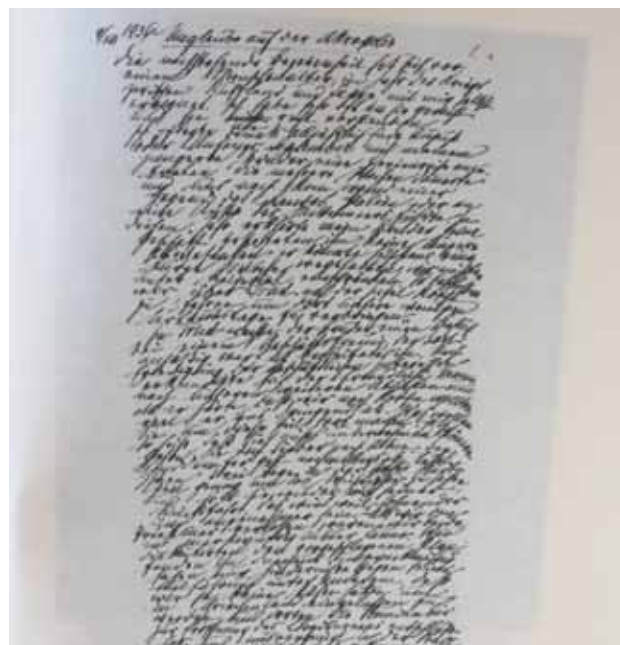
Ιστορία απροσωποποίησης

Όλες αυτές τις μέρες η μάσκα έχει την τιμητική της. Οι άνθρωποι περπατούν με καλυμμένα τα πρόσωπα για λόγους προστασίας. Η υγεία έχει τον πρώτο λόγο. Σκέφτηκα ότι ίσως η μάσκα δημιουργεί στον άνθρωπο το αίσθημα της αποπροσωποποίησης, χάνονται τα χαρακτηριστικά του, εγκαταλείπει τον εαυτό του, συνθλίβεται μέσα στο απρόσωπο της περιστάσεως. Οι συνειρμοί με οδήγησαν στο περιστατικό που απασχόλησε τον Σίγκμουντ Φρόιντ σχεδόν όλη την ενήλικη ζωή του. Τώρα που η Ελλάδα έχει αποκτήσει μια αξία μεγαλύτερη ως χώρα αναφορικά με τα δημοσιεύματα του εξωτερικού, σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια, θυμήθηκα την επίσκεψη του ιδρυτή της ψυχανάλυσης στην Αθήνα. Αυτή την πορεία –εσωτερικά και εξωτερικά– αναδεικνύει το βιβλίο του Ηλία Παπαγιαννόπουλου.

Κάθε χρόνο μεταξύ του Αυγούστου και του Σεπτεμβρίου ο Φρόιντ πήγαινε διακοπές με τον αδελφό του για μερικές εβδομάδες. Ο προορισμός ήταν συνήθως η Ρώμη ή άλλες περιοχές της Ιταλίας. Στο περίφημο βιβλίο του «Η ερμηνεία των ονείρων» κατέγραφε μια σειρά από όνειρα που αφορούσαν τη Ρώμη. Η αμφιθυμία του Φρόιντ για τα ταξίδια του, τους αρχαιολογικούς προορισμούς, για τον πατέρα του κυρίως ήταν η βάση πα-

Το βιβλίο «Ο Φρόιντ στην Ακρόπολη, Μια απογραφή» του Ηλία Παπαγιαννόπουλου (πάνω) κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Περισπωμένη. «Ο έφηβος Φρόιντ» του Φλοριάν Ουσιέ κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Ποταμός, σε μετάφραση Ναυσικάς Τσίπα.

Η επιστολή του Φρόιντ στον Ρολάν περιγράφοντας το ταξίδι στην Αθήνα σαν ένα παθολογικό συμβάν αποπροσωποποίησης. Δεξιά, αφίσα της εταιρείας Lloyd, που διοργάνωσε το δρομολόγιο Τεργέστη - Κωνσταντινούπολη.

νω στην οποία χτίστηκε μεγάλο μέρος της ψυχαναλυτικής του θεωρίας. Άλλωστε από τα τρία του χρόνια είχε φοβία για τα τρένα.

Το 1904 όμως, σε ηλικία 48 ετών, βρίσκεται σε αλλαγή πορείας. Οι υποχρεώσεις του αδερφού του Αλεξάντερ επέτρεπαν μόνον ολιγοήμερες διακοπές. Έτσι τα δύο αδέρφια αποφάσισαν να ταξιδέψουν στην Τεργέστη και να περάσουν στην Κέρκυρα. Με ένα πλοίο της ίδιας ημέρας βρέθηκαν στον Πειραιά, όπου θα κάθονταν για τρεις μέρες, σχέδιο που ελήφθη χωρίς πολλά σκέψη. Σε εκείνο το ταξίδι μια περίεργη κακή διάθεση κατέλαβε τους αδελφούς Φρόιντ. Εβρισκαν το εγχείρημα γεμάτο εμπόδια, ήταν χωρίς διαβατήρια, αλλά σαν υπνοβάτες κατευθύνθηκαν προς τον προορισμό της Αθήνας. Αυτή η παράξενη συμπεριφορά στοίχισε τον Φρόιντ για 32 ολόκληρα χρόνια. Μιας που έφτασε να γράφει στον φίλο του Ρομέν Ρολάν μια επιστολή το 1936 εξηγώντας εκείνη την εμπειρία.

Στην επιστολή του 1936 ο Φρόιντ κάνει λόγο για ένα παθολογικό συμβάν αποξένωσης και αποπροσωποποίησης. Όταν έφτασε στην Ακρόπολη ο πατέρας της ψυχανάλυσης αισθάνθηκε ότι αποστασιοποιήθηκε από την

εξωτερική πραγματικότητα και σαν ο εαυτός του να διχάστηκε. Η πρώτη του αντίδραση μόλις ανέβηκε τον Ιερό Λόφο το 1904 ήταν η εξής: «Ωστε όλα αυτά λοιπόν υπάρχουν πραγματικά, έτσι όπως τα μάθαμε στο σχολείο!», και συνεχίζει «καθώς μαρτυρούν οι αισθήσεις μου βρίσκομαι τώρα πάνω στην Ακρόπολη, μόνο που δεν μπορώ να το πιστέψω, αυτό που βλέπω δεν είναι πραγματικό».

Είναι γνωστό ότι η μητέρα του Φρόιντ του είχε μεγάλη αδυναμία, ενώ ο ίδιος έτρεφε πάντα μια τεράστια αμφιθυμία για τον πατέρα του. Στα μάτια του φάνταζε ότι δεν τα είχε καταφέρει, επαγγελματικά είχε αντιμετωπίσει διάφορες αποτυχίες, επιπλέον δεν μοιραζόταν τις πνευματικές ανησυχίες του γιου του. Υπάρχει ένα περιστατικό που περιγράφεται στο βιβλίο του Ουσιέ με τα λόγια του ίδιου, από τις επιστολές της νεότητάς του. «Ένα βράδυ στην ηλικία των 7 με 8 ετών, δεν έλαβα υπόψη μου αυτό που προστάζει η διακριτικότητα, να μην κάνει δηλαδή κανείς την ανάγκη του στο υπνοδωμάτιο των γονιών του παρούσα τους και ο πατέρας μου, μετά την επιπληξη που ακολούθησε, έκανε την εξής παρατήρηση: αυτό το αγόρι δεν θα γίνει τίποτα το σπουδαίο».

Εκδήλωση ασέβειας

Από το 1864 που ακούει αυτήν τη φράση, φτάνουμε στην Ακρόπολη το 1904, που έχει ήδη κατακτήσει πολλά περισσότερα από όσα και ο ίδιος φανταζόταν, για να καταλήξουμε στην ανάγνωση της εμπειρίας του το 1936, με την εξής συνειδητοποίηση. Η επιθυμία της Ακρόπολης συνδεόταν εξαρχής με το ξεπέραςμα του πατέρα, η δε άρνησή της ανακαλεί την παιδική συνήθεια όπου το ξεπέραςμα του πατέρα ήταν απαγορευμένο. Ο Φρόιντ διχάστηκε ανάμεσα σε μια ξαφνική εκδήλωση ευσεβείας απέναντι σε έναν πατέρα που δεν είχε την παιδεία να εκτιμήσει την Ακρόπολη, ούτε την επιθυμία να ταξιδέψει, και από την άλλη συναντιέται με τον εαυτό του μέσα από μια ισχυρή ελληνική και νεωτερική, όπως την κατέδειξαν οι αρχαίοι τραγικοί, ότι ο Φρόιντ έγινε το υποκείμενο που «βλέπει». Και μέσα από μια τεράστια πορεία ο ίδιος κατέκτησε τη χειραφέτησή του.

Αυτό ίσως χρειάζεται να το αναζητήσουμε και εμείς οι ίδιοι για τον τόπο μας. Και εμείς για τον εαυτό μας. Η «Αθήνα» ή η «Ακρόπολη» δεν είναι η συγκεκριμένη τοποθεσία. Είναι το προνομιακό σημείο παρουσίας ενός ολόκληρου πολιτισμού.

Η **Λεβέντειος Πινακοθήκη** και η εφημερίδα **Η Καθημερινή** φέρνουν τους πρωτοπόρους Κύπριους δημιουργούς σε κάθε κυπριακό σπίτι

Λουκία Νικολαΐδου-Βασιλείου

Κάντε κτήμα σας ένα κομμάτι της κυπριακής τέχνης και ιστορίας ανυπολόγιστης αξίας σε ακριβές αντίγραφο, προσφορά της Λεβεντείου Πινακοθήκης, μέσω του προγράμματος

Μένω σπίτι
γνωρίζω τους Κύπριους δημιουργούς της πρώτης γενιάς

Την Κυριακή 17 Μαΐου μαζί με την **ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ**

Η τέχνες θα ανθίσουν και θα φέρουν κι άλλο

Πέντε εικαστικοί μιλούν στην «Κ» για την ψηφιακή τεχνολογία και την Τέχνη, αλλά και για την έννοια της εντοπιότητας

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Είναι άραγε ευκαιρία να δούμε την τέχνη με ψηφιακό μάτι; Οι διάφοροι περιορισμοί πώς επηρέασαν την/τον εικαστικό; Πέντε εικαστικοί απαντάνε στην «Κ» σε δύο ερωτήματα που αφορούν τη νέα κατάσταση πραγμάτων εξαιτίας της πανδημίας του κορωνοϊού. Η Βίκυ Περικλέους, η Κυριακή Κώστα, η Μαρία Λοϊζίδου, ο Λεόντιος Τουμπουρής και η Ελένη Νικοδήμου μάς λένε τη γνώμη τους για την ψηφιακή τέχνη και πώς ο εγκλεισμός πυροδοτεί νέες ιδέες ή αναδιαμορφώνει παλαιές ιδέες. Ενδιαφέρουσες οι προσεγγίσεις τους για την έννοια της εντοπιότητας, με τον καθένα να δίνει τη δική του ερμηνεία.

ΒΙΚΥ ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ

(εικαστικός / επίκουρη καθηγήτρια στη Σχολή Τεχνών, Επικοινωνίας & Πολιτισμικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Frederick)

—Είναι ο καιρός να δούμε διαφορετικά τη σχέση ψηφιακής τεχνολογίας και Τέχνης;

—Το κατεπείγον ερώτημα της εποχής, κατά τον Bruno Latour, εντοπίζεται στο να βρει η ανθρωπότητα πού θα προσγειωθεί μέσα από το μετέωρο διάκενο που εδώ και δεκαετίες έχει δημιουργήσει. Σε αυτή λοιπόν τη περίοδο, ο κυρίαρχος(!) —τουλάχιστον— κόσμος της τέχνης, φαίνεται να μετακόμισε, να μετα-τοπίστηκε αλλά και συνάμα να εγκλωβίστηκε σε online περιβάλλοντα. Η νέα αυτή συνθήκη, εντατικοποιεί την ανάπτυξη της αμφίδρομης και δημιουργικής σχέσης ψηφιακών τεχνολογιών και τεχνών, ενεργοποιώντας τις δυνατότητες που αυτή η σχέση —μπορεί να— προσφέρει. Την ίδια ώρα, επανέρχονται επιτακτικά μια σωρεία ερωτημάτων: Εντατικοποιούνται ζητήματα ουσιαστικής επιβίωσης των πολιτισμικών παραγωγών. Τίθενται θέματα ορατότητας και θέασης στα ψηφιακά αυτά περιβάλλοντα. Αναδύεται όλο και πιο επιτακτικά ο προβληματισμός για την ίδια την έννοια της σωματικότητας της τέχνης. Αν η νέα τάξη της βιοπολιτικής ρητορικής θέλει το σπiti ως το νέο καταφύγιο, μήπως σε μια αντιστοιχία, τα ψηφιακά περιβάλλοντα αποτελούν για την ώρα το μόνο ασφαλές, μαζικά προσβάσιμο, αλλά και —αγοραστικά— βιώσιμο καταφύγιο της τέχνης; Το ίντερνετ είναι ένα εξαιρετικά ναρκισσιστικό μέσο σημειώνει ο Boris Groys, «ένας καθρέφτης συγκεκριμένων ενδιαφερόντων και επιθυμιών...» (βλ. Boris Groys, «Curating in the Post-Internet Age», «e-flux journal», Journal #94, October 2018).

—Πώς ο εγκλεισμός πυροδοτεί νέες ιδέες ή αναδιαμορφώνει παλαιές ιδέες; Ενισχύεται άραγε η εντοπιότητα;

—Εάν η συνθήκη που διανύουμε, μετατρέπει το —βιολογικό— σώμα ως το νέο πεδίο βιοπολιτικής διαβούλευσης ορίων, η αντιστοιχία αυτή ίσως εν τέλει επεκταθεί στη βιοπολιτική της παραγωγής και επιτέλεσης της σωματικότητας(ων) της τέχνης(ων) και του πολιτισμού(ων). Ο εγκλεισμός αυτός φαίνεται να προσπερνά το διπολο εντοπιότητας και παγκοσμιότητας. Επεκτείνει το κατεπείγον ερώτημα στη «φύση» των εδαφών/χώρων που θέλουμε —να παραγάγουμε— για να προσγειωθούμε αλλά και τη «φύση» και τους μηχανισμούς παραγωγής των σωμάτων μέσω των οποίων θα προσγειωθούμε.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΚΩΣΤΑ

ΕΙΚΑΣΤΙΚΟΣ

—Είναι ο καιρός να δούμε διαφορετικά τη σχέση ψηφιακής τεχνολογίας και Τέχνης;

Για τους σημερινούς καλλιτέχνες δεν υπάρχει απομακρυσμένη σχέση με την τεχνολογία. Πολλά χρόνια τώρα κινούνται ταυτόχρονα σε χώρους όπως αυτόν της επιστήμης, της τεχνολογίας των ανθρωποποικιών και περιβαλλοντικών θεμάτων, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι αρνούνται την παραδο-

Από την έκθεση του Δημήτρη Αληθινού στην Alpha C.K. Art Gallery με τίτλο «Τα Όνειρα μου Γεννούν Εικόνες».

σιακή καλλιτεχνική φύση τους. Η τεχνολογία είναι εργαλείο, ένα μέσο για τους δημιουργούς. Αν φανεί χρήσιμη και χρειαστεί για να υλοποιησουν το έργο τους, θα το πράξουν. Αυτό που έχει ενδιαφέρον σήμερα είναι η εργασία αν είναι το ίδιο να παρακολουθείς τέχνη από παρουσιάσεις που γίνονται μέσω διαδικτύου ή να είσαι αυτοπροσώπως μπροστά στο έργο και να αφουγκράζεσαι ολόκληρο το περιβάλλον που έχει κτιστεί επί τούτου. Οτιδήποτε είναι ανοικτό και προσβάσιμο κάνει καλό. Κατά τη γνώμη μου όμως και αφού υπάρχουν οι κατάλληλες συνθήκες, το κάθε έργο θα πρέπει να παρουσιάζεται στο περιβάλλον που έχει ορίσει το ίδιο σε διάλογο με τον δημιουργό του.

—Πώς ο εγκλεισμός πυροδοτεί νέες ιδέες ή αναδιαμορφώνει παλαιές ιδέες; Ενισχύεται άραγε η εντοπιότητα;

—Σίγουρα μέσα σε αυτή την αναστάτωση μας έχει δοθεί χρόνος για να σκεφτούμε το ποια ήταν η κανονικότητά μας και αν θέλουμε να γυρίσουμε πίσω σε αυτή. Το σκοτάδι των πρόσφατων γεγονότων είναι για όλους μας δοκιμασία. Η «καραντίνα», αυτή η νέα συνθήκη του ελάχιστου, της αδράνειας, τα έκανε όλα να φαντάζουν ακίνητα και παγωμένα, ενώ υπόκωφα κυριαρχεί οχλοβοή και ανησυχία για το πώς θα είναι το μέλλον. Θα ήταν καλά μέσα σε αυτή την παύση να κάνουμε στροφή προς τα μέσα, να κάνουμε αυτοκριτική και να επανέλθουμε με ουσία, με ταπεινές και ειλικρινείς αξίες για τον τόπο, τον άνθρωπο, για τις τέχνες και τον πολιτισμό.

ΜΑΡΙΑ ΛΟΪΖΙΔΟΥ

ΕΙΚΑΣΤΙΚΟΣ

—Είναι ο καιρός να δούμε διαφορετικά τη σχέση ψηφιακής τεχνολογίας και Τέχνης;

—Η ψηφιακή τεχνολογία αποτελεί από τη μια μέσον έκφρασης στη τέχνη και από την άλλη εργαλείο επικοινωνίας. Ως μέσον έκφρασης στη τέχνη από τη δεκαετία του '80 αποδίδει έργα εξαιρετικής δύναμης και συναισθηματικής φόρτισης. Ως εργαλείο επικοινωνίας η πρακτική αυτή, σηματοδότησε από τα μέσα του 20ού αιώνα τη ψηφιακή επανάσταση και την έναρξη της εποχής της πληροφορίας. Η χρήση της ψηφιακής τεχνολογίας την περίοδο του εγκλεισμού λειτουργεί πρωτίστως ως μέσο επικοινωνίας και καταγραφής δράσεων, εκθέσεων, ένα είδος αρχειοθέτησης πραγμάτων που μας δίνεται η ευκαιρία να αναζητήσουμε εκτός πλαισίου. Ενδυναμώνει την ιστορικότητα των συμβάντων χωρίς να αντικαθιστά την δράση.

—Πώς ο εγκλεισμός πυροδοτεί νέες ιδέες ή αναδιαμορφώνει παλαιές ιδέες; Ενισχύεται άραγε η εντοπιότητα;

—Νέες προτάσεις δεν είμαστε ακόμη σε θέση να αξιολογήσουμε. Θα έλεγα

Από την ομαδική έκθεση «Σημειώσεις Ζωγραφικής» της Art Seen. Έργο του Παναγιώτη Δουκανάρη, Untitled.

ότι ακροβατούμε στη προσπάθειά μας να συντηρήσουμε το είδος μιας κοινότητας, η οποία βρίσκεται ενυοχημένη απέναντι στη δυνατότητα της δράσης. Ο εγκλεισμός πυροδοτεί τη διεκδίκηση της ελευθερίας προκειμένου οι άνθρωποι και τα πράγματα να μπορούν να έχουν την ακριβή τους θέση και να αντιστέκονται στη βούληση μιας επιβεβλημένης ανάγκης που ακρωτηριάζει πρωτίστως την παρατήρηση του άλλου. Σήμερα καμία εικόνα δεν είναι αυτόχθον. Η ιδιότητα του ντόπιου έχει ξεπεραστεί ακριβώς μέσα από την ανάπτυξη της ψηφιακής τεχνολογίας. Έχουμε να κάνουμε με εικόνες που ανήκουν σε όλους και που σε καμία περίπτωση δεν αντικαθιστούν τη συγκίνηση, η οποία ορίζεται από την αναμεταξύ των ανθρώπων και πραγμάτων θέση.

ΛΕΟΝΤΙΟΣ ΤΟΥΜΠΟΥΡΗΣ

ΕΙΚΑΣΤΙΚΟΣ, ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΥ ΠΡΟΤΥΠΟΥ D-S (data-saturated.com*)

—Είναι ο καιρός να δούμε διαφορετικά τη σχέση ψηφιακής τεχνολογίας και Τέχνης;

—Η online πραγματικότητα φαίνεται να μεταβάλλεται και να εξελίσσεται συνεχώς από τους χρήστες της ως μία εν δυνάμει μέθοδος διαπραγμάτευσης με το περιβάλλον μας, όπως αυτό δημιουργείται και προσλαμβάνεται από τ@ κάθε χρήστ@. Οι ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των χρηστών, των θεατών, των αναγνωστών, των καλλι-

τεχνών, αναδιαμορφώνονται και ορίζουν συνεχώς εναλλακτικές μεθόδους θέασης, πρόσληψης και διαχείρισης της τέχνης.

—Πώς ο εγκλεισμός πυροδοτεί νέες ιδέες ή αναδιαμορφώνει παλαιές ιδέες; Ενισχύεται άραγε η εντοπιότητα;

—Η παρατήρηση και προσπάθεια κατανόησης των προσωπικών και συλλογικών μας αναγκών και ενδιαφερόντων προκαλεί τη διαπραγμάτευση με τις ιδέες, προθέσεις και στόχους μας. Ο εγκλεισμός αποτελεί μία ακόμη σύμβαση μέσω της οποίας καλούμαστε να αποκτήσουμε συνειδητή στάση, ατομικά και συλλογικά, μέσω αυτής της διαπραγμάτευσης. Εναπόκειται σε εμάς να επιλέξουμε τον βαθμό σύνδεσής μας με το τοπίο και τα χαρακτηριστικά του, σε γεωγραφικό ή/και εννοιολογικό επίπεδο.

* Το διαδικτυακό πρότζεκτ And oh those eyes that were data-saturated (D-S) είναι μια πρωτοβουλία του εικαστικού Λεόντιου Τουμπουρή και του Πολιτιστικού Τμήματος της Υπατης Αρμοστείας της Κύπρου στο Ηνωμένο Βασίλειο. Σπριζείται από τις Πολιτιστικές Υπηρεσίες - ΥΠΠΑΝ και τον Σύνδεσμο Εικαστικών Καλλιτεχνών Κύπρου (ΕΙ.ΚΑ).

ΕΛΕΝΗ ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ

ΕΙΚΑΣΤΙΚΟΣ

—Είναι ο καιρός να δούμε διαφορετικά τη σχέση ψηφιακής τεχνολογίας και Τέχνης;

—Σίγουρα η ψηφιακή τεχνολογία έχει εισβάλει για τα καλά στη ζωή μας, όπως και στην τέχνη. Είτε το θέλουμε, είτε όχι δεν μπορούμε να αρνηθούμε αυτή τη σχέση. Οι άνθρωποι αυτές τις μέρες της πολιορκίας κλείστηκαν στα σπίτια τους και για να δραπετεύσουν, κλείστηκαν ακόμα πιο πολύ στα κομπιούτερ τους —σαν έξοδο κινδύνου; Κάποιοι από μας λόγω ηλικίας και σχεδόν αναλφάβητοι στην ψηφιακή τεχνολογία ανήμποροι στέκονται με δέος μπροστά στα θαυματουργά κομπιούθκια που ανοίγουν πύλες στην άβυσσο ή στον παράδεισο. Πρέπει απλώς να επιλέξεις. Μπορείς, όμως, να επιλέξεις ελεύθερα; Εδώ γεννιούνται διάφορα ερωτήματα: Ποιος κρύβεται πίσω από τα κομπιούθκια; Τα καθοδηγεί; Με ποιο στόχο και σε πιο βαθμό παρεμβαίνει; Πώς προφυλάσσεται το δικό σου πρωτογενές υλικό; Η γοντεία της αφής της χειροποίητης δημιουργίας; Πού πάει εκείνη η ανείπωτη χαρά του ποιεῖν ομορφιά από το τίποτα; Αντισταθμίζεται; Κι εκείνο το σπαρακτικό βύθισμα της γέννας στο σημείο μηδέν την ώρα του λυκόφωτος πού πάει; Μπορεί να υπάρξει δημιουργία σε κατάσταση ανελευθερίας; Όλα αυτά αναμένουν να απαντηθούν. Όπως και να έχει, αναμφίβολα η ψηφιακή τεχνολογία έχει ρόλο. Προσοχή, όμως, σε εργαλείο χρήσης και μόνο. Για να μην ζει τη ζωή μας ερήμην μας. Το ίδιο και στην τέχνη. Όχι τέχνη για την τέχνη.

—Πώς ο εγκλεισμός πυροδοτεί νέες ιδέες ή αναδιαμορφώνει παλαιές ιδέες; Ενισχύεται άραγε η εντοπιότητα;

—Και τώρα; Τώρα που χάσαμε τις βεβαιότητες μας εγκλωβισμένοι τι κάνουμε; Ενώπιως ενωπίω. Με τον ένα εαυτό απέναντι στον έτερο εαυτό να θέτει ακατάπαυστα ερωτήματα, αναζητώντας έναν κοινό τόπο καταγωγής. Έτσι βίωσα τον εγκλεισμό, σαν ένα πεδίο μάχης με φίλια πυρά που έπεφταν καταιγιστικά. Είναι κι αυτή μια εσωτερική εντοπιότητα. Πριν προλάβει να απαντήσει ο ένας, ο άλλος αμείλικτα τον βομβάρδιζε με αβυσσολογία γιατί, που έμεναν μετέωρα. Ερωτήματα ουσιαστικά, για τη ζωή, για την τέχνη, για τις βασικές μας αρχές, για το νόημα. Τώρα που με τον εγκλεισμό έπρεπε να κρατήσουμε αποστάσεις αυτοί πάλευαν να συναντηθούν. Είναι κι αυτό ένα από τα παράδοξα. Μέσα σε αυτή τη χαοτική εντροπία, αυτοί μάχονταν μέχρι τελικής πτώσεως. Κάποτε τα πυρομαχικά στέρεψαν. Απέμειναν σιωπηλοί με βλέμμα απλανές στον ουρανό. Αίφνης διαπίστωσαν πως η φύση γύρω συνέχιζε ανεμπόδιστη τον κύκλο της. Η άνοιξη ανθούσε, τα τριαντάφυλλα μοσχοβολούσαν, τα πουλιά κελαηδούσαν, οι πεταλούδες φτερούγιζαν ανέμελα, ο ήλιος έλαμπε, το φεγγάρι νυχτοπερπατούσε. Μόνο εμείς απουσιάζαμε. Έκπρωτο του Παραδείσου, η φύση μας απέβαλε —ίσως για να καταλάβουμε την κοινή μας εντοπιότητα. Η τέχνη έπεται, ελπίζω ανθοφορούσα σε μια διαφορετική κανονικότητα.

Διαδικτυακή διέξοδος για εικαστική δημιουργία

Στην «Κ» μίλησαν για τη συμμετοχή τους οι δημιουργοί της πλατφόρμας ACEY Europe στο Platforms Project Net 2020

Της **ΛΟΥΙΖΑΣ ΛΟΥΗ**

Το Platforms Project NET είναι η ετήσια Διεθνής Έκθεση που διοργανώνεται στην Αθήνα με αντικείμενο την από κοινού αναζήτηση λύσεων σε σύγχρονα εικαστικά ερωτήματα και την ενδεικτική χαρτογράφηση της εικαστικής δράσης, όπως αυτή παράγεται σήμερα, στο πλαίσιο ομαδικών πρωτοβουλιών νέων καλλιτεχνών, στο διεθνές περιβάλλον της Τέχνης. Φέτος, η πλατφόρμα ACEY Europe θα συμμετάσχει στη Διεθνή Έκθεση με το Project «Heavy Love» που συμπεριλαμβάνει έργα Ελλαδιτών και Κυπρίων καλλιτεχνών. Στην «Κ» μίλησαν για τη συμμετοχή τους οι δημιουργοί και καλλιτέχνες της πλατφόρμας ACEY Europe, που θα λάβουν μέρος στην έκθεση.

Ο δημιουργός της πλατφόρμας ACEY Europe Γιώργος Ταξιαρχόπουλος μαζί την ιστορική τέχνης Δάφνη Νικήτα, οι οποίοι έκαναν από κοινού την επιμέλεια της έκθεσης είπαν ότι η έκθεση «Heavy Love» παρουσιάζεται φέτος στο Platforms Project NET 2020 και λόγω της πανδημίας του Covid-19 διοργανώνεται διαδικτυακά. Το κοινό θα μπορεί έτσι να περιηγηθεί στην έκθεση από την ασφάλεια του σπιτιού του. Στο ψηφιακό περιβάλλον της έκθεσης, οι επισκέπτες θα μπορούν να δουν ατμοσφαιρικά έργα της Ευδοκίας Κύρκου, έργα μικτής τεχνικής των Σπύρου Αγαθού και Αντώνη Τζιαρρίδη, έργα από την τελευταία ατομική έκθεση στο Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης Διάτοπος του PASHIAS και δύο ποιητικά έργα video animation του Γιώργου Ταξιαρχόπουλου, σε ποίηση της Δάφνης Νικήτα. «Κέντρο του επι-

Κέντρο του επιμελητικού μας ενδιαφέροντος είναι η σχέση κοινωνίας και τέχνης και η σημασία της εικαστικής πειραματικής δράσης σε διάλογο με το κοινό είπαν η Δάφνη Νικήτα και ο Γιώργος Ταξιαρχόπουλος.

μελητικού μας ενδιαφέροντος είναι η σχέση κοινωνίας και τέχνης και η σημασία της εικαστικής πειραματικής δράσης σε διάλογο με το κοινό», ανέφεραν.

Επίσης, οι δύο επιμελητές εξήγησαν σχετικά με τη δημιουργία της έκθεσης «Heavy Love» πως, «στις συζητήσεις μας για να βρούμε καινούργιες διεξόδους για εικαστική δημιουργία και την προβολή της στο κοινό, αποφασίσαμε να τη δραστηριοποιήσουμε για να έχουμε έναν εναλλακτικό χώρο καλλιτεχνικής δράσης. Αυτό δεν ήταν δύσκολο, γιατί μοιραζόμαστε κοινές καλλιτεχνικές αξίες και ενδιαφέροντα».

Ψηφιακές εκθέσεις και έργα

Κύρια διάσταση που έχουν πάρει τα εικαστικά δρώμενα με αφορμή της πανδημίας του κορωνοϊού ανά το παγκόσμιο είναι ότι πολλές εκθέσεις πλέον γίνονται διαδικτυακά και γι' αυτό το θέμα ανέφεραν η Δάφνη Νικήτα και ο Γιώργος Ταξιαρχόπουλος, «Δεν είναι η πρώτη φορά που χρησιμοποιείται το διαδίκτυο επαγγελματικά. Οι δυνατότητές του μας βοηθούν να διαδώσουμε το έργο

«Lifenet», «Is this the life we really want?» και «The hope», Ευδ. Κύρκου.

Κοινή δουλειά από τον Αντώνη Τζιαρρίδη και Σπύρο Αγαθού θα παρουσιαστεί το φθινόπωρο στο Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης Διάτοπος.

τέχνης και να προωθήσουμε τους δημιουργούς του. Ευχή βεβαίως όλων μας είναι σύντομα να μπορέσουμε να υπάρξουμε και να δημιουργήσουμε χωρίς αποστάσεις ασφαλείας και περιορισμούς. Το διαδίκτυο θα συνεχίσει, όμως, να υπάρχει ως ένας σημαντικός τόπος συνάντησης και επικοινωνίας των ανθρώπων».

Ο καλλιτέχνης Pashias θα λάβει μέρος στη διαδικτυακή έκθεση μέσω της πλατφόρμας με τρία έργα,

«Carry me home», Pashias.

«Μαύρη Ομπρέλα» από το video animation, Δάφνη Νικήτα και Γιώργος Ταξιαρχόπουλος.

ένα διαδίατο φωτογραφικό έργο, την απεικόνιση ενός τρισδιάστατου γλυπτού και μία κινούμενη εικόνα σε βίντεο από την πρόσφατη ατομική του έκθεση «Carry me home». «Σύμφωνα με το σκεπτικό δράσης μου, η ανθρώπινη φιγούρα παρουσιάζεται στην προσπάθεια «τεχνικής» στήριξης μιας κοινής οροφής, σε σύμπραξη με ένα σύνολο ατόμων». Επιπρόσθετα, ο Pashias ανέφερε για τα καινούργια δεδομένα που επικρατούν λόγω

της πανδημίας, «Ιδιαίτερα στη τέχνη του performance, η συνύπαρξη του εικαστικού με το κοινό στον ίδιο χώρο και χρόνο αποτελεί μία από τις απαραίτητες συνθήκες δημιουργίας, επιχειρώντας συχνά τη σωματική και πνευματική εκμδένιση της απόστασης ανάμεσα στους θεατές. Σύμφωνα, όμως, με τα νέα δεδομένα διατήρησης της ατομικής και κοινωνικής ασφάλειας, η υποχρεωτική αποστασιοποίηση και η διαδικτυακή διάδοση της τέχνης πρέπει να αντιμετωπιστεί από τον δημιουργό ως μία ευκαιρία εύρεσης εναλλακτικών μέσων έκφρασης.»

Η εικαστικός Ευδοκία Κύρκου θα συμμετέχει με εικόνες από τρία έργα-εγκαταστάσεις: το «Lifenet», το «Is this the life we really want?» και το «The hope». Μίλησε για τη δουλειά της σε σχέση με τον καλλιτεχνικό διάλογο του «Heavy Love»: «Καθοριστικό ρόλο και στα τρία έργα μου διαδραματίζει η κλωστή που επενεργεί ως ένα είδος γραφής. Με απασχολεί η Ιδέα της Ζωής-το Νήμα της Ζωής, όπως επίσης το Φως και η Σκιά. Κοινός στόχος, τώρα στις ώρες του εγκλεισμού, είναι να προβληματίσουν και να δώσουν μια νότα αισιοδοξίας σπώνοντας το δικό τους «βάρος αγάπης»/ «Heavy Love»». Η κα Κύρκου ανέφερε σχετικά με τις εικαστικές πρωτόγνωρες συνθήκες: «Αν και ο κόσμος έχει εξοικειωθεί πλέον με το διαδίκτυο και τις εικόνες, δεν παύει να προκαλεί πρωτόγνωρα συναισθήματα. Η προσωπική επαφή του κόσμου με τα έργα τέχνης δεν αντικαθίσταται με τη διαδικτυακή προβολή. Ωστόσο, τώρα λόγω πανδημίας, το διαδίκτυο δίνει μια καλή ευκαιρία τόσο στον καλλιτέχνη όσο και στον κόσμο. Ο μεν καλλι-

τέχνης ικανοποιεί την ανάγκη για δημιουργία και επικοινωνία, ο δε κόσμος γίνεται (συμ)μέτοχος μιας καλλιτεχνικής «εμπειρίας».

Οι εικαστικοί Αντώνης Τζιαρρίδης και Σπύρος Αγαθού είπαν στην «Κ» για την κοινή τους δουλειά: «Στην έκθεση συμμετέχουμε με μια κοινή δουλειά, των δυο μας, η οποία έχει «γεννηθεί» και θα παρουσιαστεί το φθινόπωρο του 2020 στο Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης Διάτοπος. Η δουλειά αυτή συνδυάζει την ιδέα της μνήμης η οποία είναι η κεντρικός άξονας της δουλειάς του Σπύρου, με τις έννοιες των βιωμάτων και των συναισθημάτων που πηγάζουν από τη δουλειά του Αντώνη». Επιπλέον, αναφέρθηκαν στο πώς βλέπουν και βιώνουν ως καλλιτέχνες τις εκθέσεις, οι οποίες γίνονται διαδικτυακά, όπως και η συγκεκριμένη: «Η ευκαιρία που δίνεται, καθώς και η εμπειρία που αποκτά κάποιος κάθε φορά που επισκέπτεται μια έκθεση σε κάποιο ανάλογο χώρο, είναι μοναδική και σίγουρα δεν μπορεί να συγκριθεί με τη διαδικτυακή προβολή έργων και άλλων. Παρόλα ταύτα, λόγω της επικρατούσας κατάστασης που βιώνουμε, η τεχνολογία είναι αυτή που διασώζει και επιτρέπει να συνεχίζουν να τρέχουν κανονικά κάποιοι σημαντικοί παράμετροι της καθημερινότητας μας, που αφορούν όλους τους τομείς. Σίγουρα οι τέχνες και γενικότερα θέματα πολιτισμού, είναι μέρος όλων αυτών της δυνατότητας και έτσι δίνεται η ευκαιρία σε όλους όσοι επιθυμούν και έχουν τη ευκαιρία να δουν εκθέσεις αλλά και να επισκεφτούν μουσεία και άλλους χώρους, αποκτώντας έτσι μια δυνατή αισθητική εμπειρία.»

DEEJAY 93.5

THE PROFESSOR

Όλα για το Netflix και το streaming.
ΜΕ ΤΟΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟ ΠΑΡΙΣΗ

ΔΕΥΤΕΡΑ-ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 13:00-15:00

LISTEN LIVE ALSO AT
RADIO LIVE

LISTEN LIVE
www.mydeejay.com.cy

Download on the App Store
GET IT ON Google play

#HellenicBankMASTERS

MASTERS
tennis academy

Πρόσφατη μελέτη του πανεπιστημιακού νοσοκομείου του Τορίνου και της Ολυμπιακής επιτροπής της Ιταλίας το τένις είναι το πιο ασφαλές άθλημα από όλα τα αθλήματα σε σχέση με τον ιό covid-19.

Επανάβαρξη μαθημάτων 8 Μαΐου

Για περισσότερες πληροφορίες:
E-mail: info@tennismasteracademy.com.cy
Τηλέφωνο: 22105929 / 96400086

MASTERS TENNIS ACADEMY
HELLENIC BANK

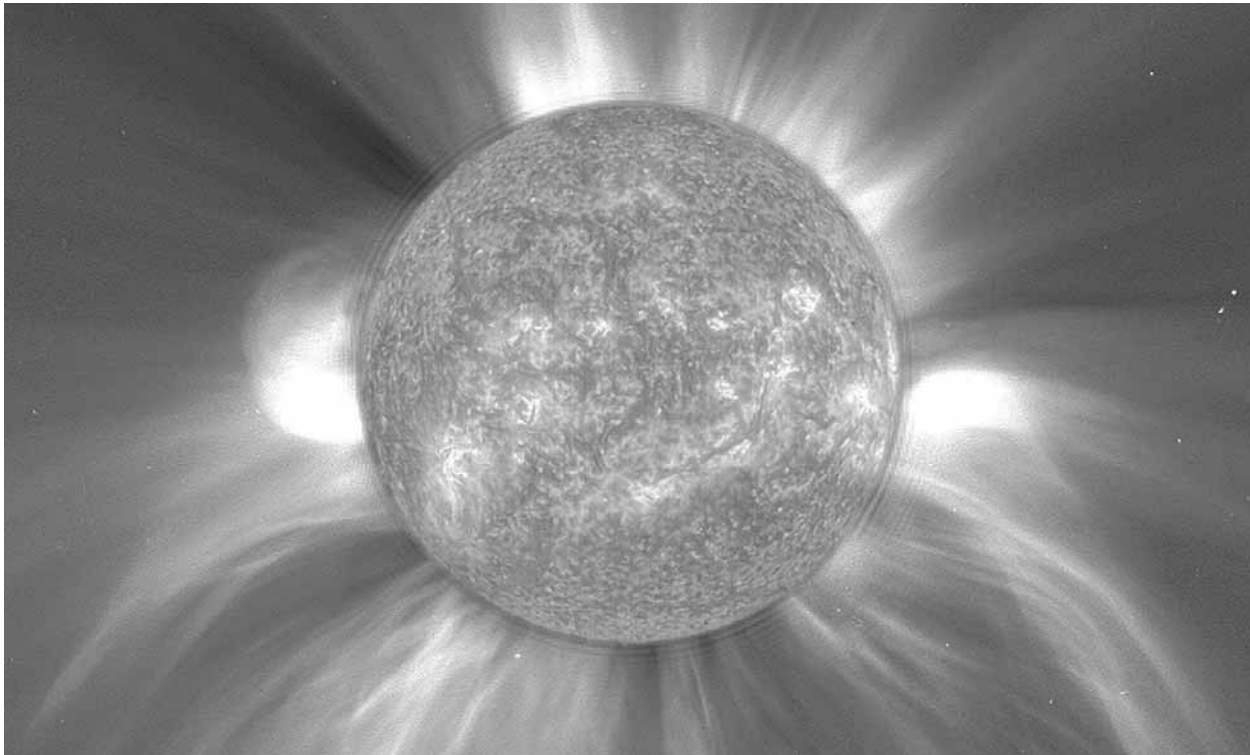
ΧΟΡΗΓΟΙ:

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ evian perrier McDonald's HEAD ICE ΣΠΟΡ FM 95.8 ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΕΝΝΙΣ

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του ΔΙΟΝΥΣΗ Π. ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΥ

Η ενέργεια του Ηλίου

Κάθε δευτερόλεπτο που περνάει, ο Ηλιος μετατρέπει 4,6 εκατομμύρια τόνους ύλης του σε ενέργεια. Κάτι ανάλογο προσπαθούν να επιτύχουν οι επιστήμονες με τη σύντηξη του υδρογόνου – διαδικασία που θα παράγει εκατομμύρια φορές περισσότερη ενέργεια απ’ αυτήν που απελευθερώνει η καύση του άνθρακα ή του πετρελαίου.

Η πολύτιμη συνεισφορά της Σεσίλια Πέν-Γκαπόσκιν και άλλων γυναικών στην επιστήμη της αστρονομίας.

αποτελούσε τότε το σύμπαν σχηματίστηκαν οι πυρήνες ηλίου, ενώ σε άλλες παράλληλες αντιδράσεις σχηματίστηκαν επίσης και ελαχιστες ποσότητες των ελαφρότερων χημικών στοιχείων. Η πυρηνοσύνθεση αυτή άρχισε τρία λεπτά και 46 δευτερόλεπτα μετά τη Μεγάλη Εκρηξη, όταν η θερμοκρασία του σύμπαντος είχε πέσει στο ένα δισεκατομμύριο βαθμούς.

Δέκα λεπτά μετά τη Μεγάλη Εκρηξη, η αναλογία της πυρηνικής ύλης που υπήρχε τότε ήταν 25% ήλιο και το υπόλοιπο 75% υδρογόνο. Τη στιγμή εκείνη η θερμοπυρηνική μηχανή του σύμπαντος σταμάτησε να λειτουργεί. Μαζί της σταμάτησε και οποιαδήποτε συνέχεια της πυρηνοσύνθεσης. Οποιαδήποτε περαιτέρω δημιουργία των χημικών στοιχείων της φύσης έπρεπε να περιμένει τη δημιουργία των άστρων (εκατοντάδες εκατομμύρια χρόνια αργότερα και

μέχρι σήμερα) στη θερμοπυρηνική καρδιά των οποίων το υδρογόνο μετατρέπεται σε βαρύτερα στοιχεία μέχρι τον σίδηρο, καθώς επίσης και στις εκρήξεις των σουπερνόβα για τη δημιουργία πολύ βαρέων στοιχείων πάνω από τον σίδηρο. Κι έτσι η ανακάλυψη που έκανε πριν από 100 χρόνια η Πέν-Γκαπόσκιν βοήθησε αργότερα τους άλλους ερευνητές στην επεξήγηση της δημιουργίας των χημικών στοιχείων στο εσωτερικό των άστρων που συμβαίνουν στο σύμπαν. Στη διάρκεια της διαδικασίας αυτής, περίπου 655 εκατομμύρια τόνοι υδρογόνου στον πυρήνα του Ηλίου μετατρέπονται σε περίπου 650 εκατομμύρια τόνους ηλίου παράγοντας συγχρόνως τεράστιες ποσότητες ενέργειας. Κάθε δευτερόλεπτο δηλαδή που περνάει, ο Ηλιος μετατρέπει 4,6 εκατομμύρια τόνους ύλης του σε ενέργεια ακριβώς όπως είχε προβλέψει θεωρητικά και ο Αϊνστάιν με την περίφημη εξίσω-

σή του ($E=mc^2$). Αυτό που μας λέει δηλαδή ο Αϊνστάιν είναι ότι η ποσότητα της ύλης που «χάνει» κάθε δευτερόλεπτο ο Ηλιος μετατρέπεται σε τεράστιες ποσότητες ενέργειας και η εξίσωση του Αϊνστάιν προσδιορίζει επακριβώς πόση ενέργεια απελευθερώνεται όταν «χάνεται» μια ποσότητα μάζας.

Αυτή τη διαδικασία ελεγχόμενης δημιουργίας τεραστίων ποσοτήτων ενέργειας που συμβαίνει στο εσωτερικό των άστρων προσπαθούν εδώ και δεκαετίες να μιμηθούν οι πυρηνικοί ερευνητές σε εγκαταστάσεις όπως είναι το NIF στην Καλιφόρνια και το ITER στη Γαλλία, που προσπαθούν να δώσουν λύση στα ενεργειακά και περιβαλλοντικά προβλήματα της ανθρωπότητας. Εάν το τεράστιο αυτό εγχείρημα στεφθεί με επιτυχία, τότε η ανθρωπότητα θα έχει λύσει όλες τις μελλοντικές ενεργειακές ανάγκες της, αφού η σύντηξη του υδρογόνου (το οποίο η Γη διαθέτει σε τεράστιες ποσότητες στο νερό των ωκεανών) παράγει εκατομμύρια φορές περισσότερη ενέργεια απ’ αυτήν που απελευθερώνει η καύση του άνθρακα ή του πετρελαίου.

Ο κ. Διονύσης Π. Σιμόπουλος είναι επίτιμος διευθυντής του Ευγενείου Πλανηταρίου.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΤΟΠΑΛΗ

«Είμαι ευρύς, περιλαμβάνω πλήθην»

WALT WHITMAN
Φύλλα Χλόης - Ανθολογία επιλογής, μετάφραση, επίμετρο, χρονολόγιο, σημειώσεις: Ελένη Ηλιοπούλου, Κατερίνα Ηλιοπούλου
εκδ. Κέδρος, **σελ.** 350

Η φράση με την οποία εισάγει τον ποιητή Γουίτμαν (1819-1892) ο σημαντικός αμερικανικός φορέας «Poetry Foundation» δίκαια θα ξαφνιάσει όσες και όσους δεν είναι εξοικειωμένοι με το έργο του: «Ο Γουόλτ Γουίτμαν είναι ο παγκόσμιος ποιητής της Αμερικής. Είναι ο σημερινός διάδοχος του Ομήρου, του Βιργιλίου, του Δάντη και του Σαίξπηρ». Αραγε η χορταστική ανθολόγηση του έργου του στα ελληνικά, στο υπό συζήτηση βιβλίο, δικαιώνει τον υψηλότατο τοποθετημένο πίκυ; Γρήγορα η αναγνώστριά ή ο αναγνώστης θα καταλάβουν ότι, αν δεν θέλουν να κουρασθούν από ένα ύφος υπερβολικό, έναν τόνο χειμαρρώδη και μian αποκάλυπτα προφητική πρόθεση, θα πρέπει να αφεθούν στους μακροπερίοδους στίχους των συχνά μακροσκελέστατων, σπονδυλωτών ποιημάτων του, με τον τρόπο που αφήνεται αλλά και μοχθεί στο νερό ο κολυμβητής. Η μετάφραση της Ελένης

και της Κατερίνας Ηλιοπούλου δεν ανακόπτει την παραφορά του πρωτοτύπου ούτε «σιδερώνει» τις ιδιαιτερότητές του.

Ο αυτοδιδάκτος Γουίτμαν επιχειρεί να αναδημιουργήσει με λέξεις τον εαυτό του, να εγγραφεί στον κόσμο που τον περιβάλλει, αποτελούμενο εξίσου από φυσικό και αστικό τοπίο, άχρονο σύμπαν και Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής του 19ου αιώνα. «Τι είναι αυτό μέσα μου που με όλα συναντιέται, οποτεδήποτε και οπουδήποτε, και με κάνει να νιώθω σαν στο σπίτι μου;» («Τόποι και εποχές») αναρωτιέται, μα στην πραγματικότητα η απάντηση είναι η ίδια η ποιησή του: «Οι λέξεις των αληθινών ποιημάτων σας δίνουν κάτι περισσότερο από ποιήματα.[...] Αυτές προετοιμάζουν για τον θάνατο, [...] Αυτών που παίρνουν μαζί τους τον παίρνουν μέσα στο διάστημα για [...] Να εξακοντιστεί η απόλυτη πίστη, να πετάξει μέσα

από τους αέριους δακτύλιους και να μη σωπάσει ποτέ.» («Τραγούδι του Αποκριτή»). Φανερώνεται εδώ ο διεκδικητής μεγάλου ρόλου. Θέλει να ξαναφτιάξει την πλάση, σαν θεός. Ο συγκεκριμένος Αμερικανός ποιητής διακατέχεται επίσης από μian ιδιαίτερη λατρεία για τη δημοκρατική αμερικανική ισότητα και απλότητα, είναι φορέας μιας φλογερά απελευθερωτικής εκδοχής του αμερικανικού ονείρου, ένας αισιόδοξος, δυναμικός θεός του απλού, καθημερινού ανθρώπου. Σαν θεός που είναι, δεν διστάζει άλλωστε να εκφράσει τον ερωτισμό και τον αισθησιασμό του, και μάλιστα και στην ομοφυλόφιλη διάστασή του. Και μολονότι υφίσταται τιμωρητικές συνέπειες, η πορεία του προς τη δόξα δεν ανακόπτεται.

Πολλοί Έλληνες ποιητές, από τον Παλαμά (παρουσίασε πρώτος τον Γουίτμαν στα ελληνικά το 1901) και τον Σικελιανό που προ-

λόγισε την εκτενέστερη, αν δεν λαθεύω, πριν από την υπό συζήτηση, μετάφραση του Γουίτμαν από τον Ν. Προεστόπουλο (1956) μέχρι τον Εμπειρίκο και τον Ελύτη, «συνομιλούν» με τον έναν ή άλλον τρόπο με τον σημαντικό Αμερικανό. Η Κατερίνα Ηλιοπούλου στο επίμετρό της (παραπέμποντας και στη Σοφία Ιακωβίδου, «Ποιητικά», τχ. 6) συσχετίζει τον Καβάφη με την ομοφυλόφιλη διάσταση της ποίησης του Γουίτμαν. Φαίνεται όμως πως ο ίδιος ο Καβάφης δεν τον πολυάντεχε, αυτόν και την προφητική γενειάδα του, αν πιστέψουμε τη σχετική μαρτυρία του Στρατή Τσίρκα («Ο πολιτικός Καβάφης»). Ας θυμηθούμε ότι και το δεύτερο τιτάνιο μέγεθος της αμερικανικής ποίησης, η Εμίλι Ντίκινσον, επίσης δεν ήθελε να ξέρει τίποτε για τον ομότεχνο και συμπατριώτη της. Σήμερα βρισκόμαστε μακριά από αυτές τις παλιές διαμάχες. Μας επιτρέπεται να τους απολαμβάνουμε πλέον όλες και όλους. Ίσως ο καθένας από αυτούς να έχει ανοίξει τον δρόμο και για όλες και όλους τους άλλους. Αυτό το τελευταίο θα ταίριαζε και σε ένα πρόγραμμα α λα Γουίτμαν: «Να μην υπάρξει θεωρία ούτε σχολή που να ιδρυθεί πάνω σ’ εμένα».

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΗ ΓΙΩΤΑ ΚΟΥΓΙΑΛΗ

Η Γιώτα Κούγιαλη γεννήθηκε στο Προμύρι Μαγνησίας και ζει στον Βόλο. Εργάστηκε στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση καθώς και στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας ως υπεύθυνη για την πρακτική άσκηση των φοιτητών του ΤΠΕ και ως συνεργάτις του Εργαστηρίου Λόγου και Πολιτισμού. Είναι ιδρυτικό μέλος και αντιπρόεδρος του Κέντρου Βιβλίου Μαγνησιωτών Συγγραφέων και παραγωγός λόγου της εκπομπής «Ιστορίες πίσω από τις ιστορίες» στην ερτνολοι. Το νέο μυθιστόρημά της «Απόψε τι βλέπεις γύρω σου;» κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Καστανιώτη.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
Το «Επικίνδυνος Συγγραφείς» του Κώστα Αρκουδέα (Καστανιώτης) και την «Ανθολογία Εσθονικής ποίησης» (μετάφραση/εισαγωγή: Μαγδαληνή Θωμά, Βακκικών).

Ποιος ήρωας/ηρωίδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;
Θα ήθελα να αντιμετωπίζω τις απρόοπτες καταστάσεις με την ευρηματικότητα, την προσήλωση στον στόχο και το ψυχικό σθένος του Ροβινσώνα Κρούσου.

Διοργάνωνετε ένα δείπνο. Ποιους ποιητές ή συγγραφείς καλείτε, ζώντες και θεωνεύτες;
Θα αρκεστώ σε κάποιους από τους συγγραφείς που με μάγεψαν στα παιδικά και εφηβικά μου χρόνια: Ιούλιο Βερν, Σαρλότ Μπροντέ, Β.

Ουγκύ, Α. Τζ. Κρόνιν, Μαρκ Τουέιν, Ντάνιελ Ντεφόε, Πινελόπη Δέλτα.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;
Υποδύομνοι συνεχώς ρόλους, χάνουμε το αληθινό νόημα της ζωής. («Η ταπεινωση», Ph. Roth, μετάφραση Κατερίνα Σχινό, Πόλις).

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;
«Η Ανάστασις» του Τολστόι, έκδοση Γ. Βασιλείου, 1920 ή 1923 (έχουν σβηστεί οι αριθμοί).

Το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;
«Η αγαπημένη» της Τόνι Μόρισον. Το λατρεύω.

Ποια είναι τα συστατικά ενός καλού μυθιστορήματος;
Η εκφορά του λόγου να ξαφνιάζει, χωρίς να μυρίζει μόχθο. Να έχει σφιχτή πλοκή, καλή δομή, να σταματάει την ανάσα του αναγνώστη από φόβο ή ενδιαφέρον για τη συνέχεια της ιστορίας. Να γίνεται εφιαλτήριο για νέες ιδέες και συνασθήματα, να μένει για καιρό ή και εφ’ όρου ζωής στη μνήμη των αναγνωστών του.

Εσείς τι θα θέλατε να δείτε απόψε γύρω σας;

Στο βιβλίο μου μιλάω για τη ζωή των παιδιών στις παιδοπόλεις, τις σχέσεις των δύο φύλων, τις κοινωνικές ανισότητες κατά την τραγική δεκαετία του ’60. Οι δύο βασικές ηρωίδες παλεύουν δυναμικά να επιβιώσουν μέσα σε ένα περιβάλλον εγκλεισμού: η Αθηνά στην παιδόπολη της Λάρισας και η Θάληα στο αποστειρωμένο συζυγικό σπίτι, όπου γίνεται θύμα ενδοοικογενειακής βίας. Καθεμιά, με τον τρόπο της, προσπαθεί, μέσα από ανατροπές, να ανακτήσει το δικαίωμα στη ζωή. Απόψε, θα ήθελα να βλέπω στη στάση των ενηλίκων γύρω μου κάτι από τη γενναιότητα των ηρωίδων μου. Τα ζόρια κάνουν κύκλους στη ζωή μας, έρχονται και παρέρχονται. Ας το πάρει το ποτάμι, λοιπόν: απόψε θα ήθελα να βλέπω τον κόσμο γύρω μου όπως τον ήξερα πριν από την επέλαση του κορωνοϊού. Να αγκαλιάζεται, να γλεντάει άφοβα και να ξεφυσάει βαριεστημένα, «ουφ, ποιος ξαναπάει αύριο στη δουλειά, βαρέθηκα τα ίδια και τα ίδια»...

ΕΚΤΑΚΤΩΣ

Ο Γαλαξίας και η περίοδος του μετανθρώπου

MARTIN REES
Περί του μέλλοντός μας. Προοπτικές για την ανθρωπότητα
μτφρ. Κων. Σίμος - Αλ. Μάμαλης
εκδ. Κάτοπτρο, 2020
σελ. 218

Απόσπασμα από το κεφάλαιο: «Η ανθρωπότητα από κοσμική σκοπιά»:

Το πλιακό μας σύστημα μόλις που διανύει τη μέση ηλικία του, και αν ο άνθρωπος αποφύγει την αυτοκαταστροφή του στη διάρκεια του επόμενου αιώνα, η περίοδος του μετανθρώπου θα βρίσκεται προ των πυλών. Από τη Γη, η νοημοσύνη θα μπορούσε να εξαπλωθεί σε όλο τον Γαλαξία, εξελισσόμενη σε μια σφύζουσα πολυπλοκότητα πέρα από στιδήποτε μπορούμε σήμερα να διανοηθούμε.

Τότε, ο μικροσκοπικός πλανήτης μας –η ακνογάλαξη κοουκκίδα που πλέει στο Διάστημα– θα αποτελούσε τον σημαντικότερο τόπο στην ολότητα του Σύμπαντος.

Ούτως ή άλλως, το κοσμικό μας ενδιαίτημα –αυτός ο αχανής ουράνιος θόλος γεμάτος άστρα και γαλαξίες– μοιάζει λίγνο «σχεδιασμένο» ή «ρυθμισμένο» για τη ζωή. Από μια απλή «μεγάλη έκρηξη», πήγαζε η εκπληκτική πολυπλοκότητα που οδήγησε στην ανάδυση μας.

Ακόμη και αν είμαστε μόνοι μας στο Σύμπαν, μπορεί να μην αντιπροσωπεύουμε το αποκορύφωμα αυτής της «ορμής» προς την πολυπλοκότητα και τη συνειδητότητα. Αυτό μας λέει κάτι πολύ εμβριθές για τους νόμους της φύσης – και μας παρακινεί σε μια σύντομη παρέκβαση, στα επόμενα κεφάλαια, προς ευρύτερους χωροχρονικούς ορίζοντες που δύνανται να διανοηθούν οι κοσμολόγοι.

ΜΑΤΙΕΣ
ΣΤΟΝ
ΚΟΣΜΟ**ΛΟΝΔΙΝΟ**
Βιογραφία του Μπετόβεν

Τα 250 χρόνια από τη γέννηση του μεγάλου μουσουργού Λούντβιχ βαν Μπετόβεν γιορτάζονται διεθνώς και είναι ευκαιρία να φρεσκάρει κανείς τις γνώσεις του. Η βιογραφία του Γερμανού που επηρέασε όσο ελάχιστοι τη μουσική, από τον Τζον Σουσέ, συγγραφέα και προσωπικότητα των μίντια στη Βρετανία, με δημοφιλείς εκπομπές στο Classic FM, κυκλοφόρησε εκ νέου ανανεωμένη. Είναι μια θαυμάσια εισαγωγή στον κόσμο του Μπετόβεν για το γενικό κοινό και όχι μόνο.

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ
Κόλσον Γουάιτχεντ

Με ένα –ακόμη– Πούλιτζερ λογοτεχνίας, ο 50χρονος Αμερικανός συγγραφέας Κόλσον Γουάιτχεντ είναι ένα φαινόμενο της εποχής μας. Τιμήθηκε με το Πούλιτζερ 2020 για το μυθιστόρημά του «Τα αγόρια του Νικέλ», που στα ελληνικά κυκλοφορεί από τον «Ίκαρο» σε μετάφραση Μυροσίνης Γκανά. Το 2017 είχε και πάλι πάρει το Πούλιτζερ για τον «Υπόγειο σιδηρόδρομο» που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Ψυχογιός σε μετάφραση Γιώργου Μπλάνα.

ΓΕΡΜΑΝΙΑ
Σπένσιος Καντίνσκι

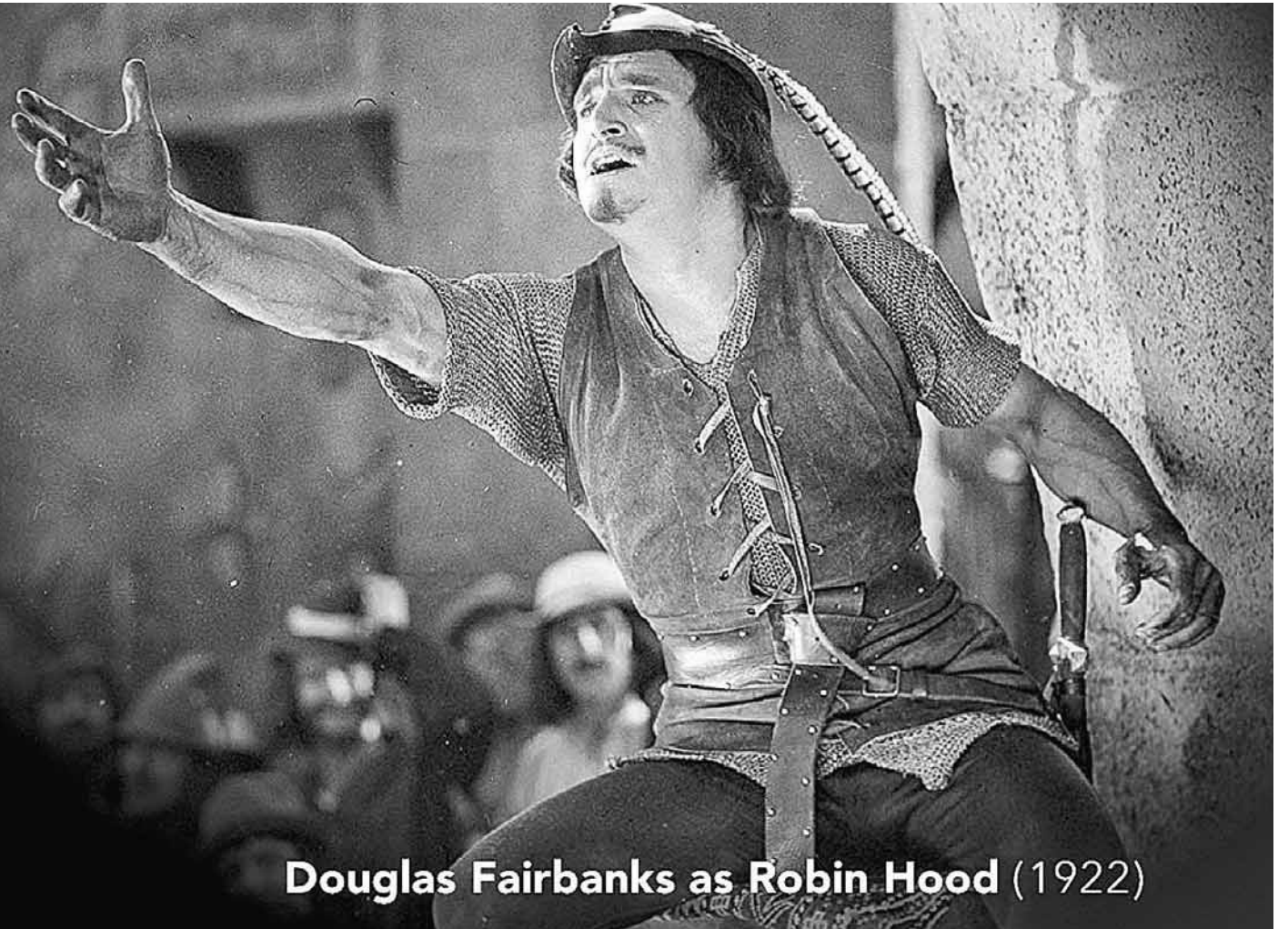
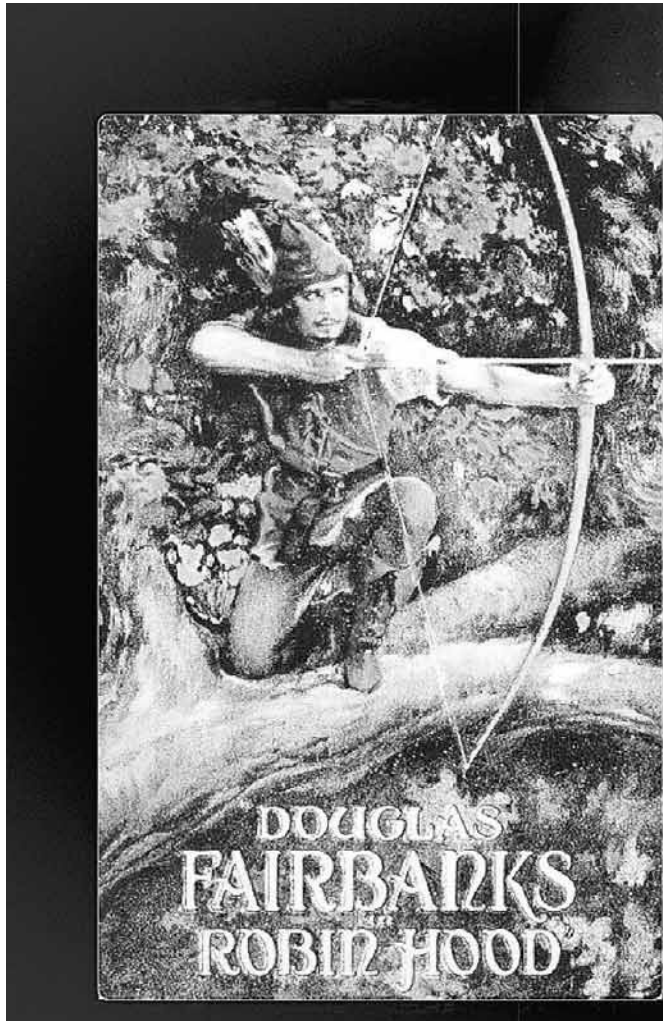
Στις δημοπρασίες συλλεκτικών ειδών που διενεργεί διαδικτυακά η πλατφόρμα της ακροολ με χιλιάδες ταχυδρομικά δελτάρια όλων των κατηγοριών, εμφανίστηκε μια κάρτα με το φωτογραφικό πορτρέτο του Βασίλι Καντίνσκι. Είναι έκδοση των αρχών του εικοστού αιώνα, πριν από το 1910, στη σειρά προσωπογραφιών της STURM-Künstler Lichtbildkarten, με έδρα το Βερολίνο. Η τιμή ορίστηκε στα 350 ευρώ, που είναι ρεκόρ, όταν μια ακριβή κάρτα σπανίως περνάει τα 50 ευρώ.

ΛΟΝΔΙΝΟ
Σχέδια με μολύβι

Ενας κόσμος ολόκληρος, τα σχέδια με μολύβι, είναι αδιάψευστος μάρτυρας της σχεδιαστικής ικανότητας του ζωγράφου. Στη νέα ψηφιακή έκθεση που εγκαινίασε η αίθουσα τέχνης Cristea Roberts του Λονδίνου, παρουσιάζει τα νέα έργα της 37χρονης Μαρί Χάρντ, η οποία με εξαιρετική τέχνη επεκτείνει τη θεματογραφία της. Αντλεί από σκηνές ταινιών εποχής ή εστιάζει στην ατμόσφαιρα εσωτερικών σπιτιών από τον ολλανδικό χρυσό αιώνα.

ΜΝΗΜΗ
Θα ήταν 91 ετών

Η Οντρέϊ Χέιμπορν θα είχε μόλις κλείσει τα 91 της χρόνια την εβδομάδα που πέρασε. Μνημονεύτηκε από εκατομμύρια θαυμαστές της σε όλον τον κόσμο ως μία ηθοποιός αζεπέραιστη ποιότητας και φινέτσας. Η κομψότητα της Βρετανίδας που έμεινε αξέχαστη μέσα από τις εμβληματικές ταινίες στις οποίες πρωταγωνίστησε δύσκολα μπορεί να επαναληφθεί, ήταν από μόνη της ένας κόσμος ολόκληρος, μια γυναίκα που καταγράφηκε στην κοινή μνήμη ως ένα κλασικό πρότυπο.

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

1922, όταν το Χόλιγουντ καθιέρωσε το box office

ΗΠΑ

Τώρα που οι κινηματογράφοι αναμένουν την επόμενη μέρα, έχουν λείψει στους πιστούς φίλους του σινεμά και στους μανιώς των πάσης φύσεως καταλόγων, τα στοιχεία του box office. Είναι μια μεγάλη παράδοση, που γεννήθηκε φυσικά στο Χόλιγουντ του βωβού κινηματογράφου και που τη θύμισαν με ένα δημοσίευμα και οι New York Times. Το box office είναι ένας επιπλέον τρόπος να διαβάσει κανείς την απήχηση μιας ταινίας στο κοινό και σαφώς παρέ-

χει αδιάψευστα αριθμητικά στοιχεία, είναι δηλαδή ένας καθρέφτης τάσεων τόσο της κινηματογραφικής βιομηχανίας όσο και των λαϊκών προτιμήσεων. Περισσότερο ενδιαφέρον έχουν οι εκπλήξεις. Ακριβές και φιλόδοξες παραγωγές με μεγάλα ονόματα που τελικά δεν κατάφεραν να συγκινήσουν και άλλες παραγωγές, πιο μικρές, που έκαναν ανέλπιστη επιτυχία. Το 1922 γεννήθηκε η παράδοση του box office, εποχή κατά την οποία η βιομηχανία του κινηματογράφου είχε ενηλικιωθεί

και οι αστέρες της οθόνης είχαν περιβληθεί ημίθεοι. Μεγάλα ονόματα της εποχής ήταν βεβαίως ο Τσάρλι Τσάπλιν, που εκείνη τη χρονιά είχε βγάλει το «Pay Day» που δεν τα πήγε τόσο καλά στα ταμεία (με συμπτωματογνώστρια την Εντνα Προυβιάνας), ο πρωτοεμφανιζόμενος Ραμόν Νοβάρο στον «Αιχμάλωτο της Ζέντα», η Ναζιμόβα στη «Σαλώμη» με σκηνικά εμπνευσμένα από τα σχέδια του Μπίρντσλεϊ, η Γκλόρια Σουάνσον, ο Ροδόλφος Βαλεντίνο στο «Αίμα και άμμος», ο Γουάλας

Ριντ, ο Τζάκι Κούγκαν ως «Ολίβερ Τουίστ», ο Ντάγκλας Φέρμπαγκς ως «Ρομπέν των Δασών» (φωτ.), η Μάιρη Πίκφορντ, ο Ερρίκ φον Στροχάιμ ως ηθοποιός και σκηνοθέτης, ο Χάρολντ Λόιντ και ο Μπάστερ Κίτον, ο Τομ Μιξ με τα γουέστερν, οι αδελφές Γκίς, η Λίλιαν και η Ντόροθι στη διασκευή του κλασικού βιβλίου «Δύο Ορφανές» με τίτλο «Orphans of the Storm» (παραγωγή του Γκρίφιθ), ο Τζον Γκίλμπερτ ως «Κόμης Μοντεχρίστος», η Κλάρα Κίμπαλ Γιανγκ, οι γοττευτικές αδελφές Τάλματζ,

η Κόνσταυς και η Νόρμα, η Κόνσταυς Μπένετ που μόλις είχε αναδυθεί όπως επίσης και τα φρέσκα πρόσωπα του Γουίλιαμ Χέινς και της Μπίλι Ντόουβ. Το box office εγκαινιάστηκε ως θεσμός από το περιοδικό Variety, που είχε αρχίσει να κυκλοφορεί το 1905, ως ένα περιοδικό για τα δημοφιλή θέατρα κυρίως για το βοντβίλ και το μουσικό θέατρο. Όταν όμως άρχισε η συστηματική παραγωγή ταινιών, μετά το 1909, υποστήριξε τον κινηματογράφο.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙΓράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Ποντικοφάρμακο

Ηθελαν να κάνουν μια νέα αρχή γι' αυτό εγκατέλειψαν την πόλη. Εκείνη είχε κληρονομιά ένα σπίτι πάνω στη θάλασσα. Εκείνος θα συνέφερνε σπίτι και κτήμα. Αγαπούσε τη γη, έλεγε συνέχεια.

Πούλησαν ό,τι είχαν στην Αθήνα, κράτησαν κάποιες συνεργασίες έως ότου καταφέρουν να καλλιεργήσουν το κτήμα για να ζήσουν από αυτό.

Έκαναν σχέδια: το καλοκαίρι θα βουτούσαν στη θάλασσα. Εκείνος θα έπιανε ψάρια με το ψαροντούφεκο. Δεν θα τους απασχολούσε ούτε η κρίση ούτε οι επιδημίες.

Αγαπόντουσαν. Γύρευαν ένα παιδί μα δεν ήρθε ποτέ. Εκείνη έκλαιγε για μέρες όταν φάνηκε πως αυτό θα ήταν οριστικό. Εκείνος την αγκάλιαζε τότε.

Στο σπίτι πάνω στη θάλασσα, ξυπνούσε πάντοτε πρώτη και κοιτούσε για ώρα τη θάλασσα. Αυτή η

*Αν δεν είχαμε έρθει
εδώ, είπε μέσα
στο σκοτάδι, τώρα
θα ζούσαν. Κοιμήσου,
έκανε εκείνος.*

γαλάζια κινούμενη ακινησία είχε κάτι το υπνωτιστικό.

Καμιά φορά, έκαναν έρωτα στο πέτρινο πεζούλι. Εκείνος κοιτούσε ψηλά τον ουρανό, έτσι όπως κείτονταν ανάσκελα από κάτω της. Νόμιζε πως έβγαине απ' το σώμα του σιγά σιγά. Όπως η θάλασσα, έτσι και το γαλάζιο του ουρανού είχε και αυτό κάτι υπνωτιστικό.

Ωστόσο, του είπε εκείνη μια μέρα, μετά τον έρωτα, κάτι θα πρέπει να κάνουμε με τα ποντίκια. Σουλατάρizαν με πάταγο στο κενό που υπήρχε ανάμεσα στη σκεπή

«Τι συμβαίνει;» Τη ρώτησε εκείνος. Δεν καταλαβαίνει; Απάντησε εκείνη, ούτε εδώ είμαστε μόνοι μας.

και την ψευδοροφή του ταβανιού. Εχεις δικιο, συγκατένευσε εκείνος και πήγε και αγόρασε ποντικοφάρμακο.

Ανοίξε το πατάρι και το σκόρπισε στα σκοτεινά. Δεν θα βρωμίσει ο τόπος αφού πεθάνουν; Ρώτησε εκείνη. Την καθουσίασε: είναι ειδικό δηλητήριο, είπε. Αφού τα σκοτώσει, τα ταριχεύει τρόπον τινά, εσωτερικά. Τα μουμεποποιεί και έτσι δεν μυρίζουν.

Πέρασαν μια δυο μέρες και, πράγματι, έπεσε μια σιωπή από το ταβάνι. Δεν μύριζε τίποτα μα εκείνη ξάπλωνε στο κρεβάτι, κοιτάζε ψηλά και φανταζόταν ένα κλειστό, θεοσκοτεινό νεκροταφείο μουμεποποιημένων τρωκτικών. Ολόκληρες οικογένειες ξεκληρισμένες. Το μόνο που τις έωνε τώρα ήταν οι σκονισμένοι ιστοί. Αν δεν είχαμε έρθει εδώ, είπε μέσα στο σκοτάδι, τώρα θα ζούσαν.

Κοιμήσου, έκανε εκείνος.

Μιαν άλλη νύχτα, εκείνη έκλαψε. Τι συμβαίνει; Τη ρώτησε εκείνος. Δεν καταλαβαίνεις; Απάντησε εκείνη, ούτε εδώ είμαστε μόνοι μας. Την αγκάλιασε, όπως τότε.

Ήταν προχωρημένη ανοιξιά όταν έκαναν το πρώτο τους μπάνιο. Μόνοι στην παραλία. Το νερό ήταν κρύσταλλο. Για να ζεσταθούν πήρε ο ένας να τρίβει τον άλλο κάτω απ' το νερό.

Βγήκαν στην ακτή για να στεγνώσουν. Πήγε να της κρατήσει το χέρι όταν την είδε να αποτραβιέται. Κοιτούσε το σιωπηλό, μοναχικό σπίτι στο βάθος. Το βλέμμα της είχε κάτι έντονο. Κοίταξε κι εκείνος. Τι τρέχει; Ρώτησε απορημένος. Κάτι πρέπει να κάνουμε με τα ποντίκια, απάντησε εκείνη χωρίς να γυρίσει να τον κοιτάξει. Πίσω τους ακουγόταν ο μονότονος παφλασμός του κύματος.

Στρατόπεδα συγκέντρωσης, οι άγνωστοι όμηροι

Μια ανεξόφλητη οφειλή απέναντί τους

Γνωστή στο βιβλιόφιλο κοινό για τη συστηματική μελέτη της πάνω στην ελληνική ταξιδιωτική λογοτεχνία, η Αννίτα Π. Παναρέτου έχει αφιερώσει τα τελευταία χρόνια της ζωής της στη συλλογή και επεξεργασία μαρτυριών Ελλήνων που κατά τη διάρκεια της Κατοχής πέρασαν από γερμανικά στρατόπεδα συγκέντρωσης.

Η ιδιαιτερότητα της έρευνας της κ. Παναρέτου έγκειται κυρίως στο ότι επικεντρώθηκε σε Έλληνες που δεν έχουν εβραϊκή καταγωγή. Με τα λόγια της ίδιας από την εισαγωγή της: «Στην εργασία αυτή δεν περιλαμβάνονται ιστορίες Εβραίων συμπατριωτών μας, οι οποίοι, στην πραγματικότητα, δεν ήταν ούτε όμηροι ούτε αιχμάλωτοι, αλλά θύματα μιας αδιανόητης γενοκτονίας».

Ως γνωστόν, το εβραϊκό Ολοκαύτωμα «έχει ικανοποιητικά απασχολήσει την ιστοριογραφία και τη φιλολογία», οπότε, με την εργασία της, η κ. Παναρέτου έρχεται να φωτίσει μια ελάχιστα μελετημένη ιστορική αφήγηση.

Πώς ξεκίνησε όμως αυτή η αναζήτηση; Το περιγράφει η ίδια στην εισαγωγή της: «Αυτή η αναπάντεχη τομή στη ζωή μου ξεκίνησε στις αρχές του 2013. Σ' έναν πάγκο μεταχειρισμένων βιβλίων. Με έναν τίτλο που τράβηξε το βλέμμα μου, καθώς, τότε, μου είχε φανεί παράδοξος, ίσως και οξύμωρος: "Η ομηρία των πέντε αντιστρατήγων. Η ζωή των. Στρατόπεδα συγκέντρωσης". Πέντε Έλληνες αντιστρατήγους σε στρατόπεδα συγκέντρωσης ήταν μια ιστορία μάλλον ασυνήθιστη, στην οποία με εισήγαγε ο στρατηγός Κωνσταντίνος Μπακόπουλος, με τη συγκροτημένη, γλαφυρή και εξόχως κατατοπιστική μαρτυρία του. Από τότε άρχισα να αναζητώ έργα ανάλογης θεματολογίας. Κατά σύμπτωση, τα τρία πρώτα αφορούσαν Έλληνες αξιωματικούς του Στρατού και του Ναυτικού, οι οποίοι, χάρη στην ιδιότητά τους, έτυχαν ευνοϊκότερης μεταχείρισης στα στρατόπεδα και στις φυλακές όπου εκτοπίστηκαν. Τα επόμενα όμως

ευρήματα αποκάλυψαν την τραγικότερη όψη της ίδιας ιστορίας: την περίπτωση Ελλήνων πολιτών, οι οποίοι, παντελώς απροστάτευτοι από οποιαδήποτε διεθνή σύμβαση και τελείως ανίσχυροι να ορίσουν τη ζωή τους, κατόρθωσαν να επιβιώσουν και να καταγράψουν λεπτομερώς τη δοκιμασία τους. »Μας άφησαν συνταρακτικά κείμενα (που συμποσούνται σε περισσότερες από 9.500 σελίδες), με τα οποία εκδιπλώνουν και φωτίζουν ως τον πυρήνα της μια κατ' ουσίαν άγνωστη πτυχή της ελληνικής Ιστορίας του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Απέναντί τους εκκρεμεί μια ανεξόφλητη οφειλή την οποία επιχειρεί να περιορίσει η πρώτη συστηματική προσέγγιση, σε αυτόν τον τόμο».

Το βιβλίο της Αννίτας Π. Παναρέτου «Συμπληρώνω τη μνήμη του κόσμου... Έλληνες όμηροι και αιχμάλωτοι σε ναζιστικά και φασιστικά στρατόπεδα και φυλακές 1941-1945» κυκλοφορεί στα τέλη Μαΐου από τις εκδόσεις Παπαδόπουλος. Σήμερα η «Κ» προδημοσιεύει ένα χαρακτηριστικό απόσπασμα.

H.M.

Η Αννίτα Π. Παναρέτου συγκέντρωσε σε έναν τόμο μαρτυρίες μη Εβραίων συμπατριωτών μας.

ΠΡΟΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

«Υπάρχουν, ρε παιδιά, Έλληνες εδώ;» Αυτό φώναξε ο Γεώργιος Βλάχας από τον πυργίσκο του αμερικανικού τεθωρακισμένου άρματος που μπήκε πρώτο στο στρατόπεδο Εμπεντζε. Μια αναπάντεχη όσο και απογειωτική παράμετρος στην κορυφαία στιγμή της λύτρωσης πολλών Ελλήνων ομήρων ήταν η παρουσία, ανάμεσα στους Αμερικανούς απελευθερωτές, στρατιωτών με ελληνική καταγωγή. Οντας μετανάστες δεύτερης γενιάς

(ή, καλύτερα, παιδιά Ελλήνων μεταναστών) αισθάνονταν Έλληνες και μιλούσαν ελληνικά. Η δικαία συγκίνηση (και ταυτόχρονα ο θαυμασμός και η περηφάνια) είναι τέτοια, ώστε στις περιγραφές των ομήρων οι συμπατριώτες που ανήκουν σε έναν τέτοιο στρατό προσλαμβάνουν διαστάσεις γιγάντων και ηρώων. Το «υπάρχουν, ρε παιδιά, Έλληνες εδώ;» που μεταφέρει στη μαρτυρία του ο Μιχάλης Πειρασμάκης παραθέτει παραφρασμένο και ο Κώστας Ξεζάκης: «Εσταμάτησε, λοιπόν, το πρώτο τανκς μπροστά μου, σε απόσταση 5-6 μέτρα. Ένα πελώριο τανκς

και σε μια στιγμή ανοίγει ο πυργίσκος από πάνω και βγαίνει από μέσα ένας άντρακλας, στέκεται όρθιος, ντυμένος βέβαια στρατιωτικά. Μας κοίταξε γύρω-γύρω όλους, ανοίγει το στόμα του και λέει: "Έλληνες, είσαστε εδώ Έλληνες;" Ε, τότε τι χαρά και τι ξέσπασμα. Όσοι Έλληνες ήμασταν σε φωνάζουμε, να τρέχουμε ν' ανεβούμε απάνω, να τον αγκαλιάζουμε κ.λπ. Εγώ δε εφρόντισα το εξής πράγμα: Επιλοχίασα όσο μπορούνα πιο κοντά και του φώναξα για να μ' ακούσει: "Πώς σε λένε, πώς σε λένε;" Αυτός λοιπόν μου φώναξε δυνατά και τον άκουσα και δεν το

ξεχνώ ποτέ σ' όλη μου τη ζωή: "Γεώργιος Λεωνής από τη Σπάρτη"» (131). Ο Μιλτιάδης Αλεξανδράκης επιβεβαιώνει. «Όλες οι εθνικότητες του στρατοπέδου φτείαζαμε ομοιώματα... σημαίων μας και περιμέναμε να υποδεχτούμε τους ελευθερωτές μας Αμερικανούς. [...] Οι Γερμανοί φρουροί μάς παρυσίαζαν όπλα. Το πρώτο τανκ συμπτωματικά στάθηκε μπροστά στην ελληνική κολώνα. Πετάχτηκαν έξω οι δυο στρατιώτες του, ο ένας απ' τους οποίους, ο εκ Μάνης Γιώργος, Ελληνοαμερικανός, ξέσπασε σε κλάματα στη θέα της γαλανόλευκης, όπως κι εμείς βλέποντας

ελευθερωτή μας έναν συμπατριώτη μας». Όπως συνήθως συμβαίνει, οι Έλληνες (έστω, Ελληνοαμερικανοί εν προκειμένω) βρίσκονται παντού: ο Δημήτρης Διαμαντίδης και οι σύντροφοί του, έχοντας δραπέτευσει από την πορεία, αντιλαμβάνονται ένα τανκ κοντά στον δημόσιο δρόμο. Όταν διακρίνουν ότι είναι αμερικανικό, πετάγονται απ' την κρυψώνα τους: «Ευτυχώς ο Αμερικανός που βρισκόταν στο τανκ άργησε να μας αντιληφθεί. Εχουμε κιόλας πηδήσει επάνω του φωνάζοντας. Γκρικ βρε, Γκρικ. Έλληνες, Έλληνες, Γκρικ βρε, αιχμάλωτοι!».

«Να περάσουν μέσα μόνο οι Έλληνες και θα τα βρούμε»

«Ο Αμερικανός, ένα γλυκό και όμορφο Αμερικανάκι, τα έχει χαμένα. Πείθει στο τέλος, αφήνει το πολυβόλο. Βγαίνει έξω, μας κοιτάζει καλά-καλά. Δεν θέλει ασφαλώς να πιστέψει στα μάτια του. Βλέπει μπροστά του κάτι ανθρώπινα ράκη. Με μια τερδάρια γενηιάδα, με κουρέλια στο σώμα και μισή κουβέρτα παλιά στην πλάτη. Του φωνάζουμε, του επαναλαμβάνουμε Έλληνες, Γκρικ, Γκρικ. Φαίνεται ότι το κατάλαβε. Παίρνει από το τανκ μπισκότα, σοκολάτες, τσιγάρα και μας τα δίνει. [...] Να και η έκπληξη. Ακούμε σε μια στιγμή μια φωνή. "Είστε Έλληνες;" Γυρίζουμε και βλέπουμε έναν Έλληνα αξιωματικό του αμερικανικού στρατού. "Είστε Έλληνες;" Μας ρωτά και πάλι. Ναι, του λέμε, Έλληνες αιχμάλωτοι, και του εξηγούμε όλη μας την ιστορία. "Είμαι κι εγώ Έλληνας από την Κρήτη [...]. Με λένε Κώστα Βλαχάκης"» (16768). Ο Μιχάλης Βασιλείου αφηγείται ότι ο κυρ Στράτος που εργαζόταν στο ραφτάδικο του Μπίμπιλις είχε φτιάξει μια ελληνική σημαία την οποία έκρυψε κάτω από τα ρούχα του. Μετά την απελευθέρωση οι Έλληνες την ξεδίπλωσαν, την έπιασαν από τις τέσσερις άκρες και παρέλασαν στον κεντρικό δρόμο του χωριού ως

Μετά την απελευθέρωση και πριν ξεκινήσει η μακρά οδύσσεια του επαναπατρισμού για τους εικονιζόμενους Έλληνες αιχμαλώτους των ναζί. Η σημείωση στο πίσω μέρος της φωτογραφίας θυμίζει την ημέρα της λύτρωσης: 24 Ιουλίου 1945 (από το αρχείο της Αννίτας Π. Παναρέτου).

Ο Αμερικανός, μόλις άκουσε πως μιλούμε ελληνικά, φώναξε: Έλληνες είστε, βρε πατριώτες;

την πλατεία, όπου την έδεσαν σ' ένα κοντάρι και την κρατούσαν μπροστά από την ομάδα τους. Ένας ψηλός επιλοχίας, μελαχρινός, με στριφτό μου-

στάκι κι ένα κομπολογάκι στο χέρι, χαμογελούσε και κοιτούσε τη σημαία: «Πατριώτες, καλή λευτεριά, 25 Μαρτίου σήμερα, η εθνική μας γιορτή», τους λέει ξαφνικά. Ήταν ο Μανώλης Χατζηδάκης, από την Κρήτη. Και ο Κωστής Κατσιμπάρδης αναφέρεται στον Ελληνοαμερικανό στρατιώτη που ανήκε στην αμερικανική μονάδα που τους απελευθερώνει, θέτοντας τέλος στην πορεία μετά την εκκένωση του στρατοπέ-

δου. Το όνομά του, Πίτερ Παπαδάς. Κοντά στο Λούντβιχλουστ, ο Δημήτρης Παυλάκης και η περέα του προχωρούν, ελεύθεροι, στον δρόμο. «Λίγο παρακάτω, σ' ένα σταυροδρόμι, ένας Αμερικανός στρατιώτης, με ένα σημαίο στο χέρι, κανόνιζε την κίνηση. Καθώς περνούσαμε, μας είπε κάτι που δεν καταλάβαμε. Φώναξα στον λοχαγό Γεωργιάδη που ήταν πίσω αν ξέρει αμερικανικά, να δούμε τι θέλει αυτός ο χριστιανός. Ο Αμε-

ρικανός, μόλις άκουσε πως μιλούμε ελληνικά, φώναξε με όλη τη χαρά του, που έφεξε στο πρόσωπό του: "Έλληνες είστε, βρε πατριώτες; Κι εγώ Έλληνας είμαι, από τη Νέα Υόρκη, Σταυρόπουλος Σταύρος, κατάγομαι από τη Σπάρτη και στον Πειραιά έχω συγγενείς του πατέρα μου". Μας έδωσε ό,τι είχε στο σακιδίο του και μας έστειλε σε μια γερμανική αποθήκη του στρατού που τη φύλαγαν Αμερικανοί στρατιώτες» (Παυλάκης,

143). Σε κάποιες άλλες αποθήκες τροφίμων του γερμανικού στρατού, περικυκλωμένες από πλήθος πεινασμένων, πλησιάζει μια ομάδα από Έλληνες που έχει μόλις εγκαταλείψει τις φυλακές της Βελς. Ο Θεόδωρος Κορυφίδης γράφει: «"Αμάν αδερφάκι μου, άσε μας να μπορούμε μέσα, να φάμε από όλα αυτά τα καλούδια και μετά σκότωσέ μας"» είπε στον φρουρό ένας Συριανός. Ο κοντός και αεικίνητος Αμερικανός στρατιώτης που στεκόταν απέναντί μας τα έχασε. Γιρίσε, μας κοίταξε πολύ ερευνητικά και ρώτησε με πολύ καλά ελληνικά: "Έλληνες είστε μωρέ;" Πριν προλάβουμε να απαντήσουμε, άνοιξε δρόμο με τον υποκόπανο και φώναξε: "Να περάσουν μέσα μόνο οι Έλληνες και θα τα βρούμε"» (202-203). Στο σημείο αυτό αφήνουμε τους Έλληνες που η απελευθέρωση τους βρήκε στα στρατόπεδα και παρακολουθούμε όσους εξαναγκάστηκαν σε πορείες, τις επονομαζόμενες «πορείες θανάτου». Όλους μαζί θα τους συναντήσουμε αργότερα, στη φάση της απελευθέρωσης, κυρίως όμως (μαζί πλέον και με τους ελάχιστους επιζήσαντες Έλληνες Εβραίους) στην κοινή περιπέτεια του επαναπατρισμού.

Έργο του Frederick V. Carabott από το λεύκωμά του «1941-1945. Ο πόλεμος ενός εφίβου. Κρήτη - Αιχμαλωσία - Απελευθέρωσις», ΕΛΙΑ, Αθήνα 2001.

Μια άγνωστη στους περισσότερους πτυχή του Β' Παγκοσμίου. Το βιβλίο της Αννίτας Π. Παναρέτου θα κυκλοφορήσει στα τέλη Μαΐου από τις εκδόσεις Παπαδόπουλος.

Οι πέντε αντιστρατήγους που κρατήθηκαν όμηροι από τους ναζί σε γερμανικά στρατόπεδα. Από αριστερά (όρθιοι): Παναγιώτης Δέδες, Κωνσταντίνος Μπακόπουλος, Αλέξανδρος Παπάγος, Ιωάννης Πιτσίκας, Γεώργιος Κοσμάς. Από το βιβλίο του Κωνσταντίνου Μπακόπουλου «Η ομηρία των πέντε αντιστρατήγων». Δεξιά, στο στρατόπεδο Fossoli, μια ομάδα Ελλήνων έχει ιδρύσει τον «Σύλλογο των τρελών», με σύνθημα «Κάνουμε τους τρελούς για να μην τρελαθούμε». Από το βιβλίο του Ντίνου Βυθούλκα «Ομήρος. Ένας έφεδρος αξιωματικός, όμηρος των Ιταλών, αφηγείται...».

Από το βιβλίο του Ντίνου Βυθούλκα «Ομήρος. Ένας έφεδρος αξιωματικός, όμηρος των Ιταλών, αφηγείται...».

«Δεν θέλω να πάει χαμένη η ζωή»

Το νέο βιβλίο της χαρισματικής Σοφίας Νικολαΐδου αποτελεί ένα μωσαϊκό ανθρώπων που πάλεψαν να πάρουν ένα πτυχίο

Ανθρωποι που θέλουν να σπουδάσουν. Νέα παιδιά που επιθυμούν αυτό που έλεγαν οι παλιοί, «να προκόψουν» – «να αριστεύσουν», όπως λέμε σήμερα. Μπορεί να υπάρξει τίποτα πιο περιπετειώδες από αυτή την επιθυμία, αυτή την αποστολή; Φυσικά και μπορεί. Δύσκολα, όμως, θα βρούμε αντικειμενικό σκοπό πιο ευγενή, πιο άξιο από αυτόν.

Τέτοιες ιστορίες αφηγείται η χαρισματική Σοφία Νικολαΐδου στο νέο της βιβλίο «Το χρυσό βραχιόλι», που θα κυκλοφορήσει σε λίγες ημέρες από τις εκδόσεις Μεταίχμιο: αληθινές ιστορίες αληθινών ανθρώπων, τις οποίες συγκέντρωσε ως ερευνήτρια, από τη μία, και σαν ρεπόρτερ, από την άλλη.

«Το βιβλίο αυτό είναι ένα μωσαϊκό φωνών», γράφει. «Σαν τα παλιά μωσαϊκά στα σπίτια όπου μεγαλώσαμε. Από το ατελείωτο υλικό, τις συνεντεύξεις, τις ηχογραφήσεις και τις σημειώσεις φτιάχτηκε ένα υφαντό αφηγήσεων. Μπορεί να είναι η ιδέα μου, όμως κάτω από τις παραλλαγές και τα μοτίβα που αναδεικνύονται ακούγεται ένα μουρμούρισμα που γίνεται σιγά σιγά. Είναι οι φωνές των παλιών, που πίστευαν ότι τα γράμματα σε κάνουν άνθρωπο».

Όμως, το βιβλίο δεν έχει να κάνει μονάχα με το χθες και το σήμερα, αλλά και με το αύριο. Σημειώνει η συγγραφέας: «Στο βιβλίο ακούγονται και οι φωνές μιας τρίτης γενιάς, της γενιάς των παιδιών μας. Κάποιοι από αυτούς ανήκουν σε νεότερα προσφυγικά σόγια, που έφτασαν κακήν κακώς

«Ένα μουρμούρισμα που γίνεται σιγά σιγά. Είναι οι φωνές των παλιών, που πίστευαν ότι τα γράμματα σε κάνουν άνθρωπο».

στη χώρα. Παιδιά που γεννήθηκαν εδώ και μιλούν καλύτερα ελληνικά από αλβανικά ή ρωσικά, που είναι η μητρική τους γλώσσα. Παιδιά που πρέπει να αποδείξουν ότι μπορούν. Έχουν κίνητρο, το ισχυρότερο καύσιμο. Παιδιά που ξέρω καλά, γιατί πολλά από αυτά υπήρξαν φοιτητές μου. Οι άνθρωποι αυτοί είναι οι πρώτοι στην οικογένειά τους που σπούδασαν. Όλοι τους φόρεσαν το χρυσό βραχιόλι. Το πτυχίο είναι χρυσό βραχιόλι στο χέρι του παιδιού, έτσι δεν έλεγαν οι παλιές γιαγιάδες;» Η «Κ» προδημοσιεύει σήμερα ενδεικτικά αποσπάσματα.

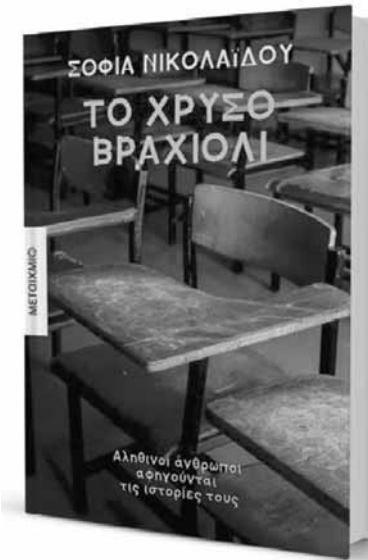
Η. Μ.

ΠΡΟΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

«Εψαχνα για δουλειά, για να μαζέψω λεφτά και να πάω Erasmus. Το Erasmus ήταν η ευκαιρία μου να βγω στο εξωτερικό, γιατί μέχρι τότε δεν είχα βγει ποτέ. Πήγα στη Γαλλία, που την ήθελα πάρα πολύ. Πήρα πτυχίο στο έκτο έτος. Είχα ήδη ξεκινήσει να δουλεύω και ήμουν τρισευτυχισμένη που βρήκα δουλειά στον τομέα μου, χωρίς

«Τι μέλλον έχω εδώ; Είναι πολύ δύσκολο να βρεις καλή δουλειά. Κάτι θα βρεις, σίγουρα θα βρεις κάτι, αλλά καλή δουλειά με καλό μισθό... Γιατί να μην πάω στο εξωτερικό, που θα παίρνω λεφτά που αντιστοιχούν στη δουλειά που θα κάνω;»

«Το χρυσό βραχιόλι» της Σοφίας Νικολαΐδου θα κυκλοφορήσει σε λίγες ημέρες από το Μεταίχμιο.

να έχω πάρει ακόμα πτυχίο. Είχαν χτυπήσει μερικά τηλέφωνα και μου έλεγαν, έλα για συνέντευξη. Χωρίς να έχω στείλει βιογραφικά. Δεν θέλω να πάει χαμένη η ζωή. Θέλω να κάνω πράγματα. Δεν ξέρω, δεν θέλω να πάει χαμένη αυτή η ζωή.

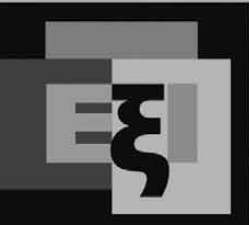
• Μια φορά πήγα σε ένα σπίτι. Η μαμά του παιδιού ήταν φιλόλογος και ο πατέρας αρχιτέκτονας. Το σαλόνι τους ήταν γεμάτο βιβλία. Δεν υπήρχαν τοίχοι, μόνο βιβλία. Επαθα σοκ. Το λάτρεψα. Λέω, Χριστέ μου, εδώ είναι ο Παράδεισος. Τα πρώτα μου λεφτά ήταν από το γράψιμο. Ενα πενήντα ευρώ που δεν ήξερα πού να το κολλήσω, έλεγα, είναι σημαντικό, πρέπει να το κάνω κάτι καλό. Τελικά ξοδεύτηκε άδοξα σε κάποια έξοδα. Στο δεύτερο έτος είχα κάνει κάτι

συνεντεύξεις με μουσικούς του δρόμου. Είχα στείλει το κείμενο αποδώ κι αποκεί, έλεγαν, κόψ' το, κόψ' το, κόψ' το, εγώ δεν ήθελα. Τελικά το πήρε η Parallaxi. Ήταν τα πρώτα μου λεφτά, ήμουν τρισευτυχισμένη.

• Δεν μου αρέσει η Ελλάδα. Δεν μπορώ να με φανταστώ να ζω για πάντα εδώ. Μόνο για διακοπές θα 'ρχομαι. Ο κόσμος, η νοοτροπία, δεν μου ταιριάζει. Είμαστε πίσω στα πάντα. Ακόμα και αυτό το υπερβολικά ανοικτό που έχουμε μου φαίνεται too much. Δεν λέω, μου αρέσει που έχει βραδινή ζωή, και όταν είχα πάει στη Γαλλία, μου είχε λείψει. Αλλά δεν νιώθω ότι ταιριάζω. Ούτε με τα ελληνικά που παίζουν το Πάσχα ούτε που γίνεται γλέντι στους γάμους ούτε που πρέπει στην πολυκατοικία να ξέρουν όλοι τι κάνω. Μου φαίνεται αδιανόητο. Να έχω τον παππού απέναντί μου θα βγει σαν ραντάρ για να δει τι κάνω. Ελλάδα θα έρχομαι για διακοπές. Θα κάνω τη ζωάρα μου. Πολλά λέω όμως, ποτέ δεν ξέρουμε η ζωή πώς τα φέρνει (χαμογελάει). Μπορεί να μη φύγω καν. Και οι δικοί μου με σπρώχνουν. Τι μέλλον έχω εδώ; Κανείς δεν έχει μέλλον. Είναι πολύ δύσκολο να βρεις καλή δουλειά. Κάτι θα βρεις, σίγουρα θα βρεις κάτι, αλλά καλή δουλειά με καλό μισθό... Γιατί να μην πάω στο εξωτερικό, που θα παίρνω λεφτά που αντιστοιχούν στη δουλειά που θα κάνω; Ειδικά εδώ, που παίζει ο γνωστός του γνωστός... Εκεί μετράνε λίγο και τα πτυχία, ρε γαμώτο.

KANALI
106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

**Από τη Λεμεσό
για όλη την Κύπρο...**

**Απο την Κύπρο
για όλο τον κόσμο...**

www.kanali6.com.cy

www.facebook.com/kanali6

twitter.com/kanali_6

106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

PIKO | PIK HD

EUROPE SHINE A LIGHT

Η Ευρώπη ενώνεται μουσικά.

Σάββατο, 16 Μαΐου

10.00 μ.μ.

PIK 1 - PIK HD

Εφηβικά μπερδέματα και νεανικές τρέλες

Επιλογές από πλατφόρμες streaming

Του ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ

ΔΕΝ ΈΧΕΙΣ ΙΔΕΑ ΚΟΜΕΝΤΙ

Σκηνοθεσία: Άλις Βου
Ερμηνείες: Λία Λιούις,
Ντάνιελ Ντίμερ, Αλέξις Λεμίρ

Ανάμεσα στον κυκεώνα των (όλο και πιο όμοιων) εφηβικών κομεντί που προσφέρει το Netflix, η ταινία της ασιατικής καταγωγής Καλιφορνέζας Άλις Βου ξεχωρίζει με την ευαισθησία και την εναλλακτική της προσέγγιση. Πρωταγωνίστρια η νεαρή Ελι Τσου, πρώτη στα μαθήματα, τελευταία στη δημοφιλία ανάμεσα στους συμμαθητές της, οι οποίοι τη θυμούνται μόνο για να τους γράφει τις εργασίες, επί πληρωμή. Ένας από αυτούς, ο Πολ, θα της ζητήσει να κάνει κάτι ανάλογο και με ένα ερωτικό γράμμα προς την αγαπημένη του. Η τελευταία όμως συμβαίνει να είναι και δική της (κρυφή εννοείται) αγαπημένη. Κάπως έτσι το πράγμα περιπλέκεται και τα όρια μεταξύ φιλίας, έρωτα και αβάσταχτων ενοχών θολώνουν.

Σεναριακά, η ταινία διαθέτει σπιρτάδα και χιούμορ ώστε να κρατήσει το ενδιαφέρον του θεατή στην ιστορία της. Φυσικά κάποια από τα κλισιό του είδους δεν λείπουν και από εδώ, ωστόσο ενοχλούν λιγότερο όταν το σύνολο αποπνέει ειλικρίνεια και συναίσθημα, δίχως μελοδραματισμούς. Οι απλές αλήθειες καθώς και τα μπερδέματα της ενπληκίωσης, σε σύγχρονη και απροσδόκπη ανθρώπινη συσκευασία.

Μια αμερικανική ληστεία ΔΡΑΜΑ (2018)

Σκηνοθεσία: Μπαρτ Λέιτον
Ερμηνείες: Μπάρι Κέογκαν,
Έβαν Πίτερς, Ούντο Κίερ

Από τις πιο πρόσφατες ταινίες που μας έφερε η πλατφόρμα του Cinobo, είναι μία από τις ευχάριστες καλοκαιρινές εκπλήξεις των τελευταίων ετών. Το φιλμ του Μπαρτ Λέιτον αφηγείται την αληθινή ιστορία μιας από τις πιο παλαβές ληστείες στα σύγχρονα αμερικανικά χρονικά. Βρισκόμαστε στο 2004, σε κάποιο μεσοαστικό προάστιο του Κεντάκι, όπου δύο νεαροί φοιτητές, ο Σπένσερ και ο Γουόρντ, μπουκτισμένοι από τη βαρετή καθημερινότητα, αποφασίζουν να κάνουν κάτι ριψοκίνδυνο και ταυτόχρονα να βγάλουν πολλά χρήματα: να ληστεύουν την πανεπιστημιακή βιβλιοθήκη, η οποία φιλοξενεί μερικά σπανιότατα αντίτυπα. Για να το πετύχουν, θα καταστρώσουν ένα θραυστάτο σχέδιο, αντλώντας έμπνευση κυρίως από κινηματογραφικές ταινίες και το Διαδίκτυο.

Ο Λέιτον προσεγγίζει με σπιρτάδα την ιστορία των νεαρών, οι οποίοι έγιναν εν μια νυκτί εγκληματίες λόγω... πληλξης. Το μεσοαστικό αμερικανικό όνειρο με την εγγενή μανία του για διάκριση αποκτά, για άλλη μία φορά, στρεβλές προεκτάσεις, ωστόσο το κλίμα ποτέ δεν βαραινεί πραγματικά. Η ανέμελη προσέγγιση των πρωταγωνιστών δίνει ανάλαφρο και κωμικό τόνο στην εξέλιξη, ωστόσο καταγράφει το φινάλε για να δώσει τη σοκαριστική γροθιά του.

Η νεαρή Ελι Τσου (αριστερά) είναι πρώτη στα μαθήματα αλλά τελευταία στη δημοφιλία ανάμεσα στους συμμαθητές της, οι οποίοι τη θυμούνται μόνο για να τους γράφει τις εργασίες, επί πληρωμή. Τα πράγματα περιπλέκονται όταν καλείται να γράψει ένα ερωτικό γράμμα για λογαριασμό τρίτου.

HOME CINEMA

Ο ὕρωες του αμερικανικού ονείρου

Οι ιστορίες μεταναστών μονοπωλούν τα οκτώ επεισόδια του «Little America».

Little America

ΔΡΑΜΑ (2020)

Δημιουργοί: Λι Αϊσενμπεργκ,
Κουμέλ Ναντζάνι
Ερμηνείες: Τζέρενστ Κορσάντο,
Κονφιντάντ, Μέλανι Λόρεντ

Περιεχόμενο με πολιτική-κοινωνική χροιά συνεχίζει να παρουσιάζει η Apple TV, από την οποία διαλέγουμε αυτή την εβδομάδα μία σειρά ανθολογίας οκτώ επεισοδίων. Βασισμένο σε πραγματικές ιστορίες που δημοσιεύθηκαν για πρώτη φορά στο Epic Magazine, κάθε ένα από αυτά παρουσιάζει και έναν διαφορετικό πρωταγωνιστή: όλοι τους είναι μετανάστες στην Αμερική, από αυτούς που με την πολυπολιτισμική τους ταυτότητα συνέβαλαν στο να χτιστεί το σύγχρονο προφίλ της απέραντης χώρας.

Ένα δεκάχρονο αγόρι από την Ινδία με κλίση στις λεξιλογικές ασκήσεις, βλέπει τους γονείς του να απελαύνονται, ενώ εκείνος μένει πίσω για να διαχειριστεί την οικογενειακή επιχείρηση. Μια έφηβη με καταγωγή από το Μεξικό βιώνει τον ρατσισμό και τη φτώχεια, όπως βρίσκει διέξοδο στο σκουός με τη συνδρομή ενός παιδαγωγού-προπονητή. Ένας μαθητής από τη Νιγηρία αναζητεί καινούργια ταυτότητα μέσω της κουλτούρας των καουμποϊδίων, στην Οκλαχόμα του αμερικανικού Νότου. Αυτές και άλλες ιστορίες παρουσιάζονται εδώ, με ύφος τότε συγκινητικό και τότε χιουμοριστικό, όπως μας έχει συνθίσει ο εκ των δημιουργών, Κουμέλ Ναντζάνι («The Big Sick»).

Στις ΗΠΑ του Ντόναλντ Τραμπ και της όψιμης ξενοφοβίας, η σειρά

της Apple TV είναι ίσως πιο επίκαιρη από ποτέ. Οι ιστορίες των συγκεκριμένων ανθρώπων μοιάζουν απλές, καθημερινές, κρύβουν ωστόσο πίσω τους αφανείς ήρωες, από εκείνους που πολύ σπάνια γίνονται διάσημοι αν και το αξίζουν. Αποτελούν δε παράδειγμα για το πώς μια τόσο μεγάλη και πλούσια χώρα μπορεί να επωφεληθεί από το πολιτισμικό μπόλιασμα και τη λατρεία για διάκριση που φέρνουν μαζί τους άνθρωποι από διαφορετικούς τόπους. Φυσικά τα πράγματα δεν είναι πάντα ρόδινα. Πολλές φορές στη διάρκεια των επεισοδίων, το σκληρό πρόσωπο της κοινωνίας εμφανίζεται για να πλήξει άγρια τους πρωταγωνιστές. Το αμερικανικό όνειρο είναι πια σημαντικά αλλαγμένο, διατηρεί όμως ακόμα κάτι από τη γοητεία του.

PIK1

THΛ.: 22862000

22.00 Killers

07.30 Θεία Λειτουργία Απευθείας μετάδοση.
Καμιάματα
10.00 τζι αρμάματα, V - (Ε)
Κωμική σειρά εποχή.
ΕΙΔΗΛΕΙΣ
11.00 ΕΙΔΗΛΕΙΣ, II - (Ε)
Με τη Βίβλιαν Κανάρν.
12.00 Χάλκινα χρόνια, III - (Ε)
13.30 Αμύνεσθαι περί πάτρης - (Ε)
14.00 **ΕΙΔΗΛΕΙΣ**
14.30 Μαζί / Birlikte - (Ε)
Δικονομική εκπομπή.
15.30 Σπίτι στη φύση, III - (Ε)
16.00 Χωρίς αποσκευές, V - (Ε)
16.30 Τετ - Α - Τετ - (Ε)
(8ος κύκλος). Talk show, με τον Τάσο Τρύφωνος.
«Γιώργος Καπουτζίδης».

18.00 **ΕΙΔΗΛΕΙΣ**
(στη νοηματική)
18.20 Η κυρά του μεταξού - (Ε)
Δραματική σειρά.
18.50 Ο δρόμος έχει τη δική του ιστορία - (Ε)
Σειρά ντοκιμαντέρ.
19.25 Κάποτε το '80
Κωμική σειρά.
20.00 **ΕΙΔΗΛΕΙΣ**
21.15 Eurovision - Φιλμάκια Οι συμμετοχές των 41 χωρών του 65ου Διαγωνισμού Τραγουδιού Γιουροβίζιον. Μέρος Β'. Γάμος να σου πετύχει (Killers). Αισθηματική, μούρη κωμωδία δράσης και περιπέτειας με τους Άστον Κούτσερ, Κάθριν Χάιγκλ, κ.ά.
23.00 **ΕΙΔΗΛΕΙΣ**
23.15 Συνέχεια της ταινίας
00.15 The Graham Norton Show

PIK2

THΛ.: 22862000

21.10 Graham Norton Show

07.15 Προσωπογραφίες
08.00 Το κόκκινο λεωφορείο ταξιδεύει, II - (Ε)
Παιδικό πρόγραμμα.
08.50 Παιδική ζώνη
11.00 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε)
11.30 Παιδική ζώνη
16.00 Ιστορίες του χωριού-(Ε)
Κυπριακή κωμική σειρά.
16.30 Μανώλης και Κατίνα-(Ε)
Κυπριακή κωμική σειρά.
17.00 Το μικρό σπίτι στο λιβάδι
Οικογενειακή σειρά, με τους Μάικλ Λάντον, Κάρεν Γκρασλ, κ.ά.
17.50 Baywatch, VII
Σειρά περιπέτειας, με τους Ντέιβιντ Χέισελκωφ, Πάρκερ Στίβενσον, κ.ά. Επ. 21ο.
18.20 Ο δρόμος έχει τη δική του ιστορία
Σειρά ντοκιμαντέρ.
18.30 Μονόλογοι - (Ε)
Σειρά πολιτιστικών εκπομπών.
19.15 Για μια πράσα που δεν βρέθηκε ποτέ - (Ε)
Ντοκιμαντέρ.
19.40 **ΕΙΔΗΛΕΙΣ**
(στην Αγγλική)
19.50 **ΕΙΔΗΛΕΙΣ**
(στην Τουρκική)
20.00 **ΕΙΔΗΛΕΙΣ**
(στη νοηματική)
21.10 The Graham Norton Show, XXIV - Επ. 6ο.
22.00 Ευθύς - (Ε)
23.00 Άρτος και θεάματα - (Ε)
Κυπριακή σειρά, με τους Πόπη Αβραάμ, Σπύρο Γεωργίου, κ.ά. Επεία. 21ο - 23ο.
00.35 **ΕΙΔΗΛΕΙΣ** - (Ε)

OMEGA

THΛ.: 22477777

22.00 Το κόκκινο ποτάμι

05.30 Τώρα ό,τι συμβαίνει
Ενημερωτική εκπομπή με τη Φαίη Μαυρογιάνη.
09.45 Έλα χαμογέλα
Ψυχαγωγική εκπομπή, με τους Σίσσυ Χρηστίδου, Παύλο Σταματόπουλο, Κωνσταντίνο Βασάλο, Ελένη Βουλγαράκη.
13.00 Τροχός της τύχης - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.
15.00 Εικόνες
Ταξιδιωτική εκπομπή με τον Τάσο Δούση.
16.00 Την τύχη μου μέσα - (Ε)
Κωμική σειρά.
17.20 Χαρούμενος ταξιδιώτης - (Ε)
Ταξιδιωτική εκπομπή, με τον Αλέξανδρο Ταραμουντά.
18.00 **OMEGA NEWS**
18.10 Χαρούμενος ταξιδιώτης (Συνέχεια)
18.30 MasterChef 4 - MasterClass - (Ε)
Διαγωνισμός μαγειρικής.
20.10 **OMEGA NEWS**
21.10 Τροχός της τύχης - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.
22.00 Το κόκκινο ποτάμι - (Ε)
Δραματική σειρά εποχής, με τους Ιωάννη Παπαζήση, Αναστασία Παντούση.
23.00 MasterChef 4 - (Ε)
Διαγωνισμός μαγειρικής.
01.00 Έλα χαμογέλα - (Ε)
01.10 Footbal stories
Ντοκιμαντέρ.
02.00 Εκδρομή - (Ε)
Ελληνική σειρά.
02.50 Μαύρος ικεανός - (Ε)
Κοινωνική σειρά.
03.40 **Τα νέα του ANT1** - (Ε)
04.30 Κος και κα Πελς - (Ε)
05.20 Dansing Junior - (Ε)

ANT1

THΛ.: 22200200

23.15 The birdcage

06.10 Πρωινή ενημέρωση
06.40 Λίφτινγκ - (Ε)
07.30 Santa Γιολάντα - (Ε)
08.10 Ξαφνικά μπασπός - (Ε)
Κωμική μεξικανική σειρά.
09.50 Εργαζόμενη γυναίκα - (Ε)
Ελληνική σειρά, με την Ελένη Ράντου.
10.40 Κάτι χωρισμένα παλικάρια - (Ε)
Ελληνική σειρά.
12.00 Υγεία πάνω απ' όλα
12.50 Ονειροπαγίδα - (Ε)
Κωμική σειρά, με τους Μαρία Σαλμουή, Γιώργο Καραμάνο, κ.ά.
13.45 Την πάτσα - (Ε)
15.00 Casa De Mikel - (Ε)
16.30 Ξαφνικά μπασπός
Κωμική μεξικανική σειρά.
18.00 **Τα νέα του ANT1 σε 10'**
18.10 Συνέχεια της σειράς
18.40 La Pasta Pomiliori 1 - (Ε)
20.20 **Τα νέα του ANT1**
21.50 50 αποχρώσεις το Greece
Θεατρική κωμική παράσταση, με τους Μάρκο Σεφερλή, Γιάννη Ζουμπαντή, κ.ά.
23.15 Φτερά και πούπουλα (The birdcage).
Κωμωδία, με τους Ρόμπιν Γουίλιαμς, Νέιθαν Λέν, κ.ά.
01.00 Τίτλοι Ειδήσεων
01.10 Football stories
Ντοκιμαντέρ.
02.00 Εκδρομή - (Ε)
Ελληνική σειρά.
02.50 Μαύρος ικεανός - (Ε)
Κοινωνική σειρά.
03.40 **Τα νέα του ANT1** - (Ε)
04.30 Κος και κα Πελς - (Ε)

ΣΙΓΜΑ

THΛ.: 22580100

21.20 Στην υγεία μας ρε παιδιά

05.20 Τα χρυσόψαρα - (Ε)
05.50 Οι Τάκοι - (Ε)
06.40 Περί ορέξεως - (Ε)
07.30 Θεία Λειτουργία Παντρεμένοι κι οι δυο - (Ε)
10.50 Αλλού ξεμερμερμένοι - (Ε)
Κωμική σειρά.
11.30 Βουράτς γεπόντοι - (Ε)
Κυπριακή κωμική σειρά, με τους Γιώργο Ζέλιο, Άλκηστι Παυλίδου, κ.ά.
12.30 Μαζί σε κάθε φάση - (Ε)
Θα γίνει της Αντώνης Αντωνίου, Ελένη Κοκκίδου, κ.ά.
13.40 My Style Rocks Gala - (Ε)
Happy Traveller - (Ε)
16.30 Ταξιδιωτική εκπομπή, με τον Ευτύχη Μπλέτσα.
Guess my age - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι, με τον Γιώργο Λιάγκα.
18.00 **Γεγονότα σε συντομία**
18.20 Guess my age - (Συνέχεια)
18.30 Βουράτς γεπόντοι - (Ε)
20.10 **Τοιμές στα γεγονότα**
21.20 Στην υγεία μας ρε παιδιά! - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
00.20 **Γεγονότα σε τίτλους**
00.30 Mayday Aircrash Investigation.
01.30 Μεσημέρι - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή, με τον Γιώργο Λιάγκα.
03.00 Μόνο μια φορά - (Ε)
Δραματική σειρά, με τις Δέσποινα Μπεμπεδέλη, Άλκηστι Παυλίδου, κ.ά.
04.20 Σε φόντο κόκκινο - (Ε)

ALPHA

THΛ.: 22212400

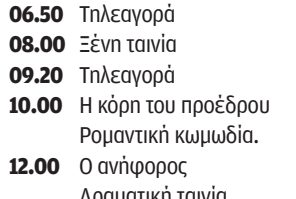

21.20 Παράδοση κατ' οίκον

06.50 24 ώρες - (Ε)
Σειρά ντοκιμαντέρ, με τον Κωνσταντίνο Κωνσταντίνου
08.00 Πόμο πακέτο - (Ε)
09.30 Εύκολα και σπιτικά
Εκπομπή μαγειρικής, με την Αθηνά Λοϊζίδου.
10.00 Σαββατοκύριακο με τον Μάνεση
Ενημερωτική εκπομπή.
13.00 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα - (Ε)
Κωμική σειρά, με τους Αντώνη Αντωνίου, Ελένη Κοκκίδου, κ.ά.
13.40 Το σοί σου - (Ε)
15.50 Η φοιμία - (Ε)
Κωμική σειρά, με τους Χριστόδουλο Μαρτά, Πένυ Φοινίρη.
17.10 Σπίτι είναι... - (Ε)
Κωμική σειρά.
18.00 **ΕΙΔΗΛΕΙΣ**
(στη νοηματική)
18.20 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα - (Ε)
19.00 Λούις Night Show Home Edition - (Ε)
Σατιρική εκπομπή.
20.20 **ALPHA NEWS**
21.20 Παράδοση κατ' οίκον
Ψυχαγωγική εκπομπή, με τη Βασιλική Χατζηαδάμου.
22.30 Κάμμα, II - (Ε)
Κυπριακή δραματοποιημένη σειρά.
23.30 Μεσάνυχτα - (Ε)
Με την Ελεονώρα Μελέτη.
01.00 World party - (Ε)
02.00 10η εντολή - (Ε)

CAPITAL

THΛ.: 25577577

06.50 Τηλεαγόρα
08.00 Ξένη ταινία
09.20 Τηλεαγόρα
10.00 Η κόρη του προέδρου
Ρομαντική κωμωδία.
12.00 Ο ανήφορος
Δραματική ταινία.
14.00 Τηλεαγόρα
15.00 Ο γαμπρός μου ο δικηγόρος
Ελληνική ταινία.
17.00 Τηλεαγόρα
19.00 Ξένες ταινίες

TV PLUS

THΛ.: 22259000

06.30 Παιδική ζώνη
09.30 Cook Eat - (Ε)
11.00 Τηλεαγόρα
13.00 Αποδείξεις Live
14.40 Ξένη ταινία
16.45 Τηλεαγόρα
18.30 Ταξίδι γεύσεων, II
Travel Guide
19.30 Για πάντα νέοι - (Ε)
21.30 Το ταξίδι της ζωής, III
22.30 Ξένες ταινίες
02.10 Ξένες σειρές

SMILE TV

THΛ.: 25715126

07.30 Oggy & The Cockroaches
08.00 Μαρσοπιλάμι
08.30 Η κουκουβάγια
09.00 Nonty
09.30 Rat - A - Tat
10.00 Τρία σκυοράκια
10.30 Drakers
11.00 Power Rangers
11.30 Badanamu
12.00 Kongsuni
12.30 Τρία σκυοράκια
13.00 Pappy In My Pocket
13.30 Νόντο
14.00 Digimon Fusion
14.30 Tobot
15.00 Power Rangers
15.30 Gormiti
16.00 Ο τυχερός Φρεντ
16.30 Miracle Tunes
17.00 Πετ Παλς
17.30 Γιόγιο
18.00 Kikoriki

MOVIES BEST

00.00 The new Pope

07.00 Izzie's Way Home
08.30 My Blind Brother
10.00 Project Blue Book
12.30 How To Be A Latin Lover
14.45 The Black Prince
17.00 Overdrive
18.45 American Wrestler: The Wizard
21.00 Ideal Home
22.45 Fleuve Noir (Black Tide)
00.00 The New Pope - Επ. 8
01.10 How To Be A Latin Lover
03.10 The Black Prince

GREEK CINEMA

22.00 Μια τρελή οικογένεια

05.55 Ο γόνος
07.25 Οι ουρανοί είναι δικοί μας
09.05 Βαφτιστικός
10.25 5000 ψέματα
12.10 Ένας βλάκας και μισός
13.40 Οι γενναίοι πεθαίνουν δύο φορές
15.20 Είναι ένας τρελός... τρελός βέγγος
17.00 Πόντιος είμαι ό,τι θέλω κάνω
18.50 Η Αθήνα τη νύχτα
20.20 Η Αθήνα μετά τα μεσάνυχτα
22.00 Μια τρελή... τρελή οικογένεια
23.55 Οι άσσοι του γηπέδου

Θα σεβόμαστε την ύπαρξή μας

Ο ελληνικής καταγωγής συγγραφέας αστυνομικών μπεστ σέλερ και σεναριογράφος Τζορτζ Πελεκάνος μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στην **ΤΑΣΟΥΛΑ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ**

Ο ήρωας του νέου του βιβλίου, ο Μάικλ Χάντσον, είναι πρώην εγκληματίας που αποφυλακίζεται και επιστρέφει σε μια Ουάσιγκτον εντελώς διαφορετική: πολλά πάλοι ποτέ κακόφημα μαγαζιά έχουν μετατραπεί σε μοντέρνες μπιραρίες με κήπο ή σε ανθοπωλεία. Το μόνο που δεν έχει αλλάξει είναι η δύσκολη επιλογή, για τον ίδιο, ανάμεσα στον πειρασμό του εγκλήματος και στο να κάνει το σωστό. Αγωνίζεται να βρει τη θέση του σε αυτόν τον νέο κόσμο, πριν χάσει τον έλεγχο. Το ξέρει καλά αυτό το δίλημμα ο Τζορτζ Πελεκάνος. Στο «ντάιμερ» του πατέρα του, στην Ουάσιγκτον, όπου δούλευε από τα έντεκα χρόνια του, και στις γειτονιές στις οποίες μεγάλωσε, συνάντησε ανθρώπους που προσπαθούσαν σκληρά για να ξεχωρίσουν, αλλά και περιθωριακούς νεαρούς που δεν είχαν πρόσβαση στη μόρφωση, μαύρους άνεργους και χωρίς ιατρική περίθαλψη, διεφθαρμένους αστυνομικούς. Ο ίδιος εργάστηκε ως λαντζέρης, μάγειρας, πωλητής σε κατάστημα παπουτσιών και μπάρμαν πριν εκδοθεί το πρώτο του βιβλίο, το 1992. Οι δύο όψεις του αμερικανικού ονείρου ξεδιπλώνονται, λοιπόν, στα βιβλία του. Μίλησα με τον ελληνικής καταγωγής συγγραφέα αστυνομικών μυθιστορημάτων (που έχουν γίνει μπεστ σέλερ), παραγωγό και σεναριογράφο (της θρυλικής τηλεοπτικής σειράς «The Wire» και του ντοκιμαντέρ «The Pacific», μια παραγωγή των Στίβεν Σπίλμπεργκ και Τομ Χανκς, μεταξὺ άλλων, καθώς και του πιο πρόσφατου «The Deuce» με τον Τζέιμς Φράνκο) με αφορμή το «Ο άνδρας που επέστρεψε», το οποίο ανακυκλοφόρησε στα τέλη Μαΐου από τις εκδόσεις Πατάκη, σε μετάφραση Αντώνη Καλοκύρη, για το πώς βιώνει την πανδημία στις ΗΠΑ, για τις επιρροές του και το «καύσιμο» που κινεί τη μηχανή της έμπνευσής του, αλλά και για το ελληνικό «κομμάτι του».

Η κουβέντα μας έκλεισε με μια

ευχή: «Μακάρι αυτή η συνέντευξη να γινόταν στη Σπάρτη (σ.σ. τόπος καταγωγής των γονιών του). Να μιλούσαμε τρώγοντας μεζέδες και πίνοντας κρασί σε μια ταβέρνα», μου είπε. «Και τι πρόποση θα κάνατε;» τον ρώτησα. «Stin ygia mas! Τι άλλο;».

— Πώς είναι αυτή τη στιγμή η κατάσταση στις ΗΠΑ;

— Ο ρυθμός μετάδοσης του ιού φαίνεται να έχει μειωθεί αισθητά, αλλά αυτό οφείλεται όχι στη στρατηγική της κυβέρνησης, αλλά στο γεγονός ότι μεγάλο ποσοστό πολιτών πήρε μέτρα αυτοπεριορισμού. Ο κορωνοϊός θα είναι μαζί μας για πολύ καιρό — σίγουρα μέχρι το τέλος του 2020. Φοβάμαι ότι οι βεβαιωμένες κινήσεις και αποφάσεις, ώστε οι εργαζόμενοι να επιστρέψουν όσο το δυνατόν συντομότερα στις δουλειές τους, είναι πολύ επικίνδυνες. Και όμως, είναι πολλοί οι υπέρμαχοι αυτής της άποψης.

— Είχατε φανταστεί ποτέ ότι θα ζούσατε μια τέτοια κατάσταση;

— Δεν αιφνιδιάστηκα, αυτό είναι σίγουρο. Ανέκαθεν πίστευα ότι το

Στις ΗΠΑ η δημοκρατία πράγματι κινδυνεύει, γιατί οι σημερινοί κυβερνώντες έχουν πολιτικοποιήσει την πανδημία.

τέλος του κόσμου είναι πιθανότερο να έρθει με το τσίμπημα ενός κουναπιού παρά με την έκρηξη μιας ατομικής βόμβας. Αυτή η πανδημία δεν θα σημάνει το τέλος του κόσμου, βέβαια, αλλά θα χάσουν πολλούς αγαπημένους μας ανθρώπους. Μόνο αυτή την εβδομάδα, δύο γνωστοί μου πέθαναν από COVID-19. Δεν είναι σενάριο, είναι πραγματικότητα.

— Χώρες ισχυρές, όπως οι ΗΠΑ, που θα περίμενε κάποιος να βρίσκονται στην πρώτη γραμμή αυτού του «πολέμου», δεν ανταπο-

«Μου παίρνει αρκετό χρόνο για να σκεφτώ μια ιδέα. Αυτό είναι για μένα το δύσκολο κομμάτι. Από εκεί και πέρα, αφού ολοκληρώσω την απαιτούμενη έρευνα και αρχίσω το γράψιμο, θα «κυλήσει», λέει ο Τζορτζ Πελεκάνος.

κρίνονται στις προσδοκίες της διεθνούς κοινότητας. Οι ηγεσίες και οι ιδεολογίες δοκιμάζονται σήμερα;

— Είναι φανερό ότι η κυβέρνηση Τραμπ απέτυχε με κάθε τρόπο που θα μπορούσε να διανοηθεί κανείς όχι μόνον να ελέγξει αποτελεσματικά την εξάπλωση της επιδημίας, αλλά και να μας μιλήσει με ειλικρίνεια, με ευθύτητα. Πολλοί πολίτες πήραν τον έλεγχο στα χέρια τους, αποφασίζοντας να μείνουν στα σπίτια τους. Όσοι θέλουν αυτή η κυβέρνηση να βγει από τη ζωή μας μάλλον

ήρθε η ώρα να ξανασκεφτούν και να επαναξιολογήσουν τη φιλελεύθερη ιδεολογία τους.

— Οι άνθρωποι φοβούνται, οι οικονομίες καταρρέουν. Πιστεύετε ότι κινδυνεύει η δημοκρατία;

— Θα μιλήσω, και πάλι, για τις ΗΠΑ: η δημοκρατία πράγματι κινδυνεύει, γιατί οι σημερινοί κυβερνώντες έχουν πολιτικοποιήσει την πανδημία. Το μόνο που τους ενδιαφέρει είναι να επανεκλεγούν και ξέρουν πολύ καλά ότι μια βαριά πληγωμένη οικονομία θα θέσει σε κίνδυνο τις φιλοδοξίες τους. Γι' αυτό

σκέφτονται να «ανοίξουν» ξανά τη χώρα, χωρίς να υπολογίζουν ότι έτσι ρισκάρουν την υγεία των πολιτών.

— Εσείς φοβάστε τον ιό;

— Όχι. Τον σέβομαι, όμως. Λαμβάνω κάθε δυνατή προφύλαξη, καθώς προσπαθώ να μένω υγιής, από μέρα σε μέρα.

— Αλήθεια, πώς περνούν οι ημέρες σας στην καραντίνα;

— Έχω μια ρουτίνα και την τηρώ ευλαβικά. Περπατάω καθημερινά στο δάσος, κάμποσα χιλιόμετρα. Δουλεύω στο γραφείο μου, στο υπόγειο του σπιτιού μας. Διαβάζω αρκετά βιβλία και τα βράδια πίνω ένα-δυο ποτηράκια κρασί, βλέποντας φιλμ νουάρ και γουέστερν. Και ναι, τρώω πολύ. Το Πάσχα, ένας φίλος μάς έφερε παστίσιο. Το άφησε στο κατώφλι κι έφυγε: είπαμε, προσέχουμε. Ήταν πεντανόστιμο.

— Πιστεύετε ότι θα μας αλλάξει η πανδημία; Και αν ναι, με ποιον τρόπο;

— Είμαι πάντα αισιόδοξος. Θεωρώ πως όσοι άνθρωποι καταφέρουν να βγουν αλώβητοι από αυτήν τη δοκιμασία θα σέβονται στο εξής περισσότερο την ύπαρξή τους.

— Τι μαρτυρεί την ελληνικότητά σας στις συνήθειες, ίσως και στη νοοτροπία σας;

— Όπως ίσως γνωρίζετε, ο πατέρας μου, ο οποίος ήρθε στην Αμερική τη δεκαετία του 1920, γεννήθηκε στη Σπάρτη, από εκεί καταγόταν και η μητέρα μου — είμαι 100% Σπαρτιάτης, δηλαδή. Από τους γονείς μου έμαθα τη σημασία της οικογένειας αλλά και της ηθικής σε θέματα δουλειάς. Μου κληροδότησαν αρκετά ελληνικά «τελετουργικά», την αγάπη για το φαγητό και πολλά άλλα που διαμόρφωσαν την ελληνική μου ταυτότητα. Μεγάλωσα στην Αγία Σοφία, όπου η μητέρα μου έκανε μάθημα στα Ελληνόπουλα κάθε Κυριακή, μετά τη λειτουργία, επί είκοσι πέντε χρόνια. Στον περίβολο αυτής της εκκλησίας απέκτησα φίλους με τους οποίους ακόμη συμπορευόμαστε. Δεν υποκρίνομαι ότι είμαι περισσότερο Έλληνας από όσο πραγματικά είμαι: στις ΗΠΑ γεννή-

θηκα, Αμερικανός είμαι. Αλλά ανατράφηκα ως Ελληνοαμερικανός κι είμαι υπερήφανος γι' αυτό.

— Μπορείτε να μου περιγράψετε τον τρόπο που μια ιδέα περνάει στη σελίδα, γίνεται λέξεις, βιβλίο ή σενάριο; Υπήρξαν φορές που απλώς... μπλοκάρτε;

— Μου παίρνει αρκετό χρόνο για να σκεφτώ μια ιδέα. Αυτό είναι για μένα το δύσκολο κομμάτι. Από εκεί και πέρα, αφού ολοκληρώσω την απαιτούμενη έρευνα και αρχίσω το γράψιμο, θα «κυλήσει». Το βλέπω σαν οποιαδήποτε άλλη δουλειά, που πρέπει κάθε μέρα να προχωράει. Και, ειλικρινά, ποτέ δεν έχω μπλοκάρει. Δεν υπάρχει τέτοιο πράγμα από τη στιγμή που θα καθίσω μπροστά στο χαρτί ή στον υπολογιστή. Ίσως γιατί έχω αποδεχθεί ότι δεν είναι ανάγκη να είναι σπουδαίο εξαρχής ό,τι γράφω. Θα το ξαναδώ, θα κάνω αλλαγές, θα το επεξεργαστώ ξανά και ξανά. Με λίγα λόγια, λέω στον εαυτό μου: δουλειά είναι, κάνε την!

— Όπως ο Τζέιμς Ελρόι με το Λος Αντζελες και ο Ιαν Ράνκιν με το Εδιμβούργο, φιλοτεχνείτε στα βιβλία σας το πορτρέτο μιας πόλης. Τι αγαπάτε περισσότερο στην Ουάσιγκτον;

— Είναι το ισόβιο σπίτι μου, υπάρχει προδιάθεση σε αυτή την αγάπη. Εδώ είναι η ιστορία μου, όπως και των γονιών, και των παππούδων μου. Ειδικά αυτή την περίοδο, εν μέσω της πανδημίας, βγαίνω καμιά φορά να περπατήσω στους άδειους δρόμους και είναι σαν να βλέπω τον πατέρα μου και τη μητέρα μου να βαδίζουν δίπλα μου. Έχω ζήσει και σε άλλες πόλεις, κυρίως σε περιόδους γυρισμάτων κάποιων ταινιών ή τηλεοπτικής σειράς, και, πράγματι, πάντα κάτι καλό μπορεί να βρει κανείς σε καθεμία. Η Νέα Υόρκη έχει καλύτερα εστιατόρια, η Νέα Ορλεάνη υπέροχη μουσική κ.ο.κ. Όμως, για μένα καμιά δεν μπορεί να συγκριθεί με την Ουάσιγκτον: από τη μια να στοικειώνει, αλλά από την άλλη με κάνει να νιώθω μίαν απίστευτη ψυχική ανάταση.

Η επιτυχία είναι μαραθώνιος, όχι σπριντ, ξεκίνα από χαμηλά...

— Υπάρχουν άλλες επιρροές στα έργα σας, εκτός από αυτές για τις οποίες συχνά μιλάτε, δηλαδή τον Ντάισεν; Χάμετ και τον Τζον Στάινμπεκ;

— Οι ταινίες που αγαπώ και οι σκηνωθέντες τους με έχουν επηρεάσει όσο και οι αγαπημένοι μου λογοτέχνες και τα βιβλία τους. Πολλοί συνάδελφοί μου δεν θα παραδέχονταν κάτι τέτοιο, αλλά εγώ δεν έχω απολύτως κανένα πρόβλημα να το πω: δεν αποφάσισα να γίνω συγγραφέας επειδή διάβασα κάποιον βιβλίο που με σημάδεψε. Το... λα-

μπάκι άναψε μέσα μου αφού είδα φιλμ όπως «Και οι επτά ήταν υπέροχοι» (The Magnificent Seven), «Και οι δώδεκα ήταν καθάρματα» (The Dirty Dozen), «Άγρια συμμορία» (The Wild Bunch), «Κάποτε στη Δύση» (Once Upon A Time In The West) και «Ο νονός» (The Godfather). Πολύ αργότερα μπήκε το διάβασμα στη ζωή μου. Και ήταν άλλη μία σπίθα για να ανάψει η φωτιά...

— Πώς τροφοδοτείτε τη φαντασία και τη δημιουργικότητά σας;

— Παραμένοντας σε επαφή με

τον κόσμο. Περπατώντας, χρησιμοποιώντας τα μέσα μαζικής μεταφοράς, διαβάζοντας, πίνοντας ένα ποτό σε κάποιο μπαρ. Η αλήθεια είναι ότι δεν έχω πολύ ζωνρή φαντασία. Πρέπει να βγω εκεί έξω και να «γευτώ» εμπειρίες, για να μπορέσω στη συνέχεια να γράψω.

— Το νέο σας μυθιστόρημα, «The Man Who Came Uptown», θα κυκλοφορήσει σύντομα και στα ελληνικά, από τις εκδόσεις Πατάκη. Σας μοιάζει ο ήρωάς του, ο Μάικλ Χάντσον;

— Κατά κάποιον τρόπο, ναι. Ο

Μάικλ ανακαλύπτει τα βιβλία κι αυτά του δείχνουν έναν καινούργιο δρόμο, πολύ καλύτερο από όσους είχε πάρει μέχρι τότε. Ετσι ήμουν κι εγώ στα είκοσι μου χρόνια. Το διάβασμα μου άλλαξε τη ζωή. Αυτό τα λέει όλα.

— Τι θα λέγατε σε έναν νέο συγγραφέα, που ονειρεύεται μια καριέρα όπως η δική σας;

— Η επιτυχία είναι μαραθώνιος, όχι σπριντ. Μην ζοριστείς, μην προσπαθήσεις περισσότερο από όσο αντέχεις και υπερβολικά νωρίς. Αν θέλεις να γίνεις σκηνωθής, πιά-

σε δουλειά σε ένα κινηματογραφικό συνεργείο, ξεκίνησε από το πιο χαμηλό σημείο της ιεραρχίας. Ετσι θα μάθεις τα πάντα και θα αρχίσεις να ανεβαίνεις. Αν θέλεις να γίνεις συγγραφέας, διάβαζε ό,τι πέσει στα χέρια σου και θυμήσου να ζεις μια πλήρη ζωή.

— Ποιο θα είναι το πρώτο πράγμα που θα κάνετε μετά την άρση των περιοριστικών μέτρων;

— Ε, δεν θα είναι και σαν να βγαίνω από τη φυλακή! Η επιστροφή στην κανονικότητα θα είναι σταδιακή. Μου αρέσουν τα καλά μπαρ

και εστιατόρια. Λαχταρώ, λοιπόν, μια βραδιάνη έξοδο έπειτα από τόσο καιρό.

— «Πάντα να σκέφτεσαι τι είδους άνθρωπος θέλεις να είσαι», λέει στον Σπύρο Λούκας, ήρωα αρκετών βιβλίων σας, ο πατριός του. Εσείς τι είδους άνθρωπος θέλτε να είστε, κύριε Πελεκάνος;

— Πάντα ήθελα να μοιάσω στον πατέρα μου και στη μητέρα μου, ελπίζω να έχω κληρονομήσει τα καλύτερα στοιχεία τους. Είχα, βλέπετε, την ευλογία να μεγαλώσω με τέτοια πρότυπα...

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ / της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

Μια εκπομπή για όλες τις εποχές

Από το 1986, χρονιά που παρουσιάστηκε η εκπομπή «Ζήτω το ελληνικό τραγούδι» με τον Διονύση Σαββόπουλο στη δημόσια τηλεόραση, μας χωρίζουν 34 έτη. Η Ελένη Δήμου με λεονταρίσια χαιτίτ, κούρεμα '80s, τραγουδάει «πάρε πασά μου την οδοντόβουρτσά μου», ο Νίκος Πορτοκάλογλου «εγώ κι εσύ μόνονi πάνω στη γη», ο Νίκος Παπάζογλου «ραγίζει απόψε η καρδιά...», ο Στράτος Διονυσίου «πήγαίνε με όπου θέλεις ταξίτζη», ο Γρηγόρης Μπιθικώτσης δίνει συνέντευξη και ομολογεί ότι «το τραγούδι παίζει πολύ μεγάλο ρόλο σε μια χώρα». Ο Δ. Σαββόπουλος τραγουδάει μαζί με τον Μίκη Θεοδωράκη, κάνει ρεπορτάζ και σχόλια για το μουσικό τοπίο της εποχής, έχει γύρω του εκλεκτούς συνεργάτες: Γιώργος Κωνσταντίνους, Σωτήρης Κακίσης, Αντζελίνα Καλογεροπούλου. Ο

Σταμάτης Φασουλής είναι η φωνή ενός τζουκ μποξ (αλλά γράφει και κείμενα μαζί με τον Σαββόπουλο και τροφοδοτεί με ιδέες), ο Νίκος Πετρόπουλος υπογράφει τα σκηνικά, ο Γιώργος Πανουσόπουλος στην αρχή και ο Κώστας Μαζάνης στη συνέχεια, τη σκηνοθεσία.

Όλοι και όλα αλλιώς. Ζωντανοί και νεκροί καλλιτέχνες, νέοι, τότε, και ακμαίοι, συνθέτουν, εκ των υστέρων, το σκηνικό ενός ακατάτακτου θεάματος με μεικτές επιρροές, απροσδόκητες, που συνταιριάζει με οίστρο τα, φαινομενικά, ασυνταίριαστα και τα καταφέρνει, με αυτήν τη φόρα, την τόλμη και την έξω από νόρμες επινοητικότητα και αφηγηματικότητα, που ήταν και το αποτύπωμα του οικοδομή της. Κλαις και γελάς μαζί, όπως επιτάσσει η νοσταλγία, συμμετέχεις νοερά σε μια εποχή που

Δεν είναι πληροφορία το αρχείο ούτε υπενθύμιση/υπόμνηση. Είναι ένα bypass στην εκάστοτε πραγματικότητα.

την όριζε η νιότη και τη «σκίαζε» η αγωνία της προοπτικής, η εικόνα του κόσμου ήταν φορτωμένη από επιλογές και επιθυμίες. Την περασμένη Τρίτη και Τετάρτη (και κάθε Τρίτη και Τετάρτη) η ΕΡΤ2 άρχιζε να μεταδίδει σε επανάληψη αυτήν την «κορυφαία μουσική εκπομπή» (όπως χαρακτηρίστηκε και δικαίως), ψηφιοποιημένη. Όσοι επιθυμούν μπορούν να την παρακολουθήσουν και στο Διαδίκτυο (ΕΡΤ Web TV και τα 18 επεισόδια) και να αφιερώσουν και λίγα λεπτά παραπάνω

για να δουν έναν «πρόλογο» του Δ. Σαββόπουλου, με σκάιπ, από το σπίτι του. «Έχει περάσει καιρός... Η εικόνα σκοτεινιάζει, ο ήχος συνανκνεται... Θέλω να σωθούν αυτές οι εκπομπές. Τις έκανα με μεγάλο κέφι και ενθουσιασμό». «Υπάρχουν εποχές», ομολογεί, «που φωτίζουν τα τραγούδια σαν εθνικοί ύμνοι και άλλες που θέλει πολύ ψάξιμο για να βρεις κάτι να μας ενώνει τόσο καλά και για τόσο πολύ καιρό... Τότε, υπήρχε ευφορία και παραγωγή, η δισκογραφία ήταν στα πάνω της, το τραγούδι ήταν βαριά βιομηχανία, αλλά ήταν και έντονα τα σημάδια της επερχόμενης ξηρασίας». Γι' αυτό και επέλεξε ως τέλος των εκπομπών το «Χάρτινο το φεγγαράκι» του Μάνου Χατζιδάκι...

Το «Ζήτω —ά ζήτω» το ελληνικό τραγούδι» ανασύρθηκε από τα αρχεία της δημόσιας τηλεόρασης

«φρεσκαρισμένο» ψηφιακά. Η λέξη «αρχείο» από μόνη της δεν καθαγιάζει το περιεχόμενο. Δεν σημαίνει αυτομάτως ότι περιλαμβάνει μια μνήμη συλλογική που αφορά και επηρεάζει μεγάλο μέρος του πληθυσμού μιας χώρας. Τα τραγούδια, όμως, πράγματι, γεννούν, όσο κρατούν, ένα κοινό αίσθημα. Αυτά τα ελάχιστα λεπτά φωτιάς του κοινότητας, συμμετοχής, οικειότητας, μπορούν να θυμίσουν χωρίς διδασκισμό, να εξιστορήσουν χωρίς ακαδημαϊσμό. Ακόμη κι αν για τις σημερινές γενιές είναι ξένα εντελώς, εκτός συστήματος σκέψης και συναισθημάτων, έχουν ρυθμό και κάθε ρυθμός έχει τη δική του δύναμη να απευθυνθεί, να συστηθεί ακόμη και εξαρχής.

Η δημόσια τηλεόραση έχει πολλές όψεις. Δεν είναι σκοπός μας, σε αυτό το κείμενο, ούτε να την απο-

τιμήσουμε ούτε να την επιτιμήσουμε. Έχει, όμως, στο αρχείο της πτυχές της ελληνικής πραγματικότητας που, αναδεικνύοντάς τις, μεθοδικά και στη σωστή στιγμή, βοηθάει να κατανοήσουμε τον εαυτό και τον κόσμο. Δεν είναι πληροφορία το αρχείο ούτε υπενθύμιση/υπόμνηση. Είναι ένα bypass στην εκάστοτε πραγματικότητα. Ανοίγει διαδρομές για να συναντηθούμε με το παρόν όπως, ίσως, δεν το έχουμε φανταστεί.

Το «ελληνικό τραγούδι» με τον Διονύση Σαββόπουλο είναι μια διαρκής πρόσκληση. Ποια είναι η δύναμή του στον χρόνο; Οτι συνυπήρξαν γι' αυτό άνθρωποι που δούλευαν όχι μόνο με επαγγελματισμό. Δεν φτάνει για να συντηρηθεί η διαχρονικότητα. Ξεπερνούν τον εαυτό τους, είχαν μεράκι, επιμονή, επιθυμία να κάνουν ένα διαρκές επόμενο βήμα. Και το έκαναν.

ΜΑΪΟΣ 2020

Γαστρονόμος

Η ΜΑΓΕΙΡΙΚΗ ΧΩΡΙΣ ΜΥΣΤΙΚΑ

ΤΩΡΑ ΚΑΙ ONLINE
WWW.GASTRONOMOS.COM.CY

ΜΠΑΛΚΟΝΙ ΣΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ

Μαγιάτικο φως στις κατσαρόλες και στα πιάτα μας

Ο Γαστρονόμος Μαΐου μαγειρεύει πρωτότυπες μακαρονάδες, υπέροχα κεφτεδάκια, κοτόπουλο με αρώματα και γεύσεις, μεσογειακές σαλάτες.

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 17 ΜΑΪΟΥ ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ